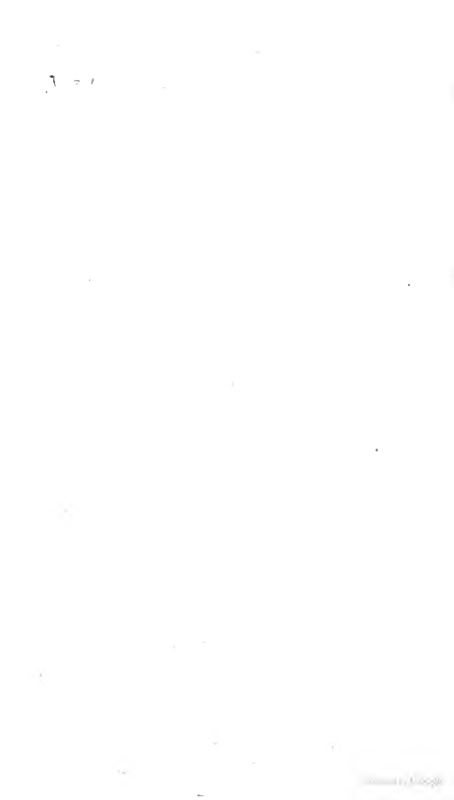

ORIENTALIA.

ORIENTALIA.

EDENTIBUS

T. G. J. JUYNBOLL, T. ROORDA,
H. E. WEIJERS.

VOLUMEN II.

AMSTELODAMI,
APUD JOHANNEM MÜLLER.
1846.

TYPIS C. A. SPIN & FILII.

T. G. J. JUYNBOLL

LECTORI SALUTEM.

Tandem in lucem prodit alterum *Orientalium* Volumen, quod, mortuo Weijers*io*, et altero Editore, Cl. T. Roordâ, ex itinere in Patriam nondum reduce, tibi a me solo traditur, ne ejus editio diutius differatur. Quare non prius illud publici juris factum sit, multae ac variae sunt causae, in quibus mala valetudo, quâ carissimus meus Weijers*ius* per longum tempus utebatur, et morbus, quo postea laborabat, atque illa mors ejus tristissima, principem locum tenent. Majorem quidem hujus Voluminis partem ille una nobiscum ante mortem typis exprimi curaverat, sed Dissertationem moriens reliquit, partim editam, et, quod valde dolendum! ad finem nondum perductam. Quae ergo facienda superessent, Editores superstites, quia ipsi, multis quippe negotiis obruti, impediti erant, quo minus ea intra breve temporis spatium absolverent, lubenter fidenterque absolvenda com-

miserunt Viro doctissimo R. P. A. Dozyo, quo huic rei cito et egregie peragendae neminem aptiorem esse judicabant. Huic ergo debentur, tum reliquarum dictae Dissertationis plagularum correctio, et annotatio, quae p. 489—491 inserta est, tum etiam Indices ad hoc et primum Volumen, quos ut Lectoribus haud ingratos futuros esse confido, ita spero, non ultimos fore, qui huic Operi parentur.

Lugduni Batavorum, mense Augusto MDCCCXLVI.

CONTINENTUR HOC VOLUMINE:

COMMENTARIORUM

IN

HABACUCI VATICINIUM

PROLEGOMENA,

AUCTORE

H. A. HAMAKERO.

COMMENTARIORUM

IN

HABACUCI VATICINIUM

PROLEGOMENA.

Inscriptio vaticinii, quod Habacuco attribuitur, solum auctoris nomen prodit. Parentes igitur, patria atque aetas prophetae aut incognita fuerunt, aut saltem incerta visa sunt illi, qui primus hanc epigraphen libello praefixit, et Alexandrina certe versione, quae ista verba expressit, antiquior fuit. Neque enim quemquam puto esse futurum, qui haec ab ipso Habacuco profecta esse contendat. Nam, ut omittam longe maximam partem hujusmodi inscriptionum non auctoribus deberi, sed collectoribus atque editoribus; nonne verosimile est prophetam, si haec ipse scripsisset, parentes, tribum et locum natalem fuisse commemoraturum, ut se ab aliis eodem nomine viris distingueret, neque assumturum fuisse titulum הנביא, quem sine arrogantiae suspicione ipse sibi attribuere vix poterat. Praeterea videntur isti duodecim vatum minorum libelli tamquam unum opus habiti et in unum corpus collecti fuisse, ut probabile sit, inscriptionum, quae variis partibus *τοῦ δωδεκαπροφήτου* praefixae sunt, unam

eandemque rationem esse. Jam vero in his complures sunt, quae ab ipsis prophetis scribi non potuere; ut Hoseae, Amosi, Michae, Zephanjae, quibus reges enumerantur, quorum sub imperio illi floruerunt. Quodsi similia de Habacuco diasceuastis illis innotuissent, ea procul dubio in fronte libelli commemorassent. Fatendum est, horum silentium multum detrahere de fide illius auctoris anonymi atque aetatis incertae, qui in libello *de vitis prophetarum* Habacuci etiam genus et fata paucis exsequitur. Sed tametsi hujusmodi commentis non multum tribuimus, potuit hic sane, in inveniendis colligendisque traditionibus, decessoribus suis esse felicior; tum plerumque talibus fabellis etiam fundamentum aliquod veritatis subjectum est. Neque vero in illis, quae ibi de Habacuci rebus feruntur, multum est, quod probabilitati repugnet, si prandium illud Danieli allatum exceperis, quod adeo breviter et obscure memorat auctor, ut nisi adesset uberior illa in apocrypho Daniele narratio, intelligi omnino non posset. Hoc vero ipsum, quod diximus, luculenter ostendit, haec non recentiora esse patrum Graecorum commenta, sed apud Judaeos Alexandrinos, jam ante aerae nostrae initium, in vulgus emanasse quasdam traditiones, quae Habacucum per captivitatem Babylonicam in Judaea remansisse et in agello suo vitam tolerasse ferebant. Quin apud recentiores quoque Judaeos Hebraice scribentes ejusdem rei memoria conservata est, ut in *Bereschith Rabba*, cujus locum huc pertinentem laudat Raymundus Martini in ipso fine operis *Pugio fidei* inscripti, verbis Danielis apocryphi accurate respondentem, Habacucum *sexto die*, postquam in cavernam detrusus fuerat Daniël, ipsi cibum attulisse affirmantibus, non *per septem dies*, ut in

Chronico Paschali p. 142 legitur, ubi *δὲ Ἀβακοὺμ τραφεὶς, μετὰ ἕπτα ἡμέρας σῶος ἀνηχθη* pro *δ. Ἀ. τ. ἕπτα ἡ. σ. ἀ.* reponendum est. Aliter Josephus ben Gorjon, qui historiam, sicuti in Chaldaico Daniele C. VI. narratur, cum illa de Habacuci adventu fabella conjunxit, L. I. C. 9, 10 et 11 edit. Breith., eaque in re non Graecas illas libri apocryphi, sed alias, ut videtur, gentis suae traditiones secutus est. Nec mirum, cum a me peculiari commentatione, in actis nostri *Instituti* Regii edita, demonstratum sit, maximam partem illius libelli *de vitis Prophetarum* ex Hebraicis fontibus derivatam esse. Videtur antem Judaeos illos, quibus illae traditiones debentur, non advertisse difficultas, quod in vitis illis ex Simeonis tribu oriundus esse dicitur noster, dum inscriptio historiae Beli et Draconis, ubi de Habacuco illa fabula narratur, profitetur, illud caput desumtum esse *ἐκ προφητείας Ἀμβακοὺμ υἱου Ἰησοῦ ἐκ τῆς φυλῆς Λευί.* At titulus iste legitur in uno Codice, qui superest, Danielis Alexandrinorum, item in versione Syro-Hexaplari, non in Theodotione versionibusque veternm, quae ex eo fluxerunt. Hanc vero recensionem ante oculos habuisse auctorem libri Bereschith Rabba, ex ipsis ejus verbis manifestum est, et hanc etiam, quippe vulgo tritam, scriptori de vitis prophetarum innotuisse, verosimile est. At demus, istam inscriptionem illis notam fuisse; neque enim, quod nonnullis Viris doctis placuit, continuo admittendum est, eum Habacucum, de quo in isto capite aliquid narratur, haud diversum esse ab eo, ex cujus prophetia illud desumtum esse dicitur. Sed, ut verum fatear, illum titulum plane non intelligo, qui partem libri Danielis Habacuco tribuit. Quodsi revera sic censendum est, ab illis, qui Habacucum Levitam, et qui Si-

meonitam faciunt, eundem hominem significari, tantum abest, ut haec inter se pugnent et e diversis traditionibus fluxerint, ut potius optime in concordiam redigi posse videantur. Simeonita dici potuit, utpote natus et educatus in istius tribus solo, licet Levitico genere esset editus. Sic v. g. Samuelis pater, licet secundum I. Chron. C. VI. vs. 18 sqq. ad Levitas pertineret, Ephratita vocatur I. Sam. C. I. vs. 1, sive hoc Bethlebemitam significet, sive Ephraïmitam, quod verosimilius est, quia babitabat in urbe Ramathaim Zofim in montanis Ephraim. Erat igitur גֵּר בְּיַרְכְּתֵי הַר אֶפְרַיִם, ut verbis utar scriptoris libri Judicum C. XIX. vs. 1 de alio Levita, cujus violata pellex internecino bello inter Benjaminitas et reliquos Israelitas gesto opportunitatem dedit. Tertium illius rei exemplum est in eodem libro C. XVII. vs. 7 sqq , ubi de juvene Levita sermo est, qui primum inquilinus fuerat Bethlehemi, at deinde pariter se contulit in montes Ephraimiticos et in Michae cujusdam domo sacerdotis munere functus est. An regionis εὐδαιμονία istos homines impulerit, ut eo cum maximc rerum suarum sedem transferrent, nescimus, hoc vero manifestum est, vel urbes illas, quas Josua Levitis assignaverat (Jos. C. XXI), non omnes illis fuisse traditas, et Levitas plerosque certis sedibus caruisse et promiscue inter reliquos Israelitas habitasse, sive in urbibus, quae ad suae tribus sortem non pertinebant, ut Samuëlis familia in Ramathaïm-Zofim, sive rure, ut Habacucus, natus, ut ferunt, in agro Beth-Zocher, vel Beth-Zechar, vel Beth-car (de quibus nominibus in Commentatione superius laudata actum est), item, ut arbitror, Levita ille, de quo C. XIX. Judicum agitur. Sic ergo diversae traditiones de prophetae genere in concordiam redigi poterunt; etsi fatendum est,

si revera duo fuerunt Habacuci, fabellae illius de Habacuco Danieli cibum afferente originem quodammodo explicari posse. Cum enim aliquis hoc nomine Levita, inter captivos Judaeos Babylone habitans, Danieli in foveam detruso et esurienti subvenisset, posteri nominis similitudine decepti hoc ad prophetam retulerunt; quem cum eodem tempore vitam non in exsilio, sed in agello Palaestinensi exegisse fama esset, miraculo hoc adscriptum est, et fabula excogitata, quae, tamquam Deus ex machina, difficultatem solveret et caussam panderet, cur non obstante tanto locorum intervallo Danielem opportuno tempore convenire potuerit. Porro in eadem Habacuci vita narratur, eum, qua tempestate Nebucadnezarus in Judaeam venerat, fugisse Ostracinen, quod oppidum est in Aegypti Arabiaeque confinio, at nihilo minus Judaeis post deletas Hierosolymas in Aegyptum migrantibus se non adjunxisse, sed in patriam rediisse, ubi, inquit narrator, *ἐλειτούργει θερισταῖς τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ*. Quae verba indicare videntur, eum per absentiam et temporum calamitatem agri sui possessione exutum fuisse et necessitate coactum messoribus operam suam obtulisse. Aliter tamen visum est Josepho ben Gorjon l. l., qui aliis auctoribus usus ait, Habacucum vespere cibum dare voluisse messoribus, postquam בא מקצירו, *a messe sua redierat*. Quod autem traditionis auctor, postquam memorasset Habacucum Babelem translatum et pari celeritate suis redditum fuisse, statim subjunxit *συνῆκεν δὲ, ὅτι τάχιον ἐπιστρέψει ὁ λαὸς ἀπὸ Βαβυλῶνος*, id imprimis memorabile est. Neque enim, ut puto, his verbis significat, eum hoc intellexisse ex futuri scientia et prophetica facultate, sed eum sic existimasse, Deum suo celeri Babylonem abitu et in Judaeam reditu brevitatem captivitatis Babylonicae

adumbrare voluisse: qua ratione saepissime actiones aut fata prophetarum conditioni gentis Israëliticae praesenti vel futurae *συμβολικῶς* exprimendae inserviisse, ex multis V. T. locis constat. Postremo in ista narratione legimus, Habacucum biennio ante populi reditum obiisse et in agro suo sepultum fuisse: qui sepulturae locus optime in concordiam redigi potest cum testimoniis Sozomeni L. VII. c. 29 et Eusebii in libro *de nominibus locorum Hebr.*, quorum ille prophetae *λείψανα* Theodosio M. imperante reperta tradit apud *Κιλὰ*, vel *Κίλα*, hic sepulcrum Habacuci collocat apud *Κειλὰ*, vel *Κηλὰ*, item apud *Ιαβαθὰ* et *'Εχελὰ*, quod non accipiendum est, ut ab Hieronymi editore Martianayo factum video, de monumento Habacuci variis locis monstrato, quamvis hoc a pia fraude Judaeorum exspectandum erat, Habacuco non magis hac in re parcentium, quam aliis prophetis sanctisque viris, ejusque sepulcrum nescio qua de caussa ponentium apud vicum Jakouk יָאקוּק (cf. Carpzov. *Introd.* p. 391, et Hotting. *Cippi Hebr.* p. 74 sq.), in Galilaea inter Safad et Caphar Chittin, i. e. حِطِّين sive כפר חיטיא (*vicus frumenti*) Talmudicorum (cf. Rel. *Pal.* p. 687), locum binis parasangis, ut Lex. Geogr. MS. testatur, a Tiberiade distantem, et de cujus situ nos dubitare non sinit celeberrima pugna inter Saladinum et Christianos ibi commissa, quae regnum Hierosolymitanum evertit. Hoc fabulis Judaicis recentioribus annumerandum censemus; alterum illud et vetus adeo ab Eusebio memoratum non continuo rejicimus. Ponit ille *Κειλὰ* (קעילה), quae secundum Jos. XV. vs. 44 ad Schephelam, sive campestria Judae, pertinet, in 17 lapide ab Eleutheropoli versus Hebronem. Hieronymus habet in 8: at legendum videtur *in septimo* (7 pro 17), cum *'Εχελὰ* (quod Relandus,

Palaest. p. 488 et 698, merito non Hachilam esse putat, nimis remotam in deserto Ziph, sed ipsam Kehilam) etiam in 7° lapide ab Eleutheropoli collocetur. Hieronymus habet in 8° lapide, probante Relando: *Ιαβαθά* autem ab eadem urbe abesse dicit duodecim milliaria, non ab Hierosolymis; qui error a Relando admissus illius hac de re disputationem conturbavit l. l. p. 772. At in eo ipsi facile assentimur, quod sepulcrum Habacuci inter has urbes Keila et Gabbatha medium fuisse existimet atque ea de caussa utrobique illius mentionem injici. Conveniunt haec egregie cum geographica ratione loci, ubi Habacucus lucem adspexisse et vixisse fertur. Non repetam, quae de situ urbis Beth-Zecar alibi a me observata sunt; sed hoc tamen reticendum non puto, *Χάφαρ Ζαχαρία*, quod a Beth-Zecar, vel Beth-Zacaria, differre non videtur, a Sozomeno L. IX. c. 17 collocari in eadem regione Eleutheropolitana, ubi secundum Eusebium Prophetae sepulcrum monstrari solebat. Sed in viam redeamus. Mortuus est igitur Habacucus, si anonymo auctori fidem habeas, biennio ante finitam captivitatem, idque extrema atque affecta aetate, nec certe ante annum vitae nonagesimum. Nam circiter septuaginta annis ante primum illud vaticinium ediderat, quo instans et inexspectatum Chaldaicae potestatis incrementum describit, illudque facinus appellat divinum, cui nemo auditorum fidem habiturus esset, C. I. vs. 5. Hoc vero eum dicere non potuisse, nisi tribus prioribus regni Jojakimi annis, inferius suo loco probabitur. Quodsi ergo admittimus, Habacucum anno circiter vigesimo propheticum munus suscepisse (etsi in hujus auctoritatem parum convenire videtur illius juvenilis aetatis inexperientia), ad annum, quo mortuus est, aetatis ferme nonagesimum,

ut ante dixi, computando perveniemus. Sed ulterius etiam vitam produxerit, si Habacucum, qui Danieli cibum attulit, ab eo non distinguas. Nam Daniel certe in foveam leonum detrusus est post captam Babylonem et finem exsilii, sive ista res Dario Medo, i. e. Cyaxare, imperante acciderit, ut in Chaldaico Daniële est, sive Cyro regnante, ut in Graeco apocrypho. Ergo hoc etiam eo valet, ut veteres perperam ex duobus viris unum fecisse existimemus. Reliquis cur fidem omnem denegemus, caussa nulla est. Nam non apparet, quid auctorem ad ejusmodi traditiones fingendas impellere potuerit, praesertim cum ante eam aetatem vixisse videatur, qua primum virorum sanctorum sepulcra monstrari et adiri, reliquiae coli et hanc ob caussam etiam variae fabellae de eorum rebus gestis fingi coeperunt ab hominibus credulis et fraudulentis. Hoc si hujus etiam scriptoris consilium fuisset (et, si eo tempore vixisset, ecquid melius ab eo exspectari poterat?), diligentius profecto singulorum sepulcrorum loca indicasset, nec simpliciter de plerisque prophetis dixisset, illos quemque in agro suo sepultos esse. Ultro concedimus, eum de aliis prophetis complura falsa et fabulosa tradidisse et ingenio caruisse critico, at hinc non efficitur, ea quoque rejicienda esse, quae historicae fidei et probabilitati non repugnant. In quibus prae caeteris ista censenda sunt, quae de Habacuci aetate refert. Nam prophetam non tantum Chaldaeorum adventum praedixisse, sed sub postremis quoque Judaeae regibus vixisse et intereuntis reipublicae testem fuisse, nos dubitare non sinit diligentior illius vaticinii consideratio. Quocirca mirari subit veterum scriptorum, item Virorum doctorum, diversas de aetate viri sententias, quorum alii eum Uzziae et Jothami, alii Hiskiae vel

Manassis aevo floruisse, alii exilii tempore et deletis jam Hierosolymis vaticinia sua edidisse arbitrentur. In exponendis et refutandis singulorum sententiis tempus chartamque non consumam. Eorum, qui Habacucum nimis antiquum faciunt, argumenta egregie refellit Horstius in Introductione libri, cui titulus: *die Visionen Habakuks neu übersetzt*, ubi merito observat, plerosque viros doctos ideo maxime deterritos fuisse, quominus exstante jam exsilio Babylonico Habacucum floruisse statuerent, quod tanta essent in hoc viro sermonis integritas et facultas poëtica; quae res scilicet in infimam illam aetatem vix conveniant. Quod argumentum quam vim habeat, non satis assequor. Si de auctore sermo foret, cujus vita, ad Ezechiëlis exemplum, inter medios Aramaeos fuisset transacta, vel de eo, qui post reditum a captivitate floruisset, miraremur sane tantam in Habacuco sermonis Hebraici praestantiam: sed, quaeso, quae tandem caussa est, cur idem statuamus de viro, qui ante eversam vixit rempublicam? aut unde scimus, Hebraismum eo tempore inter ipsos Judaeos Hierosolymis agentes tam corruptum fuisse? Haud ignoro, illius corruptionis exemplum afferri Jeremiam (vide Eichhorn. *Einl.* § 536, qui tamen haud satis sibi constans in Habacuci aetate definienda mecum consentit): sed merito opponit Bertholdtus *Einl.* § 368, hujus rei caussas in ipso Jeremia, non in illius aetate quaerendas esse. Alii contra, quos dictionis pulcritudo non deterret, quominus vatem etiam post deletas Hierosolymas cecinisse statuant, magis in multorum doctorum Virorum praesentis aevi inclinant sententiam, pleraque scripta Hebraïca, quibus hucusque major antiquitas tributa fuerat, haud raro jure, saepius injuria, ad recentiorem aetatem referentium. Neutrius vero

sententiae propugnatores satis ad eum locum attendisse videntur, quem obiter ante memoravi, C. I. vs. 5 et 6, et quo usi sunt etiam illi, qui eandem mecum opinionem sequuntur. *Videte*, inquit, *o perfidi* (sic enim legendum et reddendum esse, postea docebitur), *et attendite, admiramini et obstupescite; nam ego in vestris diebus opus perago, cui non credetis, cum narrabitur. Nam ecce ego excitabo* (vel *erigam*) *Chaldaeos* etc. Quis paullo prudentior non videt, haec omnem de aetate prophetae dubitationem tollere? Nam perinde est, ac si dixisset: *Chaldaeos jacentes et omni potestate privatos denuo erigam. Aegyptii nunc late dominantur et firmissimum imperium vobis obtinere videntur; at mox fortuna mutabitur. Chaldaeus, a quo sub Aegyptiorum tutela nihil timendum esse creditis, jam vestris cervicibus imminet, et quamvis nunc fabellam vobis narrari putetis, si quis haec praedicat, mox magno vestro malo, summo cum stupore hoc verum esse deprehendetis.* Hanc loci paraphrasin, ut puto, ipsa rerum ratio postulat, nec facile in Hebraeorum historia tempus reperies, cui effatum illud respondeat, praeter duos priores Jojakimi annos. Quod ut manifesto appareat, historiae huc pertinentis series pluribus exponenda est. Pharao Necho, nascentes Chaldaeorum vires metuens, qui Josiam Judae regem et fortasse reliquos etiam Syriae et Phoeniciae principes in suas partes pertraxerant et Aegypto jam servitutem minitabantur, rebus suis se optime consulturum arbitratus est, si bellum in agrum hostium transtulisset. Ab initio haec ipsi ex voto cesserunt. Josiam debellat et occidit, et omnibus terris ad Euphratem usque flumen perdomitis, Chaldaeos intra Babyloniae fines continet, et Jojakimo rege Judaeorum, qui sibi tributum

penderet, constituto, in Aegyptum redit, II Chron. C. XXXV, 20 — XXXVI, 4. Postea vero iterum cum ingentibus Aethiopum, Libyum Maurorumque auxiliis egressus, sive ut incoeptam victoriam persequeretur, sive, quae potior sententia est, ut renatas interea Chaldaeorum vires labefactaret, cum hostibus apud Circesium anno Jojakimi quarto conflixit et praeter opinionem omnium tantam cladem passus est, ut quaecumque armis acquisiverat, amissis, intra regni sui fines se recipere cogeretur, Jerem. C. XLVI. vs. 2, 9, coll. II Reg. C. XXIV. vs. 7. Sic imperio ad Chaldaeos translato, occupavit Judaeam et Hierosolymas Nebucadnezarus, et quidem, ut ex Jer. C. XXXVI. vs. 9 effecit Hengstenbergius, *die Authentie des Daniel* p. 54 et 60, ejusdem anni quarti mense nono. Nam ibi anno Jojakimi quinto et nono mense jejunium publicum promulgatum fuisse dicitur, idque, ut conjicit, in memoriam cladis, quam anno ante passi fuerant. Hoc vero, ut quisque videt, incertum plane et conjecturale est. Nec magis assentiri possumus eidem Hengstenbergio, Danielis locum C. I. vs. 1. cum Jeremiae locis laudatis suaque conjectura in concordiam redigere tentanti. Ex illius sententia verba sic reddenda sunt: *Anno regni Jojakimi tertio* profectus est *rex Nebucadnezar Hierosolymas* (non venit), *ut eam obsideret;* et initium expeditionis significatur, quod in annum tertium incidere potuit, licet quarto demum anno Aegyptii profligati sint et Hierosolymae expugnatae. Quod argumentum profecto est ejusmodi, ut nemini placere possit, nisi qui fidem libri Daniëlis quovis modo tueri velit. Neque enim bellum suscepit Nebucadnezarus et Babylone profectus est, nt Hierosolymas in potestatem redigeret, sed ut Aegyptios finibus arceret. Quod Hierosolymae

cum tota Syria in potestatem illius pervenerunt, id, fateor, necessarius victoriae effectus fuit, sed de eo certe ante pugnam apud Circesium, qua salus vertebatur imperii Chaldaici, nequaquam cogitavit. Miror vero imprimis, nec illi, nec, quantum memini, aliis, aliam hypothesin in mentem venisse, quam, cum tam ad Habacuci aetatem definiendam, quam ad Danielis fidem stabiliendam pertineat, hic commemorandam putamus. Nempe paullo ante vidimus, Nechonem absoluta prima expeditione in Aegyptum rediisse. Proximo biennio, ut reor, quies fuit, et omnia jam videbantur esse in Aegyptiorum potestate. At Chaldaei interim vires reparaverant. Tertio anno Nebucadnezarus, a patre missus Nabopolassaro, subito Syriam invadit, Hierosolymas, ubi omnes sub Nechonis tutela se tutos arbitrabantur, obsidet et nullo fere negotio capit, vasa sacra depraedatur et captivos abducit. Sed interim pater Nabopolassar Babylone diem obierat, quapropter Nebucadnezarus, metuens ne Babylonii defectionem molirentur, cum paucis comitibus in urbem regiam qua maxima potest celeritate contendit, reliquo exercitu cum praeda et captivis subsequi jusso. In his Berosi narrationem apud Josephum, *Ant. Jud.* L. X. sub finem capitis 11 et Lib. I. *contra Apion.* § 19, cum Daniëlis loco composui. Temporis autem ratio omni dubio exemta est. Nam ab altera parte ex Ptolemaeo novimus, Nabopolassarem obiisse anno 143 aerae Nabonassaris, incipientis die 26 Febr. anni ante C. N. 747 (cf. Ideler *Techn. Chronol.* T. I. p. 98); ab altera constat, templum Hierosolymitanum conflagrasse anno Nebucadnezari 19 (cf. II. Reg. C. XXV. vs. 8, Jerem. C. II. vs. 12 sqq.) sive aerae Nabonassaris 162 (cf. Ideler l. l. p. 529). Denique intersunt anni circiter novemdecim inter annum

tertium Jojakimi et captas a Chaldaeis Hierosolymas. Quippe Jojakimus regnavit annos undecim, Zedekias totidem, et Jojachinus tres menses. Et Zedekiam suos annos *integros* regnando consumaisse, verosimile est, cum Ezechiel C. XXXIII. vs. 21 dicat, anno captivitatis suae, i. e. Jojakimi, duodecimo venisse ad se nuntium de captis Hierosolymis; quod vix admitti poterit, nisi ista clades acciderit extremis anni Zedekiae undecimi mensibus. At contra aliquot menses anno Jojakimi ultimo deesse potuerunt, ut igitur pleni sint anni novemdecim et nihil amplius, atque adeo annus Jojakimi tertius accurate respondeat ultimo Nabopolassaris. Quodsi, ut probabile est, Nebucadnezarus hoc potissimum tempore patris sui morte in cursu victoriarum persequendo impeditus sit, tenemus sane caussam secundae expeditionis Pharaonis Nechonis admodum verosimilem. Nam is, Chaldaici belli molem in Syriam ingruentem videns, magnas copias contraxerat. Mox autem Nebucadnezarum patris morte et rerum novarum metu revocatum esse videns, et hinc ratus sibi adesse victoriae opportunitatem, exercitum educit et ad Euphratem caeditur. Sic igitur duae fuerint incursiones regis Chaldaici in Judaeam, ubi vulgo tantum una statuitur, altera ante, altera post deletum Nechonem: cf. II. Reg. XXIV, 7. Prior accidit anno Jojakimi tertio, posterioris tempus incertum est, licet probabiliter ad annum ejusdem quartum referatur. Quae si admiseris, facile videbis, illa verba Habacuci C. I. vs. 5 et 6, necessario ad primum illius Regis biennium pertinere. Eo tempore et ad finem reipublicae Judaei in Aegyptum inclinabant. Rex ipse et principes, de quorum tyrannide et malitia satis ex Jeremiae libro constat, Nechonis auxilio freti et nihil sibi mali timentes, vitiis suis indulge-

bant et populum vexabant. Habacucus autem, qui probe intelligebat, Chaldaeorum vires potius dissipatas quam fractas esse, eosque interea bellum parare, instantem Chaldaeorum incursionem tamquam praesentissimum remedium lasciviae in malis publicis exsultantis popularibus suis proponit. Quod cum faceret, multum profecto abfuit ab eorum malorum praesagio, quae deinceps, Chaldaeis rerum potitis, evenerunt. Quae caussa etiam est, cur intra solas minas et hostis ingruituri descriptionem subsistat, C. I. v. 1—11. Nam in illius versiculi fine definere primam vaticinii partem, quae sola ad illud tempus, quod indicavi, referenda sit, mihi quidem persuasissimum est. Admodum verosimile censeo, primam partem capitis nonnisi fragmentum esse majoris vaticinii; nam quo diligentius ista lego, eo manifestius agnosco, hic multa deësse ad orationis scopum et integritatem. Describitur vividissimis coloribus potentia, fortitudo et ferocia Chaldaeorum, sed hoc nonnisi prooemium est comminationis, perversis et corruptis Judaeis intentandae, quam merito a propheta exspectes. Coram Deo gravissimas querelas effuderat de legum silentio, judiciorum perversitate, hominum violentia, et tantorum malorum remedium quaesiverat. Respondetur divinitus, Chaldaeorum potentiam, formidandam illam et omnibus interitum minantem, brevi instauratum iri: nam haec orationis summa est; sed, quae scilicet maxime ad rem faciebant, Deum hos tanquam ministros elegisse, qui ab impia gente Judaica poenas sumerent, de his ne verbulum quidem additur. Nec, si ista cum sequentibus conjunxeris, quidquam proficies, quin potius in graviorem etiam incides difficultatem. Nam primum propheta ipse sua vineta caedit, et ea mala deprecatur, in quibus ipse

remedium corruptae rei publicae quaesiverat et quorum denuntiatione suos a malitia et perversitate revocare conabatur; tum illam ingruentis belli molem avertere cupit, licet ex verbis divinis nondum apparuisset, illam in Judaeos quoque ingruituram; postremo, quod maximum est, in illa oratione, de qua, quin ad extremum usque caput secundum decurrat, dubium nullum est, multa reperiuntur, quae ad illud tempus pertinere nequeunt, quo vaticinio de restituenda Chaldaeorum potestate et instantibus illorum in Asiam inferiorem irruptionibus nemo adhuc fidem haberet. Quippe inde a vs. 12 ita loquitur, ut facile sentias, eum praesentium malorum sensu, non futurorum exspectatione opprimi: quo prae caeteris pertinet illud effatum vs. 13: ***Purior es oculis, quam ut malum videas, neque aequis oculis adspicis violentiam. Quid patienter contemplaris perfidos? siles, dum malus devorat justiorem se.*** Jam, quaeso, contende haec ipsa cum primis hujus capitis versibus, et aliam quoque caussam reperies, cur haec ad unum idemque tempus eandemque orationem pertinere minime possint. Utrobique agitur de malorum hominum insolentia et violentia, innocentes circumvenientium et opprimentium, et quemadmodum vs. 4 legimus: כי רשע מכתיר את הצדיק, sic vs. 13: בְּבַלַּע רשע צַדִּיק מִמֶּנּוּ. Adeone haec in unius ejusdemque orationis decursu, haud ita multis interiectis, ad diversas personas quisquam facile referet, illud ad Judaeos juris justitiaeque negligentes, hoc ad Chaldaeos eorumdem Judaeorum oppressores? Et tamen hic de Chaldaeis agi certissimum est: quotusquisque autem futurus est interpretum, qui, ut difficultatem tollat, Iustio assentiatur, illos quatuor versus pariter ad Chaldaeos referenti? Equidem hoc non magis ferri posse

arbitror, quam quod hic eosdem justos appellat, quos ante tamquam legum divinarum humanarumque contemtores nobis depinxerat. Scio, quid ad haec responderi posset; verum ista: ***Judaei prophetae justi videntur cum Chaldaeis comparati***, vel: ***tota gens non significatur, sed pauci tantum piique viri, quos tanta mala pati indignum erat***, mihi saltem non satisfaciunt. Nam posterius mira conjectura est, quam auctoris verba non tuentur; prius ab eo exspectes, qui jam praesentia experitnr belli et captivitatis mala, et graviorem hostium saevitiam et injuriam esse videt, quam animo praeceperat; non ab eo, qui genti impiae poenas indicit, nisi forte pntes, eum minis suis omnem vim detrahere voluisse. Sed quidem istis commentandis operam otiumque consumimus? In sequentibus enim multa sunt, quae demonstrant, haec scripta non esse, cum victoriae Chaldaeorum a nemine exspectabantur, sed cum eorum imperium et superbia atque arrogantia cum reliquis vitiis, quae ex nimia potentia nasci solent, ad summum culmen pervenerant. Propheta cum Deo expostulat C. I. vs. 12—17, et responsum exspectat C. II. 1. Jam lege et expende, quae Deus ipsi regerit C. II. vs. 2 usque ad finem, et imprimis considera carmen illud satyricum vs. 6 sqq., nec amplius, ut puto, dubitabis. Sistitur nobis Chaldaeus tamquam omnium gentium dominator, qui spolia orbis terrarum corraserit, urbemque suam communiverit et substructiones immanes in altum eduxerit captivorum populorum opibus et sanguine. Mirifice cum his conspirant, quae memorat Berosus apud Josephum l. l. l. et hinc apud Euseb. in Chronico p. 29 ed. Maji, narrans, Nebucadnezarum Beli templum et reliquam urbem ex devictarum gentium manubiis munifi-

centissime exornasse novamque regiam condidisse molibus montium instar in coelum eductis, idque opus ingens intra quindecim dies perfectum fuisse, captivorum, ut puto, non minus opera, quam spoliis. Quorum quot millia fuerint, et quanta multitudo perierit gravissimo et irremisso labore exhausta, ex brevissimo hoc temporis spatio conjicere est, ut merito dixeris Habacuci exemplo, haec sanguine condita esse. *Beroso* de numero dierum suffragatur Abydenus apud *Euseb.* in Chronico p. 26 et in *Praepar. Euang.* Lib. IX. C. 41, licet rem augeat, triplicem memorans Babylonis murum isto spatio aedificatum fuisse. Ponit rem Berosus statim post expeditionem Nebucadnezari patris morte interruptam, quod non magis ad vivum resecandum est, quam illud Abydeni: *Ναβουχοδονόσορος δὲ διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, Βαβυλῶνα μὲν ἐτειχίσε κ. τ. λ.* Quantum ex Josephi excerptis colligimus, Berosus varios Chaldaei regis in Syriam expeditiones inter se confuderat et in unam contraxerat. Quo pertinet, quod Nabopolassarus filium contra Satrapem Aegypti, Phoeniciae et Coelesyriae rebellem misisse dicitur, quasi in illis locis ulla ejus auctoritas antea fuisset. Manifesto commiscet bellum cum Nechone et expeditiones postea contra Phoenices, Judaeos populosque circumjacentes susceptas. Quod longe probabilius est, Nebucadnezarum regiae exornandae tum demum vacasse, cum ipsi a continuis bellis quies esset, atque illa igitur opera ad extremam illius aetatem pertinere, idem Berosus testimonio suo confirmat, ubi dicit Nebucadnezarum, *μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προειρημένου τείχους,* morbo correptum decessisse anno regni 43, et munitionem interiorem ad flumen absolvendam reliquisse ultimo suo in imperio successori Nabonnedo. Ergo locus Habacuci, quem

ante citavi, non tantum me permovet, ut illud vaticinium illo priore (C. I. v. 1—11) recentius existimem, sed etiam, ut illud eo tempore scriptum existimem, quo jam dudum, deletis Hierosolymis, gens Judaïca in captivitatem abrepta fuisset. Quae caussa etiam est, cur facile mihi persuadeam, hanc pericopen C. I. vs. 12 — II. vs. 20, vaticiniorum Habacuci, quae aetatem tulerunt, postremam esse et tertium caput illud tempore antecedere. Nam illud eximium carmen, quo nihil in Hebraearum literarum reliquiis est sublimius et magnificentius, fere totum versatur in lyrica descriptione auxilii a Deo populo suo praestiti, cum illum, deletis Aegyptiis, per sinum Arabicum et solitudines in Cananaeam deduceret. Si quaeris, quae pars poëmatis ad Poëtam ejusque tempora pertineat, extremi versus sunt inde a decimo sexto, quibus auctor significat, se memoria rerum olim a Deo in gratiam gentis Israëliticae gestarum summopere commoveri, et tanta divini Numinis et restituendae olim felicitatis fiducia impleri, ut in praesentibus malis acquiescat et patienter ferat hostis irruptionem, agris, vineis et olivetis vastitatem inferentis, gregesque et armenta abripientis. Quae nisi scripta vel effusa sint ante captivitatem Jojachini, cum tot millia hominum in Babyloniam transportata sunt, equidem plane non intelligo, cur nullam omnino popularium suorum in captivitatem abductorum mentionem fecerit.

Vidimus de aetate prophetae, et, quantum praesens nostra ratio postulabat, traditiones, quae de eo feruntur, attigimus, et de scopo atque ordine vaticiniorum, quae supersunt, sententiam diximus. Consentaneum est, ut agamus etiam de prophetae nomine. Nam primum illius forma admodum singularis est; dein ejusmodi commentatio ad eos locos per-

tinet, de quibus in prolegomenis disputari solet. Nomen in hodiernis Codicis Hebraei exemplis plerisque scribitur חֲבַקּוּק cum dagesch forti in tertia litera, licet in nonnullis antiquis editionibus חֲבַקוּק scribi Drusius testatur. Quam duplicationem secundae literae expresserunt veterum complures. Nam apud Alexandrinos vulgo est *'Αμβακοὺμ*, in vitis prophetarum *'Αββακοὺμ*, vel *'Αβακοὺμ*, vel denique, ut in exemplo est Augustano ab Hoeschelio edito, *'Αμβακοὺμ, ἢ 'Αββακοὺ*, quae ibi explicantur *πατὴρ ἐγέρσεως*, quasi vox ex אַב חָקִים, vel אַבָּא קָם, conflata esset. Similiter interpretatur *'Αμβακοὺμ* Origenes in *Lex. Nom. Hebr.* (Hieronymi opera T. II. p. 246 ed. Mart.), dum in alio ejusdem farinae libro (ibid. p. 114) explicatur *πατὴρ ἐγείρων*; quae, etsi scripta sunt ab hominibus linguae Hebraicae non admodum peritis et solam scriptionem Graecam horum nominum considerantibus, utilitate tamen sua non carent, cum ex illis appareat, secundum Graeculorum istorum opinionem *'Αμβακοὺμ* ab *'Αββακοὺμ*, quod etiamnum in Codicibus compluribus et edit. Aldina versionis Alexandrinae legitur, non differre, atque adeo prius illud Mu ex molliori pronuntiatione ortum esse, plane ut *σαμβύκη* vel *σάμβυξ* factum est ex סַבְּכָא, et Ambubajae, quod fidicinarum nomen est apud Romanos, descendit per mascul. *Ambubajus* a Syriaca voce ܐܰܒܘܒܳܐ *tibicen*, adject. τοῦ ܐܒܘܒ, Chald. אַבּוּב, *calamus, arundo*, et hinc *tibia*, Arab. أُنْبُوبٌ, quod non ad انب, nec ad نَبَّ, sed ad أَبَّ pertinere, ostendit cognatum Hebr.-Chald. אֵבִיב, pp. *culmus et arista*, quod pariter (ut mensis Nisanis nomen) in אַבִּיבָא apud Chaldaeos abit. Notum est, hanc resolutionem Dagesch fortis in Nun admodum placere Chaldaeis; idemque faciunt Syri, ut v. g. in ܓܢܒܪܐ, coll. גִּבִּיר; nec aliter, ut hoc obiter, data

ק mutatio illa non est infrequens (cf. Dissert. gener. cod. 4 et 355), et figuras literarum illarum veteres non minus confundi potuisse, intelligitur cum ex observatione Bocharti, ad Gen. C. XI. v. 26 et 32, hinc explicantis discrimen inter textum Hebraeum, qui Therachum annos 205, i. e. קקה, vixisse perhibet, et Codicem versionemque Samaritanam, quae eidem Theracho annos 145, i. e. קמה, adscribunt. Quin etiam in scriptura Palmyrana non multum diversae sunt literae Mem et Koph (Kopp, *Bild. und Schrift.* T. II. p. 260); idemque valet de scriptura, quam Aramaeam veterem appellat Koppius, ego Hebraeo-Aegyptiam. Vide *Bild. und Schrift.* II. p. 389, coll. 395, et Monumenta Phoenicia edita a M. A. Lancio in libro, cui titulus *La sacra scrittura illustrata con monumenti Fenico-Assiri ed Egiziani.* Tav. I. Romae 1827. Hoc de Graecis vocis formis. Latina pronuntiatio *Habacuc*, quae ex Vulgata in linguas Europaeas transiit, respondet Hebraicae חַבְקוּק, vel potius חֲבָקוּק, si nempe Hăbācuc pronuntietur. Prius est formae שַׁבְרוּר, quacum Gesenius et Rosenmullerus miro errore scriptionem חֲבַקּוּק comparant: posterius alias Hebraeis inauditum, si pro חֲבָאקוּק scriptum sit, forsitan haud ineptam explicationem offerat formae חֲבַקּוּק, ut dagesch forte ex longae vocalis correptione ortum sit, sive ut haec nata existimetur ex Dagesch fortis omissione. Illud si praefers, חֲבָאקוּק erit Inf. Sp. XI. Arabicae افقان, pro فَقَانَ, i. e. פְּקוֹדַד vel פְּקָדַד pro פְּקָאדַד, nam Elif vocale Arabum potest respondere τῷ Kamets longo, non minus quam τῷ Cholem longo Hebraeorum, eàdemque analogiâ etiam nunc פֵּיקֵד, nunc פָּקֵד, pro פָּאקֵד (quo exempla apud Ges. in *Lehrgeb.* p. 251 n. 2 et forma הִתְפָּקֵד pertinent), analogum est τῷ فـاقـد Arabum. Gesenius existimat, haec in Pihhel et Hith-

pahhel esse posita, ob dagesch omissum vocali producta, et videtur illius sententiam hoc tueri, quod הִתְפָּקֵד reflexivum, *sui censum habuit* populus, possit referri ad פֻּקַּד, semel Jes. C. XIII. vs. 4 *lustrandi* et *recensendi* notionem habens. Nobis vero hoc praeplacet, has species פִּקֵּד et פָּקֵד, alias פּוֹקֵד pronuntiatum, sive فَقَّدَ et فَاقَدَ, nunc quidem diversas, sed ab initio easdem fuisse, eamque opinionem derivamus ex ipsa illa lege productae vocalis ob omissum, et correptae ob insertum dagesch, tum ex significationis intensivae similitudine, quam in ipsis illis speciebus et in nominibus inde derivatis cerni, in commentatione de pluralium fractorum natura et origine probaturi sumus. Confirmat denique eandem sententiam usus fere perpetuus hujus formae pohel pro pihhel in verbis geminantibus secundam radicalem sive potius monosyllabis, quae cum omnia antiquissima videantur, simul confirmant pohel vetustius esse, quam pihhel. Cum vero pro triplici vocali totidem intensivae formae creatae essent, פָּאקֵד, פֵּיקֵד vel פֵּיקֵד et פּוֹקֵד, postremam in activis non corripuerunt, cum sic passivum exstitisset פֻּקַּד, فُقِّدَ, ex duabus autem prioribus fecerunt פִּקֵּד et פָּקֵד. Antiquioris rationis exemplum est חַתַּל, praeteritum habens ex חֵיתַל, fut. יְחַתֵּל cum inf. חַתֵּל pro חָאתֵל, et contra יְחַתֵּל, fut. recentius ex pihhel, dum חוּתַל pro חֵיתַל est ex pohal ad normam τοῦ فُوقِدَ. Consequens est igitur, ut ex ejusdem analogiae lege intensiva Species nona Alef inserto formata, פְּקָאוֵד, mutata fuerit in פְּקַוֵּד. Cum vero nomen abstractum Speciei IX sit פַּקְוָוד, ut נַאֲצוּת, hujus intensivae infinitivus necessario fuerit פְּקָאוֵוד, פְּקַוֵּוד, ut adeo nomen actionis חֲבָאקוּק, et hinc ortum חֲבַקּוּק, notaverit ipsa vi formae *vehementissimum amplexum* vel *amorem*. Obiter observo, hic eandem analogiam cerni, atque in formis Pābel, Pibel,

Pōbel, quas etiam פַּאְשֵׁר, פַּיְשֵׁר et פּוֹשֵׁר efferri potuisse, verba طَأْمَنَ, هَوْجَدَ et بَيْقَرَ, et alia ad idem exemplum ficta, ostendunt. Habemus nempe اِسْمَأْدَدَ, et hinc اِسْمَأَدَّ, *ira percitus fuit*, formae פַּעְאֵלַד a سمد, et اِعْثَوْجَجَ *negotium celeriter peregit*, f. פַּעְוַלֵל ab عثج, et Inf. utriusque verbi اِسْمِيدَادٌ et اِعْثِيجَاجٌ, a פַּעְלֵל. Caeterum non repugno, si quis aliam viam secutus Dagesch forte ex litera Nun inter secundam et tertiam radicalem inserta, aut ex triplicata tertia, ortum putet, ut חֲבַקּוּק derivetur a verbo חֲבַקְנַק pro חֲבַנְקֵק, vel חֲבַקְקֵק. Utriusque formae exempla sunt apud Arabes, quorum Species verbi 14 est اِفْعَنْلَلَ. Exempla sunt: اِعْلَنْكَكَ *luxuriavit coma*, ab علك, اِعْفَنْجَجَ *properavit in incessu*, ab. عفج, unde عَفَنْجَجٌ *camelus velox*, et اِسْحَنْكَكَ *valde tenebricosa fuit nox*, *Chr. Koseg.* p. 60, pr. a سحك, quod ex Hebr. חָשַׁךְ transpositum videtur. Etiam apud Arabes, alias Nun proximae literae non assimilantes, sunt formae quadriliterae, ut اِخْرِمَّاسٌ, اِدْرِمَّاجٌ, اِهْرِمَّاعٌ, etc., quas Lumsdenus *Gramm. of the Arabic Language*, p. 248, refert ad اِفْعِلَّالٌ, pro اِفْعِنْلَالٌ. Sed poterunt eaedem quoque exigi ad normam nominum verbalium tertiam radicalem triplicantium. In his est اِبْيِضَّاضٌ *admodum album fieri*, quod Lumsdenus quidem l. l. refert ad اِبْيَضَّضَ, ad normam τοῦ اِكْفِهْرَارٌ, non vero اِكْفِهَارٌ, ex اِكْفَهَرَّ, sed pertinere etiam poterit ad اِبْيَضَّضَ, quod intensivum fuerit nonae formae ابيضّ, atque adeo synonymum undecimae, ابياضّ, pro ابياضض, nisi forte, quod equidem praeferam, hae geminae formae eaedem sint, et ابيضّض ex ابياضض contractum exemplo suo luculenter confirmet illam contractionem vocis חֲבַקּוּק, ex חֲבַאקוּק, de qua paullo ante uberius sententiam diximus.

ANNOTATIO

AD

PSALMOS SEPTEMDECIM PRIMOS,

AUCTORE

T. ROORDA.

ANNOTATIO

AD

PSALMOS SEPTEMDECIM PRIMOS.

AD PSALMUM SECUNDUM.

Ad colon 12^{mum}. — Vocabulum בַּר quid hic significet, disputant interpretes. Plerique hic et Prov. 31: 2, perinde atque in Aramaeo sermone, *filium* significare statuerunt; et verò adeo convenit huic loco ea significatio, ut non facilè aliam desiderasset quisquam, si satis certa esset et comprobata. Atqui *filius* in Hebraeo sermone בֵּן dicitur, etiam in ipso hoc carmine colo 7mo; et ultimum illud libri Proverbiorum caput quis scripserit, et ubi et quando vixerit auctor, prorsus incertum est, adeo ut isthac auctoritate, quâ probetur, etiam Hebraïce, et Salomonis aetate, *filium* בַּר esse dictum, non liceat uti. Propterea igitur aliam in hoc loco tribuendam esse vocabulo significationem, multi censuerunt interpretes; sed magnâ inter se dissensione; et usque hodie nemo tam felix fuit, ut suam sententiam omnibus posset probare. Ego non dubito, quin vocabulum ét hic, ét in illo Proverbjorum loco, *dilectum* designet, *praecipue dilectum filium*, vernaculâ linguâ *lieveling*. Certissima haec est si-

gnificatio ex usu feminini בָּרָה de filiâ Cant. 6: 9, ubi de puellâ suâ amator: בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ *dilecta est genetrici suae;* quibus verbis in antecedente membro haec respondent: אַחַת הִיא לְאִמָּהּ *unica est matri suae.* Et quis non videt, quàm apte in hoc psalmo secundo rex, qui carminis argumentum est, *dilectus*, id est dilectus Dei filius, appelletur, plane sicuti Christus Luc. 23: 35 ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτὸς, et Eph. 1: 6 simpliciter ὁ ἠγαπημένος dicitur? Totum enim carminis argumentum in eo versatur, ut ostendatur, quàm vani sint principum rebellantium conatûs, quum rex, cui obedire detrectent, non tantùm ab ipso Iehovâ constitutus, sed is sit, quem ipse filium suum declaraverit, id est, quem paterno amore et praecipue diligat, secundùm oraculum 2 Sam. 7: 14, quod poëta ob oculos habuit. Quod autem vocabulum sine articulo enuntiatum est, id nequaquam obstat, quominus illo, quem dixi, accipiatur sensu. Haec enim poëtarum Hebraeorum consuetudo est, ut vocabula, quamvis definitam designent rem vel personam, sine articulo proferant, appellativa nomina tanquam propria usurpantes. Vid. Gramm. Hebr. § 473. Exempla qui desideret, in ipso hoc inveniat carmine, veluti colo 4° in יוֹשֵׁב, colo 8° in גוֹיִם et אַפְסֵי־אָרֶץ.

In Proverbiorum loco laudato vocabulum בַּר non ex Aramaei, sed Hebraei sermonis usu ab auctore usurpatum esse, persuasissimum habeo. Neque etiam Aramaeum بُر pro בֵּן dictum esse censeo, litteris liquidis נ et ר inter se permutatis, sed proprie et a principio, perinde atque Hebraeum בַּר, *dilectum* (*lieveling*) significasse, et de filio parentibus praecipue dilecto usurpatum fuisse, deinde autem per frequentem vocabuli usum factum esse, ut propria illa vis in

oblivionem iret, et universe ac simpliciter *filius* eo significaretur.

AD PSALMUM TERTIUM.

Ad colon 3^{tium}. — רַבִּים hic oppositum est antecedenti רַבִּים in secundo hemistichio coli 2^{di}, ante quod non repetendum est מָה e primo hemistichio. Eo ipso, quòd iteratur vocabulum, sensus est: *iterum multi*, sive *secundi* vel *alii multi*. Significantur Davidis in fugâ comites, qui, quamvis regem suum non deseruissent, tamen de causâ eius diffidentes et desperantes metuebant, ne deseruisset eum Deus.

Ad colon 6^{tum}. — Pronomen personale אֲנִי ante verbum personale hic, ut plerumque, *oppositionis* causâ expressum est. In hoc et sequenti colo *suam* in Deo fiduciam opponit *multorum*, id est comitum suorum, diffidentiae (colo 3^{tio}). *Me*, inquit, mea, quam in Deo collocavi, fiducia adeo tranquillum esse sinit, ut securus dormire potuerim. Nec verò fefellit me fiducia mea; integer et salvus *evigilavi: nam Jehova tuetur me.*

AD PSALMUM QUARTUM.

Ad colon 3^{tium}. — Inter בְּנֵי־אִישׁ et בְּנֵי אָדָם hoc discrimen esse videtur, quòd, quum illud *viros*, hoc *homines* significet, illud in viris compellandis honoratius habitum sit. Hic Davides comites suos milites compellat. A nonnullis horum serebantur sermones, quorum argumentum indicatum est ps. 3: 3. A talibus sermonibus ipsi probrosis, et vanis falsisque, desistant, vult.

Ad colon 4^{tum}. — Particula ו in וּדְעוּ hic vulgarem habet copulandi vim. Coniungitur cum antecedenti sententiâ iuxta

sensum, qui hic est: *Ne ampliùs honorem meum probro afficiatis vanis istis falsisque sermonibus.* Cui aptissime subiungitur: *et agnoscite, Iehovam* etc. — Sequentia autem huius membri verba aptum non praebent sensum. Primum enim non apparet, cur חָסִיד לוֹ dixerit poëta pro חֲסִידוֹ. Ut *indefinitum* sit nomen? At enim sic etiam minùs significat, *se* ipsum esse, qui eximiâ Dei fruatur gratiâ: qui tamen verborum sensus sit. Tum sumunt quidem interpretes, verbum הִפְלָה (alias הִפְלִיא), quod proprie *distinguere* significat, hic eodem modo in bonum sensum usurpari, ac Gallicum *distinguer*. Sed Hebraïcum verbum hoc, quem ei hic tribuunt, sensu non magis usitatum est, quàm Latinum *distinguere*. Conferatur modo Ies. 29: 14. Idcirco pro חָסִיד לוֹ legendum esse arbitror חַסְדּוֹ לִי. Litterae ד, ו et ר, quae nonnisi latitudine et longitudine differunt, facilè a scribis librariis inter se permutari potuerunt: et, si conferantur ps. 31: 22 et 17: 7, vix dubitari posse credam, ita scripsisse poëtam. Sic aptius quoque cum hoc cohaeret membrum sequens.

Ad colon 5tum. — Transferendum est sic: *Commovemini* (licet), *sed ne peccetis: dicite in animis vestris in cubilibus vestris, sed silete.* Non veto vos, inquit, anxios et sollicitos esse: sed cavete, ne quid idco peccetis; sive in me sermonibus istis mihi probrosis, sive in Deum diffidentiâ; sive eo, quòd, quum sermones vestri etiam ceteros animum despondere faciant, bonae causae noceatis successui. Anxias istas curas cum animis vestris volvite in lectulis vestris; sed silete.

Colo 6to addit: *Facite sacrificia iusta, et confidite Iehovae. Facite,* quod vestrum officium est, *sacrificia iusta*, quibus

numen reddatur propitium: sed, hoc facto, vos Deo committite. Apparet autem ex his Davidis verbis, illâ aetate iusta et legitima fieri potuisse sacrificia in omnibus locis, etiam procul ab arcâ foederis.

Ad colon 7mum: *Multi dicunt: Quis videre nos faciet bonum? Tolle super nos lucem vultûs tui, Iehova!* Haec omnia verba esse videntur anxiorum et desperantium Davidis comitum: nam ipse colo sequenti sibi propitium Dei favorem iam apparuisse, Iehovam super ipsos lucem vultûs sui iam extulisse dicit.

Ad colon 8um. — *Indidisti laetitiam animo meo, ex quo frumentum mustumque eorum facta sunt copiosa.* Spectat Davides, quod narratum legimus 2 Sam. 17: 27 sqq., postquam rex cum suis Mabanaëmum venisset, aliquot in iis regionibus viros copiosum ipsi et comitibus eius sponte suâ prospexisse commeatum. Ex hoc iam cognoverat, se numen habere sibi propitium.

Ad colon 9num. — יַחְדָּו vix aliud quicquam hic significare potest, quàm *unâ*, unâ cum ceteris, *pariter* ac ceteri: atque ita intelligitur, Davidem hoc carmen fecisse, postquam ceteris, certe plerisque, suis comitibus iam dormientibus ad multam noctem vigilasset, regias suas curas animo suo volvens, sed tandem hoc carmine et his ad Deum precibus levans ac deponens hac cogitatione, solum Iehovam ipsum tueri et pro ipso vigilare posse.

AD PSALMUM QUINTUM.

Ad colon 3tium et 4tum. — Recte Graecus interpres Alexandrinus יהוה, quod a Masorethis cum quarto colo iunctum est, cum tertio iunxisse videtur. Quin postulat hoc membrorum parallelismus, quum ita in posteriori tertii coli mem-

bro sit, quod isti מַלְכִּי וֵאלֹהָי in priori respondeat. Postulat quoque illud אֵלֶיךָ, tam significanter ante verbum collocatum. Arctissime autem quartum colon cum tertio cohaeret: sedulum Iehovae se poëta dicit cultorem esse, qui iam cum aurorâ pie numen eius veneretur et adoret. Singulae huius carminis strophae tribus colis constant.

Ad colon 5tum et 6tum. — לֹא יְגֻרְךָ רָע *non fruitur hospitio tuo malus;* id est, ex moribus Orientalium, non protegis eum. De commoratione in aede sacrâ nullo modo cogitavit poëta, neque in quinto, neque in sexto colo. Nam יִתְיַצְּבוּ non est vertendum *sistunt se*, sed *subsistunt: non subsistunt coram oculis tuis*, id est oculi tui sancti eum tolerare nequeunt. Parallelum est שָׂנֵאתָ *odisti.* — Vocabulum הוֹלְלִים, *superbi*, et ipsum verbum הָלַל *superbiendi* sensu, quum, praeterquam in hoc carmine, nonnisi in psalmo 73tio et 75to reperiantur, qui uterque Asapho tribuitur poëtae; veri haud dissimile esse videatur, hoc carmen eundem habuisse auctorem. Comprobatur hoc eo, quòd animi sensûs, qui in hoc carmine produntur, cum iis, qui in 73tio psalmo regnant, omnino conspirant. Fortasse etiam sequens psalmus sextus eundem auctorem habuit: nam etiam huius poëtae lucta est cum impiis et improbis, eosque pietati suae periculosos sentit.

Ad colon 8vum et 9num. Suspicor, ultimam 8vi coli vocem בְּיִרְאָתֶךָ cum 9no esse iungendum, ut in parallelismo conveniat cum בְּצִדְקָתֶךָ, atque huius coli tria membra in hunc modum distribuenda esse:

בְּיִרְאָתְךָ יְהוָֹה נְחֵנִי
בְּצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי
הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ׃

In reverentiâ tui, Iehova, duc me; in iustitiâ tuâ propter insidiatores meos: aequam fac coram me viam tuam. Sensus est: Duc me ita, ut maneam in reverentiâ tui, tuque me, ut pium tuum cultorem, fortunes. Fac me incedere in planâ et aequâ viâ, ne facilè labar. Fac ita propter insidiatores meos, id est, ut sequens colon declarat, propter impios et improbos, qui me a tuo cultu et pietate meâ seducere tentant.

Ad colon 11^{mum}. — Verba יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם usus linguae et parallelismus membrorum non permittunt aliter vertere, quam hoc modo: *cadant propter consilia sua.* Praepositio מִן ita *causam* significat valetque idem ac vernaculum *van wege.* Sensus igitur est: *cadere eos faciant ipsa eorum consilia.* Atqui, licet idem sensus sit, valde tamen placet, quod coniecit, sed ipse improbavit, Hitzig: יַפִּלוּם מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם. Sequens parallelum membrum בְּרֹב פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ verti debet: *in multitudine flagitiorum eorum impelle eos;* id est, fac eos in multitudine flagitiorum suorum adeo proruere, ut ruant in perniciem.

AD PSALMUM SEXTUM.

Ad colon 3^{tium}. — In אֻמְלַל אָנִי prior vox in ultimâ syllabâ Pathach pro Kamets habet. Nam, quando duae voces, quarum prior acuta, altera monosyllaba vel bisyllaba paenacuta est, arctiùs iunguntur, tunc saepissime, ut evitetur duarum syllabarum, quae ambae tonum habent, concursus, prior vox accentu suo privatur, atque, quae vocalis in ultimâ eius compositâ syllabâ propter tonum paululum producta fuerat, corripitur. Arctior ambarum vocum coniunctio hoc in casu plerumque per lineolam Makkeph significatur: sed, quum nonnunquam alibi haec lineola neglecta sit, tum, ut hic

3*

adderetur, certe non erat necesse, quoniam per accentum Merca cum Mahphac, ultimae prioris et primae posterioris vocis syllabae tanquam duabus unius vocis syllabis adscriptum, arctior illa coniunctio satis indicabatur. In uno tamen manu scripto exemplari lineolam Makkeph ex abundanti adscriptam invenit J. H. Michaëlis. Cf. Gramm. Hebr. § 58 in annotatione 2da.

Ad colon 4tum. — Hic et quater alibi, 1 Sam. 24: 19, Iob. 1: 10, Eccl. 7: 22 et Neh. 9: 6, Masorethae pronomen 2dae pers. masculinum את scriptum invenientes, legere iusserunt אַתָּה. In Grammaticâ Hebraeâ, § 89 in notâ 1, veri simile esse dixi, in iis locis pronuntiandum esse אַתְּ, quem admodum in tribus aliis locis illud masculinum pronomen sine ה scriptum etiam a Masorethis editum est: Num. 11: 15, Deut. 5; 24 et Ezech. 28: 14: in omnibus igitur his locis eam huius pronominis formam, quâ femininum genus distingui solet, tanquam communis generis pro masculino usurpatam fuisse. Quod nunc veri admodum dissimile esse videtur. Quin potiùs statuendum est, auctores Hebraeos in omnibus illis locis ideo את sine ה scripsisse, quòd non, ut vulgò אַתָּה, sed expressiùs et cum gravitate, sicut in pausâ, cum tono in primâ syllabâ אָתְּ pronuntiarent. Cf. Gramm. Hebraeae § 79.

AD PSALMUM SEPTIMUM.

Ad colon 3tium. — Singulari numero utitur poëta, quia de inimicis suis *in universum* loquitur, quod expresse dixit in colo antecedente: *libera me* מִכָּל־רֹדְפַי *ab universo persequutorum meorum.* Cf. Gramm. Hebr. § 589 et 597 in notâ.

Ad colon 8vum. — In verbis וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה vix dubito,

quin pro שובה auctor scripserit שבה, quod pronuntiandum sit שֵׁבָה: *et super eâ* (concione gentium) *in sedem altam* (sedem iudicis) *conside*. Quum verus verborum sensus non intelligeretur, et statueretur, לַמָּרוֹם *in altum*, id est *in coelum*, hic significare, שבה perperam שֻׁבָה pronuntiatum ac deinde שובה scriptum est. De constructione verbi יָשַׁב cum praepositione ל conferatur ps. 9: 5, יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק *consedisti in solium iudex iustus*. — Poëtam hic non, ut vulgò statuitur, Iehovam fingere peracto iudicio revertentem in coelum, sequentia cola declarare possunt, in quibus Iehovam ad ius dicendum sibi proponit sedentem, eumque, ut iuste ipsum iudicet, precatur.

Ad colon 9^{num}: יְהוָה יָדִין עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי וּכְתֻמִּי עָלָי. Si recte sic legitur, verba, spretâ Masorethicâ membrorum distinctione, sic vertenda esse arbitror: *Iehova iudicabit populos. Iudica me, Iehova, secundum iustitiam meam, et secundum integritatem meam, quâ indutus sum.* Hoc enim significare potest עָלָי *super me*, ut poëta hic integritatem suam tanquam vestem dicat, quae *super* ipso sit, id est, quâ indutus sit. Cf. Job. 29: 14. Sed, an recte sic legatur, dubitari posse censeo, quum ideo, quòd alibi praepositio עַל sic non offenditur usurpata, tum etiam, quia sic pronomen in תֻמִּי abundat. Suspicor pro וכתמיעלי legendum esse וּכְתֹם מַעֲלָלַי *et secundum integritatem actionum mearum* (ad verbum *agere mei*). In antiquâ scripturâ, in quâ littera ם nondum habebat curvatam istam figuram ם, quam nunc in principio et medio vocum habet, et littera י non multum differebat a ו, illae duae litterae faciliùs, quam nunc, inter se confundi potuerunt.

Ad colon 10^{mum}: יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק וּבֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת

אֱלֹהִים צַדִּיק. Haec verba, ut vulgò leguntur, aptam et linguae Hebraeae consentaneam constructionem non admittunt. Mendum in verbis esse, agnoscunt ii, qui coniunctionem in וּבֹחֵן auctoritate Graecae Alexandrinae ac Syriacae translationum, in quibus non expressa est, delendam esse arbitrantur. At enim ex eo, quòd harum translationum auctores eam particulam non expresserunt, non confici posse, eam ab iis in codicibus suis non lectam fuisse, nemo ignorat. Syrus interpres saepissime Graecae Alexandrinae translationis potiùs, quàm exemplaris sui Hebraïci, sequitur auctoritatem, et Alexandrinus interpres ideo fortasse coniunctionem in translatione omittendum censuit, quòd Graecae linguae consuetudini in hoc loco non conveniret. Nec verò coniunctione illâ deletâ omnis expedita est difficultas. Maxima est in illo וּתְכוֹנֵן. Etenim non potest in modo iubendi accipi, ut vertatur *et stabilias iustum:* nam secunda persona in modo iubendi Hebraeis inusitata est, in hac personâ, nisi negativa sententia est, modum imperandi usurpantibus (v. Gramm. Hebr. § 371, 372 et 542 in notis). Nec magis pro Imperfecto haberi potest: nam non tantùm Imperfectum, si, ut hic, simplicem coniunctionem ו praefixam habet, modi iubendi habere solet vim, praesertim si verbum in iubendi vel imperandi modo antecedit; sed hic modum iubendi requirit quoque parallelismus membrorum. Idcirco igitur non in illo ו in וּבֹחֵן, sed in hoc ו in וּתְכוֹנֵן, mendum esse iudico; non autem hoc delendum, sed, quae levissima mutatio est, in י olim ei simillimum mutandum esse, ut legatur et pronuntietur יִתְכּוֹנֵן *stabiliatur iustus*, idest *stabilis et firma sit iustorum sors.* Tum consequens est, ut pro וּבֹחֵן pronuntietur יִבְחַן. Ultima autem verba אֱלֹהִים צַדִּיק transferri debent,

Deus iustus est, et iungi cum colo sequenti, ut nova iis inchoëtur strophe. Hoc igitur colon 10^{mum} tribus, sicut antecedens 9^{num}, constat membris:

Cesset tandem malum improborum;
Stabiliatur iustus:
Et explora corda renesque.

Ad colon 13um: וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי־מָוֶת *et in ipsum directa habet lethalia tela*. Cum significantiâ initio enuntiationis collocatum est לוֹ *in ipsum* (improbum, pii poëtae inimicum). Antecedit enim, nisi desistat improbus, gladium suum acuturum esse Deum; arcum suum Deum iam tensum habere atque aptatum, id est, collato ps. 11: 2, aptatas in arcu sagittas. Nunc additur: *et in ipsum* (ut, nisi desistat, statim in eum iaculetur) *directa habet lethalia tela.* — Sequentia verba, חִצָּיו לְדֹלְקִים יִפְעָל *sagittas suas missilia ardentia facit* (sive *faciet*; linguâ vernaculâ: *zijn pijlen maakt hij*, of *zal hij maken*, *tot branders* of *brandpijlen*); significant Deum pro sagittis fulminibus uti.

AD PSALMUM OCTAVUM.

Ad colon 2um: אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמָיִם. Vehementer miror, H. E. G. Pauli coniecturam, pro תְּנָה pronuntiandum esse תֻּנָּה *laudatur, celebratur*, non iam dudum omnibus interpretibus ita placuisse, ut eam felicissimam et verissimam iudicarent emendationem. Masorethae perperam תְּנָה pronuntiarunt, quia perperam vocem interpretabantur. Nam secundum eam, quam traditione acceperant, interpretationem, quam Chaldaïca, ac Symmachi Graeca et Hieronymi Latiua translatio (*posuisti*) conservavit, vocem תנה a verbo נָתַן derivatam esse censuerunt, ideoque, ut aliquam ab hoc verbo derivatam

formam haberet, תְּנָה pronuntiarunt, tanquam Infinitivum nominalem cum terminatione femininâ, sicuti רְדָה Gen. 46: 3. Quam Masorethicam interpretationem si improbamus, quid est, cur retineamus istam pronuntiationem, neque efferamus cum Graeco Alexandrino interprete, qui ἐπήρθη reddidit, תֻּנָּה? Quod enim dicit De Wette, *laudandi* seu *celebrandi* verbum non congruere cum eo, quod additur, עַל־הַשָּׁמָיִם *super coelo*, in eo fallitur. Nam praepositio עַל hic non eo sensu accipienda est, ut vernaculo *boven* reddatur. Valet hic vernaculum *over*, quemadmodum עַל־הָאָרֶץ non tantùm significat *boven de aarde*, vel *op de aarde*, sed etiam *over de aarde*. Eodem modo ps. 148: 13 legitur: הודו עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם *gloria eius super terrâ et coelo est;* id est, *gloria eius patet, quâ patet terra coelumque*. Igitur sensus verborum est: *cuius celebratur gloria, quâ patet coelum*. Respondet in antecedenti membro parallelo בְּכָל־הָאָרֶץ *per omnem terram*, id est *quâ patet terra*. Quod autem Hitzig dixit, ideo non licere תֻּנָּה pronuntiare et *celebratur* transferre, quòd nusquam in hoc carmine de *celebratione laudis* divinae sermo sit, id an satis considerate dixerit, videat ipse vir acutissimus. Quid enim designet, si proprium spectemus verborum sensum, proxime sequens מִפִּי *ex ore* etc.? Et quis adeo hebes est, quin sentiat, poëtam hic non *proprio* sensu intelligi voluisse, sed eo, quo legitur ps. 19: 2: *coeli praedicant gloriam numinis?*

Ad colon 3um: לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. Quum verbum נָקַם, نقم, in sermone Arabico, praeter *ulciscendi*, etiam *obiurgandi*, *reprehendendi* et *culpandi* notione usitatum sit, non dubium esse videtur, quin vocabulum מִתְנַקֵּם et hic, et ps. 44: 17, ubi pariter cum אוֹיֵב coniungitur, *obiurgatorem* seu *repre-*

hensorem significet. Utrobique *ultorem* designare nequit; et, quum ps. 44: 17 pro אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם in priore hemistichio מְחָרֵף וּמְגַדֵּף, *obtrectator et convitiator*, positum sit, illa verbi significatio in Hebraïcae quoque linguae usu certissima est.— הִשְׁבִּית, *cessare facere*, inimicum et reprehensorem, hîc denotat facere, ut non amplius inimico animo sint neque obiurgent culpentve.

AD PSALMUM NONUM.

Ad colon 1[um]. — Pro עַל־מוּת לַבֵּן, ut vulgo legitur, in Graecâ translatione Alexandrinâ est *ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ*, ut manifestum sit, interpretem in suo exemplari pro על־מות, vel, ut in aliis libris unâ voce exaratum est, עלמות, scriptum invenisse על עלמות, quemadmodum etiam in inscriptione psalmi 46[i] et 1 Chron. 15: 20 legitur. Sic igitur hîc quoque principio scriptum fuisse, vix dubitari posse videtur: nam facilè על ante עלמות, quod easdem duas litteras primas habet, scribarnm librariorum incuriâ omitti potuit. עַל־עֲלָמוֹת certum modum significare, quo carmen canendum esset, probabile esse videtur: sed, quod nonnulli statuunt, עֲלָמוֹת primam vocem noti carminis fuisse, ad cuius modum esset canendum, non facilè conciliari posse credo cum loco e Chronicis modo citato. Quicquid huius sit, certe pro לַבֵּן pronuntiandum est לְבֵן; et בֵּן hîc, sicuti 1 Chron. 15: 18, nomen Levitae vel potiùs gentis ipsius proprinm esse, iam ab aliis observatum est. Eodem modo לִידוּתוּן lègitur in inscriptione psalmi 62[i]. Masorethae עַל־מוּת לַבֵּן pronuntiarunt, quia secundum interpretationem, quam sibi traditam habebant, utque ex Chaldaïcâ novimus translatione, carmen in mortem Goliathi a Davide compositum esse, his verbis opinabantur significari, et pro-

prium sensum esse hunc: *super morte eius, qui inter* (castra) *erat.*

Ad colon 7um. Optima huius coli interpretatio ea est, quâ in verbis הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח verbum תַּמּוּ non secundum Masorethicos accentûs cum sequenti, sed cum antecedenti, ut subiecto construitur. Ita sensus est: *Hostes extincti sunt penitus; — ruinae in perpetuum!* vel ita, ut verba חֳרָבוֹת לָנֶצַח cum antecedentibus pro complemento adverbiali constructa esse censeantur: *Hostes extincti sunt penitus, ita ut ruinae in perpetuum sint.* Facilè tamen, credo, omnes sermonis stylique Hebraïci periti confitebuntur, utrumque admodum durum esse et a stylo Hebraeorum, etiam poëtarum, alienum. Ideo suspicatus sum, ante חֳרָבוֹת vocabulum excidisse. Num excidit אַרְצָמוֹ, et causa, cur exciderit, haec fuit, quòd in hac voce et antecedenti תמו duae ultimae litterae eaedem erant? — an אַרְמְנֹתָמוֹ? Sic enim tres ultimae litterae eaedem fuissent cum tribus antecedentis, et verò etiam ceterarum ארמ cum ultimis praecedentis vocis האויב magna similitudo. — In sequentibus verbis, וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד זִכְרָם הֵמָּה *urbesque eruisti, periit ipsorum memoria*, animadvertendum est, verbum נָתַשׁ semper evulsionem violentamque remotionem *e terrâ* significare, ut arboris ex humo, populi e solo patriae, sic hic oppidorum; et pronomini inseparabili in זִכְרָם adiunctum esse separatum הֵמָּה, ut expressiùs pronuntiaretur pronomen, atque ita oppidis erutis, de quibus in antecedenti articulo sermo fuisset, significanter opponerentur, qui pronomine masculino designantur, eorum incolae. Conferatur Grammaticae Hebraeae § 500. Etiam memoriam veterum populi hostium deletam esse dicit poëta. Videlicet in his primis huius carminis colis,

a 2do ad 7um, laudatur Iehova, quòd ab antiquis hostibus populum liberaverat, atque ita suam erga suum populum praestiterat iustitiam; deinde, usque ad colon 11, Iehovae iustitia ut perpetua atque in universum celebratur; ac tum demum, universo antecedentium argumento in 12mo et 13° primùm breviter repetito, cum 14° transitur ad preces, ut etiam a praesentibus adversariis populum Iehova liberet, et horum quoque interitûs, ut certi et iustitiae Iehovae consequentis, praedictionem.

Ad colon 8um. Prima huius coli verba, וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב *Iehova autem in perpetuum sedet*, tum demum recte intelliguntur, si animadvertitur, poëtam iustitiam Iehovae, quam in praecedentibus colis Iehovam antebac in liberando populo ab hostibus praestitisse dixerat, nunc ut perpetuam celebrare velle. Ideo, quum colo 5to dixisset *in Perfecto*, יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק *consedisti in solium ut iudex iustus*, id nunc *in Imperfecto* enuntiat additque לְעוֹלָם *in perpetuum.*

Ad colon 14um. Offendit hic חָנְנֵנִי pro חָנֵּנִי, ut ubique alibi exaratum est. In aliis exemplaribus scriptum est חַנְּנֵנִי, quod non, nt Ewald statuit, a חָנַן ex formâ Kal, sed a חִנֵּן ex formâ Pi"el est: nam a חָנַן nou existeret חַנְנֵנִי, sed חָנֵּנִי, collatâ Gramm. Hebr. § 183. Et, quod dixit Ewald, in חַנְּנֵנִי ab חָנַן faciliùs, quàm in חָנְנֵנִי, explicitu esse, cur duae litterae נ non coaluerint in unam duplicem, id omni ratione caret: nam non magis in פִּקְדוּ et aliis similibus flexibus a פָּקַד, quàm in פָּקְדוּ a פָּקַד, tertia littera sine Dagesch leni scribitur et proinde antecedens Scheva non plane mutum est; haec autem sola, cur duae similes litterae non coalescant in unam, causa esse potest. Iam verò, quia Imperativus formae Kal cum pronomine נִי ubique alibi חָנֵּנִי scribitur, primâ

specie videatur, rectiùs hic חַנְּנֵנִי scribi in formâ Pi''el. Attamen animadverti debet, formam Pi''el huius verbi in unico, in quo legitur loco, Prov. 26: 25, alium et huic loco non convenientem habere sensum: nisi forte etiam לְחֶנְנָהּ ps. 102: 14, ut veteribus grammaticis visum est, Infinitivus formae Pi''el sit pro לְחַנְּנָהּ, ut אֲכֶלְךָ pro אֲכַלֶּךָ, secundùm Gramm. Hebr. § 65; sed illud etiam Infinitivus formae Kal esse potest cum Segol ob litteram gutturalem pro Chirek a חֲנַן, quamquam confitendum est, sic, cur duae litterae non coaluerint in unam, nullam apparere causam, siquidem ab Infinitivo פְּקֹד inclinaretur פָּקְדָהּ cum Dagesch leni in tertiâ litterâ et plane muto sub antecedenti litterâ Schevate. Quidquid huius sit, ei, quod vulgò legitur, חָנְנֵנִי, certe plane simile est שָׁדְדוּ *vastate*, Ier. 49: 28; ex quo hoc saltem apparet, illud Masorctharum rationi non esse contrarium. Atqui dubitari potest, num probanda sit haec Masoretharum ratio. Pronum est statuere, pronuntiandum esse in formâ Pô'el חֹנְנֵנִי, itemque שֹׁדְדוּ; quin etiam ps. 102: 14 לְחֹנְנָהּ, praesertim quum etiam sequenti colo eadem forma usurpata sit. Quid autem, si ipsi Masorethae חָנְנֵנִי et שָׁדְדוּ scribentes non aliam, quam ipsam illam formam Pô'el, denotare voluisse censendi sint? Hoc ut suspicer, aliquot, quae me adducunt, indicia sunt, quaeque non aliter explicari posse videntur, quàm ita, ut statuatur, Masorethas opinatos esse, pro Chôlem in formâ Pô'el, si sequens littera vocali careat, etiam breve *o* (Kamets Chatuph) efferri et scribi posse. Sic, quod ps. 101: 5 legitur, מלושני pronuntiare iusserunt מְלָשְׁנִי (sic sine Mètheg, ergo *melòschnî*, vel potiùs *melòsch'nî*), ו abundare dicentes: nam quid, obsecro, מְלָשְׁנִי aliud esse potest, quàm quod foret מְלוֹשְׁנִי, Participium formae Pô'el cum poëticâ statûs constructi

terminatione? Hoc autem modo scribentes eos significare voluisse puto, vocalem *o* proferri debere ut in Gallico *côte*, non sicut in *chose:* et quo tandem alio pacto potuerunt hoc per suas vocalium notas significare? Pariter in יְשָׁדְדֵם, ut vulgò legitur Jer. 5: 6, non, ut antè statui in annot. 2da ad § 188 Grammaticae Hebraeae, Masorethae ita vocales adscripsisse censendi sunt, ut sonaret, quasi scriptum esset יְשֹׁדְדֵם: hoc enim si voluissent, in secundo ד scribere debuissent Dagesch lene. Imo, formam Pô'el esse, eos existimasse puta, sed ita scripsisse, ut *o* sonaret non clare, sed obscure, sono medio inter *o* et *a: ieschòd'dém.* In aliis exemplaribus ibi legitur יְשֻׁדְּדֵם. Quod cave existimes ita scriptum esse ab iis, qui formam Pu''al esse censerent: de passivâ enim formâ Pu''al nemo hic cogitare potuit: sed Dagesch in priore ד scriptum idem significat, atque omissio lenis Dagesch in posteriore, Scheva non plane mutum esse, nec prorsùs *ieschoddém* efferri debere; quemadmodum nostrates pro *godlijk* scribere solent *goddelijk*, quoniam non prorsus *godlijk*, sed *god'lijk* pronuntiatur. Conf. Gramm. Hebr. § 75. In aliis denique libris ab iis, qui Dagesch istius et omnino formae rationem non intelligebant, scriptum est יְשַׁדְּדֵם. Idem iudicandum esse videtur de תְּרָצְחוּ ps. 62: 4, ut hoc, sicut תְּהוֹתְתוּ, quod antecedit, Pô'el esse censuerint Masorethae. Etiam hic in aliis exemplaribus, ut Scheva sub צ non plane mutum esse significaretur, תְּרָצְּחוּ scriptum est; in aliis denique, quum formae ratio non intelligeretur, תְּרַצְּחוּ vel תְּרַצְחוּ. Tum *etiam*, si mea de Masorethicâ earum, quas attuli, vocum *pronuntiandarum* et scribendarum ratione probanda esse *videatur* sententia, vix dubitari poterit, quin etiam יְחָבְרְךָ *ps. 94:* 20, prout a Masorethis editum est, non Pu''al pro

יְחָבְרְךָ, sed Pô'el esse censendum sit*. — Si quis autem quaerat, cur igitur non semper, si secunda verbi littera Scheva haberet, ita cum Kamets Chatuph formam Pô'el scripserint Masorethae; respondeo, eodem iure quaeri posse, cur non semper, quod aliquando fecerunt, et quomodo יְשָׁדְּדֵם et תְּרָצְּחוּ in aliquot libris exaratum esse modò vidimus, Dagesch inscripserint litterae Scheva habenti, quam antecedat brevis vocalis, quo significaretur, Scheva illud non plane mutum esse. In his et similibus aliis cernimus Masoretharum pronuntiationem etiam accuratiùs, ut quàm perfectissime eam scriptura repraesentaret, designandi conamina, a quibus tamen destiterunt, quum animadverterent, sic ambiguitatem exsistere formarum, et pro luce et claritate obscuritatem confusionemque oriri.

Ad colon 17um: נוֹדַע יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע. Masorethae נוֹקֵשׁ pronuntiantes hoc procul dubio pro Participio habuerunt verbi נָקַשׁ, et huic verbo *impingendi ad offendiculum*, atque ita *corruendi*, tribuerunt notionem. Pariter Aquila, qui Masorethicam interpretationem quàm accuratissime exprimere solet, pronuntiavit intellexitque Reddidit enim, quemadmodum in margine Syriacae translationis Hexaplaris Graeca eius verba Syriace conversa leguntur: ܢܩܫ ܥܘܠܐ *impingit*, vel *impinget*, *improbus*, certe in Imperfecto, ut appareat, eum non pronuntiasse נוֹקֵשׁ, ut Perfectum formae Niph'al verbi יָקַשׁ. Chaldaïcae interpretationis

* In מְלָוֹשְׁנִי, תְּרָצְּחוּ et יְחָבְרְךָ, ut, quum illa iam scripsissem, vidi, formam Pô'el iam agnovit R. Stier (*Lehrgebäude der hebr. Sprache*, S. 351), quamquam Masoretharum, cur ita scripserint, rationem non recte intellexit explicuitque. Idem etiam יְתָאֲרֵהוּ Ies. 44: 13 Pô'el esse, et Masorethas ita scribentes nomen תֹּאַר spectasse, non sine ratione iudicasse videtur.

auctor utrùm נוֹקֵשׁ, an נוֹקַשׁ pronuntiaverit, pro certo dici nequit. Vertit quidem in Perfecto אִתְקַל *impegit*: nam modos verbi et omnino formas grammaticas non exacte reddere studuit iste interpres; ex eo autem, quòd *impingendi* significationem verbo tribuit, non posse confici, eum נוקש a נָקַשׁ inclinatum esse censuisse ac proinde in Participio pronuntiasse, recte observavit Böttcher (*Proben alttestamentlicher Schrifterklärung*, S. 6 und 7), eundem interpretem alibi eandem notionem verbo נָקַשׁ tribuisse monens. Dubia quoque est Hieronymi interpretatio *corruit impius*, quia *corruit* tam Praeteritum perfectum, quàm Praesens esse potest. At hoc tamen e consensu horum trium interpretum certissime constat, secùndùm eam interpretationem, quae inter veteres Iudaeos traditione ferebatur, quamque etiam Masorethae illi, qui vocalium notas adscripserunt, censendi sunt esse sequuti, verbo נוקש hic *impingendi* vel *corruendi* notionem subiectam fuisse, ideoque non posse probari Böttcheri opinionem statuentis, Masorethas, נוֹקֵשׁ ut Participium formae Kal pronuntiantes, verba in hunc censum accepisse: *in opere manuum suarum illaqueat* (Iehova) *improbum.* Iam verò, quum nunc quidem constet, verbum נָקַשׁ non habere *impingendi corruendi*que significationem, atque adeo necessariò relinquenda sit Masorethica interpretatio, etiam pronuntiatio vocis Masorethica absque ullâ temeritate relinquitur. Unice probanda est eorum sententia, qui Perfectum hic requiri et נוֹקַשׁ pronuntiandum esse iudicarunt; et prorsùs spernenda eorum opinio, qui Perfectum quidem hic requiri, sed ipsum illud נוֹקֵשׁ, ut a Masorethis editum est, Perfectum formae Niph'al esse, non magis contra grammaticam, quàm contra ipsorum Masoretharum sententiam, sta-

tuerunt. In Perfecto autem verba in hoc et praecedente colo enuntiata sunt, quia his colis verba continentur, quibus populus se Iehovam laudare et exsultare velle dicit, ubi Iehova eum e malis, quae ab inimicis suis patitur, liberaverit. — Ceterùm ex eo, quòd Masorethae נוֹקֵשׁ perperam ut Participium pronuntiarunt, factum est, ut etiam in priore hemistichio pro נוֹדַע in multis exemplaribus נוֹדָע ut Participium scriptum sit.

AD PSALMUM DECIMUM.

Ad colon 2um. — Inde ab hoc colo ad 11um aliquot versûs leguntur, qui non eodem modo, ac reliquae fere huius carminis partes, dispositi sunt. Est enim huius carminis (quod perperam in duos psalmos, nonum et decimum, divisum esse apparet) haec universa dispositio, ut bina disticha in parvas quasdam coniuncta sint strophas, quarum singularum primae litterae ordinem consequerentur litterarum Hebraicarum. Quâ de re recte Ewald iudicasse videtur, poëtam, quin potiùs compositorem carminis dicas, hanc artificiosam suam versuum dispositionem non absolvisse. Et haec probabilis quoque causa est, cur ps. 9: 8—11 duo habeantur disticha ambo a litterâ ו incipientia, quum duo ibi desiderentur, unum, quod a ד, alterum, quod ab ה incipiat; itemque cur ps. 9: 20 distichon a litterâ ק, a verbis קוּמָה יְהוָה, incipiat, quum incipere debuisset a כ: nam compositorem carminis litteras ק et כ, ut sono finitimas, inter se confudisse vel commutasse, haud simile veri esse videtur, praesertim quum ab iisdem illis verbis קוּמָה יְהוָה etiam suo loco (ps. 10: 12) incipiat distichon, quod debet ex ordine primam habere litteram ק. Materiem autem, quae ad pro-

positum suum fere sufficeret, compositor carminis e diversis carminibus collegisse videtur. Itaque factum est, ut hic a colo 2do ad 11um integram habeamus ab illius arte intactam carminis antiquioris partem. In cuius tamen interpretatione nondum omnes expeditae sunt difficultates. In colo 2do sic legimus: בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ בִּמְזִמּוֹת זוּ חָשָׁבוּ; quod vulgò interpretantur in hunc sensum: *In superbiâ improbi* (Quando superbit improbus,) *ardet* (angitur) *afflictus; capientur* (afflicti) *machinationibus, quas meditati sunt* (improbi). Atqui hanc prioris membri interpretationem nemo existimabit a simplicitate commendari; et posterioris non eum esse posse, quem vulgò ei tribuunt, sensum, evidentissime demonstrat comparatio verborum, quae ps. 9: 16 leguntur: בְּרֶשֶׁת־זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה רַגְלָם *in illo ipso reti, quod occultaverant, captus est eorum pes.* Pronomen זוּ in tali constructione non simpliciter relativi fungitur vice, sed propriam suam vim demonstrativam conservat (vid. Gramm. Hebr. § 518). Itaque sensus posterioris hemistichii non alius esse potest, quàm hic: *capientur* (improbi) *iis ipsis, quas meditati sunt, machinationibus.* Et prioris hemistichii verba, quum perperam interpretarentur, Masorethas perperam pronuntiasse arbitror, sed hoc efferri debere modo: בְּגַאוּת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי *insolenter improbus insectatur afflictum.* בְּגַאוּת *superbiâ, insolentiâ*, eodem modo ut adverbium cum verbo constructum est ps. 17: 10: דִּבְּרוּ בְגֵאוּת *loquuntur insolenter.* Verbum autem דָּלַק, si activum et transitivum, quem alibi quoque habet, *insectandi* vel *persequendi* sensum ei tribuimus, etiam ut activum verbum pronuntiare oportet, quemadmodum Masorethae quoque fecerunt, Thr. 4: 19 דְּלָקֻנוּ, non דְּלֵקֻנוּ, legentes. Illum, quem *diximus*, huius coli sensum esse debere, iam perspexerunt

nonnulli ex antiquioribus interpretibus, non videntes tamen, ut ille sensus esse possit, cum Masorethicâ interpretatione etiam pronuntiationem Masorethicam esse mutandam. Sic Castellio interpretatus est: *Impii superbe insectantur inopes, suis ipsi conatibus capiendi.* Ceterùm breviter hoc colo enuntiatur argumentum eorum, quae sequentibus colis uberiùs explicantur. Itaque sequens colon incipit ab explicandi particulâ כִּי.

Ad colon 4—6: רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל־מְזִמּוֹתָיו׃ יָחִילוּ דְרָכָו בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל־צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם׃ אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא בְרָע׃

Colon 4^tum^ nunc plerique in hunc modum interpretantur: *Improbus, quâ est superbiâ, »Non vindicat; non est Deus!" omnes cogitationes eius sunt;* id est, *Improbus, quâ est superbiâ, hoc unum cogitat: Non vindicat; non est Deus!* Talis autem sententiae constructio ab Hebraïco stylo prorsus abhorrere videtur: et certe magis probanda eorum ratio est, qui solum אֵין אֱלֹהִים cum כָּל־מְזִמּוֹתָיו construendum esse censent, sed בַּל־יִדְרֹשׁ, ut a Masorethis quoque factum est, cum antecedentibus iungendum, et mente supplendum אָמַר, id est *dicit*, seu *cogitat.* Atqui etiam horum interpretatio ideo non potest admitti, quòd מְזִמּוֹת non significat *cogitationes*, nec verbum זָמַם simpliciter *cogitare*, sed aliquid *sibi proponere*, *meditari* vel *machinari*, unde מְזִמָּה *quod aliquis meditatur* vel *machinatur*, denotat. Et alio sensu certe in hoc loco non licet accipere, siquidem paullò ante in colo 2do illo consueto sensu a poëtâ usurpatum est. — Etiam sequentis coli interpretatio magnas difficultates habet. Omnes autem expediuntur, si כָּל־מְזִמּוֹתָיו cum illo sequenti colo construimus, ut reliquorum hic sensus sit: *Improbus, quâ est superbiâ* (dicit, sive cogitat): *Non vindicat, non est Deus!*

Tunc verò in colo 5to non opus erit pro דַּרְכּוֹ, quasi דרכיו scriptum esset, cum Masorethis, perperam verba construentibus, דְּרָכָו pronuntiare; sed colon ita in quatuor membra distribuendum est, ut sensus sit: *Omnia proposita eius obstinata sunt; agendi ratio eius semper superba est: iudicia tua non habet ob oculos; quicunque adversantur ei, sufflat in eos.* Ampliore interpretatione, credo, non opus est. Tantummodo moneo, יָחִילוּ (*firma sunt*) hic feminine usurpari, quemadmodum alibi quoque 3[tia] pers. plur. feminina a masculinâ non differt (vid. Gramm. Hebr. § 151, 2° et 181); et *sufflare in aliquem* esse signum contemtûs, quo superbi et insolentes homines, si quis iis adversari conatur, se vana illa conamina flocci facere significant, *phy!* dicentes.

In colo 6to posterius hemistichium, לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא בְרָע, Latine converti potest: *in sempiternum absque malo erit res.* Enuntiatio relativa subiecti vice fungitur (vid. Gramm. Hebr. § 528). Reticetur autem in hac relativâ enuntiatione praeter Participium verbi substantivi subiectum, quia infinitum est, id quod vernacula et Germanica lingua infinito pronomine *het*, *es*, designat (ibidem § 557). לֹא בְרָע igitur proprie significat: *non in malo est;* vel potiùs, quae praepositionis ב vera notio est: *non ita est, ut adiunctum sit malum;* id est: *absque malo est.* Praemittitur autem enuntiationi relativae particula אֲשֶׁר, quoniam *rei* notio ei subiicitur (ib. § 506). Ergo אֲשֶׁר לֹא בְרָע proprie significat: *quod absque malo est;* et hoc vice nominis tanquam subiectum cum לְדֹר וָדֹר tanquam attributo construitur, dum reticetur inusitatum verbi substantivi Participium. Atqui pro *in sempiternum est, quod absque malo est,* Latine potiùs dicimus: *in sempiternum absque malo* (integra et incolumis) *res est.*

4*

Ad colon 10um: יִדְכֶּה יָשֹׁחַ וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֶלְכָּאִים. — Recte Masorethae pro ודכה legendum censuerunt ידכה. Per se quidem nihil vetat legere וְדָכָה: verùm tunc etiam pro sequenti יָשֹׁחַ necessariò legendum esset וְשָׁחַ; utrumque autem verbum sine coniunctione in Imperfecto iam legit, qui antiquissimus noster hac in re testis est, Graecus interpres Alexandrinus. — Atqui verbum דָּכָה aptum hic non praebet sensum. Nam, quae ei tribuitur *se contrahendi*, ut delitescat, sive *conquiniscendi* notio, ea prorsùs commenticia est, atque adeo aliena a *contundendi*, *conterendi* et *comminuendi* significatione, quae verbo דָּכָה et cognatis propria est, ut nullo modo admitti queat. Non dubito, quin mendum in verbo sit, et suspicor legendum esse יִדְרֶה. Verbum enim דָּרָה, دَرَا, in linguâ Arabicâ significat, ut transitivum, *decepit*, *circumvenit* feram; ut intransitivum, *latuit post aliquam rem* venator feram decepturus. Quâ significatione quae esse potest huic loco aptior et sequenti יָשֹׁחַ, *subsidit*, *incurvat se* seu *conquiniscit*, convenientior? Litterae autem ד et ר in antiquâ scripturâ facilè inter se commutari potuerunt. Vid. *Commentarii* mei *in aliquot Ieremiae loca* (Gron. 1824), p. 27. Verbum quidem דָּרָה alibi in Hebraïcis, quae supersunt, scriptis non offenditur: sed multa verba esse, quae semel tantùm in iis legantur, quis ignorat? et in tali iis ignoto verbo faciliùs ductuum litterarum similitudine in errorem induci potuerunt scribae librarii. — Vocabulum עצומים hic, collato Arabico عِصَام, *vincula* seu *laqueos*, vernaculâ et Germanicâ linguâ *strikken*, Stricke significare, iam viderunt alii. Hac autem vocabuli significatione probatâ, non cum Masorethis בַּעֲצוּמָיו, sed בַּעֲצוּמָיו pronuntiandum est. — Sensus igitur coli est: *Delitescit in insidiis*, *conquiniscit*,

et *incidunt in laqueos eius infelices.* Nam חלכאים *infelices* significare, collatâ stirpe Arabicâ حلك, quae *atrum, infaustum* et *infelicem esse* denotat, non dubitari posse videtur; quamquam quibus vocalibus haec pluralis forma et singularis חלכה pronuntiandae sint, non aeque certum est. Hoc quidem manifestum est, Masorethas singularem formam, חֵלְכָה legentes, ita interpretatos esse, quasi ex nomine חֵיל et pronomine ךָ composita esset vox. Ideo enim in colo 14°, ut in pausâ, חֵלָכָה scripserunt; et iam Aquila, ut in margine Syriacae translationis Hexaplaris annotatum est, in colo 8vo *opes tuas*, atque Hieronymus *robustos tuos*, in colo 14° *fortes tui*, interpretatus est. Tum חלכאים in duas voces dispescendum et חֵל כָּאִים pronuntiandum censuerunt, ut sensus esset *turma contritorum:* et Hieronymus, *valenter* transferens, quomodo vocem sibi explicuerit, non est quidem valde perspicuum, attamen etiam vocabulum חֵיל (*vires*) in mente habuisse videtur. Eadem Masorethica interpretatio caussa fuisse videtur, cur in nonnullis exemplaribus scriptum sit חילכה et חילכאים vel חיל כאים. Num eodem modo, ac Masorethae, qui vocalium notas adscripserunt, Chaldaïcae interpretationis auctor pronuntiaverit, dubium esse videtur: nam in 8vo colo *pauperes*, in 10mo *miserum*, sed in 14° *miseros tuos* reddidit, ut hic quidem כה pro pronomine habuisse videatur; sed quomodo litteras חל sibi explicuerit, non liquet. Verùm e dictis hoc iam satis apparet, Masorethas ita vocem interpretatos esse, ut etiam modus, quo pronuntiarunt, apud nos, qui non dubitamus, quin a stirpe חָלַךְ derivata sit, nullam habere queat auctoritatem. Certissime falsò in colo 14° pronuntiarunt חֵלָכָה, et in 10mo, voce in duas divisâ, legerunt חֵל כָּאִים. Atqui ideo non aeque certum esse

videtur, etiam in 8vo colo perperam eos pronuntiasse חֶלְכָה. Namque hoc esse potest pro חֵילְכָה, et hoc pro חֵילְלְכָה, ut forma nominis sit, qualis est Arabici ضَيْطَرَى similiumque, duplici modo ad augendam significationem producta: et Masorethica vocis interpretatio adeo inepta esse videtur, ut vix intelligatur, quomodo in eam incidere potuerint, nisi statuatur, eos quidem, vocem sic pronuntiandam esse, traditione habuisse acceptum, sed, quum originem et verum sensum ignorarent, eam sic sibi explicuisse, ut ex nomine חֵיל et pronomine ךָ compositam esse statuerent. Quam coniecturam comprobare videtur Chaldaïca interpretatio. Huius enim auctor traditione quidem accepisse videtur, vocem *miserum* seu *pauperem* denotare et חֶלְכָה sonare, sed non perspexisse formam vocis grammaticam, adeo ut veri non prorsùs dissimile esse opinaretur, ultimam syllabam כה pronomen esse, et secundum hanc opinionem in colo 14°, quum ibi certe aptus pronomini locus esset, ***miseros tuos*** interpretatus sit. Animadverti quoque debet, etiam in sermone Arabicâ nomina a stirpe حلك derivata productam ad augendam significationem habere formam: حُلْكُوك, حَلَكُوك, حُلَكِك, مُحْلَنْكِك. Et primâ quidem specie, fateor, linguae Hebraïcae analogiae convenientius esse videatur statuere, hoc masculinum vocabulum non in הָ, sed in הֶ exiisse: verùm, dum statuimus, ultimam vocabuli vocalem, quae litterâ ה designatur, non esse terminationem denominativam, sicut in אִשָּׁה ab אִשׁ, sed, ut ita dicam, radicale augmentum, sicut in Arabico ضَيْطَرَى similibusque; quidni haec vocalis in Hebraeâ linguâ, sicut in Arabicâ, *ā* sonare potuit? et reverâ sic eam sonuisse, pluralis forma חלכאים videtur arguere. Nam omnia nomina Hebraïca, quae in הָ desinunt,

hanc vocalem in plurali amittunt: pluralis forma a חלכה foret חלכים: sed a חֵלְכָה additâ terminatione plurali fit חֵלְכָאִים.

Ad colon 14 et 15[m]. — רָאִתָה כִּי־אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ. Ita Masorethae ediderunt priorem coli 14[i] partem, tanquam unum longum continuum membrum: altera duobus membris brevioribus, sed aequabilibus et inter se parallelis, constat. Atqui, quum hoc colon a litterâ Rêsch, sequens autem a Kôph incipiat, apparet, hic non tria, sed perinde, ac in reliquis ad ordinem litterarum dispositis carminis partibus, quatuor esse oportere membra, vel potiùs duo e binis parallelis hemistichiis composita disticha sive cola. Duo, quae sequuntur, cola iustum tale distichon sive colon constituunt: et prior huius, quemadmodum a Masorethis editum est, coli pars tam enormis longitudinis est, ut dubitari nequeat, quin in duo, alterum distichon sive colon constituentia, membra sive hemistichia dividi debeat. Hoc fieri quidem non potest, ut a Masorethis editum est: sed unam vocem, אתה, perperam pronuntiarunt. Legere debuissent et membra dividere hoc modo: רָאִתָה כִּי־אִתּוֹ עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ. Pro אַתָּה pronuntiare debuissent אִתּוֹ, *apud* seu *penes eum*, quemadmodum in colo 9°, sed fortasse, ut observavit Ewald, minùs recte, בְּסֻכֹּה pronuntiarunt, et saepe pronomen 3[tiae] pers. sing. masc. inseparabile litterâ ה offenditur scriptum. Transferendum est: *Vidisti penes eum molestiam et aegritudinem esse; intueris, ut detur in manum tuam.* Sed verbis opus est explicatione: nam sic in Latinam linguam conversa, ex huius linguae consuetudine non intelliguntur. 'In antecedentibus dictum erat, improbum cum animo suo dicere, non videre nec animadvertere numen, quae committat; et Iehovam ad vindictam excitans rogaverat poëta, cur sper-

nat improbus Deum, dicens cum animo suo: לא תדרש *Non expetes;* id est, non exiges seu repetes poenam, non ulcisceris. Iamque dicit: *Vidisti, penes eum molestiam et aegritudinem esse.* עמל וכעס hic, ut alibi עמל, *molestiam et aegritudinem* designat, *quâ aliquis alterum afficit*, sive *iniuriam, quam aliquis — non ab altero patitur, sed — alteri facit;* eaque *penes* illum, qui alteri eam facit, esse dicitur, quatenus eius auctor seu causa, actionis iniustae subiectum est. Significatur igitur molestiae et aegritudinis, quâ alios afficit improbus, *culpa;* quemadmodum notum est, nominibus, quae *delictum* vel *flagitium* significant, etiam *culpam delicti* vel *flagitii* in sermone Hebraïco denotari; et sensus verborum est: Animadvertisti penes improbum molestiae et aegritudinis, quâ inopes afficit, culpam. Addit poëta: *intueris, ut detur in manum tuam.* Quibus verbis significat, velle quoque Deum iniuriarum ab illo capere poenas. Nam, quod non minùs notum est, iisdem nominibus, quae *delictum* vel *flagitium* significant, etiam *poena* delicti vel flagitii in sermone Hebraïco denotatur. Videlicet *poena*, ut *talio* sive aequa retributio, *delicto* seu *flagitio* aequalis et par censetur. Sic, quod in colo sequenti legimus, תדרוש רשעו, proprie quidem significat *quaeres improbitatem eius*, sed hoc in eum sensum dictum est, ut denotet: *quaeres improbitatem eius, ut eius capias poenam.* Et Gen. 9: 5 ita scriptum legimus: את־דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל־חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את־נפש האדם. *Vestrûm ipsorum sanguinem expetam: e manu omnis animalis expetam eum; et e manu hominum, e manu uniuscuiusque alterius, expetam animam hominum. Sanguine* et *animâ* hominum hic sanguinis hominum effusi animaeque

ereptae *poenam* denotari, probat constructio verbi דָּרַשׁ cum מִיַּד *e manu*, adeo ut non tantùm *e manu hominum*, sed etiam *e manu omnis animalis* dictum sit. Eodem modo verbum constructum est Ezech. 33: 6 et 34: 10. *Danda* igitur, reddenda, solvenda, pendenda, proprie significatur poena, ut debita retributio. Et quis iam non intelligit illud לָתֵת בְּיָדֶךָ *ut detur in manum tuam*, in quo interpretando frustra laborarunt interpretes? Sensus est: Intueris, quam penes eum animadvertisti, iniuriam, ut detur poena eius in manum tuam; id est, ut poenam eius obtineas.

Quod autem dixi, debuisse Masorethas pro אַתָּה pronuntiare אַתָּה, hoc ideo dixi, quod, quoties ita litterâ ה masculinum tertiae pers. sing. pronomen scriptum est, illi eodem modo pronuntiare solent, acsi scriptum sit ו. At probabile esse, tunc non הֶ, sed הָ enuntiari debere, in Grammaticâ Hebraeâ dixi § 302 in annotatione primâ.

Coli 15[ti] membra recte sic in duobus exemplaribus manuscriptis distincta invenit J. H. Michaëlis, ut וָרָע, non verò רָשָׁע, cum Athnach scribatur.

Ad colon 17 et 18[m]. Membra horum duorum colorum ita distribuenda esse arbitror:

תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם׃
תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ
בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ מִן־הָאָרֶץ׃

Ita, si aequabilem longitudinem spectas, tribus constat haec ultima stropha a litterâ ת incipiens membris parallelis: at primum duas parallelas complectitur enuntiationes, quarum tamen posterior nimis brevis est, quàm ut sola justum constituat hemistichium.

AD PSALMUM UNDECIMUM.

Ad colon 3um: כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן צַדִּיק מַה־פָּעָל. Vocabulum שָׁתוֹת hîc et Ies. 19: 10, ubi etiam legitur, *fundamenta* interpretantur, *civitatis fundamenta* intelligi, atque adeo *proceres* et principes in civitate viros significari dicentes. Neutri loco ea significatio valde apta esse videtur; et quo tandem pacto a verbo שׁית *ponere*, *collocare*, nomen שָׁת vel שָׁתָה, quod Participii subiectivi (activi) formam habet, *fundamenti* sensum obtinere potuit? Ita certe obiectivam (passivam) habere debuisset formam. Atqui in loco Iesaiae recte iam Cocceius aliique *stamina* interpretati sunt. Comparatis Hebraeo et Aramaeo שְׁתִי Arabicisque سَتًا et سَتَاةٌ, quae idem significant, et consideratâ coli 10mi cum antecedenti 9o cohaerentiâ, de illâ in eo loco significatione non posse dubitari videtur. Ibi enim dicuntur *opifices lini* et *textores byssi in Aegypto* pudefactum iri: quàm apte igitur consequitur: וְהָיוּ שָׁתֹתֶיהָ מְדֻכָּאִים כָּל־עֹשֵׂי שֶׂכֶר אַגְמֵי־נָפֶשׁ *eruntque stamina eius* (Aegypti) *comminuta*, *omnes mercenarii* (qui apud textores mercede operantur) *tristes animo*. Neque etiam in hoc psalmi loco aptior esse potest vocabulo significatio. Converti debet: *Atqui verò stamina illa destruentur: iustus quid fecit? Stamina* hîc translato sensu dicuntur pro *inceptis*, *conaminibus*, *consiliis*, sive *iis*, *quae aliquis struit et molitur*; quemadmodum a quartâ formâ verbi Arabici سَدَى, quod aeque ac أَسْتَى a سَتَا telae *stamina instruere* significat, proverbii loco dictum est أَلْحِمْ مَا أَسْدَيْتَ, cuius sensus est: *perfice quod incepisti*; proprie linguâ vernaculâ: *weef af wat gij op touw gezet hebt*. Etiam in Hebraeo sermone הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן proverbii loco dictum fuisse puto, et, quomodo

in colo primo amici poëtam, ut inimicorum insidias effugeret, adhibito proverbio hortati fuissent, sic eodem modo hic iis alio proverbio respondere poëtam, ut significet, se nihil timere; irritos enim fore inimicorum conatûs; iustum, qui nihil fecit, quo commeruerit malum, posse esse securum, siquidem, ut addit, iustus omnia regat deus. Particula כִּי hic in oppositione *atqui verò* valet: vid. annot. ad Ies. 7: 16 in primo horum Orientalium volumine p. 136 sq. — שָׁתוֹת quum ét hic ét in Iesaiae loco ut masculinum constructum sit, usitatam singularem formam שְׁתִיָּה fuisse apparet, sed pluralem formam ab obsoletâ singulari שָׁתָה derivatam esse, perinde ut חָזֶה, *pectus*, in plurali habet חָזוֹת. Utraque forma apud Arabes in usu mansit: שָׁתָה est Arabicum سَتًا, obsoletum in singulari Hebraïcum שְׁתִיָּה Arabicum سَتَاةٌ est. Quodque in שָׁתוֹתֶיהָ Kamets in tertiâ a summo tono syllabâ non in Scheva mutatum est, id haudquaquam vocabulum a stirpe שׁוּת derivatum esse demonstrat: nam eodem modo מְנוֹתֶיהָ scriptum legimus Esth. 2: 9, quamvis a מָנָה est.

Ad colon 5um. Verba יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן vulgò iuxta accentûs Masorethicos sic accipiunt, ut sensus sit: *Iehova iustum explorat.* Quum verò in alterâ coli parte sequatur, וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ *improbum autem eumque, qui amat iniuriam, odit anima eius*, atque adeo, si ita, ut vulgò fit, primum membrum transfertur, *iustus* et *improbus isque, qui amat iniuriam*, sibi invicem oppositi sint; consequens esse videtur, ut etiam יִבְחָן et שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ consimili modo opposita esse, atque adeo *explorat* hic *probat*, *approbat*, *diligit*, *amat*, valere statuatur. At enim verbum בָּחַן hoc sensu inusitatum est, et in hoc loco eum sensum verbo subiicere vel ideo non licet, quòd etiam modò, in ultimo praecedentis

coli membro, vulgari *explorandi* sensu a poëtâ usurpatum est. Quodsi igitur verbo non aliam, quàm *explorandi*, significationem tribuere licet, profectò non apparet, cur iustum *explorare*, improbum autem *odisse*, poëta dicat Iehovam. Idcirco alii cum Graeco interprete Alexandrino וְרָשָׁע priori membro adiungendum esse arbitrantur. Atqui constructio verborum, qualis haec esset, *Iehova iustum explorat et improbum*, non tantùm Latinae magis, quàm Hebraïcae linguae consuetudini conveniret, sed etiam significationem haberet huic loco haud congruam: significaret enim ea enuntiationis constructio, *iustum non minus quàm* (sive *aeque ac*) *improbum* a Iehovâ explorari. Nisi mendum in verbis sit, sententiae articulos sic distinguendos esse iudico, ut sensus sit: *Iehova iustus est, explorat: improbum autem eumque, qui amat iniuriam, odit anima eius.* Sic etiam numerosiùs, si quid sentio, conformata erit sententia. Nam ita duobus quidem constabit membris haud aequalibus longitudine, sed ita, ut ambo in duos articulos divisa sint, quorum prior in priore membro duabus, in posteriori tribus, posterior in priore unâ, in posteriore duabus vocibus constet, et per hanc aequabilem distributionem inaequalia membra reddantur aequalia. Sed fortasse pro יִבְחָן legendum est יִבְחַר, ut prioris membri hic sensus sit: *Iehova iustum diligit.* Verba בָּחַר et שָׂנֵא, ut contraria, eodem modo in parallelis membris usurpata sunt Prov. 1: 29. Litterarum autem נ et ר inter se permutatio non sine exemplo est: vid. Muntinghii Critice veteris Foederis p. 97.

AD PSALMUM DUODECIMUM.

Ad colon 5tum. — Verba לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר ut recte intelligantur,

animadverti debet, verba in formâ Hiph'il saepe ita cum nomine vel pronomine ope praepositionis ל construi, ut idem fere sensus sit, ac si cum obiectivo complemento construerentur. Vid. Ewald's krit. Gramm. d. hebr. Sprache, S. 594. Sic הוֹשִׁיעָה לִּי idem fere valet atque הוֹשִׁיעֵנִי, *adiuva me*; at proprie tamen significat *procura mihi* יֶשַׁע, seu *fac ut obtineam* יֶשַׁע (*auxilium*). Similiter hic לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר proprie valet: *linguae nostrae procurabimus* גְּבוּרָה, seu *faciemus ut lingua nostra obtineat* גְּבוּרָה (*potentiam, praevalentiam*); id est *linguam nostram praevalere* seu *dominari faciemus*.

Ad colon 6^{tum}: אָשִׁית בְּיֵשַׁע יָפִיחַ לוֹ. Eadem hic habetur formae Hiph'il cum praepositione ל constructio, de quâ modò diximus. יָפִיחַ לוֹ proprie significat *faciet ut aurae spiritus ei sit*, sive *faciet ut spiret ei*, id est *respirationem ei creabit*. Impersonaliter autem dictum est infinito enuntiationis subiecto, ut vernaculâ linguâ transferendum sit: *het zal hem lucht geven, het zal hem verademing schenken*; Latine obiectivâ verbi formâ: *respiratio ei creabitur*. Iam haec enuntiatio vice complementi adverbialis construitur cum antecedenti אָשִׁית בְּיֵשַׁע, quae proprie significat *collocabo* (eum) *in amplo et spatioso*, hoc est *liberabo ex angustiâ*. Itaque verborum sensus est: *liberabo ex angustiâ, ita ut creetur ei respiratio*.

Ad colon 7um: *Effata Iehovae effata pura sunt*, כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם. Vocabulum עֲלִיל, quod alibi non legitur, vel *catinum*, in quo liquantur metalla, vel *officinam* interpretari solent. Prior significatio huic loco utique aptissima est, sed quo iure Hebraïco illi vocabulo ea significatio tribuatur, non liquet. Ego non dubito, quin conferendum sit Arabicum غِلٌّ, quod idem ac مِصْفَاةٌ denotare Djauha-

rius testatur; hoc autem *instrumentum*, *quo aliquid defaecatur*, *colum* significat. *Coli* ope veteres Hebraeos a scoriis purgasse metalla, non dubitare sinit sequens מְזֻקָּק, quod *colatum* significat: et verbum זִקֵּק, *colare*, de liquandis et purgandis metallis saepiùs usurpatum offenditur. — In sequente voce לָאָרֶץ probabili modo in hoc loco explicandâ mirum quantopere laborarunt interpretes. Omnium, quae usque hodie excogitatae sunt, interpretationum nullam suâ commendari probabilitate, longum ac taediosum foret demonstrare: sed hoc illos tot interpretum conatûs iam satis demonstrasse existimo, probabilem interpretationem in hoc loco non admittere vocem. Probabilius esse videtur mendum in voce esse. Suspicor in eâ latere vocabulum חָרוּץ, quod poëticum *auri* nomen est; et fortasse וְחָרֻץ, vel potiùs מֵחָרֻץ legendum est, ut duo paralleli articuli sint sic vertendi: *argentum liquatum colo, instar auri colati septuplum.* Nam ideo, quod in priori articulo comparandi particulam non expressit poëta, nequaquam opus erat, ut in altero quoque eam omitteret. Ut intelligatur, quomodo mendum oriri potuerit, statuendum esse puto, priorem vocis partem aut pessime scriptam fuisse, ut difficillima lectu esset, aut paene obliteratam, ut coniecturâ restitui deberet: et causa, cur perperam aut legeretur, aut restitueretur, esse potuit tum haec, quod vocabulum חרוץ sine ו scriptum erat, tum falsa nescio quae antecedentis בעליל interpretatio. Quin fortasse poëta simpliciter חָרֻץ scripsit, et ל e fine antecedentis vocis perperam repetitum est.

Ad colon 8um: אַתָּה־יְהוָה תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם. Ut vulgò leguntur verba, pronomen tertiae personae plurale in תִּשְׁמְרֵם et singulare in תִּצְּרֶנּוּ statui debent *afflictos* et *inopes*

significare, de quibus in colo 6to, et quidem primò pluraliter, sed deinde in fine coli, in לוֹ, singulariter, facta est mentio. Quia *in genere* ibi de afflictis et inopibus sermo est, non mirum nec praeter consuetudinem est, poëtam singularem numerum cum plurali commutare: vid. Gramm. Hebr. § 412 sqq.: sed hîc in duabus continuis vocibus durior esse videtur isthaec commutatio. Tum, si *in genere* et *universe* de afflictis et inopibus hîc loqueretur poëta, non conveniret dicere, *a generatione hac perpetuò* eos servaturum esse Iehovam: sic enim non in genere universos afflictos et inopes, sed eos duntaxat, qui in illâ impiâ generatione viverent, eum significare apparet. — In aliis exemplaribus scriptum est תִּצְּרֵנוּ *servabis nos.* Hoc utique praestat. Ita in priore quidem membro de afflictis et inopibus in genere, sed in posteriore de *se suisque* loqueretur poëta. — In tribus verò manu scriptis libris a primâ manu exaratum est תשמרנו pro תשמרם, atque ita iam Graecus interpres Alexandrinus invenit scriptum, reddens *φυλάξεις ἡμᾶς*, *καὶ διατηρήσεις ἡμᾶς*. Sic maior erit membrorum parallelorum aequalitas. Et non ignoro quidem hanc artis criticae regulam, quae quod difficilius et primâ specie minùs planum est, faciliori et primâ specie planiori praeferre iubet: sed novi quoque frequentem huius regulae abusum; et nonne casu fieri potuit, ut facilius illud et planius תשמרנו in difficilius et minùs planum תשמרם mutaretur? Quàm facilè enim litterae נו in ם coalescere potuerunt? Et saepe hoc accidit: conf. Muntinghi Critice veteris Foederis, p. 97. Tum Graecus interpres Alexandrinus testis est omnibus editionis Masorethicae exemplaribus multò antiquior. — In Syriacâ translatione sic legitur: ܘܐܢܬ ܡܪܝܐ ܬܛܪ ܐܢܘܢ. ܬܢܛܪܝܘܗܝ ܘܬܦܨܝܘܗܝ ܡܢ

ܘܐܢܬ ܡܪܝܐ ܬܛܪܝܢܘܢ *Et tu, domine, tueberis eos: libera me et eripe me e generatione hac in perpetuum.* Quum haud veri simile esse videatur, interpretem posterius verbum bis duobus diversis verbis transtulisse, verba ܦܨܝ ܐܢܬ non ab interprete profecta esse iudicanda sunt, sed inserta e margine, cui ut melior et accuratior vocis תשמרם translatio fuissent adscripta: interpretem igitur legisse תשמרני et תצרני. Atque ita poëtam scripsisse, admodum probabile esse videtur. Nam in tantâ, quanta olim fuit, litterarum י et ו similitudine, facilè accidere potuit, ut iam a Graeco interprete Alexandrino et deinde ab aliis perperam תשמרנו et תצרנו legeretur, praesertim postquam ני vel נו in ם coaluisset. Poëtam in hoc carmine non solùm pro se, sed etiam pro aliis, ut ab improbâ istâ generatione servarentur, Iehovam precari, neque apparet, neque veri simile est: et recte, credo, primam carminis vocem הוֹשִׁיעָה Graecus interpres Alexandrinus interpretatus est *Σῶσόν με.*

Ad colon 9um: סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם. — Difficillimae interpretationis haec verba sunt; et, quod de suâ eorum interpretatione, quam tamen ceteris praefert, ipse fatetur Wettius, sensum, quem fundat, non satisfacere neque apte claudere carmen, id de omnibus valet. Hoc quidem intelligo et constat mihi, describi his verbis *generationem istam*, a quâ, ut servet eum Deus, in antecedenti colo precatur poëta. Atque ita aptissimum sensum praebet hemistichium prius: *Undique improbi obambulant;* ut describatur generatio, in quâ qui vivat, quoquo se vertat, ubique improbis et scelestis circumdatus sit. Sed haeretur in posteriore hemistichio, in quo si cum Masorethis כְּרֻם pronuntiatur, ut רֻם, quasi רוּם scriptum esset, pro Infinitivo

nominali ducatur, tolerabilis sensus verbis subiici nequit. Licetne statuere, a stirpe כרם (*generosum esse*), quae in Arabico sermone frequentissima est, in Hebraeo non unice derivatum vocabulum כֶּרֶם (*vinea*) usitatum fuisse? Ita כֹּרֶם pronuntiandum esset, et sensus exsisteret aptissimus hicce: *generositas vilitas est hominibus;* ut describatur generatio, in quâ adeo invaluerit nequitia, ut generositas pro vilitate ducatur.

AD PSALMUM TERTIUM DECIMUM.

Ad colon 3um: עַד־אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם. — In priore horum duorum parallelorum membrornm non convenit vocabulum עֵצוֹת *consilia*. Recte Nic. Guil. Schroeder mendum in voce esse suspicatus est, et prope a vero abfuisse videtur, עַצָּבוֹת legendum esse coniiciens. Quin singulariter עַצֶּבֶת (*dolor, moeror, aegritudo*) poëtam scriptum reliquisse statuimus. Sic בְּנַפְשִׁי respondet parallelo יָגוֹן בִּלְבָבִי. — In parallelo membro יוֹמָם *totum diem* vel *perpetuò* interpretari solent: sed adversatur linguae usus, secundùm quem יוֹמָם semper *interdiu* significat, eiusque contrarium לַיְלָה (*noctu*) est. Inepta quidem in hoc loco ea vocis significatio est: sed ideo a scribis librariis corruptam esse iudico et legendum esse יוּשַׂם *ponetur*, id est, propter constructionem cum בִּלְבָבִי, *iniicietur*. Quàm apte hoc respondeat parallelo אָשִׁית, quis non videt? De permutatione litterarum ש et ס conferatur annotatio ad Ies. 3: 10 (voluminis 1^{mi} pag. 96).

AD PSALMUM QUARTUM DECIMUM
AC
TERTIUM ET QUINQUAGESIMUM.

Duo habemus his duobus psalmorum voluminis locis unius carminis exemplaria, de quorum differentiis quid iudicem,

et quae sd verborum intelligentiam conferre posse mihi videor, breviter explicare conabor.

Pro עֲלִילָה, quod in colo 1mo prioris exemplaris legitur, in posteriore עָוֶל habetur. Non hoc, sed illud vocabulum a poëtâ profectum esse, dubitari nequit. Statuendum autem censeo, posterius exemplar ex memoriâ litteris esse mandatum, adeo ut levia quaedam vitia facilè irrepere potuerint; atque eum, qui litteris mandaverit, vel eum, a quo acceperit, non valde acri in linguâ Hebraeâ valuisse iudicio sive sensu: sic enim facilè accidere potuit, ut pro vocibus, quae in memoriâ obscuratae et, ut ita dicam, fere oblitteratae essent, alias minùs aptas substitueret. Ita perperam quoque וְהִתְעִיבוּ cum coniunctione edidit.

Idem in omnibus iis locis, in quibus secundum prius exemplar Deus proprio nomine יהוה appellatur (initio coli 2^{di}, in colo 4to, 6to et 7mo), appellativum vocabulum אֱלֹהִים usurpavit. Quod demonstrare videtur, de industriâ usum istius proprii Dei nominis in hoc posteriore exemplari evitatum fuisse; atque adeo veri simile est, litteris mandatum esse hoc exemplar tempore, quo iam invalescere coeperat illa Iudaeorum superstitio, quae sacrosanctum illud nomen pronuntiare veretur: invaluisse autem videtur illa superstitio iam satis citò post reditum de exilio Babylonico. Idque eo probabilius est, quòd, ut modo dixi, in hoc exemplari inveniuntur, quae non valde acrem linguae Hebraeae eiusque consuetudinis produnt sensum. Videlicet illo tempore lingua Hebraea in ore populi et quotidiano sermone frequentari et, ut ita dicam, vivere desiit, adeo ut non ampliùs vernacula esset lingua; in quâ quod non apte nec recte dicatur, omnes suâ sponte fere sentiunt et evitant. Idem autem illud,

quod de evitato in posteriore exemplari nomine יהוה observavi, comprobat quod statuendum me censere dixi, id ex memoriâ litteris mandatum fuisse: nam pronuntiare quidem, sed non item describere illud nomen verebantur Iudaei. Ab usu illius nominis non abstinuisset, qui posterius hoc exemplar scripsit, si descripsisset ex alio exemplari: sed non scripsit illud nomen, quia non audiverat; quia iam is, a quo carmen acceperat, non pronuntiaverat istud nomen eiusque loco dixerat אֱלֹהִים.

Pro הַכֹּל סָר, quod in priore exemplari colo 3^tio habetur, in posteriore legitur כֻּלּוֹ סָג. — Et כֻּלּוֹ quidem facilè in memoriâ pro הַכֹּל substitui potuit: utrumque enim plane idem significat et aeque bonum est. Nam pronomen in כֻּלּוֹ non pro certo quodam, quod animo obversatur, nomine positum est, sed, ut saepe, infiniti quiddam significat: utrumque, tam כֻּלּוֹ, quàm הַכֹּל, proprie idem valet, ac Latinum *omne* sive *universum*, vernaculum et Germanicum *alles*. — Sed non pariter iudicari potest de verbo סָג. Saue quàm mirum esset, si hoc in memoriâ quasi sponte suâ se substituisset pro סָר: nam verbum סוּג in sermone Hebraeo rarissimi usûs est, atque in Aramaeo, ei, qui posterius exemplar scripto mandavit, aut ei, a quo ille accepit, Hebraeo multò notiore, plane inusitatum; contrà nihil frequentius et vulgatius verbo סוּר. Itaque multò probabilius est, סר, quod in priore exemplari legitur, pro סג substitutum esse a nescio quo scribâ librario, qui ita legendum esse censeret. Quod ita censere potuit, quia verbum סוג non valde aptum esse et in tali sententiâ, qualis hic habetur, minùs convenire, aut absolutum eius sine aliquo complemento usum a consuetudine linguae abhorrere iudicabat, adeo ut licentiam sibi sumserit verbum

סור, quod eiusdem fere significationis, sed huic loco longe aptius esset, ei substituendi. Sed fortasse non tam arbitrarie egit. Fieri enim potuit, ut in exemplari, ex quo describeret librarius, litteram Gimel ita scriptam inveniret, ut haberi quidem posset pro Gimel, sed etiam pro Resch minùs bene exarato; quare, quum verbum quidem סור, sed non item סוג, huic loco convenire videretur, סר, non סג, legendum et scribendum esse iudicaverit. Id ita accidere potuisse, qui in palaeographiâ Hebraeâ non sit hospes, non infitiabitur, credo. — Igitur non dubitandum esse videtur, quin poëta dederit סג. Atqui hoc ego dubitari posse censeo, num poëta eo idem significare voluerit ac si dedisset, ut in priore exemplari legitur, סָר, id est *deflexit*, *recessit*, *avertit se*, a Deo puta vel a recto tramite. Nam, si animadvertimus, statim quasi per appositionem adiungi יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ *simul unâ corrupti sunt*, hoc autem verbum proprie de *rebus* dici, quae corrumpuntur, ut de lacte, quando *acessit;* profectò in antecedente articulo non valde congruere videtur illud verbum סוג, quo non pariter a *rebus* sumtâ similitudine, sed magis proprie, *hominum* agendi rationis pravitas designatur. . Idcirco suspicor equidem, illud סג hic non esse Perfectum istius verbi סוג, sed nomen *scoriam* significans. Plerumque *scoria* in sermone Hebraeo plurali vocabulo סִגִים vel סיגים dicitur: sed Ezech. 22: 18 singulariter סוג. Ibi Masorethae quidem pro סוג, quod scriptum inveniebant, legere iusserunt סִיג: sed, an iure hoc fecerint, non sine ratione dubitari potest. Potuit enim vocabulum in singulari cum aliâ vocali proferri, atque in plurali; vel, potiùs dicam, duae esse potuerunt eiusdem significationis formae, quarum aut utraque aut una tantùm in singulari, altera in

solo plurali usitata fuerit. Nihil igitur vetat statuere, *scoriam* in singulari numero סוּג, sive סֹג, esse dictam, ac tam in carmine, de quo agimus, quàm in eo vaticiniorum Ezechielis loco, sic pronuntiare. Etiamsi autem statuimus, recte Masorethas, nec sine auctoritate aliorum exemplarium, in eo loco Iôd pro Vau legendum censuisse, atque adeo scoriam in singulari numero dictam esse סִיג; nihil tamen est, quod vetet statuere, hic in carmine aliam offendi, quae pariter et eodem sensu usitata fuerit, formam, ac pronuntiandum esse סַג cum Pathach, unde in plurali numero סִגִּים dictum sit, quemadmodum exempli causâ צַדִּים a צַד est. Sic sola altera illa forma pluralis sine Dagesch סִיגִים ab alterâ illâ formâ singulari סִיג, quae auctoritate Masoretharum apud Ezechielem legitur, inclinata esset. Statui quoque potest, propriam et primigeniam formam singularem fuisse סֵג (pro סַג, a stirpe סגג), et in plurali proprie סִגִּים esse dictum, sed etiam, neglectâ post Chirek litterae duplicatione, סִיגִים, sicut in מוֹרִיגִים pro מוֹרִגִּים a מוֹרַג, et in aliis similibus, quae a grammaticis vulgò afferuntur (vid. Gramm. Hebr. § 64); hanc autem ipsam in plurali pronuntiationem causam fuisse, cur in singulari etiam cum productiore vocali סִיג dictum sit. Fortasse autem in isto Ezechielis loco nec סִיג, ut Masorethae volunt, nec סוּג, quod scriptum invenerunt, sed, ut in uno manuscripto exemplari Kennicottus invenit, סג legendum, et hoc סַג pronuntiandum est. Facilè enim accidere potuit, ut illud ו nescio quo casu additum sit. Fieri hoc potuit per pravum ductum litterae ג, qui statim quidem, altero ג scripto, a scribâ librario correctus, sed non statim deletus, atque adeo ab eo, qui postea id exemplar describeret, pro ו habitus sit. Fieri hoc potuit etiam aliis modis. Quicquid au-

tem de hisce, quae fieri potuerint, statuatur, quidve maxime probabile esse videatur; hoc satis probabile esse puto, in hoc carminis loco סג, sive סֶג, sive סֹג, sive denique, si quis hoc malit, סִג pronuntietur, nomen esse, quod *scoriam* significet, et verborum sensum esse hunc: ***Omne scoria est;*** linguâ Germanicâ: ***Alles ist Schlacke.***

In priore exemplari colo quarto sic legitur: הֲלֹא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם יְהוָה לֹא קָרָאוּ. Similiter in posteriore, nisi quòd ibi, ut iam monui, אֱלֹהִים pro יְהוָה legitur, et כָּל־ omissum est. Hoc non miramur, si ex memoriâ id exemplar scriptum est. Sed fortasse incuriâ scribarum librariorum excidit: nam non tantùm in multis libris manuscriptis legitur, sed etiam ab antiquis interpretibus expressum est. Recte autem Muntinghe mihi iudicasse videtur, in priore exemplari perperam Masorethas id vocabulum כל cum sequente construxisse, quum construi debeat cum antecedentibus et כֹּל proferri, ut sensus sit: ***An nihil intelligunt malefici?*** Idem valet, quod in posteriore vulgò legitur: ***An non intelligunt* — id est *An intelligentiâ carent* — *malefici?*** Reliqua verba recte Köster pro enuntiatione relativâ duxit, sic convertendâ: ***qui comedentes populum meum comedunt panem, dum Iehovam non invocant.*** In explicando horum verborum sensu paullulum tantùm ab eo dissentiendum esse videtur. Significantur a poëtâ oppressores populi (in exilio, ut ex ultimo colo apparet), qui ***comedentes populum***, id est, opibus, populo vi et iniuriâ expressis, fruentes, ***comedunt panem***, id est large et laute vivunt, ***dum Iehovam non invocant***, Iehovam, populi istius deum non colentes, colere eum et metuere negantes, quum tamen solus sit deus, qui ut religione colatur, dignus sit. Sic igitur fieri nequit, quin

populi istius, quem adeo vexant, dei tutelaris et vindicis Iehovae excitent iram et vindictam: et hoc est, cur roget poëta, an igitur non intelligant — nihil intelligant, id est prorsùs insaniant — isti improbi et malefici.

Jam sequuntur duo in priore exemplari cola, pro quibus quae in posteriore leguntur verba, mirum quantum discrepant. Quae discrepantia ut appareat et iudicari queat, amborum exemplarium verba duabus columnis iuxta se positis hic infrà describam.

Ex priore exemplari	Ex posteriore exemplari
שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד	שָׁם פָּחֲדוּ־פַחַד לֹא־הָיָה פָחַד
כִּי־אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק׃	כִּי־אֱלֹהִים פִּזַּר
עֲצַת־עָנִי תָבִישׁוּ	עַצְמוֹת חֹנָךְ הֱבִשֹׁתָה
כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ׃	כִּי־אֱלֹהִים מְאָסָם׃

De tantâ discrepantiâ ut breviter dicam, quod iudico; statuendum esse censeo, in posteriore exemplari, quamquam ex memoriâ primùm scripto mandato, vera poëtae verba nobis tradita esse, excepto uno tantùm, quod deinde irrepserit, scripturae mendo in חנך; sed in priore exemplari verba miro modo corrupta esse, corruptionisque probabilem caussam fuisse hanc, quòd aliquando descripta sint de exemplari, in quo paene oblitterata essent, adeo ut aliquot voces, aut nonnullae certe aliquot vocum litterae, non possent legi, sed e ductibus, qui remansissent, coniecturâ quâdam restitui deberent, — in coniectando autem non admodum felicem fuisse scribam librarium. — Sed videamus primùm de verbis, ut in posteriore exemplari leguntur. — Et primorum quidem verborum sensus manifestus est. *Ibi paverunt pavore, dum non fuit pavor;* id est: Dum oppressores po-

puli ita populum omni modo vexabant et iniuriarum suarum fructibus securi fruebantur, ne cogitantes quidem de vindictâ divinâ, en derepente perculsi sunt pavore, dum tamen non erat, quod paveretur. Terrorem panicum iis iniectum esse dicit poëta, terrorem periculo multò maiorem, sed divinitus, a Iehovâ, iis incussum. Hoc enim significant sequentia verba, in quibus tamen pro חֹנְךָ, id est *oppugnatoris tui*, legendum esse coniicio יוֹנְךָ *oppressoris*, seu *vexatoris*, *tui*. Nam, quae antecedunt, in *oppugnatores* non convenire videntur, siquidem sermo est de universis maleficis, populum poëtae *comedentibus*, id est iniuriis suis et vexationibus exhaurientibus; et facilè ductûs litterarum י et ו in unam figuram, quae ח esse videretur, confluere potuerunt. — Loquutio פִּזַּר עֲצָמוֹת offenditur quoque in formâ verbi reflexivâ Niph'al ps. 141: 7, loco obscuro et difficilis interpretationis, sed qui comprobat, quod ex usu loquutionis in praesenti loco iam colligi posse videtur, verbum פִּזַּר in eâ non significare, ut transferri solet, *dispergere*. Illic enim legimus: כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל. Verbum פזר, فزر, in linguâ Arabicâ significat *findere*, *rumpere*, ut cum resolvitur in partes vetusta vestis. Iam, quum in isthoc loco antecedat haec comparatio: *ut quum scinditur et finditur in terrâ;* non dubium esse potest, quin ea, quae ex usu verbi in linguâ Arabicâ apparet, in illâ loquutione obtineat notio. Neque haec notio a vulgari verbi in linguâ Hebraeâ significatione discrepat. Nam *dispergere* vel *dissipare* et *discindere* vel *diffindere* in eo cônveniunt, quòd significant facere, ut, quod in unum coniunctum vel compactum sit, disiungatur seu disparetur vel dissolvatur. Tum animadverti debet vocabulum plurale עֲצָמִים vel עֲצָמוֹת non tantùm *ossa*, sed etiam *coniuncta et*

compacta in unum corpus membra, seu totam *corporis compagem*, significare, adeo ut Latine aptissime *membra* vel *membrorum compages* transferas; veluti ps. 6: 3 et 35: 10. Verborum igitur sensus hic esse videtur: *Ut quum scinditur et finditur in terrâ*, compactus humus dissolvitur, ita *discissae* vel dissolutae *sunt membrorum nostrorum compages*. Quodque additur, *ad modum Orci*, id significare puto: *ut manes*, רְפָאִים, *esse videamur*. *Manes* enim in linguâ Hebraeâ appellantur a *flaccidâ, laxâ, enervi et infirmâ* naturâ, quia non firmiter compacta corpora sunt. — Atque ita patet quoque, credo, verborum in psalmo 53^tio sensus, dummodo pro חֹנָךְ, ut conieci, legitur חֹנְקָךְ: *Nam Deus discidit membrorum oppressoris tui compages*. Populus Israëliticus, populus suus est, quem poëta alloquitur. *En ibi*, inquit, derepente *pavore correpti sunt* scelerati isti populi vexatores, *quum tamen nihil esset tanto pavore dignum. Videlicet Deus*, mi popule, *discidit membrorum oppressorum tuorum compages*: Deus est, qui fecit, ut quasi dissolutis membrorum vinculis omnibus artibus contremiscerent, et pavidi a te vexando desisterent. — Verborum, quae adduntur, planissimus sensus est: *Pudefecisti, nam Deus reprobat eos*. Hoc est: fecisti, ut frustrati et confusi a vexationibus suis desisterent; hoc tibi successit, nam Deo exosi sunt. Intelligimus autem ex his verbis, aliquid egisse in exilio Israëlitas, quo factum sit, ut derepente pavore correpti et consternati ab iis vexandis, aliquamdiu certe, desisterent. Illud quid fuerit, in historiâ non exstat memoriae proditum. Posset aliquis suspicari, fuisse id, quod in libello, cui ab Estherâ nomen est, non sine exaggeratione narratum sit: at certe incerta mihi dicenda esse videretur coniectura. Quicquid autem

illud fuerit, intelligimus nihilò minùs carmen, cuius initio poëta omnes homines corruptos, improbos et impios esse dicens, omnes eos censendus est significare, inter quos Israëlitae in exilio viverent, quippe a quibus omni modo improbe et impie vexarentur et opprimerentur.

Iam animum advertamus ad verba, prout in priore exemplari leguntur; de quorum discrepantiâ, ac primâ et praecipuâ huius discrepantiae causâ, quid in universum statuendum esse censeam, suprà iam dixi. Puto autem ea, postquam e pessime scripto vel in hoc loco paene oblitterato exemplari non valde felici coniecturâ restituta essent, ctiam deinde a scribis librariis non parum corrupta esse. Ac primò quidem non dubitandum esse videtur, quin post verba שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד exciderint ea, quae in posteriore exemplari sequuntur לֹא־הָיָה פָחַד: nam legit baec in suo codice Graecus interpres Alexandrinus, et facillime, oculo ab uno פחד ad alterum aberrante, in describendo omitti potuerunt. Etiam in posteriori exemplari nonnulli codices haec verba non habent, et causa, cur ibi quoque omissa sint, fortasse eadem fuit: nam minùs veri simile esse videtur, quòd etiam statui posset, propterea omissa esse verba, quòd non legerentur in psalmo 14to. E contrario, quòd in uno huius psalmi exemplari manu scripto etiam nunc leguntur, hoc collationi cum psalmo 53tio tribuendum est. Hanc autem collationem causam quoque fuisse, cur in Graecâ translatione Alexandrinâ legantur, minùs probabile esse iudico. Atque, etiamsi in hac translatione non legerentur, tamen ea verba addenda esse censerem, quum tam facilè incuriâ scribae librarii excidere potuerint. — Porro in altero membro mendosum esse puto בְּדוֹר. Frustra verbis, ut vulgò le-

guntur, tolerabilem sensum tribuere conati sunt interpretes. Suspicor, ductûs duarum litterarum ד et ו in unam litteram ח iungendos esse, ut legatur בָּחַר: *nam Deus diligit iustum.* Quodsi autem animadvertimus, verbis בְּדוֹר צַדִּיק, vel, ut ego legendum esse iudico, בָּחַר צַדִּיק, in posteriore exemplari nihil aliud respondere praeter verbum פִּזַּר, fateor, non valde credibile posse videri, in hoc priore exemplari a principio non aliter fuisse scriptum, quàm quod nunc in posteriore legitur. Nam fieri quidem potuit, quum verbum פזר in codice paene obliteratum esset, scribam librarium e ductibus, qui reliqui essent, collegisse legendum esse בחר: sed non aeque probabile est, eum ad complendam sententiam de suo addidisse צַדִּיק, quum tamen nullum huius vocabuli in codice, quem describeret, esset vestigium. Idcirco non sine ratione statuemus, credo, revera haec verba בָּחַר צַדִּיק scripsisse poëtam, sed in posteriore exemplari eą ante פִּזַּר excidisse, sive quòd in traditione e memoriâ elapsa essent, sive potiùs scribae librarii negligentiâ, quum oculus a בחר ad simile פזר aberraret, adeo ut illae duae voces omitterentur. Ita certe habebimus duo disticha omnino parallela, alternis hemistichiis sibi invicem respondentibus.

שָׁם פָּחֲדוּ־פַחַד לֹא־הָיָה פָחַד
כִּי־אֱלֹהִים בָּחַר צַדִּיק׃
פִּזַּר עַצְמוֹת יוֹנָךְ הֱבִישֹׁתָה
כִּי יְהוָה מְאָסָם׃

Si quis tamen malit הֱבִישֹׁתָה cum quarto, quàm cum tertio hemistichio iungere, equidem non repugnabo. — Quod autem pro פִּזַּר עַצְמוֹת יוֹנָךְ הֱבִישֹׁתָה in priore exemplari scriptum legimus עֲצַת־עָנִי תָבִישׁוּ, id vix aliter explicari posse videtur,

quàm ita ut statuatur, verba adeo oblitterata fuisse, ut e ductibus, qui reliqui essent, non nisi coniectando tolerabilem sententiam efficere posset scriba librarius. Atqui in verbis, ut nunc leguntur, etiam mendum esse puto. Nam, etsi conceditur, quod haud probabile esse videtur, Hebraïce dici potuisse *pudefacere*, pro *irritum facere* seu *frustrare*, alicuius *consilium;* tamen verba, nisi misere, ut ab interpretibus factum est, torqueantur, sensum non habebunt huic loco convenientem. Suspicor, pro עצת rescribendum esse, עצת; quod tunc עֹצֵת proferri debet, ut Participium sit verbi עָצַת, quod in linguâ Aramaeâ *opprimere* et *vexare* significat. Sic aptissimus erit sensus: *Oppressorem afflicti pudefacietis;* id est: facietis, ut frustratus et confusus a vexandis afflictis desistat. Facilè autem, quum עצת nihil aliud, quàm *consilium* (עֵצָה), significare posse videretur, hoc autem vocabulum in absoluto statu hîc non haberet locum, alii deinde iudicare potuerunt, debere vocabulum in constructo statu esse et scribi עֲצַת. — Denique pro מאסם quoque, vel, ut fortasse in codice scriptum erat cum singulari pronomine, pro מאסהו, quum non satis perspicui essent ductûs, certe secundae litterae, perperam lectum et scriptum est, quod hîc aptissimum sensum habere videbatur, מחסהו, id est *refugium eius*, puta *afflicti.*

AD PSALMUM QUINTUM DECIMUM.

Ad colon 2[dum] et 3[tium]. — Pro וְדֹבֵר legendum censeo sine coniunctione דֹּבֵר. Sic scriptum invenit Graecus interpres Alexandrinus: nam hunc, qui tam crebrò coniunctionem, ubi non legebat, in translatione de suo addidit, hîc eam, quum legeret, contra consuetudinem suam omisisse, haud

veri simile esse videtur. Atqui Masorethae quum perperam cum coniunctione scriptum invenirent, hoc causa fuit, cur perperam quoque cola distinxerint. Ultimum secundi et primum tertii coli membrum sibi ex parallelismo respondent, ideoque coniungenda sunt in unum distichon:

דֹּבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ
לֹא־רָגַל עַל־לְשֹׁנוֹ

Parallela haec duo membra esse, vel ex eo confici potest, quod בִּלְבָבוֹ et עַל־לְשֹׁנוֹ sibi invicem respondere apparet. Et, sicuti duo paralleli articuli in colo 2do antecedunt, ita duo alii in 3^tio sequuntur; ut dubium esse nequeat, quin pariter duo reliqua horum colorum membra ut parallela in unum distichon coniungenda sint. — Posterius autem huius distichi membrum sic interpretantur, ut verbum רָגַל hic *calumniari* vel *obtrectare* significare dicant. Et haec verbi significatio satis certa esse videtur: nam forma eius Pi"el, licet aliàs *explorare* terram denotet, tamen 2 Sam. 19: 28 vix aliud, quàm *calumniari* significare potest. Eadem igitur significatio etiam hìc verbo in formâ Kal satis convenire visa est interpretibus. Mihi secùs videtur. Non convenit enim constructio cum עַל־לְשֹׁנוֹ *super linguâ suâ*. Oporteret esse בִּלְשֹׁנוֹ *linguâ suâ*. Etiam magis hoc apparet, si animadvertimus, verbum, quod aliàs de *explorandâ* terrâ usurpatur, proprie vix aliud quàm *obire* significare posse: at quo pacto, quaeso, dici potuit *obire super linguâ suâ?* Idcirco non dubito, quin pro ר rescribendum sit ד, et legendum דָּגַל sive דֶּגֶל. Quod nomen nunc quidem in scriptis Hebraicis, quae nobis supersunt, nusquam legitur, sed *mendacium* vel *falsitatem* significasse ex usu stirpis in Ara-

maeâ et Arabicâ linguâ conficitur. Daleth quoque, non Resch, legit Graecus interpres Alexandrinus, quamquam perperam רגל pro verbo habuit; transtulit enim: ὃς *οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ*. Idem de Syro interprete iudicandum esse videtur, et hunc verbum, aut, sicut antecedens דֹּבֵר in Participio דֹּגֵל, aut דַּגָּל enuntiasse, quum reddiderit: ܢܟܘܠܐ *fraudulentus* sive *dolosus* (est). Non autem opus est dicere, quàm aptus sit, qui, si ita דַּגָּל vel דֹּגֵל legitur, exsistit sensus: *super cuius linguâ non est falsitas.* Apparet quoque egregia membrorum parallelorum, si ita legitur, concinnitas, quum *quae* aliquis *cum animo suo loquitur*, et *quae linguâ sua eloquitur*, ita componantur, atque illa *sincera*, haec *sine falsitate* esse dicantur. — Quod autem suprà dixi, *calumniandi* vel *obtrectandi* significationem satis certam videri, quum 2 Sam. 19: 28 vix aliud verbum significare possit; id ex vulgari interpretum opinione dixi, qui nihil dubitant, quin ibi quoque, sicut vulgo editur, recte legatur. Sic ibi vulgò scribitur et legitur: וַיְרַגֵּל בְּעַבְדְּךָ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ; idque vulgò sic interpretantur: *Calumniatus* (sive *Falsò criminatus*) *autem est servum tuum apud dominum meum regem.* Et profectò aptissimus hic sensus est: sed non apparet, quomodo verbum, quod aliàs *explorare* terram significat, sic, ut hîc factum videmus, constructum, illum sensum obtinere possit. Dicunt quidem, verbum proprie *circumire* valere, maxime *furtim*, atque ita speciatim usurpari de iis, qui calumniandi vel obtrectandi causâ circumeunt. At quomodo, quaeso, *circumivit in me ad regem* unquam significare potuit: *criminatus me est apud regem?* Ego suspicor, etiam hîc pro Resch scribendum esse Daleth, ut legatur וַיְדַגֵּל, ut sensus sit: *Mentitus autem est in ser-*

um tuum ad dominum meum regem. Et hanc suspicionem hoc non parum confirmare videtur, quod pariter in Syriaco sermone ܕܓܠ cum praepositione ܒ construitur, ut significet *mentiri in aliquem.*

AD PSALMUM SEXTUM DECIMUM.

Hoc carmen Davides fudisse videtur, dum, ut memoriae traditum legimus 1 Sam. 23: 19 sqq., Saulus viarum ducibus et indicibus Ziphitis, qui Davidem in regis manum tradere polliciti erant, eum sedulò persequebatur, et fortasse eum cepisset quoque, nisi nuntius advenisset, Philisthaeos impetum in agros Israëlitarum fecisse, ideoque Saulus confestim cum exercitu coactus fuisset reverti. Paullò ante ad amicum suum in illa loca venieus Ionathan animum ei addiderat, hortatus, ut in Deo eiusque auxilio et promissis omnem suam collocaret fiduciam, et inter alia ita eum affatus erat: *Ne metuas: nam non venies in potestatem Sauli patris mei: tu regnum obtinebis Israëliticum.* Quid mirum, si hoc amici alloquio confirmatus tam firmam Davides in hoc carmine spem pronuntiaverit, fore, ut e periculo, in quo esset, a Deo liberaretur, et sortem, quam Deus ei destinasset, adeptus, vitam aliquando agcret beatam?

Ad colon 2um et 3um: אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ׃ לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם. — Masorethae אָמַרְתְּ scripserunt, statucntes, ut e Chaldaïcâ interpretatione apparet, Davidem hîc, licet non appellet, *animam suam* alloqui. Hanc autem antiquorum Iudaeornm interpretationem iure improbantes, nunc vulgò interpretes אָמַרְתִּ legunt, quemadmodum etiam in nonnullis exemplaribus contra Masoram scriptum repertum est: et monent, pariter sine י primam

personam singularem Perfecti exaratam offendi in aliis locis quattuor. — Illam primam personam hic requiri, non dubium esse potest. Verùm, si reputamus, in ceteris illis millenis locis, in quibus illa prima Perfecti persona usurpata est, eam cum י esse scriptam, ac praeterea, orthographiae Hebraïcae regulam esse, vocalem *i* in fine vocum per litteram Iôd designare; nonne in paucis illis locis, in quibus ea persona sine Iôd scripta est, *vitium ortographicum* esse dicendum est? Quid enim aliud vitium orthographicum est, quàm constantis, quam etiam tu ipse sequaris, in scribendo consuetudinis negligentia? Iam, talis vitii orthographici causa aut scribae librarii, aut ipsius auctoris, negligentia esse potuit. Atqui talis non aliorum tantùm, sed etiam suae consuetudinis negligentia nonne incogitantia sive hallucinatio dicenda est? Haec, fateor, homini accidere potest, sed non facilè tamen in scriptoribus aut scribis Hebraeis mihi statuenda esse videtur. Certe in omnibus illis quinque locis, in quibus illa prima persona sine Iôd scripta offenditur, hoc tali incogitantiae sive hallucinationi tribuendum esse, haudquaquam probabile, nedum certum esse puto. Vitii seu mendi etiam alia causa esse potuit, nisi in omnibus, tamen in nonnullis locis. Et locum, in quo nunc versamur, consideranti mihi suspicio oritur, pro litterâ ל, quae nunc prima est in sequente voce ליהוה, rescribendum esse י, adeo ut pro אמרת ליהוה legatur אָמַרְתִּי יְהוָה *Dixi: Iehova*, etc. Sic enim non tantùm primam Perfecti personam, sic ut solet scribi et in ipso hoc carmine, tum in proxime antecedente, tum in sequentibus colis, scribitur, cum Iôd habebimus scriptam: sed ita quoque tollitur, quod, sicut vulgò legitur, offendit et inconveniens esse videtur, ut,

postquam in superiore colo dixit, *Serva me, Deus; nam confugio ad te*, nunc, quasi non Deum, sed alios alloquatur, sic pergat poëta: *Dixi Iehovae ;* et quae sequuntur.

Quicquid autem eâ de re iudicetur, hoc certum esse videtur, quod iam alii monuerunt, non, ut Masorethae arbitrati sunt, pronomine אַתָּה, sed vocabulo טוֹבָתִי membrum finiri, ut legatur: אַתָּה טוֹבָתִי. Ita hic verborum sensus erit: *Dixi* (puta *cum animo meo*), *Iehova Domine*, *tu bonum meum es.* — Verba, quae in hoc colo ex Masoretharum distinctione sequuntur, בַּל־עָלֶיךָ, tunc cum sequentis coli verbis construenda sunt, atque ita haec exsistit sententia: *Non super te sanctis est*, *qui in terrâ sunt*, *et illustrissimis eorum*, *quibus quàm maxime delector;* id est: non supra te habent — non, quod tibi anteponant, habent — sancti, qui in terrâ sunt, sive pii in populo Israëlitico summi numinis cultores, et amicorum meorum dilectissimorum illustrissimi. Est tamen in hac sententiâ, quod me offendit. Nam non tantùm in illâ piorum in civitate Israëliticâ Dei cultorum appellatione, ut hîc dicantur *sancti*, *qui in terrâ sunt*, nescio quid inest, quod ut singulare miremur; sed, quod praecipuum est, non apparet, cur, quum ex iis, quae antecedunt et sequuntur, manifestum sit, poetam dicere velle, *se* Iehovam ut summum suum bonum colere eique confidere, hîc de sanctis, qui in terrâ sunt, ac de amicis suis, quin de amicorum suorum *illustrissimis* loquatur. Si per coniunctionem hanc sententiam antecedenti adiunxisset, quodammodo ea hîc ferri posset: nam ita sensus foret, non sibi tantùm, sed pariter sanctis et piis, itemque delectissimis suis amicis Iehovam summum bonum esse: quamquam etiam sic non intelligitur, cur de solis *illustrissimis* sive

amplissimis, aut, si mavis, *illustrioribus* sive *amplioribus*, inter amicos suos dilectissimos loquatur. Certe, ut sine coniunctione isthaec sententia hic enuntiata est, ea huic loco haudquaquam congruere videtur. — Idcirco valde mihi arridet Hamakeri coniectura, pro בל־עליך לקדושים rescribendum esse בִּלְעֲדֵי כָל־קְדוֹשִׁים. Hanc coniecturam suam communicaverat cum discipulo suo, amico meo, M. A. G. Vorstman, qui eam commemoravit in 2de thesium, quas suo Commentario in Psalmum XVI, pro disputatione academicâ ad summos in Theologiâ honores obtinendos edito, subiunxit. Attamen sensus, qui, si ita legitur, exsistit, hic non satis percepisse videtur. Sensus enim, qui ita exsistit, hic est: *Dixi: Iehova Domine* (sive *Dixi Iehovae: Domine*), *Tu bonum meum es, extra omnes sanctos, qui in terrâ sunt, et illustrissimos eorum, quibus quàm maxime delector.* Animadverti debet, coniunctionem בִּלְעֲדֵי, quum ex בַּל *non* et עֲדֵי *ad, usque ad*, composita sit, valere *extra*, adeo ut significetur aliquid: *nihil pertinere ad* alind quiddam, — hoc nihil cum illo commune habere; itemque vocabula קָדוֹשׁ et אַדִּיר in linguâ Hebraeâ ad *divinam maiestatem* significandam usurpari. Sensus igitur est: Non qui sanctorum nomine in hac terrâ appellantur, non illustres inter homines, ne illustrissimi quidem inter amicos meos dilectissimos; sed tu, Iehova Domine, tu solus, tu summum meum bonum es. Nam *sancti, qui in terrâ sunt*, hic opponuntur sancto nnmini, quod in coelo est. Et, siquidem coniectura quaepiam hoc probabilior est, quo magis apparet, quomodo mendum committi potuerit; particula בִּלְעֲדֵי ex insolentioribus est, ac litterae ד et ל etiam alibi inter se permutatae sunt: vid. H. Muntinghe *Brevis expositio critices veteris Foederis*, p. 92.

Ad colon 4^{tum}: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃. — Primum membrum, si recte legitur, ut a Masorethis editum est, sensum habebit huic loco convenientissimum, dummodo licet in hunc modum interpretari: *Multiplicantur dolores eorum, qui erga alium properant;* id est *qui alium sectantur*, vel *qui alium colunt.* Atqui sic statuendum est, verbum מָהַר hic in formâ Kal propemodum idem significare, quod aliàs in solâ formâ Pi"el significat; attamen verbum hac *properandi* significatione hic in illâ formâ alio sensu cum obiectivo personam designante complemento constructum esse, quàm in forma Pi"el 1 Reg. 22: 9 factum est, ubi מַהֲרָה מִיכָיְהוּ vel *propera ad Michaeum*, vel *accelera*, citò arcesse, *Michaeum*, significat. Nam hic verbum cum tali complemento constructum significet, necesse est, *erga* aliquem *properare*, adeo ut *properare* hic *sedulum ac diligens studium*, seu tantundem atque *colere*, designet, — linguâ vernaculâ: *zich om* iemand *bevlijtigen*, *benaarstigen* of *beijveren.* Et verò statui potest, hanc, quam vernaculis verbis expressi, significationem etiam proprium verbi sensum esse, quando alibi in formâ *Kal*, sicut in sermone Arabico prima et quarta forma, *dote sponsali* feminam in matrimonium *sibi petere* vel *acquirere* significat. — Etiam Masorethas verbum in formâ *Kal* enuntiantes, ei hic non prorsùs eam, quam in formâ Pi"el obtinet, sed aliquantùm diversam eique, quam alibi in formâ Kal habet, affinem significationem tribuisse, apparet collatâ interpretatione Chaldaïcâ, in quâ primum coli membrum in hunc sensum translatum est: *Multiplicant idola sua; postea festinant ad offerenda munera sua.* Interpres ambas significationes, quas verbum in formâ Kal et Pi"el obtinet, quo-

dammodo coniungere studuit. Tres autem primas voces sic pronuntiavit: יַרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר, statuens, עַצְּבוֹת hic cum femininâ terminatione plurali idem valere atque עַצְּבִים. Diversam traditionem hic sequuti sunt ii, qui vocalium notas adscripserunt, quam etiam Aquilam sequutum esse videmus, quum primum articulum converterit: *Πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν.*

Illam igitur si verbo מָהַר tribuere licet significationem et constructionem, verba, ut vulgò leguntur, sensum habent aptissimum. Solummodo praestat, puto, cum Chaldaicae translationis auctore formâ Hiph'il יַרְבּוּ proferre, ut convertendum sit: *Multos faciunt dolores suos* (id est multos *sibi dolores conciliant*), *qui alium colunt.* Verùm tamen fateri debemus, illam significationem, quam verbum potuisse habere non sine ratione statuitur, admodum incertam esse, quum per usum linguae Hebraïcae aut cognatarum linguarum haudquaquam comprobata sit. Idcirco aliqua certe mihi suspicio est, verba corrupta esse. Quid? si poëtam pro אחר מהרו scripsisse statuamus אֲחֵרִים הֹדוּ, ut sensus sit: *Multos sibi dolores conciliant, qui alios celebrant.* Facillimè certe, si hoc scriptum erat, mendum illud committi potuit, quandoquidem sine Iôd scripta erat pluralis terminatio masculina. Quamvis enim hoc nonnunquam factum sit, tamen admodum rarum est, et facilè in antiquâ vocum scripturâ continuâ scriba librarius induci potuit, ut litteram ם, quae tunc aliam in fine, quàm in principio et medio vocum, formam non habebat, cum sequentibus litteris iungendam censeret: atque hoc facto, vix fieri potuit, quin simul pro ד simillimam litteram ר legeret scriberetque מהרו: nam verbum מהד in sermone Hebraico non est. Sensum, qui ex illâ conie-

cturâ exsistat, aptissimum esse, nemo negabit: et loquutio illa, *celebrare deum*, aut, ut alibi est, *nomen dei*, frequens est in Hebraeorum scriptis, nec tantùm significat *laudare* deum pro acceptis beneficiis, sed etiam in universum deum *invocare*. Videatur exempli gratiâ 1 Reg. 8: 33 et 35.

In sequenti membro, *non libo libamina eorum de sanguine*, procul dubio *libaminum libatio* a poëtâ pro omnibus caerimoniis et universo cultu deorum dicta est. Perinde enim ut effusio seu libatio sanguinis mactatae hostiae in altare, vel ad pedem altaris, caerimoniarum in Israëlitico Iehovae cultu pars erat; sic eandem in praecipuis Canaänitarum, Philistaeorum aliorumque alios deos colentium populorum ritibus fuisse, non est, quòd dubitetur. In scriptis quidem Hebraeorum de illâ *sanguinis* hostiae effusione verbum יָצַק aut שָׁפַךְ, verbum נָסַךְ de *vini* libatione usurpari solet: sed tria haec verba communem habent *fundendi* et *effundendi* significationem, neque ita usu linguae restricta fuisse censenda sunt, ut duo prima de solo sanguine, tertium de solo vino dici potuerit; sed omnia tria omnium rerum effusionem denotare potuisse; quare et verbum נָסַךְ non minùs, quàm יָצַק, de *metallis* fundendis usurpatum offenditur. Eodem certe iure hîc illud verbum de *sanguinis* in sacrificiis effusione, praesertim a poëtâ, dici potuit. Et fortasse eo magis hoc verbo usus poëta est, quòd magis, quàm aliud eiusdem sensûs verbum, *solennis* ac *ritualis* in cultu deorum effusionis per usum linguae sibi subiectam haberet notionem. Quia tamen fere non nisi de *vino* libando usurpabatur, ideo pro complemento addidisse videtur מִדָּם, *de sanguine*. — Ceterùm quaeritur, utrùm pronomine in נִסְכֵּיהֶם ipsi *dii*, an eorum *cultores*, significentur.

Posterius statuere simplicius esse videtur: at, si animadvertimus, in sequente membro tertio idem pronomen manifestò *deos* designare, etiam in praecedente secundo ut eodem sensu accipiamus, convenientius esse videtur: et verò, ut in sermone Latino *caerimoniae deorum* caerimoniae sunt, quibus dii coluntur, sic etiam *libamina deorum* dici potuerunt libamina, quae in eorum cultu fiant. Sed nihil quoque vetat statuere, pronomine illo tertiae personae plurali poëtam in secundo membro cultores deorum, in tertio ipsos deos significare voluisse: utrosque enim in animo habebat et in primo membro nominaverat. Certe, si quis ideo, quòd simplicius est, pronomen in secundo membro de cultoribus deorum accipiendum esse censeat, propterea non erit ei necesse, ut, quod nonnullos putasse video, in tertio eosdem significare statuat.

Nam hoc tertium membrum, *non sumo nomina eorum in labiis meis*, procul dubio significat: *eos* non invoco aut celebro per eosve iuro. Videatur Ios. 23: 7. Poëta hic se facere negat, quod Exod. 23: 13 vetitum legimus: *nomen deorum aliorum ne memoretis, ne audiatur in ore tuo.*

Ad colon 7^{mum}: אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי *Laudo Iehovam, qui consilia mihi dedit: etiam noctibus admonuerunt me renes mei.* Verbum יָעַץ valet vernaculum *raden:* alio sensu hic accipere non permittit, quod in parallelo membro ei respondet יִסֵּר, quod optime vernaculo *waarschuwen* redditur. Sensus hic est. Saepe, etiam nocturno tempore, intimi quidam animi sensûs, qui eum non sinebant esse securum, de periculis, in quibus ipse nesciens versabatur, admonuerant. Per istos animi sui sensûs divinitus se admoneri statuebat pius poëta, ac propterea hic laudat Iehovam.

Ad colon 11[um]: תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח *Cognitam mihi facies viam vitae, abundantiae gaudiorum in conspectu tuo, voluptatum te duce imperturbatarum.* — בִּימִינְךָ non idem significat atque מִימִינְךָ, *a dexterâ tuâ*, aut לִימִינְךָ *ad dexteram tuam*; licet linguâ vernaculâ eodem modo, atque haec duo, reddendum sit, *aan uwe regterhand.* Atqui praepositio ב in בִּימִינְךָ non solummodo *situm ad* sive *a* dexterâ, sed arctiorem designat *cum eâ coniunctionem*, qualis est, ut dialectici et rhetorici dicunt, *adiuncti* cum subiecto. Itaque sensus est: *dexterâ tuâ me tenente et ducente.* נֶצַח, ut proprie quod *purum*, nec turbidum est, significat, ita tanquam adverbium temporis idem valet ac vernaculum *ongestoord.* Sensus verborum simplex hic est: Ostendes mihi, quâ viâ e praesenti periculo salvus evadam; quin viam mihi ostendes, quâ aliquando potiar beatâ illâ, quam mihi destinasti, sorte; viam mihi ostendes *abundantiae gaudiorum in conspectu tuo*, sive *coram te*, id est *ubi te coram intuear*, vel, ut nos diceremus, ubi sacra praesentiae tuae symbola sunt, et iucundo praesentiae tuae sensu perfundar, — viam *voluptatum, dum tua dextera me ducit, adiuvat tueturque, nunquam denuo perturbandarum.*

AD PSALMUM SEPTIMUM DECIMUM.

Ad colon 2[dum]: מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא. Sensus est: Tuis oculis, tuae cognitioni, tuo iudicio, si subiectum fuerit, ius meum apparebit et ego ius meum obtinebo: nam, ut additur, *tui oculi cernunt recte.*

Ad colon 3[tium]: בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַּיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל־תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל־יַעֲבָר־פִּי. In secundo quatuor, quibus hoc colon constat,

articulorum voci לַיְלָה frustra sensum tribuere conati sunt interpretes huic loco convenientem. Suspicor eam corruptam esse et poëtam scripsisse לכלה, quod, sive לְכָלָה (*ad consummationem*), sive לְכַלֵּה (*ad consummare*) pronuntietur, Latinum *penitus* valet. In quarto membro זַמֹּתִי ultimâ syllabâ sublatâ pronuntiare iusserunt Masorethae; hinc autem non colligendum est, eos pro Infinitivo nominali cum annexo pronomine habuisse: nam eodem modo ps. 116: 6 דַּלּוֹתִי ediderunt, quum tamen hoc ibi eos pro primâ personâ Perfecti habuisse, nequeat esse dubium. Eos autem etiam hic זַמֹּתִי pro Perfecto habuisse, ex eo probabile esse videtur, quod, perinde ut דַּלּוֹתִי in psalmo 116°, tanquam Perfectum translatum legitur in Chaldaicâ interpretatione. Vertimus igitur: *Meditatus sum* (id est *Quod meditatus sum*, aut *Si quid meditatus sum*), *non transit os meum*. Hoc est: Si quid meditatus sum, quod non est probum, id non perficio, sed reprimo. Quod autem pro *non perficio* poëta dicit *non transit os meum*, id hanc habet causam, quòd *meditatio* seu *cogitatio* nihil aliud quàm tacitus, quem homo secum habet, sermo est, qui sic quidem fieri potest, ut soni verborum animo tantùm repraesententur, sed qui tamen saepe, maxime apud homines minùs cultos, ita fit, ut verba in ore quoque formentur, quin et interdum proferantur. In linguâ Hebraeâ pro *cogitare* verbum אָמַר, *dicere*, usurpari, nemo non novit.

Ad colon 4tum: לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ׃. — Etiam hic in priore membro Masorethicam interpretationem et pronuntiationem corrigendam esse censeo, et pro אָדָם efferendum esse אֱדֹם, ut sensus sit: *Ad actiones silens quiesco in effato labiorum tuorum.* פְּעֻלּוֹת, id est *quae aguntur*, cum

verbo ut complementum adverbiale construitur ope praepositionis ל, valentis *ad*, id est hic, ut saepe, *spectans ad* sive *respectu ad*. In verbo autem דָּמַם *silendi* et *quiescendi* notiones coniunctae sunt; itaque sensus verborum simplex est hic: *In actionibus*, sive *in agendi ratione*, *non obloquor nec reluctor iussis et praeceptis tuis*, *sed silens iis acquiesco et obtempero*. — Vide autem, quàm egregie haec prioris membri interpretatio confirmetur sequente: *ego observavi vias ferocis*. פָּרִיץ enim, *ferox*, *violentus*, est homo effrenatus, qui nulli legi obsequens et omnia aequi iustique vincula rumpens et dilacerans, nullâ non utitur vi et violentiâ, ut suas expleat cupiditates. Ego, inquit, observavi vias ferocis, et vidi, quò exirent, qui earum essent exitûs: non insistam eorum vestigiis. *Ipse* quid observaverit, dicit: ideo pronomen ante verbum personale expressum est. — Improbanda est eorum omnium horum verborum interpretatio, qui verbo שָׁמַר hic significationem tribuunt linguae usui repugnantem.

Ad colon 5tum: תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל־נָמוֹטּוּ פְעָמָי׃. — Masorethas תָּמֹךְ ut Verbum infinitum pronuntiasse, quòd imperandi sensu dictum esse existimarent, e collatione Chaldaïcae translationis apparet. Eodem sensu iam acceperat Graecus interpres Alexandrinus. Perperam istos interpretes ita accepisse, non est dubium, et ex altero membro parallelo manifestum est. Atqui, si interpretationem istam verbi Masorethicam relinquimus, etiam pronuntiatio Masorethica relinquenda est et pronuntiandum תָּמַךְ: nam, quum per se non sit probabile, poëtam hic infinito verbo pro finito usum esse, illa verbi pronuntiatio non aliam causam habere censenda est praeter isthanc Masorethicam interpretationem. Tum

autem consequens est, ut etiam pro אֲשֻׁרַי in singulari אֲשֻׁרִי legatur: nam singularis huius vocabuli forma eodem sensu usurpatur atque pluralis. Ita proprius verborum sensus hic est: ***Prehensas tenuit gressus meus orbitas tuas; non vacillarunt passûs mei.*** Hoc est: Firmiter viam a te praescriptam tenui; firmo pede in eâ incessi.

Ad colon 7um: הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ׃. — Hic in posteriore membro propter vocis sequentis in litteris similitudinem excidisse videtur verbum, et quidem מְנַקְּמָם *ulciscens* sive *vindicans eos*, aut *qui ulcisceris* sive *vindicas eos* ab adversariis dexterâ tuâ. Ita concinnus est membrorum parallelismus, neque opus est, quod valde durum, מִמִּתְקוֹמְמִים et בִּימִינֶךָ cum מוֹשִׁיעַ construere.

Ad colon 10um: חֶלְבָּמוֹ סָּגְרוּ פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגֵאוּת. — Vocabulum פִּימוֹ non cum priore, sed cum posteriore membro iungendum esse, iam monuit Muntinghe, sed ego nunc denuo moneo, quia recentiores interpretes non attendisse video. Vertendum est: ***Adipe suo clausum habent os suum, loquuntur superbe.*** Adversarii poëtae opulenti et fastuosi homines sunt, qui ore pinguibus genis paene occluso superbe loquuntur, cum fastu et insolentiâ increpantes et minitantes.

Ad colon 11um: אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנִי עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃. — Masorethae pro נִי in סְבָבוּנִי legere iubent נוּ, ut numerus conveniat cum pronomine in אַשֻּׁרֵנוּ. Recte autem sic, ut Masorethae volunt, legi non valde probabile esse videtur. Etenim poëta quum in antecedentibus, tum in sequentibus de se solo et singulari numero loquitur; et non intelligitur, quomodo fieri potuerit, ut scriba quidam librarius, postquam אשרנו cum pronomine plurali scripsisset, pro eodem pronomine in סבבוני scribere potuerit singulare ני. Accedit,

quod omnes interpretes veteres, excepto Chaldaïcae translationis auctore, cuius vestigia etiam hic Masorethae sequuti sunt, singulariter reddiderunt. Iidem autem etiam in אשרנו pronomen singulari numero transtulerunt, ut אשרני legisse videantur. Igitur maiori certe auctoritate niteretur is, qui non in סְבָבוּנִי plurale pronomen pro singulari, sed in אַשֻּׁרֵנוּ singulare pro plurali rescribendum esse censeret. Atqui etiam hic, quomodo accidere potuerit, ut scriba quidam librarius, quum ét in antecedentibus, ét in sequentibus singulari numero poëta utatur, pluralem numerum pro singulari scribere potuerit, non intelligitur. Tum aliud quoque est, quod hic offendit, adverbium עַתָּה, cuius in hac sententiâ maius, quàm istius אַשֻּׁרֵנוּ pondus esse videtur, non in principio sententiae collocatum esse. Propterea reputanti mihi, saepe a scribis librariis litteras נו cum ם commutatas fuisse, haud dissimile veri esse videtur, legendum esse אֲשֻׁרֵם, id est *intueor eos*, ut sensus sit: *Intueor eos, ut iam circumdederunt me.* — Alterius membri verborum hic sensus est: *figunt oculos suos, flectentes* (eos) *per terram;* proprie: *adeo ut flectant* (eos), sive *adeo ut flectantur, per terram.* Videt inimicos, qui eum iam circumdederunt, oculos figere et continuò in varias partes flectere, ut faciunt, qui insidiantur praedae, sive quòd occasionem quaerunt eam arripiendi, sive ut caveant, ne evadat. Ideo cum leone insidiante et praedae inhiante comparat hostem suum in colo sequente.

Ad colon 14um: מִמְתִים יָדְךָ יְהוָה מִמְתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפִינְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם׃. — Tribus primis huius coli verbis contineri articulum, qui ex parallelismo respondeat ultimis coli antecedentis verbis, מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ (libera

animam meam) *ab improbo gladio tuo*, id quidem ad primum adspectum manifestum est; sed vocabulum מְתִים, sive, ut in nonnullis exemplaribus scriptum et a nonnullis interpretibus antiquis pronuntiatum est, מֵתִים, non habet sensum huic loco convenientem. Nam, quod vulgò interpretes statuere video, poëtam hic vocabulum, *viros* significans, ita posuisse, ut in sequenti demum membro, repetens cum addito complemento vocabulum, declararet, *quales* viros designare vellet, id a consuetudine stili Hebraïci nimium abhorrere videtur. Vocabulum corruptum esse censeo, sed integrum adhuc habuisse in suo exemplari Graecum interpretem Alexandrinum. Hic enim reddidit: *ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σȣ.* Ita certe convertere non potuit, quod nunc nos legimus. Non dubito, quin scriptum invenerit ממחים, et hoc מְמַחִים pronuntiaverit, ut esset participium plurale verbi מְחָה, cui hic eandem tribuit significationem, quam habet in Aramaeâ linguâ verbum מְחָא, *percutiendi* vel *caedendi*. Nam, perinde ut Dan. 4: 32 verba דִּי־יְמַחֵא בִידֵהּ a Theodotione Graece translata sunt *ὃς ἀντιςήσεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ*, sic hic quoque Alexandrinus interpres מְמַחִים יָדֶךָ proprie significare opinatus est *a percutientibus manum tuam*, hoc autem sic accipiendum esse, ut sensus foret: *a resistentibus*, vel *adversantibus*, *manui tuae*, sive *ab adversariis manûs tuae*, *ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρὸς σȣ.* Jam verò, si ממחים hic legit antiquus ille interpres, non dubitari potest, quin sic ediderit poëta. Perperam autem interpres vocem sibi interpretatus est pronuntiavitque: proferri debet מִמֵּחִים *a pinguibus*, id est *ab opulentis*. Eodem sensu vocabulum מֵחִים legitur Ies. 5: 17. Quasi *pingues*, ut vidimus, inimicos suos iam designaverat poëta colo 10, et pariter in sequentibus huius coli membris

eos describit ut opulentos, qui in abundantiâ omnium vitae bonorum laute vivunt, quorumque ventrem thesauris suis explet Deus. — Facilè ממחים in ממתים mutari potuisse, nemo negabit: nam non tantùm litterarum ח et ת maxima similitudo est eaeque etiam alibi inter se permutatae sunt (conf. Muntinghii *Crit. vet. Foed.* p. 94); sed hic in primis pronum erat pro ח scribere ת, quia vox ממתים proxime sequitur, ut facilè aliquis opinari potuerit, eandem vocem etiam hic legendam esse, praesertim si aliquo modo dubia esset litterae ח figura.

Sequens membrum, prout a Masorethis distinctum est, sic vulgò transferunt: *a viris de mundo, quorum portio in vitâ est;* idque in hunc interpretantur sensum, ut inimicos suos hic designet poëta tanquam homines mundanos, rebus huius mundi addictos, qui portionem suam non post mortem demum in aliâ futurâ, sed in *hac* vitâ exspectent et habeant. At enim sic poëtae vitae post mortem futurae notiones tribuuntur, quales priscos Israëlitas non habuisse certissimum est. Hoc quidem non dubitandum esse censeo, vocem מֵחֶלֶד non, ut a Masorethis factum est, cum antecedente, sed cum sequentibus construendam esse, ut in relativâ enuntiatione vice praedicati fungatur, quo poëta, qualis hostium suorum in vitâ portio sit, declarat. Sic verti poterit: *quorum de stabili portio in vita est;* id est, *quorum stabilis vitae sors est*, seu *qui stabilem vitae sortem habent*, vel potiùs *qui pro suâ in vitâ portione res stabiles obtinuerunt.* Existimari possit, hunc sensum duobus ultimis huius coli comprobari membris, in quibus dicitur, eos in tantâ omnium rerum abundantiâ vivere, ut etiam filii eorum saturentur, atque adeo hi relinquant residuum liberis suis.

Atqui verò, his verbis non stabilitas lautae eorum sortis et per plures generationes perennitas, sed copia bonorum, quibus fruantur, et abundantia significatur. Igitur suspicor mendum in eâ voce מֵחֶלֶד esse et rescribendum מֵחֵלֶב, ut sensus antecedentibus et sequentibus aptissimus hic sit: *a viris, quorum de adipe* (seu *de pingui*) *portio in vitâ est.* Vocabulo חֵלֶב, quod proprie *adipem* seu *pingue* alicuius rei significat, *optimum* cuiusque rei denotari, omnibus notum est. Facillime autem litteram ב cum ד confundi potuisse, consentient omnes, qui in palaeographiâ Semiticâ non sunt hospites; et saepius has duas litteras inter se permutatas fuisse, eum, qui nescit, docere potest Muntinghe l. l. p. 89.

Ad colum 15um: אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ׃. — Sensus ultimi huius carminis coli manifestus et clarus est ei, qui symbolicam Israëlitici Iehovae cultûs perspectam habet naturam. Loquutio *videre faciem Iehovae* frequentatur de iis, qui sacram Iehovae aedem visitant: conferatur annotatio ad Ies. 1: 12, horum Orientalium vol. 1 p. 73 sq. Non proprio sensu eam accepisse veteres Israëlitas, manifestum quidem est; sed eam tamen prorsus non intelligunt, qui nihil ampliùs eâ significari putant, quam *visitare Iehovam*, seu visitare *sacram aedem*, in quâ invisibile Iehovae numen praesens habitare censeretur. Imo verò aedes sacra, et quae in eâ erant, Israëlitis Iehovae, coelestis numinis isthoc loco in medio populo suo praesentiae *symbola* erant, *adspectabilis* huius praesentiae *imago*, adeo ut, quod crederet Israëlita, Iehovam, deum suum, eo loco singulari modo praesentem adesse, id etiam in istis symbolis oculis suis intueretur. Sic pius Iehovae cultor, aedem sacram visitans, *videbat faciem Iehovae*, et grato iucundoque, quo illa symbolorum

eorum contemplatio animum perfunderet, fruens divinae praesentiae sensu, *satiebatur imagine eius.* — Quod autem addit poëta בְּהָקִיץ, *quum evigilavero*, id, ut iam alii monuerunt, declarat poëtam hoc carmen sub noctem fudisse, vel certe propositum ei fuisse, ut postridie mane aedem sacram visitans suavem illam ex contemplatione eorum divinae praesentiae symbolorum caperet voluptatem et animi in praesenti afflictione consolationem. Poterat autem hanc voluptatem et consolationem ex eâ contemplatione capere; nam *iustus* erat, et in hac iustitiae suae conscientiâ certus quoque erat, sanctissimum numen iustam suam causam vindicaturum esse. Hoc illud בְּצֶדֶק significat.

BEITRÄGE ZUR ÄLTEREN GRAMMATIK

DER

HEBRÄISCHEN SPRACHE,

VON

DR. JOS. DERNBURG.

BEITRÄGE ZUR ÄLTEREN GRAMMATIK

DER

HEBRÄISCHEN SPRACHE.

Wie unbedeutend auch die ersten Anfänge grammatischer und lexicalischer Bestrebungen für die hebräische Sprache sein mögen, wenn man sie nach dem wissenschaftlichen Standpuncte beurtheilt, welchen diese Studien nach Verlauf von so vielen Jahrhunderten erreicht haben; so liegt doch noch in den Schriften der ältesten Schriftsteller auf diesem Gebiete mancher nützliche Stoff verborgen, der noch heute verbraucht werden, und zu mancher aufklärenden Untersuchung veranlassen kann. Wir wollen darum auf den folgenden Seiten, und vielleicht in noch ferneren Beiträgen, dasjenige mittheilen, was uns beim Lesen eines grossen Theiles der alten Sprachlehren und Wörterbücher bemerkenswerth und bedeutsam erschienen ist. An Quellen hat es uns nicht gefehlt, und, wie es gewöhnlich bei dergleichen Forschungen geht, die Resultate sind gering im Verhältnisse zu der Menge der Schriften, welche sie geliefert haben. Es ist uns nämlich sehr viel von den ersten systematischen Bearbeitungen des Hebräischen, so wie von andern darauf bezüg-

lichen Bestrebungen, theils gedruckt, theils in Handschriften, erhalten worden. Man denke blos an die Arabischen Bibelübersetzungen und die anderen Schriften[a] des *R. Saadia Gaon* aus Fajum, an die Schrift des *Juda ben Karisch*, aus welcher Eichhorn Bruchstücke bekannt gemacht hat[b], an das in vielen Bibliotheken vorhandene *Machbereth* des *Menachem ben Seruk*, an die seltene Streitschrift des *Donasch Hallevi ben Librat*[c], und besonders an die zahlreichen Werke des *R. Juda Chiug*, des ersten Grammatikers[d], des *Abulwalid* und des *Abraham ben Esra*. Ein reicher Schatz liegt auch noch gleichsam gebunden in der Massora, welche einer weisen Scheidung bedürfte; doch wer wird sich leicht in diesem Chaos von Erscheinungen wagen, und da eine Sonderung vornehmen wollen? Es gehört unsägliche Geduld und Ausdauer dazu, um aus den vielen Spielereien das Werth-

---

[a] Sein *Buch der Glaubenslehren* (ספר האמונות) enthält auch manche sprachliche Bemerkung; sein lexicalischer Versuch über 70 Wörter, meist Hapaxlegomena, ist blos merkwürdig, weil es der erste ist, den wir kennen. Seine übrigen grammatischen Schriften, die Abraham ben Esra in seiner Vorrede zum *Maasnajim* anführt, kenne ich nicht.

[b] Bibl. der bibl. Lit. III, 951—980.

[c] Diese Schrift ist im Cod. Hebr. n° 5 der Leidenschen Bibliothek enthalten. Sie ist hebräisch geschrieben, wie die *Machbereth*, gegen welche sie gerichtet ist. Wir haben davon in *Geiger's* Zeitschrift für jüdische Theologie III, 2. S. 278 ff. Nachricht gegeben.

[d] ר׳ יהודה המדקדק הראשון Abr. b. Esra zu 1 M. 41, 51; Psalm. 102, 27, wo er zwar hinzufügt שהיה בארץ מערב; allein diese Worte sollen nicht blos sagen, dass er der erste Grammatiker in Magreb gewesen sei, denn Donasch war aus dem Staate Fez. Es soll vielmehr eine einfache Angabe des Landes sein, wo Juda Chiug lebte, während er ihm die Ehre des Namens eines Grammatikers mit Ausschluss seiner Vorgänger zuerkannt. So wird er auch von Anderen אביר הדיקנים genannt.

volle und dem Ernst der Wissenschaft Förderliche herauszufinden. Doch hat man sie bis jetzt allzuwenig gewürdigt, und manches als das Werk der Laune und des Zufalls betrachtet, was auf festen Grundsätzen beruhte. ***W. Heidenheim***, der eine seltene Kenntniss dieser ganzen Literatur besass, und mit vielem Scharfsinne hier zu sichten verstand, hat in seinen verschiedenen Schriften [a] Bedeutendes auf diesem Felde geleistet; allein es ist nur einem kleinen Kreise bekannt worden, weil alle seine Arbeiten in hebräischer Sprache abgefasst sind [b]. Und doch sind die verhältniss-

---

[a] Hieher gehören ¹) משרש, ein grammatischer Commentar zur Bibel, der nur bis an das 45ste Capitel der Genesis geht. ²) Seine Ausgabe des Pentateuch unter dem Titel עין הקורא Rödelheim, 1819. Heidenheim bat hier die masorethischen Scholien des tüchtigen Punctators *Jekuthiel Hacohen*, der unter dem Namen י״ה״ב״י הנקדן bekannt ist, mit eigenen Anmerkungen begleitet. Die letzten Grammatiker, welche dieser Punctator citirt, sind Abr. b. Esra und Salomo Parchon, und er scheint deshalb vor den Kimchi's gelebt zu haben. ³) *Mischpte Hat'amim* oder Accentlehre nach der Massorah und den ältesten Grammatikern behandelt. Rödelheim 1808.

[b] Leider haben die Juden späterer Zeit sich zu ausschliesslich der thalmudischen Thätigkeit hingegeben, und das sprachlich geleistete beinahe ganz unberücksichtigt gelassen. Daher sind uns diejenigen Männer, welche sich für die Ordnung der Punctuation und der Accentuirung die meisten Verdienste erworben zu haben scheinen, nämlich *ben Ascher* und *ben Naphtali*, kaum dem Namen nach bekannt. Ihre Divergenzen (חלופים) sind so wenig verstanden worden, dass bis auf den heutigen Tag darüber die grösste Verwirrung herrscht. Ohne die Hülfe von guten Handschriften wird es schwerlich gelingen, je die am Ende der verschiedenen Ausgaben der rabbinischen Bibeln gedruckten *Chilufim* zu berichtigen. In vielen Beziehungen sind jedoch die Gesetze, welche diese Verschiedenheiten beherrschen, ziemlich klar, und die Ausgaben, deren Besorger die leitenden Gründe nicht kennen, müssen natürlich Widersprechendes vereinigen. — Wir geben hier beispielsweise einige Gesetze. — Bei allen Wörtern mit geschlossener Sylbe bei

mässig geringen Resultate selbst, die hier erhalten werden, bedeutender als alle aus unsern so jungen Handschriften der Bibel gesammelten Varianten; da sie nicht nur auf älteren Quellen beruhen, sondern als durch Schriftsteller bezeugt, uns nicht Gefahr laufen lassen, dass wir Schreibfehler unwissender Soferim für Lesearten nehmen.

---

gedehntem Vocale, welche mit dem folgenden Worte durch Makkeph verbunden sind; als גֵּר־ותושב (1 M. 23, 4.), שֵׁם־המקום (ib. 33, 17.), אַלּוּף־קרח (ib. 36, 16.), הֲיֵשׁ־לכם (ib. 44, 19.), לְבֵית־יעקב (ib. 46, 27.), כֵּן־תעשה (2 M. 23, 11) u. s. w. wird nach ben Ascher kein Metheg, nach ben Naphthali wohl ein solches gesetzt. Jener geht hierbei von dem Grundsatze aus, dass hier, mit Ausnahme der anders bestimmten Fälle (wie z. B. wenn das betonte Wort den Accent auf der ersten Sylbe hat, wo der lange Vocal sich in einen kurzen verwandelt, als: יֶשׁ־לָנוּ (1 M. 44, 20), הֲיֶשׁ־בָּהּ (4 M. 13, 20.) u. s. w.), der lange Vocal sich von selbst versteht, und keiner besondern Anzeige durch Metheg bedarf. (Lesearten, wie בֵּן־שִׁשִּׁי (1 M. 30, 19.), oder הֲיֵשׁ בָּהּ ohne Makkeph und mit Zere, wie sie sich in der Leipziger Stereotypausgabe finden, sind falsch.) — Da die Gelehrten von Tiberias das bewegliche Schwa, wenn ein Jod darauf folgte, wie Chirek lasen, und יִרְמְיָהוּ *Jirmijahu* aussprachen (*Ar. b. Esra* Zachoth ed. Berlin 1, b.), so liess ben Naphtali, wenn dies Jod ein Chirek hatte, bei den Buchstaben בוכל eine Contraction eintreten, und statt וְיִתֵּן wurde וִיתֵּן, st. לִירְאָה wurde לִירְאָה, und so überall, punctirt und gelesen. Ben Ascher, der in der Synagoge recepirt ist, und dem darum unsere Ausgaben immer folgen (Ausnahmen, wie בִּיקְּרוֹתֶיךָ Ps. 45, 10. sind selten), lässt nur dann Contraction zu, wenn das folgende Jod auch Schwa haben würde, wie in בִּימִינוֹ = בְּיְמִינוֹ, und auch hier sind noch zwei Ausnahmen mit Mim, nämlich מִיְּשֵׁנֵי Dan. 12, 2. und מִיְּרֻשָּׁתְךָ 2 Cbr. 20, 11., während ben Naphthali auch hier das Schwa nebst dem Dagesch wegfallen liess. — Diese Verschiedenheit hat Einfluss auf die Accentuation. Denn der Servus des *Th'bir* ist *Merca*, wenn zwischen den beiden Tonsylben des Accentus conjunctivi und disjunctivi keine Sylbe, wie in שֹׂנֵא הוּא 5 M. 19, 6., oder nur eine offene oder geschlossene Sylbe liegt, wie in שֶׂה תָמִים 2 M. 12, 5. (Viele Ausgaben haben hier fälschlich שֵׂה). Steht aber vor oder nach dieser einen Sylbe ein bewegtes Sch'wa, oder

Hinsichtlich der Form der Buchstaben zeigen eine Menge von Stellen, dass keiner früher aus zwei völlig getrennten Stücken bestand, und dass die zwei bei uns so geschriebenen, das ה und das ק, in früherer Zeit mit der oberen Linie, oder dem *Dache*, zusammenhingen. Für das Kuf finden sich die deutlichsten Beweise bei Abraham ben Esra in seinem Zachoth. Im *Thore der Buchstaben* (שער האותיות) sagt er: »wisse, dass jeder Buchstabe nur eine Form hat, das heisst, zusammenhängt, mit Ausnahme des He, welches aus zwei Formen besteht; es is nämlich ein Strich in der Länge und ein Strich in der Breite u. s. w."[a] Das Kuf hatte also eine zusammenhängende Figur. Weiter unten sagt er vom Kuf selbst: »das Kuf ist wie eine umgekehrte Lamed", was ohne Zweifel heissen soll, dass wie beim Lamed der Strich nach oben, so beim Kuf nach unten geht.[b] — Aber

---

liegen zwei oder mehr Sylben zwischen beiden Tönen, alsdann ist mit geringen von der Massorah verzeichneten Ausnahmen der Servus *Darga*. Dieser Regel gemäss hat die Art, das Jod ja oder nicht zu contrahiren, in 3 Stellen Verschiedenheit der Accentuation zwischen b. A. und b. N. hervorgebracht. Dies sind יִמְנָה וְיִשְׁוָה (1 M. 46, 17. und 1 Chr. 7, 30.) und וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה (1 Chr. 8, 16.). An der Accentstelle des ersten Wortes stellt b. A. ein Darga, weil das Wav ein bewegtes Schwa hat; b. N. dagegen ein Merca, weil er וְיִשְׁוָה und וְיִשְׁפָּה liest. (Heidenheim Mischpte Hat'amim 27, a. f. En Hakore zu 1 M. 23, 4. 44, 19. 46, 17.).

[a] דע כי כל אות יש לה צורה אחת והטעם שהיא דבקה חוץ מההא שהיא שתי צורות וגו' S. 13. b.

[b] S. 20, a. והנה כלמד הפוך. Vgl. Rechtsgutachten des R. Simon b. Zemach I, 50. 51. welcher hierauf den Ausspruch gründet, dass eine Thora gesetzmässig geschrieben sei, wenn überall der Strich des Kuf am oberen Theile festhängt. — Die Frage (Thalmud Sabbath 104, a.) מאי טעמא קרעיה דקוף תלויה »warum hängt der Fuss des Kuph?" ist nicht mit *Raschi* z. st. darauf zu beziehen, dass dieses Stück auch oben vom Dache absteht, sondern darauf, dass es unten nicht

auch das He hing zusammen. In Midrasch rabbah (Bereschith § 12.) heisst es: »diese Welt ist mit dem *He* geschaffen; wie das He von allen Seiten geschlossen, und nur von unten offen ist u. s. w." Eine Stelle im Thalmud Jeruschalmi (Megilla 1, § 9.) lautet also: »die Gesetzrollen der Alten hatten kein geschlossenes He und kein geschlossenes Mim." Beide Stellen sprechen deutlich genug von einem zu jener Zeit geschlossenen He.*

In Bezug auf die Aussprache des Ajin wird schon bei den Alten ein dreifacher Unterschied berichtet. In einer Stelle des Midrasch Echa (70, a.) wird von dem Einen in dem Worte יעיב (Echa 2, 1.) eine Anspielung auf כיבא (Schmerz), von dem Andern auf חיבא (Schuld) gesucht; und zwar »weil es Orte gebe, wo ע = כ laute, und Orte, wo ע = ח ausgesprochen werde". Anderswo (Berachoth 32, a.) heisst es: »bei R. Elieser b. Jacob wurde Aleph und Ajin gleich gelesen." (Vgl. Sabbath 77, a., wo gefragt wird, ob man גראינין oder גריעינין schreibe, was auf Gleichheit der Aussprache schliessen

---

mit dem anderen Querstriche zusammenstösst. Das Wort תלויה spricht deutlich genug das Festhängen nach oben aus. Vgl. Menachoth 29, b. wo dieselbe Frage für das He vorkomt.

* Diese beiden Stellen citirt *Rappoport* Lebensbesch. des Elieser Hekalir Anm. 10. (S. 105) zur Stütze von Gesenius (Gesch. d. hebr. Sp. u. Schrift Anm. 101). Ein Unterschied zwischen He und Cheth muss jedenfalls durch die Schrift bezeichnet worden sein; denn Thalmud Sabbath 103, b. wird gesprochen von jemanden, der aus Nachlässigkeit diesen Unterschied nicht wahrnimmt, und חיתין היתין היהין חיהין schreibt. Viele Handschriften, die He zusammenhängend schreiben, machen den Unterschied, dass sie den Strich, der das untere Stück mit dem Dache verbindet, beim *He* sehr dünn, dagegen beim *Cheth* nach oben dick ziehen. Der gelehrte Rappoport meint, dass der Strich des He wohl nicht ganz herunter gezogen worden sei. Siehe a. a. O.

lässt.) — Merkwürdig ist das Zeugniss der Alten über die Aussprache des grammatisch schwierigen Wortes שְׁתַּיִם. Wir setzen hier die Stelle aus der Vorrede des Wörterbuches von R. Salomo Parchon her[a]: »In den Worten שתים, שתיהן, שתי war es zu mühsam das Nun auszusprechen, und שנתים zu sagen; was that man? man warf das Nun aus; als man es ausgeworfen hatte, erhielt man einen dageschirten Buchstaben nach Schwa, was sonst nirgends in der Schrift sich findet; was that man ferner? man suchte für die Aussprache einen Hauch vor das Schin des Wortes שתים hinzufügen, und sagte: אֶשְׁתַּיִם, אֶשְׁתֵּי, אֶשְׁתֵּיהֶן, obgleich man diesen Hauch nicht schrieb. So lesen alle Einwohner Palästinas, Egyptens, Africas und Magrebs mit Ausnahme Spaniens; und als R. Juda Hallevi[b] und der Vorbeter Abraham ben Esra nach Africa kamen, und sahen, wie alles אֶשְׁתֵּי las, waren sie erstaunt, und sie forschten darüber nach, bis sie erkannt hatten, dass man so lesen müsse." (Vgl. hiezu besonders Ewald kr. Gram. d. hebr. Sp. S. 90. n. 2.)

Bedeutend sind einige abweichende Punctationsweisen, welche aus unseren Ausgaben und HSS. gänzlich verschwunden zu sein scheinen, sich aber theils durch Abraham b. Esra, theils durch seine Zeitgenossen noch bezeugt finden.— Von dem Worte בת (die Tochter) sagt. A. b. E., dass es im st. absolutus mit Kametz, und im st. constructus mit Pathach punctirt werde[c]. Das Wort ist im st. absol. sehr selten;

---

[a] Die Stelle hat Heidenheim im Mischpte Hat'amim S. 43 aus einer ihm gehörenden Handschrift dieses Wörterbuches mitgetheilt.

[b] Es ist derselbe, welcher als Vfr. des Buches Cosri, und vieler ausgezeichneter religiöser und weltlicher Poesieen bekannt ist.

[c] Zachoth 25, a. וכן משפט בת קמוץ במוכרת ופתוח בסמוך והוא חסר נון eben so im Mosnajim 16, a. ומלת בת זרה וכל ואין הפרש בין הסמיך והמוכרת כי אם

aber dennoch ist es unbegreiflich, wie sich dies Kametz bis auf jede Spur verlieren konnte. — Zu Ps. 135, 17. bemerkt Raschi, dass das dort vorkommende אַף, als Conjunction, mit Pathach geschrieben werde, dagegen אָף Ps. 115, 6. als Nomen, mit Kametz [a]. Auch dieses Wort ist ausser Pausa, wo es ohnedies immer Kametz hat, im st. absolutus nur sehr selten.

Viel durchgreifender scheint ein drittes Kametz gewesen zu sein, wofür wir jetzt überall Pathach haben, nämlich ein Kametz im ganzen Präteritum der Verba ע״ו. Wenn wir uns in der Erklärung zahlreicher Stellen nicht getäuscht haben, so hat man ohne Zweifel bis auf die Zeit des A. b. E. und seiner nächsten Nachfolger קָמְתִּי, קָמְתָּ u. s. w. gelesen. Mehrere Zeugnisse, die gewissenhaft geprüft worden sind, werden diese Abweichung stützen. — Zuerst mögen hier die Aussagen des A. b. E. ihre Stelle finden. Er sagt Zachoth S. 39, a. כל פועל עבר שאיננו סמוך אל אחר לעולם הפא׳ קמוץ בקמץ גדול כי כן באותיות הגרון גם בשניים גם באותיות הכפל אם באו שניהם. »Jedes Zeitwort im Präteritum, welches nicht verbunden ist [b], hat

---

זה בקמץ גדול וזה בפתח גדול. — In unsern Ausgaben hat es dieses Kametz selbst in Pausa nicht 1 M. 30, 21. Das Pathach dieser Stelle ist selbst durch eine Massorah gesichert, die es unter die 12 Stellen im ersten Buche Mosis aufnimmt, welche bei Athnach Pathach haben s. Heidenheim En Hakore zu 1 M. 10, 10. welcher diese Massorah nach Jehuda ben Bileam anführt.

[a] אַף זה פתח ואָף להם ולא ירויחון קמץ. Die Bemerkung war hier an ihrem Orte, weil dieser Theil des Psalmes 135 dem Ps. 115 in anderer Hinsicht gleich ist. — Bemerkenswerth ist, dass in בַּת, wie in אַף, dieselbe Contraction und Auswerfung des Nun statt findet.

[b] Für den Kenner der grammatischen Sprache des A. b. E. bedarf es keiner Bemerkung, dass das סמוך jede Verbindung, welche das Wort eingeht, sei es mit Praefixen, mit Suffixen, oder mit anderen Wörtern, wie die des Status con-

immer den ersten Wurzelbuchstaben mit Kametz gadol; denn so ist es bei Kehlbuchstaben; so bei Verben mit zwei Buchstaben (ע״ו), so auch bei Verben mit Doppelbuchstaben (כפ״), wenn beide stehen (wie סָבַבוֹתִי, dagegen סַבּוֹתִי)." Dieses Kametz bleibt bei den ע״ו, so lange das Wort Mil'el ist; wird es aber durch Wav conversivum Milra, so tritt das Pathach nothwendig an die Stelle des Kametz. So A. b. E. ebds. 33, b., wo er den Beweis des R. Juda Chiug dafür, dass die ע״ו aus drei Wurzelbuchstaben bestehen, aus der Punctation von יָקוּם, mit den Worten entkräftet: וראיתו ממלת יָקוּם אינגה ראיה כי הנה אראה לו וְשַׁמַרְתִּי לעתיד לעולם לא סר הנח הנעלם שהוא אחרי השין שאין לו טעם חסרון אות והנה וְקַמְתִּי על בית ירבעם פתח הקוף והנה סר קמצות מלת קָם וחבריוין וכן וְשַׁבְתִּי בשלום. »und sein Beweis vom Worte יָקוּם (welches immer ū hat, und so auf einen wirklichen Wurzelbuchstaben ו zu deuten scheint) ist kein Beweis, denn ich zeige ihm וְשַׁמַרְתִּי in der zukünftigen Zeit (d. i. durch das Wav), bei welchem doch niemals (selbst trotz dem Wav) der verborgene ruhende Buchstabe ausfällt nach dem Schin, obgleich er keinen Grund in einem fehlenden Buchstaben hat; wogegen וְקַמְתִּי (Amos 7, 9.) mit einem Pathach unter dem Kuf, indem die Kamezpunctation der Worte קָם und seiner Genossen (durch das Wav) wegfiel; ebenso וְשַׁבְתִּי (1 M. 28, 21.)." Ebenso im Buche Mosnajim 42, a. והנה ראית כי מלת קָם שני אותיות עיקרה עם נעלם אמצעי פעם ימצא ופעם יפול כמו וְשַׁבְתִּי בשלום והנה קַמְתָּ. »du hast gesehen, dass das Wort קָם zur Wurzel zwei Buchstaben hat mit einem Verborgenen in der Mitte, welcher bald sich findet, bald wegfällt, wie

---

structus bezeichnet. Vgl. Mosnajim 25 b. ff. — Ueberhaupt entspricht es dem arabischen مُضَاف, so wie סמיכות dem إِضَافَة in allen Bedeutungen.

וְשַׁבְתִּי (1 M. 28, 21) und קָמִתֶּם (4 M. 34, 14.)." Aus der eben angeführten Stelle haben wir bereits gesehen, dass das Stehen des נח נעלם in nichts anderem, als dem langen Vocale besteht. Endlich spricht sich unser Grammatiker am deutlichsten aus Mosnajim 9, a. ודע כי הפעלים שהעין שלהם נח נעלם כולם קמוצים כמו קָם שָׁב ואם היו הפעלים מבעלי הכפל שהעין והלמד שוים יהיה פתח יען רַךְ לבבך גם יפול הקמץ בפעלים העתידים מן הפעלים שהעין שלהם איננו שלם בהכנם הואו על פועל עבר וישוב עתיד כמו וְשַׁבְתִּי וְקַמְתִּי וזה הכלל בכל מלה שהיא מאלה הפעלים והיא מלרע לעולם פתח אם יהיה בסמיכות. „Wisse, dass die Zeitwörter עו alle Kametz haben, wie קָם, שָׁב, dagegen die Zeitwörter עע mit Pathach sind, z. B. רַךְ (2 Kön. 22, 19.); ferner fällt das Kametz aus in der zukünftigen Zeit der Verba עו, d. h. wenn das Wav zum Perfectum tritt, dass es Futurum wird, z. B. וְקַמְתִּי, וְשַׁבְתִּי. Ueberhaupt gilt die Regel bei jedem Worte dieser Zeitwörter, wenn der Ton auf der letzten Sylbe ist, dass es Pathach haben muss; d. i. wenn es verbunden ist." — Der Zeitgenosse des Abraham ben Esra, Juda Hallevi, rechnet in seinem Buche Cosri zu den Vortheilen der genauen Punctation des Hebräischen und der Sonderung des Kametz vom Pathach, dass es hierdurch möglich wird, »zwischen Perfectum und Futurum zu unterscheiden, wie bei שָׂמְתִּי, וַשַׂמְתִּי, und וְאברכהו (1 M. 27, 33.), וַאברכהו (Jes. 51, 2. vgl. A. b. E. im Commentare zu 1 M. 27, 33.), zwischen Adjectiv und Verbum, wie חָכָם und חכַם, zwischen dem Frage=he und dem He des Artikels, indem das Erstere auch vor den Kehlbuchstaben Pathach behält, während bei diesem alsdann Kametz an die Stelle des Pathach tritt[a]. — Salomo Parchon

[a] Die Stelle findet sich II, 80. und lautet im Hebräischen: התועלות היוצאות מההפרש אשר בין הקמץ והפתח ובין הצרי והסגול ותועלותם בענינים להבדיל בין העובר והעתיד בהם כמו שָׂמְתִּי וַשַׂמְתִּי וכמו וַאברכהו וְאברכהו ויבדיל בין

erzählt noch in der Vorrede zu seinem Wörterbuche, dass Juda Hallevi vor seinem Tode Reue empfunden habe, dass er die hebräische Sprache nach Weise der Araber zu metrischen Gedichten benutzt; weil der Dichter seinem Versmaasse folgend, שַׁמְתִּי an die Stelle von שֹׁמְתִּי setzt. [a] — Der nach diesem lebende *Moses Punctator* [b] ist der letzte Zeuge, welchen wir für diese Erscheinung aufführen können. Dieser stellt die Regel hin, dass das Ende jedes Zeitwortes (סוף פעולה) Pathach habe, wenn bei seiner Verbindung mit den Suffixen ein ruhendes Schwa oder Dagesch eintritt, wie: חָמוֹתִי, נִבְחַתִּי, שָׁמַרְתִּי; dagegen עָשָׂה, קָרָא, weil mit dem Suffixen עָשִׂיתִי, קָרָאתִי. Darauf fährt er fort: »eine Ausnahme von dieser Regel machen die zweibuchstabigen Zeitwörter, welche עו heissen, wie שָׁב, קָם, רָץ u. s. w., obgleich hier mit Suffixen eintritt קַמְתִּי, שַׁבְתִּי;

פעל לתואר כמו חָכָם וחכָם ובין הא השאלה והא הידיעה כמו הָעוֹלָת היא למעלה
Der letzte Vers findet sich Koheleth 3, 21. s. A. b. E. z. st.

[a] Cosri II, 79 kann zur Erklärung dieser aus Mischpte Hat'amim 43, b. genommenen Stelle dienen. Man bemerke hier nur, dass die hebr. Sprache durch ihr Accentuationssystem Tonlängen, und Vocallängen kennt, wogegen die arabische Metrik blos die offene Silbe ohne Vocalbuchstaben als kurz, alle anderen aber als gleich lang betrachtet. So ist nach arabischer Messung שַׁמְתִּי und שֹׁמְתִּי jedesmal 2 Längen, nach hebräischer jenes ungefähr durch ◡ ∠, und dieses durch ∠ — zu bezeichnen. — Juda Levi's Poesieen selbst, von denen erst jüngst Prof. Luzzato in Padua einige herrliche Proben bekannt gemacht hat, sind wie die Poesieen der meisten arabischen Juden Tawil; da aber im hebräischen eine nach arabischer Messung kurze Vocalsylbe im Stamme durch den Accent zur Länge wird, war man für die Kürzen auf die Buchstaben mit bewegtem Sch'wa verwiesen.

[b] משה הנקדן, von dessen grammatisch-masorethischer Schrift ein Fragment am Ende der rabbinischen Bibel, und ein Bruchstück als Glosse um die Maarecheth der Masora gedruckt ist. Er citirt keinen späteren als ben Esra und Salomo Parchon, und gibt sich hiermit als Zeitgenosse des oben (S. 101 Anm. a.) genannten יהבר הנקדן.

der Grund hiervon ist, weil hier überall der zweite Wurzelbuchstabe verborgen ist, und das Kametz den Buchstaben ersetzen soll, denn voll müsste es heissen קים, שיב." [a] — Bei *Kimchi* ist dies Kametz völlig verschwunden, und seitdem hat man nicht darauf aufmerksam gemacht. Wir bekennen selbst, dass wir dies plötzliche Vergessen einer so weit verbreiteten Spracherscheinung nicht begreifen, und wir wünschen, dass diejenigen, welche die angeführten Stellen anders zu erklären vermögen, sich öffentlich darüber aussprächen.

Nur noch eine Erscheinung, welche nur deshalb ihre Erklärung noch nicht gefunden hat, weil sie nicht im Zusammenhang mit anderen verwandten masorethischen Bemerkungen gebracht worden ist, möge hier erwähnt werden. Sehr bekannt, und in allen Grammatiken aufgenommen sind die vier mit Dagesch versehenen Aleph. (ד׳ אלפין דגושין 1 M. 43, 26. 3 M. 23, 17. Esra 8, 18. Job. 33, 21.). Man hat aber sehr frühe ein fünftes aus dem Auge verloren, welches A. b. Esra noch bezeugt, nämlich ein Dagesch im Aleph von תתראו (1 M. 42, 1.) [b]; und doch harmonirt dieses Dagesch sowohl

[a] Glosse der Maarecheth fol. 2, a. — Vielleicht ist am Ende קים, שיב an d. Stelle von קים u. שיב zu lesen. Die Stelle würde allerdings allein nichts beweisen, weil sich die Bemerkung auf die 3te Person allein beschränken könnte. Aber mit den Andern verbunden, zeigt sich, wie wir meinen, der Sinn deutlich so, wie wir ihn gegeben haben. Ueberhaupt wäre es immer sonderbar, wenn in den Personen selbst ein Unterschied statt fände, dass keiner der genannten Grammatiker ihn anführt; vielmehr alle, um eine Abweichung zu geben, zum Form mit Waw greifen. Es versteht sich von selbst, dass überall, wo wir in den citirten Stellen die 1ste oder 2te Person mit Kamets punctirt haben, diese Punctation von uns herrührt, während in den Ausg. die Stellen nicht verstanden worden.

[b] Zachoth 16, a. כי הנה יש אלף דגוש למה תתראו, תביאו לחם תנופה, ושפו עצמותיו לא ראו. Ob das Resch in תתראו, so lange man das Dagesch setzte,

mit dem in רֻאּוּ (Job. 33. 21.), da diese zwei Beispiele die einzigen Stellen sind, wo überhaupt eine verstärkte Form (Piel, Pual, Hithpael) vom Zeitworte ראה vorkommt. — Die drei übrigen Beispiele vom Stamme בוא haben ebenfalls eine gemeinschaftliche Eigenthümlichkeit, welche sie von allen anderen wesentlich unterscheidet. Nur in diesen Stellen steht die Sylbe אּוּ nach ruhendem Jod zwischen zwei betonten Sylben eingezwängt, von welchen die erste sogar einen Servus hat, also um so rascher zur folgenden Tonsylbe hineilt. Es sind: וַיָּבִיאּוּ לוֹ, תָּבִיאּוּ לֶחֶם, וַיָּבִיאּוּ לָמוֹ. Gerade hier konnte das א am leichtesten zwischen den beiden Sylben in der Aussprache verschwinden, und *ju* gelesen werden; weshalb man es für nöthig hielt, durch das Dagesch im Aleph den Buchstaben zu heben *. Fassen wir nun wieder alle fünf

---

consequent auch Pathach an der Stelle des Kametz hatte, wie merklich רָאּוּ anstatt רֹאוּ gelesen wird, konnte ich nicht ermitteln. — Der Verf. des En Hakore gibt zur Stelle 1 M. 42, 1. die Glosse: תתרְאו כך ברובם ונפלא בעיני ובמקצתם תתראָו וטוב בעיני. In wiefern diese Variation mit der angeführten zusammenhängt, sehe ich noch nicht ein. — Das ברובם und במקצתם bezieht sich auf 6 vorzügliche Handschriften, die er seiner Vorrede nach bei Abfassung seiner Glossen benutzte.

* Der Punct wäre demnach eine Art von Mappik, als welches er auch von manchen neueren Grammatikern genommen worden ist. Dass man geneigt war, in ähnlichen Formen die schwachen Buchstaben in Jod erweichen zu lassen, zeigen die Beispiele von לה, als חָסָיוּ בוֹ (5 M. 32, 37.), נָטָיוּ (Ps. 73, 2.), יִשְׁלָיוּ (ib. 122, 6. Job. 12, 6.) u. v. a. bei Ges. L. G. d. hebr. Sp. p. 429. — Gerade entgegengesetzter Ansicht ist Ewald (Kr. Gram. S. 119. n. 2.), welcher meint, es sei *ju* zu lesen. Die Weise der Masorethen bei ähnlichen Erscheinungen stützt aber völlig unsere Meinung. — Die nomina propria wurden bei den Hebräern, wie allenthalben, gerne verkürzt; so schrieb man manchmal, und sprach wahrscheinlich immer אֵלִיָּה st. אֵלִיָּהוּ, יְשַׁעְיָה st. יְשַׁעְיָהוּ; so liest man יִשָּׂכָר st. יִשְׂשכָר. Besonders war man zu solchen Verkürzungen geneigt, wenn der zu verschluckende

Beispiele zusammen, so ist in den beiden Stämmen ביא und ראה neben dem Aleph noch ein anderer schwacher Buchstabe im Stamme; um seiner Verflachung nun vorzubeugen, hat man ihm eine mehr als gewöhnliche Kraft, und vollkommen die Natur eines Consonanten gegeben *. Eine passende Analogie zu dieser Weise der Masorethen, durch ein Zeichen grösserer Festigkeit einen Wurzelbuchstaben kenntlich zu machen, ist das Metheg unter den Jod von יְשְׁנוּ (Sprw. 4, 16.), weil es von ישן kommt, und von demselben Worte Job. 29, 22. unterschieden werden soll, dessen Wurzel שנה ist; ebenso ist gegen die gewöhnliche Regel das Jod in מִיְּשֵׁנֵי (Dan. 12, 2.) ohne Contraction geblieben (s. oben S. 102 Anm. b.).

Buchstabe ein Aleph ist. So überall ישמעאל st. ישמעאל, und selbst לישמעלי, wo das Aleph ganz wegfiel. Nach einem andern mit Schwa versehenen Buchstaben ist diese Contraction noch natürlicher, und in der That fand Heidenheim in einem sehr trefflichen Codex לראובני (5 M. 3, 16.) und הראובני (4 M. 26, 7.), wo also *R'ū* in *Ru* zusammengezogen, und dies durch den Raphestrich über Aleph, gerade im Gegensatze zu dem Dagesch in unseren Stellen, angedeutet worden ist. Ein anderes noch näher liegendes Beispiel ist endlich דניאל, wo man zur Andeutung der kurzen Aussprache Dagesch in Jod, und Zere unter dasselbe gesetzt hat. Nach Ewald wäre nun zu erwarten gewesen, dass in יביאו das Jod ein Dagesch, oder das Aleph einen Raphestrich hätte.

* Im Arabischen ist wirklich in der verkürzten Form auch das Elif von رأى weggefallen, und لم يرَ entstanden.

COMMENTATIO

DE VERSIONE

ARABICO-SAMARITANÂ, ET DE SCHOLIIS,

QUAE

CODICIBUS PARISIENSIBUS

N. 2 ET 4

ADSCRIPTA SUNT:

AUCTORE

THEOD. GUIL. JOH. JUYNBOLL.

COMMENTATIO

DE VERSIONE

ARABICO-SAMARITANÂ, ET DE SCHOLIIS,

QUAE

CODICIBUS PARISIENSIBUS

N. 2 ET 4

ADSCRIPTA SUNT.

Paranti mihi editionem libri Josuae, qui dicitur, sive Chronici Samaritani, quod Codice continetur Josephi Justi Scaligeri (Bibl. Leid. n. 249, catal. p. 481 n. 1781), operae pretium esse videbatur, si in locos Pentateuchi, in eo Chronico passim laudatos, diligentius inquirerem, tum quoniam hi non *Hebraice*, ut in Chronico 'Abū-'l-fathi alibique, ac vulgo in *Epistolis*, in Europam missis, sed *Arabice* traduntur, adeoque videndum est, utrum auctor hos *ipse* interpretatus sit, an *ex versione*, et *quânam* desumserit, tum quia haec aliquid conferre videbantur ad aetatem ejus Chronici definiendam.

Illos igitur locos cum Sa'adianâ et Arabico-Samaritanâ versione contuli, in *illâ* conferendâ *Bibliis* usus *Polygl. Lond.*, in *hac* vero Codice Leidensi, de quo exposuit van Vloten in *Specim. Philol. cont. descript. Cod. MS. Bibl. L. B.*, L. B. 1803, 4°. Quâ opportunitate quum vidissem iis locis cum versione Arabico-Samaritanâ arctam intercedere necessitudinem, quid de ejusdem *auctore*, atque versionis *ingenio*

et *historiâ*, *scholiisque*, in Codicibus Parisiensibus n. 2 et 4 obviis, statuendum esset, deditâ operâ exploravi.

Prolegomenis, Chronici illius editioni praemittendis, hanc disquisitionem primum inserere decreveram; sed animadvertens in longius eam excrevisse, eumque locum minus aptum esse huic quaestioni fusius exponendae, illam separatim edere malui, sperans fore, ut sic universa de Arabico-Samaritanâ versione quaestio quodammodo illustretur.

Pentateuchus *Hebraeo-Samaritanus* ter versus est: primum in *vernaculam Samaritanorum linguam;* deinde *Graece*, postea *Arabice*. Priores versiones a *quonam* et *quando* conscriptae sint, certo dici nequit. Ferunt Samaritani, versionem *Chaldaeo-Samaritanam*, ut prima vocari solet, *Nathanaëlem* auctorem habuisse; quod si verum est, nondum tamen liquet, uter eo nomine designetur, Pontifex, in c. 48 Chronici Scaligerani commemoratus, an, quod verosimilius est (ut alios omittam, idem nomen gerentes in Pontificum Catalogo, quem exhibuit Ed. Bernard. in *Actis Erud. Lips.* anni 1691 p. 172 seq.), alter Nathanaël, item Pontifex, vir clarus, qui 20 circiter annis ante Christum natum obiisse dicitur (vid. H. E. G. Paulus *Neues Repert. für bibl. und morgenl. Litt.* I. p. 148 et 150).

Hoc tantum constat, eam versionem jam diu usu tritam fuisse seculo 2° post Christ., quo circiter tempore vernacula ea versio, in *Aegypto* fortasse, *Graece* reddita est. A Patribus 3[i] et 4[i] seculi haec nomine *τοῦ Σαμαρείτου* aliquando citatur *.

* Conf. Gesenius *de Pentat. Samarit.*, Hal. 1815. 4°, p. 18 seqq.; Winer *de versionis Pent. Samarit. indole*, Lips. 1817. 8°, p. 8—10.

De versione ***Arabico-Samaritanâ***, de quâ hic praesertim nobis agendum est, egregie egit de Sacy, primum *latine* in J. G. Eichhornii ***Allgem. Biblioth. der bibl. Litt.*** 1800, X. p. 1—176; deinde *gallice*, anno 1808, in ***Mémoires de l'Acad. des Inscr. et belles Lettres***, Tom. XLIX. p. 1—199, ubi priorem illam latinam dissertationem emendatam et multis auctam iterum edidit.

Quae a Sacyo ibi dicta sunt, sequens disputatio aut confirmet, aut illustret et emendet. Primum videamus de *auctore*.

Auctor versionis ***'Abū-Sa'īd*** (ابو سعيد) non confundendus est cum *patre* Commentatoris مهذّب الدين يوسف بن ابي سعيد بن خلف, cujus mentionem fecerunt van Vloten (Spec. laud. p. 9, 10, coll. p. 25 seq.) et de Sacy (***Mém.*** l. l. p. 23, 47, 49 seqq.), quique anno Hidjr. 624 (1226–1227) mortuus est. Etenim non *aetas* tantum differt, sed etiam *genus*. ***Hujus*** pater nempe dicitur خلف, pater vero interpretis Pentateuchi in Cod. Paris. n. 4: ابو الحُسَيْن ابن ابي سعيد (Mém. l. l. p. 52 seq.).

Interpres autem *quando* vixerit, nondum accurate demonstratum est. Le Long (***Bibl. Sacr.***, p. 541 et 592), quamvis nullum ad suam sententiam probandam argumentum attulerit, vere tamen statuisse videtur, eum anno circiter 1070 post C. N. eam versionem conscripsisse. Quod ut probaret Sacyus, hic argumentum duxit ex praefatione, quae Codd. Pariss. n. 2 et 4 praefixa est. Samaritani (sic ille contendit ***Mém.*** l. l. p. 63, coll. p. 56), ut liquet ex diserto hujus praefationis testimonio, olim utebantur versione Sa'adiae, inter eos introductâ auctoritate 'Abū-'l-Hasani Tyrii, viri nobilissimi, qui, quoniam locos Pentateuchi Samaritani, a

Pentateucho Judaïco dissentientes, textui Samaritano verosimiliter accommodaverat, ipse a nonnullis versionis Sa'adianae auctor habebatur. Ad hanc igitur versionem eamque traditionem inter Samaritanos propagandam necesse erat, ut *seculi* saltem intervallum post Sa'adiam intercederet, mortuum quippe anno post C. N. 942.

Haec ille. Facile licet assentiens iis, quae de eo, quod 'Abū-'l-Hasan egerit, dicta sunt, hocce tamen argumentum equidem potius seponam. Etenim, si vera sint, quae de hac *praefatione*, et de *usu* versionis Sa'adianae, *post paratam versionem Arabico-Samaritanam, per longum tempus inter Samaritanos perdurante*, mox dicenda sunt, hocce argumentum ut multum infringatur, necesse est. Verum alterum, ex Codice Barberino, versionem Arabico-Samaritanam exhibente, petitum (*Allgem. Bibl.* X. p. 16; *Mém.* p. 5, 51 seqq.) eo lubentius arripio. Ex eo Codice nimirum novimus, hanc versionem jam dudum exstitisse anno Hidjr. 624 (1226—1227), quo pars ejus Codicis conscripta est. Namque textus, in eo obvius, a textu aliorum Codicum passim tam diversus est, ut post usum demum frequentem et diuturnum is sic immutari et corrumpi potuerit.

Huic argumento, quo aliis persuadeatur, 'Abū-Sa'īd*um* anno 1070 versionem suam conscripsisse, multum deësse sentio. Quod vero nunc desideratur, in sequenti disputatione ex animadversionibus de *scholiis, ineunte sec.* 13°, *sive* 12° *exeunte, ab alio exaratis, et de novâ emendatâque ipsius versionis recensione, ab eodem Scholiastâ haud ita multo post paratâ*, quodammodo supplebitur.

Quaeritur porro, *ubi* et *quibusnam* haec versio scripta sit. Iis sine dubio, qui *Arabicam* linguam melius quam *Hebraicam*

callerent. Non igitur *Sichemitis* adeo, ut Hamakerus acute observavit (*Samarit. Briefwisseling*, p. 20 seq.). Ex epistolis enim, ab iis ab anno 1589 conscriptis, apparet, *Sichemitas* dialecto uti, quae, quamvis non ab omni parte conveniat cum sermone Pentateuchi Hebraeo-Samaritani, sive Chaldaeo-Samaritani, talis tamen est, ut qui illâ scribit, hos quoque intelligat. Quae causa est, quare versio Arabica *magnam* auctoritatem *in Palaestinâ* numquam nacta sit, et textus Hebraeo-Samaritanus in iis epistolis, sive Arabice, sive Hebraïce, semper citetur.

Ac revera verosimillimum est, Samaritanos *Aegyptiacos* hac versione *primum* usos fuisse, quorum commodis ut serviret ʽAbū-Saʽid, exemplo Saʽadiae *Aegyptii* incitatus, eam interpretationem susceperit. Magnopere enim se commendat Sacyi conjectura, eum quoque *Aegyptium* fuisse (Mém. p. 61 seqq.): quam probare conatur (Mém. p. 79 – 83) ex usn vocum رَتّ et رَتَّة, quarum illa sensu quidem *principis* et *porci*, haec vero, certe رُتَّة, sensu *vitii loquelae* frequentatur; non vero sensu *vituli* sive *juvenci*, ut v. c. Lev. 4, Num. 23: 2, 4, et haud raro etiam in versione Saʽadianâ, ubi voc. رتّ, quemadmodum in Arabico-Samaritanâ utrumque illud vocabulum, Hebraïcum פַּר reddit; quam ab causam non temere statuitur, Saʽadia*m* et ʽAbū-Saʽid*um* usum loquendi Aegyptiacum observasse.

Accedunt, credo, alia argumenta, ex scholiis, quae Codicibus Pariss. n. 2 et 4 adscripta sunt, petita, *ponderum* v. c. *mensurarumque* vocabulorum et formularum explicationes, de quibus mox dicendum est, ubi de scholiis iis agemus.

In eâ versione conscribendâ ʽAbū-Saʽid 1) in subsidium vocavit textum *Hebraeo-Samaritanum* (cf. v. c. Gen. 1: 16, 26, 27;

2: 5, et Sacy *Mém.* p. 94 seqq.); 2) versionem *Chaldaeo-Samaritanam* (cf. Gen. 2: 10; 3: 22; 5: 24; 6: 2, 4, 3, 6, 7; 7: 16; 8: 21; Exod. 4: 24, et Sacy *Allgem. Biblioth.* X. p. 72 seqq., *Mém.* p. 84 seqq.); 3) versionem *Sa'adiae* (cf. Gen. 2: 11—14; 4: 15; 8: 21; 37: 25; 47: 4; 49: 4; 50: 10, 11; Sacy *Allgem. Biblioth.* l. l. p. 58 seqq., *Mém.* p. 65 seqq.). Hanc, ubi nullus inter Samaritanum et Judaïcum textum erat dissensus, plerumque retinuit, eam aut *presse*, aut *summatim* secutus, verbis tantum vel constructione quodammodo immutatis. Ubi vero a Pentateucho Judaïco differebat textus Hebraeo-Samaritanus (cf. Sacy *Mém.* p. 114 seq., 116 seqq.), hunc vertit; ac versionem Samaritanam consuluit, ubicunque aliqua in eo interpretando vel intelligendo difficultas superesset.

Quum has leges sibi praescripserit, quodnam sit versionis *ingenium*, sive quisnam *character*, indagari meretur. Quod tamen, si recte fiat, ob multorum locorum corruptionem non facile esse, probe perspicio: quin lubens fateor, fieri posse aliquando, ut loci citentur, qui in 'Abū-Sa'īdī versione primum aliâ ratione enuntiati fuerint.

1) igitur lectiones, Codici Samaritano proprias, verbotenus enuntiavit. Exempli loco hic sit Num. 21: 11, 12, 20, 22, 23, 24 et 35, qui versus in versione 'Abū-Sa'īdī, in textu Hebraeo-Samaritano et in versione Samaritanâ, mirum in modum aucti sunt ex Deut. 2 et 3.

Num. 21: 11 وقال — عر مورثا ex Deut. 2: 9 desumta sunt.
» » 12 وخاطب الله — مورثا ex Deut. 2: 19.
» » 20 وقال الله — من قبلك » 2: 24 et 25.
» » 22. 1) بسلام قولا » 2: 26.
2) لا اعدل يمنة او يسرة » 2: 27.
3) طعام — فى عر » 2: 28, 29.

Num. 21: 23 ارضه — وقال, ex Deut. 2: 31.
» » 24 وبنيه وكل قومه » 2: 33.
» » 35 omittuntur verba *et filios ejus*, quae etiam omittuntur in loco parallelo Deut. 3: 3.

2) ut *Paraphrastae Chaldaici* pro *nomine divino* usi sunt crebro vocibus מֵימְרָא דַיְיָ *verbi divini*, et *Hebraeo-Samaritanus* pro vocabulo אלהים Num. 22: 20; 23: 4, 5 et 16, alibi, substituit מלאך אלהים, sive מלאך יהוה, ita variis modis ʿAbū-Saʿid omnia evitavit, quae aliquam in Deo *anthropomorphismi* vel *anthropopathismi* speciem referebant, aut *majestati divinae non satis adaptata* esse videbantur. Itaque Gen. 5: 24; Exod. 4: 24 et 3: 6, 8; Num. 22: 9, 10, 12, 20; 23: 3, 4, 5, 16, pro *Dei* nomine scripsit *Legatum* s. *Angelum Dei*. Exod. 3: 18 pro *descendi* (quod Deus dicitur dixisse), *Legatus meus descendit*. Exod. 4: 16 אלהים redditur سلطان; vs. 20 pro מַטֵּה אלהים, عصا القدرة; 4: 22 Deus dicit: *Israël est* בְּנִי בְכֹרִי, *filius meus primogenitus*, quibus respondent vocabula شعبى خاصّى, *populus meus dilectus*, uti etiam vs. 23 אֶת־בְּנִי = شعبى. Porro Exod. 3: 18 verba *Deus obvius factus est nobis* (נִקְרָה עָלֵינוּ), in Hebr.-Sam. enuntiata נקרא, et in vers. Sam. reddita מתקרי עלינן (*invocatus est de nobis*), Arabice vertuntur تسمّى بسببنا, *invocatus est de causâ nostrâ;* cum quo loco cf. Deut. 28: 10, ubi Hebraica שם יהוה נקרא עליך ab ʿAbū-Saʿido redduntur الله تسمّى بسببك. Conff. praeterea Gen. 1: 26; Exod. 19: 11, 17, 18, 20, et 24: 10, 11; quos locos explicuit Sacy *Mém.* p. 67, 88, 95.

3) *Judaeorum* et *Samaritanorum* more noster, Hebr.-Samaritanum textum secutus, *euphemismis utitur* in iis, quae ipsi duriora et obscoena videbantur, reddendis: v. c., Exod. 22: 31 *carnem animalis in viâ trucidati canibus projicietis;*

Hebr.-Samarit. חשלך תשליכון אתו, id est: *illam projicietis;* ʿAbū-Saʿid, cum eo et vers. Samarit. consentiens, secundum Cod. Leid. القاء تلقوه.

Deut. 25: 11 במבשיו *in pudendis ejus* (de *muliere* haec corripiente); Hebr.-Samarit. בבשרו *in carne ejus;* ʿAbū-Saʿid cum eo et vers. Sam. sec. Cod. L. ببَشَره.

Deut. 27: 21 *Maledictus sit* שֹׁכֵב עִם־כָּל־בְּהֵמָה — Hebr.-Sam. et vers. Sam. ambiguum vocabulum שכב tenent; sed ʿAbū-Saʿid sec. Cod. L. ملعون المنجع مع اية بهيمة *maledictus is, qui decumbit a latere cum quovis animali.*

4) summam *Mosis* et *tribus Leviticae* commonstrat *reverentiam*, *invidiam* vero *tribûs Judaicae. Moses* v. c., ubi vocatur איש, dicitur الرسول; et شلة Gen. 49: 10 servatur quidem, sed de *Salomone*, cujus *impietas* perstringitur in scholio quodam, Samaritanorum opiniones referente, explicatur. Vid. Gesen. *de Pent. Samarit.* p. 60, alios locos praeterea afferens.

5) in *nominibus propriis* reddendis vulgo sequitur orthographiam Hebraïcam, ut Gen. 11: 24 שלח = شلح; vs. 25 פלג = فلج; vs. 28 et 31 אור = أور, ubi Saʿad. اتون *fornax;* Exod. 12: 37 רַעְמְסֵס = رامسيس, Saʿad. عين الشمس; Num. 21—24 בלק et בלעם = بلق et بلعام.

Interdum illa ut *appellativa* vertit, ut Num. 21: 3 חָרְמָה = اصطلام *exstirpatio;* 21: 19 נַחֲלִיאֵל = وادى القادر, et בָּמוֹת = البيع *delubra;* 21: 20 et 23: 14 ראש הַפִּסְגָּה = راس الكدية *vertex terrae durae.*

Saepe tamen nominibus *antiquioribus recentiora*, ut in Chronico Scaligeri vulgo observatur, substituit: אַרְנוֹן, v. c., Num. 21 et 22 dicitur وادى الموجب; אַשּׁוּר Num. 24: 22, موصل; et גִּלְעָד v. c. Gen. 37: 25 cum Saʿadia الجَرَش, quod nomen est urbis in tractu Jordanis.

Gen. 8: 4 אֲרָרָט, quod Hebr.-Sam. retinuit, et Sa'ad. cum Syro aliisque interpretatus est قرد, 'Abū-Sa'id, secutus *versionem Samarit.*, fabulam referentem, inter Arabes deinde servatam, reddidit سرنديب, id est *Ceylon.*

6) ceteroquin dicendi ratio 'Abū-Sa'īdi *idiotismos* refert *linguae vulgaris* Arabum, v. c. Gen. 1: 6 verba: וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם vertit: ليكون (ويكون sive potius) مميّزا بين ماء وماء, pro quibus Arabs dixisset: ليكون مميّزا ماء من ماء. Quia autem presse vulgo sequitur textum Samaritanum, ipsius versio *Hebraismis* s. *Samaritanismis* scatet, cujusmodi sunt v. c. نحلة = נחלה, Num. 34: 2; مرج = מרח, Deut. 32: 15 cet.

Conf. de hac versione praeter Sacy. *Mém.* p. 67 seqq. et Gesen. l. l. p. 20, 59—61, Adler *Bibl. Krit. Reise*, p. 154—157, van Vloten *Spec. Philol.* p. 71, Eichh. *Einl. in das A. T.* II p. 264—279.

De *Codicibus* hujus versionis praeter Vlotenum (p. 20 seqq.) aliosque accuratissime egit Sacyus, praesertim in *Mém.* p. 3 seqq. et 105 seqq. *Codices*, quia in sequentibus saepe de eorum nonnullis sermo fiet, enumeremus, *notiores* tamen tantum indicantes, de uno vero *minus noto* uberius dicturi.

Primus sit Cod. Barberinus, olim *Peireskii*. *Duo* servantur in Bibliothecâ Bodlejanâ, alter olim *Usserii*, alter quondam *Tayloris*. Ex hoc *Marshall* suum Codicem describi curavit.

Praeter *Cod. Leid.* porro, a Vlotcno descriptum, et quo uti mihi etiam contigit, in primis in censum veniunt Codices *Parisienses*. Cod. n. 1 exhibet tantum undecim priores versus Geneseos secundum versionem 'Abū-Sa'idi, literis *Samaritanis*, quos edidit Sacyus p. 150 et seq. Multo majoris momenti sunt Codd. n. 2 et 4., literis exarati *Arabicis*, et praeter versionem *Scholia* quoque exhibentes.

Ex Cod. n. 4 exemplum, Parisiis item servatum, anno 1681 ab *ibn-Kata* descriptum est in gratiam Abbatis L. de Longuerue, cui addita est collatio Cod. n. 2 et Cod[is]. Leid[is]., qui ibi dicitur *Codex Damascenus.*

Quintus denique Codex Parisiis habetur n. 12, a Sacyo dictus *Codex Atiae*, et ab eo descriptus (*Mém.* p. 105 seqq.), qui tamen non *totus*, sed tantummodo *maximam partem* ʿAbū-Saʿīdi versionem complectitur. Ultima enim a Deut. 32: 3 inde ex versione Saʿadiae ab aliâ manu addita sunt; et ab *aliâ* item (ut Sacyo visum est p. 113, 114, 120), at ex *eadem* versione, Gen. 1: 1—12 et 50: 24—26; Exod. 1: 1—19 et 40: 38; Lev. 27: 22—34; Num. 1: 1—17; 15: 45 in fine — 17: 24 (sec. alios 17: 9) et 36: 12, 13. Etenim hicce Codex, ultimis foliis olim amissis, ab imperito librario primum ex Saʿadiae versione suppletus est. Deinde, ut docet praefatio, nullam tamen *temporis* notam addens, *Moallem Atia ben Fadl-allah Abjari*, Copta, Jakobita, vir nobilis, at aliunde ignotus, hunc Codicem lacerum, carentem certe pericopis Gen. 1: 1—12 et Num. 15: 45—17: 24 (9), *Johanni* cuidam, sacerdoti Aegyptio, restituendum commisit. Hic ei praefixit *praefationem* et *lacunas* non modo supplevit, sed singulis etiam 5 libris *seriem* ac *summam capitum* praeposuit: quae quum librorum exordio adscribi non posset, quia textus uno tenore, nullo spatio finem inter et initium librorum relicto, procedebat, novum folinm is folio prisco imposuit, cui, praeter *textum*, qui in eo legebatur, *subscriptionem* et *seriem* istam *summamque* capitum inscripsit.

A librario, qui textum versionis ʿAbū-Saʿīdi in hoc Codice scripsit, *sectionum tituli* non, ut vulgo, literis *Samaritanis* exarati sunt, sed *Arabicis rubris*. Hanc divisio-

nem Johannes iste sacerdos non curasse videtur. Sequitur hic *aliam* distinctionem capitum, quorum in libro Geneseos habentur 47, 36 in Exod., 34 in Num. et 18 in Deut. Horum capitum initium is in margine significavit.

Ut textus *versionis 'Abū Sa'īdi* ibidem differt interdum a textu reliquorum Codd., v. c. Gen. 12: 16, ubi pro لهم et وإماء in Cod. Leid. legitur له et وجوار (*et puellae*), ita etiam textus Sa'adiae, ibi obvius, haud raro diversus est a textu ejus versionis, qui ex Edd. et Codd. innotuit, cujus rei causa tum quaeratur in ipsius librarii *incuriâ*, tum etiam, et vulgo quidem, in *exemplo* quo utebatur; quare Codex hicce dignus est, qui cum Edd. et Codd. conferatur.

In hoc igitur Codice etiam manifestum est, quod ex aliis quoque apparet, Christianos Orientales parum vulgo sollicitos fuisse de textu, quem legerent: quo factum est, ut versiones et recensiones diversae in Codd. adeo corruptae et secum invicem commixtae sint.

Fragmenta ex iis Codicibus edita, et a Vloteno (l. l. p. 35), ac Sacyo (*Allgem. Biblioth.* l. l. p. 42 et in *Mém.* p. 26 seq.), locis ubi reperiuntur additis, enumerata, sunt sequentia: Gen. 11: 1—23 et 49: 1—28; Exod. 3, 4 et 15; Lev. 11; Num. 5: 30, 31—6: 1—9; c. 21—24; Deut. 28; 31: 30—32: 43 et c. 33.

Fragmenta illa quum doceant hanc versionem dignam esse, quae tota cognoscatur, utilissimamque praesertim ad Codicem Samaritanum ejusque versionem Samaritanam penitus intelligenda, et ad textnm rite constituendum (cf. Sacy *Mém.* p. 98 seqq.), speramus fore ut integra ejusdem editio aliquando suscipiatur; quae ut bene cedat, editor consiliis obsequatur Sacyi (*Mém.* p. 104), existimantis ex Cod. Paris. n. 2 textum esse edendum, cui jungatur reliquorum Codd. lectionis varietas,

adhibitis commentariis, tum scholiis Codicum Parisinorum, tum etiam commentario Oxoniensi, cujus specimen Schnurrer edidit (*Repert.* T. XVI. p. 154 seqq.).

Magnam esse Codicum *lectionis varietatem*, vel levis Codicum Pariss. n. 2 et 4 (Sacy *Allgem. Biblioth.* X. p. 14, 43 seqq., *Mém.* p. 28 seqq.) collatio ostendit; in primis vero Codex Barberinus (Sacy l. l. X. p. 52 seq., *Mém.* p. 39 seqq.). Cujus rei causam Sacyus (*Mém.*, p. 55), conferens praefationem Codicis n. 4 (*Allgem. Biblioth.* X. p. 7 seq., coll. III. p. 6, 7 et *Mém.* p. 53), partim, sed perperam (quia, ut mox apparebit, haec praefatio Abū-Sa'id*um* auctorem non habet), tribuit *ipsi interpreti*, qui opus suum saepius descripserit et iterum iterumque retractaverit; partim, et vere omnino, eandem derivavit ex *librariorum* oscitantiâ, quorum alii, ut infra videbimus, versioni Sa'adianae assuefacti, hanc illi praetulerint saepissime, alii Abū-Sa'id*i* recensionem cum aliâ recensione crebro commiscuerint.

Quo melius vero de ea *lectionis varietate* judicetur, hanc accuratius perpendamus, exemplisque nonnullis illustremus.

1) vocabula *synonyma* per *festinantiam* saepissime permutantur, ut Gen. 11: 10 תולדות, in Cod. Paris. n. 4 ذرية, in Codd. n. 2, 12, Hottingeri, Tayloris et Leid., نسبة; Gen. 49: 9 in P. n. 2, Usserii, T. et L. أَسَدٌ, in P. n. 4 et Barb. ليث; 49: 17 in P. n. 2, 12, Cod. B. T. et L. السبيل, in P. n. 4 et Cod. U. الطريق; Num. 6: 6 in P. n. 2, 4, 12, Cod. T. et L. جسد, Barb. نفس; ibid. vers. 3 in P. n. 2, 4, 12, Cod. T. et L. مختمر (*fermentatum*), in B. خل (*acetum*).

2) *deditâ operâ*, et quidem *perspicuitatis* causâ, alia vocabula adhibentur, sive *alia* iis etiam *adduntur:*

Gen. 6: 3. In Codd. P. 2 et L. لا ينغمد فيضى, *non veluti in vaginam recondetur donum meum.* In Paris. n. 4 pro فيضى legitur قصدى *propositum meum.*

Gen. 49: 16 redditur כְּאַחַד in B. et C. Usserii كاحد (Saʿadia كَجُمْلَةِ سِبْط, *ut quaevis tribus*), in 12 et Tayl. كاجلّ, *sicut nobilissima*, in P. n. 2 et 4 et L. كاخصّ, *sicut praecipua.*

Exod. 16: 31. In Codd. P. n. 2 et 4 et L. كحب الكزبرة ابيض, *ut granum Coriandri album;* Saʿad. كبزر الكزبرة ابيض, *ut semen Coriandri album;* sed Cod. U. كالبزر المقشر *ut semen decorticatum.*

Gen. 49: 10. In 12, B. U. et T. (et sic etiam Saʿadia) القضيب *virga;* in P. n. 2 et 4 et L. قضيب الملك, *virga regni*, id est *sceptrum.*

Gen. 49: 24. אֶבֶן in omnibus Codd. redditur حجر, in 12 et B. additur جوهر, *pretiosus.*

3) Textus *ingenio linguae Arabicae* interdum magis accommodatur:

Gen. 11: 3. In Cod. P. n. 4 نلبن لبنا ونحرق حريقا (*fabricemur lateres admotoque igne coquamus*) verbotenus conveniunt cum Cod. Sam. In exemplo vero Hott., P. n. 2 et 12, Cod. T. et L. legitur: نضرب لبنا (H. لبنه) ونشويه (H. شيه) شيّا (*faciamus lateres eosque igne allato paremus*). Saʿadia hic habet نُلَبِّنْ لُبْنًا ونُنْضِجُهُ طَبْخًا (*fabricemur lateres eosque coquendo coquamus*).

Ibid. v. 8. In Cod. P. n. 4 فقطعوا بناء المدينة, in Cod. Hott., P. n. 2 et 12, Cod. T. et L. فانقطعوا عن بناء المدينة (H. عن بناية), id est: *et desierunt ab urbe aedificandā.*

4) *Emendatur* nonnunquam *versio:*

Gen. 8: 21. *Et dixit Deus* אֱלֹהִים (ubi attendatur versio

Saadiae وقال الله لنبيّه, *et dixit Deus prophetae suo*, ut legitur in Edd., pro quibus tamen, ut in Cod. MS exstat, primum videtur scripsisse interpres: قال الله من ذاته, *dixit Deus ex essentiâ suâ*, id est: *ex se ipso*) in Cod. P. n. 4 legitur وقال الله لخاصيه, *e. d. D. familiaribus suis*, id est *angelis*. In Cod. P. n. 2, L. et U. pro ultima voce, ut intelligatur *Noachus*, legitur لخصيصه: et sic etiam 6: 6 لخاصته in Cod. P. n. 4, permutatur in Cod. P. n. 2 et L. cum لخصيصه.

Gen. 49: 26. הורי in Cod. P. n. 4 redditur حبلى, *utero gerens;* in P. n. 2, 12, L. U. et T. حاضني, *is qui amplexu me fovit;* in B. والدى, *is qui genuit me.*

Num. 15: 14, 15 in Cod. P. n. 4 redditur كما تصنعون كذلك يصنع بالجوق سنة واحدة لكم وللجار المستجير العع, id est: *sicuti facietis, sic faciet* (peregrinus) *in coetu* (id est in mediis Israëlitis commorans). *Statutum unum vobis est et peregrino* cet. In Cod. L. pro بالجوق legitur يا جوق, quod facile vitium haberi possit, non tamen esse videtur. Duplex enim lectio in Codd. Samaritanis olim obvia fuit; altera הַקָּהָל, quâ sumtâ hoc voc. referebatur ad vs. 15. Hanc secutus est Saadia, textus Hebr.-Sam. et Sam. versio, quae in Polygl. Paris. et Lond. edita sunt, uti etiam Cod. Leid. Altera lectio est בַּקָּהָל, priori sine dubio praeferenda, quae legitur in P. n. 4, et, quia sensus eam postulat, in Hebraïcis quoque recipienda est.

5) *Nomina propria Arabice* interdum vertuntur, et nonnumquam de *industria:*

Gen. 10: 24 et 25 فـــالـــغ explicatur قـــاسـم.

» 49: 10 שילה (Saadia الذى هو له) in Cod. L. et 12 et verosimiliter in Cod. T. a primâ manu شلّه. Deinde *huic* vocabulo substituta sunt من له الملك, *ille cujus est regnum*, ut in

P. n. 2, ab aliâ manu, uti etiam ab aliâ manu in C. T. الذى له الملك. In Cod. P. n. 4, et a primâ manu in Cod. n. 2, legitur سليمان, nomen Samaritanis *exosum* (cf. Schnurrer in *Repert.* T. XVI. p. 168). In B. vero مستحقه *is qui ea virga dignus est.* A Samaritanis hoc seculo ineunte nomen illud etiam explicabatur de viro *legem contemnente* (cf. Sacy *Not. et Extr.* XII. p. 29, 30 et 122).

Ad scholia pergimus, quae margini Codd. Paris. 2 et 4 apposita sunt. Quaedam eorum edidit Sacy (*Allgem. Biblioth.* l. l. p. 143, 145, 149—176, repetita in *Mém.* l. l. p. 121—149 et 195).

Sunt illa *varii* argumenti. In aliis in *Grammaticam* et verborum *sensum* inquiritur, in aliis explicantur *Chronologia*, *pondera*, *mensurae*, alia; in aliis *Judaeorum*, tum *Rabbanitarum*, tum in primis *Karaeorum*, interpretationes et placita perstringuntur, Sa'adianaque versio saepissime refutatur.

Non dubitavit Sacyus, quin haec scholia auctorem habeant Abū-Sa'id*um* (*Mém.* p. 64, coll. 96 seqq. et passim). Ejusdem sententiae, nec mirum! fuit Ibn-Kata, librarius exempli e Cod. Paris. 4 descripti (vid. supra p. 124). Scholia enim is ad calcem textus posuit, et inscriptionem iis praemisit, quâ profitetur, *illum eorumdem esse scriptorem* (*Mém.* p. 105).

Aliam sententiam professus est Gesenius (*de Pentat. Sam.* p. 20). *Haud dubie,* inquit, *alius est* (atque 'Abū-Sa'id), *quippe cum Abu-Saidis lectione pugnans et rei Grammaticae rudis, Scholiastes anonymus bibliothecae Bodlejanae, cujus specimen, videlicet Commentarium in Gen. 49, edidit Schnurrerus.* (*Rep.* l. l. T. XVI. p. 157 seqq.).

Quibus verbis sine dubio vitium typographicum inest.

Minime enim voluisse Gesenius videtur, Commeutatorem Codicis Bodlej. et Codd. Paris. esse eundem, quia ex comparatione scholii ad Gen. 49: 24, adscripti in Codd. Paris. (vid. Sacy *Allgem. Biblioth.* X. p. 143, 145; *Mém.* l. l. p. 195), cum scholio Cod. Bodlej. (vid. Schnurrer *Rep.* T. XVI. p. 189) apparet, utrumque esse diversum. Quod vero praecedit, *Scholiastam Codd. Parisiensium ab 'Abū-Saīdo diversum esse*, verissimum esse censeo.

Argumenta, quae Sacyum moverunt, ut *hos eosdem esse* judicaret, tum ex *praefatione* Codd. Pariss., tum ex ipsorum *scholiis* petita sunt.

Praefatio haec est sec. Cod. n. 4, cui brevitatis causa lectionis varietatem Cod. n. 2 subjecimus. Sacyus utriusque Cod. textum totum inseruit *Mém.* l. l., p. 52 seqq., eique versionem latinam, hic repetitam, addidit.

من اقتدى بالحق اهتدى[a]

[b]قال العبد الفقير الى رحمة الله تعالى ابو سعيد بن ابى الحسين بن ابى سعيد احمد الله عاقبته اننى لما رايت ترجمة الكتاب الشريف[c] التى بايدى اصحابنا كثرهم الله واصلحهم [d]مفسودة صورة ومعنًى لجهلهم باللغة العربية مع كون بعضهم يزعمون انها ترجمة الشيخ الفاضل ابى الحسن

---

[a] His omissis in C. n. 2 legitur: ترجمة التوراة المقدسة, *Interpretatio legis sanctae.*

[b] Pro قال — اننى in C. n. 2 leguntur: قال العبد المسكين الراجى عفوالله تعالى ابى (l. ابو) البركات بن سعيد البصرى السريانى غفر الله له اننى, id est: *Haec ait servus pauper, veniam a Deo sperans, Abou'lberecat filius Saïdi Bosrensis* (h. e. ex urbe *Bosra* s. *Bostra*) *Syrus, cui condonet peccata Deus.*

[c] Pro التى — واصلحهم Cod. n. 2 tantum habet اصطلاحهم.

[d] Pro مفسودة — مع كون in Cod. n. 2 legitur المفسودة باللغة العربية مع كون.

الصوری رحمه الله [a] وليست له ولا يستحيل ان ينطق بها
وخصوصا ما ترجم فی בלכתך לשוב מצרימה مما هو كفر
صراح وما وقع مشبها له وانما هی ترجمة الفيومی عالم
اليهود قابله الله اقتصت (انتضت .l) المصلحة عندی ان
اترجم [b] هذه النسخة وما تقدمها وما قد اكتب بعدها ان
شاء الله تعالى بعبارة صحيحة فضيحة (فصيحة .l) [c] لتنقل
منها نسخ تنسخ الباطل الذی عول عليه الفيومی ومن
رضی بعبارته وليصير لی ذكر جميل عند الله عز وجلّ
ومتبعی الحق من امته ان شاء الله تعالى

[d] الحواشی التی عليها جميعها استخراجی مما ودّی اليها
اجتهادی واكثرها معانٍ غريبة [e] لله الحمد على الانعام بها
اذا وقع من يعرف شيا من علم العربية بحيث يكون صحة صالحة
ثم يشرط على من يكتب من خطه مثل ذالك فان خرج
عما شرطه فالله بينی وبينه وكفى بالله وكيلا

---

[a] Sequentia a وليست utque ad اقتضت in Cod. n. 2 sic leguntur: فانها ليست له وانما هی ترجمة الفيومی عالم اليهود وذلك اخطی فی ترجمته فی قلة صحة الالفاظ خصوصا فاقتضت, id est: *quamvis hujus viri non sit profecto, et revera haec versio autorem agnoscat Fayyoumensem, doctorem Judaeorum, et ille in interpretatione suâ lapsus sit, parum recte vocibus translatis, peculiariter .... operae pretium fore mihi visum est* cet.

[b] Pro iis, quae ab هذه النسخة usque ad proximum تعالى leguntur, haec in Cod. n°. 2 exstant: هذا الكتاب الشريف من اللغة العبرانية والسريانية بعبارة, id est: (*operae pretium fore mihi visum est, si transferendum suscepissem) hunc librum venerandum ex linguâ Hebraïcâ et Syriacâ, interpretatione* cet.

[c] Voc. فصيحة in Cod. n. 2 omittitur, sequentia vero ad تعالى ibi sic se habent: لينقل منها النسخ ويترك ما اعتمده الفيومی ويصير لی بذلك ذكرا (ذكر .i) جميل بمعونة الله تعالى, id est: *ut ex eâ describantur alia exemplaria, et relinquatur illud quod secutus est Fayyoumensis, et sit mihi illud monumentum bonum, auxiliante Deo altissimo.*

[d] Haec ac finem usque in Cod. n. 4 *in margine* scripta sunt.

[e] لله — وكيلا in Cod. n. 2 omittuntur.

Qui veritatem sequitur, in viam rectam dirigitur. Haec ait servus, misericordiae Dei indigens, Abou-Saïdus, filius Abou'lhosaïni, nepos vero Abou-Saïdi (cujus finem ultimum faustum efficiat Deus). Cum vidissem versionem libri hujus venerandi, quae manibus nostrorum sodalium teritur (quorum numerum augeat Deus, quosque beneficiis prosequi dignetur), corruptam esse quoad litteras et sensum, ideo quod linguae Arabicae sint rudes omnino; dicentibus nihilominus quibusdam ex eis, istam versionem a nobilissimo autore elaboratam esse Abou'lhasano Tyrio (cujus misereatur Deus), quamvis hujus viri non sit profecto, nec fieri possit, ut ipse hanc versionem concinnaverit, peculiariter hujus loci interpretationem בלכתך לשוב מצרימה *cet., quae est impietas evidentissima, aliaque plura huic non dissimilia, et cum revera haec versio facta sit a Fayyoumensi, doctore e Judaeis (quem Deus debitis tormentis excruciet), operae pretium fore mihi visum est, si hocce exemplar transferendum suscepissem, illa quoque exemplaria, quae jam praecesserunt, et quae postea, si per Deum licuerit, scripturus sum, interpretatione fideli et concinnâ, ut ex eis describantur alia exemplaria, quorum ope tollantur errores, in quos incidit Fayyoumensis, et qui ejus interpretationem probarunt, et ut sit mihi monumentum bonum apud Deum omnipotentem et apud omnes, quicunque ex populo Dei veritati obsequuntur, si Deo placuerit.*

Annotationes quoque, quae ad marginem appositae sunt, lucubrationum mearum sunt proventus, majorque pars earum magni est momenti. Laus Deo, qui eas mihi largitus est. Si quis fuerit inventus, qui linguam Arabicam callens in aliquem inciderit, cui fidem habere liceat, et cum aliquo

pactus fuerit, qui describat in ejus usum exemplar huic simile, is vero conditiones pacti non fideliter servaverit, Deus judex erit inter me et illum. Qui Deum protectorem habet, nullo alio indiget.

De hac praefatione et textus in utroque Cod. Paris. discrimine multum olim disputatum est, cujus quaestionis historiam enarravit Sacyus (*Mém.* l. l., p. 52 not. *f*), existimans (p. 56), Codicem n. 2 exhibere *apographum mutilatum*, sive potius *imitationem ineptam, Cod. n.* 4, cujus auctor, *nullâ sensus ratione habitâ, multa omiserit, ac nomini interpretis suum nomen substituerit, et alia quaedam deditâ operâ mutaverit.*

Praefationem Cod. n. 2 *mutilatam* esse, et plenioris recensionis, cujus *specimen* tradit alter Codex, compendium exhibere, ab imperitâ manu paratum, argumenta, quae attulit Sacyus, ita probant (p. 59 seq.), ut nullum ea de re dubium amplius supersit. Nam 1) quidem hoc efficitur ex corrupto voc. واصطلاجهم (p. 130 n. *c*) orto ex واصلاحهم; 2) pronomen هم in proximo بعضهم, quod in Cod. n. 4 refertur ad اصحابنا, in Cod. 2°, ubi hoc omittitur, nihil habet, cui respondeat; 3) خصوصا *peculiariter* (p. 131 n. *a*), omisso loco, qui in Cod. n. 4 citatur, inepte retentum est; 4) quod Sacyum videtur fugisse, منها (p. 131 n. *c*) in Cod. n. 4 refertur ad هذه النسخة, pro quo tamen in Cod. n. 2 substitutum est هذا الكتاب, quo recepto igitur dicendum fuisset منه.

Quamvis igitur Codice n. 2 praefationis *mutilatum compendium*, et Codice n. 4 *plenior recensio* contineatur, minime tamen constat, quod ex Sacyi sententia sequitur *, pleniorem

* Sacyus *Mém.* l. l. p. 62: *je n'hésite*, inquit, *guère à penser que le véritable auteur est Abou-Saïd, et qu'Abou'lbérécat n'est qu'un plagiaire*,

hanc recensionem ***omnis*** fere ***vitii immunem***, ***omnia***que, quibus Codex n. 2 a Codice n. 4 differt, ***improbanda esse.*** Videtur mihi uterque Codex ***aliam*** exhibere ***praefationis recensionem***, ***ab eodem auctore***, ***sed diverso tempore***, concinnatam, quarum ***priorem*** Codex n. 4 servavit, ***alteram*** vero Cod. n. 2, in quâ ab auctore pro ratione eorum, quae deinceps egerit, nonnulla mutata sunt. Neuter autem Codex ***integram*** eam fortasse tradidit, quum ét in Codice n. 4 vitia insint, ét Codex n. 2 praefationem sistat, a librario inerti in epitomen redactam. ***Praefationem*** praeterea et ***scholia*** ***'Abū'l-baracat***o tribuere, nullus dubito. Is, ut paucis meam ea de re opinionem referam, ducentis circiter annis post 'Abū-Saïd*i* versionem in Aegypto editam in Syriâ videtur vixisse, ac primum, quum cognovisset, versionem Sa'adiae inter Samaritanos Syriacos locum suum nondum cessisse versioni 'Abū-Saïd*i*, ***Commentarium*** in hanc conscripsisse, quo eam fratribus suis ***Syriacis***, ac fortasse etiam ***alibi*** habitantibus, tum commendaret passimque explicaret, tum etiam Sa'adiae auctoritatem infringeret. Mox vero aliud consilium accessit. Commentarium conscribens, versionis 'Abū-Saïd*i*, quam in succum et sanguinem converterat, vitia non animadvertere, ac jam ***interdum*** non corrigere non potuit. Hanc igitur, ut in praefatione Codicis n. 2 profitetur, deinde, collatis ***textu Hebraico-Samaritano*** (quem, ut scholia passim docent, contulerat) et (ut docet praefatio) ***versione Samaritanâ***, emendavit ***universam.***

---

qui a cherché à se faire honneur du travail d'autrui; car il est évident que la préface qui attribue l'ouvrage à Abou'lbérécat, est un extrait et une imitation mal-adroite de celle qui le donne à Abou-Saïd, et que le plagiaire semble n'avoir pas même bien comprise.

Hic nimirum sensus esse videtur verborum in eâ praefatione: اقتضت المصلحة عندى ان اترجم هذا الكتاب الشريف من اللغة العبرانية والسريانية. Recte enim conjecit Sacyus (l. l. p. 58 seq.), nullam aliam versionem, nisi *Samaritanam* illam, ubi *de lingua Syriaca* sermo fit, intelligi posse.

Itaque *duplex* orta sit versionis *Arabico-Samaritanae recensio; Aegyptiaca* sive *'Abū-Saʿīdi* altera, altera *Syriaca*, sive *'Abū'l-baracati*. Quam ob rem mirificae lectionis varietatis causa non tantum, neque adeo, quaerenda sit in librariorum licentiâ et oscitantiâ, sed etiam, et praesertim, in duabus illis recensionibus secum invicem commixtis: quo facto in Codicibus singulae nunc quidem vix possunt dignosci; fortasse tamen earum supersunt indicia, quae ut ab iis, qui variantium apparatum aliquando colligant, attendantur, optamus.

Sed ut probem, quae modo in medium contuli, sequentia observo.

Ne integritatem Codicis n. 4 temere in dubium vocâsse videar, tenendum est, *verosimile* quidem esse, sed *nondum constare*, quod sumsit Sacyus, eum *Codicem Codice n. 2 esse antiquiorem.* Ille enim (Sacy p. 14 et 19) *anno* quidem *Hidjrae* 836 (p. C. N. 1433), et hic *ante annum* H. 920 (1514—1515) scriptus est, ut liquet ex notâ quadam, in quâ mentio fit Sultani, cujus nomen est *Almalec Alaschraf Kansūh Gauri* (Sacy p. 11—13); verum annus ipse, quo hic Codex exaratus est, in notis, quas Sacyus legere et explicare non potuit (p. 11) latere videtur. At, concedamus licet, Codicem n. 4 altero Codice antiquiorem esse, nihilominus probabile est, per spatium 2 fere seculorum, quod inter aetatem Codicis n. 4 et Abu'l-baracati intercesserat,

vitia quaedam in textum irrepsisse; quibus annumerem commemoratum ابو سعيد بن ابى الحسين بن ابى سعيد, cujus nomen, quia is sine dubio magis inclaruit, quam ʿAbū'l-baracat, et quoniam ille ét famâ ét in Codd. tamquam *versionis auctor* celebrabatur, hujus nomini ab imperitis librariis substitutum sit.

ʿAbū'l-baracat*um* autem verum praefationis scholiorumque auctorem esse jam exinde opineris, quod in multis Codd. non *scholia* modo, quae librarii brevitatis causa omittere potuissent, sed *praefationem* quoque desiderari, quam si ʿAbū-Saʿid*us* conscripsisset, illi magis fortasse curâssent. Sed praeterea observatu dignum est, praefationi cum versione ʿAbū-Saʿid*i* vix aliquid intercedere; intimam contra scholiorum cum praefatione, si modo recte intelligatur, esse necessitudinem. Quae ut cuique in oculos incurrat, de *praefatione* primo, mox de *scholiis* disseramus.

I. Praefationis cum scholiis intimam esse necessitudinem confestim elucet, collatis iis, quae in praef. Cod. 4, et in scholiis ad Exod. 4: 24 (Sacy p. 137 seq.), dicuntur tum de *falsâ opinione nonnullorum, versionem Saʿadia*e *ʿAbu'l-hasano tribuentium*, tum de *gravi errore, quem Saʿadias in reddendo loco Exod.* 4: 24 *commisisset:* qui locus exstat in sectione, quae in Cod. Samaritano incipit a vs. 21, et ibidem nomen habet a verbis: בְּלֶכְתְּךָ לָשׁוּב מִצְרַיְמָה (*dum abis, ut redeas in Aegyptum*), quae verba in praefatione citantur. Versum autem 24, ubi legimus: וַיְהִי בַדֶּרֶךְ בַּמָּלוֹן וַיִּפְגְּשֵׁהוּ יְהוָה וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ, Saʿadias secundum Ed. Constantinop. et Polygl. Paris. et Lond. reddidit: ولما كان فى الطريق فى المبيت فاجاء ولده ملاك الله فطلب قتله (*et quum esset in via* (*Moses*) *in diversorio, irruit in filium ejus Angelus Dei, eumque occidere conatus*

est). Huic loco sequens scholion (Sacy p. 137) adscriptum est: اعلم ايدك الله ان سعاده الفيومى عالم اليهود قابله الله اخطا فى ترجمة هذه السورة غاية الخطا لانه نسب الرسول سلام الله عليه الى ارتكاب معصية كبيرة اذ القتل لا يكون الا على كبار المعاصى التى اصاغر الانبياء معصومون منها سيما اكابرهم وانى لاعجب من الفصحاء المتقدمين من امتنا رحمهم الله كيف رضوا بترجمته والجهال منهم يظنون انها ترجمة الشيخ ابى الحسن الصورى رحمه الله وحاشاه من ذلك ثم قراة اكثر طائفتنا هذه السورة عبرانيا قراة مفسودة موافقة هذه الترجمة فالحمد لله الذى منّ علىّ بالنهوض بالترجمة الصحيحة الفصيحة والقراة المحررة; id est: *scias (beneficiat tibi Deus) Sa'ādam Faijūmensem, Doctorem Judaeorum (quem puniat Deus), in vertendo hoc loco gravissimum commisisse peccatum, quia Prophetae, cui sit salus, imputavit gravem rebellionem, quoniam mortis poena non infligitur nisi ob gravem rebellionem, cujus immunes sunt minores prophetae, multo vero magis prophetae majores. Itaque miratus sum, quomodo claris ex gente nostrā, qui olim vixerunt, interpretibus, quorum Deus misereatur, ejus versio placuerit. Porro rudes quidam ex nostrā gente opinantur, hanc versionem esse Doctoris 'Abū'l-hasani Tyrii, cujus misereatur Deus, et quod procul ab eo absit, ut faceret. Praeterea major sociorum nostrorum pars hunc locum Hebraice legens, perperam eum pronunciat, ac ratione, quae isti [Judaicae] versioni adaptata est. Sed laus sit Deo, qui benevole mihi concessit veram et perspicuam versionem invenire, et lectionem omnis difficultatis expertem.*

Hoc scholio collato, Sacy (p. 93) verissime conjecit, locum versionis Sa'adianae, modo laudatum, in ed. Constantinop. et Polygl. Paris. et Lond. corruptum esse, cum ex dictis Scholiastae

necesse ait, ut scripserit: ولما كان فى الطريق فى المبيت فاجاه الخ, utque a Judaeis, quo Mosen peccati gravioris, quod mortis poenâ eum dignum redderet, absolverent, deinde pro فاجاه substitutum ait فاجاء ولدّه.

Minus certum est, quamnam vocabuli חמיתו pronuntiationem Scholiasta in fine acholii cogitaverit. Masorethae legunt הֲמִיתוֹ, iisque assentiebantur Saadias, ac major Samaritanorum pars, non vero scholiorum auctor. Eum pronuntiasse *»hemjato* (הֶמְיָתוֹ) *a verbo* הָמָה *tumultuari, tumultuario »aliquid facere*", opinatus est Sacyus (p. 93). At quia verbo הָמָה *transitiva notio* in *Kal* tribui nequit, equidem potius cogitem הֹמוֹתוֹ a verbo יָמָה, quod, in Cod. Hebr. licet non obvium, certo *caloris, aestusque* significationem habuit, ut Arab. وَمِدَ (*inferbuit* dies), adeoque in *Hiphil* significare potuit *calorem, aestum excitavit, incitavit aliquem.*

Scholiasta, ita pronuntians, secutus esse videtur versionem Samaritanam, Hebraica ויפגשהו יהוה ויבקש המיתו sic reddentem: ופגעה יהוה ובעו למעצמאתה, id est: *et occurrit ei Deus eumque urgere, vi adigere, studebat*, quo sensu, ut monet Sacyus (p. 92) verbum עצם adhibetur Exod. 5: 15, ubi Hebr. אצים (*urgentes*) per עצמים redditur. Itaque scholiorum auctor vertit: وكان فى الطريق عند المبيت قصده ملاك الله, وطلب اهاجته, id est: *et in via prope diversorium obviam ei veniebat Dei Angelus, eumque incitare studebat* (nimirum *ut in itinere pergeret, neque intraret diversorium*); quae verbi هاج notio in IV. a Freyt. non laudata est.

Scholiasta autem dum gloriatur *se demum hanc pronuntiationem et versionem invenisse*, simul necesse est, si is revera ab Abû-Saîdo diversus est, ut aliter hic verterit: quare is fortasse unus etiam erat eorum, quos noster

ibidem nuncupat الفصحاء المتقدمين من امتنا. Quomodo verterit ʿAbū-Saʿid, certo dici nequit. In Cod. Leid. saltem, ut in Pariss. n. 2 et 4, versio legitur, quae scholiorum auctori tribuenda est. Si autem reliqua in ʿAbū-Saʿidi versione ab eo non mutata sint, ʿAbū-Saʿid pro اهاجتة fortasse, ut Saʿadias, scripsit قتلة.

Ut igitur, praefatione cum hoc scholio collata, manifestum est, utrumque eundem auctorem habuisse, ita quoque ex praefatione, probe intellectâ, liquet, hanc *scholia* potius respicere, quam *ʿAbū-Saʿidi versionem*. Attendamus modo haec verba, in praefatione Codicis n. 4 obvia: اقتضت المصلحة عندى ان اترجم هذه النسخة وما تقدمها وما اكتب بعدها ان شاء الله تعالى بعبارة صحيحة فصيحة الخ. Etenim intelligi potest, si quis promittit, se versurum esse *exemplum, quod manu tenet, aliaque se postea descripturum esse exempla, ut nova deinde ex iis describantur*, non vero, *se exempla* scripturum esse, *quae jam praecesserant*, id est, *quae ante scripta*, adeoque *jam in promtu erant*. Verum tollitur difficultas, si per النسخة exemplum intelligitur, quod *solam ʿAbū-Saʿidi versionem* complectebatur, cujusmodi aliisque, tum *futuris*, tum *jam scriptis*, auctor praefationis dicit, se scholia sua additurum esse. Verba nimirum اترجم بعبارة صحيحة فصيحة conjungenda sunt, et non de *versione* adeo, sed de *annotatione fideli et concinnâ*, *quae versionem comitatur*, intelligantur. Quare autem praeter exemplum, quod manu tenebat, *exemplorum* etiam mentionem faciat, *quae jam ante conscripta erant*, apertum est. Cogitat enim exempla item, *Saʿadiae versionem* exhibentia, cujusmodi, vivo Scholiastâ, ut hic etiam in scholio ad Num. 27: 18—20 (Sacy p. 147) testatur, inter Samaritanos

circumferebantur quam plurima. Quae quia exspectabat, fore ut plerique missa facere nollent, haec Commentario instruere volebat, quo falsas Sa'adiae interpretationes refelleret.

Quod quum primum ageret, deinde in Codicibus, quos postea ipse conscripserit, satis se fecisse nondum sibi videbatur, si 'Abū-Sa'idi versionem verbotenus exararet. Hanc igitur denuo contulit cum textu Hebraeo-Samaritano et versione Samaritanâ. In bis igitur exemplis probabiliter scripsit, quae in Cod. n. 2 leguntur: اقتضت المصلحة عندى ان اترجم هذا الكتاب الشريف من اللغة العبرانية والسريانية بعبارة الخ

Scholia, Codicibus Pariss. apposita, in praefatione intelligi, docent quoque verba الحواشى التى الخ, de quibus observamus:

1) 'Abū'l-baracat*um* haec Codicibus, quos *primum* scholiis instruxit, probabiliter non adscripsisse, quae causa sit, quare in multis Codicibus olim omissa sint, ut in Codice n. 4, sive exemplo, ex quo illud descriptum est: in Codice enim n. 4 ea mox margini addita sunt. Ac verosimillimum est, hanc notam ab ipso Scholiastâ post temporis quoddam intervallum demum praecedentibus additam esse.

2) Ex iis enim, quae ibi dicuntur, conjiceres, falsas de *auctore* horum scholiorum ejusque *pretio* opiniones propagatas esse, quibus auctor coactus fuerit, ut ea tamquam suum opus sibi vindicaret, eorumque utilitatem vindicaret. Fieri v. c. potuit, ut scholia a nonnullis, quod factum est in Cod. n. 4, tribuerentur *'Abū-Sa'īdo* et a versionis Sa'adianae fautoribus vilipenderentur. Nam nullâ datâ opportunitate, prorsus supervacaneum fuisset haec addere superioribus.

3) In monito, quod postremo loco additur, in Codice vero

n. 2 omissum est, librarios noster ob oculos habere videtur, qui si cum alio convenissent, ut integrum versionis ʿAbū-Saʿīdī, aut recensionis ʿAbu'l-baracatī Codicem cum ***plenis*** Commentariis describerent, eam versionem vel hanc recensionem sive ***sordide exararent***, versionem Saʿadianam mente tenentes; sive illam vel hanc in ejusdem gratiam ***corrumperent***, praeoccupatis opinionibus imbuti; sive etiam ***selecta scholia***, ***multis*** partim ***plane omissis***, partim ***mutilatis***, ei vel huic modo adderent, nullam v. c. rationem habentes locorum, ubi Scholiasta Saʿadiae errores perstrinxerat.

Inter Samaritanos nimirum repertos esse, qui Saʿadiae interpretationibus tenaciter adhaeserint, ex iis constat, quae in praefatione supra dicta erant *de iis*, *quibus Saʿadiae interpretatio placebat* (ومن رضى بعبارته [الفيومى]), quibus addantur dicta in scholio ad Exod. 4: 24, supra allato. Atque Codices versionis Arabico-Samaritanae ex Codicibus versionis Saʿadianae, adeo tritis crebroque obviis, revera corruptos esse, docet Codex Barb^us in loco Deut. 32: 17. Vocabulorum nempe יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים, posterius Saʿadias secundum ed. Const. et Polygl. Paris. et Lond. reddidit للشياطين; ʿAbū-Saʿīd vero لِمُشَيَّدَاتٍ, id est: ***rebus gypso obductis aut luto compositis***, ***idolis*** (quae notio in Lexicis deëst). Illa autem Saʿadiae versio, in quam scholii auctor ad h. l. (cf. Sacy p. 184) acriter invectus est, in Cod. Barb. nihilominus reperitur (Sacy p. 185, coll. p. 180).

II. Haec de *praefatione* dicenda erant. Transeamus ad *scholia*, et quid ex iis de eorum *auctore* ejusque *aetate* effici possit, videamus.

Primum locos inspiciamus, qui ex Sacyi sententiâ docere videantur, ***ʿAbū-Saʿīd***um eorundem auctorem esse.

Gen. 1: 6 (l. l. p. 121) verbis: ليكون مميّزا بين ماء وماء, *ut (expansum in mediis aquis) sejungat aquas ab aquis*, sequens scholion adscribitur: الواو فى اللغة العبرانية لـها مفهومات عدة من جملتها قيامها مقام لام الغرض فى العربية كما قد ترجمته فى هذه المكان, id est: *Particula Vâu in linguâ Hebraicâ complures habet notiones. In his usitatur, ut in linguâ Arabicâ* لام الغرض (id est, ut *lam*, quae indicat *intentionem* s. *consilium;* lat. *ut*), *quemadmodum eam hîc reddidi.*

Gen. 2: 8 scholion additur, in quo v. c. sequentia leguntur (p. 127): وترجمت ערב ليلا, id est: *et vocem* ערב *reddidi* (Gen. 1: 8 seqq.) *per* ليلا.

Hi tamen aliique ejus generis loci, si vera sint, quae jam probare conati sumus, *scholiorum auctorem alium esse atque ʿAbū-Saʿîd*um, nullam probandi vim habent. Si quis vero nondum concedat, ʿAbû'l-baracat*um*, Commentarium conscribentem, simul hujus versionem nonnumquam emendâsse, ex iis tantum efficere licet, audacius eum opus alienum sibi vindicâsse. Sed istud immerito ipsi imputari, ex sequentibus apparebit, quibus tum ante dicta novis argumentis adstruantur, tum praesertim ostendatur, *scholiorum auctorem, Commentarium conscribentem, simul versionem ʿAbū-Saʿîdi emendâsse nonnumquam.* De *universae* versionis *revisione*, quam, si duce praefatione Codi. n. 2 supra recte conjecimus, *deinde* paraverit, ob fontium defectum hîc non tam distincte, quam equidem vellem, disserere possumus. Observâsse sufficiat, *fieri* etiam *posse*, ut auctor Commentarium *ante* conscriptum *post* institutam versionis revisionem novis animadversionibus auxerit, quibus de factis emendationibus exponeret, utque auctior ejusmodi Commentarii editio in Codicibus Pariss. 2 et 4 exstet.

Quaestione igitur de tempore, quo animadversiones illae scriptae sint, in medio relictâ, has solas perpendamus.

In locis autem Geneseos modo allatis ˙Abū'l-baracat jam emendationes instituisse videtur, postea illatas Codicibus, qui Aegyptiacam ˙Abū-Sa˙idi recensionem exhibebant.

Gen. 1: 6 ˙Abū-Sa˙id nimirum cum Sa˙adia verosimiliter verterat ويكون, pro quo ˙Abū'l-baracat substituit ليكون; et ibidem vs. 8, ubi Sa˙adias scripsit ليل, ˙Abū-Sa˙id vero, ut Hebraïca pressius redderet, probabiliter adhibuit عشى, ut Gen. 29: 23, noster ليل reposuit.

Nec temere eos locos ita explicuisse mihi videor, duos alios conferens, quorum alterum supra jam tractavimus; Exod. 4: 24 nempe, ubi in versione ˙Abū-Sa˙idi vox قتله in اهـــاجـــتـــه mutatur; alter est in scholio, apposito Num. 27: 18—20 (Sacy p. 147).

Ibi ad verba vs. 18: קַח לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ, quae redduntur: قدم لك يوشع, haec adscribuntur: اعلم الهمك الله الهدى وعصمك من الهوى اننى لما وقفت على اكثر نسخ العبارة التى بايدى اصحابنا وجدت ترجمة هذه السورة تعصبا على يوشع عـم فالله يقابل الفيومى الـذى مشوا اصحابنا على ترجمته والـذى رايته فـى ترجمة קח قـدم; id est: *scito (impertiat tibi Deus veritatem et servet te a lapsu) me, quum attendissem majorem partem exemplorum versionis, quae sodalium nostrorum manibus teruntur, invenisse versionem hujus loci inimicam esse Josuae. Deus igitur puniat* (Sa˙a-*diam*) *Faijūmensem, cujus versionem receperunt nostri sodales; quam ob causam* קח *in versione reddendum esse putavi per* قدم.

Haec ˙Abū-Sa˙ido tribui nequeunt: 1) enim Codices Arabici, quibus Samaritani utebantur, quum is suam versionem

pararet, non *maximam partem*, sed *omnes* textum sequebantur Sa'adiae: aetati vero 'Abū'l-baracati ea sunt aptissima, quum *pauci* essent, qui 'Abū-Sa'īdi versionem legerent.

2) Similiter ea, quae dicuntur de ratione, quâ זקן vertendum sit, in 'Abū-Sa'īd*um* non cadunt. Nam si ita locutus fuisset, sibi non constitisset. Alibi nempe hoc vocabulum, Sa'adiae more, etiam reddidit per خلف, ut Exod. 17: 5, ubi de *Senioribus* quidem Israëlitarum non vero de *Josua* sermo fit; sed non video, quare is idem vocabulum ibi non eodem modo vertisset. Itaque potius statuam, Scholiastam in suâ recensione illud vocabulum passim per قدم, et 'Abū-Sa'īd*um*, Sa'adia*m* secutum, per خلف reddidisse; librarios vero utramque recensionem commiscentes, aliis in locis illud, aliis hoc assumsisse.

Alia quoque indicia *editis* scholiis insunt, quae supra dicta confirmant, quibus alia etiam ex *ineditis* addi posse, mihi persuasum est; verum quum Codices Pariss. ipsos consulere non potuerim, ex locis tantum a Sacyo publici juris factis, hanc quaestionem hîc illustrare coactus sum.

1) Primum igitur nunc redeamus ad argumentum a Gesenio allatum, quo ex *discrimine lectionis, inter 'Abū-Sa'īdi et scholiorum textum conspicuo*, effecit illum haec non scripsisse.

Ejusmodi locis, quorum numerus, si in Codicibus ubique *genuinus* versionis 'Abū-Sa'īdi textus servatus fuisset, sine dubio esset insignis, accenseantur sequentes:

Gen. 1: 6, ubi *τῷ* רָקִיעַ, quod 'Abū-Sa'īd secundum Codd. Pariss. 2 et 4 et Leid. vertit فلك, Commentator vero رقيع, adscribuntur (Sacy p. 121): من اسماء السماء الرقيع وهى لفظة نقلت من اللغة العبرانية الى العربية بحروفها الاربعة ومن اسمائه الفلك الخ, id est: *unum ex coeli nominibus est*

الرقيع, *eaque vox translata est ex linguâ Hebraïcâ in linguam Arabicam, retentis 4 literis iisdem. Etiam inter nomina coeli habetur* الفلك cet. Improbantur porro coeli nomina, بساط, جمد, جلد, e quibus جَلَد Sa'adia hic usus est: cujus nomen tamen reticetur.

Gen. 2: 8. מִקֶּדֶם ʿAbū-Saʿid sec. Codd. Pariss. n. 2 et 4, et Leid. vertit مـن قـبـل id est: sive *ab anteriore parte* (مِنْ قَبْلِ), sive *antea* (مِنْ قَبْلُ). In Scholio (Sacy p. 127) seqq. leguntur: قوله بالقبل المراد به من اليوم الثالث الذى خلق فيه عــز وجل النبات والاشجار الخ, id est: *per voc.* بالقبل *indicatur* (hortum Edenis adfuisse) *a tertio die inde, quo creavit Deus O. M. plantas et arbores.* Scholiasta igitur, nisi ipse ita *emendavit*, sic saltem in *suo* versionis ʿAbū-Saʿidi Codice *legit*. Idem de tribus locis seqq. observandum est.

Mox nimirum in eodem scholio Commentator, ut probet versionem suam vocis ערב per ليل Gen. 1: 8 seqq., locum affert Gen. 29: 23, his verbis utens: ومما يدل على ان لفظة ערב تقع على الليل قوله ولما كان فى الغروب اخذ لاه بنته فلو كان الغروب الاول او الثانى لكان حقق نظرها, id est: *et ex iis locis, qui ostendunt, voc.* ערב *significare* noctem, *est sequens dictum:* et vesperâ sumsit (Laban) Leam filiam suam: *nam si hoc factum fuisset vesperâ primâ aut secundâ,* (Jakobus) *eam certo agnovisset.* — In loco vero Gen. 29: 23 pro فى الغروب, in Codd. Pariss. n. 2 et 4, et Leid. legitur بالعشى *vesperâ primâ.*

In scholio ad Exod. 20: 23 (Sacy p 141) citatur Exod. 23: 8 hac ratione: *dona coecos reddunt* (ان الرشا يعمى) *oculos intelligentium*, عـيـون الـبُـصَـرَاء; in Cod. Leid. legitur: بصائر البصراء.

Num. 27: 19, ubi Deus Mosi mandavisse fertur, ut Josuam

sisteret coram Elazaro, his verbis: *et sistas eum*, in Cod. Leid. legitur: ولتوقفه, in Cod. vero Paris. n. 4. ولتنصبه, quod utrumque textûs sensum accurate refert. *Hoc* tamen vertisse sive legisse videtur ʽAbū-'l-baracāt, ut ex scholio supposito (Sacy p. 147) liquet, ubi vocabula: והעמדת אתו sic explicantur: معناه ولتنصبه فى هذه المنصب الجليل الشريف بحضور جميع الامة وفى جملتهم العزر وايثمر وفينحس الخ, id est: *sensus est: et sistas eum in hacce excelsâ et magnificâ dignitate coram universâ gente, et inter hos coram Al'azaro, ʽItamaro et Finhaso* cet.

2) Argumento, quo usus est Gesenius, alia accedunt. Scholia nempe a Sacyo edita percurrens, dubitas, utrum potius egerit Commentator, ut *versionem Arabicam*, an ut *textum Hebraicum* interpretaretur. Hunc toties citat explicatque, ut scholia nonnulla vix dici possint *commentarius in ʽAbū-Saʽīdi* versionem. Interdum quoque nulla ejus versionis ratio habetur, et Hebraïca Arabice versa sunt verbotenus, ut in scholio, quod Sacy p. 147 edidit. Ibi enim Exod. 13: 21 sic laudatur: والله سار بين ايديهم, ʽAbū-Saʽid vero secundum Cod. Leid. ita vertit: وملاك الله سار بين ايديهم. Praeterea quoque tenendum est Scholiastam, de se loquentem *primâ personâ* (conf. v. c. infra p. 148 seq. scholion ad Num. 15: 4 et Lev. 27: 16), ubi de versione ʽAbū-Saʽidi verba facit, semper *tertiam personam* adhibuisse: v. c. اراد بقوله, s. المراد بقوله, s. قوله, يريد cet. Ex tali ergo agendi dicendique ratione etiam liquet, ʽAbū-Saʽid*um* horum scholiorum auctorem non esse.

3) Verum praesertim hoc efficitur ex *multorum vocabulorum explicatione*, quae Samaritanis Aegyptiacis, in quibus mediis ʽAbū-Saʽid scripsit, sane supervacanea, et *coaevis* ejus

alibi degentibus, plerumque haud necessaria fuisset; verum utilissima fuit Samaritanis, *recentiore aetate* in *Syriâ* viventibus, in quorum maxime gratiam ʿAbū-ʾl-baracāt, *ibidem* habitans, hanc annotationem addiderit. Iis v. c., *geographiae*, ut ex Epistolis in Europam missis novimus, quam maxime rudibus, non inepta erat animadversio, adscripta Num. 34: 5, vocabulis نهر مصر (Sacy p. 149): نهر مصر هو وادى العريش وهو بحد الشام من تلك الجهة, id est: *per fluvium Aegypti intelligitur rivulus ʿal-ʿArîš, qui est in terminis Syriae ab hac parte.*

Praecipue vero hic in censum venit interpretatio *ponderum* et *mensurarum*, quae definitionibus ponderum mensurarumque, in *Syriâ* usitatorum, illustrantur.

Exod. 30: 24 Hebr. הִין, mensura *liquidorum*, continens sextam partem *bathi* (בַּת), sive 12 *logos* (לֹג), vertitur مطر (l. مِطْر), quod vocabulum Graecae, ut videtur, est originis. Hoc saltem respondet Graeco *μετρήτης* in vers. Arab. Joa. 2: 6. Licet autem in loco quodam ʿal-Maqrīzī, a Sacyo allato in *Relation de l'Egypte par Abd-allatif*, p. 284, id ab eo vertatur *vasa*, non *quaevis*, sed *certa quaedam vasa*, quorum amplitudo et magnitudo definita erat, ibi intelligi possunt. Talia in ʿAbū-Saʿīdi versione etiam fortasse spectantur. In scholio p. 142 ea vox sic explicatur: المطر هو القنطار الاسرائيلى وهو البدرة المشتملة على ثلاثة الاف مثقال بمثقال القدس وذلك اربعة وعشرون رطلا برطل دمشق الان, id est: *per* المطر *intelligitur talentum* (s. *pondus*) *Israëliticum, quod idem est atque pondus, quod dicitur* البَدْرَة, *quod complectitur* 3000 *pondera* (مِثْقال), *ad normam nempe ponderis sacrarii definita, idque est* 24 *rattorum* (رَطْل), *rattorum nimirum hodie usitatorum Damasci.* — Perstringuntur porro

Judaei Karaei, quod in loco Exod. 30: 13, quem ·Abū-Sa'id verterat: ومثقال القدس عشرون دانقا, definiverant *drachmam* (الدرهم) per 20 *dānaqos*, pondus *ejus aetatis* cum pondere *antiquo* confundentes. Contendit enim Scholiasta, drachmas *Salomonis aetate*, cujusmodi complures ipsius aequales servare dicuntur (!), pondus habuisse 4⅘ drachmarum *suae aetatis*, adeoque in loco Exod. 30: 13 non intelligi *dānaqos*, qui *drachmae*, sed qui *denarii* partes, sive *subdivisiones*, ut ajunt, efficiunt.

Lev. 23: 13 הִין vertitur القِسْط, quo vocabulo Sa'adia Exod. 30: 24 etiam usus erat, idque in scholio (Sacy *Mém.* p. 244) explicatur: القسط الف وخمس مائة درهم وهو مستعمل فى الشوبك الى الان, id est: القسط *aequiparat* 1500 *drachmas* (*Damascenas;* cf. scholion sequens), *et hodie usque usitatus est in oppido ·aš-Šaubac;* qui locus, teste Lexico Geographico situs est فى اطراف الشام بين عمان وايلة قرب الكرك, *in extremis Syriae oris ·Ammān inter et ·Ailah prope ·al-Carc;* et sec. ·Abū-'l-fedāum على طرف الشام من جهة الحجاز *in extremo Syriae termino a latere ·al-Ḥidjāzi* (cf. A. Schult. *Ind. Geogr. in Vitā Salad.* in voce *Sjaubechum*); quo loco non miramur, mensuras in Aegypto vigentes, receptas et diu servatas esse.

Cum hoc loco conferatur scholion, illud explicans, appositum Num. 15: 4 (Sacy l. l. p. 146), ubi הִין in Arabicâ Cod. Sam. versione iterum vertitur القسط. Scholion hoc est: القسط الف وخمسمائة (adde درهم) بالربع المتعامل به بدمشق الى الان حقيقته (l. حققته) من حساب الشوبك وربعه يقارب عشر الوبية (? l. اوقية) وزنا; id est: القسط *aequiparat* 1500 *drachmas*, (*computo facto*) *secundum quartam* (*ejus*) *partem*, *quae adhuc Damasci usitatur. Cognovi illud*

ex computandi ratione quae obtinet in urbe aš-Šaubaco; quarta autem pars ejus pondere circiter aequat decem uncias (?).

Lev. 27: 16 denique חֹמֶר (mensura *aridorum*, 10 בַּת continens, et apud seriores scriptores Hebr. כֹּר appellata) redditur, ut a Saadiâ كُرّ, eique vocabulo haec additur annotatio (Sacy p. 146): الكر اربعون غِرارة حققته فى الرقة, id est: الكر *continet* 40 *saccos* (*magnos*), *quod ita esse cognovi in urbe Raqqae*. Intelligitur urbs ad Euphratem, olim splendida, sed Abū-'l-fedai (mortui anno Hidjr. 732, p. C. N. 1331) aetate jam *desolata*, *ita ut nullus in ea homo amplius tunc versaretur*. Sic enim is (cf. A. Schult. l. l. in v. *Racca*): والرقة فى زماننا مدينة خراب ليس بها انيس (إنس) ا.

Haec scholia, ut Abū-Saïdo tribui nequeunt, cui insuper non opus fuisset, ut in verborum, quibus ipse usus esset, sensum inquireret, ita referunt interpretem, post propagatam versionem illius viventem, qui mensuras Damasci vigentes cognitas habebat, et itinere facto Šaubac*um* et Raqqa*m*, in rationem *τῶν* قسط et كر inquisiverat, idque fecerat ante annum Hidjrae 732 (1331).

Ad interpretis aetatem accuratius definiendam insuper fortasse conducunt ea, quae is in scholiis tradidit de mensurarum Syriacarum suâ aetate rationibus, quas in Syria variis temporibus diversas fuisse ét rerum civilium saepe deinceps immutata conditio, ét ipsius interpretis verba docent. Nam si eadem mansisset mensurarum ratio, non de mensuris الان et الى الان usitatis locutus fuisset; quin etiam ex scholio ad Lev. 23: 13 suspicareris, usum *τοῦ* قسط olim per Syriam latius patuisse. Quia vero mensurarum *historiam* ignoro, ad alia potius progredior argumenta, quae *aetatem* Abū-'l-baracāti indicent.

3) Locos puto, quibus Scholiasta Judaeos Karaeos perstringit, cujus rei specimen jam habuimus. Sub finem quoque scholii ad Gen. 6: 3 (Sacy p. 130, 131) commemoratur ابن اسد كبير شراح القرائين. Quando *Ibn-Asad* iste, *princeps Commentatorum Karaeorum*, vixerit, non inveni; sed alterius aetatem incidentem in sec. 12um reperi, cujus mentio fit in scholio ad Exod. 20: 23 (Sacy p. 141) nomine ابى الفرج هارون, de quo Wolfius (*Biblioth. Hebr.* I. p. 5 seqq.) haec tradidit: אבו אלפראג *Abu Alpharag*, *Judaeus*, *quem post Hotting*. (*Hist. Eccl.* sec. 12. p. 244) *Spizelius et Hendreichius Abulfargum vocant*, *novus Karaeorum vindex et propugnator*, *qui in Terra sancta commoratus*, *commentarium in Pentateuchum exaravit*. cet.

Sunt denique duo alii loci, in quaestione de *interpretis aetate* agitandâ animadversione dignissimi: alter est in scholio ad Gen. 49: 24, alter in scholio ad Deut. 32: 26.

Ex priore tamen vix certi quid elicitur. Scholion, (Sacy. p. 195) adscriptum vocibus: حجر اسرائيل, hoc est: يريد حجر اسرائيل المنصبة السفلى التى نصبها يعقوب عم فى ارض السارين (السامريين .s السامرة .l) ومراعتها من قبل الله عز وجل اذ هى قائمة من مدة يزيد على ثلاثة الاف سنة الخ, id est: *intelligit per* lapidem Israëlis *cippum inferiorem, quem posuit Jakobus in terrâ Samaritarum*, *eumque conservatum curâ Dei O. M.*, *quia is superest post spatium, quod excedit numerum* 3000 *annorum*. Videtur respici Gen. 28: 18—22, quo tempore Jakobus 20 annos circiter natus fuerit; quibus si adduntur 60 anni, quos vixerat Isaäkus, quum Jakobus nasceretur (Gen. 25: 26), et 100 anni, qui, nato Isaäko, tribuuntur Abrahamo (Gen. 21: 5); ac deinde 2249 anni, qui, secundum Cod. Samarit., a mundo

condito praeterlapsi sint, quum nasceretur Abrahamus (cf. v. c. Frid. Spanhemii *Introd. ad Chronol. et Hist. Sacr.* L. B. 1683. 4°, p. 4 et 6, Chronologiam definientis secundum *lectionem Codicis Samaritani*, et Eduard. Bernardi *Chronol. Samarit. Synopsis ex MSS.* [in his ex Chronico *'Abū-'l-fathi*] *eruta* in *Act. Lips.* anni 1691, p. 167) tunc numerus prodit 2429 annorum M. C., quo tempore Jakobus ex Samaritanorum sententiâ lapidem illum posuerit.

Hisce annis, si 3000 adduntur, in scholio commemorati, numerus fit 5429; a quibus si anni detrahuntur 4425, qui a Samaritanis numerantur (cf. *Act. Lips.* l. l.) *ante Christum natum*, numerus exit 1004 *post Chr. nat.*, quo anno Scholiasta vixerit. Tunc vero is Commentarium scribere non potuit, quia ipsa versio eo tempore nondum parata erat, et 'Abū 'l-faradj, cujus, ut vidimus, Commentarium Scholiasta legit, seculo demum vixit 12°.

Neque etiam tollitur haec difficultas, si, loco Gen. 28: 18—22 seposito, per cippum, in scholio descriptum, cum Sacyo *columnas* intelligimus, *positas in terminis Aegypti et Syriae, in loco*, qui *Refa* dicitur, quas Scholiasta tribuerit Jakobo, et ab eo, ex Canaäne in Aegyptum tendente, conditas esse crediderit. Columnas nimirum cogitavit Sacyus, quarum mentio fit in *Pièces diverses relatives aux opérations militaires et politiques du G. Bonaparte, an* VIII, p. 144, et in *Hist. médicale de l'armée d'Orient, par Desgenettes*, p. 43 et 111. *Has* autem columnas, neque *lapidem Bethelis* Sacyus potissimum attendit, quia locus in scholio commemoratur non *uno*, sed *compluribus* monumentis insignis. Quod licet verum sit, collato vocabulo المسغى, *Bethel* nihilominus potest cogitari, sive alius quilibet locus, in

ditione Samaritanorum situs, in quo praeter dictum lapidem alia pristini aevi monumenta, cujusmodi haud paucis ea gens gloriatur, commonstrarentur. Praeterea si Sacyi conjectura vera sit, verba ارض السارين, si leguntur ارض السائرين, praesertim si hic respicitur Gen. 47: 9, explicari possunt *terra peregrinationis*, quod melius profecto satisfaciet, quam interpretatio *terrae itineratorum*, quam Sacyus haesitans etiam proposuit. Porro observandum est, annis 1004 tunc addendos esse 110 (qui elapsi sint post ea, quae Gen. 28 narrantur, quum Jakobus 20 annos natus fuerit), quia is Gen. 47: 9, anno aetatis 130° in Aegyptum migrasse fertur. Sic ergo annus, quo Scholiasta scripserit, esset 1114 post Chr. nat., quo tempore nescio an Commentarius ille Judaïcus jam conscriptus fuerit.

A *Mosis* inde aetate annos 3000 a Scholiastâ numeratos esse, Sacyus quidem opinatus est, sed quonam fundamento haec opinio nitatur, non video: nam de *Mose* in *universo* scholio, quod p. 195 traditur, non sermo fit.

Itaque potius statuam, sive auctorem in annis computandis hic lapsum esse, sive vocabulum وماﺋﺘين, excidisse, quod, quamvis summa 3000 annorum numerus sit non satis definitus, vel *rotundus* qui dicitur, neque câ summâ complecti licet, neque etiam enunciatione *et quod excedit*, iu verbis مدة يزيد على ثلاثة الاف سنة.

Si vero illud vocabulum additur, hicce locus etiam couvenit cum scholio, apposito ad Deut. 32: 26. Nullum autem dubium est, quin noster, quamquam Judaeorum scripta legit, non horum, sed Samaritanorum rationes chronologicas secutus sit, probans v. c. varietatem lectionis, in Codice Samaritano obviam Gen. 5: 18 seqq., in scholio ad Gen. 7: 10 (Sacy p. 133 seq.).

In scholio autem ad Deut. 32: 26, ubi de locis Pentateuchi sermo

fit, in quibus legendis Samaritani a Judaeis dissentiunt, haec (p. 186) leguntur: وتلك الفصول حررت تحريرا وقف عليه ملك حكيم كان حاكما بيننا وبينهم (اليهود) واهل ذلك العصر اقرب الى الرسول سلام الله عليه منا بنحو الف وخمس مية سنة وقد برهنت قباله الخ id est: *Et hi loci* (*controversi*) *conscripti sunt in libello, quem legit rex sapiens, qui judex fuit nos inter et eos* (*Judaeos*). *Homines autem, eo tempore viventes, propiores erant quam nos, aetati Prophetae* (*Mosis*), *cui sit salus, mille circiter et quingentis annis. Atque probati sunt* (*illi loci*) *coram eo* (rege).

Commentator sine dubio ea ob oculos habet, quae in Scaligeri Chronici Samaritani Codice cap. 45 narrata, et a Joh. Henr. Hottingero in *Exercitationibus Anti-Morianis de Pentateucho ejusque udentica authentia* Tig. 1644. 8° p. 63 seqq., maximam partem latine versa sunt; *litigationem* puto *Sanballati* et *Zorbabalis coram rege quodam*, quem, quia ut capitis argumentum, ita inscriptio de *Nebucadnezare* agit, eum esse conjiceres. Verum eadem, aliis tantum omissis, additis aliis, repetita sunt in Chronico 'Abu-'l-fathi, et publici quoque juris facta in iis, quae ex hoc Chronico edidit Schnurrer (Paulus *Neues Repert.* I. p. 122 seqq.). Ibi disputatio habita esse dicitur sub *Daljah* (دليه), summo Samaritanorum Pontifice (qui etiam *Philippi Macedonis aequalis* fuisse fertur), coram rege, cujus nomen scribitur نطلمه. Itaque aliquis *Ptolemaeorum* cogitatur, et sine dubio *Philadelphus*, quia rex ille ibidem describitur ut *fautor eruditionis et sapientiae, avidusque libros sacros cognoscendi* (وكان محبا العلم والحكمة وكان حريصا على جمع كتبها). Hic autem regnavit ab anno ante Chr. 284—246. Si igitur haec facta sint anno ejus regni 10, ut perhibet E. Bernardus

in *Chronologiae Samarit. synopsi* l. l. p. 169, id est, anno circiter 274 (sive ut Bern. vult 275), qui convenit cum anno a M. C. Samaritanorum 4151, eique adduntur 1500, numerus prodit 5651, qui est annus post C. N. 1208. Quia autem in scholio non plenus 1500 annorum numerus commemoratur, sed dicitur *circiter* (بنحو), statuere licet, Commentatorem hacc scripsisse *ineunte seculo* 13°, sive *exeunte* 12°, quo tempore 'Abū-'l-faradji Commentario utendi copia ipsi data erat.

Minime igitur 'Abū-Sa'id, quem anno 1070 versionem suam conscripsisse ipse Sacy (p. 56 et 63) statuit, scholiorum auctor esse potest. Hanc tamen opinionem Vir illustris, p. 187, de hoc scholio exponens nihilominus ét tenuit, ét exornare conatus est, loquens de parte Cod. Barb., quae anno Hidjr. 624, post Chr. 1227, exarata est; cujus tamen textus *corruptus* melius explicatur, si versionem anno 1070 scriptam esse ponis. Aetate vero librarii, qui Codicem hunc paravit, scholia nostra aderant, quae an cognoverit, non liquet. Recentior librarius, qui in eo Codice Deut. 31: 19—33: 16 supplevit anno 887, post Chr. 1482 (cf. Sacy p. 5), ea non curasse videtur. In loco saltem Deut. 32: 17, ad quem scholion adscribitur, ubi Scholiasta in vocabulum للشياطين, in versione Sa'adianâ obvium, graviter invectus est (cf. supra p. 141), hoc vocabulum Codex Barb. ipse exhibet, quod tamen ex exemplo, anno 1482 antiquiore, ab eo librario etiam recipi potuerit.

Quae cum ita sint, sequentia statuenda esse mihi videntur.

I. 'Abu-Sa'id*um* anno circiter 1070 post Christ. (aut seculi sequentis initio?) versionem Arabico-Samaritanam in Aegypto conscripsisse.

II. Hac versione inter Samaritanos Aegyptios maximam partem propagatâ, magnum versioni Sa'adianae honorem a Samaritanis Syriacis per longum tempus deinde habitum fuisse.

III. ·Abū-'l-baracat*um*, aegre hoc ferentem, anno circiter 1208 post Chr. scholia concinnâsse, in Codd. Pariss. n. 2 et 4 servata, quibus Sa'adianae versionis auctoritatem imminueret, ·Abū-Sa'īdi vero versionem commendaret; eum autem compertis vitiis, in *hac* obviis, ac partim ipsi auctori, partem librariis tribuendis, deinde simul consilium cepisse ejusdem passim emendandae.

IV. Istam corruptionem tum cognosci ex Codicibus hodie superstitibus, tum etiam ex Codice, quo ·Abū-'l-baracāt usus fuerit, in quo lectionis varietas interdum conspicua sit, cujus in Codd. nunc cognitis nullum vestigium aut reperitur, ant hucusqne commemoratum est; v. c.

Gen. 2: 8 من قبل, ubi ·Abū-'l-bar. legit بالقبل.
» 29: 23 بالعشى, » » » » فى الغروب.
Exod. 23: 8 عيون البصراء, » » » » بصائر البصراء.

V. Cum igitur duplex versionis Arabico-Samaritanae recensio exstiterit, altera *Aegyptiaca*, sive ·*Abū-Sa'īdi*, altera *Syriaca*, sive ·*Abū-'l-baracāti*, hae tamen, quia temporis decursu in Codicibus secum invicem commixtae sunt, vix amplius dignosci posse videntur. Observatur tamen, ut supra dicta de lectionis varietate (p. 126 seqq.), et in primis collatio Codicum, quam Sacyus fragmentis editis (*Mém.* p. 149—196) adjecit, docent, arctior, quae nonnullis Codicibus intercedat, necessitudo. Maximus nempe cernitur consensus inter Codd. Pariss. n. 2, 4, 12, Cod. Tayl. et Leid.; atque ita quidem, ut cum hoc Cod. n. 4 et 12 saepissime, multo tamen saepius et vulgo Cod. n. 2 et Tayl. conveniant.

Contra Cod. Barb. ab his creberrime discedit, faciens saepe cum Cod. Usserii, rarius vero cum reliquis. Itaque conjicere licet, in 5 prioribus *Syriacae*, in 2 posterioribus *Aegyptiacae* recensionis multas reliquias superesse, quamvis fatendum sit, *illam* in iis graviter, et *hanc* in Cod. Barb. certo misere esse corruptam. Ubi autem *hujus* Codicis lectio aliâ auctoritate confirmatur, certiores fieri videmur de 'Abū-Sa'idi interpretatione: v. c. Gen. 49: 9, ubi pro أسد, quod in reliquis legitur, in Cod. B. et Paris. n. 4, ut ap. Saad., exstat ليث; Gen. 49: 24, ubi post حجر in Cod. B. et n. 12 additur جوهر.

Quin magna est suspicio, lectiones 'Abū-Sa'idi interdum conspicuas esse in aliis Codd. iis in locis, ubi Cod. Barb. nondum collatus est: v. c. in Cod. n. 4, Gen. 6: 3. Ibi enim Sa'adia videtur scripsisse: لا ينغمد ذاتي, id est: *non ut in vaginâ includetur essentia mea*, ut legitur in Cod. quodam MS., teste Castello in Polygl. VI., pro quo in Polygll. Paris. et Lond. editum est: (Const. (ذاتي) لا تحل روحي (*non habitabit spiritus meus*). Sa'adiam autem quodammodo referens, 'Abū-Sa'id secundum Cod. n. 4. habet: لا ينغمد قصدى; pro قصدى (*propositum meum*) autem 'Abū-'l-baracāt, ut Cod. n. 2 et Leid. scribunt, substituerit فيضى *donum meum*.

VI. His probatis, simul aliquando judicare possimus, quomodo 'Abū-'l-baracāt in versione 'Abū-Sa'idi emendandâ versatus sit. Videtur 1) eam in universum correxisse, ubi sive sensus verborum non accurate enunciatus esset, aut vocabula nonnulla ipsi displicerent, sive constructio ingenio linguae minus accommodata esset. Huc referam Gen. 1: 6, 8, ubi ويكون in ليكون et عشى in ليل commutet (cf. supra p. 142 seq.).

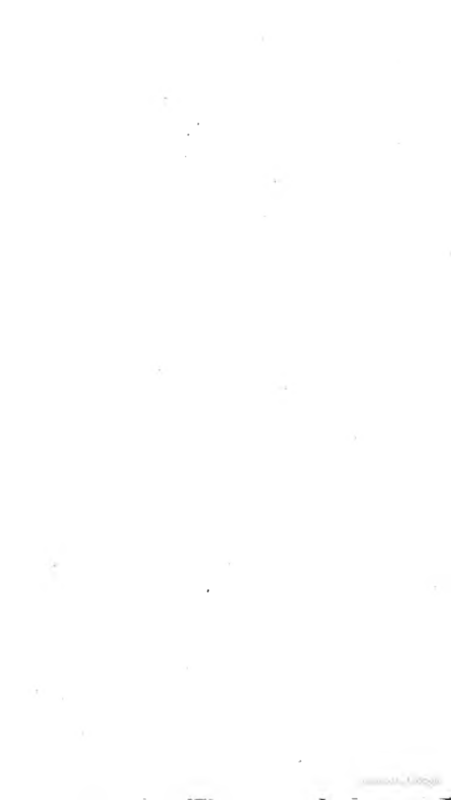
Num. 6: 6. *Non accedet ad corpus mortuum*, ubi 'Abu-Sa'id

ex Cod. Barb. على نفس ميت; ʿAbū-'l-bar. ex Cod. 2, 4, 12, T. et L. على جسد ميت (cf supra p. 126).

Gen. 11:8. Ibi ʿAbū-Saʿīd ex Cod. n. 4 فقطعوا بناء المدينة (*et destiterunt ab aedificandâ urbe*); ʿAbū-'l-bar. ex Cod. Hott., n. 2 et L. فانقطعوا عن بناء المدينة (cf. p. 127).

2) In primis autem ʿAbū-'l-baracāt textum restituisse videtur, ubicunque locorum ʿAbū-Saʿīd Saʿadia*m* pressius secutus erat; v. c. Exod. 4: 24, ubi habet ʿAbū-Saʿīd قتله, ʿAbū-'l-bar. اهاجته (conf. p 136 seqq.).

Quod autem de iis quaestionibus h. l. dictum est, alii examinent, emendent, suppleantque, quibus Codices superstites secum invicem conferendi, ac plures locos majoresque pericopas consulendi opportunitas data sit.

STAMMTAFEL DER FAMILIE

BANŪ-ʿASĀKIR.

EIN BEITRAG

ZUR

GESCHICHTE DER ARABISCHEN LITERATUR

VON

FERDINAND WÜSTENFELD,

DOCTOR DER PHILOSOPHIE UND ASSESSOR DER PHILOSOPHISCHEN FACULTÄT ZU GÖTTINGEN.

AUS LEYDENER HANDSCHRIFTEN ERGÄNZT

VON

H. E. WEIJERS.

STAMMTAFEL DER FAMILIE

BANŪ-ʿASĀKIR.

Hibeṯo'llâh ʿibn-ʿAbdo'llâh ʿibno-'l-Ḥosein

- **ʿAbū-Moḥammed ʿel-Ḥasan ʿibn-Hibeṯo'llâh**
  - 1. Çayino'ddīn Hibeṯo'llâh 488—563.
  - 2. Ṯiqaṯo'ddīn ʿAlī 499—571.
    - 3. Behā.o'ddīn ʿel-Qāsim 527—600.
      - 4. ʿImādo'ddīn ʿAlī † 616.
        - 5. Behā.o'ddīn ʿel-Qāsim
        - 6. ʿAbū-Ḥāmid ʿel-Ḥosein † 658.
  - Moḥammed ʿibno-'l-Ḥasan
    - 7. Tāgo-'l-ʿomanā. ʿAḥmed † 610.
      - 8. ʿIzzo'ddīn Moḥammed † 643.
    - 9. Zeino-'l-ʿomanā. ʿel-Ḥasan 544—627.
      - 10. Niṭāmo'ddīn ʿAbdo'llâh † 645.
      - 11. Rocno'ddīn ʿAbdo'lleṭīf † 644.
    - 12. Facro'ddīn ʿAbdo'rraḥmân 550—620.
      - 13. Qoṭbo'ddīn Masʿūd
- **ʿel-Motaffer ʿibn-Hibeṯo'llâh**
  - ʿOṯmān
    - ʾIsmāʿīl
      - Moḥammed
        - ʿAḥmed
          - ʿAbdo'lwāḥid
            - Ḥasan
              - 14. Šemso'ddīn Moḥammed † 775.

Es ist zweifelhaft, woher diese in Damascus sehr ausgebreitete und angesehene Familie den Namen Banū-Ăsākir bekommen habe, da der Stammbaum [a] nicht, wie man vermuthen sollte, bis zu einem Ahnherrn Ăsākir hinaufgeführt wird und dies überhaupt kein einzeln stehender Name gewesen zu sein scheint, da er nirgends vorkommt. Erst in der hier aus einem unbekannten Arabischen Schriftsteller des zehnten Jahrhunderts der Higra ausgezogenen Stelle [b] findet sich die Vermuthung, dass der Stammvater eine grössere Anzahl, *ăsākir, eine ganze Schaar* von Müttern (Stiefmütter) gehabt habe, wovon er *der Sohn der Schaar, Ibn-Ăsākir*, genannt sei. Es ist dies ein Familien-Name

[a] Für den Ausdruck *Stammbaum* kommt bei den Arabern der dem deutschen ganz entsprechende شَجَرَةُ الأَنْسَاب vor; die fortlaufende Reihe bei der Aufzählung der Vorfahren heisst aber gewöhnlich عَمُودُ النَّسَب, *die Säule des Geschlechtes.*

[b] Dieser Auszug ist aus der Gothaer Handschrift Nr. 432 des Catalogs von *Möller;* der in demselben nicht angegebene Titel des Werkes ist nach der Vorrede ذخائر القصر في تراجم نبلاء العصر *Thesauri palatii de vitis virorum illustrium seculi*, und es enthält, nach einer Einleitung über die Zeitrechnung der Orientalen, in alphabetischer Ordnung Nachrichten über 136 Männer des X. Jahrhunderts, meistens Mitschüler oder Schüler des Verfassers, welcher zu Damascus philologische und exegetische Vorlesungen hielt. Gelegentlich wird auch einiges aus der älteren Geschichte erzählt, so wie er die hier ausgezogene Notiz über die Familie Banū-Ăsākir einst seinem Mitschüler Mohammed ·ibn-Nāfi: ·ibn-Ăbdo'llāh ·el-Ăfifi ·es-Šāfiī auf dessen Wunsch aufgeschrieben hatte; dieser starb am 12 Gomādā II. 952, und der Verfasser konnte wegen Krankheit nicht bei dessen Beerdigung zugegen sein.

geworden, welcher zu dem eigentlichen Namen oder zu anderen Beinamen jedes Mitgliedes derselben hinzugesetzt wird; die vorstehende Stammtafel zeigt das verwandtschaftliche Verhältniss der einzelnen Personen, welche selbst von Arabischen Schriftstellern zuweilen verwechselt werden, wesshalb die hier gesammelten Nachrichten dazu dienen sollen, sie genau von einander zu unterscheiden.

1. Abū-'l-Ḥosein Hibeto'llâh ·ibno-'l-Ḥasan *Çāyino'ddîn ·ibn-ʿAsākir*, geb. im ersten Zehnt des Regeb 488 zu Damascus, ging im J. 520 nach Bagdâd, wo er auf der Academia Nitâmîja die Vorlesungen der Professoren Abū-'l-Fatḥ Aḥmed ·ibn-Borhān, der in demselben Jahre starb[a], und Abū-'l-Fatḥ Asad ·el-Mîhanî[b] besuchte. Er hatte sich besonders auf das Studium der Traditionen, Rechtswissenschaften und Philologie gelegt und lehrte nach seiner Rückkehr nach Damascus in der westlichen Maqçūra der grossen Moschee und trieb juristische Praxis. Er starb Sonntags den 23 Śaʿbān 563 und wurde am andern Morgen auf dem Begräbnissplatze am Thore ·eç-Çagîr beerdigt. *Ibn-Callicān* Nr. 452. Sein Bruder

2. Abū-'l-Qâsim ʿAlî ·ibno-'l-Ḥasan *Tiqato'ddîn ·ibn-ʿAsākir*, geb. im Moḥarrem 499 zu Damascus, lernte schon im J. 505 die Traditionen bei seinem Vater, begab sich ebenfalls im J. 520 zum Studiren nach Bagdâd und unternahm noch nach seiner Rückkehr nach Damascus wissenschaftliche Reisen durch Corâsān und Çibāl, wo er besonders in Merw, Neisâbūr,

---

[a] Vergl. *Ibn-Call.* Nr. 38. — [b] Demnach muss ·el-Mîhanî zum dritten Male an dieser Academie angestellt sein, was *Ibn-Call.* Nr. 88 nicht erwähnt. Vergl. *die Academien der Araber.* Nr. 16.

Herâî, 'Içpahân und Cûfa die berühmtesten Gelehrten hörte. Er richtete seine Studien vorzüglich auf die Geschichte und Traditionen, sowohl was deren Inhalt, als auch was die richtige Reihenfolge der Ueberlieferer betrifft. Er wurde Professor an der Traditions-Schule Nûrîja zu Damascus und starb hier Montags den 11 Regeb 571; Qotbo'*d*dîn Mas'ûd ·*en*-Neisâbûrî hielt ihm die Leichenrede, wobei der Sultan Çalâho'*d*dîn zugegen war, und er wurde auf dem Begräbnissplatze am Thore ·eç-Çagîr ausserhalb der Ringmauer neben seinem Vater und Anverwandten begraben. *Abû'lfed.* Annal. Tom. IV. p. 29; *Ibn-Callic.* Nr. 452; *Sojûtî*, tabaqâto-'l-Hoffât Class. XVI. 16.

Schriften: [1]) *Chronicon Damasci*, meistens Gelehrten-Geschichte nach der Ordnung der Chronik von Bagdâd des Catîb Abû-Becr; sein Sohn Behâ.o'*d*dîn ·el-Qâsim schrieb das Ganze in 800 Heften oder 80 Bänden ins Reine und trug es in der Moschee und in der Nûrischen Schule vor; auch gab er eine Fortsetzung dazu heraus. *Hâgî-Calîfa*, Lexic. bibliogr. ed. *Fluegel* Nr. 2101, 2218. Vergl. Wiener Jahrbücher d. Lit. Bd. 44 Anzeige-Blatt. Der 63 Theil ist zu Gotha Nr. 341, wahrscheinlich das Autographon des Verfassers, und Fragmente aus einzelnen Theilen daselbst Nr. 430.— [2]) *Historia ·el-Morrae*. — [3]) *Lexicon doctorum*, 12 Hefte; die Zahl seiner Lehrer soll sich auf 1300 Männer und über 80 Frauen belaufen haben. — [4]) *Lexicon praeceptorum sex Imâmorum*, Verzeichniss der Lehrer der sechs grossen Traditionssammler, citirt von *Ibn-Call.* Fasc. III. p. 16. — [5]) *Prospectus in cognitionem verborum in fine positorum*, Index zu den vier letzten Traditionssammlungen, 2 Bände. *Hâgî-Cal.* Nr. 784. — [6]) *Concordantiae*, 72 Hefte. —

[7]) ***Quadragenariae urbanae***, 40 Traditionen von 40 Männern in 40 Städten gesammelt, die auf 40 Gefährten Moḥammed's zurückgeführt werden. *Ḥāgī-Ċal.* Nr. 397. — [8]) ***Quadragenariae longae***, 40 Traditionen zum Beweise des Prophetenthums Moḥammed's und über die Vorzüge seiner Gefährten. Nr. 416. — [9]) ***Quadragenariae de virorum sanctorum praestantissimis.*** Nr. 389. — [10]) ***Donum visitanti (sepulcrum prophetae) oblatum.*** Nr. 47. — [11]) ***Dictata*** über Traditionen. Nr. 1182. — [12]) ***Manifestatio mendacii calumniantis doctorem Abū-'l-Ḥasanum 'el-Aš'arī.*** Nr. 2410; Biblioth. Bodleian. Catalog. Nr. 181. *Ibn-Ċall.* Fasc. V. p. 15 citirt ***Virtutes Abū-'l-Ḥasani Alī 'el-Aš'arī.*** — [13]) ***Expositio opinionis falsae et accusatio erroris in traditione de stridore sellae camelinae commissi.*** Nr. 2394. — [14]) ***Remuneratio male afflicti per filium.*** Nr. 3851. — [15]) ***Praestantia traditionariorum.***

3. Abū-Moḥammed 'el-Qāsim 'ibn-Alī *Behā.o'ddīn 'ibn-Asākir*, geb. in der Mitte des Ġomādā I. 527, trat ganz in die Fusstapfen seines Vaters; er gab dessen Werke heraus und hielt darüber Vorlesungen in der grossen Moschee und in der Nūrischen Traditions-Schule, an welcher er seinem Vater als Professor folgte. Von den ihm hier aus den Stiftungen zukommenden Einkünften nahm er nichts, sondern bestimmte sie zu Unterstützungen für auswärtige Studirende; er stiftete sogar eine eigene Traditions-Schule in seinem Hause am Thomasthore *. Er war auch in Miçr und

* Wir erfahren dies aus einer Stelle in 'Ibn-Šohba's Classen der Šāfi'iten, im Leben des Abū-'l-Meḥāsin Moḥammed 'ibn-Alī 'ibno-'l-Ḥasan 'ibn-Ḥamza Šemso'ddīn 'el-Ḥoseinī 'ed-Dimešqī, geb. im J. 715: ولى مشيخة الحديث التى وقفها فى داره بهاء

Jerusalem gewesen und hatte dort Vorlesungen gehalten. Die Chronik seines Vaters schrieb er in 80 Bänden ins Reine, und Abū-Šāma[a] machte einen grösseren und einen kleineren Auszug derselben, jenen in 15, diesen in 5 Bänden. Behā.o'*d*dīn starb am 9 Çafar[b] 600 und wurde neben seinem Vater am Thore ·eç-Çagīr ausserhalb der Ringmauer, da wo das Grab des Moáwija und mehrerer anderen Gefährten Mohammed's ist, an der Ostseite begraben[c]. *Sojūṭī*, l. l. Class. XVII, 14.

الدين القاسم ابن عساكر داخل باب توما, *ihm wurde die Lehrstelle der Traditionen übertragen, welche Behā.o'*ddin *·el-Qāsim ·ibn-Asākir in seinem Hause am Thomasthore gestiftet hatte.* Er starb im Ša·bān 765 und wurde auf dem Qāsijūn begraben. Seine Schriften sind: 1) *Indices ad sex libros traditionum canonicos.* Hāgī-Cal. Nr. 876. — 2) *Accessus ad regulas in introitu balnei observandas.* Nr. 1161. — 3) *Liber memorialis de viris decem recensionum canonicarum.* Nr. 2858. — 4) *Exercitatio abstemiorum de virtutibus Cālīf*arum *legitimorum.* — 5) *Continuatio libri* Classium Traditionariorum *ab ·ed-Dahabio conscripti.* — 6) *Continuatio libri* العبر vom J. 741 bis 762. — 7) *Odor fragrans de genealogia pura.*

[a] Abū-Šāma wurde einen Monat nach dem Tode des Behā.o'ddīn ·ibn-Asākir geboren (vergl. die Academien der Araber Nr. 131, wo es unter den Schriften statt *Ibn el-Athir* heissen muss *Ibn-Asākir*). In welchem Sinne er dennoch sagen konnte: ولى منه اجازة, siehe man bey *Meursinge*, Sojutii liber de Interpretibus Korani p. 78.

[b] Die Angabe in dem Auszuge aus dem Gothaer Codex »Donnerstags den 8 Çafar" kann nicht recht sein, da der 8 Çafar nicht auf einen Donnerstag fällt.

[c] ·Ibn-Callicān Nr. 452 sagt, er sei am Siegesthore begraben.

Schriften: [1]) *Quadraginta traditiones de studio summo in bello sacro gerendo. Hāgī-Cal.* Nr. 389, 400. — [2]) *Collectio diligentissima de praestantiis templi remotissimi* i. e. *Hierosolymitani*, von ihm im J. 596 in der Moschee zu Jerusalem vorgetragen. *Hāgī-Cal.* Nr. 3964*.

4. Alī ·ibno-'l-Qāsim *Imādo'ddīn ·ibn-Asākir* kam zum Studiren nach Bagdād und bereiste dann in gleicher Absicht Corāsān; er hatte sich viele vortreffliche Kenntnisse theils bei den Gelehrten zu Damascus, theils an anderen Orten zu eigen gemacht. Als er nach Bagdād zurückkehrte, wurde er von Räubern überfallen, welche ihm alles abnahmen, was er bei sich hatte, und ihn verwundeten; er blieb desshalb in Bagdād, um die Wunden heilen zu lassen, starb aber Sonnabends den 3 Ġomādā II. 616 und wurde auf der Grabstätte ·es-Šunīzīja beerdigt. Er hinterliess zwei Söhne:

5. der ältere, *Behā.o'ddīn ·el-Qāsim ·ibn-Asākir*, ebenso wie sein Grossvater genannt, hatte seinem Vater Gesellschaft geleistet, und kehrte nach dessen Tode nach Damascus zurück.

6. Der jüngere, ·el-Hosein ·ibn-Alī *Abū-Hāmid ·ibn-Asākir*, begab sich bei dem Andrängen der Tatārischen Schaaren von Damascus nach Aegypten; als er dann erfuhr, dass Syrien wieder ruhig und sicher sei, wollte er mit mehreren anderen dahin zurückkehren, aber auf dem Wege über ·es-Šaubec und ·el-Kerek erkrankte er, und er kam nur bis nach Zor:. Die Nachricht von seinem Tode traf am 6

* Beide Schriften werden gegen das Zeugniss des Ibn-Šohba und ·es-Sojūtī von Hāgī-Calīfa dem Vater Tiqato'ddīn ·ibn-Asākir mit Unrecht beigelegt: Nr. 1344 gibt Hāgī-Calīfa das verwandtschaftliche Verhältniss der Verfasser richtig an, allein hier

Ṡauwāl 658 zu Damascus ein. Er hinterliess nur einen Sohn, der noch sehr jung war.

7. Abū-'l-Faḍl Aḥmed ·ibn-Moḥammed ·Emīno'*ddīn Tāgo-'l-·omanā. ·ibn-Asākir*, älter als seine beiden Brüder, war Qāḍī und einer von den Freunden des Ṡeiċ Tāgo'*ddīn* ·el-Kindī ·el-Ḥanefī; er starb Sonntags den 2 Regeb 610 und wurde am andern Morgen auf dem Begräbnissplatze der alten Moschee neben seinem mütterlichen Grossvater Abū-'l-Beracāt ·ibno-'r-Rān dem Miḥrāb gegenüber beerdigt.

Er schrieb *Societas de praestantiis Hierosolymorum*, wobei er das Werk seines Vetters Behā.o'*ddīn* ·ibn-Āsākir zum Grunde legte und worüber er im J. 603 Vorlesungen hielt. *Ḥāgī-Cal.* Nr. 1344 *.

8. Moḥammed ·ibn-Aḥmed *Izzo'ddīn ·ibn-Asākir* ist der einzige bekannte Ḥanefit aus dieser Familie, während alle übrige Ṡāfi·iten waren; vielleicht wurde er durch den genannten Freund seines Vaters zum Uebertritt bewogen. Er hatte in der Geschichte gute Studien gemacht und starb am 3 Ġomādā I. 643.

9. Abū-'l-Beracāt ·el-Ḥasan ·ibn-Moḥammed *Zeino-'l-·omanā. ·ibn-Asākir*, geb. am letzten Rebī I. 544, starb in der Freitagsnacht den 16 Çafar 627 und wurde neben seinem Bruder ·el-Facr begraben. Seine beiden Söhne waren

---

* Hier fehlt sowohl der Familien-Name Ibn-Asākir, als auch die Jahrszahl 610; dann ist aber قُرِئَ durch das ئَ richtig als Passivum bezeichnet, und nicht *se scholas ejus anno* 603 *audivisse*, was unmöglich war, sondern *se scholas de eo anno* 603 *habuisse* zu übersetzen. Vergl. *P. Lemming*, Comment. philol. exhib. Specim. Ben Abu Scherif, pag. XXVI.

10. Ābdo'*llāh* *Nilāmo'ddīn* ·*ibn-Āsākir*, ein grosser Freund der Traditionsstudien, starb im J. 645; sein Bruder

11. Ābdo'*lletīf* *Rocno'ddīn* ·*ibn-Āsākir* war ihm wenige Monate, nämlich im J. 644, voran gegangen; dieser lebte in stillem Hinbrüten für sich. Beide pflegten oft in der grossen Moschee in der Capelle[a] des Jezīd, welche am Thore des Grabes Ālī's ist, zu sitzen, wo sich die Leute um sie versammelten.

12. Abū-Mançūr Ābdo'rrahmán ·ibn-Mohammed *Facro'ddīn* ·*ibn-Āsākir*, geb. im Regeb 550 zu Damascus, zeigte von Jugend auf ein besonders Streben für die Wissenschaften und widmete sich der Jurisprudenz, die er unter Qotbo'*d*dīn Masūd ·*en*-Neisābūrī studirte. Er wurde von diesem wie sein Sohn behandelt und erhielt seine Tochter zur Frau; er folgte ihm dann als Professor an der Academia Çārūkīja[b], in welcher er zwei Hofräume anlegen liess. Darauf erhielt er auch die Professur an der Academia Nāçirīja-Çalāhīja[c] zu Jerusalem, so dass er einige Monate hier und einige zu Damascus sich aufhielt und auf diesen Besuchen im heiligen Lande bis nach Āsqalon und anderen Städten umherzog. Danach übertrug ihm der Sultan ·el-Malic ·el-Ādil die erste Professur an der neu errichteten Academia Taqwīja, wo die ausgezeichnetsten Männer der Zeit sich um ihn versammelten, so

---

[a] قوّة muss hier eine weichere, spätere Aussprache für قبّة sein.

[b] So ist dieser Name mehrere Male ganz deutlich punctirt geschrieben, und ich habe ihn so gelassen, während ich in den Academien der Araber nach ·Ibn-Šohba *Charudschia* geschrieben habe, weil mir der Ursprung dieser Benennung unbekannt ist.

[c] Vergl. die Acad. d. Arab. pag. 94.

dass diese Academie die Nitāmīja von Damascus genannt wurde, im Vergleich mit der berühmten Academia Nitāmīja zu Bagdād. Auch lehrte er die Traditionen an der Traditions-Schule Nūrīja und in der Moschee 'Ibn-'Orwa, gleich bei ihrer Eröffnung, so wie er auch der erste war, welcher an der Academia 'Odrāwīja bei ihrer Eröffnung im J. 593 angestellt wurde. Als der Sultan den Qāḍī von Damascus 'Ibno-'z-Zekī * 'el-Tāhir 'ibn-Mohjī'ddīn absetzte, schickte er zu 'el-Facr 'ibn-'Asākir und liess ihm die Stelle antragen, allein dieser lehnte sie ab. Er erlangte indess als Rechtsgelehrter eine solche Berühmtheit, dass ihm aus allen Gegenden streitige Rechtsfälle zugesandt wurden, um sein Gutachten darüber abzugeben. Je mehr aber sein Ansehen stieg, desto mehr wurde er den Anhängern der anderen Secten verhasst; darum hütete er sich in der Moschee durch den Säulengang, worin die Hanbaliten ihren Stand hatten, vorüber zu gehen, damit sie in dem Streite der dort seinetwegen entstehn könnte, sich nicht strafwürdig machen möchten; denn die Unvernünftigen und das Volk hassten die Banū-'Asākir, weil sie die Häupter der Šāfi'iten, und unter diesen von der Aš'arischen Parthei waren. Wenn nun 'el-Facr durch das Thor 'el-Berīd in die Moschee trat, ging er über den offenen Platz oder durch den mittlern Säulengang nach der Maqçūra, und ebenso, wenn er aus dieser hinausging, oder

* Banū-'z-Zekī ist der Name einer angesehenen Familie, aus welcher mehrere Generationen hindurch die Qāḍī's von Damascus hervorgingen. Der hier genannte ist weiter nicht bekannt, wohl aber sein Vater und sein Sohn. Vergl. die Acad. d. Arab. Nr. 237 und 233.

wenn er seine Vorlesungen über die Traditionen unter dem Adler[a] beendigt hatte, wandte er sich zur Seite und ging durch das Thor ·el-Borāda hinaus; und da ihn Jemand darum fragte, erwiederte er offen: mein Lieber! ich fürchte, dass sie meinetwegen sich strafwürdig machen. Als der Sultan ·el-Ādil den Bau der nach ihm benannten Academia Ādilīja befahl, bestimmte er sie für ·el-Faćr ·ibn-'Asākir; allein der Sultan starb am 7 Ǵomādā II. 615 vor der Vollendung des Baues, und sein Sohn und Nachfolger ·el-Malic ·el-Mo'aţţam war von der Ḥanefitischen Secte und gegen ·el-Faćr, nachdem dieser ihm sein Missvergnügen darüber gezeigt hatte, so übel gesinnt, dass er nicht nur selbst einen tiefen Groll gegen ihn hegte, aber diesen sogar Andern mittheilte. Er liess ihn dennoch ruhig, bis er unter seiner Regierung die Wallfahrt nach Mecca unternommen hatte; da nahm er ihm die Taqwīja, nachdem ihm zuvor schon die Nāçirīja zu Jerusalem abgenommen war, und ·el-Faćr behielt nur die Ǵārūkīja, wovon er nur ein geringes Einkommen hatte; und als nun die Ādilīja vollendet war, übergab sie der Sultan seinem Qāḍī ·el-Ǵemāl ·el-Miçrī[b] und bekümmerte sich nicht um ·el-Faćr. Doch geschwiegen sei Dem, welcher diesen als ein tröstendes Beispiel und Vorbild für alle Lehrer und Angesehene, denen Unrecht geschieht, hingestellt hat! ·El-Faćr erkrankte am Durchfall und starb Mittwochs den 10 Regeb 620[c]. Es war ein grosses Leichenbegängniss: man trug

[a] D. i. unter der grossen Kuppel, mitten im Schiff der Moschee.

[b] Vergl. die Acad. d. Arab. Nr. 56.

[c] Dies wird erzählt nach einem Werke von ·es-Sibt, worunter ohne Zweifel der bekannte Historiker Sibṭ (Enkel des) ·Ibno-'l-

ihn aus der Academia Ǵārūkīja durch das Thor ·el-Berîd in die grosse Moschee, wo sich die Menschen wie am Freitags-Gottesdienst versammelt hatten; hier wurde die Bahre dicht an die südliche Mauer in der Nähe des Lazursteines[a] niedergesetzt, und sein Bruder von einerley Vater und Mutter, Abū-'l-Beracāt Zeino-'l-omanā. ·el-Ḥasan, trat auf und hielt ihm die Leichenrede. Dann ging der Zug mit der Leiche nach der Gegend des grünen Meidān; die Strassen waren aber so voll von Menschen, von denen sich eine Menge zum Tragen der Bahre herandrängte, dass wenn nicht der ·Emîr ʿIzzo'ddīn ·Eibec, Herr von Ǵarked und Hausmeister des Sultans ·el-Moʿattam, mit seinen Begleitern und die Umgebung des Bruders des Sultans, ·el-Malic ·el-ʿAzîz ·ibno-'l-ʿĀdil, mit Sceptern und Stäben einen Kreis um die Bahre geschlossen hätten, um das Andrängen der Leute zu hindern, die Bestattung an dem Tage nicht hätte beendigt werden können. Sein Grab ist auf der südlichen Höhe in der Nähe der Ǵūfiten gegen Osten [b]. Sein Sohn

13. *Qotbo'ddīn Masʿūd ·ibn-ʿAsākir* war von seinem Vater und Grossvater, dessen Namen er erhielt, ganz das Ebenbild, weil er die Wissenschaften mit Eifer trieb und seinen Zeitgenossen rühmlich voran war; er starb aber schon einige Zeit vor seinem Vater.

Ǵauzī zu verstehen ist. Vergl. Ueber die Quellen des Werkes: ·Ibn-Ćallic. vitae ill. vir., Nr. 24; *Maqrīzī*, hist. des Sultans Mamlouks, trad. par *Quatremère*, T. I. p. 64.

[a] Ein Lazurstein von seltener Pracht war in die Mauer eingefügt und leuchtete durch den Wiederschein der Lampen durch die ganze Moschee.

[b] Vergl. *Ibn-Ćallic.* Nr. 374. Die Acad. d. Arab. Nr. 65.

14. Abū-'l-Faḍl Moḥammed ·ibno-'l-Ḥasan ·ibn-Abdo'lwāḥid *Šemso'ddīn ·ibn-Asākir*, Verfasser einer recht guten Qaçīda von 105 Versen, welche er *Submissio sub Dominum throni beneficum* betitelte und selbst dem Šeiċ 'Emino'*dd*īn ·el-Anefī vortrug, starb Sonntags den 13 Ḏū-'l-ḥiggā 775 in ·es-Šāgūr und wurde am Thore ·eç-Çagīr begraben.

Zu diesen kommen noch zwei Aerzte, von denen der eine ohne Angabe seines Eigennamens blos als 'Ibn-Asākir aus Damascus, geb. im J. 629, gest. im J. 723, von *Hamaker*, Specim. Catalog. p. 18 not. 55 erwähnt wird; den anderen, Abū-'l-Ḥasan Abdo'*r*raḥmán ·ibn-Ċalaf ·ibn-Asākir ·*ed*-Dārimī, welcher ums J. 480 gelebt zu haben scheint und einer anderen Linie dieser Familie angehörte, nennt 'Ibn-·abī-'Oçeibi'a in seiner Geschichte der Aerzte, Cap. XIII. 45.

Ungewiss ist es, ob folgender Gelehrte noch zu dieser Familie gehört: Moḥammed ·ibn-Alī *·ibn-Asākir ·el-Mālaqī* ·el-Onnābī, ein berühmter Philolog, Jurist und Chronograph, war Qāḍī von Malaga und starb hier am 4 Ġomādā II. 636; er schrieb ein Werk *de utriusque Juris institutionibus*, fünf andere *de rebus philologicis* und eine Geschichte von Malaga *.

AUSZUG AUS DEM GOTHAER CODEX Nr. 432.

محمد بن نافع بن عبد الله العفيفى الشافعى سمع معنا على
الشيخ ناصر الدين بن ابى عمر وحضر معنا فى دروس
الشيخ شهاب الدين ابن شكر وحضر دروس الشيخ تقى

* *Casiri*, Bibl. Arab.-Hisp. T. II. p. 126, nennt ihn *Algasani* statt *el-Onnābī*; dagegen hat *Ḥāgī-Ċal.* Nr. 2294 *Ibn-Asker* statt *Ibn-Asākir*.

الدين ابن قاضى عجلون وسالنى عن تراجم بنى عساكر فكتبت له منهم هبة الله بن الحسن بن هبة الله الدمشقى الحافظ الفقيه الشافعى ابو الحسين صائن الدين ابن عساكر اخو الحافظ ابى القاسم وكان الاكبر حدث عن القاضى على ابن الحسين الخلعى وكان حافظا كبيرا ثقة كتب الكثير وكان متبحّرا فى علوم جمّة من الحديث والفقه والاداب توفى سنة ٥٩٣ ومنهم على بن الحسن بن هبة الله ابو القاسم ابن عساكر الحافظ الامام محدث الشام وصاحب تاريخها الفرد فى الاسلام حدث عن خلائق منهم ابو القاسم النسيب والحسين الخلال وابن الحسين وعبد الله بن محمد بن الغزال روى عنه خلق من الاعيان منهم ابنه القاسم وابو جعفر القرطبى ومكى بن علّان صنف التاريخ فى ثمانين مجلدا وكان واسع الرواية كثير العلم وقبره بمقبرة باب الصغير خارج الحظيرة وكانت وفاته سنة ٥٧١ ومنهم القاسم بن على بن الحسن بن هبة الله الحافظ بهاء الدين ابو محمد ابن عساكر كان قد شارك اباه فى اكثر شيوخه سماعا واجازة وصنف عدة مصنفات وخلف اباه فى القيام بهذا الشان بدمشق واظهار كتب ابيه واسماعها بالجامع ودار الحديث النورية وبيّض تاريخ والده لدمشق بخطه فى ثمانين مجلدا ورحل الى مصر واسمع بها وكانت وفاته يوم الخميس ثامن صفر سنة ٦٠٠ ودفن بعد العصر على ابيه بمقبرة باب الصغير خارج الحظيرة التى فيها قبر معوية وغيره من الصحابة من جهة الشرق قال ابو شامة ولى منه اجازة وقد اختصرت تاريخ دمشق فى اصغر واكبر وكلاهما تام فالاول فى خمسة عشر مجلدا والاصغر فى خمس مجلدات ومنهم عبد الرحمن بن محمد بن الحسن بن هبة الله شيخ الشافعية فخر الدين ابو منصور ابن عساكر وليس فى اجداده من اسمه عساكر وانما هى تسمية اشتهرت فى بيتهم ولعله من قبل امهاتٍ بعضهم اهتمّ من صغره بالعلم فاشتغل بالفقه على شيخه القطب مسعود النيسابورى حتى برع فى ذلك وانفرد بعلم الفتوى حتى كانت الفتاوى ترسل اليه من الاقطار وكان

عند شيخه كالولد وزوّجه ابنته فاولدها ابنا سماه باسم جده
القطب مسعود وعاش خلف جده ووالده لانه كان متهما (مهتمّا .l)
بالعلم وبرّز فيه لكنه توفى قبل والده بزمان ودرس الفخر مكان
القطب بالجاروخية وبنى فيها قاعتين ثم ولى تدريس الناصرية
بالقدس فكان يقيم بدمشق اشهرا وبالقدس اشهرا ويطوف
(فى es fehlt hier) تلك الزيارات بالارض المقدسة الى عسقلان
ونحوها ثم ولّاه العادل تدريس التقوية فكان بها عنده فضلاء
الوقت من الفقهاء لجلالته حتى كانت تسمى نظامية الشام وكان
يسمع الحديث ايضا بدار الحديث النورية وبمشهد ابن عروة
اول ما فتح وكان السلطان العادل ابو بكر بن ايوب لما عزل
القاضى الزكى الظاهر بن محيى الدين عن قضاء دمشق ارسل
اليه ان يتولاه فابى وكان يتورع من المرور فى رواق الجامع
الذى فيه حلقة الحنابلة خوفا من ان يأثموا فى الوقيعة فيه
وذلك ان الجهال منهم والعوام كانوا يبغضون شيوخ بنى
عساكر لانهم اعيان الشافعية الاشعرية فكان اذا دخل الجامع
من باب البريد يمرّ فى صحن الجامع او فى الرواق الاوسط الى
المقصورة وكذا اذا خرج منها او قام من اسماع الحديث تحت
النسر ينعطف ويخرج من باب البرادة ويقول لمن يساله عن
ذلك يا ولدى اخاف ان ياثموا بسببى وكان العادل لما
امر ببناء مدرسته المشهورة عزم على انها تكون للشيخ الفخر
فاتفق ان العادل توفى قبل كمال عمارتها وكان ابنه المعظم
حنفى المذهب وكان فى نفسه من الشيخ الفخر لما انكر عليه
اظهار الخمور وتضمينها فتركه حتى حج فى ولايته فاخذ منه
التقوية واخذت منه قبل ذلك الناصرية بالقدس ولم يبق
بيده الا الجاروخية على نزر ما فيها ثم لما تكاملت العادلية
فوضها الى قاضيه الجمال المصرى وتركه فسبحان من جعل
فيه افضل اسوة وعمدة لمن ظلم من المشايخ والفضلاء بعده
وقال السبط ولد الفخر سنة ٥٥٥ وكانت وفاته يوم الاربعاء عاشر
رجب سنة ٦٢٠ ودفن على الشرف القبلى قرب الصوفية شرقا
وكانت له جنازة عظيمة وقبره ظاهر يزار وصلى عليه الملك

العزيز بن العادل وكان مرضه بالاسهال وخرجوا به من المدرسة الجاروخية على باب البريد الى الجامع واذا الناس فى الجامع كهيئتهم يوم الجمعة فوضعت الجنازة ملاصقة الحائط القبلى قرب اللازوردة وتقدم للصلاة عليه (اخوه es fehlt hier) لابويه ابو البركات الحسن المعروف بزين الامناء ثم خرجوا بالجنازة الى ناحية الميدان الاخضر بالشرف القبلى وقد امتلأت الطرق بالناس ومَنَ الذى قدر على الوصول الى حمل سريره ولولا الامير عز الدين ايبك صاحب صرخد استاذدار المعظم مع اصحابه واجناد الملك العزيز بن العادل دائرين حول سريره بالدبابيس والعصى يمنعون الناس من قربه لتعذر وصوله الى حفرته فى يوم ومنهم اخوه الحسن بن محمد بن الحسن المعروف بزين الامناء ابن عساكر ويكنى بابى البركات مولده سلخ ربيع الاول سنة ٥٤٤ وتوفى ليلة الجمعة سادس عشر صفر سنة ٦٢٧ ودفن عند قبر اخيه الفخر ومنهم احمد بن محمد بن الحسن تاج الامناء ابن عساكر المكنّى بابى الفضل اخو الفخر وزين الامناء وهو اكبر منهما كان من اصدقاء الشيخ تاج الدين الكندى الحنفى وتوفى يوم الاحد ثانى رجب سنة ٦١٠ ودفن من الغد بمقبرة مسجد القدم على جده لامه ابى البركات ابن الران قبلى المحراب ومنهم محمد بن احمد بن محمد عز الدين ابن عساكر الحنفى وله عناية بعلم التاريخ توفى ثالث جمادى الاولى سنة ٦٤٣ ومنهم النظام عبد الله بن زين الامناء وكان محبا للحديث واهله وتوفى سنة ٦٤٥ وقبله بقليل من العام قبله اخوه الركن عبد اللطيف وكان متزهدا ذا وسواس وكان كثيرا ما يجلسان بالجامع فى قوة يزيد التى على باب مشهد على ويجتمع اليهما جمع ومنهم الحسين بن على بن القاسم بن على ابو حامد بن العماد كان خرج من دمشق الى مصر ايام الجفلة من التتار ثم لما بلغه استقامة الشام وامنه خرج معه غيره من مصر على طريق الشوبك والكرك فمرض وتوصل الى نحو زرع وجاء الخبر بوفاته الى دمشق فى سادس شوال سنة ٦٥٨ ومنهم على بن القاسم بن على بن

الحسن عماد الدين ابن عساكر والد الذى قبله قدم بغداد
وسمع بها ثم توجه الى خراسان وسمع بها واستجاز لطائف
كثيرة من الدمشقيين وغيرهم ثم عاد الى بغداد فوقع عليه
قطاع الطريق فاخذوا ما كان معه وجرحوه فاقام ببغداد يعالج
الجراحات فمات بها يوم السبت ثالث جمادى الاخرة سنة ٦١٦
ودفن بالشونيزية وخلف ولدين ماتا بعده احدهما المسمى
باسم جده بهاء الدين القاسم كان فى صحبته فرجع الى دمشق
بعد موت ابيه والاخر ابو حامد المذكور قبله ولم يبق من
نسله الا ولد صغير من ابنه الاصغر ابى حامد ومنهم محمد
ابن حسن بن عبد الواحد بن احمد بن محمد بن اسمعيل
ابن عثمان بن المظفر بن هبة الله وفيه يجتمع مع الحافظ
ابى القاسم على بن الحسن بن هبة الله ابن عساكر الشيخ
شمس الدين ابو الفضل ناظم القصيدة المسماة بضراعة الى
ذى العرش المجيد فى ماية وخمسة ابيات لا باس بها واسمعها
من لفظه للشيخ امين الدين الانفى وتوفى يوم الاحد ثالث
عشر ذى الحجة سنة ٧٧٥ بالشاغور ودفن بباب الصغير*

Petiit a me Wüstenfeld*ius*, ut e nostro illo Codice 320, quem Hamaker*us* in *Spec. Catal.*, p. 18 ann. 55, citasset, eum hic locum subjicerem, qui ad Medicum illum Damascenum, antepaenultimo loco a se commemoratum (supra p. 173 vs. 7 seqq.), spectaret; itemque, ut e Codicibus nostris operis Ibn-abî-'Oçaibi*ae* illud supplerem caput, in quo Nicoll*ius* (*Catal. Bibl. Bodlej.* II. p. 134 b.) indicasset de alio ex eâdem familiâ Medico exponi, cujus ipse nomen, inde sumtum, paenultimo loco adjecisset (ibid. vs. 10 seqq.). Facile mihi fuit, priorem illius rogationis partem explere; posteriori autem satisfacere plane nequeo. Quanquam enim antea *duo*

exempla egregii 'Ibn-abī-'Oçaibi*ae* operis, عُيُون الأَنْبَاء فِى طبقات الأَطِبَّاء inscripti, hic possedimus, numeris 59 et 76 notata et in Catalogo sub n. 831 et 832 descripta, nunc tamen, cum *hoc* totum desideretur, non nisi unus de duobus, quibus *illud* olim constabat, tomis nobis superest. Cui causae infelicissima illa jactura tribuenda sit, nusquam annotatum reperi: hoc unum scripto relatum est, quo tempore Hamaker*us* Bibliothecae nostrae Codicum Orientalium praeficeretur (mense Octobri anni 1817), jam nihil amplius de duobus illis exemplis, nisi *posteriorem* tomum Codicis 59, ab ipso in pluteis repertum esse. Conjicerem, perdita volumina in funestâ illâ clade, quâ die 12° Januarii anni 1807 pars urbis nostrae eversa est, interiisse una cum aedibus Rau*ii*, qui haec tunc studiorum causâ apud se servare potuisset; sed quominus id pro vero habeam, hoc maxime obstat, quod Sacy*us* in libro suo *Relation de l'Égypte par Abd-allatif*, anno 1810 edito, non tantum (in p. 478 ann. 1) de *utroque* tomo Codicis 59 ita loquatur, ut certe non appareat, eum *solum posteriorem* Parisiis sibi commodatum habuisse, sed, quod majus est, etiam Codicem 76 (in p. 499 ann. 1) tanquam fontem commemoret, ex quo in illo opere vitam 'Ibn-Çolgol*i* edidisset (p. 549—551). Nisi igitur statuatur Sacy*us* jam aliquot annis antequam librum suum ad finem perduxerit et typothetae tradiderit, locos illos e Codicibus nostris, Parisios ipsi missis, descripsisse, hoc quidem argumentum manifesto probat, Codicem certe 76, et fortasse etiam priorem alterius tomum, circa annum 1810 adhuc exstitisse. Quoquo modo obscura haec res se habeat, nunc saltem partem tantum excellentissimi ejus operis possidemus, et in eâ parte (ex quâ Sacy*us* Abdo'*llatifi* vitam vulgavit,

p. 534—548) non reperitur illud caput, quod ut hic ederem Wüstenfeld*ius* me rogavit. Posterior enim is tomus incipit a capite de ابو سليمان داود بن ابى المُثَنّى ابن ابى فائد, quod a Nicoll*io* l. l. non notatum est; sed quod secundo loco sequitur caput de ابو سعيد بن ابى سليمان, apud Nicol*lium* est XIV: 37; dum apud eundem caput illud de ابو الحسن عبد الرحمن بن خلف بن عساكر الدارمى est XIII: 45.

Quod jam ad Codicem 320 attinet, prior ejus pars, a p. 1—211, complectitur Itinerarium illud, quod in Catalogo sub n. 1849 descriptum est, et cujus Ḥāgī-Ċalīfa mentionem fecit in v. رحلة الكَتّانى. Posteriori parte, a p. 214—441, continetur appendix illa ipsius Ḋahabī*i* ad magnum suum opus historicum (vid. Ḥāgī-Ċal. in v. تاريخ الذهبى), quae in Catalogo sub n. 1867 notata et ab Hamaker*o* in *Spec. Catal.*, p. 19 in ann. 56, commemorata est. Utraque Codicis pars eâdem manu scripta est, et quidem ab 'Abdo'lqādiro ·ibn-'Abdo'lwahhāb ·ibn-'Abdo'lmûman ·al-Qoraśī, in urbe Meccâ, anno 875; satis perspicue sed parum eleganter, sine vocalibus, et passim quoque sine diacriticis litterarum punctis; textus tamen, quem offert, valde emendatus est. Ḋahabī*us* in hoc operis sui supplemento, annorum seriem secutus, exposuit de ingenti numero illustriorum hominum, qui ab a. Arabum 701 ad 740 erant mortui; dum in fine ejus etiam de duobus mentio adjecta est, qui a. 741 (سيف الدين تَنْكِز الناصرى نائب السلطنة بدمشق, p. 432—434 *, et ابو عبد الله ابن تَمّام, p. 434 seq.); de uno qui a. 742 (جمال الدين

* Hujus viri mortem 'Ibn-Ḥabīb notavit ad a. 740, trium qui proxime sequuntur, ad eundem annum quo hîc obiisse traduntur; de postremo autem in illius opere mentio non facta est.

المِزّى, p. 435—439); de uno qui a. 746 (تاج الدين التبريزىّ, p. 439 seq.), ac denique de uno (تاج الدين ابن السَّبّاك, p. 440 seq.), qui a. 750 obiisse legitur. Ex quibus ergo si de reliquis quidem ipse Ďahabī*us* (quem, teste etiam 'Ibn-Ḥabībo, a. 748 mortuum esse constat) hic retulerit, postremum certe is adjecit, qui brevi post illius mortem hoc opus, ut ab ipso fuisset compositum, in lucem ediderit *.

In hoc igitur libro, MS. p. 328, sequens exstat locus de Bahā.o'*d*dīno 'ibn-'Asākir:

ابن عساكر الشيخ الجليل الطبيب المعمَّر مُسْنِد الشام بهاء
الدين ابو محمد القسم بن مظفَّر بن محمود بن تاج الأُمَنَاء

* Ex initio etiam apparet, non ipsum *auctorem*, sed alium quempiam, hanc appendicem edidisse. Sic enim incipit in Codice nostro: بسم الله الرحمن الرحيم اللهمّ صَلِّ على اشرف خَلْقك سيّدنا محمد واله وسَلِّمْ اخبرنى غيرُ واحد مشافَهةً وكِتَابةً عن الامام الحافظ الكبير شمس الدين ابى عبد الله محمد بن احمد بن عثمان بن قايماز رحمة الله تعالى عليه قال هذا مجلّد مُلْحَق بتاريخ الإسْلام شِبْهَ الذَّيْل عليه فيه نَحْوٌ من اربعين سنةً اوّلُها سنةُ احدى وسبعمائة. Post pauca haec verba praemissa statim sequitur primum operis capitulum de خَدِيجة بنت الرَّضِىّ, natâ a. 617, mortuâ a. 701. Subscriptio libri in p. 441 haec est: تمّ ذيل كتابِ تاريخ الإسلام وطبقاتِ المَشَاهِير والأَعْلام كِلَاهما من جَمْع العلّامة الحافظ الكبير محدِّث الاسلام ومُوَرِّخ الانام شمس الدين ابى عبد الله محمد بن احمد بن عثمان بن قايماز بن عبد الله الفارِقىّ الاصل التَّميمىّ الدمشقىّ المعروف بابن الذَّهَبىّ تغمّده اللهَ تعالى برحمته واسكنه فَسِيحَ جَنّته آمين على يد الفقير الى عَفْو الله والملتجئ الى حَرم الاله عبدِ القادر بن عبد الوهّاب بن عبد المومن القرشىّ الخ *

احمد بن محمد بن الحسن بن هبة الله بن عبد الله بن عساكر الدمشقىّ ولد فى صفر سنة تسع وعشرين وستمائة وله حضورٌ فى هذه السنة على مشهور النيربانىّ [a] وحضر فى الثانية على كَريمة القُرَشيّة وحضر فى الثالثة على سيف الدولة ابن غسّان والفخر الإِرْبلىّ [b] ومُكْرَم بن ابى الصَّقْر [c] وعمّ جدّه ابى نصر عبد الرحيم بن محمد [d] وحضر فى سنة اثنتين وثلاثين على ابى الحسن بن المُقَيَّر [e] وسمع فى سنة اربع وثلاثين من ابى المُنَجَّا ابن اللَّتى [f] والقاضى شمس الدين ابن سَنِىّ

---

[a] Hoc nomen relativum ductum est, credo, a نِيرَبَا, de quo vico sequentia exstant in Lexico Geogr.: نيربا بالكسر ثم السكون وفتح الراء والباء موحّدة مقصورة قرية كبيرة ذات بساتين من شرقىّ المَوْصِل من كُورة المَرْج. Ipse autem vir ille, Mashūr ʾan-Nirabanī, in cujus praesentiam primo aetatis anno admotus fuisse hic Bahāo'ddīn legitur, aliunde mihi non notus est.

[b] Nomen hujus viri plenius vide infra apud Ibn-Habībum ad a. 692, ubi de morte filii ejus Bahāo'ddīni mentionem injecit.

[c] Nomen hujus viri sic ut feci pronuntiandum esse, ex Dahabīi المشتبه, in v. مكرم, certum est.

[d] Hic Abdo'rrahīm igitur filius fuit Mohammedis ʾibno-'l-Hasan, et frater Tāgo-'l-ʾomanāi Ahmedis, Zaino-'l-ʾomanāi ʾal-Hasanis et Faḥro'ddīni Abdo'rrahmánis. In tabulâ genealogicâ supra exhibitâ nondum notatus est.

[e] Sic pronuntiandum esse, ex ʾal-Qāmūso et Dahabīi المشتبه mihi apparuit.

[f] Nomen المنجا saepe offenditur apud Ibn-Habībum (vide infra ad a. 657, 695, 701, 770), et ubique in Codice nostro litterae ج geminationis signum inscriptum est. De nomine اللّتى jam dixi in annot. ad Meursingei *Spec.* p. 87 seq.; nunc tamen probabilius mihi videtur, illud non pro *nomine relativo* habendum esse, sed

الدولة [a] ومَكْتوم بن احمد وابن ظَفَر والعِزّ النّسّابة وطائفةٍ
واجاز له خاصٌّ وعامٌّ [b] مثلَ ابى الوَفاء ابن مَنْدَه [c] وابن روزبة [d]
والقَطِيعيّ وخَلْقٍ وكان يعالج المَرْضى مُروّةً وله من مِلْكه ووَقْفه
مُغَلٌّ وافرٌ خدم فى ديوان الخِزانة مدّةً ثم ترَك وكبِر وآرْتعش
خَطُّه خرّج له المُفِيد ناصر الدين ابن الصَّيْرفيّ معجما حافلا
فى سبعِ مجلّدات وخرّج له البِرْزاليّ [e] والعَلائيّ [f] وعمّر دهرا وروى
الكثيرَ وكان كثير المحاسن صَبورا على الطلبة على تخْليط فى

---

pro *cognomine*, quod اللَّتِّىء pronuntiandum sit. Haec de eâ formâ in al-Qāmūso offeruntur, in v. لتأ: لموضعه اللازمُ كأمير اللَّتِّىء.

[a] Duos alios viros, ab eodem Sanījo'ddaulâ genus ducentes, commemoravit Wüstenfeldius in libro: *die Academien der Araber* N. 57 et 112, de quorum posteriori conf. Ibn-Habīb ad a. 658.

[b] Sic facile apparet legendum esse pro خاصا وعاما, ut in Cod. scriptum est.

[c] Alios ex eâdem stirpe viros vide apud Ibn-Ċall. N. 631 et 805, et apud Sojūṭīum in طبقات المفسّرين, ed. Meursing. p. ٨ vs. 5 seq.

[d] Incertam reliqui, ut in ipso Codice est, quartam hujus nominis litteram. Fortasse *Ibn-Rausana* pronuntiandum est.

[e] De hoc viro in peculiari capite hujus ipsius libri Ḋahabīus exposuit, p. MS. 420—422. Nomen ejus sic ibi in initio scriptum exstat: البرزالى هو الشيخ المحدّث الامام العالم الحافظ مُفيد الشام مؤرّخ الاسلام علم الدين ابو محمد القاسم بن العَدْل الكبير بهاء الدين محمد بن يوسف بن الحافظ زكىّ الدين البرزالىّ الاشبيلىّ الدمشقىّ الشافعىّ شيخ الحديث; ac natus esse legitur mense Ġomādā priori anni 665, mortuus die Solis, 4° mensis Ḋū-'l-ḥiggae a. 739. Conf. de eodem كتاب طبقات الحفاظ, ed. Wüstenf. Part. III. p. 72 N. 14; *die Acad. d. Ar.* N. 103; et Ibn-Ḥabīb ad a. 739 (qui ad a. 699 mortem notavit patris ejus Bahā'o'ddīni).

[f] De hoc etiam vide طبقات الحفاظ, l. l. III. p. 76 N. 2; *die Acad. der Ar.* N. 140; et Ibn-Ḥabīb ad a. 761.

بخطه فالله تعالى اعلم بسرّه وله صدقة ووقف وجعل داره دار حديث سمّعتُ منه اولادى الاربعة وسمع منه بكَفْر بَطْنَا [a] عدّة توفى فى شعبان سنة ثلاث وعشرين وسبعمائة وقد سمع بنفسه من الرّشيد العراقىّ والكمال بن طلحة [b] وعثمان بن خطيب القَرَافة [c] وشيخ الشيوخ الانصارىّ لازمه البرزالىّ سنتين وقرا عليه نحوًا من خمسمائة جزء وكان متوددا الى المحدّثين وتثبّت للرواية فى خطّه آرتعاش شديد بحيث انّه يكتب الألف هكذا [d] خَمْس سينات وتفرّد بأجزاء عالية ومُتّع بأكثر حواسّه وذهنه وَلِيتُ مَشْيَخَةً [e] داره ثم تركتُها للحُيى المَقْريزىّ [f] لبُعْدها وكان حَسَنَ الحاضرة *

---

[a] من قرى غوطة دمشق ,كَفْر بَطْنَا teste Lexico Geogr., est.

[b] Hujus viri mortem notavit Ibn-Ḥabîb ad a. 652.

[c] القَرَافة in Lex. Geogr. esse legitur خطّة بالفُسْطاط من مصر سمّيت بقَرَافة بطن من المَعَافِر نزلوها فسمّيت بهم وهى اليوم مقبرة اهل مصر وفيها أبنية جليلة ومحالّ واسعة وسوق قائم ومشاهد للصالحين وتُرَب الاكابر كابن طُولون وبها قبر الامام الشافعىّ رضى الله عنه وهى متفرّجات اهل مصر *

[d] Expressa hic in Codice est ipsa figura litterae Elif, ut a Bahāo'ddîno illo manu mirum in modum tremente scribebatur; nempe ita se habens, ut non unâ constaret tenui et ad perpendiculum exactâ lineâ, sed quam plurimis continuatis ductibus, qui modo dextram et modo sinistram versus deorsum vergentes, sensim longitudinem litterae ا aequarent. Haud male igitur jam adjicit auctor, istam figuram quodammodo similem esse quinquies continuatae litterae س (in dorso jacenti).

[e] Vox مَشْيَخَة non tantum, ut *pluralis* forma, Šeicos, sed etiam ut singularis, *munus* sive *dignitatem Šeiki* significat: quam posteriorem potestatem hic spectandam esse, per loci rationem evidens est. Eodem sensu occurrit ea vox in Wüstenfeldii libro: *die Acad. d. Ar.* p. ٩ vs. 3 et p. ١٣ vs. 16.

[f] Ḍahabius in peculiari capitulo hujus ipsius libri de hoc viro

De eodem viro apud 'Ibn-Ḥabîb*um* ad a. 723 (MS. p. 288) breve hoc capitulum exstat:

وفيها (سنة ثلاث وعشرين وسبعمئة) توفّى المُسْنِد بهاء الدين ابو محمد القاسم بن مظفّر بن محمود بن احمد بن محمد بن الحسن بن هبة الله بن عَسَاكِر الدمشقى ماجِدٌ نَسَبُهُ رفيعُ الأَرْكان، وبَيْتُه مشحونٌ بالأَماثِل والأَعْيان، كان منقطِعًا عن الناس، مستضِيـًا من العُزْلة بأَنْوَرِ مِقْباس، ذا فَضِيلةٍ وَرِيقَةِ العَذَب[a]، ومعرفةٍ بالطبّ والأَدَب، اخَذ عن حُفّاظ الشام، وسمع كثيرًا من حَدِيثِ مَنْ أَظَلَّه الغَمَام[b]، وروى وافاد واسنَد، وطالتْ مدّةُ عُمْره فيما يُشْكَر عليه ويُحْمَد، وهو من مَشايِخِ والِدى[c] فى الحديث وكانت وفاته بدمشق عن اربع وتسعين سنة تغمّده الله برحمته*

---

egit (MS. p. 392). Nomen ejus ibi in initio sic scriptum est: المقريزى الفقيه المحدّث العالم محيى الدين عبد القادر ابن محمد بن تميم المقريزىّ البعلبكىّ الحنبلىّ; et mortuus esse legitur mense Rabî'*o* priori a. 732, natus circiter 55 annos. Quod hîc de illo attigit, id ibi quoque his verbis dixit: وصار شيخ الحديث للبهاء بن عساكر*

[a] Forma عَذَبٌ hîc pluralis est, ducta ab عَذَبَةٌ, *ramus:* verba enim proprie significant: *praeditus excellenti ingenii virtute, cujus rami erant frondosi*, id est, *quae quanta et quam multiplex esset omnium oculis patebat.*

[b] Evidens est, verbis مَنْ أَظَلَّهُ الغَمَامُ, *illius quem nubes obumbrarunt*, hîc simpliciter *Moḥammed*em significari; nec dubito etiam, quin hac periphrasi illud spectetur factum, quod e Moslim*orum* traditione narravit Gagnier*ius*, *Vie de Mahomet* II. p. 216; nempe quod acciderit in ultimâ cui ipse Propheta interfuit expeditione (Ṭabûk*ensi*), cum ad illius preces serenissimum coelum aestivum derepente densis nubibus obtegeretur, et siti enecati milites copiosissimâ pluviâ rigarentur.

[c] Pater auctoris, Zaino'*d*dîn Abû-'l-Qâsim 'Omar, mortuus est a. 726, annos habens 65. Ipse in opere suo de illo retulit.

Praeter hunc autem de tribus quoque aliis viris, ad eandem ʿIbn-ʿAsākiri stirpem pertinentibus, at a Wüstenfeldio nondum notatis, mentionem factam reperi: de uno a Ḋahabīo in eodem illo libro, de duobus ab ʿIbn-Ḥabībo. Operae igitur pretium videtur, ut locos, in quibus de his agatur, hîc etiam describam, et sic viam sternam ad tabulam illam genealogicam, quam diligentissimus auctor ex suis quidem subsidiis accurate confecit, nostrorum ope amplificandam et perficiendam.

Apud Ḋahabīum ergo ad a. 711 (MS. p. 264 seq.) sequens offertur capitulum, de Faċroʾddīno ʿibn-ʿAsākir:

الفخر بن عساكر الشيخ العالم الأَصِيل المُسْنِد فخر الدين ابو الفتح اسمعيل بن نصر الله بن تاج الأُمَنَاء احمد بن محمد بن حسن بن عساكر الدمشقيّ مُشْرِف المَسَاجِد البَرَّانيّة * ولد فى صفر سنة تسع وعشرين وستمائة وروى عن

* Id est: *Inspector Templorum extra ipsam urbem* (Damascum) *sitorum*, e quibus ex. gr. unum commemoravit ʿIbn-Ċallic. in fine capitis de الملك الظاهر غازى, edit. Wüstenf. Fasc. 6 p. ٨, Slanei T. I. p. ٥٩٣. Vox بَرَّانِيٌّ enim et formâ et potestate prorsus convenit cum Syriaco ܒܪܳܝܳܐ, quod apud Bar-Hebraeum p. 184 vs. 7 et 205 vs. 9 occurrit et in utroque loco *externum* significat. Formâ tenus conferenda est cum جَسَدَانِيٌّ, *corporeus*, et cum جَوَّانِيٌّ (Syr. ܓܘܳܝܳܐ), *internus*, cujus posterioris significatio igitur τῷ بَرَّانِيٌّ plane est opposita. Utramque hanc formam commemoravit ʿal-Qāmūsi auctor, citans (in v. برّ) hanc sententiosam Arabum dictionem: مَنْ أَصْلَحَ جَوَّانِيَّتَهُ اصلح اللهُ بَرَّانِيَّتَهُ, *qui bonum facit statum suum internum, Deus bonum facit statum ejus externum.* Hinc ergo illustrantur quoque nomina Scholarum Damascenarum, de quibus Wüstenfeldius in libro *die Academ. d. Ar.* mentionem fecit, الظاهريّة (p. 66), الشّاميّة الجَوّانيّة (p. 58), الشّاميّة البَرّانيّة

ابن اللَّتى ومُكْرَم وابـى نَصْر بـن الشِّيرازىّ [a] وابن المُقَيَّر
وجعفر الهمدانى وكَرِيمة وسالِم بـن صَصْرَى [b] وعـدّةٍ وخـرّج

الناصريّة الجَوّانيّة (p. 79), الظاهريّة الجَوّانيّة (p. 80), et البَرّانيّة (p. 84). Nempe duae fuerunt Damasci Scholae, quae a nomine conditricis, سِتّ الشَّامِ زُمُرُّد خاتُون, sororis Çalāho'ddīni, الشاميّة dicebantur; duae itidem, quae ab 'al-Malico-'t-Tāhiro الظاهريّة, et quae ab 'al-Malico-'n-Nāçiro الناصريّة appellabantur: ex quibus alterae *intra urbem*, alterae *extra eam* structae erant. Similiter etiam 'al-Qāhirae duae fuerunt Scholae, المُعِزِّيّة dictae, quae ob eandem causam adjuncto nomine البرّانيّة et الجوّانيّة a se invicem distinguebantur.

[a] De hoc viro in peculiari capite hujus ipsius libri egit Dahabīus, p. MS. 329 seq. Nomen ejus ibi in initio sic scriptum est: ابن الشيرازى الشيخ الجليل المُسْنِد الامين المعمَّر رُحْلـة الشام شمس الدين ابو نصر محمد بن القاضى الرئيس عماد الدين ملك الكَتَبة محمد بن العلامة اقضى (sic) القضاة شمس (الدين adde) ابى نصر محمد بن هبة اللـه بن محمد بن هبة الله بن محمد بن يحيى بن بُنْدار بن مميل الفارسىّ الشيرازىّ الاصل الدمشقىّ ثم المِزّىّ; ac natus esse legitur mense Šauwāle a. 629, mortuus die 9° mensis Dū-'l-higgae a. 723. Conf. de avo ejus Wüstenf. liber *die Acad. d. Ar.* N. 79; ac de patre et fratre ejus 'Ibn-Habib ad a. 682 et 705.

[b] De pronuntiatione nominis صَـصْرَى jam dixi in annot. ad Meursingei *Spec.* p. 114. De nepote autem hujus Sālimi 'ibn-Çaçrā, Ahmede 'ibn-Mohammed (de quo vide etiam Wüstenf. l. l. N. 48, et 'Ibn-Habīb ad a. 723), peculiare in hoc Dahabīi libro caput est (MS. p. 326), in cujus initio genealogia ejus his verbis traditur: ابن صصرى الشيخ الامام العالم قاضى القضاة كبير الرؤساء نجم الدين ابو العباس احمد بن محمد بن سالم بن الحافظ ابى المَوَاهب الحسن بن هبة الله بـن محفوظ بـن الحسن

له الشيخ عَلَمُ الدين مَشْيَخَةً ᵃ في جُزْءَيْن واجاز له الشيخ شهاب الدين السُّهْرَوَرْدى ᵇ واسمعيل بن باتكين ᶜ وعدّة وحدّث بالكثير وكان له أَجْزاء وعلى ذِهْنه تاريخ ونُتَف ᵈ وفيه دِينٌ

ابن الحسن بن محمد بن الحسن بن احمد بن محمد بن صَصْرَى الربعىّ التَّغْلبىّ الدمشقىّ الشافعىّ. De hujus Ahmedis fratre, Sālimo 'ibn-Mohammed 'ibn-Sālim, conf. 'Ibn-Habīb ad a. 698; ac de utriusque patre, Mohammede, Sālimi hîc commemorati filio, idem ad a. 670.

ᵃ Dictio خرّج له مَشْيَخَةً in libris hujus generis saepe occurrit (vid. ex. gr. Wüstenf. *die Acad. d. Ar.* p. ٩ vs. 4 et p. ١٢ vs 1 a f.), atque evidens est eam significare: *edidit librum illius* (id est, *librum ex illius institutione profectum et illi igitur tanquam auctori tributum*) *de Šeikis*, nempe talem, in quo de multorum Šeicorum, ipsi notorum, nomine, genealogiâ, aetate et scriptis, exponeret. Istiusmodi libri brevissimo nomine مَشْيَخَة, *Šeiki*, dicebantur, ut etiam apparet ex Hāgī-Calīfae Lexico bibliographico, qui sub titulo مشيخة haud paucos eorum commemoravit.

ᵇ De hoc viro, jam mortuo a. 632, vide 'Ibn-Call. N. 507. Pronepotem ejus commemoravit Dahabīus in peculiari hujus libri capite, MS. p. 413, in cujus initio genealogia ejus sic traditur: ابن السهروردى الصدر الصاحب جمال الدين عبد الرحمن ابن عبد المحمود بن ابى جعفر محمد بن شيخ الاسلام شهاب الدين عمر بن محمد القرشىّ التيمىّ البكرىّ السهروردىّ ثم البغدادىّ. Hic Bagdādi occisus esse legitur mense Dū-'l-higgâ a. 737.

ᶜ Hujus nominis, aliunde mihi non noti, duae postremae litterae in Cod. punctis carent. Videtur tamen sic ut feci scribendum, et pronuntiandum esse بَاتَكِين.

ᵈ نُتَف, plurale formae نُتْفَة, proprie ea significat, *quae sine labore et solis digitis e terrâ evelluntur*, et hinc figurato sensu

وعمّة وجَلادةٌ على خِفّة فيه حدّث بدمشق ومصر توفّى فى مصر سنة احدى عَشْرة وسبعمائة وله اثنتان وثمانون سنة *

Duorum autem illorum, quorum nomina ex Ibn-Ḥabîbi opere supplere hîc possum, alter est Amîno'ddîn ·ibn-Asâkir, alter Šarafo'ddîn ·ibn-Asâkir. De priori, mortuo a. 687, haec apud illum scriptorem (MS. p. 108 seq.) offeruntur:

وفيها (سنة سبع وثمانين وستّمئة) توفّى الشيخ أمينُ الدين ابو اليُمْن عبد الصَّمَد بن عبد الوَهّاب بن الحسن بن محمد بن الحسن بن هبة الله بن عبد* الله بن الحسين

---

talia, quae non solide elaborata sed leviori manu tractata sunt (conf. quae de vi formae نُتَفَة ex ·al-Qâmûso in Lexica recepta sunt). Dicit hoc loco auctor, cum singulari quâdam breviloquentiâ: *Scripto reliquit multa volumina, ac de sagacitate ingenii ejus tum in historicorum operibus, tum in aliis generis libris leviore stilo conditis, proditum est.* Quo autem Lectori certum sit, reverâ hunc sensum subobscuris illis verbis tribuendum esse, ex ipso hoc opere alium locum adscribam, in quo simillima magnâque ex parte plane eadem locutio offenditur. Nimirum in fine capituli de شمس الدين ابن القمّاح (nato, ut hîc legitur, a. 656; mortuo, ut expressis quidem verbis hîc non dictum est, sed tum ex ipso hujus capituli *loco* sequitur tum ex Ibn-Ḥabîbo constat, a. 741) haec scripsit Dahabîus (MS. p. 435): وجمع مجاميعَ مُفيدَةً على ذِهْنه تاريخٌ كثيرٌ ووَفَيَاتٌ للشُّيُوخ وحكاياتٌ ونَوَادِرُ, id est: *et composuit opera utilissima; de sagacitate ingenii ejus tum in multis historicorum locis est proditum, tum in talibus diversorum Šeicorum libris quorum primarium propositum est accurate annos mortis notare, tum etiam narrationes feruntur et singularia exstant specimina.*

* In Cod. hîc male scriptum est عبيد: in altero loco, infra edendo, recte offertur عبد.

ابن عَسَاكِرِ الدمشقيّ الشافعيّ عالِمٌ عامِلٌ وَرِعٌ لِوَاءِ الزُّهْدِ
حامِلٌ كثيرُ العبَادة ماشٍ مع المَشِيئةِ والإرادة تعلّق بأطْواقِ
الأَخْلَاقِ الجَمِيلَة وجاوَرَ بالحَرَمَيْنِ الشريفَيْن وحدّث بهما
مُدّةً طَوِيلَة سمع الكثيرَ من جَدِّه وغَيْرِه ولازَمَ الطريقَ في
سُرَاهُ وسَيْرِه تَرَكَ الدنيا مع القُدْرة عليْها وعَزَفَتْ نفسُه عنها
فما اشْتغلَ بها ولا نظَرَ اليْها وهو من بَيْتِ العِلْمِ والحَدِيثِ
والفَضْلِ المَكِينِ والدِّينِ المَكِيثِ وله نَظْمٌ زها دُرُّ عُقُودِه وهَبَّ
نَسِيمُ نَجْدِه وغَوْرِه وزَرُودِه[a] وهو القائل من أبيات

(الرمل) [b]مَنْ يَكُنْ أَضْحَى بنَجْدٍ مُغْرَمًا   وزَرُودٍ والحِمَى والعَلَمِ

---

[a] De زرود haec in Lexico Geogr. exstant: زرود موضع بطريقِ مكّةَ بعد الرَّمْل فيه قصرٌ اصفرُ لعلّها سُمِّيَتْ به وبِرْكةٌ وآثارٌ.
Describit autem in hoc articulo 'Amīno'ddīni poësin tanquam talem, *cujus aura lenis, similis illi quae regiones Nagdi, 'al-Gauri et Zarūdi, beat, jucundissimum in modum spiraret.*

[b] Sensus hujus distichi, ut cum sequente cohaeret, hic est: *Si alii homines amori Nagdi et Zarūdi et 'al-Himāï et 'al-Alami fuerunt dediti, at* mea *amoris aegritudo cum templo Dei conjuncta est* caet. De الحِمَى Lexicon Geogr. sequentia offert: الحِمَى بالكسرِ والقَصْرِ واصلُه الموضعُ فيه الكَلَأُ يُحْمَى من الناس أَنْ يَرْعَوْه قال الأَصْمَعِيُّ الحِمَى حِمَيَانِ حِمَى ضَرِيَّةَ وحِمَى الرَّبَذَةِ قال ووجدتُّ انا حِمَي النِّير وحِمَى ذِي الشَّرَى وحِمَى النَّقِيع وحِمَى ضَرِيَّةَ وهو اشهرُها واسترُها وهو كان حِمَى كُلَيْبِ بن وائل وبناحية منه قبرُ كُلَيْبٍ معروفٌ الى الان وهو سَهْلُ المَوْطِيِّ به كانَتْ تَرْعَى إِبِلُ المُلُوكِ وحِمَى الرَّبَذة قال فيه النبيُّ صلّى الله عليه وسلّم لَنِعْمَ المنزِلُ الحِمَى لولا كَثْرَةُ حَيَّاتِه وهو غَلِيظُ المَوْطِيِ كثيرُ الحُمُوض يَطُول عنه الأَوْبارُ وتَتَفَتَّقُ الخَوَاصِرُ وحِمَى فَيْدٍ يجيء في أَشْعار أَسَدٍ وطَيِّء وفي أَشْعار كُلَيْبٍ في أَحْماء بلادهم وحمى (حِمَى .l) النِّير بكسر النون ياتى [في النون] وحِمَى ذى الشَّرَى وحِمَى النَّقِيع بالنون بقرب المدينة حَمَاه عُمَرُ لإبِلِ

فَبِبَيْتِ الله أَمْسَى شَجَنِى   والهَوَى مَكّةُ ذاتُ الحَرَمِ
إنّ قلبى فى نَوَاحِيها لَقًى   وفُؤَادى بين تلك الحُطُمِ[a]
فاسْأَلَا[b] عنّى اذاما جِئْتُمَا[c]   بين رُكْنِ البيت والمُلْتَزَمِ[d]

الصَّدَقة. Exhisigiturdiversislocishîc,credo, حِمَى ضَرِيّة significatum est,situm(utibid.in v. ضرية legitur)in viâ quae al-Baçrâ Meccam ducit.- De العَلَم haec in eodem libro scripta sunt: العلمِ جبلٌ فَرْدٌ شرقىَّ الحاجِرِ يقال له أَبَانٌ فيه نَخْل وفيه وادٍ لو دخَله مائةُ اهلِ بَيْتٍ بعد أن يَمْلِكوا عليهم المَدْخَلَ لم يَقْدِرُوا عليهم ابدًا وفيه عيونٌ ونخلٌ ومياهٌ وعلمُ بنى الصادِرِ يُوَاجِهُ العمران (القَنَوَيْنِ .l) تِلْقَاء الحاجِرِ قال ولا ادرى اهو الذى قبلَه أم أَخَرُ وعَلَمُ السَّعْدِ ودَجُوجٌ جبلانِ من دُومَةَ على يومٍ وهما جبلانِ مُنِيفانِ كلّ واحدٍ منهما يَتَّصِل بالآخَرِ ودَجُوجٌ رَمْلٌ متّصِلٌ مَسِيرَةَ يومَيْنِ الى دُونِ تَيْمَاءَ بيومٍ. Verisimile est, hîc primum illum montem, etiam *Abânum* dictum, spectari. Quo autem probem emendationem, in loco descripto propositum, necesse est ut etiam haec, quae in v. قنوان leguntur, adducam: قنوانَ تَثْنيةُ قَنًا وهما عُوَارِضٌ وقَنًا سُمِّيَا قَنَوَيْنِ لعادتهم فى تَثْنيةِ الشىء ومُقارِنِه كالقَمَرَيْنِ والعَمْرَيْنِ وقيل جبلانِ تِلْقاء الحاجِرِ لبنى مُرّة من غربىّ الحاجِرِ *

[a] In Cod. scriptum est حُطَم; sed quum manifestum mihi videatur, formam pluralem حطم hîc ad singul. حَطِيمٌ referendam esse, et quum a formâ فَعِيلٌ saepe quidem plurale فُعُلٌ ducatur (ut سُرُرٌ a سَـرِيـرٌ, نُذُرٌ a نَذِيرٌ), nunquam vero فُعَلٌ, haud dubitavi illud pro hoc substituendum esse. Nomine الحُطُم poëta hic diversas partes septi, quo Templum Meccanum includitur, significat.

[b] Alloquitur hîc, solenni poëtarum Arabum more, *duos* amicos, quos sibi hoc carmen fundenti praesentes adesse fingit. [c] In Cod. male scriptum est جئتهما; sed metrum, non minus quam loci ratio, indicat, ita ut feci corrigendum esse. [d] Male in Meninskii

تَجِدَانِي عندها رَهْنَ هَوًى   وعُهُودٍ للتَّصَابِي قُدُمٍ[a]
عائِذًا طَوْرًا وطَوْرًا لائِذًا   بِحِمَى مَنْ حَلَّه لَمْ يُضَمِ

وله ايضا

(الرمل) يا نُزُولًا[b] بين سَلْعٍ وقُبَا[c]   جِئْتُكم أَسْعَى على شِقَّةِ بَيْنِ

---

et Freytagii Lexicis المُلْتَزِم, bene autem apud Giggeium et Castellum المُلْتَزَم scribi, manifesto apparet ex his Lexici Geogr.: المُلْتَزَم بالضم ثم السكون وتاء فوقها نقطتان مفتوحة ثم زاى مفتوحة ويقال له المُدَّعَى والمُتَعَوَّذُ وهو ما بين الحَجَر الاسود والباب من الكعبة المعظَّمة بمكّة *

[a] Forma قُدُمْ hîc pluralis est ducta a قَادِمْ, *praeiens, praecedens:* loquitur enim de *pactis quae praecesserant ardentem suum amorem*, id est, *quae secutus* sive *ex quibus nexus fuerat ardens suus amor.* [b] نُزُول hîc non infinitivus est sed plurale participii نَازِل: conf. *Spec. Crit.* mei p. 121 ann. 174, et فتوح مصر ed. Hamakeri p. 97 vs. 6. [c] De duobus locis hîc commemoratis sequentia offert Lexicon Geogr.: سَلْع بالفتح ثم السكون قيل جُبَيْلٌ بسُوقِ المدينة وقيل موضعٌ بقُرْب المدينة والمشهور أَنّه الجبلُ الذى على باب المدينة وسَلْع حِصْنٌ بوَادِى مُوسَى بقُرْب بَيْتِ المَقْدِسِ وسَلْع جبلٌ ببلادِ هُذَيْلٍ وسِلْع بكسر السين مَوَاضِعُ مَنْسوبةٌ بالبادِيَة وذُو سَلَعٍ بالتحريك موضعٌ بين نَجْدٍ والحِجَاز. Et in v. قبا haec: قُبَا بالضمّ قرية قُرْب المدينة وقُبا اسمُ بِئْرٍ بها وهى مَسَاكِنُ بنى عمرو بن عَوْف من الأَنْصار على ميلَيْن من المدينة على يَسَارِ القاصِد الى مكّة وفيها مسجدُ التَّقْوى عامِرٌ قُدَّامُه وصَيْفٌ حسنٌ وأَبْآرٌ ومياهٌ عَذْبَةٌ وقُبا ايضا مدينةٌ من ناحيةِ فَرْغانة قُرْب الشّاش.
Ex hoc loco non apparet, quae *terminatio* nomini illi قُبا tribuenda sit; at ex collatis inter se Ǵauharii Lexico, ʿal-Qāmūso et Jāqūti المشترك, hoc mihi efficiendum videtur, alios pronuntiasse قُبَاءٌ, alios قُبَاءُ, alios قُبًا, et alios denique قُبَا; atque ex primâ quidem et tertiâ pronuntiandi ratione nomen illud *masculine*, ex

وَنَعَمْ والله آتِى زائرًا   لِمَعَانِيكم على رَأْسِى وعَيْنِى[a]
إنّ مَنْ أمَّ حِمَاكم آمِلًا   راحَ بالمأمول مَمْلوءَ اليَدَيْنِ
فَاشْفَعوا لى قد تشفّعْتُ بكم   بوِصَالٍ وآتِّصَالٍ دائمَيْنِ[b]

ه من أبيات

(الكامل) يا جِيرَتى بين الحَجُون الى الصَّفَا[c]   شَوْقى اليكم مُجْمَلٌ ومفصَّلُ
أَهْوَى دِيارَكُمُ ولى بِرُبُوعها   وَجْدٌ يُثبّطنى وعَهْدٌ اوّلُ
ويَزِيدُنى فيها العَذُولُ صَبابةً   فيَظَلُّ يُغْرِينى اذاما يَعْذُلُ
ويقولُ لى لَوْ قد تبدّلْتَ الهوى   فاقولُ قد عَزَّ الغَدَاةَ[d] تَبَدُّلُ

---

secundâ et quartâ *feminine* fuisse constructum. Quod tamen de solo illo pago Medin*ensi* valet: nam nomen oppidi istius, ad Fergānae ditionem pertinentis, utpote peregrinum, haud aliter quam قُبَا efferri potuit. Conf. etiam لبّ اللباب in v. القباوىّ.

[a] Vox مَعْنًى, quae proprie de *significatione* verborum usitatur, saepissime apud poëtas latiori sensu adhibetur de *internâ potestate* cujuslibet rei ac de *vi quam in alias res exerceat.* Hîc igitur dicit, *se, cum jam nunc celeri itinere dimidium ad ipsos viae spatium emensus esset, sine dubio mox adventurum esse visitatum ipsos et loca ipsorum, quorum tanta vis esset in mentem et oculos suos.*

[b] In hoc disticho verba قد تشفّعت بكم pro parenthesi habenda, et sequentia بوصال الخ cum primis فاشفعوا لى conjungenda sunt, hunc in modum: *Deprecamini, quaeso, pro me — ego si pro me ipso deprecor, ad vestra provoco insignia merita — provocantes ad consortium animique conjunctionem, quae mihi vobiscum sunt perpetua.* Vis praepositionis ب in constructione verbi شفع egregie apparet ex loco libri فتوح مصر, ed. Hamak. p. 115 vs. 2 a f.

[c] الحَجُون et الصَّفَا, tanquam nomina duorum collium ad Mecc*am* sitorum, notiora sunt quam ut quidquam de iis adjiciam.

[d] الغَدَاةَ hîc synecdochice, credo, pro اليَوْمَ sive الآنَ positum est. Respondet igitur, rogatus quidni amorem mutaret: *difficile mihi jam nunc (post tantum temporis spatium) factum est amorem mutare.*

بالله قُلْ لى كيف تَحْسُنُ سَلْوَتى   عنها وحُسْنُ تصبُّرى هل يَجْمُلُ
وكانت وفاته بالمدينة الشريفة عن ثلاث وسبعين سنةً تغمّده
الله برحمته *

De altero, Šarafo'*d*dīno 'ibn-Asākir, mortuo a. 699, ibidem (MS. p. 180) hoc breve capitulum legitur:

وفيها (سنة تسع وتسعين وستّمئة) توفّى المُسْنِد شَرَف الدين
ابو الفَضْل احمد بن هبة الله بن احمد بن محمد بن الحسن
ابن هبة الله بن عبد الله بن الحسين بن عَسَاكِرِ الدمشقىّ
جَلِيلٌ مَهِيبٌ، أَصِيلٌ نَسِيبٌ، مُحَدِّثٌ خَبِيرٌ، مُعَمَّرٌ كَبِيرٌ، سمع كثيرًا
من حديثِ سيّدِ الانامِ، وآنْتهى الى عَلْوِ[a] الإِسْنادِ فى بلاد الشّام،
وحدّث بالصَّحِيحَيْن[b] وغيرهما مَرَّات، ونال بِبَرَكَةِ السُّنَّة
الشريفة جُمَلًا من المَبَرَّات، تَمَتَّع بعُمْرٍ ساقَ المِلْكُ[c] الى مُدَده
مَدَدًا، وسمع منه الحُفّاظ وخلقٌ لا يُحْصَوْن عَدَدًا، وهو من
مشايخ والِدى فى الحديث وكانت وفاته بدمشق عن ثلاث
وتسعين سنةً تغمّده الله برحمته *

Ex diversis igitur, quos hic descripsi, locis jam *ea pars* tabulae genealogicae, supra exhibitae, quae ad posteros *Mohammed*is *'ibno-'l-Hasan* pertinet, hunc in modum augeri et amplificari potest:

---

[a] Sic non dubitavi legendum esse pro وانتهى اليه عُلوّ, ut in Cod. scriptum est. Apparet enim voluisse auctorem: *et ad summum pervenit fastigium in disciplinâ Traditionis cum continuâ nominum serie ad ipsum Mohammedem referendae.*

[b] Nempe الجامع الصحيح للبُخارىّ ولمُسْلِم.

[c] In Cod. huic voci nulla vocalis adscripta est; apparet tamen, credo, eam sic pronuntiandam esse, ut *possessionis* notio ei subsit. Propria enim vis verborum est: *diuturnâ vitâ est fruitus, cujus longis spatiis facultates attulerunt suppetias*, id est, *non defuerunt ad beatitatem complendam.*

Mohammed ʿibno-ʾl-Ḥasan

- Tāgo-ʾl-ʿomanā. Aḥmed † 610.
  - ʿIzzoʾddīn Moḥammed † 643.
  - Maḥmūd
    - Motaffar
      - Bahāoʾddīn Abū-Moḥammed ʿal-Qāsim 629—723.
  - Naçroʾllāh
    - Faɵroʾddīn Abū-ʾl-Fatḥ ʾIsmāʿīl 629—711.
  - Hibatoʾllāh
    - Šarafoʾddīn Abū-ʾl-Façl Aḥmed 606—699.
- Zaino-ʾl-ʿomanā. ʿal-Ḥasan 544—627.
  - Nitāmoʾddīn ʿAbdoʾllāh † 645.
  - Rocnoʾddīn ʿAbdoʾllatif † 644.
  - ʿAbdoʾlwahhāb
    - Amīnoʾddīn Abū-ʾl-Jomn ʿAbdoʾççamad 614—687.
- Faɵroʾddīn ʿAbdoʾrraḥmán 550—620.
  - Qotboʾddīn Masʿūd.
- Abū-Naçr ʿAbdoʾrraḥīm.

H. E. WEIJERS.

LIBER TERTIUS

COMMENTARIORUM

HENRICI ENGELINI WEIJERS

DE

CODICIBUS MANUSCRIPTIS ORIENTALIBUS BIBLIOTHECAE LEIDENSIS,

CONTINUATUS.

SUMMA OPERIS

دُرَّةُ الأَسْلاكِ فِى دَوْلَةِ الأَتْرَاكِ,

CONSCRIPTI AB

AL-ḤASAN*E* 'IBN-'OMAR 'IBN-ḤABÎB,

ET A FILIO EJUS,

ṬÂHIR*O* — — 'IBN-ḤABÎB,

CONTINUATI.

EX CODICE BIBLIOTHECAE LEIDENSIS 425 MAGNAM PARTEM EXCERPSIT

ALBERTUS MEURSINGE,

PHIL. THEOR. MAG. LITT. HUM. DOCTOR, ADJUTOR INTERPRETIS LEGATI WARNERIANI.

RELIQUIS LOCIS OMNIBUS SUPPLETIS, ET QUAE PORRO ADJICIENDA VIDEBANTUR ADJECTIS, EDIDIT

H. E. WEIJERS.

H. E. WEIJERS

LECTORI SALUTEM.

Inter opera ab Arabibus conscripta, quae ad bistoriam litterariam bujus gentis illustrandam subsidio sunt, baud infimus sane locus tribuendus est ei al-Ḫasan*is* Ibn-Ḫabīb*i* libro, cui nomen imposuit دُرّة الأَسْلاك فى دَوْلة الأَتْراك, *unionem funiculorum de imperio Turcarum.* In quo libro res memorabiles, quae acciderunt ab eo inde tempore, quo Aegypti imperium ad Mamlūc*os* Turcicos (vulgo Baḫrīt*icos* appellatos) devenit, ita notavit, ut annorum seriem secutus, primo semper loco res politicas attingat, tum non raro etiam alia minoris momenti diversique generis commemoret, ac postremo in separatâ sectione de iis exponat hominibus, qui, sive muneris splendore seu mcritis suis conspicui, eo anno supremum diem obiissent. Exordium igitur scribendi auctor duxit ab anno Ar. 648, quo summa potestas, quae in Aegypto et Syriâ per octoginta annos Aijūbī*darum* fuerat, his ademta et primo e Mamlūk*is* Sultano, al-Malico-'l-Moizzo Aibeco, delata fuit. Et ipse operis titulus jam indicat, eum praecipue de iis rebus egisse, quae cum vitâ eorum Principum

conjunctae essent et intra terminos ipsorum imperii accidissent: unde longe quidem abest, ut hoc libro universâlis quaedam historia illius de quâ agat aetatis contineatur; at multo tamen plura etiam offert, quam quae ad solam Mamluc*orum* stirpem et ad vicissitudines horum regni illustrandas pertineant. Inter prima igitur, quae de singulis annis notavit, non tantum haec sunt: quis, mortuo Sultano, ex câdem familiâ in imperium successisset, aut qui viri in Aegypto et Syriâ majori aliquâ dignitate a Sultano ornati essent, quae bella cum quibus hic gessisset, et quae illustriora patrasset aut aliis exsequenda mandasset; verum passim quoque addidit, qui in vicinis terris novi Reges aut dynastae exstitissent, et quae graviora ibi locum habuissent. Tum inter reliqua, quae diversi generis attigit, non intra solas etiam Aegyptum et Syriam se continuit, sed haud pauca insuper commemoravit, quae sive in Arabiâ, ·al-'Iraqo et Mesopotamiâ, sive in Asiâ Minori, seu in Mauritaniâ, insolita et mira accidissent, aut prae caeteris certe notabilia gesta essent. Ac similiter in separatâ illâ sectione, quâ singulorum annorum historiam terminavit, non eorum tantum illustriorum hominum mortem notavit, qui intra fines imperii Mamluc*orum* vixerant (etsi horum quidem longe major est numerus), sed praeterea de multis aliis mentionem fecit, qui in finitimis regionibus sedem habuerant.

Auctor ipse hunc librum persecutus est ad illius usque anni finem, qui mortem ipsius biennio antecessit, id est, ad a. Ar. 777 [a]. Ab anno inde 778 filius ejus, Tāhir ·ibn-Ḥabīb,

---

[a] Quatremère*us* in praeclaro opere: *Histoire des Sultans Mamlouks de l'Égypte*, peculiari capite appendicis quam posteriori parti tomi

patris telam ad eandem plane normam pertexuit, et ipse substitit in anno 801. Centum igitur et quinquaginta quatuor annorum historia hoc opere comprehensa est: quae si accurate et severe elaborata esset, nihil sane optatius foret, quam ut illud integrum in lucem ederetur. Verum ea laus longissime abest ut Ibn-Ḥabîbo possit tribui, utpote qui multo majorem operam in ornandâ et fucandâ oratione suâ, quam in ipsis rebus quas tractaret, perspicue describendis et ab omni parte explicandis, posuerit. Totus liber elatâ et reso-

---

primi adjunxit, de auctore hujus libri accurate exposuit multaque de vitâ ejus ac diversis operibus retulit (p. 204—209). In pag. 208 et seq. de hac ejus historiâ haec scripsit: »De toutes ses compositions, la plus importante, sans contredit, est l'histoire que contient le manuscrit arabe 688, et qui renferme le récit des événements dont l'empire musulman avait été le théâtre, depuis l'année de l'hégire 648 jusqu'en 678. — — — L'auteur ne survécut que d'une année à la composition de son livre; car il mourut à Alep, le vendredi, vingt-et-unième jour du mois de Rebi-second, l'an 779, à l'âge de soixante-dix ans. Alizz-Tâher, fils de l'écrivain, continua l'histoire de son père." In quibus verbis manifesto quidem apparet, per typothetae errorem numerum 678 pro 778 positum esse, verum etiam post correctum hoc mendum unius tamen anni discrimen inter hanc Quatremèrei relationem et nostram superest. Quod eo magis animadvertendum videtur, quoniam Ḥagi-Ĉalifa quoque, in Lexico suo bibliographico de hoc opere agens, eundem ac Quatremèreus annum notavit. Sic enim illius loci initium se habet: درة الاسلاك فى دولة الاتراك لبدر الدين حسن بن حبيب الحلبى المتوفى سنة تسع وسبعين وسبعمائة وهو تاريخ مرتب على السنوات فى مجلد اوله الحمد لله المبيد الـــوارث الخ ابتدأ فيه فى سنة ثمان واربعين وستمائة وانتهى

nanti prosâ conditus est, ac plerisque in locis multa quidem et difficilia verba, at jejunum et inanem sensum, sub turgidis his involucris latentem, offert. Unde ipsi quoque Arabes de historico hujus operis pretio haudquaquam magnifice statuisse, et nonnulli eorum etiam severius de eo judicasse videntur. Sic, teste Hāgī-Ćalīfâ (in v. دُرّة الاسلاك), Abū-'l-mahāsin in opere suo notissimo المَنْهَل الصافى, sequentia de ejus auctore scripsit: وربّماكان اذا ضاقَتْ عليه القافِيَةُ يَذمّ

الى آخر سنة ثمان وسبعين وسبعمائة. Accedit, quod tum Parisiensis Codex 688 (vide *Catal. B. Reg.* I. p. 172 b.), tum Oxoniensis 819 (vid. Urii *Catal.* p. 178 b.), hunc librum ita continerē leguntur, ut ab anno inde 648 incipiens, in anno 778 desinat. Ut igitur in utroque illo Codice ipsius tantum patris opus descriptum esse, et filii appendicem non exstare, evidens est, ita ex hoc argumento certissime consequi putares, illum non ad anni 777 sed ad 778 finem historiam suam perduxisse. Et annotatio tamen, quae in margine nostri exempli (p. 603) ad ipsum *initium* anni 778 scripta est (vid. infra), et quam *eodem illo loco* etiam in Codice Oxoniensi 739 offerri, Puseyus in *Catal. B. Bodl. P. II.* p. 593 b. retulit, diserte docet, jam ab illo inde anno appendicem filii incipere. Res ergo sic componenda videtur, ut pater etiam annum 778 reverâ inchoaverit, sed pauca tantum de eo perficere potuerit, aut certe, senio impeditus, haec non ita ut reliqua elaboraverit: quae ergo filius deinde, cum operis continuationem susciperet, denuo tractanda sibi sumserit, itaque hinc appendicis suae exordium duxerit. — Caeterum Puseyus l. l. jam notavit, De-Rossium in *Dizionario storico degli Autori Arabi* (p. 44, in v. *Badreddin*), inde quod hoc opus ultra initium saeculi noni Arabum procedere legisset, perperam coëgisse, ipsum al-Hasanem ibn-Habīb ad illud usque tempus in vitâ mansisse.

المشكورَ ويَشْكر المذمومَ لمّا أَلْزم نفسَه فى جميع تاريخه بهذا النَّوْع السافِل فى فنّ التاريخ, *saepe, ubi difficile ipsi erat resonantia vocabula invenire, vituperavit quod laudandum, et laudavit quod vituperandum erat, quum in totâ historiâ suâ continenter hoc dicendi genere usus sit, quod in historici argumenti libris vile est;* atque in alio ejusdem operis loco: انّما هو رجلٌ مَقْصَدُه تركيبُ كلامٍ مسجّعٍ لا غيرَ, *vir ille fuit qui nullum aliud sectabatur propositum quam verba componendi sibi invicem resonantia* [*].

Ut igitur integri quidem hujus libri editio multo operosior quam utilior futura esset, ita summa tamen argumenti ejus tanti momenti est, ut necessario ad notitiam omnium, qui Arabicis Litteris operam dant, perferri debeat. Licet enim auctor in rerum gestarum *expositione* magis insulsi et ridiculi rhetoris quam accurati et sobrii historici exemplum sit, quis tamen non magni ducat, *ipsas* illas res, ut *suo quaeque anno* hìc notatae sint, cognoscere? Et, si vel reliqua omnia, quae in amplo hoc chronico commemorata sunt, aut nunc jam aliunde nota essent, aut melius deinde ex aliis auctoribus disci possent, etiam tum una certe virtus ejus maximam ei commendationem factura, et propter hanc solam in summo pretio habendum esset. Nimirum sectio illa, in quâ, ad singulorum annorum finem, de notioris famae hominibus, qui tum mortem obiissent, exposuit, tam ingentem quoque numerum doctorum virorum, qui in diversis disciplinis excelluerant, continet, ut paucissimi libri sint, qui aeque praeclarum adjumentum ad historiam litterariam certae alicujus aetatis explicandam afferant. Uti vero omnium,

[*] Conf. etiam Quatremerei liber modo laudatus, I. 2 p. 209.

de quibus sic relatum est, nomina generisque origo perquam accurate et copiose sunt tradita (solet enim 'Ibn-Ḥabîb in genealogiis referendis largus esse), ita in ornatâ oratione quâ merita eorum et laudes praedicavit, plerorumque vitam certe aliquâ ex parte illustravit, praecipua ejus momenta leviter tangens; ac porro in fine articulorum [a], si quidem ipse rescivisset, semper addidit, quo quisque loco occubuisset, et quot aetatis annos habuisset. Tales de mortuis articuli in universo opere, ut in nostro Codice offertur, sunt numero 1321, quorum in ipso patris libro 1181, in supplemento autem Tâhirî 140. Ex quibus omnibus si vel dimidia tantum pars de viris litteratis Litterarumve fautoribus ac patronis agere existimetur, nemo profecto non sentiat, quantum hinc lucis ad illustrandum breve illud spatium 154 annorum peti possit.

Itaque, ut hujus libri utilitas, cujus pauca tantum exempla in Bibliothecis Europaeis exstare videram [b], magis ad

[a] Horum alii longiores, alii breviores sunt: in longioribus fere de iis agitur viris, qui poëticâ facultate aut elegantiori prosâ excelluerant, et quorum ergo poëseos aut grandioris stili specimina hîc ab auctore adducta sunt. Permulta quoque tum aliorum poëtarum, tum sua carmina passim in medio posuit, quae in eorum de quibus ageret honorem, aut ad mortem eorum deflendam, facta essent. Qualia per totum librum dispersa, difficultatem ejus non parum augent: in filii tamen appendice multo quam in ipso patris opere pauciora sunt.

[b] E Catalogis editis mihi sequentia tantum innotuerunt: Bibliothecae Regiae Parisiensis n. 688 et Bodlejanae n. 819, qui Codices, ut supra jam dixi, patris opus sine appendice continent; ac porro hujus ejusdem Bibliothecae Cod. 750 (Uri p. 166 a.), qui *primum* operis tomum, Cod. 744 (Uri p. 164 b.), qui *secundum*,

omnes Litterarum Arabicarum studiosos redundaret, Meursingeo meo auctor fui, ut summam argumenti ejus e nostro praestantissimo Codice eum in modum excerperet, ut, cum praecipuam quidem rationem haberet eorum, de quibus modo dicebam, articulorum, et *omnium* igitur hominum, de quibus in his exponeretur, nomina accurate describeret, reliquos tamen etiam articulos, qui sive de politicis rebus sive de aliis cujuscunque generis agerent, non plane intactos relinqueret, sed potissimos certe eorum, si sine magno labore paucis verbis possent contrahi, in brevem hanc ἐκλογὴν una reciperet [*]. Lubens ille fecit quod suaseram, et susceptum opus summâ cum curâ persecutus brevi ad finem perduxit. Quod postquam ille praestiterat, ego, quo certior hujus epitomes fides esset, omnia quae scripserat, denuo cum Codice contuli, et paucos quidem errores, a diligenti et erudito excerptore

---

et Cod. 739 (Uri p. 164 a., coll. Puseyi annot. II. p. 593 b.), qui *tertium* sive *ultimum* ejusdem tomum cum filii appendice exhibet; denique Cod. 741 (Uri p. 164 a.), quo itidem pars tantum libri, et quidem ab anno 678 ad a. 748 (nostri Codicis p. 68—444), comprehensa est.

[*] Annotavit Hāgī-Ćalīfa (in loco jam supra laud.), inter ipsos quoque Arabes fuisse, qui epitomas hujus operis fecerint, aut selectos certe locos inde excerpserint. Sic enim ille: وللشيخ زين الدين قاسم بن قُطْلُوبغا الحنفىّ المتوفى سنة تسع وسبعين وثمانمائة مُنْتَقَى دُرّةِ الأَسْلاك ولابن خَطِيبِ الناصِرِيّة ايضا مُلَخَّصٌ. De posteriori viro hîc commemorato, qui mortuus est a. Ar. 843, conf. idem scriptor in v. بغية الطلب فى تاريخ حلب, edit. Flügel. T. II. p. 60, et Hamakeri *Spec. Cat.* p. 237 ann. 691.

commissos, correxi, multo plura vero ipsius Codicis menda passim in annotatione restitui. Praeterea, cum Meursinge*us* defunctorum virorum, ex quibus vix ullum omiserat, non nomina tantum accuratissime descripsisset [a], sed aetatem quoque addidisset, ubicunque haec in Codice expressa esset: ego insuper regionis aut urbis pagive nomen, ubi quisque mortuus esse hic legeretur, adjeci, ut lectori appareret, in quo loco aut tractu extremam certe vitae partem exegissent. E reliquis diversi argumenti articulis haud paucos etiam in suam ἐκλογὴν Meursinge*us* receperat, plerosque tamen omiserat, aut minoris momenti aut contractu difficiliores ipsi visos: hos omnes, ne uno quidem excepto, supplevi, hac consideratione ductus, uti maximam hujusmodi epitomes virtutem in constantiâ positam esse, ita non magis sibi constare eam posse, quam si prorsus absoluta esset et *omnes* igitur ipsius operis locos attingeret: fateor quidem, sic multa leviora addenda fuisse; veruntamen haec quoque, accurate suis annis notata, non raro sive ad singulorum hominum sive ad Civita-

---

[a] In nonnullis locis, ubi longiores genealogias paululum contraxerat (signo tamen omissionem indicans), ego satius duxi, omnia nomina, ut ab 'Ibn-Ḫabîb*o* essent tradita, *plene* exprimere. Quod constanter ergo factum est, solis exceptis iis locis, in quibus eadem genealogia, quae paullo superius jam descripta esset, denuo *iisdem verbis* repeteretur, ita ut nihil aliud opus esset, quam antecedentem illum locum lectori in annotatione indicare. Supra jam dixi, 'Ibn-Ḫabîb*um* in virorum stirpe enarrandâ perquam copiosum esse: quae res quanti momenti in Arabum historiâ habenda, et quam plane necessaria sit ad multos homines, quorum ut ipsorum, ita etiam patrum ac vel avorum, nomina inter se convenirent, a se invicem distinguendos, nemo harum rerum peritus infinitis exemplis non viderit.

tium et Litterarum historiam elaborandam magno sunt usui [*]. Ac denique, ut ex idoneo specimine posset effici, ad qualem normam totus hic liber sit compositus, et quomodo diversi singulorum annorum articuli inter se conjuncti et ordinati sint, praeter ipsum exordium ea quoque integra descripsi, quae de *primo* anno (648) ab auctore exposita sunt, epitomes ergo initium ad annum sequentem rejiciens.

Superest tantum, ut quod de Codice nostro notandum videatur, hic praemittam: quae de auctoris enim vitâ ac diversis scriptis, de patre et fratribus ejus, in ipso hoc libro sunt prodita, et quorum parte saltem adhuc compleri possunt ea, quae Quatremère*us* loco supra laudato (p. 198 in ann. *a*) de hoc argumento jam diligentissime collegit; haec igitur tum potius in medio ponam, postquam ex ipsâ quae praecesserit epitome lectori apparere potuerit, qui maxime loci huc spectent. Opportunitas tum quoque erit severius examinandi miram illam Aḥmed*is* ·al-Ásqalānī relationem, a Quatremère*o* in p. 205 citatam, ex quâ ipse in p. 209 non dubitavit efficere, etiam avum hujus ·al-Ḥasan*is* ·ibn-Ḥabīb, eodem plane titulo et nomine quo hunc appellatum (Badro'*d*-dīn*um* ·al-Ḥasan*em* ·ibn-'Omar), historicum librum elato stilo composuisse, inscriptum درّة الاسلاك في دولة الاتراك, quem, ipso mortuo, continuaverit filius ejus, *Tāhir* vocatus: ita ut et duo fuerint ·al-Ḥasan*es*, qui opus, hoc insignitum titulo,

[*] Sic ex. gr. a Meursinge*o* omnes illi loci praetermissi erant, in quibus de *Summis Judicibus* a Principe constitutis ageretur: et saepe tamen haudquaquam scire inutile est, qui viri, et quam Jureconsultorum sectam sequentes, quoque tempore hoc gravissimo munere in diversis regionibus functi sint.

scripserint, et duo etiam Tâhirî, illorum filii, qui librum paternum appendice auxerint. — Quae porro de partitione hujus operis in tres tomos [a], de exordio singulis his tomis ab auctore praemisso, ac de anno quo singuli absoluti sint, hic memoranda forent, commode cum ipsâ Codicis nostri descriptione conjungentur, et pars certe eorum vix separatim ab hac tradi posset.

Nostrum igitur hujus libri exemplum inter Codices Orientales est n. 425, et in Catalogo edito sub n. 1807 commemoratum est [b]. Foliis constat semel plicatis minoribus; charta est gossypina tenuis, subflava et nitens; ligatura ante paucos annos renovata, quae partim e corio et partim e duriori chartâ confecta est. Totum opus uno volumine comprehenditur, cujus paginae (praeter sex illas, quae inter secundum et tertium tomum vacuae relictae sunt) numero sunt 712. Ab initio ad finem unâ manu, mirum quam constanti et perspicuâ, scriptum est, charactere نسخى, litterarum ductu minusculo. Praeter hanc tamen ipsius librarii pulcherrimam manum etiam duae aliae passim in marginibus se offerunt, quarum altera illius est, qui Codicem cum autographo auctoris se contulisse testatur, altera recentioris ejus possessoris. Ex his prior etiam satis composita et perspicua est, posterior

---

[a] Quod de Codice Parisiensi in Catalogo (p. 172) notatum est, *in duas eum partes* divisum esse, minime in hunc sensum accipiendum videtur, ut alia operis partitio in illo exemplo se offerat, sed simpliciter, credo, significat, illud *duobus voluminibus* constare.

[b] Causa, cur ibi male *sectionem primam* tantum operis continere legatur, mox evidens erit, si de inscriptione dixero, quae in primo folio offertur.

vero longe rudior et difficilior. Hanc brevitatis causâ *possessoris*, illam *collatoris* manum vocabo. Caeterum Codex optime conservatus, et solum primum folium per vetustatem aliquantulum tritum est: unde, cum in versâ ejus paginâ liber ipse incipiat, paucissima exordii ac descriptionis primi anni vocabula nunc tota aut ex aliquâ parte interierunt [a]. Et praeterea per bibliopegi imprudentiam foliorum margines tam late desecti sunt, ut complura verba, quae collatoris manu in extremis eorum oris scripta fuerant, plane evanuerint, et annotationes ergo, quarum pars haec essent, nunc mutilatae sint: quae res jam in ipsâ paginâ secundâ, et inprimis etiam in p. 14 et 228, molesta est.

Titulus huic operi nullus a librario praefixus est, qui rectâ igitur paginâ folii primi vacuâ relictâ, in ipsâ *summâ* parte paginae versae tam simplicem in modum incepit, ut non novum inchoari librum, sed jam prius inceptum continuari, putares. Postea tamen possessor Codicis in vacuo illo loco hanc inscriptionem posuit: الجزوُ الاول من ثلاث مجلّدات من كتاب درة الاسلاك فى دولة الاتراك تاليف العلامة ابن حبيب رحمه الله السميع المُجيب آمين آمين وَرَق ١٢١. Et inferius idem [b] hanc notam addidit: من نِعْمة الله تعالى على

[a] Praeter hanc secundam paginam in duabus aliis (349 et 350), per scissam et nunc perditam unam chartae particulam, nonnulla verba exciderunt.

[b] Dubitari posset, num titulus ille, multo magis composite scriptus, reverâ ab eâdem manu atque haec ei subjecta annotatio, profectus sit. Mihi tamen id probabile visum est, collatis inter se compluribus locis, in quibus eadem haec manus jam rudiori et magis intricato, jam paullo meliori et magis distincto, littera-

العبد الحقير السيّد محمد بن السيّد نعمة الله بن الشيخ عثمان الحنفىّ عُفِىَ عنهم فى رجب سنة ١٠١٨ *

Tomus *primus* operis, ut possessorem annotasse vides, 121 folia hic complet, et a p. 2 igitur ad p. 242 procedit. Annos complectitur 648—714. Initium ejus infra, conjunctim cum historiâ anni 648, descripturus sum; finis autem ejus hic est auctoris epilogus: قال المولف نجز الجزء الاول من درّة الاسلاك فى دولة الاتراك[a] بحمد الله وتيسيره على يد جامعه الحسن ابن عمر بن الحسن بن عمر بن حبيب احسنُ اللهُ عاقبتَه فى ذى القعدة الحرام سنةَ ثلاث وسبعين وسبعمئة من الهجرة الشريفة النبويّة بمدينة حَلَب المحروسة. Quibus ipse librarius subjunxit: نُقل من خطّ المؤلّف ويَليه فى الجزء الثانى سنةُ خمسة عشر وسبعمئة وصلّى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلّم. His vero, collatoris manu, qui in auctoris autographo solennem illam benedictionem ornatius elaboratam invenerat[b], sequentia inferius adscripta sunt: 'نبيّ الرَّحْمه

rum ductu usa est. Ut in universum vero ad *titulos* scribendos summa ab Arabibus ars adhibetur, et contrà in tali, qualis haec est, annotatione etiam elegantiores librarii sordescunt: ita mirum esse nequit, si Codicis possessor in eâdem hac paginâ tum quod optimum ille posset praestiterit, tum pejus etiam quam pro more suo scripserit.

[a] Ex hoc igitur loco, itemque ex epilogo secundi tomi et ex hujus et tertii initio, manifesto apparet, ipsum auctorem hunc titulum operi suo dedisse, quem, ut infra videbis, in exordio non commemoravit.

[b] Nimirum librarius non totum descripsit auctoris epilogum, sed priorem tantum partem ejus: ut facile apparet collatâ annotatione, quam infra dicam ad subscriptionem tomi secundi adjectam esse.

وزَعِيمِ أُولِي العَزْمِ والعِصْمه، وعلى آله الأَطْهار، وأَصْحابه الأَخْيار،
وسلّم تسليما كثيرا دائما الى يوم الدين *

Pagina, quae secundi tomi initium antecedit, rursus a librario vacua relicta est; at possessor Codicis hanc ei notam inscripsit: الحافظ زين الدين ابو القاسم عمر ابن بدر الدين
ابى محمد الحسن ابن عمر ابن حبيب الدمشقىّ الشافعىّ والِدُ
مصنِّف هذا الكتاب توفّى رحمه الله تعالى بمدينة مَرَاغة حيثُ
رحَلَ اليها لأَمْرٍ عرَض له فى سنة ٧٣٩ وكان عمرُه ٩٨ سنة راقِمُه[a]
السيّدُ محمد ابن السيد نعمة الله من هذا الكتاب تاليفِ
ولدِ المُشَارِ اليه رحمهم الله تعالى فى ٢٨ رمضان المبارك سنة
١٠١٩ عُفى عنهم اجمعين آمين *

Tomus *secundus*, in summâ parte paginae 244 incipiens et desinens in p. 511, annos 715[b]—761 complectitur. Auctor eum exorsus est hac novâ praefatione: بسم الله الرحمن الرحيم
الحمدُ لله الذى لا تاريخَ لأَزَلِيّته وقِدَمِه، ولا وُصُولَ لعِبْرِ البَحْر
من جُوده وكَرَمِه، ولا نِهايةَ لمُدّةِ بَقائه وآرْتقائِه، ولا طريقَ

---

[a] Obscurius quidem hoc vocabulum exaratum est, nec dubito tamen quin recte illud legerim. Vides vertendum esse: *Scriptor hujus (annotationis) est Mohammed filius Ni·moṯo*'lláhi, (*qui eam sumsit) ex ipso hoc libro* caet. Supra autem (in p. 184 ann. *c*) jam dixi, auctorem de patre suo retulisse ad annum mortis ejus 726; et locus igitur, qui in hac annotatione spectatus est, in pag. hujus exempli 304 et seq. offertur.

[b] Codex Bodlejanus 744, quo hunc secundum operis tomum contineri supra jam dixi, apud Ur*ium* (p. 164 b. seq.) legitur annos offerre 716 ad 761. Quod si recte ab hoc scriptum, nec per errorem, ut probabile videtur, numerus 716 pro 715 positus est, fortasse prima folia illius voluminis interierunt. Certe ejusdem Bibliothecae Cod. 750, in quo *primus* tomus exstat, prorsus ut in nostro fit exemplo, non ultra annum 714 procedit.

الى إدْراكِ وَصْفِ عَظَمته وكِبْرِيائِهِ، والصلاةُ على نبيّه سيّدنا محمدٍ الحسنِ حديثُ تَأْييدِه ونُصْرتِه، المشهورِ تاريخُ مولدِه ومبعثِه وهجرتِه، وعلى آله وأَصْحابِه، وأَعْوانه وأَنْصاره وأَحْزابِه، وعليه وعليهم السلَامُ، ما[a] وكَفَ الغَمَامُ وهتَفَ الحَمَامُ، وبعد فهذه أَوْراقٌ تشتمل على الجزء الثانيِ من درّة الاسلاك فى دولة الاتراك وهو كتابٌ يتضمّن ذكرَ الحَوادِث وموتِ الأَعْيان فِئَةً بعد فِئَةٍ، لاَسْتقبال[b] دولةِ السلطان الملك المُعِزّ أَيْبَك الصالِحِيّ المستقِرّة فى سنة ثمان واربعين وستّمئة، أَجْرَى اللهُ بنَصْرِ ملوكها الأَقْلَامَ، وحَمَى بسيوفهم الماضِيَةِ حِمَى الإِسْلَامِ، بمَنّه وطَوْلِهِ، وقُوّته وحَوْلِهِ.
In fine ejus haec exstat librarii subscriptio: نجز الجزء الثانى من درّة الاسلاك فى دولة الاتراك بحمد الله وتَيْسيره من خَطّ جامِعِهِ الحسن بن عمر بن الحسن بن عمر بن حبيب أَحْسنَ اللهُ عاقبتَه فى جمادى الاوّلِ سنةَ تسع وسبعين وسبعمئة وصلّى الله على سيّدنا محمد نبىّ الرّأْفةِ والرحمةِ وعلى آله وصحبه وسلّم تسليما كثيرا الى يوم الدين وعلى الله نعتمد وبه نستعين آمين تمّ. Ex quibus verbis unum (جمادى) manifesto prodit aliam manum, quae pro pristino litterarum ductu, nunc eraso, novum substituit: et quum Grammaticae legi minus consentaneum videri possit, جمادى الاوّل quam جمادى الأُولَى scribere, fortasse quis putet, librarium ipsum non جمادى الاول, sed ربيع الاول, exarasse, ae deinde ab alio, qualemcunque ob eausam, hujus mensis nomen in illius mutatum esse. Credo tamen, aliam quandam, et multo etiam faciliorem,

---

[a] Sic sine dubio legendum est pro وما, quod in Cod. scriptum est: ما enim hoc loco significat *quamdiu*, et ornatis quae sequuntur verbis nihil aliud quam *omni aevo* expressum est. Conf. infra p. 223 vs. 1 seq.

[b] Forma 10ª استقبل (*obviam processit*), ut saepe significat *honoris causâ obv. proc.* (vide ex. gr. *Vitam Tīmūri*, I. p. 60 vs. 4 et 122 vs. 7), ita hoc loco *honorandi* et *condecorandi* potestatem habet.

hujus rei explicationem esse: nimirum librarium, uti in aliis hujus Codicis locis, ita hic quoque scripsisse جمدى الاول, hanc autem imperfectam scriptionem collatori (nam *hujus* manum in renovato illo litterarum ductu mihi agnoscere videor) displicuisse, et hunc igitur pro جمدى plenius جمادى restituisse: quae suspicio egregie confirmatur collatâ Codicis p. 512, ubi in textu offertur جمدى الاول, sed in margine a collatore adscriptum est جمادى. Praeterea vero, ut infra dicam, etiam illud وسبعمئة non recte in hoc loco nunc haberi, sed per fraudem, cujus vestigia acrius intuenti adhuc apparent, ex وتسعمئة refictum videtur. — Ad hanc librarii subscriptionem, cujus prima verba (a نجز usque ad الاسلاك) in fine paginae 510, caetera vero in p. 511 exstant, *collatoris* manu in summo margine *hujus* paginae, supra verba من خط et sequentia, haec adjecta sunt: على يد جامعه الحسن بن عمر بن الحسن بن عمر بن حبيب احسن الله عاقبتَه فى ربيع الاخر سنة اربع وسبعين وسبعمائة للهجرة النبويّة الشريفة بمدينة حَلَب المحروسة يتلوه فى الجزء الثالث سنة اثنتين وستين وسبعمائة وصلّى الله على سيدنا محمد نبى الرافة والرحمة وعلى اله وصحبه وسلم تسليما كثيرا الى يوم الدين وعلى الله نعمد (نعتمد .l) وبه نستعين وهو حسبنا ونعم الوكيل كذا وجد بخط المصنف رحمه الله تعالى. Apparet igitur, libri auctorem etiam huic tomo similem ac primo subjecisse epilogum, quem ut ibi tantum ex parte descripsisset librarius, ita hic totum omiserit, suam pro illo clausulam substituens: cujus tamen non prima tantum verba (نجز—وتيسيره) plane eadem sint, quae illius initium constituerent, sed reliqua quoque ad illius exemplum et effigiem sint composita *.

---

* Quod praesertim in eo est conspicuum, quod librarius auctoris

Inter secundi tomi finem et tertii initium sex paginae vacuae relictae sunt. His igitur e numero exclusis, *tertius* tomus in summâ paginâ 512 incipit, et ad p. usque 712, sive ultimam Codicis, procedit, annos complectens 762[*]—801. Etiam hunc novo exordio auctor auspicatus est, quod sic se habet: بسم الله الرحمن الرحيم الحمدُ لله الدائم بقاؤه ومُلْكُه' المَنُوط بقُدْرته خَلْقُ العالَم وهُلْكُه' الذى أَبادَ أَرْبابَ الدُّوَل' وأَلْحق الآخِرَ مــن الأُمَراء والمَأْمورين بالأَوَّل' وافضلُ الصلاةِ والسلَام' على سيّدنا محمد وآله وصحبه الكِرَام' وبعد فهذه اوراقٌ تشتمل على الجزء الثالث من درّة الاسلاك فى دولة الاتراك وهو كتاب يتضمّن ذكرَ الحوادثِ وموتِ الاعيان فئةً بعد فئه' لاستقبال دولـة السلطان الملك المـعـزّ أَيْبك الصالحىّ المستقرّة فى سنة ثـمـان واربعين وستمئه' ايّـد اللهُ

---

nomini eandem illam formulam احسن اللهُ عاقبتَه subjunxit (p. 210 vs. 12 seq.), quâ cum ipsum sibi bene precatum esse viderat (p. 211 vs. 16). Nam formula illa (***bonum, felicem, reddat Deus exitum ejus***) de ***vivis*** usurpari solet, non item de ***mortuis:*** quare si, ut infra videbimus, hic Codex anno 979 (ducentis post auctoris mortem annis) descriptus est, mirum sane foret, quomodo librarius hîc 'Ibn-Ḥabîbo ceu adhuc viventi bene dixerit, nisi manifestum esset, eum imprudentem ipsa quae invenisset verba secutum esse.

[*] Tertius hic tomus, ut supra jam dixi, continetur Bodlejano Cod. 739. Qui a quo anno incipiat, non expressis quidem verbis addidit Uri*us* (*Cat.* p. 164 a.); sed ex descriptione tamen ejus palam fit, eundem hunc annum cogitandum esse. Dicit enim: ***Pars tertia, agens de quatuor ultimorum Mamlucorum Turcicorum rebus gestis*** caet. Hi quatuor autem sunt: الملك المنصور محمد, qui *anno* 762, الملك الاشرف شَعْبان, qui a. 764, الملك المنصور على بن شعبان, qui a. 778, et الملك الصالح حاجى, qui a. 783 imperio potitus est.

ملوكها بنَصْرِه وحمى بكلّ منهم حِمَى شَأْمِه ومِصْرِه بمَنّه وطَوْلِه وقوّته وحَوْلِه *

In pag. 603, ad initium anni 778, haec exstat in margine ipsius librarii annotatio: تذييل من هذه السنة المباركة آبتداء تَذْييلِ سيّدنا ومولانا العالم العلّامة طاهر بن حبيب على ما تقدّم من تاليف والده سيّدنا الحسن بن حبيب تغمّدهما الله برحمته آمين. Quae annotatio, fere iisdem verbis in Bodlejano Cod. 739 oblata (vid. Pusey*um* p. 593 b.), et in hoc quidem *ipsius Tāhir*i[1] manu scripta, unicum est indicium, ab hoc inde loco alium quam al-Ḥasan*em* ipsum hoc opus continuasse. Nec enim ad finem anni 777 quidquam subscriptum, nec vel brevissimum exordium anno 778 praemissum est: et eodem porro ordine res pertractatae, eâdemque turgidâ ac resonanti prosâ descriptae sunt.

Denique in exitu totius operis, ad finem anni 801, haec legitur librarii subscriptio: وكان الفراغ من تعليق هذا الكتاب يوم الجمعة المبارك الحادى والعشرين من شهر شوّال من شهور سنة تسع وسبعين وسبعمائة نُقِلَ من خَطّ مؤلّفه غفر اللهُ له ولكاتِبه ولمَنْ نظر فيه ولجميع المسلمين آمين تمّ. Quae igitur si sic ut nunc se habent, ab ipso profecta essent, absurdum hoc mendacium protulisset, se librum, cujus argumentum ad annum usque 801 procederet, *anno* 779 descripsisse. Verum, si accuratius vocabulum illud وسبعمائة exploratur, facillime apparet, etiam hoc loco, plane ut in subscriptione tomi secundi (vide p. 210 vs. 13), supra litteram ـ leve rasurae vestigium esse, ac punctum litterae ـ paullo a reliquis diverso atramento exaratum, ipsamque hanc litte-

[1] Cujus tamen nomen ibi, per Puseyi, ut puto, errorem, male ظاهر pro طاهر exaratum esse legitur.

ram per novum ductum ejusdem pallidioris coloris superne ei additum, aliquantulum elevatam esse. Unde evidens est, recentiorem aliquem hominem, ut majus pretium hic Codex haberet, callide aetatis notam mutavisse, et ex وتسعمائة, quod duobus in locis ipse librarius scripsisset, facillimâ quidem arte, sed perquam hic ineptâ et ridiculâ, وسبعمائة refinxisse: quâ fraude duorum saeculorum discrimen exsisteret.

Ex his igitur, quae jam in medio posui, sequentia effici vides: auctorem libri primum ejus tomum ad finem perduxisse Halebi, mense Du-'l-qa'dâ anni 773 (p. 208 vs. 10), secundum tomum in eâdem urbe, mense Rabîo posteriori anni 774* (p. 211 vs. 17). Deinde, hoc exemplum a librario qui nomen suum non prodidit, ex *auctoris autographo* descriptum esse (p. 208 vs. 12, p. 210 vs. 11 seq., p. 213 vs. 18), cui, ut videtur, etiam *suâ* ipse *manu* Tâhir illam appendicem subjunxisset. Porro, absolutum illud esse anno 979, et alterum quidem tomum mense Gomādâ priori (p. 210 vs. 13), totum vero Codicem die Veneris, 21° mensis Šauwālis (p. 213 vs. 17). Ac denique, illud mense Ragabo anni 1018 cessisse 'Alîdae cuidam, nomine Mohammedi ibn

* Hunc ergo tomum sat magni ambitûs brevissimo *quinque mensium* tempore composuerit. Quod exiguum spatium in tam difficili tantâque arte elaborato opere tum solum explicari poterit, si sumas, auctorem illud maximam partem ex adversariis, jam antea a se paratis, tunc vero in concinnum ordinem redactis, descripsisse. Fieri tamen etiam potest, ut illud exemplum, ex quo nostrum fluxit, *apographum* tantum fuerit, ab ipso auctore ex antiquiori a se scripto exemplo ductum: in quo igitur non ipsius operis a se compositi, sed istius apographi absoluti tempus notaverit.

Ni'mato'llâh ibn 'Otmân (p. 208 vs. 1 seq.), qui certe die 28° mensis Ramaçânis a. 1019 id adhuc possideret (p. 209 vs. 9 seqq.).

Quamvis ergo Codex noster inter reliqua hujus operis exempla, quae in Europâ servari compertum est, antiquitate non excellat*, in praestantissimis tamen sine dubio habendus est, tum propter externum ejus nitorem et egregiam quâ scriptus est manum, tum propter auctoritatem, quam et origo quam prae se fert, et collatoris testimonium ei addunt. Nimirum alius quisquam totum hoc exemplum cum archetypo se contulisse refert: quod jam statim postquam scriptum erat, et ante etiam quam diversi quibus constabat foliorum fasciculi in unum volumen erant compacti, fecisse videtur. Haec enim causa est, cur testimonium illud, quum Codex ex fasciculis quinorum foliorum sit compositus, in vicesimae cujusque paginae fine repetitum legatur. In plerisque autem locis simpliciter his verbis constat: بُلِغَ مقابلةً (ut p. 18, 38, 58, 78, 98, caet.); in aliis scriptum est: بلغ مقابلة على اصله (ut p. 138, 436, 456, 476, 530, caet.); in aliis etiam longius: بلغ مقابلة على اصل (خطّ sive) المؤلّف (المصنّف sive) رحمه الله

* Codex Parisiensis, qui secundum Catal. (p. 172 b.) anno Christi 1573, id est, Arabum 980 aut sequenti, exaratus est, et Bodlejani 750 et 819, quorum alter a. 993, alter a. 991 scriptus esse legitur (Uri p. 166 a. et 178 b.), cum nostro fere ejusdem aetatis sunt; longe vero antiquiores sunt Bodlejani 739 et 744, quorum hic ab Urio (p. 164 b.) traditur a. 785 scriptus esse, itaque *sex* annis post mortem auctoris; et ille (si annotationi, a Puseyo p. 593 b. allatae, confidi potest) ab ipso Tâhiro, auctoris filio, exaratus est, inter annum igitur 802, quo hic appendicem suam, etiam in eo Codice operi subjunctam, absolverit, et annum 808, quo mortuus est. — De aetate Codicis Bodl. 741 ex Urii Catal. nihil constat.

(ut p. 238, 256, 276, 356, 396, 510); dum in p. 712, ad totius libri finem, hoc adjectum est: بلغ مقابلة على اصله فصحّ. Dubitari ergo nequit, quin collatio illa super *eodem* exemplo instituta sit, ex quo ipse Codex a librario descriptus esset: et aeque certum videtur, ex *hac collatione* omnia ea fluxisse, quae nunc in paginarum margine eâdem illâ manu annotata exstant. Nempe, ut supra jam dixi (p. 206 vs. 18 seqq.), non una manus, sed tres diversae passim in marginibus se offerunt, ex quibus longe pulcherrima est ipsius librarii, altera, satis etiam composita, collatoris, et tertia, multo rudior, possessoris libri.

Quae *scriba ipse* ibi adjecit, duplicis sunt generis: vel enim quae in textu vitiose aut minus perspicue a se scripta erant, illic correxit aut repetivit (paucissimis tamen in locis, ut ex. gr. in p. 19 et 142); vel quae omisisse se viderat, sive singularia verba, sive longiores sententias, sive versus, illic supplevit (ut p. 33, 62, 102, 194, 299, 355, 365, caet.). Et praeterea in *uno* loco (p. 388) annotavit, lacunam a se relictam in ipso etiam archetypo reperiri (هكذا فى الاصل)*.

Multo plura *collatoris* manu adscripta sunt. Et primum quidem is per totum Codicem non pauca verba, mendose a librario exarata, correxit (ut p. 14, 29, 31, 41, 44, 73, 81, caet.). Tum nonnulla etiam, obscurius scripta, repetivit (ut p. 40, 51, 89, 111, 171, caet.). Tum quae omissa erant, plurima supplevit (ut p. 2 bis, 6 bis, 10, 13, 14, 16, 20, 24, 46, 61, 88, caet.). Tum, ubi vacua sunt in Codice spatia, haec etiam in auctoris autographo sic exstare retulit, vel simpliciter

---

* De brevibus paragraphis, ab eodem ad singulos libri articulos in margine adjectis, infra dicturus sum.

بياض in margine scribendo (ut p. 687, 689, 693, 695, 698, caet.), vel distinctius بياض صحيح (ut p. 650 et 662), et بياض وُجد فى الاصل sive بياض فى اصله (ut p. 7, 541, 593, 603, 641, 650, 651, caet.[a]). Tum denique in ingenti locorum numero, ubi a librario, externae sui apographi speciei parcente, spatium nullum relictum est et per verborum tamen sensum lacunam esse apparet, ille in margine annotavit, ibi in auctoris autographo reverâ spatia vacua exstare. Nempe ii loci fere omnes unius sunt generis, nec quidquam aliud in iis omissum est nisi numerus annorum, ad quem mortuus quis pervenisset[b]: solet enim auctor in fine eorum articulo-

[a] Ex paginarum numero jam Lectori apparet, has lacunas fere omnes in appendice Tâhirî, in quâ magna earum est copia, offendi. Quae autem in talibus locis addenda fuissent, plerumque vel nomina propria sunt quibus genealogiae complerentur, vel numeri annorum, vel specimina poëseos quae post praemissa verba وهو القائل sequi debuissent, sed scribenti non ad manum fuisse videntur. In ipso al-Hasanis opere tantum duo tresve loci sunt, in quibus similiter aut nomen aliquod aut specimen poëseos, quod addere voluerat, deëst: in infinitis autem locis, ut mox dicetur, is aetatem tradere non potuit, quam viri defuncti de quibus exponeret, attigissent, et propterea in autographo suo ibi lacunam reliquit. In Tâhirî vero supplemento, praeter illa vacua spatia, quae a collatore notata sunt, etiam haud pauca alia, partim majora, partim minora, se offerunt, ad quae in margine nihil adscriptum legitur (ut p. 618, 619, 637, 652, 653, 658, 682, 683, caet.). Et haec tamen etiam in ipsius autographo sic exstitisse, non dubito.

[b] Paullo diversi generis et sine dubio longiores sunt lacunae, quas, a librario itidem non indicatas, in fine duorum articulorum collator notavit, p. 605 et 607, haec verba adscribens: وهُنَا بياض فى اصله (فى الاصل).

rum, in quibus de illustriorum hominum morte exponit, accurate aetatem quam quisque attigisset, addere, hac formulâ utens: وكانت وفاتُه بكذا بَلَدًا عن كذا سَنَةً; et quoties igitur ei scribenti verus numerus nondum innotuerat, simpliciter inter vocabula عن et سنة locum reliquit, in quo postea supplere hunc posset. Jam librarius, ista spatia evitans, ibi plerumque voces عن et سنة ita inter se conjunxit, quasi nihil ad sententiam complendam deësset: et in his igitur locis (at non omnibus tamen) collator margini adscripsit, sive بياض (ut p. 9, 11, 12, 14, 15, 16, 33, 42, 43, 45, 47, 49, 50, caet.), sive بياض فى الاصل (ut p. 41, 45, 59, 79, 211); sive etiam paullo longiori annotatione eandem rem explicuit (p. 238, 246 et 256 *).

Quod ad ea attinet quae *possessoris* manu in marginibus adjecta sunt, horum exigua tantum pars alicujus est pretii. In quamplurimis ille locis ad versus, quorum sensus ipsi notabilis videbatur, adscripsit vocem تحفظ, id est تَحْفَظْ, *memoriâ teneas*, aut يُحْفَظْ, *memoriâ teneatur* (ut p. 13, 47, 51, 62, 68, 71, 81, 82, 88, 95, 97, caet.), et bis ينظر, id est تَنْظُرْ, *animadvertas*, aut يُنْظَرْ, *animadvertatur* (p. 44 et 433). In p. 31 annotavit, disticha quaedam, ibi ab auctore citata et notissimo poëtae Abū-'l-Faḍlo Zohairo ibn-Moḥammed al-Miçrī tributa, in corpore poëseos alius poëtae, vulgò Ibno-'n-Nabîhi appellati, exstare (الابيات فى ديوان ابن النبيه). In quinque locis ad versus in textu

* In primo horum locorum scripsit: كلّ ما كان لَفْظُه عن سنة كهذه سابِقًا ولاحِقًا لها بياضٌ فى اصل المصنّف رحمه الله. In p. 246: بياض بخطّ المصنّف وكذلك نَظِيرُه; et in p. 256: بياض ومثلُه فى كل ما وقَع.

traditos, alios ille ejusdem sensûs adjecit, praemisso فى معناه قول القائل, aut similibus verbis (p. 105, 290, 395, 491 et 583). Et denique in duobus tribusve aliis nonnulla quae minoris etiam momenti sunt, addidit.

Jure igitur exspectes, hoc nostrum exemplum, e Codice tantae auctoritatis descriptum et ab initio ad finem usque cum hoc ab alio collatum, fere omni ex parte perfectum et a mendis plane vacuum fore. Quae laus etsi eatenus ei concedi potest, ut affirmare non dubitem, ex hoc solo difficillimum quod continet opus a prudenti homine sat pure posse edi, certe in tantum tamen restringenda est, ut mendis laborare dicatur et manifestissimis et talibus quae auctor ipse non commiserit. Cujusmodi unum et alterum jam supra in locis a me in medio positis se obtulit (vid. p. 188 ann. *a*, p. 190 ann. *a* et *c*, et p. 193 ann. *a*), et plura etiam in initio operis, quod infra descripturus sum, occurrent. In his autem dijudicandis alia ab aliis caute distinguenda sunt: nam quae in solis versantur vocalibus, quas auctor ipse fortasse multo pauciores addidit, haec facile librario, per festinationem nonnunquam erranti, possunt tribui; quae vero ad litteras spectant, si aut in nominibus propriis aut in *aliorum* sive prosâ sive ligatâ oratione, ab 'Ibn-Ḥabîbo pro specimine citatâ, commissa sunt, non minus ab hoc quam a scribâ nostri exempli proficisci potuerunt: cujus posterioris culpa tum certior est, cum ipsius auctoris verba depravata sunt. Et hujus quoque generis vitia reverâ se offerunt: quae manifesto igitur ostendunt, tam librarium in describendo archetypo suo nonnunquam minus accuratum, quam collatorem in eodem adhibendo negligentiorem fuisse. In universum vero multo magis miror, qui liber tam ornati et diffi-

cilis stili, tantâque nominum propriorum et versuum copiâ ubique refertus, adeo caste perfecteque descriptus sit, quam qui passim leviora menda in hoc apographum irrepserint.

Quod ad vocales, de quibus modo dicere incipiebam, et reliqua lectionis signa attinet, horum sat magnus quidem numerus in toto Codice et ipsius scribae manu se offert, sed nec secundum certam rationem nec modo aequali sunt addita. Ut crebro enim ad usitatissimas voces et formas simplicissimas, in quibus pronuntiandis ne tiro quidem posset errare, adscripta sunt, et contrà a difficilioribus vocabulis saepissime, et a nominibus propriis minus vulgaribus plerumque absunt, ita etiam in aliis paginis major quam in aliis eorum copia exstat. Unde ergo efficiendum puto, ex maximâ certe parte ea librario deberi, nec ab hoc ex ipso auctoris autographo, quod aut nulla fere aut multo pauciora obtulerit, desumta esse. Quod tamen si verum est, sane haud mediocrem in modum de illius acumine et eruditione statuendum videtur: nam ut raro tantum in vocalibus addendis erravit, ita plurimae quas apposuit summi momenti sunt, tam ad ipsius 'Ibn-Ḥabîbi orationem, quam ad innumera illa carmina, ab hoc operi suo inserta, facilius intelligenda. Equidem et in locis quos supra jam edidi, et in majori illo qui sequitur, ea omnia lectionis signa adjeci, quae ad perfectam verborum cognitionem et sententiae perspicuitatem requiri putabam, omisi vero omnia quae supervacanea fuissent: et cum permulta igitur addenda mihi fuerint, quae librarius non expressisset, tum haud pauca etiam transivi ab hoc sine causâ adscripta. In ipsâ autem epitome, ut major ejus fides esset, hanc nobis legem posuimus, ut nusquam propriorum nominum pronuntiationem definiremus,

nisi ubi Codex eam manifesto indicasset, quae vero in hoc offerrentur vocales, has, si certe alicujus utilitatis essent, religiose adderemus.

Caeterum, ut non nitidissime tantum, verum etiam cum maximâ simplicitate, hoc exemplum exaratum est, ita omnia quae ad eundem spectant annum (solâ exceptâ poësi), continuatis inter se versibus conjuncta sunt: annus ipse, cujus historia traditur, tituli in modum seorsim scriptus est et rubro colore paulloque majoribus litteris; at diversorum articulorum, ex quibus ea historia constat, initium eo tantum apparet, quod primum singulorum vocabulum (وفيها) itidem rubro colore distinctum est. In loco qui sequitur id sic expressi, ut supra verba, quae in Codice rubra essent, lineam adjicerem; quo vero transitus ab uno ad alterum articulum magis etiam conspicuus esset, horum quemque, contra quam in Codice factum, ab integro versu inchoavi. Pro signis, quibus ego membrorum resonantias indicavi, librarius puncta rubra posuit, quae ille etiam ad carmina, tum ante et post singula disticha, tum plerumque in mediâ horum parte, adjecit. Praeterea vero ad omnium articulorum initium brevissimas in margine paragraphas, rubro colore et majusculo ductu, adscripsit, ex quibus illorum argumentum quodammodo lectori appareret: de quarum ratione ut ex paucis etiam exemplis judicari posset, eas in parte quam pro specimine tradam, suo quamque loco in annotatione apposui. Haec autem lemmata praesertim in illis articulis, qui de hominibus defunctis agunt, majoris momenti sunt, quoniam tunc ea continent nomina, quibus vulgo hi appellari solerent. Quo igitur non contemnendo indicio per totam epitomen ita usi sumus, ut e virorum nominibus supra

ipsa illa, quae sic a librario in margine notata essent, ubique lineam duceremus. Sicubi vero inter nomina, in his paragraphis et in ipso textu scripta, aliquantulum discriminis se offerebat, id separatim et accuratissime in annotatione commemoravimus; et si in paucissimis ergo locis nec illae lineae nec hujuscemodi annotatio offenduntur, hoc manifestum signum sit, ad talem articulum nihil quoque a Codicis scribâ adjectum esse. Nimirum videtur ille non statim ea lemmata ad singulos articulos apposuisse, sed vel post totum demum Codicem, vel post diversos, ex quibus compositus est, foliorum fasciculos absolutos, *de suo* supplevisse: unde facilius secutum sit, ut et in nonnullis per majorem festinationem erraret[a], et paucos etiam articulos, quorum initium ipsius oculos fefellisset, transiret.

His jam praemissis ad propositam rem progredior; et primo igitur loco ipsum operis exordium, tum integra anni 648 descriptio, tum deinceps omnium reliquorum annorum epitome sequitur.

بسم الله الرحمن الرحيم   الحمد لله المُبيد الوارِث، الشهيد الباعِث، الذى رفَع قواعِدَ التُّرْكِ من بنى يافِث، وكفّ بسيفِ عَزائمِهم كفَّ العابثِ والعائِث، وافضلُ الصلاةِ والتسلِيم، على نبيّه المشرَّف بالوَحْى والتكلِيم، محمّد ذى المَراتِب العَليّة والمَناقِب الفاخِرَه، [b]وعلى آله وأَصْحابه[b] ساداتِ الدنيا ومُلوكِ الاخرَه،

---

[a] Nonnunquam tamen in his paragraphis etiam rectius quam in ipso textu nomina scripsit: et tali igitur in casu satis habuisse videtur, errorem hîc agnitum ibi corrigere.

[b] Haec verba, hîc plane necessaria, ipse librarius omiserat, sed illius manu, qui Codicem cum autographo auctoris contulit, in margine suppleta sunt.

(الرجز) ما[a] أَمْلَتِ الوُرْقُ على أَوْراقِها   أَشْواقَها وٱنْتجم الغَمـامُ
وما على الطِّرْس بأَخْبارِ الأُلَى   ذوى المَعالى جَرَت الأَقْلامُ

وبعد فهذا كتابٌ يشتمل على دَوْلة الأَتْراك وأَوْلادِهم وصَوْلة نُوّابهم وأُمرائهم وأَجْنادِهم وذِكْر الحَوادِث الكائنة فى عَصْرِهم وخَبَرِ مَنْ درَج الى رحمة الله من أَعْيان دَهْرِهم وضعتُه عِبْرا لبَحْر العِبْرَه وجمعتُه تَذْكرة لاهل المعرفةِ والخِبْرَه وقلتُ مُخاطِبا لنفسِى مُنَوِّها بالرِّحْلة الى مَـنْ مضى من أَبْناء جِنْسِى

(الرجز) حَرِّزْ وفى القول عن القوم ٱحْتَرِزْ   وٱحْذَرْ من التَّأْنيب والتَّوْبيخ
يا ....[b] يَكْتُب تَأْريخَ الوَرَى   لا بُدَّ أن تُكْتَـبَ فى التَّأْريخ

والله يَجْعَلُنا ممّن نظر وٱعْتبرَ ويُدْخِلُنا فى زُمْرةِ من ٱشْتهر بأَحْسنِ السِّيَرْ بمَنّه وطَوْلِه وقُوّته وحَوْلِه *

سنة ثمان واربعين وستمائة

[c] فيها وُلّى السلطانُ الملكُ المُعِزُّ أَيْبَك الصالحِىّ امرَ المُلْك بالديار المصريّة   وهو اوّل مَنْ ملكها من الأَتْراك وامثل من نصب لصَيْدِ سانحِها وبارِحِها الأَشْراك لمّا خلا دَسْتُ سَلْطنتها من بنى أَيُّوب ورُمِىَ بسَهْم الخُطوب مَنْ كان يَحْمِى مَحَلَّها ... ...[d]

---

[a] Facile apparet, vocem ما etiam hîc (ut supra p. 210 vs. 4) *quamdiu* significare, ac duobus his distichis idem quod illic brevioribus verbis, expressum esse. [b] Hîc per detritam chartam duo vocabula obscurata sunt: e litterarum ductibus tamen qui adhuc supersunt, prius quidem manifestum videtur ذى fuisse, et alterum certe constat ab articulo incepisse. Credo igitur, sententiae simul et metri ratione habitâ, scriptum fuisse يا ذى الرَّدَى, quod, ex Grammaticae lege in يا ذا الردى mutandum, significet: *O vir obnoxie leto!* [c] Ad hujus articuli initium rubro colore in margine scriptum est: الملك المعزّ ايبك. [d] Etiam quod hîc scriptum fuit vocabulum ex parte interiit: supersunt tres priores litterae الح, cum tantillâ parte quartae, ut pro certo haberi possit, hanc non

تشوَّف المَلِكُ المذكورُ وغيرُه الَيْه' واداروا نِطاقَ نَواظِرهم
وخَواطِرهم علَيْه' وكان معروفا ......[a] اهل الجِهَاد' موصوفا
بسُلوك طريقِ الدِّيَانة والسَّدَاد' فٱتَّفقِ أَرْبابُ الدولةِ على
وِلايَتِه' وجزموا بِرَفْع لِوائه ونَصْب رايتِه' وأُشِيرَ ببَنَانِ التقدُّم
اَلَيْه' وحُمِلَت الغاشِيَةُ بحَضْرة ....[b] بين يدَيْه' وجلَس
على السَّرِيرِ' ودخَل فى طاعته المَأْمورُ والأَمِيرُ' وذلك بعد قَتْل
المَلِك المعظَّم تُورَانْشاهَ بن الملك الصالِحِ أَيُّوب الآتِى ذكرُ
وَفاتِه[c] وكانت وِلايتُه فى شهر ربيع الاخر من هذه السنة والخليفةُ
اذذاك الامامُ المستعصمُ[d] عبد الله بن المستنصر منصور بن

aliam quam vel ص (ض) vel ط (ظ) fuisse: credo igitur, cum resonantia articulorum ostendat finem ejus necessario fuisse وب, auctorem scripsisse الخَضُوب, *et sagittâ infortuniorum jactus erat ille qui* (*ultimus ex Aijūbīdis*) *viridem illius terrae mansionem tuebatur.*

[a] Vox quae hîc scripta fuit, fere tota excidit: unius tantum e medio ejus litterae ductus eatenus superest, ut ضّ fuisse videatur. Conjicio, restituendum esse بتَضْرِيعِ, *ac notus erat* (*'al-Malico-'l-Mo'izzus*) *virtute suâ militari quâ bellatores magno numero prostraverat.* [b] Media pars vocabuli quod hîc scriptum fuit, interiit: supersunt primae litterae الحا, itemque ultima ة, quam praeterea per duo puncta, quae adhuc in Cod. se offerunt, antecessisse apparet litteram يـ (يـ). Puto igitur auctorem scripsisse الحَاشِيَة, ut sensus sit: *ac portatum est ante illum, praesente Comitatu regio, ephippii stragulum.* Vocem حاشية de *Comitatu regio* usurpari, docent ex. gr. loci ex *Vitâ Tīmūri* I. p. 220 vs. 3 et فتوح مصر p. 135 vs. 8, *stragulum* vero *ephippii ante aliquem portare* idem valet ac *se alicui subjicere eumque tanquam dominum agnoscere:* conf. Abū'lfed. *Ann. Mosl.* IV. p. 420 vs. 8, p. 516 vs. 7, V. p. 64 vs. 3 a f., Bar-Hebraei p. 309 vs. 9 seq. et 315 vs. 1, itemque Ibn-Zaidūni epist., ed. Reiskei p. 2 vs. 2. [c] Vide paullo inferius.

[d] In Cod. male scriptum est المعتصم.

الظاهر محمد بن الناصر احمد الهاشميّ العبّاسيّ والحاكم
بالديار المصريّة قاضى القضاة بدرُ الدين ابو المحاسن
يوسف بن السِّنْجاريّ الشافعيّ [a] والحاكمُ بدمشق قاضى القضاة
صَدْر الدين ابو العبّاس احمد بن سَنِيّ الدولة الشافعيّ [b]
والحاكمُ بحَلَب قاضى القضاة كمالُ الدين ابو بكر احمد الأُسْتاذ
الشافعيّ [c] وآسْتقرّ فى المُلْك قَدَمُهُ وجرى بالعَطاء والمَنْع قَلَمُهُ
وعزَل ووَلّى وعطّل وحَلّى ونفَذت أوامِرُه فى بلادِه قُلْ إنّ الارض
لله يُورثها مَنْ يشاء من عبادِه *

[d] وفيها وُلِّيَ السلطان المَلِك الناصِر يوسف بن الملك العزيز
محمد بن الملك الظاهر غازى بن السلطان الملك الناصر
يوسف بن أيّوب أمْرَ [e] المُلْك بدمشق وجِهاتِها مع ما بيَدِه

---

[a] Mortem ejus infra notatam vide ad a. 663. [b] Etiam de hoc viro conf. infra ad a. 658. [c] Verba والحاكم بحلب usque ad الشافعى non in ipso textu leguntur, sed in margine adscripta sunt illius manu, qui Codicem cum auctoris autographo contulit: videntur ergo a librario, cujus oculus ab altero الشافعى ad alterum aberraverit, omissa fuisse. Ut vero nunc ea verba in margine exstant, ante الحاكم deest و, et ante الدين vocabulum quod supplevi, كمال. Utrumque exeidit bibliopegi culpâ, qui foliorum margines latius abscidit (conf. supra p. 207 vs. 6 seqq.), et per hanc imprudentiam hoc loco initium sustulit amborum versuum quibus ea annotatio constat. Reverâ autem كمال الدين hujus Judicis fuisse titulum, apparet e loco in quo Ibn-Ḥabîb de morte ejus retulit, ad a. 662. Ibi tamen non, ut hoc loco, الاستاذ, sed ابن الاستاذ, appellatus fuisse legitur.

[d] Hic in marg. scriptum est: الملك الناصر يوسف.

[e] Perperam in Cod. scriptum est امير, quod explicari non posset: unde mirum sane, mox in initio sequentis articuli eundem a librario errorem commissum esse. Vera lectio tum per ipsam verborum structuram, tum per infinitos similes locos, ubique in hoc opere exstantes (vide jam supra p. 223 vs. 13), facile se obtulit: uti vero hoc loco

من حَلَبَ ومُضافاتِها، لمّا بلَغه وفاةُ الملكِ الصالحِ ايّوبَ وقتلُ
ولِدِه الملكِ المعظَّم تورانشاهَ المقدَّم ذكرُه ركب بمَنْ معه من
أقارِبه وعسكره بحَلَبَ ورحَل مُغِزّا[a] فى السَّيْر مُجِدّا فى الطَّلَب،
فلمّا نزَل علَيْها، اخَذ سَريعا[b] ودخَل الَيْها، ثم بادَر الى تَحْصيلِ
أمْوالِها، وثابَر على تسلُّم نَواحيها وأعْمالِها، مُسْتجلِبا قلوبَ
الرَّعيّة، مُجْرِيًا أُمورَهم على القَواعِد المَرْضِيّة، فمالوا اليه وعكَفوا
علَيْه، وٱسْتقرّ شامِخَ الرُّتْبة رَفيعَ المكَان، الى ان خانَتْه الايامُ
بعد عشرة أعْوامٍ[c] وغدَر به الزمان، *
[d]وفيها وُلّى المَلِكُ المظفَّر يوسفُ بن الملك المنصور عمرَ بن
علىّ بن رَسُول المسعودىّ أمْرَ[e] المُلْكِ باليَمَن على قاعِدةِ والدِه
بعد وفاته مَقْتُولًا وباشَر مظفَّرَ العَزائِم، منصورَ العَوامِلِ[f] والصَّوارِم،
مالِكا يُمْنَ اليَمَن، حائِزا عِزَّ تَعِزَّ وعَدَن، وصَفَتْ له المَوارِدُ وطابَتْ،
وٱستمرّ الى ان غربَتْ شمسُ مُدّتِه الطَّويلةِ[g] وغابَتْ، *
[h]وفيها ٱجْتمع الأمراءُ الأكابِرُ بالديار المصريّة على ان يُقيموا

(et in paucis aliis) pro أَمْرَ a librario أَمِيرُ substitutum est, ita quoque in nonnullis, in quibus de *Judicibus constitutis* agitur, pro solenni phrasi وفيها وُلّىَ قاضى القضاة كذا وكذا الحُكْمَ ببلادِ كذا, nunc perperam in Cod. scriptum legitur: وفيها ولى قاضى القضاة — — الحاكِمُ الخ *

[a] Quartam formam اغزّ hîc idem fere quod sequens اجدّ significare evidens est (*magnâ cum intentione festinavit*): conf. potestas quae 3[ae] formae غَازَّ in Lexicis tributa est. [b] Verbo اخَذ ut absolute hîc positum est, idem, credo, exprimitur ac si scriptum esset اخَذ الفُرْصَةَ; et vertendum ergo videtur: *cito prehendit occasionem oblatam*. [c] Vide mortem ejus notatam ad a. 659. [d] Hîc in marg. adscriptum est: الملك المظفّر صاحب اليمن. [e] Cod. امير. Vide in superiori p. ann. *e*. [f] العَوامِلُ hoc loco *hastas* significat: vide quod in Lexicis de عامِلةُ الرمح notatum est. [g] Mortem ejus infra notatam vide ad a. 694. [h] Hîc in marg. scriptum est: الملك الاشرف موسى.

طِفْلًا من بنى ايّوب يكون له الاسمُ ولهم التدبيرُ مع الملك المُعِزّ
المقدَّم ذكرُه فوقع آتّفاقُهم على الملك الاشرف موسى بن الملك
الناصر يوسف بن الملك المسعود أَقْسِيسَ بن الملك الكامل
محمد بن الملك العادل ابى بكر بن أيّوب فأَحْضروه وسَلْطَنُوه٬
وعَلَّموه ولَقَّنُوه٬ وأَقاموه وأَقْعَدُوه٬ وقرّبوه ثم أَبْعَدُوه٬ وآسْتمرَّ صُورةً
لا مَعْنَى٬ راضِيا بالشَّرَف الأَعْلى والمَقام الأَسْنَى٬ غُرَابًا^a لمُشِيرٍ فى
طَرِيق الهُدَى٬ مُتكـلِّما بنَظير ما يقال له كالصَّدَا٬ ولم يَبْرَحْ
الى ان خُلع بعد ثلثة أَعْوَام^b٬ وآنْفرد الملك المُعِزّ بالسَّلْطنة
الى ان لحِق بمَنْ سبَق من الأَقْوَام٬^c وفى جَدّه^d الملكِ المسعودِ
اقسيسَ^e يقول الصاحبُ جمالُ الدين^f ابو الحسين يحيى بن
مَطْرُوح

(البسيط) قالوا تَقَضَّى الملكُ المسعودُ قلتُ لهم   لا تَطْمَعوا فى بَقَاء الشمسِ والقمرِ
قُلْ للمُلوك آسْتَقِرّوا فى مَمَالِكِكم   قد ماتَ مَنْ كنتُمُ منه على حَذَرِ

وفيها وُلّى نِيَابَةَ السَّلْطَنة بحَلَب الملكُ المعظَّم تُورَانْشاهُ^g بن
السلطان الملك الناصر يوسف بن أيّوب وباشَر ساكِنًا بقَلْعتها٬
راكِبًا شَهْباء^h رُقْعتِها٬ يُجِيب نِدَاء المُقِيمين بنادِيها٬ ويَجْتهد

[a] Ex antecedentibus et sequentibus facile apparet, figurato *corvi* nomine hic eum exprimi, qui nihil nisi quod alii ipsum docuerint loquatur, et quod jusserint faciat. [b] Conf. Abū'lfed. ***Ann. Mosl.*** ad a. 652, T. IV. p. 536. [c] Mortem ejus infra notatam vide ad a. 655.
[d] Cod. male جدّة. [e] De quo, mortuo a. 626, conf. Abū'lf. I. l. IV. p. 352. [f] In Cod. hoc loco pro الدين mendose scriptum est ابن. Conf. de hoc Ibn-Matrūḥo Ibn-Ḉall. n. 821, Abū'lf. I. l. IV. p. 526 (et ad eum locum Reiskei annot. 376 in p. 722), itemque infrà Ibn-Ḩabīb ad a. 649. [g] Hic in marg. scriptum est: الملك المعظم تورانشاه. [h] الشَّهْبَاء hic idem valet quod الفَرَس, ***equus***, nomen unius e latrunculis quibus Arabes in Schahiludio utuntur (conf. Hydei ***Syntagm. Dissert.*** II. p. 87 vs. 4 a f.); et الرُّقْعة nomen est ipsius tabulae in quâ latrunculi ordinantur. Dicit igitur *vectus equo tabulae ejus latruncularia*e, pro ***dominans in eâ***.

فى حِفْظ حَوَاصِرِها وبَوَادِيها' واستمرّ بها من عُمْره دَهْرًا' الى ان قدَم هُـلَاكُو[a] واخَذها منه قَهْرًا' *

[b]وفيها سار السلطانُ الملك الناصرُ يوسفُ بن الملك العزيز المقدَّم ذكرُه وصُحْبتَه عسكرُ الشام الى الديار المصريّة ليَتملّكها مُضَافًا الى ما بيَده وبرَز السلطانُ الملك المُعِزُّ أَيْبَكُ الصالحىُّ بمَنْ معه من العسكر المصرىّ حيث بلَغه الخَبَرُ وظهَر له من الوُثوب عليه ما ظَهَرَ' فٱلْتقى الفَريقانِ بالرَّمْل' وٱنْتَشروا على الأَحْقاف منه كالنَّمْل' وحصَل بينهم قِتالٌ شَدِيد' ونِزالٌ شَرْحُه طويلٌ وبَرْحُه مَدِيد' وٱنْتهى الامرُ الى نُصْرةِ المصريّين فقتَلوا وجرَحُوا' وأَعْلنوا بالقتل وصرَّحُوا' ونهَبوا وسلَبُوا' وبلَغوا من طَرْدِ غُرَمائِهم[c] ما طلَبُوا' واسَروا جماعةً من أَكابِر الأُمَراء وأَعْيانِ بنى أَيُّوب' وظفِروا من خِزانةِ الملك الـنـاصـر بالمَحْجور والمَحْجُوب' وساروا بالذَّخائر والأُسَارَى' وتركوا اهلَ الشام سُكَارَى وما هم بسُكَارَى[d]' فطفَق كلٌّ منهم يَحُوم فى حَوْمةِ الغَضَب ويَجُول' ثم رجَعوا الى الشام ولِسانُ حالِ مَلِكِهم يَقُول[e]'

---

[a] Pro قدم هلاكو in Cod. male scriptum est قدمُوا هُلاكُوا. Conf. vero infra ad a. 658, ubi mors Tūrānšāhi notata est.

[b] Hîc in marg. adscriptum est: وقعة عسكر نصف الشام, id est: *clades quae accidit exercitui Sultani, qui dimidiae parti Syriae imperabat.* [c] Figurate hîc dicuntur Aegyptii *abegisse creditores suos,* quoniam qui ipsos invaserat hostis, sibi, utpote Aijūbīdae, jure eam terram deberi judicabat. [d] Sensus est: *et reliquerunt incolas Syriae ebrios* (h. e. *mentis impotes per sollicitudinem:* vid. Lexx. in v. سَكْرة), *cum ipsi ebrii non essent.*

[e] Id est: *Et status in quo Rex eorum* ('al-Malico-'n-Nâçir) *versabatur, is erat, ut nihil loquens intuentibus sequentia recitare videretur.* Duo igitur ea disticha non ipsi illi Principi tribuenda, sed aut ab 'Ibn-Habîbo ad ornatum orationi suae afferendum composita, aut aliunde huc traducta sunt: similes haud pauci loci passim in hoc opere exstant.

(البسيط) أَمَّلْتُ منك[a] اللُّقَا يا مَنْ بِرُؤْيَتِه قلبى يُطالِبُنى والعينُ والأُذُنُ
ما كُلُّ ما يَتمنَّى المرءُ يُدْرِكُه تَجْرِى الرِّياحُ بما لا تَشْتَهى السُّفُنُ
[b] وفيها كان[c] المُصَافُّ بين الملك المعظَّم تورانشاهَ بن الملك
الصالح ايوب المقدَّم ذكرُه وبين الفَرَنْسِيس[d] ملك الفَرَنْج على
المَنْصُورة بالقُرْب من دِمْياط وجرى بينهم قِتالٌ عظِيمٌ وحربٌ
نَوَّعَت[e] الحِمَامَ وجَرَّعَت الحَمِيمَ، وآشْتدَّ الامرُ الاَمَرّ، وتَمادى الحالُ
وآستمَرّ، الى ان منّ اللهُ بما فيه غايةُ الأُمْنِيَّه، ونصَر الجيشَ
الاسْلامىّ على الطائفة الفَرَنْجِيّه، فقُبِض على مَلِكهم الفرنسيس،
وآنْهارَ ما لُفِق لبِنائِه من التَّأْسِيس، وقُتل منهم وأُسِر نَحْوُ
ثلاثين أَلْفًا، وقَرَّبَت الشَّهادةُ نحوَ مائةٍ من المسلمين الى الله
زُلْفَى[f]، وتيمَّن الناسُ بطَلْعةِ الملك المعظَّم، وجُهِّزت كُتُبُ البَشائِر
الى البلاد مَشْحونةً بالدُّرِّ المنظَّم، وكان الفرنجُ المذكورون قد
نزلوا فى السنة الماضية على دِمْياط، واتوا فى جُموع لا يَحْصرهم
قلمُ حاسِبٍ ولا خَطَّاط، ودخَلوا اليها وملَكُوها، ومزَّقوا أَسْتارَ

[a] Per reliqua verba satis manifestum est, hoc pronomine *Deum* appellari: sensus enim hujus distichi est: *Id in quo miser jam unicam spem meam reposui, est Tuus* (*in vitâ futurâ*) *occursus, o Tu quem ut videam* (*et agnoscam in omnibus rebus creatis*) *cor meum pariter atque oculus et aures a me postulant:* [b] Hic in margine adscriptum est: وقعة المنصورة. [c] In Cod. inter verbum كان et nomen المصاف interpositum est الملك, quod ex errore librarii ortum videtur et necessario expungi debet. De formâ مُصَافّ, *proelium* (pp. participio pass. formae 3ae verbi صفّ), conf. Hamakeri annot. ad فتوح مصر, p. 107. [d] Evidens est, hoc nomine significari Ludovicum IX., Galliae Regem. [e] Secunda forma نوّع significat *in diversas species distinxit:* hic ergo loquitur de *bello quod diversa mortis genera inferebat.* In posteriori parte hujus articuli vox الحميم significat *aquam fervidam Inferni:* conf. al-Qorâni VI: 69; X: 4; XXXVII: 65, caet.

[f] Vox زُلْفَى hic in *accusativo* casu cogitanda est, et *adverbii* vice fungens *prope* significat. Conf. al-Qorâni XXXIV: 36 et XXXIX: 3.

حُرْمَتِها وهتَكُوها[a] ونصَبوا عَلَمَهم المكسُورَ[a] وأَقاموا الى وُقوعِ المُصاقِ المذكُورِ فحصَل بقوّة الله النَّصْرُ عليهم والأَخْذُ منهم بالثَّأْرَ وآستمرّ الفرنسيسُ أَسيرا الى ان فَدَى نفسَه بأَرْبعِ مائةِ الفِ دِينَارٍ وقلتُ فى ذلك حالَ الكِتَابة

(السريع) قد شاعَ فى الآفاق بين الوَرَى ما سَرَّ من أَسْرِ الفَرَنْسِيسِ
يـــا وَيْحَهُ لم يُنْجِهِ من أَتَى من قُبْرُسٍ كَـلَّا ولا سِيسِ[b] *

[c]فصل وفيها تُوُفّى المَلكُ المعظَّم تورانشاهُ بن الملك الصالح ايّوب بن الملك الكامل محمد بن الملك العادل ابى بكر بن ايّوب بن شادِى بن مَرْوانٍ لمّا نُقل والدُه الى رحمة الله فى شعبانَ من السنة الماضية آتّفق اهلُ العَقْدِ والحَلِّ على تَوْلِيَته عِوَضا عنه وحلَفوا له العساكِرُ وأَشْخصوه من حِصْنِ كَيْفَا[d] على مُتُونِ الضَّوامِرِ فلمّا وصَل الى دمشق تَفضَّل وأَنْعَمَ ومَلأَ حَقَائبَ[e] ذوى المَطالِب وأَفْعَمَ وأَنْفق الأَمْوالَ وحسَّن الأَفعالَ

---

[a] Vexillum Francorum *fractum* appellat, sive *crucis* compositionem ex duobus lignis spectans, sive respiciens ad magnas clades, a Nūro'*ddīni* inde et Çalāho'*ddīni* aetate identidem illis illatas.

[b] Dicit in hoc disticho, *nequaquam potuisse infortunium illud a Ludovico arcere ingentem illum exercitum, qui cum ipso e Cypri insulâ in Aegyptum appulisset, et cujus numerus etiam per multorum e Syriâ et Ciliciâ Christianorum adventum auctus esset.* Nimirum سيس est nomen primariae urbis Ciliciae, sitae ab occidente Mar-aŝi, a septentrione Anazarbae et Mopsuestiae (conf. Abū'lf. تقويم البلدان, ed. Paris. p. ٢٥٩ seq., Saint-Martin *Mémoires sur l'Arménie* T. I. p. 200 seq.); causa autem, cur hanc potissimum urbem Ibn-Habīb hîc commemoret, in eo simpliciter sita videtur, quod vocabulo ipsi opus esset quod nomini الفرنسيس resonaret.

[c] Hîc in marg. scriptum est: الملك المعظم تورانشاه.

[d] Conf. Abū'lf. *Ann. Mosl.* IV. p. 504 seqq.

[e] حَقَائبُ, plurale nominis حَقِيبَةٌ, *peras* significat: conf. locus in Tibrīzī Comm. ad al-Hamās. p. ١٩ vs 16.

والأَقْوَال، ثم دخَلَ مصرَ فأَجْلسوه على تَخْتِ مُلْكِها، وحكّموه فى إدارةِ فَلَكِها وإِجْراء فُلْكِها، ولقِى الفَرَنْجَ فكسَرهم وأسر فَرَنْسِيسَهم، وارغم[a] راغِبَهم وراهِبَهم وقَسِيسَهم، وهدَّم من أركانهم ما هَدَّم، وسُرَّ الناسُ بمَقْدَمه كما تقَدَّم، فلمّا آستقرّ امرُه، تَوقَّد جَمْرُه[b]، وآنهمَك على اللَّعِب، وأَتْعَب وتَعِب، وقرَّب الأَراذِلَ وأبعد الأَماثِلَ، فآتَّفقوا على الفَتْك به وهو نازِلٌ بفارِسْكُور[c]، وأبْدَوْا من المُجاهَرة ما ليس بمَحْمود ولا مشكُور، فآعْتصم بقَصْرٍ له من خَشَبٍ، حَيْثُ ظنّ أنّه يُنْجيه من العَطَبِ، فأحاطوا به إحاطةَ القِلادةِ بالنَّحْرِ، فرَمَى بنفسه[d] فارًّا الى جِهة البَحْرِ، فآتّبعوه وأَدْرَكُوه، وأخذوا بأَطْراف السُّيوف وأَهْلَكُوه، وكانت وفاتُه بعد شهرَيْن من مُلْكه عن ....[e] سنة تغمّده الله

[a] In Cod. scriptum est وارغموا, quod ideo in singulare وارغم mutavi, quoniam sequens etiam verbum وهدم ad solum Tūrānšahum spectat. Vocem راغِبٌ hîc *ascetam* sive *vitae religiosae studiosum* significare, e vocibus cum eâ conjunctis est evidens.

[b] *Accensae arserunt prunae ejus*, id est, *irae in subditos indulsit et dure atrociterque se gessit.* Conf. Abū'lf. *Ann. Mosl.* IV. p. 510. In sequentibus animadvertenda est constructio 7ᵃᵉ formae انهمك cum praep. على, cum soleat ei فى subjungi (ut ex. gr. Abū'lf. l. l. I. p. 462, II. p. 104, IV. p. 32 et 320). Sensus est: *et totum se dedidit rebus ludicris et voluptatibus, et his serviendo alios et semet ipsum fatigavit.*

[c] فارسكر sive فارسكور, teste Lexico Geogr., est من قُرَى بين مصرَ ودِمْياطَ من كُورة الدَّقَهْلِيّة (conf. Sacyi *Rélat. de l'Ég.* p. 626 n. 127). Tota autem quae hîc narratur res, et mentio quoque quae mox de turri illâ ligneâ fit, illustretur adhibito Abū'lfedā*i* loco laud., IV. p. 510.

[d] Id est: *praeceps ruit; praecipiti cursu se contulit.*

[e] Quanquam nullum hîc in Cod. spatium relictum est, et altera etiam manus illa hîc nihil in margine annotavit (vid. supra p. 217 vs. 4 seqq.), manifestum tamen est, numerum ipsum annorum aetatis

برحمته ورای بعض الناس اباه[a] الملكَ الصالح فى المَنام بعد قَتْله وهو يقول[b]

(الرمل) قتَلوه شَرَّ قِتْلَه صارَ للعالَمِ مُثْلَه
لم يُرَاعُوا فيه آلاء[c] ولا مَنْ كانَ قَبْلَه
سَتَراهم عن قَريب لأَقَلِّ الناسِ أُكْلَه

وفى والِده الملك الصالح المذكور يقول الصاحبُ بَهاء الدين ابو الفَضْل زُهَيْر بن محمد بن على المصرىّ[d] من قصيدة

(ل) ولقد سَعَيْتَ الى العُلَا بعَزَائمٍ تَقْضِى لسَعْيِى أَنّه لا يُخْفِقُ[e]
وسَرَيْتَ فى ليلٍ كأَنّ نُجومَه من فَرْطِ غَيْرتها الىَّ تُحَدِّقُ[f]

Tūrānšāhi inter عن et سنة deësse: auctor libri, inter scribendum veri numeri inscius, postea eum addere voluit, sed hoc propositum uti hoc loco ita in quamplurimis aliis non exsecutus est.

[a] In Cod. male ابوه scriptum est. [b] Quae sequuntur, ita in Cod. scripta sunt, acsi *prosâ* oratione constarent. Nemo tamen dubitabit, quin recte ea ut versus metri الرمل ediderim. [c] Sic legendum esse metrum indicat: in Cod. scriptum est الا. Sensus hujus distichi et sequentis hic est: *Non rationem habuerunt in causâ ejus beneficiorum (acceptorum), neo (Principum e stirpe nostrâ) qui ante eum fuerunt. Videbis eos brevi tempore fieri escam humillimi hominum.* Extremis verbis spectatur Sultanus Aibec, qui, origine servus, post occisum Tūrānšāh*um*, Aegypti imperio potitus est. [d] De hoc viro conf. 'Ibn-Callicān N. 246, et 'Ibn-Ḫabīb infra ad annum mortis ejus 656.

[e] Non dubito, hoc verbum sic ut feci in 4ᵃ formâ pronuntiandum esse, ut sensus sit: *Tu ad elatam gloriam contendisti per firma animi proposita, quae decernunt in favorem mei studii (magna tua facta laudibus celebrandi), fore ut hoc voto suo non excidat*, id est, *fore ut huic semper larga materia suppetat.* [f] Comparat gloriosam Regis vitam quam exegerat antequam ad imperium venisset, cum itinere facto per noctem, cujus astra tam acute splenderent, ut custodes esse pulchrae puellae viderentur, qui maximâ correpti zelotypiâ oculorum aciem quoquoversus intenderent.

حتى وصلت سرادق الملك الذى   تقف الملوك ببابه تسترزق
فاليك[a] يا نجم السماء فاننى   قد لاح نجم الدين لى يتألق
الصالح الملك الذى لزمانه   حسن يتيه به الزمان[b] ورونق *

[c] وفيها توفى الملك الصالح اسمعيل بن الملك العادل ابى بكر ابن ايوب بن شادى بن مروان رئيس نبيل، حاكم جليل، كلمته مطاعه، وعنده حزم وشجاعه، ملك دمشق ومتع بمحاسنها دهرا، ثم اخذت منه قسرا، وله بها مدرسة واوقاف، ومعروف شامخ الاعراف، صحب الملك الناصر يوسف بن الملك العزيز وانضم اليه، ولازمه لما راى من التعظيم والتكريم لديه، واستمر الى ان اسره العسكر المصرى فى المعركة المقدم ذكرها واخذوه معهم الى القاهرة ثم قتلوه وكانت وفاته بها عن نحو خمسين سنة تغمده الله برحمته *

[d] وفيها توفى الامير شمس الدين لولو الامينى مقدم العسكر بحلب جليل خطير، حسن الراى والتدبير، وافر الحرمه، ظاهر الحشمه[e]، كثير الديانه، عزيز الصيانه، نير الشمس، متأهب لسلوك[f] الرمس،

---

[a] Id est: *cura jam res tuas et prospice saluti regni tui*. E Lexicis notum est, nudum اليك hoc sensu usurpari.

[b] Ne hîc offendat repetitio vocis زمان tanquam otiosa et languida, animadvertendum est, prius لزمانه significare *aetati suae*, posterius autem الزمان verti debere *aevum* sive *longissimum tempus*, ac verbum يتيه igitur *futuro* sensu accipiendum esse.

[c] Hîc in marg. adscriptum est: الملك الصالح اسمعيل.

[d] Hîc in marg. scriptum est: الامير شمس الدين لولو.

[e] Verba وافر -- الحشمه vertenda sunt: *vir amplâ famulorum turbâ augustus, et conspicuus numeroso comitatu*. Vox حرمة enim, ut Ǧauharius scribit, significat حرم الرجل واهله (*uxores viri totamque familiam ejus*); ac voce حشمة praesertim *numerosum comitatum* exprimi, arguunt loci sequentes libri فتوح مصر, p. 21 vs. 6, p. 93 vs. 1 a f., p. 111 vs. 6, p. 123 vs. 3, p. 134 vs. 4 et p. 135 vs. 1.

[f] Sic per conjecturam edidi, cum in Cod. nullo sensu scriptum sit

مُعَظَّمٌ فى الدُّوَل، لا مَحِيدَ له عن المعروف ولا حِوَل، سارَ فى
خِدْمة الملكِ الناصرِ يوسفَ بن الملك العزيز، فاسَرة العسكرُ
المصرىُّ وكانت وفاتُه بالمَعْركة المقدَّم ذكرُها مَقْتُولًا[b] بين يدى
أَيْبَكَ الصالحىّ عن ......[c] سنة تغمّده اللهُ برحمته *

[d]وفيها توفى الامامُ رَشِيدُ الدين ابو محمد عبد الوهّاب بن
ظافِربن على بن فتُوح[e] الشهير بابن رَوَّاج الاسكندرىّ المالكىّ
فقيهٌ فاضِل، عالمٌ عامِل، محدِّثٌ كَبِير، عارفٌ خَبِير، سمع وحصّل[f]
ودَاب، وحدَّث وخرَّج، وكتَب، واخَذ عن السِّلَفىّ[g] ومَنْ سلَف

كلُوك. Videtur scriba duas illas litteras لسـ, minus distincte in archetypo exaratas, male pro unâ ك habuisse. Ut nunc edidi, facilis hic sensus est: *plane paratus (per bona opera sua) ad calcandam humum sepulcri.*

[a] Sequuntur hîc in Cod. verba وانضمّ اليه, quae tamen ab ipso librario leviter expuncta sunt. Oculus ejus inter scribendum aberrasse videtur ad locum plane similem qui praecessit in superioris pag. vs. 9.

[b] Sic legendum esse, per loci rationem evidens est: in Cod. tamen scriptum est مقبُولا, et non hoc tantum in loco, sed infra etiam in aliis similibus idem hoc mendum offendi.

[c] Hîc, plane ut supra p. 231 vs. 11, ipse annorum numerus deëst: in Cod. etiam hoc loco nullum hiatûs indicium se offert.

[d] Hîc in marg. adscriptum est: رشيد الدين بن رواج.

[e] Huic rariori nomini proprio uti nulla in Cod. vocalis est addita, ita equidem haud certo scio, utrum prima ejus littera cum Fat̄hâ an cum Çammâ pronuntianda sit. [f] De vi verbi حصّل conf. Meursingei annot., *Spec.* p. 80; verbum خرّج autem, ut in universum significat *in lucem edidit* (conf. supra p. 187 ann. *a*), ita praesertim in disciplinâ Traditionis usurpatur de *scripto consignandis et edendis* traditionibus ore propagatis. Vide locos in annot. Hamakeri ad librum فتوح مصر p. 181 vs. 1 et 5.

[g] De hoc notissimo viro conf. Meursinge l. l. p. 56.

من طَبَقتِهِ' ونشَرِ على الطَّلَبة شَفَقَ لُطْفه وشَفَقتِهِ' وآمْتدّ فى
الخيرِ عُمْرُهُ' وطابَ على أَلْسِنةِ الرُّوَاة خَبَرُهُ' وكانت وفاتُه بثَغْرِ
الاسكندريّة عن اربع وتسعين سنة تغمّده اللهُ برحمته*
[a]وفيها توفّى الحافظ شمسُ الدين ابو الحجّاج يوسف بن خَليل
بن قَرَاجَا[b] بن عبد الله الدمشقىّ مُسْنِدٌ عَلَتْ رُتْبَتُهُ' وآرْتَفعتْ
هَضْبتُهُ' وأَنارتْ شمسُهُ' وتضاعَفَ خَيْرُهُ وأُنْسُه[c]' أقام بحَلَب ثابِتَ
الأَرْكَان' ورحَلَ الى العِرَاق وإصْبَهان' سمِع وحدَّث وكتَبَ الكَثِيرِ
والحـق حَيْثُ طالَ عُمْرُه الصَّغِيرَ بالكَبِيرِ[d]' وسعى الناسُ اليـه'
وعكَفَ الطُّلَّابُ علَيْهِ' وآسْتمرّ يُفِيد ويَنْفَعُ' الى ان وافاه من
الموت ما لا يُرَدّ ولا يُدْفَعُ' وكانت وفاتُه بحَلَب عـن ثـلاث
وتسعين سنة تغمّده اللهُ برحمته *

Anno 649

Syriam invasit exercitus Sultani Aegyptii, al-Malico-'l-Moizzi, ad Gazam usque, sed repulsus est a copiis Sultani Damasci, al-Malico-'n-Nâçiri.

---

[a] Hic in marg. adscriptum est: شمس الدين بن خليل.

[b] Hoc nomen, in Cod. sine vocalibus scriptum, procul dubio sic ut feci pronuntiandum est: origine vero est Turcicum, in quâ linguâ vox قَرَاجَة (diminutivum adjectivi قَرَه) *nigricantem* significat, et substantive *capreolum*. [c] Voce الأُنْس (*societas, consuetudo*) hîc ex mysticorum dicendi ratione *consuetudo cum Deo* exprimi videtur, ut sensus sit: *et duplo majus (quam reliquorum hominum) fuit bonum ab illo factum et consuetudo ejus cum Deo.* Exemplum ejusdem usûs vide in versu 'Ibno-'l-Fârići, a Grangereto de Lagrange edito in *Anth. Ar.* p. ٥۴ vs. 11, quem locum Scholiasta in p. ٥٩ vs. 4 seqq. explicans, vocem الانس addito adjectivo الصَّمَدانىّ (*divinus*) illustravit.

[d] Sensus est: *multa scripsit, parva et magna, quum longum vitae spatium emensus sit.* حَيْثُ enim hoc loco *causam* exprimit, valetque Latinum *quum* sive *propterea quod.*

Matrimonium iniit Sultanus Aegypti cum Šagaro-'*d*-dorrá, viduá al-Malico-'ç-Çâlibi Aijûbi.

Obiit Bagdâdi قاضى القضاة كمال الدين ابو الفضل عبد الرحمن بن عبد السلام بن اسمعيل بن عبد الرحمن بن ابراهيم الدامغانى الحنفى الحاكم ببغداد *

Obiit al-Qâhirae العلامة بهاء الدين ابو الحسن على بن هبة الله بن سلامة الجميزى المصرى الشافعى خطيب القاهرة, natus 90 annos.

Obiit Bagdâdi الامام سيف الدين ابو المظفر محمد بن مقبل بن فتيان بن مطر النهروانى البغدادى الشهير بابن المنى الحنبلى, plusquam 80 annos natus.

Obiit Miçri الصاحب جمال الدين ابو الحسين يحيى بن عيسى بن ابراهيم بن مطروح المصرى, natus annos 57.

Obiit Miçri الشيخ رشيد الدين ابو محمد عبد الظاهر ابن نشوان بن عبد الظاهر المصرى السعدى شيخ الاقراء بالديار المصرية *

Anno 650

Exercitus Tatar*orum* invasit Mesopotamiam, magnamque in eá stragem edidit.

Vehementissimo incendio Halebi urbs afflicta est.

Obiit العلامة رضى الدين ابو الفضائل الحسن بن محمد ابن الحسن بن حيدر العمرى الهندى الصغانى, natus annos 73.

Obiit الرئيس فخر القضاة ابو الفتح نصر الله بن هبة الله ابن عبد الباقى بن هبة الله بن الحسين بن يحيى بن بصاقة الكنانى المصرى *

Obiit Damasci الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد بن سعد بن عبد الله بن سعد الانصارى المقدسى, natus annos 79.

Obiit المؤتمن ابو القاسم يحيى بن نصر بن ابى القاسم بن ابى الحسن الشهير بابن قميرة التميمى مُسْنِد العراق، natus annos 85.

Obiit الشيخ ابو عبد الله محمد بن غانم بن عبد الكريم الواعظ الاصفهانى *

Anno 651

Pax composita est inter Sultanos Aegypti et Damasci.

In Emîr*atum* Mekkae successit الامير ادريس بن على بن قتادة بن ادريس الحسنى *

Mortuo fratre ejus, الامير ابو سَعْد الحسن بن على بن قتادة بن ادريس الحسنى صاحب مكة المشرّفة، in ipsâ Mekkae urbe.

Obiit Aintâbi[a] الملك الصالح احمد بن الملك الظاهر غازى ابن السلطان الملك الناصر يوسف بن ايوب بن شادى بن مروان صاحب عَيْنتاب، natus annos 51.

Obiit Damasci العلامة كمال الدين ابو محمد عبد الواحد ابن عبد الكريم بن خلف بن نبهان الانصارى الشهير بابن الزملكانى الدمشقى الشافعى[b] *

Obiit Marochii قاضى القضاة ابو الحسن على بن عبد الله ابن محمد الشهير بابن قطرال الانصارى القرطبى المالكى[c]، natus annos 88.

Obiit in Corâsâne الشيخ سَعْد الدين ابو عبد الله محمد ابن المؤيَّد بن عبد الله بن على بن حمّوية الجوينى *

Obiit in Aegypto الشيخ جمال الدين ابو القاسم عبد الرحمن بن مكى المغربى الاسكندرى سبط الحافظ ابى طاهر السلفى, natus annos 81.

---

[a] In Cod. scriptum est عَيْفتاب.

[b] In marg. Cod. legitur كمال الدين الزملكانى.

[c] In marg. Cod. vocatur القاضى حسن بن قطرال.

Anno 652

Damasci laetissime celebratus est adventus sponsae Sultani, الخوندة ملكه خاتون بنت الملك علاء الدين كيقباذ صاحب الروم من بنت الملك العادل ابى بكر بن ايّوب *

Apparuit in coelo ignis scintillans et fumans, qui hominum animos in ·al-Jemane et in ·al-Ḥigāzo vehementer perturbavit.

Interfectus est ·al-Qāhirae, in arce قلعة الجبل dictâ, الامير فارس الدين اقطاى الصالحى *

Obiit Ḥarrāne العلامة مجد الدين ابو البركات عبد السلام ابن عبد الله بن ابى القاسم بن محمد بن تيمية الحرّانى الحنبلى, natus annos 62.

Obiit Damasci العلامة شمس الدين ابو محمد عبد الحميد ابن عيسى بن عمُّويه الخسْرُوشاهى *

Obiit Ḥalebi الامام كمال الدين ابو سالم محمد بن احمد ابن هبة الله بن طلحة النصيبى الشافعى[a] *

Anno 653

Profectus est الملك الناصر داود بن الملك المعظم عيسى ابن الملك العادل ابى بكر بن ايّوب ad ·al-'Irāq*um*, repetitum a .Califâ ·al-Mosta·çimo pretiosissimam gemmam, quam superiori anno ei commodaverat; sed infectâ re in Syriam rediit.

Obiit Nābolos*i* الامير سيف الدين يوسف بن ابى الفوارس ابن مُوسك القيمَرى *

Obiit Ḥaleb*i* الشريف عز الدين ابو الفتوح مُرْتضى[b] بن ابى طالب احمد بن ابى الحسن محمد بن جعفر بن زيد ابن جعفر بن ابى[c] ابراهيم محمد الممدوح الحسينى نقيب السادة الاشراف بحلب, natus annos 74.

[a] In marg. Cod. legitur كمال الدين طلحه.

[b] In marg. Cod. vocatur السيّد عز الدين المرْتضى.

[c] Deëst hoc ابى in Codice.

Obiit Halebi الامام نظام الدين ابو عبد الله محمد بن محمد بن محمد بن عثمان البلخى الحنفى, natus annos 79.

Obiit Halebi الامام ضياء الدين ابو محمد صَقر بن يحيى بن سالم بن يحيى بن عيسى بن صَقر الحلبى الشافعى, natus plusquam 90 annos.

Obiit Tuneti الشيخ جمال الدين ابو الحجّاج يوسف بن محمد بن ابراهيم الانصارى البيّاسى, natus annos 80.

Anno 654

Diversa prodigia perculcrunt incolas al-Medînae: soni terribiles, terrae motus, ignis e terrâ prorumpens.

In eâdem urbe per imprudentiam unius e ministris, Templum Prophetae incensum et combustum est.

Flumen Tigridis praeter modum crevit, et Bagdâdi urbem inundavit.

Prodiit هلاكو بن طلو[a] بن جنكزخان ملك التتار, et in Adrabîgânem venit, petens al-Irâqum et Syriam.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est تاج الدين ابو محمد عبد الوهاب بن خلف بن ابى القاسم العلامى المصرى الشهير بابن بنت الاعز الشافعى *

[b] Obiit السلطان علاء الدين كيقباذ صاحب الروم.

[b] Et brevi post successor et filius ejus, غياث الدين كيخسرو[c].

Obiit Damasci الملك المعز مجير الدين ابو اسحاق يعقوب ابن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى بن مروان*

---

[a] Hoc loco et in paucis aliis طلو in Cod. scriptum est: in caeteris fere constanter ظلو, quam igitur scriptionem etiam hic secutus sum.

[b] Haec e marg. Cod. sumta sunt, collatoris manu addita.

[c] Male hic in Cod. pro كيخسرو scriptum est بن كنخير.

Obiit Damasci العلامة شمس الدين ابو المظفر يوسف بن تزغلى بن عبد الله العونى البغدادى الحنفى سبط الشيخ جمال الدين ابى الفرج عبد الرحمن بن الجوزى *

Obiit الامام شرف الدين ابو محمد عبد العزيز بن عبد الرحمن بن هبة الله بن قرناص الخزاعى الحموى *

Obiit Miçri الاديب زكى الدين ابو محمد عبد العظيم ابن عبد الواحد بن ظافر الشهير بابن ابى الاصبع المصرى, natus annos 65.

Obiit Heliopoli الشيخ ابو الروح عيسى بن احمد بن الياس اليونينى• * .

Anno 655

Aegypti thronum conscendit السلطان الملك المنصور على ابن السلطان الملك المعز ايبك الصالحى *

Ibidem Vicariatum (نيابة السلطنة) adeptus est الامير سيف الدين قطز المعزى *

Et dignitatem Summi Judicis قاضى القضاة بدر الدين ابو المحاسن يوسف بن الحسن بن على السنجارى الشافعى *

Interfectus est ·al-Qāhirae, in arce قلعة الجبل dictâ, الملك المعز ايبك الصالحى, natus circiter 60 annos.

Obiit, extra ·al-Qāhiram ex equo delapsus, الامير عز الدين ايبك الحلبى الصالحى *

• In ipso Cod. hoc loco scriptum videtur اليُونىنى, sed in versu abhinc secundo est اليُوبَىنى; in marg. perspicue offertur اليونينى (cum ىٖ). Magis etiam incerta est hujus ejusdem nominis scriptio infra ad a. 658; contrà vero ad a. 701 et 737 perspicue tam in marg. quam in textu exaratum est اليُونينى. Videtur hoc nomen relativum, quod etiam occurrit in Tydemanni *Consp.* p. 92, ductum esse ab illo pago prope Heliopolin (بعلبك) sito, cujus nomen in Lex. Geogr. et ·al-Qāmūso يُونَان scriptum est.

Obiit Bagdādi العلامة نجم الدين ابو محمد عبد الله بن محمد بن الحسن بن ابى سَعْد البغدادى البَاذرانى الشافعى, natus annos 61.

Occisus est al-Qāhirae الصاحب شرف الدين ابو سعيد هبة الله بن صاعد الفائزى *

Obiit Bagdādi الامام عز الدين ابو حامد عبد الحميد ابن هبة الله بن محمد بن ابى الحديد المدائنى, natus circiter 70 annos.

Obiit بقرية يلدان, in ditione Damascenâ, المحدث تقى الدين ابو محمد عبد الرحمن بن ابى القاسم بن عبد المنعم بن عبد الرحمن اليلدانى الشافعى, natus annos 87.

Anno 656

Venit القان هلاكو بن ظلو بن جنكزخان ملك التتار, cum exercitu bis mille millium militum, Bagdādum, Calīfam cepit, et per quadraginta dies cruentissimam in urbe stragem edidit, omnia vastans et diruens.

Expeditionem in Aegyptum moverunt الملك الناصر يوسف ابن الملك العزيز محمد بن الملك الظاهر غازى بن السلطان الملك المغيث عمر بن الملك et الملك الناصر يوسف بن ايوب العادل ابى بكر بن الملك الكامل محمد بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب; sed al-Mogīt, qui cum copiis praecesserat, proelio commisso victus est ab الامير سيف الدين قطز المُعزى, et in fugam conjectus.

Occisus est Bagdādi a Tatāris Calīfa الامام المستعصم بالله ابو احمد عبد الله بن المستنصر بالله ابى جعفر منصور بن الظاهر بالله ابى نصر محمد بن الناصر لدين الله ابى العباس احمد بن المستضىء حسن بن المستنجد يوسف بن المقتفى محمد بن المستظهر احمد بن المقتدى عبد الله بن الامير محمد بن القائم عبد الله بن القادر احمد بن الامير اسحق

ابن المقتدر جعفر بن المعتضد احمد بن الامير طلحة بن المتوكل جعفر بن المعتصم محمد بن الرشيد هارون بن المهدى محمد بن المنصور عبد الله بن محمد بن على ابن عبد الله بن عبّاس عمّ النبى صلى الله عليه وسلم, natus annos 47.

Obiit extra Damascum, in vico البُويضا dicto, الملك الناصر ابو المظفر داود بن الملك المعظم ابى العزائم عيسى بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى بن مروان, natus annos 53.

Obiit al-Qāhirae الحافظ زكى الدين ابو عبد الله عبد العظيم ابن عبد القوىّ بن عبد الله بن سلامة المنذرى المصرى الشافعى, natus annos 75.

Obiit in strage Bagdā*densi* الامام محيى الدين ابو المظفر يوسف بن الشيخ جمال الدين ابى الفرج عبد الرحمن بن على بن محمد بن على بن جعفر القرشى البكرى الشهير بابن الجَوْزى البغدادى الحنبلى, natus annos 76.

Obiit Haleb*i* الصاحب محيى الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة مجد الدين ابى غانم محمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن زهير بن هارون بن موسى ابن عيسى بن عبد الله بن محمد بن عامر ابى جَرادة العُقيلى الحلبى الشهير بابن العديم الحنفى, natus annos 66.

Obiit الرئيس نظام الدين ابو عبد الله محمد بن محمد ابن محمد بن عبد المجيد الانصارى الشهير بابن المولى الحلبى *.

Obiit الرئيس عون الدين ابو المظفر سليمان بن بهاء الدين ابى القاسم عبد المجيد بن الحسن بن عبد الله بن الحسن ابن العجمى الحلبى, natus annos 50.

* In marg. scriptum est العريم.

Obiit Damasci الصاحب عز الدين ابو حامد محمد بن محمد بن خالد بن محمد بن نصر المخزومى[a] الشهير بابن القيسرانى الحلبى *

Obiit Miçri الصاحب بهاء الدين ابو الفضل زهير بن محمد ابن على بن يحيى الازدى المكى المصرى, natus annos 75.

Obiit Heliopoli القاضى صدر الدين ابو محمد عبد الرحيم ابن نصر بن يوسف البعلبكى الحاكم ببلده *

Obiit Damasci الامير سيف الدين على بن سابق الدين عمر بن قزل بن جلدك الشهير بالمشد, natus annos 54.

Obiit in strage Bagdād*ensi* الامام جمال الدين ابو زكرياء يحيى بن يوسف بن يحيى بن منصور الصرصرى البغدادى الحنبلى, natus annos 68.

Obiit الاديب شرف الدين ابو الطيّب احمد بن محمد بن ابى الوفا الموصلى الشهير بابن الحلاوى, natus annos 53.

Obiit Damasci الاديب سَعْد الدين ابو سَعْد محمد بن الشيخ محيى[b] الدين ابى عبد الله محمد بن على بن محمد بن عبد الله الاندلسى الشهير بابن العربى, natus circiter 40 annos.

Obiit الاديب نور الدين ابو بكر محمد بن عبد العزيز ابن عبد الرحيم بن رُسْتم الاسْعَرْدى *

Obiit بصَحْراء عَيْذاب, iter faciens in al-Ḥigāz*um*, الشيخ ابو الحسن على بن عبد الله بن عبد الجبار بن يوسف الشاذلى*

Obiit in vico مَـرْدَا, sito in ditione Damascenâ, الشيخ ابو عبد الله محمد بن اسمعيل بن احمد بن ابى الفتح الشهير بخطيب مَرْدَا المقدسى الحنبلى, natus annos 90.

Anno 657

In Aegypti imperium successit السلطان الملك المظفر قطز المعزى *

[a] Cod. المخزومى. [b] Cod. محى.

[a] Al-Mauçilí summa res pervenit ad الملك الصالح عماد الدين اسمعيل بن الملك الرحيم بدر الدين لؤلؤ *

In Aegypto Vicariatum (نيابة السلطنة) adeptus est الامير فارس الدين اقطاى الصالحى *

Aedificatum est Observatorium astronomicum in urbe Marāgā, auspice الخواجا نصير الدين ابو عبد الله محمد الطوسى *

Tatārí potiti sunt Harrāne et magnam partem Mesopotamiae et Syriae vastarunt.

Obiit al-Mauçilí الملك الرحيم بدر الدين لؤلؤ الاتابكى صاحب الموصل, natus 80 annos.

Obiit Damasci الرئيس صدر الدين ابو الفتح اسعد بن عثمان بن اسعد بن المنجا التنوخى الدمشقى الحنبلى, natus annos 60.

Obiit Damasci الرئيس نجم الدين ابو الفتح مظفر بن محمد بن الياس الانصارى الدمشقى الشهير بابن الشيرجى الشافعى *

Obiit in urbe Bagājâ الحافظ ابو الحسين[b] حمد بن محمد ابن احمد بن السراج الانصارى الاشبيلى, natus annos 97.

Obiit Damasci الاديب بهاء الدين ابو عبد الله محمد ابن مكى بن محمد بن الحسن الشهير بابن الدجاجية القرشى الدمشقى, natus annos 66.

Anno 658

Halebum expugnarunt et crudelem in modum vastarunt Tatārí.

Iidem Damasco etiam potiti sunt.

---

[a] Haec e margine Cod. sumta sunt, collatoris manu addita.

[b] In marg. scriptum est: ابو الحسن.

Aggressus eos ex Aegypto est السلطان الملك المظفر قطز المعزى, eosque profligavit in proelio, ad عين جالوت commisso.

In Aegypti imperium successit السلطان الملك الظاهر بيبرس *

In principatum Māridīni successit الملك المظفر قرا رسلان ابن الملك السعيد ايلغازى بن ارتق *

Damasci imperium ad se traxit الامير علم الدين سنجر الحلبى *

Vicariatum Halebi adeptus est الامير علاء الدين على بن بدر الدين لؤلؤ صاحب الموصل *

Munus Summi Judicis Damasci obtinuit قاضى القضاة نجم الدين ابو بكر محمد بن قاضى القضاة صدر الدين ابى العباس احمد بن سنى الدولة الشافعى *

Interfectus est in viâ, cum victor e Syriâ in Aegyptum revertebatur, السلطان الملك المظفر قطز المعزى.

Obiit Halebi الملك المعظم تورانشاه بن السلطان الملك الناصر يوسف بن ايوب بن شادى بن مروان, natus annos 80.

Obiit Maijāfāriqīni الملك الكامل محمد بن الملك المظفر غازى بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى بن مروان صاحب ميافارقين *

Obiit in arce Māridīni الملك السعيد ايلغازى بن الملك المنصور ارتق بن ايلغازى بن ألبى بن تمرتاش بن ايلغازى ابن ارتق صاحب ماردين *

Obiit Heliopoli قاضى القضاة صدر الدين ابو العباس احمد ابن قاضى القضاة شمس الدين ابى البركات يحيى بن هبة الله بن الحسن بن يحيى التغلبى الدمشقى الشهير بابن سنى الدولة الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 68.

Obiit Heliopoli شيخ الاسلام تقى الدين ابو عبد الله محمد بن ابى الحسين احمد بن عبد الله بن عيسى اليونينى[a] الحنبلى, natus annos 86.

Occisus est in strage Halebensi الامام شرف الدين ابو طالب عبد الرحمن بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى الشافعى, natus annos 90.

Obiit Halebi الصاحب مؤيد الدين ابو اسحق ابراهيم بن يوسف بن ابراهيم الشيبانى الشهير بابن القفطى[b], natus annos 64.

Obiit Damasci المحدث محب الدين ابو محمد عبد الله بن احمد بن محمد بن ابراهيم السّعْدى المقدسى الحنبلى, natus 40 annos.

Obiit الاديب مخلص الدين ابو عبد الله المبارك بن يحيى بن المبارك بن فضَيْل الغسّانى الحمصى *

Occisus est Māridīni a Tatāris الاديب جلال الدين ابو الحسن على بن يوسف بن محمد بن عبد الله الصفار الماردينى, natus annos 83.

Obiit in regione Halebensi الشيخ ابو بكر بن قوام بن على بن قوام البالِسى الصالحى, natus annos 74.

Anno 659

Iterum populati sunt Tatāri Halebum et loca vicina.

Halebi per quatuor menses principatum gessit الامير شمس الدين اقوش البرّلى العزيزى *

Califae nomen et honores in Aegypto delati sunt ad الامام المستنصر بالله ابا القاسم احمد بن الظاهر بالله

[a] Hoc loco ét in ipso textu ét in marg. scriptum est اليوسى. Conf. supra ad a. 654, in p. 240.

[b] In marg. legitur: مُؤيّد الدين القفطى.

ابى نصر محمد بن الناصر لدين الله ابى العباس احمد الهاشمى العباسى *

Vicariatum Damasci adeptus est الامير علاء الدين طيبرس الوزيرى *

Eandem dignitatem Halebi, post discessum Emiri شمس الدين البرلى, obtinuit الامير علاء الدين ايدكين البندقدار الصالحى *

Summi Judicis muneri in Aegypto praefectus est قاضى القضاة تاج الدين ابو محمد عبد الوهاب بن ابى القاسم ابن خلف العلامى المصرى الشهير بابن بنت الاعز الشافعى *

Eidem muneri Damasci قاضى القضاة شمس الدين ابو العباس احمد بن محمد بن ابراهيم بن ابى بكر ابن خلكان البرمكى الاربلى الشافعى *

Occisus est a Tataris الملك الناصر يوسف بن الملك العزيز محمد بن الملك الظاهر غازى بن السلطان الملك الناصر يوسف بن[*] ايوب بن شادى بن مروان, natus annos 32.

Ab iisdem occisus est الملك الصالح اسمعيل بن الملك المجاهد شيركوه بن الملك القاهر محمد بن الملك المنصور شيركوه بن شادى بن مروان صاحب حمص *

Obiit Damasci الامام شرف الدين ابو محمد الحسن بن الحافظ ابى موسى عبد الله بن الحافظ عبد الغنى المقدسى الحنبلى, natus annos 54.

Obiit Tuneti الحافظ ابو بكر محمد بن احمد بن عبد الله ابن محمد بن سيد الناس اليعمرى الاشبيلى, natus annos 62.

Obiit الاديب مخلص الدين ابو العرب اسمعيل بن عمر ابن يوسف بن قرناص الخزاعى الحموى *

Anno 660

Tatari ceperunt et populati sunt al-Mauçilum.

---

[*] Deëst hoc بن in Cod.

Vicariatum Damasci adeptus est الامير جمال الدين اقوش النجيبى الصالحى *

Eandem dignitatem Halebi obtinuit الامير علاء الدين ايدكين الشهابى *

Interfectus est a Tatāris Calīfa Aegyptius, al-Mostançir-bi'llāh, in expeditione ad recuperandum Bagdādum susceptā, haud procul ab hac urbe, بالقرب من هيت.

Obiit Damasci شيخ الاسلام عز الدين ابو محمد عبد العزيز بن عبد السلام بن ابى القاسم بن الحسن بن المهذب السلمى الدمشقى الشافعى, natus annos 82.

Obiit in Aegypto الصاحب كمال الدين ابو القاسم عمر ابن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة مجد الدين ابى غانم محمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن ابى جرادة العُقيلى الحلبى الشهير بابن العديم[a] الحنفى, natus plusquam 70 annos.

Interfectus est a Tatāris in strage Mauçilensi الاديب محيى[b] الدين ابو العز يوسف بن يوسف بن يوسف بن سلامة الهاشمى الشهير بابن زبلاق الموصلى, natus annos 57.

Anno 661

Calīfa in Aegypto constitutus est الامام الحاكم بامر الله ابو العباس احمد بن الحسن بن ابى بكر بن ابى على بن الحسن بن الراشد بن المسترشد بن المستظهر الخ[c] *

[a] In marg. scriptum est العذيم.

[b] In ipso textu et in marg. scriptum est محى; itemque infra in plerisque locis.

[c] Vide porro supra p. 241 vs. 2 a f. seqq.

Tunetum aggressus est الفرنسيس[a] ملك الفرنج, sed re infectâ rediit.

Obiit Damasci الامير مُجير[b] الدين ابو الهيجا بن عيسى ابن خشرين الازكشى الكردى[c] *

Obiit Singārî العلامة عز الدين ابو محمد عبد الرزاق ابن رزق الله بن ابى بكر بن خلف الرسعَنى الحنبلى, natus annos 72.

Obiit in Aegypto الشيخ كمال الدين ابو الحسن على بن شجاع بن سالم بن على العباسى المصرى المقرى الشافعى, natus annos 90.

Obiit Damasci الامام علم الدين ابو محمد القاسم بن احمد بن موفق بن جعفر المرسى اللورَقى, natus annos 86.

Anno 662

Absoluta est المدرسة الظاهريّة, quam ·al-Qāhirae aedificari jusserat السلطان الملك الظاهر بَيْبَرْس.

Caritas annonae et penuria fuit in Aegypto.

Ḫalebî Vicariatum obtinuit الامير نور الدين على بن مجلى الهَكارى *

Ibidem Summi Judicis munus delatum est ad قاضى القضاة محيى الدين ابا المكارم محمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى عبد الله محمد بن عبد الرحمن بن عبد الله بن علوان الاسدى الشهير بابن الاستاذ الشافعى *

Interfectus est ·al-Qāhirae الملك المغيث عمر بن الملك العادل ابى بكر بن الملك الكامل محمد بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى بن مروان صاحب الكرك, natus annos 30.

Obiit Emisae الملك الاشرف موسى بن الملك المنصور

[a] Conf. supra p. 229 vs. 4. [b] Cod. مُحير.

[c] In marg. scriptum est: الامير محى الدين ابن خشرين.

ابراهيم بن الملك المجاهد شيركوه بن الملك القاهر محمد ابن الملك المنصور شيركوه بن شادى بن مروان صاحب حمص, natus annos 35.

Obiit Damasci الامير حسام الدين لاجين الجوكندار العزيزى, circiter 50 annos natus.

Obiit Damasci قاضى القضاة عماد الدين ابو الفضائل عبد الكريم بن قاضى القضاة جمال الدين ابى القاسم عبد الصمد ابن محمد بن الفضل الدمشقى الشهير بابن الحرستانى الشافعى[a], natus annos 85.

Obiit Halebi قاضى القضاة كمال الدين ابو بكر احمد بن قاضى القضاة زين الدين ابى محمد عبد الله بن عبد الرحمن بن[b] عبد الله بن علوان الاسدى الشهير بابن الاستاذ الشافعى الحاكم بحلب, natus annos 51.

Obiit Hamātae الامام شرف الدين ابو محمد بن عبد المحسن الانصارى الحموى الشافعى شيخ الشيوخ بحماة, natus annos 76.

Obiit al-Qāhirae الحافظ رشيد الدين ابو الحسين يحيى ابن على بن عبد الله بن على بن مفرج الشهير بالعطار القرشى المصرى المالكى, natus annos 78.

Obiit Alexandriae الشيخ ابو القاسم بن منصور بن يحيى القبارى الاسكندرى, natus annos 75.

Anno 663

Sultanus Aegypti, Beibarsus, in Syriam profectus, expugnavit Caesaream et 'Orsūfum, quas urbes Franci tenebant.

Idem initium fecit instaurandi al-Medīnae Templum Prophetae.

[a] In marg. legitur: القاضى عماد الدين الحرستانى.

[b] Deëst hoc بن in Cod.

Idem publice successorem designavit filium suum, الملك السعيد محمد بركه قان *

Idem in Aegypto instauravit morem, ut quatuor sectae Jureconsultorum suum singulae haberent Supremum Judicem; et constituti igitur sunt, praeter Judicem Šāfi-*Iticum*, sequentes: قاضى القضاة صدر الدين ابو الفضل سليمان بن ابى العز ابن وهيب الاذرعى الحنفى وقاضى القضاة شرف الدين ابو حفص عمر بن عبد الله بن صالح بن عيسى السبكى المالكى وقاضى القضاة شمس الدين ابو بكر محمد بن عماد الدين ابى اسحق ابرهيم بن عبد الواحد بن على بن سُرُور المقدسى الحنبلى *

In Tatār*orum* imperium successit القان ابغا بن القان هُلاكو ابن ظلو بن جنكزخان *

Principatum inter Arabes من آل فَضْل adeptus est الامير عيسى بن مُهنا بن مانع بن حديثة بن غضيّة بن فضل بن ربيعة *

Obiit بالقُصَيْر, vico Aegyptiaco, الامير جمال الدين موسى ابن يغمُور اليَارُوقى, natus annos 64.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة بدر الدين ابو المحاسن يوسف بن الحسن بن على السنجارى الشافعى, natus plusquam 60 annos.

Obiit Osjūt*i* الامام نجم الدين ابو المظفر فتح بن موسى ابن حماد الاموى المغربى الشهير بالقصرى *

Obiit Damasci الحافظ زين الدين ابو البقا خالد بن يوسف بن سَعْد النابلسى الدمشقى, natus 78 annos.

Obiit القان هُلاكو بن ظلو بن جنكزخان, plusquam 60 annos natus.

Anno 664

Sultanus Aegypti, Beibars*us*, denuo in Syriam tetendit.

copiae ejus diversa Francorum loca invaserunt, et ipse Çafad*um* expugnavit.

Idem exercitum misit ad populandam regionem Sīs*i*.

Idem, audito Christianos * من اهل قارا furari Moslimo*s* eosque Francis vendere, copias eo misit, omnes ad internecionem delevit, Ecclesiam eorum in Templum Moslim*icum* commutavit, et traduxit eo novos incolas e Turcomanis.

Idem, ut superiori anno in Aegypto, ita nunc Damasci, praeter Summum Judicem Šāfi*iticum*, tres alios constituit, قاضى القضاة شمس الدين ابا محمد عبد الله بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن عطا الاذرعى الحنفى وقاضى القضاة زين الدين ابا محمد عبد السلام بن على بن عمر الزواوى المالكى وقاضى القضاة شمس الدين ابا محمد عبد الرحمن بن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن قدامة المقدسى الحنبلى *

Obiit الامير جمال الدين ايدغدى العزيزى.

Obiit Damasci الصاحب شرف الدين ابو محمد عبد الرحمن بن امين الدين ابى الغنائم سالم بن الحسن بن هبة الله بن محفوظ بن صَصْرَى التغلبى الدمشقى, natus annos 69.

Obiit Damasci الامام جمال الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الجليل بن عبد الكريم المُوقانى المقدسى الدمشقى, natus annos 94.

Obiit Damasci الامير جمال الدين ابو العباس احمد بن عبد الله بن شعَيْب التميمى الصقلى الدمشقى, natus annos 74.

Anno 665

Sultanus Beibars*us* aedificari jussit Templum magnum بالحُسَيْنيّة extra al-Qāhir*am*.

* In ipso textu scriptum est اقار, sed in lemmate marginali recte قارا, ut apud Abū'lf. *Ann. Mosl.* V. p. 18.

Ipse in Syriam profectus est ad instaurandam Çafadi urbem.

In imperium Marochii successit الواثق ابو العلاء ادريس ابن ابي عبد الله بن يوسف بن عبد المومن القيسي *

Munus Summi Judicis in Aegypto obtinuit قاضى القضاة تقى الدين ابو عبد الله محمد بن الحسين بن رزين العامرى الحموى الشافعى *

Occisus est Marochii المرتضى ابو حفص عمر بن ابى ابراهيم ابن يوسف بن عبد المومن القيسى صاحب مرّاكش *

Obiit in orâ maritimâ Syriae الامير ناصر الدين حسين ابن عزيز القيمرى *

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة تاج الدين ابو محمد عبد الوهّاب بن خلف بن ابى القاسم العلامى المصرى الشهير بابن بنت الاعز الشافعى, natus annos 51.

Obiit Damasci العلامة شهاب الدين ابو القاسم عبد الرحمن بن اسمعيل بن ابراهيم بن عثمان المقدسى الدمشقى الشهير بابى شامة الشافعى, natus annos 66.

Anno 666

Sultanus Beibarsus, denuo expeditione in Syriam susceptâ, alias Francorum urbes, يافا, الشّقيف, انطاكية, expugnavit, alias per deditionem cepit, دَرْكُوش et بَغراص. Incursavit quoque Tripolin et agrum circumjacentem.

Venit legatus a Principe al-Jemanis, الملك المظفر يوسف ابن الملك* المنصور عمر بن على بن رَسُول المسعودى, in Aegyptum ad Sultanum Beibarsum, cum muneribus splendidis, ad amicitiam cum eo stabiliendam.

Interfectus est in urbe اقصرا a Tatāris السلطان ركن الدين

* Verba ابن الملك desunt in Cod.

كيقباذ بن كيخسرو بن كيقباذ بن كيخسرو بن قلج رسلان السلجوقي صاحب الروم, natus annos 28.

Obiit Māridīni القاضي مهذب الدين ابو المعالى محمد ابن سليمان بن مجلى الدنيرى الحاكم بماردين[a] *

Obiit extra Tyrum[b] الرئيس كمال الدين ابو العباس احمد ابن عبد العزيز بن محمد بن الشهيد[c] ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى *

Obiit Miçri الصاحب عز الدين ابو محمد عبد العزيز ابن منصور بن محمد الشهير بابن وداعة الحلبى *

Obiit Damasci الاديب عفيف الدين ابو الحسن على بن عدلان بن حماد بن على الموصلى, natus annos 83.

Obiit Ḥamātae الامير عماد الدين ابو حفص عمر بن هبة الله بن صديق الخلاطى, natus annos 68.

Anno 667

Ex Aegypto cum exercitu profectus est Sultanus Beibars*us*, et primum infestavit Tyri regionem, tum ·al-Carac*um* ivit, hinc in ·al-Ḥigāz*um* tetendit, et tum ·al-Medīna*m*, tum Mecca*m* visitavit, unde Damascum et Ḥaleb*um* regressus, tandem in Aegyptum rediit.

Ipso absente, imperium in Aegypto administravit filius ejus, الملك السعيد محمد بركة قان *

Obiit Damasci الامير عز الدين ايدمر الحلبى[d] الصالحى, plusquam 60 annos natus.

[a] In marg. legitur: مهذب الدين قاضى ماردين. — Pro الدنيرى, quod ex Cod. edidimus, الدُّنَيْسَرى restituendum videtur: conf. لبّ اللباب in hac voce.

[b] In Cod. scriptum est: بظاهر سور من بلد الساحل, pro quo legendum visum est: بظاهر صور من بلاد الساحل.

[c] In Cod. perperam scriptum est الشهير: conf. infra ad a. 671.

[d] Sic in marg. scriptum est: in ipso textu الحلى.

Obiit الامير اسد الدين سليمان بن داود بن مُوسَك الهَذْبانى *

Obiit العلامة مجد الدين ابو الحسن على بن وهب بن مُطيع القشيرى الشهير بابن دَقيق العيد المالكى[a], natus annos 86.

Obiit Damasci الامام مجد الدين ابو محمد عبد المجيد ابن ابى الفرج بن محمد الرُّوذْرَاوَرى[b] *

Obiit al-Qāhirae الامام نور الدين ابو الحسن على بن عبد الله بن ابراهيم الشهير بسِيبَوَيْه المغربى, natus annos 67.

Obiit Damasci الحكيم شرف الدين ابو الحسن على بن يوسف بن حَيْدَرَة الرحبى *

Anno 668

Sultanus Beibars*us* denuo expeditionem in Syriam suscepit, et magnam cladem intulit Francis.

Imperium Marochii adeptus est الملك ابو يوسف يعقوب ابن عبد الحقّ بن مَحْيُو بن حَمامة المرينى *

Obiit extra Marochium الواثق ابو العلاء ادريس بن ابى عبد الله بن يوسف بن عبد المومن القيسى صاحب مرّاكش*

Obiit Miçr*i* قاضى القضاة محيى الدين ابو المفضّل يحيى ابن قاضى القضاة محيى الدين ابى[c] المعالى محمد بن قاضى القضاة زكىّ الدين ابى المفضّل على القرشى الاموى الشهير بابن الزكى الشافعى, natus annos 72.

Obiit Miçr*i* الصاحب زين الدين ابو يوسف يعقوب بن عبد الرفيع بن زيد بن مالك القرشى الزَبَيْرى المصرى, natus annos 82.

---

[a] In marg. legitur: مجد الدين دَقيق العيد.

[b] Sic sine dubio legendum est: conf. لبّ اللباب. In ipso textu scriptum est الرودَرَاوِرْدى, in margine vero الروذاورْدى.

[c] In Cod. est ابو.

Obiit Damasci الشيخ زين الدين ابو العباس احمد ابن عبد الدائم بن نعمة المقدسي الحنبلي, natus annos 93.

Anno 669

Sultanus Beibarsus, rursus in Syriam profectus, tum alia Francorum loca cepit, tum حصن الاكراد et حصن عكار post obsidionem gravissimam expugnavit.

Ingens aquae impetus Damascum oppressit.

In eâdem urbe Summi Judicis munus delatum est ad قاضي القضاة عز الدين ابا المفاخر محمد بن عبد القادر ابن عبد الباقي بن خليل بن مُقَلَّد بن جابر الانصارى الدمشقي الشهير بابن الصائغ الشافعي *

Occisus est extra Meccam الشريف ادريس بن على بن قتادة بن ادريس الحسني صاحب مكة *

Obiit al-Qāhirae قاضي القضاة شرف الدين ابو حفص عمر بن عبد الله بن صالح بن عيسى السبكي المالكي الحاكم بالديار المصرية, natus annos 84.

Obiit Hamātae قاضي القضاة شمس الدين ابو الطاهر ابراهيم بن المسلّم بن هبة الله بن حسّان بن محمد بن منصور البارزى الحموى الجهني الشافعي الحاكم بحماة, natus annos 89.

Obiit Miçri الرئيس كمال الدين ابو السعادات احمد بن القاضي الاعز ابى[a] الفوارس مقدام بن[b] احمد ابن شكر المصرى *

Obiit Damasci الاديب تاج الدين ابو المكارم محمد بن عبد المنعم بن نصر الله بن جعفر الشهير بابن شقير المعرّى الدمشقي الحنفي, natus annos 63.

Obiit Mekkae الشيخ قطب الدين ابو محمد عبد الحق

---

[a] Cod. ابو.   [b] Deëst in Cod.

,ابن ابراهيم بن محمد بن نصر الشهير بابن سَبْعين المرسى natus circiter 75 annos.

Anno 670

Sultanus Beibars*us*, audito Tatār*os* se parare ad incursandam Syriam, ipse cum exercitu Damascum et Haleb*um* venit, et per terrorem sui Tatār*orum* copias avertit.

Vicariatum Damasci adeptus est الامير عز الدين ايدَمُر الظاهرى *

Obiit الملك الامجد حسن بن الملك الناصر داود بن الملك المعظم عيسى بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب ابن شادى بن مروان *

Obiit Bagdād*i* العلامة تاج الدين ابو القاسم عبد الرحيم ابن الامام رَضِىّ الدين ابى عبد الله محمد بن العلامة عماد الدين ابى حامد محمد بن يونس الموصلى الشافعى, natus annos 72.

Obiit Damasci الامام كمال الدين ابو الفضائل سَلّار بن الحسن بن عمر بن سَعِيد الاربلى الشافعى, natus circiter 72 annos.

Obiit Damasci الرئيس عماد الدين ابو عبد الله محمد ابن امين الدين ابى الغنائم سالم بن الحسن بن هبة الله بن محفوظ بن صَصْرَى التغلبى الدمشقى, natus annos 70.

Obiit al-Faijūm*i* الشيخ امين الدين ابو الحسن على بن عثمان بن على بن سليمان الاربلى, natus annos 68.

Anno 671

Sultanus Beibars*us* Tatār*os*, qui obsidione clauserant urbem al-Bīra*m*, aggressus est et in fugam conjecit.

Obiit in Aegypto الملك المغيث عمر بن الملك الفائز ابراهيم

ابن الملك العادل ابى[a] بكر بن ايوب بن شادى بن مروان, natus annos 66.

Obiit Ḥalebi الرئيس شهاب الدين ابو صالح عبيد الله ابن الامام كمال الدين ابى القاسم عمر بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن العجمى الحلبى الشافعى, natus annos 62.

Obiit Damasci الامام فخر الدين ابو محمد عبد القاهر بن عبد الغنى بن[b] محمد بن ابى القاسم بن محمد بن تيمية الحرّانى الحنبلى خطيب حرّان, natus circiter 60 annos.

Obiit[b] الاديب مخلص الدين ابو اسحق ابراهيم بن محمد بن هبة الله بن قرناص الخزاعى الحموى *

Obiit الشريف شرف الدين ابو عبد الله محمد بن رضوان الشهير بالناسخ الحسينى, natus annos 69.

Anno 672

Sultanus Beibarsus, audito Imperatorem Tatārorum, القان ابغا بن هلاكو, Bagdādum venisse, veritus ne Syriam invaderet, ipse cum copiis in hanc regionem tetendit et hostem avertit.

Summi Judicis munus Ḥalebi obtinuit قاضى القضاة تقى الدين ابو عبد الله محمد بن حيَاة بن يحيى الرقى الشافعى*

Obiit al-Qāhirae الامير فارس الدين اقطاى المستعرب[c] الصالحى, natus plusquam 70 annos.

Obiit Ḥalebi قاضى القضاة محيى الدين ابو المكارم محمد ابن قاضى القضاة جمال الدين ابى عبد الله محمد بن عبد الرحمن بن عبد الله بن علوان الاسدى الحلبى الشهير بابن الاستاذ الشافعى الحاكم بحلب *

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة كمال الدين ابو الفتح عمر

[a] Cod. ابو.
[b] Deëst in Cod.
[c] In marg. est المستعربى.

ابن بندار بن عمر بن على التفليسى[a] الشافعى, natus annos 70.

Obiit extra Damascum الرئيس مؤيد الدين ابو المعالى اسعد بن المظفر بن اسعد بن حمزة التميمى الشهير بابن القلانسى الدمشقى, natus annos 73.

Obiit Damasci العلامة جمال الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الله بن مالك الطائى الجيّانى, natus plusquam 70 annos.

Obiit Bagdādi الخواجا[b] نصير الدين ابو عبد الله محمد ابن محمد بن محمد بن الحسن الطوسى, natus annos 75.

Obiit Damasci الرئيس تقى الدين ابو محمد اسمعيل بن ابراهيم بن شاكر الشهير بابن ابى اليُسْر التنوخى المعرّى الدمشقى, natus annos 83.

Obiit al-Qāhirae المسْند نجيب الدين ابو الفرج عبد اللطيف بن عبد المنعم بن على بن نصر الحرّانى الحنبلى, natus annos 85.

Obiit Miçri الشيخ جمال الدين ابو عيسى عبد الله بن عبد الواحد بن محمد بن عبد الواحد بن علاق الانصارى المصرى, natus annos 86.

Obiit Alexandriae الشيخ ابو عبد الله محمد بن سليمان الشاطبى, natus plusquam 80 annos.

Anno 673

Sultanus Beibars*us*, in Syriam egressus, hinc incursavit regionem Sis*i*, cepit urbes اياس وأَذَنة والمَصِّيصة, et magnam praedam reportavit.

Summi Judicis munus Damasci obtinuit قاضى القضاة مجد الدين ابو محمد عبد الرحمن بن الصاحب كمال الدين

[a] In marg. scriptum est التفلسى. [b] In marg. scriptum est الخواجى.

ابى القاسم عمر بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن هبة الله بن محمد بن هبة الله بن احمد بن يحيى بن ابى جَرادة العقيلى الحلبى الشهير بابن العَديم* الحنفى *

Obiit al-Mahallae, in Aegypto, الامير شهاب الدين احمد ابن موسى بن يَغمُور البَارُوقى *

Obiit Damasci قاضى القضاة شمس الدين ابو محمد عبد الله بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن عطا بن الحسن بن عَطَا الاذرعى الحنفى الحاكم بدمشق, natus annos 78.

Obiit Miçri الامام امين الدين ابو بكر محمد بن على ابن موسى بن عبد الرحمن الخزرجى المحلى *.

Obiit al-Mahallae, in Aegypto, الحافظ جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن احمد بن محمود بن احمد الاسدى الدمشقى الشهير باليغمورى, ultra 70 annos natus.

Obiit Alexandriae الحافظ وجيه الدين ابو المظفر منصور ابن مُسْلم بن منصور بن فتوح الشهير بابن العماد الهمدانى الاسكندرى, natus annos 66.

Anno 674

Sultanus Beibarsus exercitum misit, duce الامير شمس الدين اقسنقر الفارقانى, in Nubiam: qui cum Donqalam venisset, manus cum eo conseruit Rex Nubarum, Dawūdus, sed victus est ab Aegyptiis annuumque solvendum in se recepit stipendium.

In matrimonium petiit الملك السعيد محمد بركه قان بن السلطان الملك الظاهر filiam Emīri سيف الدين تلاوُون الصالحى *

---

* In marg. scriptum est العَديم (omisso ابن): in ipso vero textu male العَقيم pro العديم offertur.

Obiit Damasci الشيخ سعد الدين ابو العباس الخضر بن الشيخ تاج الدين ابى محمد عبد الله بن الشيخ عماد الدين ابى الفتح عمر بن على بن محمد بن على بن حتوية الجوينى شيخ الشيوخ بدمشق, natus plusquam 80 annos.

Obiit Damasci الامام تاج الدين ابو الثنا محمود بن عائذ ابن الحسين بن محمد بن على التيمى الصرخدى الحنفى, natus annos 96.

Obiit Hamāṭae الرئيس علاء الدين ابو الحسن على بن محمد بن نصر الله الحلبى *

Obiit Miçri الرئيس زين الدين ابو عبد الله محمد بن عبيد الله بن جبريل المصرى *

Obiit الصدر كمال الدين ابو اسحق ابراهيم بن عبد الرحيم بن على بن اسحق بن على بن شيت الاموى *

Obiit Heliopoli الاديب ابو الحسن على بن احمد ابن الغقيب العامرى *

Anno 675

Sultanus Beibars*us* cum exercitu invasit بلاد الروم, et gravem pugnam ad Abolosteïn*um* commisit cum Tatār*is* et Rūm*aeis*: ex quâ superior discedens, Caesaream Cappadociae expugnavit.

Al-Qāhir*ae* nuptiae ·al-Malico-'*s*-Saīd*i* cum الخوندة غازية خاتون بنت الامير سيف الدين قلاوون الصالحى celebratae sunt.

Obiit Damasci القاضى شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الوهاب بن منصور الحرانى الحنبلى *

Obiit Damasci الامام بدر الدين ابو عبد الله محمد بن عبد الرحمن بن محمد بن عبد الرحمن بن محمد السلمى الدمشقى الشهير بابن الغزيرة الحنفى *

Obiit Damasci الامام فخر الدين ابو الوليد محمد بن

سعيد بن محمد بن هشام بن عبد الحق الكنانى الشاطبى الحنفى *

Obiit Halebi الامام قطب الدين ابو المعالى احمد بن عبد السلام بن المطهر بن ابى سَعْد عبد الله بن محمد بن هبة الله بن على بن المطهر بن ابى عَصْرُون التميمى الموصلى الشافعى, natus annos 83.

Obiit Hierosolymis الشيخ برهان الدين ابو اسحق ابراهيم ابن سَعْد الله بن جَماعة بن على بن جماعة الكنانى الحموى, natus plusquam 70 annos.

Obiit Hamātae الاديب شهاب الدين ابو المكارم محمد ابن يوسف بن مسعود بن بركة الشيبانى التَّلَّعْفَرى, natus annos 82.

Anno 676

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك السعيد محمد بن السلطان الملك الظاهر بَيْبَرْس الصالحى *

Vicariatum in Aegypto adeptus est الامير شمس الدين سُنقر الالفى *

Halebi Summi Judicis munus obtinuit قاضى القضاة شهاب الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة شمس الدين ابى العباس احمد بن الخليل بن سَعادة الشهير بابن الخوينى الشافعى *

Obiit Damasci السلطان الملك الظاهر بَيْبَرْس الصالحى, natus ultra 50 annos.

Obiit Damasci الملك القاهر عبد الملك بن الملك المعظم عيسى بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى بن مروان, natus annos 60.

Obiit al-Qāhirae الامير بدر الدين بيليك* الخزندار الظاهرى.

---

* In ipso textu male scriptum est سَليك; in marg. بيْلبَك. Conf. Quatremère l. l. I. 2 p. 156.

Obiit al-Qāhirae الامير عز الدين ايبك الدمياطى الصالحى, natus ultra 70 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة شمس الدين ابو بكر محمد بن عماد الدين ابى اسحق ابراهيم بن عبد الواحد بن على بن سُرُور المقدسى الحنبلى, natus annos 73.

Obiit Tabūki قاضى القضاة تقى الدين ابو عبد الله محمد بن حَيَاة بن يحيى بن محمد الرقّى الشافعى الحاكم بحلب *

Obiit Nawāae شيخ الاسلام محيى الدين ابو زكرياء يحيى بن شرف بن مرى بن الحسن بن الحسين بن جُمعة بن جَزام النووى* الشافعى, natus ultra 40 annos.

Obiit Damasci الشيخ نجم الدين ابو الحسن على بن على بن إسفنديار الواعظ البغدادى, natus annos 60.

Anno 677

Damascum venit Sultanus al-Malico-'s-Saïd, et summâ laetitiâ exceptus est. Copias inde misit ad incursandam regionem Sîsanam.

Halebi Vicariatum adeptus est الامير علاء الدين أيدغدى الكبكى *

Summus Judex Damasci constitutus est قاضى القضاة شمس الدين ابو العباس احمد بن بهاء الدين ابى عبد الله محمد بن ابراهيم بن ابى بكر بن خلكان البرمكى الاربلى الشافعى *

Ibidemque قاضى القضاة صدر الدين ابو الفضل سليمان ابن ابى العز بن وهيب الاذرعى الحنفى *

Et paullo post in hujus locum successit قاضى القضاة حسام الدين ابو الفضائل الحسن بن قاضى القضاة تاج الدين

* In marg. est النواوى.

ابى المفاخر احمد بن الحسن بن انوشروان الرازى الحنفى *

Obiit al-Qāhirae الامير شمس الدين اقسنقر الفارقانى الصالحى, natus circiter 50 annos.

Obiit al-Qāhirae الامير جمال الدين اقوش النجيبى الصالحى, natus circiter 70 annos.

Obiit Damasci الامير علاء[a] الدين ايدكين الشهابى, natus circiter 50 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة مجد الدين ابو محمد عبد الرحمن بن الصاحب كمال الدين ابى القاسم عمر بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن[b] ابى جرادة العُقيلى الحلبى الشهير بابن العديم الحنفى الحاكم بدمشق, natus annos 64.

Obiit Damasci قاضى القضاة صدر الدين ابو الفضل سليمان ابن ابى العز بن وهيب الاذرعى الحنفى الحاكم بدمشق, natus annos 83.

Obiit Miçri الوزير بهاء الدين ابو الحسن على بن محمد ابن سَليم الشهير بابن حنّا المصرى, natus annos 74.

Obiit Damasci الامام مجد الدين ابو عبد الله محمد ابن احمد بن عمر بن ابى شاكر الشهير بابن الظهير الاربلى الحنفى, natus annos 75.

Obiit Damasci الشيخ نجم الدين ابو المعالى محمد بن سَوّار بن اسرائيل بن الخضر بن اسرائيل الشيبانى الدمشقى natus annos 74.

Obiit al-Qāhirae الاديب جمال الدين طه[c] بن ابراهيم ابن ابى بكر الهَدنانى الاربلى *

[a] Hîc, ut saepius, in Cod. scriptum est علاى. [b] Deëst in Cod.

[c] Sic et in textu et in marg. scriptum est (itidemque in الكواكب الباهرة, MS. 374 et 636): conf. Quatremère l. l. p. 167 n. 8.

Obiit al-Qâhirae الاديب مُوَفق الدين ابو محمد عبد الله بن عمر بن نصر الله الانصارى البعلبكى *

Anno 678

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك العادل سَلامش بن السلطان الملك الظاهر بَيْبَرْس الصالحى*
Post tres vero menses in hujus locum suffectus est السلطان الملك المنصور قلاوُون الصالحى *
In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير حسام الدين طُرنطاى المنصورى *
Damasci الامير شمس الدين سُنقر الاشقر الصالحى.
Halebi الامير جمال الدين اقوش الشمسى.
Summus Judex in Aegypto constitutus est قاضى القضاة صدر الدين ابو حفص عمر بن قاضى القضاة تاج الدين ابى محمد عبد الوهاب بن خلف بن ابى القاسم العلامى المصرى الشهير بابن بنت الاعز الشافعى *
Damasci قاضى القضاة جمال الدين ابو يعقوب يوسف بن عبد الله بن عمر الزواوى المالكى *
Halebi قاضى القضاة نجم الدين ابو بكر محمد بن قاضى القضاة صدر الدين ابى العباس احمد بن قاضى القضاة شمس الدين ابى البركات يحيى بن هبة الله بن الحسين ابن يحيى التغلبى الدمشقى الشهير بابن سنىّ الدولة الشافعى *
Tabulario praetorio (ديوان الإنْشاء) in Aegypto praefectus est الرئيس فتح الدين ابوª عبد الله محمد بن الرئيس محيى الدين ابى الفضل عبد الله بن عبد الظاهر السَّعْدى المصرى *
Obiit al-Caraki السلطان الملك السعيد محمد بركة قان

ª Cod. ابى.

ابـن السلطان الملك الظاهر بَيْبرس الصالحى, natus ultra 20 annos.

Obiit Halebi الامير نور الدين على بن عمر بن مجَلّى الهَكّارى, natus 77 annos.

Obiit Halebi الامير ناصر الدين بَلبان النوفلى العَزيزى*.

Obiit in Aegypto قاضى القضاة محيى الدين ابو الصلاح عبد الله بن قاضى القضاة شرف الدين ابى المكارم محمد ابن عَيْن الدولة الاسكندرى المصرى الشافعى, natus ultra 80 annos.

Obiit Damasci الشيخ شرف الدين ابو بكر عبد الله بن الشيخ تاج الدين ابى محمد عبد الله بن عمر بن على ابـن محمد بـن حمّويه الجُوَيْنى شيخ الشيوخ بدمشق, natus annos 70.

Obiit Damasci المحدّث جمال الدين ابو زكرياء يحيى ابن ابى منصور بن ابى الفتح الحرّانى الشهير بابن الصَّيْرَفى الحنبلى, natus annos 95.

Anno 679

Sultanus Aegypti, الملك المنصور قلاوون, publice successorem suum designavit filium الملك الصالح.

Idem cum exercitu in Syriam profectus est ad repellendos Tatāros, qui Halebum infestaverant; ad Gazam vero usque progresso, nuntiatum ei est, Tatāros, adventu ipsius perterritos, jam recessisse.

Exercitus Sultani, duce الامير علم الدين سَنجر الحلبى, Damascum tetendit adversus الامير شمس الدين سُنقر الاشقر الصالحى, qui proelio commisso fugatus est.

In Aegypto vehemens grando magnum damnum intulit.

Damasci Vicariatum adeptus est الامير حسـام الـديـن لاجين المنصورى *

* In Cod. scriptum est العريزى.

Halebi الامير علم الدين سنجر الباشقردى.

In Aegypto Summus Judex constitutus est قاضى القضاة تقى الدين ابو عبد الله محمد بن الحسين بن رزين العامرى الشافعى *

Itemque قاضى القضاة عز الدين ابو حفص عمر بن عبد الله بن عمر بن عُوَض المقدسى الحنبلى *

Obiit Damasci الامير نور الدين على بن عمر الطورى, natus ultra 70 annos.

Obiit Alexandriae الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الله بن محمد البغدادى الشهير بابن اللَّبَن الشافعى, natus annos 80.

Obiit *Miçri* الاديب جمال الدين ابو الحسين يحيى بن عبد العظيم بن يحيى بن على الانصارى الشهير بالجزار المصرى, natus annos 76.

Anno 680

Sultanus Kelāwūn*us* magnam de Tatar*is* victoriam reportavit ad Emisam.

In Aegypto Summus Judex constitutus est قاضى القضاة وَجيه الدين ابو محمد عبد الوهاب بن سَديد الدين ابى عبد الله الحسين بن المهلبى البَهْنسى الشافعى *

Et ibidem قاضى القضاة تقى الدين ابو على الحسين بن سيف الدين ابى الفضل عبد الرحيم بن عبد الله ابن شاس المالكى *

Damasci قاضى القضاة عز الدين ابو المفاخر محمد بن عبد القادر بن عبد الخالق بن خَليل بن مُقلد بن جابر الانصارى الدمشقى الشهير بابن الصائغ الشافعى *

Et ibidem قاضى القضاة نجم الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة شمس الدين ابى محمد عبد الرحمن بن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسى الحنبلى *

Halebi قاضى القضاة تاج الدين ابو زكرياء يحيى بن عَفيف الدين ابى عبد الله محمد بن اسمعيل الكُرْدى الشافعى*

Et ibidem قاضى القضاة تاج الدين ابو المعالى عبد القادر ابن القاضى عزيز[a] الدين ابى[b] عبد الله محمد بن ابى الكرم ابن عبد الرحمن بن عَلوى السنجارى الحنفى*

Obiit Damasci الامير عز الدين ايبَك الشجاعى الصالحى, natus annos 85.

Obiit Alexandriae الامير شمس الدين سُنقر[c] الالـــفـــى, natus circiter 40 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة تقى الدين ابو عبد الله محمد بن الحسين بن رَزين بن موسى بن عيسى بن موسى ابن نصر الله العامرى الحموى الشافعى الحاكم بالديار المصرية, natus annos 77.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة نجم الدين ابو بكر محمد ابن قاضى القضاة صدر الدين ابى العباس احمد بن قاضى القضاة شمس الدين ابى البركات يحيى بن هبة الله بن الحسن ابـن يحيى التغلبى الدمشقى الشهير بابن سـنـىّ الـدولـة الشافعى, natus annos 64.

Obiit Miçri قاضى القضاة صدر الدين ابو حفص عمر بن قاضى القضاة تاج الدين ابى محمد عبد الوهاب بن خلف ابن ابى القاسم العلامى المصرى الشهير بابن بنت الاعـز الشافعى, natus annos 55.

Obiit al-Mauçili العلامة موفق الدين ابو العباس احمد بن يوسف بـن الحسن بـن رافع الشيبانى الموصلى الكواشى, natus annos 90.

Obiit Damasci الحافظ جمال الدين ابو حامد محمد بن

---

[a] In Cod. scriptum est عريز; conf. p. 266 ann. *a*.

[b] Deëst in Cod.; sed conf. infra ad a. 696.

[c] In lemmate marginali additum est الاشقر.

على بن محمود بن احمد بن على المحمودى الشهير بابن الصابونى, natus annos 76.

Obiit Damasci المسند شمس الدين ابو الغنائم مسلم بن عز الدين ابى الفضل محمد بن سديد الدين ابى الغنائم مسلم بن مكى بن خلف بن علان القيسى الدمشقى, natus annos 86.

Obiit Halebi الشريف شهاب الدين ابو العباس جعفر بن* احمد بن على بن محمد بن عبد الله بن جعفر بن زيد بن جعفر بن ابى ابراهيم محمد الممدوح الحسينى الحلبى, natus annos 65.

Obiit Damasci الاديب علاء الدين ابو الحسن على بن محمود بن الحسن بن نبهان اليشكرى, natus annos 85.

Cecidit in proelio Emiseno الاديب شمس الدين ابو عبد الله محمد بن احمد بن مكتوم البعلبكى *

Obiit Damasci الاديب بدر الدين ابو المحاسن يوسف ابن لؤلؤ بن عبد الله الذهبى الدمشقى, natus annos 73.

Anno 681

Ingenti incendio Damasci urbs afflicta est.

In Tatārorum regnum successit القان تكدار بن هلاكو ابن طلو بن جنكزخان *

Halebi Vicariatum adeptus est الامير شمس الدين قرا سنقر المنصورى *

Ibidem Summi Judicis munus obtinuit قاضى القضاة نجم الدين ابو حفص عمر بن القاضى عفيف الدين ابى المظفر نصر بن منصور البيسانى الشافعى *

Obiit in regione Hamadānensi القان ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان, natus circiter 50 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة شمس الدين ابو العباس احمد ابن الشيخ بهاء الدين ابى عبد الله محمد بن ابراهيم

* Deëst in Cod.

ابن ابى بكر بن خلكان البرمكى الاربلى الشافعى, natus annos 73.

Obiit Damasci قاضى القضاة زين الدين ابو محمد عبد السلام بن على بن عمر الزواوى المالكى, natus annos 92.

Obiit Damasci الامام برهان الدين ابو الثنا محمود بن عبد الله بن عبد الرحمن بن عيسى بن عمر المراغى الشافعى مُدرّس الفلكيّة بدمشق, natus annos 75.

Obiit al-Qāhirae الامام شرف الدين ابو عبد الله محمد ابن شيخ الاسلام عز الدين ابى محمد عبد العزيز ابن عبد السلام بن ابى القاسم السلمى, natus annos 75.

Obiit Bagdādi الامام حسام الدين ابو محمد عبد الجبار ابن عبد الخالق بن عَكْبَر البغدادى الحنبلى مُدرّس المستنصريّة*, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الامام امين الدين ابو العباس احمد بن عبد الله بن محمد بن عبد الجبار بن طلحة بن عمر الاشترى الحلبى الشافعى, natus annos 66.

Obiit Damasci المسند برهان الدين ابو اسحق ابراهيم ابن اسمعيل بن ابرهيم بن يحيى بن علوى الشهير بابن الدرجى القرشى الدمشقى الحنفى, natus annos 82.

Obiit Arrāne الصاحب علاء الدين عطا ملك بن الصاحب بهاء الدين محمد بن محمد الجوَيْنى *

Anno 682

Sultanus Kelāwūn*us* novum in Aegypto canalem effodiendum curavit.

Venit idem Damascum ad res ordinandas.

Ingens aquarum alluvies hanc urbem oppressit.

Moslim*i* Christianis eripuerunt castellum الكختا, in ditione Halebensi situm.

Damasci Summus Judex constitutus est قاضى القضاة بهاء

* In marg. scriptum est: حسام الدين بن عَبْكر.

الدين ابو الفضل يوسف بن قاضى القضاة محيى الدين ابى الفضل يحيى بن قاضى القضاة محيى الدين ابى المعالى محمد ابن قاضى القضاة زكى الدين ابى المفضّل على القرشى الاموى الشهير بابن الزكىّ الشافعى *

Halebi قاضى القضاة مجد الدين ابو الفداء اسمعيل بن عبد الرحمن بن مكى الماردينى الحنفى *

Obiit Damasci قاضى القضاة شمس الدين ابو محمد عبد الرحمن بن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد ابن قدامة المقدسى الحنبلى, natus annos 85.

Obiit Iconii القاضى سراج الدين ابو الثنا محمود بن ابى بكر بن احمد الارموى الاصولى الشافعى, natus annos 88.

Obiit Damasci الامام محيى الدين ابو حامد محمد بن القاضى عماد الدين ابى محمد عبد الكريم بن القاضى جمال الدين عبد الصمد بن محمد بن ابى الفضل الحَرَسْتانى الانصارى الشافعى خطيب دمشق, natus annos 68.

Obiit Damasci الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن كمال الدين ابى بكر محمد بن عباس بن ابى بكر بن جعفر الانصارى الدمشقى, natus annos 33.

Obiit extra Damascum الرئيس عماد الدين ابو الفضل محمد بن شمس الدين ابى نصر محمد بن هبة الله بن محمد بن هبة الله الدمشقى الشهير بابن الشيرازى, natus annos 77.

Obiit Damasci الرئيس محيى الدين ابو الفضل يحيى بن علاء الدين ابى الحسن على بن محمد بن نصر الله بن المظفّر بن اسعد بن حمزة التميمى الدمشقى الشهير بابن القلانسى, natus annos 68.

Obiit Damasci الامام عماد الدين ابو الحسن على بن يعقوب ابن شجاع بن ابى زهران الموصلى الشافعى, natus annos 61.

---

* In marg. legitur: شمس الدين بن جعوان.

Obiit in Aegypto الشيخ شمس الدين ابو على عبد الرحيم ابن القاضى كمال الدين[a] ابى عبد الله محمد بن القاضى صدر الدين ابى محمد عبد الملك بن عيسى المارانى المصرى*

Anno 683

Sultanus Kelāwūnus venit Damascum, et aliquamdiu ibi commoratus est.

In Ḥamāṭae principatum successit الملك المظفر محمود ابن الملك المنصور محمد بن الملك المظفر محمود بن الملك المنصور محمد بن الملك المظفر عمر بن شاهنشاه ابن ايوب بن شادى بن مروان[b] *

Inter Arabes Emīratum adeptus est الامير مهنا بن الامير عيسى بن مُهنّا بن مانع بن حُدَيْثة بن غُضيّة[c] بن فضل ابن ربيعة *

In Tatārorum regnum successit القان ارغون بن ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان *

Obiit Ḥamāṭae الملك المنصور محمد بن الملك المظفر محمود .... صاحب حماة[d], natus annos 61.

Obiit الامير عيسى بن مُهنّا بن مانع بن حديثة بن غضيّة بن فضل بن ربيعة الحاكم على العرب *

Occisus est القان تكدار المدعوّ احمد سلطان بن هلاكو ابن طلو بن جنكزخان, natus annos 37.

Obiit Damasci قاضى القضاة عز الدين ابو المفاخر محمد ابن عبد القادر بن عبد الخالق بن خليل بن مُقلد بن جابر الانصارى الشهير بابن الصائغ الشافعى, natus annos 55.

---

[a] In marg. collatoris manu adscripta est et *hic* inseri jussa vox ابن: putavi tamen, eam in textum non recipiendam esse.

[b] In marg. vocatur الملك المظفّر صاحب حماة.

[c] *Hic* in Cod. scriptum est غُضيّة; sed vide paullo inferius.

[d] Reliquam genealogiae partem vide supra in vs. abhinc 9° et seqq.

Obiit Damasci قاضى القضاة نجم الدين ابو حفص عمر ابن القاضى عفيف الدين ابى المظفر نصر بن منصور الانصارى البيسانى الشافعى, natus ultra 80 annos.

Obiit in viâ ad ·al-Higāzum قاضى القضاة نجم الدين ابو محمد عبد الرحيم بن قاضى القضاة شمس الدين ابى الطاهر ابراهيم بن المسلم بن هبة الله بن حسان بن محمد بن منصور بن[a] احمد الجهنى الحموى الشافعى الشهير بابن البارزى, natus annos 75.

Obiit Alexandriae قاضى القضاة ناصر الدين ابو العبّاس احمد بن وَجيه الدين ابى المعالى محمد بن منصور بن ابى بكر بن القاسم الجُذامى الشهير بابن المُنَيّر المالكى الحاكم بالاسكندرية, natus annos 63.

Obiit Bagdādi العلامة مجد الدين ابو محمد الفضل ابن[b] عبد الله بن محمود بن مودود بن بَلْدَجى الموصلى الحنفى, natus ultra 80 annos.

Obiit Damasci الملك السعيد عبد الملك بن الملك الصالح اسمعيل بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى بن مروان, natus annos 55.

Obiit in Aegypto الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد بن موسى بن النعمان التلمسانى, natus annos 77.

Anno 684

Sultanus Kelāwūnus cum magno exercitu in Syriam venit oppugnatum arcem المَرْقَب, quae post duram obsidionem ipsi tradita est.

Halebi Summus Judex constitutus est قاضى القضاة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن محمد بن بهرام الدمشقى الشافعى *

---

[a] Deest in Cod. [b] Deest in Cod.

Obiit al-Qāhirae الامير علاء الدين ايدكين البُنْدُقْدار الصالحى *

Obiit Damasci الامام رشيد الدين ابو محمد سعيد بن على بن سعيد البُصْراوى الحنفى, natus circiter 60 annos.

Obiit Miçri الامام رَضىّ الدين ابو عبد الله محمد بن على بن يوسف الانصارى الشاطبى, ultra 80 annos natus.

Obiit الحافظ علاء الدين ابو القاسم على بن بلبان الناصرى, natus annos 72.

Obiit in Aegypto الرئيس عز الدين ابو عبد الله محمد ابن ابراهيم بن على بن شدّاد الانصارى الحلبى, natus annos 71.

Obiit Damasci الشيخ شرف الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ ابى عمرو عثمان بن على الرومى, ultra 70 annos natus.

Obiit in vico جِبْرِين, ab oriente Ḫalebi sito, الشيخ نبهان بن الشيخ عمر بن الشيخ القدوة المشهور نبهان ابن علوان بن غبار الجبرينى, natus 50 annos.

Obiit in Aegypto الشيخ زين الدين ابو العباس محمد ابن محمد بن الواغظ الاشبيلى المصرى[a] *

Obiit Ḫamāṫae الاديب محيى الدين ابو عبد الله محمد ابن يعقوب بن تميم الدمشقى *

Anno 685

Misit Sultanus Kelāwūn*us* exercitum, duce الامير حسام الدين طرنطاى[b] المنصورى نائب السلطنة بالديار المصرية, ad oppugnandum al-Karac*um*, quod post gravem obsidionem in deditionem venit.

Ipse Sultanus eo profectus est ibique res ordinavit.

---

[a] In marg. scriptum est: زين الدين الواعظ.

[b] Hic طَرَنْطاى in Cod. scriptum est: conf. infra p. 280.

Vehemens typhon in الغَسُّولة, Syriae tractu, saeviit.

In Aegypto Summus Judex constitutus est قاضى القضاة تقى الدين ابو محمد عبد الرحمن بن قاضى القضاة تاج الدين ابى محمد عبد الوهاب بن خلف بن ابى القاسم العلامى المصرى الشهير بابن بنت الاعز الشافعى *

Ibidemque قاضى القضاة زين الدين ابو الحسن على ابن مخلوف بن ناهض النويرى المالكى *

Obiit الملك ابو يوسف يعقوب[a] بن عبد الحق بن مَحيُو ابن حَمامة المرينى صاحب مراكش *

Obiit Damasci قاضى القضاة بهاء الدين ابو الفضل يوسف ابن قاضى القضاة ابى المفضل يحيى بن قاضى القضاة محيى الدين ابى المعالى محمد بن قاضى القضاة زكى الدين ابى الحسن على بن قاضى القضاة زكى الدين ابى المفضل على بن عبد العزيز بن على الاموى الدمشقى الشهير بابن الزكى الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 46.

Obiit in Aegypto قاضى القضاة وَجيه الدين ابو محمد عبد الوهاب بن سَديد الدين ابى عبد الله الحسين بن المهلبى البهنسى الشافعى الحاكم بالديار المصرية *

Obiit Damasci العلامة جمال الدين ابو بكر محمد بن احمد بن محمد بن عبد الله البكرى الوائلى الشريشى المالكى, natus annos 84.

Obiit Tibrîzi القاضى ناصر الدين ابو محمد عبد الله ابن القاضى امام الدين ابى حفص عمر بن على الشيرازى البيضاوى الشافعى *

Obiit al-Qâhirae قاضى القضاة تقى الدين ابو[b] على الحسين بن[c] شرف الدين ابى الفضل عبد الرحيم بن

[a] In textu hîc male scriptum est: الملك يوسف ابو يعقوب. Conf. ad a. 668, supra p. 255 vs. 15. [b] Hîc in textu legitur: ابو عبد الله على; sed conf. supra p. 267 vs. 9 a f.

[c] Deëst in Cod. — Pro sequenti شرف supra, l. l., offertur سيف.

جلال الدين ابى محمد عبد الله بن شاس السّعْدى المالكى الحاكم بالديار المصرية, natus annos 80.

Obiit al-Qāhirae القاضى صَفىّ الدين ابو الصفا خليل بن ابى بكر بن محمد بن صدّيق المراغى الحنبلى, natus circiter 90 annos.

Obiit Damasci المسْنِد بدر الدين ابو العباس احمد ابن شَيْبَان بن تغلب بن حَيْدَرة الشيبانى الصالحى, natus annos 88.

Obiit in Aegypto الاديب مُعين الدين ابو عمر بن عثمان ابن سعيد بن عبد الرحمن بن احمد الفِهْرى, natus annos 80.

Obiit al-Qāhirae الاديب شهاب الدين ابو عبد الله محمد بن عبد المنعم بن محمد الانصارى الشهير بابن الخيمى, ultra 80 annos natus.

Anno 686

Misit Sultanus Kelāwūn*us* exercitum, duce الامير حسام الدين طرنطاى المنصورى, ad occupandum Çahjūn*um*: quae arx postquam in deditionem venerat, idem dux Laodiceam tetendit et turrim munitam, quam ibi Franci tenebant, vi captam diruit.

Alium exercitum, duce الامير علم الدين سَنْجر المسرورى, in Nubiam misit, qui victor cum magnâ praedâ rediit.

Damasci Summus Judex constitutus est قاضى القضاة شهاب الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة شمس الدين ابى العباس احمد بن الخليل بن سعادة بن جعفر بن عيسى الشهير بابن الخوينى المهلبى الشافعى *

Obiit Miçr*i* قاضى القضاة برهان الدين ابو العباس الخضر بن الحسين بن على السنجارى الشافعى, natus annos 70.

Obiit al-Qāhirae الامام قطب الدين ابو بكر محمد بن احمد بن على بن محمد بن الحسن بن القيسى التوزرى المكى الشهير بابن القسطلانى, natus ultra 80 annos.

Obiit Miçri الشيخ عز الدين ابو العز محمد بن[a] عبد العزيز بن عبد المنعم بن على بن نصر الشهير بابن الصيقل الحرّانى[b], natus ultra 90 annos.

Obiit Alexandriae الشيخ ضياء الدين ابو الحسن على ابن يوسف بن عَفيف الانصارى الغرناطى *

Obiit Alexandriae الشيخ ابو العباس احمد بن عمر بن الانصارى المرسى المالكى *

Obiit Damasci الشيخ بدر الدين ابو الفضل محمد بن الشيخ جمال الدين ابى عبد الله محمد بن مالك الطائى الجيّانى[c], natus ultra 40 annos.

Obiit Damasci الاديب شرف الدين ابو الربيع سليمان ابن بُنيمان بن ابى الجيش بن عبد الجبار بن بُنيمان الاربلى الحلبى[d], natus annos 90.

Obiit Bilbīsi الشيخ ابو الحسن فضل بن على بن نصر ابن عبد الله بن الحسين بن رَوَاحَة الانصارى الحموى *

Obiit Damasci الحكيم عماد الدين ابو عبد الله محمد ابن تقى الدين ابى الفضل عباس بن احمد بن عبيد الربعى الدنيسرى[e], natus 81 annos.

Anno 687

Sultanus Kelāwūnus publice successorem designavit filium suum الملك الاشرف خليل.

Damasci Summus Judex constitutus est قاضى القضاة

[a] Deëst in Cod. [b] In marg. vocatur عز الدين الصيقل.

[c] Cod. الحيّانى. [d] In marg. scriptum est: شرف الدين ابن بليمان.

[e] In marg. scriptum est: عماد الدين الدّنّيرى. Conf. supra p. 254 vs. 4 et ann. a.

جمال الدين ابو عبد الله محمد بن سليمان بن سُومَر الزواوى المالكى *

الملك الصالح على بن السلطان الملك Obiit al-Qāhirae الناصر قلاوون[a], ultra 20 annos natus.

الشيخ تقي الدين ابو اسحق ابرهيم Obiit al-Qāhirae ابن معضاد بن شدّاد بن ماجد الجَعْبَرى الشافعى, natus annos 87.

الامام شرف الدين ابو العباس احمد بن Obiit Damasci احمد بن عبيد الله بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسى الحنبلى, natus annos 73.

الشيخ مجد الدين ابو المعالى محمد بن Obiit Halebi خالد بن حَمْدُون الهَدَانى الحموى, natus circiter 80 annos.

الامام زكىّ الدين ابو اسحق ابرهيم بن Obiit Damasci عبد العزيز بن يحيى بن على الاشبيلى المالكى, natus ultra 70 annos.

الامام تاج الدين ابو العباس احمد بن Obiit Hamātae محمد بن محمد بن نصر الله العَبْدى الحموى الشهير بابن المغَيْزل الشافعى, natus 84 annos.

العلامة قطب الدين ابو الذكا عبد Obiit Hierosolymis المنعم بن يحيى بن ابرهيم بن على بن جعفر القرشى الزهرى خطيب القدس الشريف, natus ultra 80 annos.

العلامة برهان الدين ابو عبد الله محمد Obiit Bagdādi ابن محمد بن محمد النسفى الحنفى, natus prope 90 annos.

الشيخ امين الدين ابو اليُمن عبد Obiit al-Medīnae الصمد بن عبد الوهاب بن الحسن بن محمد بن الحسن ابن هبة الله بن عبد[b] الله بن الحسين بن عساكر الدمشقى الشافعى, natus annos 73.

---

[a] In marg. scriptum est: الملك الصالح ابى المنصور.

[b] Cod. عبيد. Conf. supra p. 188 vs. 9 et ann. a.

Obiit al-Qāhirae الامير فخر الدين اياز الصالحى الشهير بالمقرى, plusquam 60 annos natus.

Obiit al-Qāhirae الاديب ناصر الدين ابو محمد الحسن ابن شاور بن طرخان الشهير بابن النقيب الكنانى المصرى, ultra 70 annos natus.

Obiit in Aegypto الحكيم علاء الدين ابو الحسن علي بن ابى الحزم بن النفيس القرشى الدمشقى, natus circiter 80 annos.

Anno 688

Sultanus Kelāwūnus expugnavit urbem Tripolin, et Francos inde expulit.

Obiit Damasci الملك المنصور محمود بن الملك الصالح اسمعيل بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى ابن مروان, natus annos 70.

Obiit Hierosolymis الامير علاء الدين ايدغدى الكُبَكى, inter annos aetatis 50 et 60.

Obiit Ḥamātae الرئيس نجم الدين ابو محمد عبد الغفّار ابن محمد بن محمد بن نصر الله العَبْدى الشهير بابن المغيْزل الحموى كاتب الانشاء بحماة, natus annos 64.

Obiit al-Qāhirae العلامة شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن محمود بن عَبّاد الاصبهانى, natus annos 72.

Obiit Damasci الامام فخر الدين ابو محمد عبد الرحمن ابن يوسف بن محمد بن نصر البعلبكى الحنبلى, natus circiter 77 annos.

Obiit extra Damascum الحافظ شمس الدين ابو عبد الله محمد بن عبد الرحيم بن عبد الواحد بن احمد المقدسى الحنبلى, natus annos 81.

Obiit Damasci الاديب شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ عَفيف الدين ابى الربيع سليمان بن على بن

عبد الله بن على بن ياسين العابدى التلمسانى, natus prope 30 annos.

Obiit Damasci الشيخ زين الدين ابو محمد المهذب ابن ابى الغنائم بن ابى القاسم التنوخى, natus ultra 70 annos.

Obiit in Aegypto الشيخ علم الدين ابو العباس احمد بن يوسف بن الوزير صفىّ الدين عبد الله بن على بن شكر الشهير بابن الصاحب المصرى, natus ultra 60 annos.

Anno 689

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك الاشرف ابو الفتح خليل بن السلطان الملك المنصور ابى المظفر قلاوون الصالحى *

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير بدر الدين بَيْدَرَا المنصورى *

Damasci Summus Judex constitutus est قاضى القضاة شرف الدين ابو الفضل الحسن بن الخطيب شرف الدين ابى بكر عبد الله بن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد ابن قُدامة المقدسى الحنبلى *

Obiit al-Qāhirae in arce, قلعة الجبل dictâ, السلطان الملك المنصور ابو المظفر قلاوون الصالحى, natus 70 annos.

Obiit in Aegypto الامير حسام الدين طُرُنْطاى[b] المنصورى نائب السلطنة بالديار المصرية, nondum 50 annos natus.

Obiit Damasci قاضى القضاة نجم الدين ابو العباس احمد ابن قاضى القضاة شمس الدين ابى محمد عبد الرحمن ابن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus circiter 40 annos.

---

[a] Deëst in Cod.

[b] Conf. supra p. 274 ann. *b*.

Obiit Damasci قاضى القضاة مجد الدين ابو الفداء اسمعيل بن عبد الرحمن بن مكى الماردينى الشافعى, natus annos 64.

Obiit Damasci القاضى جمال الدين ابو محمد عبد الكافى بن الشيخ رَضىّ الدين عبد الملك بن عبد الكافى الربعى الدمشقى الشافعى خطيب الجامع الاموى بدمشق, natus annos 77.

Interfectus est Damasci الامام رشيد الدين ابو حفص عمر ابن اسمعيل بن مسعود بن سَعْد بن سَعِيد الفارقى الشافعى, natus annos 90.

Obiit in Aegypto الشيخ عز الدين ابو محمد عبد العزيز ابن احمد بن سَعِيد الدميرى الشهير بالديرينى *

Obiit Damasci الشيخ فخر الدين ابو الظاهر اسمعيل بن على بن محمد بن عبد الواحد بن عز القضاة المصرى الدمشقى, natus annos 60.

Obiit, mersus in flumen Jordanis, الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الحافظ عز الدين ابى محمد عبد الرزاق بن ابى بكر بن رزق الله بن خلف الشهير بابن الرسعَنى الحنبلى*, natus 68 annos.

Obiit Damasci الصدر عماد الدين ابو العباس الخضر بن سَعْد الله بن عيسى الشهير بابن دَبُوقا الربعى, natus annos 56.

Anno 690

Adortus est Sultanus al-Malico-'l-Ăśraf Ptolemaïdem, et post gravem obsidionem Francis eripuit: expugnatâ Ptolemaïde etiam aliae urbes in Sultani potestatem venerunt, Ṣidon, Beirūt*um*, Tyrus et Antartūs*um*.

* In marg. scriptum est: شمس الدين الرسْعَنى.

Absoluta est aedificatio arcis Ḫalebi, quam inchoaverat Sultanus Kelāwūnus.

Instaurata est arx Damasci, auspice الامير علم الدين سنجر الشجاعى *

In Ṫaṫārorum imperium successit القان كيختو بن ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان *

Damasci Vicariatum obtinuit الامير علم الدين سَنْجر الشجاعى *

In Aegypto Summus Judex constitutus est قاضى القضاة بدر الدين ابو عبد الله محمد بن برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سعد الله بن جماعة الكنانى الحموى الشافعى *

Obiit القان أَرْغُون بن ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان *

Obiit Constantinopoli السلطان الملك العادل سلامش بن السلطان الملك الظاهر بَيْبَرس الصالحى, natus annos 22.

Obiit Çafadi الامير علاء الدين ايدكين الصالحى العمادى.

Obiit Damasci العلامة تاج الدين ابو محمد عبد الرحمن ابن ابرهيم بن سباع الفزارى الشافعى, natus annos 66.

Obiit Damasci المسْند فخر الدين ابو الحسن على بن احمد بن عبد الواحد بن احمد بن عبد الرحمن بن[a] اسعيل بن منصور المقدسى السعدى الشهير بابن البخارى[b], natus annos 94.

Obiit Ḫalebi الامام شمس الدين ابو العباس احمد بن عبد الله بن الزبير بن احمد بن سليمان الشيبانى الخابورى الشافعى خطيب جامع حلب, natus annos 90.

Obiit Hamāṫae الامير بدر الدين ابو محمد عبد اللطيف ابن محمد بن محمد بن نَصْر الله العَبْدى الحموى الشهير بابن المغيزل الشافعى, natus annos 70.

---

[a] Deëst in Cod. [b] In marg. scriptum est: فخر الدين ابن النجارى.

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن على بن الامام كمال الدين ابى محمد عبد الواحد بن عبد الكريم بن خلف بن نبهان الانصارى الشهير بابن الزملكانى الشافعى, natus ultra 50 annos.

Obiit Halebi الشيخ محيى الدين ابو يَعْلى محمد بن نجم الدين ابى حفص عمر بن بهاء الدين ابى يعلى عبد المنعم بن هبة الله بن محمد بن هبة الله بن محمد بن عبد الباقى الحلبى الرعبانى الشهير بابن امين الدولة الحنفى, natus ultra 80 annos.

Obiit Damasci الشيخ عَفيف الدين ابو الربيع سليمان ابن على بن عبد الله بن على بن ياسين العابدى التلمسانى, natus annos 80.

Obiit Damasci المسْند نجم الدين ابو الفتح يوسف بن يعقوب بن محمد بن على الشهير بابن المجاور الدمشقى, natus annos 90.

Obiit Damasci الحكيم عز الدين ابو اسحق ابرهيم بن محمد بن طَرخان الانصارى الدمشقى, natus annos 90.

Obiit الاديب شرف الدين عيسى بن فخر الدين ايـاز ابن عبد الله الوالى *

Anno 691

Sultanus al-Malico-'l-Âŝraf expugnavit قلعة الروم.

In principatum Mâridîni successit الملك السعيد داود بن الملك المظفر قرا رَسْلان بن الملك السعيد غازى بن ارتق *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير عز الدين ايبك الحموى الظاهرى *

Halebi الامير سيف الدين بلبان الطباخى المنصورى.

Tabulario praetorio (ديوان الانشاء) in Aegypto praefectus est الرئيس عماد الدين ابو الفداء اسمعيل بن الرئيس تاج الدين ابى العباس احمد بن سعيد بن الاثير الحلبى المصرى *

Halebi praefectus est aerario et Academiae al-Oçrūnijjae الامام رشيد الدين ابو الفضل رشيد بن كمال الدين ابى تمام كامل بن رشيد بن كامل الرقى الشافعى *

Obiit Māridīni الملك المظفر قرا رسلان بن الملك السعيد غازى بن الملك المنصور ارتق بن ايلغازى بن البى بن تمرتاش بن ايلغازى بن ارتق صاحب ماردين *

Obiit in Aegypto الامير شمس الدين سنقر الاشقر الصالحى, natus annos 70.

Obiit Damasci الرئيس فتح الدين ابو عبد الله محمد ابن الرئيس محيى الدين ابى الفضل عبد الله بن عبد الظاهر السعدى المصرى صاحب ديوان الانشاء بالديار المصرية, natus annos 54.

Obiit Gazae الرئيس تاج الدين ابو العباس احمد بن شرف الدين ابى الفضل سعيد بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن سعيد بن الاثير الحلبى *

Obiit Damasci الامام زين الدين ابو حفص عمر بن مكى ابن عبد الصمد الشافعى خطيب الجامع الاموى بدمشق *

Obiit Hierosolymis الامام مجد الدين ابو محمد عبد الله بن محمد بن محمد ابى بكر الطبرى المكى الشافعى, natus annos 62.

Obiit Damasci الرئيس سعد الدين ابو المعالى الفضل بن سعد الله بن مروان بن عبد الله الفارقى كاتب الانشاء بدمشق, inter annos aetatis 50 et 60.

Obiit al-Qāhirae الرئيس كمال الدين ابو اسحق ابرهيم ابن بهاء الدين ابى محمد عبد الله بن بهاء الدين ابى يعلى عبد المنعم بن هبة الله بن محمد بن هبة الله ابن محمد بن عبد الباقى الحلبى الرعبانى الشهير بابن امين الدولة الحنفى[b], natus annos 70.

---

[a] Deëst in Cod. [b] In marg. scriptum est: كمال الدين امين الدولة

Anno 692

Profectus est Sultanus al-Malico-'l-Asraf cum exercitu Damascum, et inde regionem Sîsi invasit, ac per deditionem potitus est تلّ حَمْدون et مَرْعَش، قلعة بَهَسْنى.

Inter Arabes Emîratum obtinuit الامير محمد بن ابى بكر ابن علي بن حُذَيْثة بن غضيّة بن فضل بن رَبيعة [a] *

In Aegypto Summus Judex constitutus est قاضي القضاة شمس الدين ابو العباس احمد بن ابرهيم بن عبد المنعم السروجي الحنفى *

Obiit Damasci الملك الافضل على بن الملك المظفّر محمود بن الملك المنصور محمد بن الملك المظفر عمر ابن شاهنشاه بن ايوب بن شادى بن مروان [b], natus annos 57.

Obiit in Aegypto الامير علم الدين سنجر الحلبى, natus annos 80.

Obiit al-Qāhirae قاضي القضاة مُعين الدين ابو عبد الله النعمان بن الحسن بن يوسف الخطيبى الحنفى الحاكم بالديار المصرية *

Obiit in Aegypto الرئيس محيى الدين ابو الفضل عبد الله بن رشيد الدين ابى محمد عبد الظاهر بن نَشْوان ابن عبد الظاهر السعدى المصرى, natus annos 72.

Obiit Mizzae, vico Damasceno, الامير عز الدين ابو الفتح عمر بن قاضى القضاة جمال الدين ابى عبد الله محمد ابن عبد الرحمن بن [c] عبد الله بن علوان الاسدى الشهير بابن الاستاذ الحلبى الشافعى, natus annos 71.

Obiit Damasci الشيخ تقى الدين ابو اسحق ابرهيم بن على بن احمد بن فضل الواسطى الحنبلى, natus annos 90.

---

[a] In marg. legitur: محمد بن ابى بكر امير العرب.

[b] In marg. scriptum est: الملك الافضل بن الظاهر; sed conf. Abu'lf. *Ann. Mosl.* V. p. 112.

[c] Deëst in Cod.

Obiit in Aegypto الشيخ شهاب الدين ابو المعالى احمد ابن الحافظ جمال الدين ابى حامد محمد بن على بن محمود بن احمد بن على المحمودى الشهير بابن الصابونى المصرى, natus annos 62.

Obiit Bagdādī الرئيس كمال الدين ابو العباس احمد ابن زين الدين ابى عبد الله محمد بن رَضىّ الدين ابى محمد عبد القاهر بن هبة الله بن عبد القاهر بن عبد الواحد بن ظاهر بن يوسف بن النصيبى الحلبى, natus annos 83.

Obiit Bagdādī المولى بهاء الدين ابو الحسن على بن الامير فخر الدين عيسى بن ابى الفتح المنشى الشيبانى الاربلى, natus annos 67.

Obiit Damasci الشيخ ابو اسحق ابرهيم بن الشيخ يوسف المدعوّ عبد الله بن يونس بن ابرهيم بن سلمان الارموى, natus annos 77.

Obiit Damasci الاديب كمال الدين ابو الحسن على بن محمد بن المبارك بن سالم الشهير بابن الاعمى الدمشقى, natus annos 82.

Obiit الاديب ابو الحسن على بن محمد بن ابى القاسم الشهير بابن زَزين التجيبى, natus annos 67.

Anno 693

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك الناصر ابو المعالى محمد بن السلطان الملك المنصور ابى المظفّر قلاوون الصالحى *

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير زين الدين كتبغا المنصورى *

Ibidem* Summus Judex constitutus est قاضى القضاة تقى

* Aegypti mentio hîc quidem in Cod. non addita est; sed conf. supra p. 275 vs. 2 seqq. (ubi non ابو القاسم, sed ابو محمد vocatur).

الدين ابو القاسم عبد الرحمن بن قاضى القضاة تاج الدين ابى محمد عبد الوهاب بن خلف بن ابى القاسم العلامى المصرى الشهير بابن بنت الاعز الشافعى *

Ac Damasci قاضى القضاة بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سعد الله بن جماعة الكنانى الحموى الشافعى *

Occisus est Tarūgae, vico Aegyptio, السلطان الملك الاشرف خليل بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى, natus ultra 30 annos.

Occisus est al-Qāhirae الامير بدر الدين بَيْدَرَا* المنصورى نائب السلطنة بالديار المصرية, natus ultra 30 annos.

Occisus est ibidem الامير علم الدين سنجر الشجاعى, natus circiter 50 annos.

Obiit Damasci الملك الحافظ محمد بن شاهنشاه بن بهرام شاه بن فرّوخ شاه بن شادى بن مروان, natus annos 67.

Obiit extra Damascum قاضى القضاة شهاب الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة شمس الدين ابى العباس احمد بن الخليل بن سعادة بن جعفر بن عيسى المهلبى الشهير بابن الخوينى الشافعى, natus annos 67.

Obiit العلامة حافظ الدين ابو الفضل محمد بن محمد ابن نصر القلانسى البخارى الحنفى, natus annos 78.

Obiit in Aegypto الصاحب فخر الدين ابو اسحق ابرهيم ابن لقمان بن احمد بن محمد الشيبانى الاشعردى, natus annos 81.

Occisus est al-Qāhirae الصاحب شمس الدين ابو عبد

Hoc anno successit in locum Ibn-Gamāae (vid. p. 282 vs. 9 seqq. et hujus pag. vs. 4 seqq.), atque anno 695 ipsi successit Ibn-Daqīqi-'l-īd (vid. infra).

* In ipso textu est بَيدَك.

الله محمد بن عثمان بن ابى الرجاء التنوخى الشهير
بابن السلعوس وزير الديار المصرية, natus circiter 50 annos.

Obiit Hamāṯae الشيخ تقى الدين ابو محمد ادريس بن
محمد بن مُفرّح بن ادريس بن مُزَيْز التنوخى الحموى,
natus annos 77.

Obiit الشيخ تقى الدين ابو محمد عبد الله بن على
ابن محمد بن ماجد السُروجى *

Obiit in Aegypto المحدّث شرف الدين ابو على الحسن
ابن على بن عيسى بن الحسن بن على اللخمى الشهير
بابن الصيرفى, natus annos 67.

Obiit Damasci الصدر فخر الدين ابو عبد الله محمد
ابن محمد بن عُقيل بن سالم بن عُقيل بن التنبى *

Anno 694

Aegypti et Syriae imperium devenit ad السلطان الملك
العادل كتبغا المنصورى *

In Tatār*orum* imperium successit القان بيْدو بن طُرْغاى
ابن هلاكو بن ظلو بن جنكزخان *

Quem mox excepit القان غازان محمود بن أُرْغون بن
ابغا بن هلاكو بن ظلو بن جنكزخان *

In ʿal-Jeman*is* imperium successit الملك الاشرف عمر بن
الملك المظفر يوسف بن الملك المنصور عمر بن على
ابن رَسُول [a] *

Principatum Māridīn*i* adeptus est الملك المنصور غازى
ابن ارتق *

In Aegypto Vicariatum obtinuit الامير حسام الدين لاجين
المنصورى *

Inter Arabes ʿEmīr*us* factus est الامير مُهنّا بن الامير

[a] In marg. legitur: الملك الاشرف صاحب اليمن.

عيسى بن مهنّا بن مانع بن حُديثة بن غضيّة بن فضل ابن ربيعة *

In Aegypto, cum Nilus non exundasset, per agrorum sterilitatem fames exstitit.

Occisus est in tractu Mūgān*is* القان كيختو بن ابغا بن هلاكو بن ظلو بن جنكزخان *

Occisus est in regione Hamadān*ensi* القان بَيْدُو بن طرغاى ابن هلاكو بن ظلو بن جنكزخان *

Obiit بقلعة تَعِزّ, in ·al-Jemane, الملك المظفر يوسف بن الملك المنصور عمر بن على بن رَسُول صاحب اليمن, natus ultra 80 annos.

Obiit الملك السعيد داود بن الملك المظفر قرا رَسْلان ابن الملك السعيد غازى بن الملك المنصور ارتق بن ايلغازى بن ألبى بن تمرتاش بن ايلغازى بن ارتق صاحب ماردين *

Obiit Damasci القاضى شرف الدين ابو العباس احمد بن حمد بن نعمة بن جعفر بن الحسين بن حمّاد المقدسى الشافعى, natus annos 73.

Obiit Wāsit*i* شيخ الاسلام عز الدين ابو العباس احمد ابن محيى الدين ابى اسحق ابرهيم بن عمر بن فرج بن احمد بن سابور الفاروثى الواسطى الشافعى, natus annos 80.

Obiit Hamāt*ae* الصاحب جمال الدين ابو غانم محمد بن الصاحب كمال الدين ابى القاسم عمر بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن زهير بن هرون بن موسى بن عيسى ابن عبد الله بن محمد بن عامر ابى جَرَادة العقيلى الحلبى الحنفى الشهير بابن العديم, natus annos 60.

Obiit Haleb*i* الشيخ فخر الدين ابو صالح اسمعيل بن

هبة الله بن محمد بن هبة الله بن احمد بن يحيى بن ابى جرادة العقيلى الشهير بابن العديم الحلبى natus annos 77.

Obiit Mekkae الامام محب الدين ابو العباس احمد بن عبد الله بن محمد بن ابى بكر بن محمد بن ابرهيم الطَّبَرى المكى الشافعى, natus annos 79.

Obiit in Aegypto الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن على بن محمد بن الساكِن الطوسى المشهَدى *

Obiit الحكيم مجد الدين ابو محمد عبد الوهاب بن ابى الفتح بن احمد بن عبد الوهاب بن سحنون التنوخى الحنفى *

Anno 695

Sultanus الملك العادل كتبغا venit Damascum res ordinatum; unde ad Aegyptum redeunti, ei in viâ nuntius allatus est de rerum conversione in hac regione paratâ: quare territus Damascum reversus est.

Magna sterilitas, et inde consecuta fames, multa millia hominum in Aegypto perdidit.

Eodem venit 'Emîr*us* طُرْغاى احد اكابر المُغل cum Avarorum (الترك الاوَيْرَاتيّة) circiter decem millibus, metu Gūzānî actus, petensque ut in fidem reciperetur. Concessum iis est in Aegypto et Syriâ sedem figere.

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين ارغون العادلى *

In Aegypto Summus Judex constitutus est قاضى القضاة تقى الدين ابو الفتح محمد بن مجد الدين ابى الحسن على بن وهب القشيرى الشهير بابن دقيق العيد الشافعى *

Damasci قاضى القضاة تقى الدين ابو الفضل سليمان بن

حمزة بن احمد بن عمر بن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد بن قدامة الحنبلى.*

Obiit in al-Jemane الملك الاشرف عمر بن الملك المظفر يوسف بن الملك المنصور عمر بن على بن رَسُول صاحب اليمن, natus prope 70 annos.

Obiit الامير عز الدين ايبك الافرم الصالحى.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة تقى الدين ابو القاسم عبد الرحمن بن قاضى القضاة تاج الدين ابى محمد عبد الوهّاب بن خلف بن ابى القاسم العلامى الشهير بابن بنت الاعز الشافعى الحاكم بالديار المصرية, aetate provectus.

Obiit Damasci قاضى القضاة شرف الدين ابو الفضائل الحسن بن الخطيب شرف الدين ابى بكر عبد الله بن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus annos 57.

Obiit Damasci العلامة زين الدين ابو البركات المنجّا بن عثمان بن اسعد بن المنجّا التنوخى المعرى الدمشقى الحنبلى, natus annos 65.

Obiit Damasci الصاحب محيى الدين ابو عبد الله محمد ابن بدر الدين ابى يوسف يعقوب بن ابرهيم بن هبة الله ابن طارق بن سالم الاسدى الحلبى الشهير بابن النحّاس الحنفى, natus annos 81.

* Evidens est, hîc in Cod. per nominum similitudinem nonnulla excidisse. Nempe pro verbis quae nunc offeruntur: وفيها وُلّىَ قاضى القضاة تقى الدين — الحنبلى الآتى ذكرُ وفاته, sine dubio restituendum est: وفيها وُلّىَ قاضى — الحنبلىُّ الحُكْمَ بدمشق عوضا عن قاضى القضاة شرف الدين ابى الفضائل الحسن بن الخطيب — الحنبلىِّ الآتى ذكرُ وفاته. De Šarafo'ddīno vide paullo inferius, vs. hujus pag. 12 seqq.; de Takījo'ddīno ad a. 715.

Obiit al-Qāhirae العلامة نجم الدين ابو عبد الله احمد ابن حمدان بن شبيب الحرانى الحنبلى, natus annos 92.

Obiit Mekkae الامام رضى الدين ابو عبد الله محمد بن ابى بكر بن ابرهيم بن خليل القرشى العسقلانى المكى الشافعى, natus annos 62.

Obiit Damasci الامام تاج الدين ابو عبد الله محمد بن شهاب الدين ابى الفضل عبد السلام بن ابى المعالى المطهر ابن[a] ابى سعد عبد الله بن محمد بن هبة الله بن على بن المطهر بن ابى عصرون التميمى الموصلى الشافعى, natus annos 85.

Obiit الشيخ شرف الدين ابو الثنا محمود بن محمد ابن احمد بن مبادر بن صحاك التاذفى *

Obiit al-Qāhirae الشيخ سعد الدين ابو القاسم عبد الرحمن بن زين الدين ابى الحسن على بن القاضى الاسوف[b] احمد بن القاضى الفاضل عبد الرحمن بن على البيسانى المصرى[c], natus ultra 70 annos.

Obiit in Aegypto الاديب سراج الدين ابو حفص عمر بن محمد بن الحسن الوراق المصرى, natus annos 90.

Obiit الشيخ ابو القاسم عبد الرحمن بن عبد الوهاب ابن خلف بن محمود المصرى الشافعى *

Anno 696

Aegypti et Syriae imperium devenit ad السلطان الملك المنصور لاجين المنصورى *

In al-Jemanis imperium successit الملك المؤيد داود بن الملك المظفر يوسف بن الملك المنصور عمر بن على بن رسول[d] *

---

[a] Deest hoc ابن in Cod.

[b] Sic in Cod. scriptum est: restituendum videtur الاشرف.

[c] In marg. scriptum est: سعد الدين الفاضلى.

[d] In marg. legitur: الملك المؤيد صاحب اليمن.

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير شمس الدين قرا سُنقر المنصورى *

Cui mox successit الامير سيف الدين منكو تمر الحسامى.

Damasci Vicariatum obtinuit الامير سيف الدين قبجق المنصورى *

Damasci Summus Judex constitutus est قاضى القضاة امام الدين ابو المعالى عمر بن القاضى سَعْد الدين ابى القاسم عبد الرحمن بن امام الدين ابى المعالى عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم القزوينى الشافعى *

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة عز الدين ابو حفص عمر ابن عبد الله بن عمر بن عوض المقدسى الحنبلى الحاكم بالديار المصرية, natus annos 65.

Obiit Halebi قاضى القضاة تاج الدين ابو المعالى عبد القادر بن القاضى عزيز الدين ابى عبد الله محمد بن ابى الكرم بن عبد الرحمن بن علوَى السنجارى الحنفى, natus annos 73.

Obiit Halebi الرئيس ضياء الدين ابو المعالى محمد بن زين الدين ابى عبد الله محمد بن رضى الدين ابى محمد عبد القاهر بن هبة الله بن عبد القاهر بن عبد الواحد بن هبة الله بن ظاهر بن يوسف الحلبى الشهير بابن النصيبى, natus annos 78.

Obiit Damasci الرئيس نور الدين ابو العباس احمد بن ابرهيم بن عبد الضيْف بن مُصْعَب الدمشقى, natus annos 74.

Obiit Miçri الشريف ضياء الدين ابو الفضل جعفر بن محمد بن عبد الرحيم بن احمد بن حَجُّون الحسينى المصرى الشافعى, natus annos 77.

Obiit al-Qāhirae الحافظ جمال الدين ابو العباس احمد ابن محمد بن عبد الله الحلبى الحنفى الشهير بابن الظاهرى شيخ المحدّثين بالديار المصرية, natus annos 70.

Obiit al-Medīnae الامام عَفيف الدين ابو محمد عبد

السلام بن محمد بن مزروع البصرى الحنبلى, natus annos 71.

Obiit Mekkae الامام رَضى الدين ابو عبد الله محمد بن ابى بكر بن خليل بن ابرهيم بن يحيى المكى الشافعى شيخ الحجاز الشريف, natus annos 63.

Obiit Damasci الاديب سيف الدين ابو العباس احمد بن محمد بن على بن جعفر السرّمرآى[a], natus ultra 70 annos.

Anno 697

Ablegatus est السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون (jam a. 694 imperio exutus) al-Caracam, ut ibi tranquille habitaret.

Expeditionem fecerunt exercitus Aegypti et Syriae, ducibus الامير بدر الدين بكتاش الفخرىّ والامير علم الدين سنجر الدوادارى وصاحب حماة ونائب صفد, in regionem Sîsi, magnamque Armenis cladem intulerunt.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est حُسام الدين ابو الفضائل الحسن بن القاضى تاج الدين ابى المفاخر احمد ابن الحسن بن انوشروان الرازى الحنفى *

Damasci vero filius ejus جلال الدين ابو المفاخر احمد بن قاضى القضاة حسام الدين ابى الفضائل الحسن — — الرازى *

Comprehensi sunt et in vincula conjecti بقلعة الجبل, viri principes الامير بدر الدين بَيْسَرى[b] الصالحىّ والامير عز الدين ايبك الحموىّ والامير شمس الدين سُنقر شاه الظاهرى *

Aufugerunt ad Tatāros, et ab horum Imperatore غازان in clientelam recepti sunt, الامير سيف الدين قبجق المنصورىّ نائب السلطنة بدمشق والامير سيف الدين بكتمر

---

[a] In marg. scriptum est: السرامراى.

[b] In marg. scriptum est: بَيْبَرْس.

السلحدار والامير فارس الدين البُكى الظاهرىّ ومن انضم اليهم *

Obiit قاضى القضاة جمال الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى عماد الدين ابى محمد سالم بن نصر الله بن سالم ابن واصل الحموىّ الشافعىّ الحاكم بحماة, natus annos 93.

Obiit Damasci قاضى القضاة صدر الدين ابو اسحق ابرهيم ابن محيى الدين ابى العباس احمد بن عُقبة بن هبة الله بن عطا البصراوى الحنفى, natus annos 68.

Obiit prope Halebum الامير علم الدين سنجر الشهير بطقصبَا الناصرى *

Obiit, a Tatāris occisus, الامير سيف الدين بَكتمُر الحلبى.

Obiit Damasci الشيخ شمس الدين ابو المعالى محمد ابن ابى بكر بن محمد الفارسى الشهير بالايكى الشافعى, natus annos 66.

Obiit Halebi الشيخ نجم الدين ابو محمد عبد اللطيف ابن الشيخ بهاء الدين ابى الفتوح نصر بن سَعِيد بن سَعْد بن محمد بن ناصر بن ابى سعيد الشيخى الميهنى شيخ الشيوخ بحلب, natus annos 88.

Obiit Miçri الشيخ زين الدين ابو المحاسن يوسف بن محمد بن الحسن بن الشيخ عدى *

Obiit in vico الشيخ ابو على الحسن بن على بن بُشر ابى الحسن بن منصور بن على الحَريرى, natus annos 77.

Obiit Damasci الشيخ ابو الحسن عبد الله بن غانم بن على بن ابرهيم النابلسى, natus annos 53.

Obiit Damasci الشيخ عز الدين ابو محمد عبد العزيز ابن ابى القاسم بن عثمان البغدادى البابَصْرى الصوفى الحنبلى, natus annos 63.

Obiit Damasci الشيخ شهاب الدين ابو العباس احمد بن عبد الرحمن بن عبد المنعم بن نِعمة المقدسى الحنبلى, natus annos 70.

Obiit الشيخ شرف الدين ابو الجود عبد الكريم بن محمد بن محمد بن نصر الله العبدى الشهير بابن المغيزل* الحموى الشافعى, natus annos 81.

Anno 698

In Aegypti imperium restitutus est السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى *
Ibidem Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين سلار المنصورى *
Damasci eandem dignitatem obtinuit الامير جمال الدين اقوش الافرم الدوادارى المنصورى *
Et Ḥamāṯae الامير شمس الدين قراسنقر المنصورى.
In Aegypto قاضى القضاة constitutus est شمس الدين ابو العباس احمد بن برهان الدين ابرهيم بن عبد الغنى السروجى الحنفى*
Damasci vero حسام الدين ابو الفضائل الحسن بن القاضى تاج الدين ابى المفاخر احمد بن الحسن بن انوشروان الرازى الحنفى*
Obiit بقلعة الجبل, noctu occisus, السلطان الملك المنصور لاجين المنصورى, natus ultra 40 annos.
Obiit Ḥamāṯae الملك المظفر محمود بن الملك المنصور محمد بن الملك المظفر عمر بن شاهنشاه بن ايوب بن شادى بن مروان صاحب حماة, natus annos 41.
Obiit Hierosolymis الملك الاوحد يوسف بن الملك الناصر داود بن الملك المعظم عيسى بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى بن مروان, natus annos 70.
Obiit al-Qāhirae الامير سيف الدين منكوتمر الحسامى نائب السلطنة بالديار المصرية *

* In margine vocatur شرف الدين المغيزل.

Obiit in carcere, الامير بدر الدين بَيْسَرى, بقلعة الجبل الصالحى, natus annos 70.

Obiit Tarābolosi الامير عز الدين ايبك الموصلى نائب السلطنة بطرابلس *

Obiit Hierosolymis العلامة جمال الدين ابو عبد الله محمد بن سليمان بن الحسن البلخى الشهير بابن النقيب الحنفى, natus annos 87.

Obiit in Aegypto العلامة بهاء الدين ابو عبد الله محمد بن ابرهيم بن محمد بن ابى نصر بن النحّاس الحلبى الشافعى, natus annos 71.

Obiit Damasci الصاحب امين الدين ابو الغنائم سالم بن محمد بن سالم بن الحسن بن هبة الله بن صَصْرَى التغلبى الدمشقى, natus annos 54.

Obiit Damasci الصاحب تقىّ الدين ابو البقا توبة بن على ابن مُهاجر بن شجاع بن توبة الربعى التكريتى, natus prope 80 annos.

Obiit Bagdādi الشيخ جمال الدين ابو الدرّ ياقوت بن[a] عبد الله الرومى المُسْتعصِمى, natus ultra 80 annos.

Obiit Damasci المسْند ناصر الدين ابو حفص عمر بن[b] عبد المنعم بن عمر بن عبد الله بن غدير الشهير بابن القوّاس الطاءى الدمشقى, natus annos 93.

Obiit Çarcadi الامام بدر الدين ابو عبد الله يونس بن ابرهيم بن سليمان الصرْخدى الحنفى, natus annos 84.

Anno 699

Syriam invasit Tatārorum Imperator, القان غازان بن ارغون بن ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان, et

[a] Sic corrigendum visum est pro ابو, quod in Cod. exstat.

[b] Deëst hoc بن in Cod.

prope Emisae urbem in valle, dictâ وادى مَجْمع المُروج, proelium conseruit cum Sultano Aegypti, al-Malico-'n-Nâçiro. Quo profligato, Tatâri ipsâ Damasco potiti sunt.

Viri illi principes, qui a. 697 ad Tatâros aufugerant, الامير سيف الدين قبجق المنصورى والامير سيف الدين بكتمر السِّلحدار والامير فارس الدين البكى الظاهرى, nunc, his relictis, Sultani gratiam repetierunt, et ab hoc benigne recepti sunt.

Litterae Sultani al-Malico-'n-Nâçiri in Syriam venerunt, quibus incolae incitabantur, ut quantum maxime possent ad bellum cum Tatâris instaurandum se pararent et instruerent. Mandato satisfactum est.

Halebi Vicariatum adeptus est الامير شمس الدين قراسُنْقر المنصورى *

Hamâtae idem munus obtinuit الامير زين الدين كتبغا المنصورى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est بدر الدين ابو عبد الله محمد بن برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سَعْد الله بن جَمَاعة الكنانى الحموى الشافعى *

Itemque in eâdem urbe شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن صَفى الدين ابى عمرو عثمان بن ابى الحسن بن عبد الوهاب الانصارى الدمشقى الشهير بابن الحَريرى الحنفى *

Obiit in arce حصن الاكراد الامير عَلَم الدين سَنجر الدواداری الصالحى, natus prope 70 annos.

Obiit Tarâbolosi الامير سيف الدين كرت المنصورى نائب السلطنة بطرابلس *

Obiit al-Qâhirae قاضى القضاة امام الدين ابو المعالى عمر بن القاضى سَعْد الدين ابى القاسم عبد الرحمن بن امام الدين ابى المعالى عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم القزوينى الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 46.

Cecidit in proelio cum *Tatāris* conserto, قاضى القضاة حسام الدين ابو الفضائل الحسن بن القاضى تاج الدين ابى المفاخر احمد بن جلال الدين ابى الفضائل الحسن بن انوشروان الرازى الحنفى الحاكم بدمشق, natus annos 68.

Obiit Damasci قاضى القضاة مُوَفّق الدين ابو المعالى محمد ابن القاضى عز الدين ابى المبشر محمد بن القاضى نجم الدين ابى المكارم المفضل بن القاضى مهذب الدين ابى عَدى محمد بن القاضى تاج الدين ابى سالم عبد المنعم ابن القاضى امين الدين ابى القاسم الحسين بن حمزة بن الحسين بن احمد بن على بن ظاهر الشهير بابن حُبَيْش البهرانى بن القاضى يحيى الحموى الشافعى الحاكم بحماة, natus annos 77.

Obiit in Aegypto الرئيس عماد الدين ابو الفدا اسمعيل ابن الرئيس تاج الدين ابى العباس احمد بن شرف الدين ابى الفضل سَعيد بن محمد بن سَعيد بن الاثير الحلبى *

Obiit in Aegypto الامام علاء الدين ابو العباس احمد ابن قاضى القضاة تاج الدين ابى محمد عبد الوهاب بن خلف بن ابى القاسم العلامى المصرى الشهير بابن بنت الاعزّ الشافعى *

Obiit Damasci الامام بهاء الدين ابو الفضل محمد بن بهاء الدين ابى المحاسن يوسف بن الحافظ زكىّ الدين ابى عبد الله محمد بن يوسف بن محمد البرزالى الاشبيلى الدمشقى, natus annos 61.

Obiit Damasci القاضى شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن قاضى القضاة صدر الدين ابى الربيع سليمان بن ابى العز بن وُهَيْب الحنفى *

Obiit Damasci القاضى بهاء الدين ابو المحاسن يوسف ابن قاضى القضاة محيى الدين ابى المكارم محمد بن قاضى

* In marg. vocatur القاضى شمس الدين سليمان الحنفى.

القضاة جمال الدين ابى عبد الله محمد بن عبد الرحمن ابن عبد الله بن علوان الاسدى الشهير بابن الاستاذ الحلبى الشافعى, natus annos 60.

Obiit Damasci الامام جمال الدين ابو محمد عبد الرحيم ابن عبد المنعم بن عمر بن عثمان البَاجَرْبَقى الموصلى الشافعى *

Obiit بجبل الظّنّينين, fugiens a Tatăris, الامام نجم الدين ابو العباس احمد بن محسّن بن مَلِى الانصارى البعلبكى الشافعى, natus annos 82.

Obiit in vico قارا, القاضى شرف الدين ابو الغنائم سالم ابن ناصر بن سالم الرقى الشافعى*

Obiit Damasci المسند شرف الدين ابو الفضل احمد بن هبة الله بن احمد بن محمد بن الحسن بن هبة الله ابن عبد الله بن الحسين بن عَسَاكِر الدمشقى, natus annos 93.

Obiit Damasci الشيخ بدر الدين ابو محمد الحسن بن على بن يوسف بن هُود المغربى المرسى, natus annos 66.

Obiit in pago aliquo agri Damasceni الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد بن احمد بن نوح الاشبيلى, natus annos 68.

Obiit Damasci الشيخ جمال الدين ابو حفص عمر بن ابرهيم ابن الحسين بن سلامة الانصارى الرسعنى العقيمى, natus annos 93.

Obiit Damasci الاديب شمس الدين ابو العباس احمد بن مفضّل بن عيسى بن ابرهيم بن مطروح المصرى, natus annos 74.

Obiit al-Qāhirae الشيخ ابو عبد الله محمد بن سَعِيد بن عبد الله المدنى, natus annos 46.

---

* Conf. infra ad a. 705. Tres ultimae litterae hîc in Cod. sine punctis scriptae sunt.

Anno 700

Tatārorum Imperator Gāzān cum exercitibus suis denuo in Syriam venit, et tres menses in eâ moratus est, incolas misere vexans.

Sultanus Aegypti, al-Malico-'*n*-Nāçir, coëgit subditos suos, quotquot Moslimi non essent (اهل الذِّمَّة), certis in vestitu signis ab his se distinguere: ac Judaei quidem jussi sunt, cidares flavas, Christiani coeruleas, Samaritani autem rubras gestare.

Damasci قاضى القضاة constitutus est جلال الدين ابو المفاخر احمد بن قاضى القضاة حسام الدين ابى الفضائل الحسن بن القاضى تاج الدين ابى المفاخر احمد بن جلال الدين ابى الفضائل الحسن بن انوشروان الرازى الحنفى *

Obiit ar-Ramlae الامير سيف الدين بلبان الطباخى المنصورى, natus ultra 40 annos.

Obiit Damasci الامير عز الدين ايدمر الظاهرى, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن منصور بن موسى المغربى النحوى الشافعى, natus prope 70 annos.

Obiit Halebi الصدر تاج الدين ابو محمد عبد الله بن عبد الرحيم بن عبد الرحيم بن الشهيد*ابى صالح عبد الرحيم ابن عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى *

Obiit Damasci الصدر شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الخطيب جمال الدين ابى محمد عبد الكافى بن عبد الملك بن عبد الكافى الربعى, natus annos 64.

---

* Sic corrigendum visum est pro الشهير, quod in Cod. scriptum est.

Obiit Damasci الاديب عز الدين ايدمر بن عبد الله الجندى السناى *

Occisus est a Tatāris, extra Halebum, الاديب شهاب الدين ابو العباس احمد بن ابى بكر بن .....[a] الشهير بابى جَلَنك الحلبى *

Obiit Damasci الشيخ ابو الحسن على بن عمر بن عبد الله الدمشقى الشهير بابن العالِمة الحريرى, natus ultra 80 annos.

Anno 701

* Invaserunt copiae Aegyptiacae, duce الامير زين الدين كتبغا المنصورى نائب السلطنة بحماة, regionem Sisi, magnamque ex eâ praedam abstulerunt.

Regio Damascena infestata est magnâ locustarum multitudine.

In viciniâ Hamāṭae grando cecidit ingentis et prodigiosae formae.

In Califatum successit الامام المستكفى بالله ابو الربيع سليمان بن الامام الحاكم بامر الله ابى العباس احمد الهاشمى العباسى *

Halebi قاضى القضاة constitutus est زين الدين ابو محمد عبد الله بن القاضى شهاب الدين ابى عبد الله محمد ابن عبد القادر بن ناصر بن الخضر بن على الانصارى الشافعى *

Obiit al-Qāhirae الامام الحاكم بامر الله ابو العباس احمد ابن الحسن بن ابى بكر بن على بن الحسن بن الراشد بن المسترشد بن المستظهر بن المقتدى[b] بن محمد بن القائم ابن القادر بن اسحق بن المقتدر بن المعتضد بن طلحة

---

[a] Lacuna est in Cod.

[b] In Cod. male scriptum est المعتدى.

ابن المتوكل بن المعتصم بن الرشيد بن المهدى بن المنصور ابن محمد بن على بن عبد الله بن عبّاس عمّ النبى صلى الله عليه وسلم *

Obiit Mekkae الامير نجم الدين ابو نمىّ محمد بن الامير ابى سَعْد الحسن بن على بن قتادة الحسنى صاحب مكة المشرّفة, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci الامام وجيه الدين ابو المعالى محمد بن عثمان بن اسعد بن المنجا التنوخى المعرى الدمشقى الحنبلى, natus annos 71.

Obiit Heliopoli الشيخ شرف الدين ابو الحسين على ابن تقى الدين ابى عبد الله محمد بن ابى الحسين احمد ابن عبد الله بن عيسى اليونينى الحنبلى *

Obiit Damasci الرئيس شرف الدين ابو الفضل سَعيد بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن سَعيد بن الاثير الحلبى *

Obiit al-Qāhirae الرئيس محيى الدين ابو المحاسن يوسف ابن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن على بن محمد الانصارى الشهير بابن القباقبى *

Obiit Mekkae الشيخ شهاب الدين ابو المعالى احمد بن القاضى رَفيع الدين ابى محمد اسحق بن محمد بن المؤيّد بن على بن اسمعيل بن ابى طالب الابرقُوهى* الهمذانى مُسْند الديار المصرية, natus annos 85.

Obiit Halebi الامام تقىّ الدين ابو احمد عبد الرازق بن الخطيب شمس الدين ابى العباس احمد بن سَعْد الله بن الزبير بن احمد بن سليمان الشيبانى الخابورى خطيب جامع حلبَ *

Occisus est al-Qāhirae, احمد بن محمد, بين القصرَيْن, بن البقى, natus ultra 40 annos.

---

* Sic recte in marg. scriptum est. In textu mendose الابرهُوقى

Anno 702

Ṭaṭări rursus invaserunt Syriam, sed a Moslim*orum* copiis, primum duce الامير سيف الدين اسندمُر الكرجى نائب طرابلس, tum prope ipsam Damascum, in loco شقحب dicto, duce Sultano ·al-Malico-'*n*-Nāçir*o*, victi et in fugam conjecti sunt.

Expugnavit idem ille Emīr*us*, اسندمُر الكرجى, insulam أَرْوَاد, e regione urbis انطرطُوس sitam, et Francos qui eam tenebant, partim occidit, partim cum ingenti praedâ captivos secum abduxit.

Terribilis in Aegypto terrae motus accidit.

Apparuit in eâdem terrâ, ex Nilo egressa, et mox capta fuit, bestia mirae formae et magna, فرس البحر appellata.

Ibidem قاضى القضاة constitutus est بدر الدين ابو عبد الله محمد بن برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سَعْد الله بن جماعة الكنانى الحموى الشافعى *

Damasci idem munus obtinuit نجم الدين ابو العباس احمد بن عماد الدين ابى عبد الله محمد بن امين الدين ابى الغنائم سالم بن الحسن بن هبة الله بن محفوظ ابن صَصْرَى التغلبى الشافعى *

Obiit Ḥamāṭ*ae* الامير زين الدين كتبغا المنصورى نائب السلطنة بحماة, natus ultra 50 annos.

Obiit ·al-Qāhir*ae* قاضى القضاة تقىّ الدين ابو الفتح محمد ابن مجد الدين ابى الحسن على بن وهب بن مُطيع القشيرى الشهير بابن دَقيق العيد المنفلوطى الشافعى الحاكم بالديار المصرية, natus annos 77.

Obiit Damasci الامير ناصر الدين باشقرد الناصرى الايوبى.

Obiit Damasci الصاحب امين الدين ابو عبد الله محمد ابن نجم الدين ابى المعالى محمد بن عمر بن عبد الرحمن

ابن عبد الواحد بن هلال الازدى الدمشقى, natus annos 55.

Obiit Damasci الرئيس كمال الدين ابو العباس احمد بن ابى الفتح بن محمود بن اسد بن سلامة الشهير بابن العطّار الدمشقى*, natus ultra 70 annos.

Obiit in vico جبرين, ab oriente Halebi sito, الشيخ عمر ابن الشيخ نبهان بن الشيخ عمر بن الشيخ القدوة المشهور نبهان بن علوان بن غبار الجبرينى, natus circiter 40 annos.

Anno 703

Copiae Sultani Aegyptii incursionem fecerunt in regionem Sisi, magnâque praedâ abductâ et capto تل حمدون redierunt.

Gravissima lues in Aegypto et Syriâ equorum genus invasit.

In Tatārorum imperium successit القان خذابنده بن ارغون ابن ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان* .

Hamātae Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين قبجق المنصورى*

Obiit in regione urbis الرىّ, محمود القان غازان ابن ارغون بن ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان ملك البلاد الشرقية, natus ultra 30 annos.

Obiit Emisae الامير عز الدين ايبك الحموى.

Obiit Damasci العلامة زين الدين ابو محمد عبد الله ابن مروان بن عبد الله الفارقى الشافعى خطيب الجامع الاموى بدمشق, natus annos 70.

Obiit al-Qāhirae الصاحب فتح الدين ابو بكر عبد الله ابن الصاحب عز الدين ابى محمد محمد بن محمد بن خالد بن محمد بن نصر المخزومى الشهير بابن القيسرانى الحلبى, natus annos 80.

Obiit الامام ضياء الدين ابو محمد عبد الرحيم بن جمال

---

* In marg. appellatur كمال الدين العطّار.

الدين ابى الفرج عبد الوهاب بن على بن احمد بن عقيل السلمى خطيب بعلبك, natus annos 88.

Obiit الشيخ ابو اسحق ابرهيم بن احمد بن محمد بن معالى الرقى الحنبلى *

Obiit al-Qāhirae الشيخ ابو فارس عبد العزيز بن عبد الغنى بن شرور بن سلامة المنوفى *

Obiit Damasci الصدر علاء الدين ابو الحسن على بن عبد الرحيم بن ابى سالم بن مراجل *

Anno 704

Venit ad Sultanum al-Malico-'n-Nāçirum legatus a Rege ابو يعقوب يوسف بن يعقوب بن عبد الحق المرينى صاحب المغرب, cum diversis magni pretii muneribus.

Ad eundem venit Dominus Donqalae, dono adducens multa mancipia et jumenta, petitum auxilium contra hostem suum. Cui rogationi ille satisfecit.

In Emiratum al-Medīnae successit الامير ناصر الدين ابو عامر منصور بن جماز بن شيحة الحسينى *

Obiit Miçri الامير شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الصاحب شرف الدين ابى الفدا اسمعيل بن ابى سَعْد بن منصور بن على الشيبانى الشهير بابن التبتى[a] الآمدى الحنبلى, natus annos 67.

Obiit al-Medīnae الامير عز الدين ابو سَنَد جماز بن شيحة الحسينى امير المدينة النبويّة *

Obiit الشيخ بهاء, extra al-Qāhiram, بالرباط العَديمىّ الدين ابو محمد عبد المحسّن بن الصاحب محيى الدين ابى[b] عبد الله محمد بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن هبة الله بن محمد بن هبة الله[c]

---

[a] Sic in marg. scriptum est, itemque in الكواكب الباهرة ex Cod. 374: in textu offertur التيتى. [b] Cod. ابو. [c] Deëst hoc الله in Cod.

ابن احمد بن يحيى بن ابى جَرادة العُقيلى الشهير بابن العَديم الحلبى الحنفى, natus annos 72.

Obiit Miçri الصاحب زين الدين ابو العباس احمد بن الصاحب فخر الدين ابى عبد الله محمد بن الصاحب بهاء الدين ابى الحسن على بن محمد بن سَلِيم الشهير بابن حنّا المصرى *

Obiit Mekkae الامام امين الدين ابو المعالى محمد بن الشيخ قطب الدين ابى بكر محمد بن احمد بن على بن محمد بن الحسن القيسى التوزرى المكى الشهير بابن القسطلانى, natus annos 68.

Obiit Damasci المحدّث نور الدين ابو الحسن على بن مسعود بن نفيس الموصلى الحلبى, natus annos 70.

Obiit Damasci الصدر شمس الدين ابو حفص عمر بن بدر الدين ابى محمد عبد اللطيف بن محمد بن محمد بن نَصْر الله العَبْدى الشهير بابن المغيْزل الحموى, natus prope 50 annos.

Comprehensus est ob religionis contemtum محمد بن عبد الرحيم بن الباجَرْبَقى. In vincula conjectus et capite damnatus, primum quidem fugâ se servavit, post aliquod vero temporis intervallum Damascum reversus, et mortis sententia in eum renovata est.

Anno 705

Expeditionem suscepit الامير جمال الدين اقوش الافرم الدوادارى نائب السلطنة بدمشق, contra impios, qui sedem fixerant in montibus inaccessis inter Damascum et Tarābolos*um*, جبال الطّتينى dictis. Penitus eos exstirpavit et regionem illam tutam viatoribus reddidit.

---

* Sic hoc loco in Cod. scriptum est. Conf. supra ad a. 699, p. 300 vs. 7.

Haereseos damnatus est الشيخ تقيّ الدين ابو العباس احمد بن تيمية الحرّاني الحنبلي, et jussu Sultani in carcerem inclusus.

Damasci تاضى القضاة constitutus est ابو عبد[a] شمس الدين الله محمد بن ابراهيم بن ابرهيم بن داود بن حازم الاذرعى الحنفى *

Obiit بجبل الجُرد, et Damasci sepultus est, الملك الاوحد شادى بن الملك الزاهر داود بن الملك المجاهد شيركوه ابن[b] محمد بن شيركوه بن شادى بن مروان, natus annos 57.

Obiit Damasci العلامة شرف الدين ابو العباس احمد بن ابرهيم بن سِبَاع الفزارى الشافعى خطيب الجامع الاموى بدمشق, natus annos 75.

Obiit al-Qāhirae الحافظ شرف الدين ابو محمد عبد المومن بن خلف ابيٓ الحسن بن شرف بن الخضر بن موسى الدمياطى, natus annos 92.

Obiit Halebi قاضى القضاة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن بهرام الدمشقى الشافعى, natus annos 80.

Obiit الامام بدر الدين ابو عبد الله محمد بن ايوب ابن عبد القاهر بن بركات الحلبى التاذفى الحنفى, natus annos 79.

Obiit Tarābolosi الاديب بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الله بن عبد الكريم الشهير بابن البابا *

Obiit Damasci الصدر شرف الدين ابو محمد عبد الحميد ابن الرئيس عماد الدين ابى الفضل محمد بن شمس الدين ابى نصر محمد بن هبة الله الدمشقى الشهير بابن الشيرازى, natus annos 45.

Anno 706

In tractu Bārīnī, urbis prope Hamātam sitae, duo montes,

[a] In margine praemissum est الامير. [b] Deëst hoc ابن in Cod.

* Sic in Cod. scriptum: nescio an in بن mutandum sit.

qui valle spatiosâ centum circiter cubitorum a se invicem separati fuerant, ita inter se coaluerunt, ut alter eorum, loco suo motus, cum altero se conjungeret.

Absoluta est Damasci aedificatio Templi magni, الجمالىّ dicti, quod exstrui jussit اقوش الافرم الدواداری نائب السلطنة بدمشق *

Imperium al-Magribi obtinuit الملك ابو سالم بن الملك يوسف بن الملك يعقوب بن عبد الحق بن محيو بن حمامة المرّينى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est صدر الدين ابو الحسن على بن صَفى الدين ابى محمد القاسم بن نجم الدين محمد بن عثمان بن محمد البُصْراوى الحنفى° *

Obiit الامير بدر الدين بكتاش الفخرى امير سلاح الصالحى, natus ultra 70 annos.

Obiit in al-Magribo الملك ابو يعقوب يوسف بن الملك يعقوب بن عبد الحق بن محيو بن حمامة المرّينى صاحب بلاد المغرب *

° In Cod. hoc loco legitur: وفيها ولى قاضى القضاة صدر الدين ابى (ابو .l) الحسن على بن صَفى الدين ابى محمد القاسم بن نجم الدين ابى عبد الله محمد بن ابرهيم الاذرعى القاضى صدر الدين الحنفى; et in marg. scriptum est الحنفى.
Facile autem mihi apparuit, inter se conferendo locum supra excerptum p. 308 vs. 4 seqq., et locum in quo Ibn-Habîb de morte hujus ipsius Judicis egit (infra ad a. 727), verba textûs hîc per librarii omissionem mutilata et sic restituenda esse: وفيها ولى قاضى القضاة صدر الدين ابو الحسن على بن صفى الدين ابى محمد القاسم بن نجم الدين محمد بن عثمان بن محمد البُصْراوى الحنفى الحُكْمَ بدمشق عِوَضًا عن قاضى القضاة شمس الدين ابى عبد الله محمد بن ابرهيم الاذرعى الحنفى *

Obiit Damasci العلامة ضياء الدين ابو محمد عبد العزيز ابن محمد بن على الطّوسى الشافعى *

Obiit Damasci القاضى تاج الدين ابو محمد صالح بن ثامر بن حامد بن على الجَعْبَرى الشافعى نائب الحكم بدمشق, natus annos 76.

Obiit Damasci الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن احمد بن عثمان الخلاطى الشافعى خطيب الجامع الاموى بدمشق, natus annos 62.

Obiit الامام جلال الدين ابو على الحسن بن منصور بن محمد بن سَوّاق الاسْناى[a], natus annos 74.

Obiit Halebi المسْند علاء الدين ابو سعيد سُنقر بن عبد الله الانصارى الزينى الاسدى الحلبى[b], natus annos 87.

Anno 707

Animus Sultani al-Malico-'*n*-Nâçiri alienatus est ab Emîris سيف الدين بكتمر المنصورى et سيف الدين سلّار المنصورى[c]. Qui durius ab illo habiti, supplicando effecerunt, ut in gratiam ipsius restituerentur. Restituti vero seditionem moverunt, quam Sultanus compressit.

---

[a] In marg. scriptum est: جمال الدين الاسناى.

[b] In marg. legitur: عَلا الدين سُنقر القضاى.

[c] In Cod. legitur: ظهرت الوحشة بين السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون وبين الامير سيف الدين سلّار المنصورى وامتنع من العلامة' وفتح لهما باب العتب والملامة' ثم تابلهما بالسبّ والذمّ' وهمّ من السَّطْوة عليهما بما همّ' الخ. Evidens ergo est, post nomen Emîri سيف الدين سلار المنصورى excidisse nomen alterius Emîri, et pro وامتنع scribendum fuisse وامتنعا. Haud dubium videtur, quin locus ita ut feci supplendus sit. In marg. ad hunc articulum adscriptum est: ظهور الوحشة بين السلطان والامراء.

Misit القان خذابنده بن ارغون بن ابغا بن هلاكو بن طلو بـن جنكزخان ex exercitu suo sexaginta millia ad regionem Kilān*i*, cujus incolae ei viam ad terram suam aperire noluerant. Dolis tamen Kilān*ensium* circumventi, major illius exercitûs pars misere periit: reliqui se fugâ servarunt.

In al-Magrib*i* imperium successit الملك ابو الربيع سليمان ابن عبد الله بن الملك يوسف بن الملك يعقوب بن عبد الحق بن مَحيُو بن حَمامة المرّينى *

Obiit in vico داريّا, prope Damascum sito, الامير شمس الدين سُنقرشاه المنصورى *

Obiit ar-Ramlae الامير ركن الدين بَيْبَرْس العجمى الشهير بالجالق الصالحى *

Occisus est in al-Magribo الملك ابو ثابت عامر بن عبد الله بن الملك يعقوب بن عبد الحق بن محيو بـن حمامة المرّينى صاحب بلاد المغرب *

Obiit in Aegypto الرئيس شرف الدين ابو عبد الله محمد ابن الصاحب فتح الدين ابى بكر عبد الله بن الصاحب عز الدين ابى حامد محمد بن محمد بن خالد بن نصر المخزومى الشهير بـابن القيسرانى الحلبى كاتب الانشاء بالديار المصرية, natus annos 59.

Obiit Miçr*i* الصاحب تاج الدين ابو المعالى محمد بن الصاحب فخر الدين ابـى عبد الله محمد بـن الصاحب بهاء الدين ابى الحسن على بن محمد بن سَليم الشهير بـابن حَنّا المصرى, natus annos 67.

Obiit Tarābolos*i* قاضى القضاة شمس الدين ابو العبـاس احمد بن ابى بكر بن منصور بن عَطيّة الاسكندرى الشافعى الحاكم بطرابلس, natus annos 73.

Obiit al-Qāhira*e* الاديب شرف الدين شيرَزاذ بن ممدود ابن شيرَزاذ بن على الرومى *

Obiit Damasci المسند بهاء الدين ابو عبد الله محمد ابن ابى العزّ بن مُشرّف البزاز الانصارى الدمشقى, natus annos 88.

Obiit Sargae, vico in ditione urbis معرّة النعمان sito, الشيخ ابو محمد عيسى بن عيسى بن على بن علوان العُليمى[a], natus annos 83.

Anno 708

Aegypti et Syriae imperium devenit ad السلطان الملك المظفر بَيْبَرْس المنصورى *

Et quidem, postquam Sultanus ·al-Malico-'*n*-Nāçir, qui illius consilia jam dudum perspexerat, Aegypto relictâ, ad munitissimam arcem ·al-Caracum recesserat.

Obiit ·al-Qāhirae الملك المسعود خضر بن السلطان الملك الظاهر بَيْبَرْس الصالحى, natus annos 40.

Obiit Damasci الصاحب عماد الدين ابو المعالى سَعيد ابن رَيّان بن يوسف بن رَيّان الطائى العجلونى, natus circiter 60 annos.

Obiit Bagdādi المسند عماد الدين ابو البركات اسمعيل ابن علي بن احمد بن اسمعيل بن حمزة بن المبارك الشهير بابن الطبّال البغدادى شيخ الحديث بمستنصريّة بغداد, natus annos 87.

Obiit Damasci المحدّث شمس الدين ابو جعفر محمد ابن على بن الحسين بن سالم بن الحسين السلمى الدمشقى الشهير بابن الموازينى, natus annos 94.

Obiit Damasci [b] الشريف زين الدين ابو على عبد الله بن الحسين بن الشريف محيى الدين ابى المعالى محمد بن عَدْنان الحسينى ناظر الجامع الاموى بدمشق, natus annos 55.

[a] In marg. scriptum est: ابو محمد عَبْس العَليمى.

[b] Hoc بن deëst in Cod.

Obiit Miçrí الشيخ ابو محمد عبد الغفار بن احمد بن عبد الحميد الشهير بابن نوح الدَّرَوى *

Obiit in Aegypto المحدّث شمس الدين ابو عبد الله محمد بن عبد الرحمن بن سامة المصرى, natus annos 46.

Obiit Miçrí الاديب نصير الدين ابو الفضل نصير بن عبد الله بن نصير المناوى الشهير بالحمّامى *

Obiit in Aegypto العَلَم بن الرشيد ابى الوحش بن فارس ابن ابى الخير بن داود بن ابى المنى الشهير بابن ابى خُليقة المصرى *

Anno 709

In Aegypti et Syriae imperium restitutus est السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى *

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين بكتمر المنصورى *

Damasci eandem dignitatem obtinuit الامير شمس الدين قراسُنقر المنصورى *

Halebí الامير سيف الدين قبجق المنصورى.

Hamâtae الامير سيف الدين اسَنْدَمُر الكرجى.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est ابو سَعْد الدين محمد مسعود بن احمد بن مسعود بن زيد الحارثى الحنبلى *

Sultanus al-Malico-'n-Nâçir multos ex Emîris potentissimis comprehendit et in vincula conjecit.

Idem e carcere liberavit الشيخ تقىّ الدين ابا العباس احمد بن تيميّة الحرّانى الحنبلى, qui a. 705 in eum inclusus fuerat.

Occisus est in Aegypto superiori السلطان الملك المظفّر بَيْبَرْس المنصورى *

Obiit al-Qāhirae الامير شمس الدين سنقر الاعسر المنصوري *

Obiit al-Qāhirae قاضي القضاة شرف الدين ابو محمد عبد الغني بن يحيى بن محمد بن عبد الله بن نصر الحرّاني الحنبلي الحاكم بالديار المصرية, natus annos 64.

Obiit al-Qāhirae الرئيس عز الدين ابو محمد عبد العزيز ابن الرئيس شرف الدين ابي عبد الله محمد بن الصاحب فتح الدين الشهير بابن القيسراني الحلبي, nondum 40 annos natus.

Obiit al-Qāhirae الرئيس بهاء الدين ابو محمد عبد الله ابن احمد بن علي بن المظفر المصري الشهير بابن الحلي ناظر الجيوش بالديار المصرية *

Obiit al-Qāhirae الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن ابي الفتح بن ابي الفضل بن ابي علي البعلبكي الحنبلي, natus annos 64.

Obiit Damasci الشيخ شهاب الدين ابو المظفر غازي بن عبد الرحمن بن ابي محمد الكاتب الدمشقي, natus ultra 80 annos.

Obiit الصدر كمال الدين ابو عبد الرحمن بن عمر بن الحسن بن علي الشهير بالمشارف التيمي الارمنتي *

Obiit الاديب ابرهيم بن علي بن خليل الشهير بعيّن بصل الحرّاني, natus ultra 80 annos.

Anno 710

Halebi Vicarius constitutus est الامير سيف الدين اسندمر الكرجي *

Hamāṭae eandem dignitatem obtinuit الملك المؤيد اسمعيل ابن الملك الافضل علي بن الملك المظفر محمود بن الملك المنصور محمد بن الملك المظفر عمر بن شاهنشاه بن شادي ابن مروان *

Et Tarābolosi الامير جمال الدين اقوش الافرم الدواداري.

In al-Magribi imperium successit الملك ابو سعيد عثمان ابن الملك ابى يوسف يعقوب بن عبد الحق بن محيو ابـن حمامة المرينى *

In Aegypto قاضى القضاة creatus est جمال الدين ابو الربيع سليمان بن سراج الدين[a] ابى حفص عمر بن شرف الدين ابى الغنائم سالم بن عمرو بن عثمان الاذرعى الشهير بالزرعى الشافعى *

Et ibidem شمس الدين ابو عبد الله محمد بن صفى الدين ابى عمرو عثمان بن ابى الحسن بن عبد الوهاب الانصارى الدمشقى الشهير بابن الحريرى الحنفى *

Halebi vero قاضى القضاة كمال الدين ابو حفص عمر بن قاضى القضاة عز الدين ابى البركات عبد العزيز بن الصاحب محيى الدين ابى عبد الله محمد بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله ابن قاضى القضاة مجد الدين ابى غانم محمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن ابى جرادة العقيلى الشهير بابن العديم الحلبى الحنفى *

Damasci Wezīrus constitutus est الصاحب عز الدين ابو يعلى حمزة بن اسعد بن مظفر بن اسعد بن حمزة التميمى الدمشقى الشهير بابن القلانسى *

Obiit al-Qāhirae, in carcere, الملك مظفر الدين موسى ابن الملك الصالح على بن السلطان الملك المنصور قلاوون[b], annos habens inter 20 et 30.

Obiit al-Qāhirae, in carcere, الامير سيف الدين سلار المنصورى نائب السلطنة بالديار المصرية *

Obiit Halebi الامير سيف الدين قبجق المنصورى نائب السلطنة بحلب *

[a] In marg. collatoris manu adscriptum est مجد الدين.

[b] In marg. scriptum est: الامير مظفر الدين بن الصالح.

Obiit Fâsi الملك ابو الربيع سليمان بن عبد الله بن الملك يوسف بن الملك يعقوب بن عبد الحق بن محيو بن حمامة المريني صاحب المغرب *

Obiit ·al-Qâhirae قاضي القضاة شمس الدين ابو العباس احمد بن ابرهيم بن عبد الغني السروجي الحنفي, natus annos 73.

Obiit ·al-Qâhirae العلامة نجم الدين ابو العباس احمد بن محمد بن الرفعة الشافعي *

Obiit Tibrîzi العلامة قطب الدين ابو الثنا محمود بن مسعود بن الشيرازي الشافعي, natus ultra 70 annos.

Obiit Miçri الامام عز الدين ابو عبد الله الحسين بن الحارث بن مسكين المصري الشافعي *

Obiit Damasci المسند كمال الدين ابو الفضل اسحق ابن ابي بكر بن ابرهيم بن هبة الله بن طارق بن سالم الحلبي الشهير بابن النحاس الحنفي, natus ultra 80 annos.

Obiit Mekkae الشيخ جمال الدين ابو عبد الله محمد ابن علي بن محمد بن علي بن قطرال الانصاري المراكشي, natus annos 55.

Obiit in Aegypto الرئيس بهاء الدين ابو الحسن علي ابن عيسى بن سليمان بن رمضان بن ابي الكرم الثعلبي المصري, natus annos 97.

Obiit in Aegypto الاديب شهاب الدين ابو العباس احمد ابن عبد الملك بن عبد المنعم العزازي, natus annos 76.

Obiit in Aegypto الاديب شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن دانيال الموصلي, natus annos 63.

Anno 711

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير ركن الدين بيبرس الدواداري *

Damasci eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين كراى المنصورى *

In Principatum Māridīni successit الملك الصالح صالح ابن الملك المنصور غازى بن ارتق *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est بدر الدين ابو عبد الله محمد بن برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سَعْد الله بن جماعة الكنانى الحموى الشافعى *

Hamātae vero قاضى ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة كمال الدين ابى حفص عمر بن قاضى القضاة عز الدين ابى البركات عبد العزيز بن ابى جَرادة العُقيلى الحلبى الشهير بابن العديم الحنفى *

[a]Tabulario praetorio al-Qāhirae[b] praefectus est الرئيس علاء الدين بن على بن الرئيس تاج الدين ابى العباس احمد بن سعيد بن سعيد بن محمد بن سعيد بن الاثير[c] الحلبى المصرى *

[a]Damasci vero الرئيس شرف الدين ابو محمد عبد الوهاب ابن فضل الله بن[d] القرشى العمرى *

Ad Tatārorum Imperatorem Codābendam se receperunt, metu Sultani adducti, duo viri principes, الامير شمس الدين قراسُنقر المنصورى نائب السلطنة بحلب, et الامير جمال الدين اقوش الافرم الدوادارى نائب السلطنة بطرابلس. Ho-

[a] Hi duo articuli collatoris manu in margine adjecti sunt. Est autem haec pagina Codicis 228, de quâ supra dixi p. 207 vs. 12.

[b] Nomen hujus urbis non expressum quidem est, sed e fine capituli (واستمرّ متصرّفا فى دار السلطنة الخ) de hac solâ cogitari posse liquet.

[c] Hoc nomen ita exaratum est, ut الانر offerri videatur. Reverâ tamen sic ut edidi legendum esse, apparet ex collato loco supra excerpto, p. 299 vs. 13 seqq. Vides, alterum illud ابن سعيد ibi non exstare. [d] Hoc بن delendum videtur.

norifice ab illo excepti sunt cum asseclis suis, vitamque in Ṭaṭārorum terris finierunt. Alter eorum mortuus est Marāgae a. 728, annos natus plusquam 70; alter Hamadānī post a. 720.

Obiit ·al-Qāhirae الامير سيف الدين بكتمر المنصورى نائب السلطنة بالديار المصرية *

Obiit Māridīnī الملك المنصور غازى بن الملك المظفر قرا رسلان بن الملك السعيد غازى بن الملك المنصور ارتق ابن ايلغازى بن البى بن تمرتاش بن ايلغازى بن ارتق صاحب ماردين[a] (conf. tamen infra, p. 320 vs. 7 et 8).

Obiit Damasci الامير شمس الدين سنقرشاه الظاهرى.

Obiit ·al-Qāhirae قاضى القضاة سعد الدين ابو محمد عبد الرحمن بن[b] مسعود بن احمد بن مسعود بن زيد الحارثى المصرى الحنبلى الحاكم بالديار المصرية, natus annos 60.

Obiit Ḥamāṭae قاضى القضاة عز الدين ابو البركات عبد العزيز بن الصاحب محيى الدين ابى[c] عبد الله محمد ابن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن ابى جرادة العقيلى الحلبى الشهير بابن العديم الحنفى الحاكم بحماة, natus annos 77.

Obiit بطريق الحجاز, reversus a sacris Meccanis, الشريف شمس الدين ابو على الحسن بن الشريف النقيب فخر الدين

---

[a] De aetate ejus duplex in Cod. relatio unâ se offert: وكانت وفاته بها (بماردين) عن نيّف وسبعين سنة وهو فى عشر السبعين الخ. Priora verba significant, eum *plusquam* 70 annos habuisse; posteriora vero, cum natum fuisse annos *inter* 60 *et* 70.

[b] Deëst hoc بن in Cod. [c] Deëst ابى in Cod.

ابى الحسن على بن الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن بن زهرة بن الحسن بن زهرة الحسينى الحلبى نقيب السادة الاشراف بحلب, natus ultra 70 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام مجد الدين ابو الروح عيسى بن عمر بن خالد بن عبد المحسن القرشى المخزومى المصرى الشهير بابن الخشاب الشافعى *

Obiit Ḥamāṭae الامام رشيد الدين ابو الفضل رشيد بن كمال الدين ابى تمام كامل بن رشيد بن كامل الرقى الشافعى, natus annos 86.

Obiit al-Qāhirae الشيخ شرف الدين ابو عبد الله محمد ابن شريف بن يوسف الشهير بابن الوحيد الدمشقى الزرعى, natus annos 64.

Obiit Alexandriae الاديب سراج الدين ابو حفص عمر ابن عبد النصير بن محمد بن هاشم بن عز العرب القرشى الشهير بالزاهد الاسكندرى المالكى, natus ultra 90 annos.

Anno 712

Venit Codābenda cum Tatārorum exercitu ad urbem ar-Rahbam: cujus incolae post obsidionem 23 dierum se ei subjecerunt. Postquam vero Sultanus al-Malico-'n-Nāçir cum copiis suis Damascum se contulerat, inde adversus Tatāros progressurus, hi, pugnam devitantes, abierunt.

Sultanus Damasco ad al-Ḥigāzum tetendit, et sacra Meccana obiit.

Absoluta est aedificatio Templi magni, quod Sultanus exstruendum curavit بساحل مصر تجاه الروضة.

Constituit Sultanus in Aegypto 46 Emiros.

In eâdem terrâ Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين ارغون الدوادار الناصرى *

Damasci الامير سيف الدين تنكز الناصرى.

Ḩalebi الامير سيف الدين شودى الناصرى.

Multi 'Emiri in Aegypto et Syriâ comprehensi sunt et in vincula conjecti.

Obiit Miçri الملك المظفر غازى بن الملك الناصر داود ابن الملك المعظم عيسى بن الملك العادل ابى بكر بن ايّوب بن شادى بن مروان, natus ultra 70 annos.

Obiit الملك المنصور غازى بن ارتق صاحب ماردين, cujus mors ad ann. superior. commemorata fuit (p. 318 vs. 7 seqq.).

Obiit 'al-Qāhirae قاضى القضاة شمس الدين محمد بن ابرهيم بن ابرهيم بن داود بن حازم الاذرعى الحنفى, natus annos 68.

Obiit بطريق الحجاز, versatus in sacro itinere, الحافظ عز الدين ابو المظفر يوسف بن الحسن بن محمد بن محمود بن الحسن الانصارى الزرندى الشافعى, natus annos 56.

Obiit Ḩalebi الصاحب شهاب الدين ابو المظفر غازى بن احمد بن الواسطى, natus annos 80.

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن على بن عماد الدين ابى اسحق ابرهيم بن عبد المحسن ابن ترناص الخزاعى الحموى الشافعى, natus annos 58.

Obiit in Aegypto الرئيس شرف الدين ابو عبد الله محمد بن موسى بن محمد بن خليل المقدسى *

Anno 713

Reversus est Sultanus Meccâ Damascum, et in hac urbe aliquantum temporis commoratus, 'al-Qāhiram rediit.

Ejusdem Sultani jussu, auspiciis 'Emiri عَلم الدين سنجر الجاولى, aqua fontis Hebronis ad Hierosolymorum urbem derivata fuit.

Obiit Alexandriae الامير سيف الدين طُغاى الناصرى نائب السلطنة بصفد *

الشريف[a] عماد الدين ابو موسى Obiit in al-Jemane ادريس بن على بن عبد الله الحسنى احد امراء الملك المؤيد صاحب اليمن *

الشريف شمس الدين ابو المجد محمد بن Obiit Halebi الشريف شهاب الدين ابى[b] العباس جعفر بن[c] احمد بن على بن محمد بن على بن عبد الله بن جعفر بن زيد ابن جعفر بن[c] ابى ابرهيم الممدوح الحسينى الحلبى, natus annos 37.

الامام عماد الدين ابو الحسن على بن Obiit al-Qāhirae عبد العزيز بن عبد الرحمن بن عبد العلى بن السكرى المصرى الشافعى[d], natus annos 75.

الشيخ فخر الدين ابو عمرو عثمان بن محمد Obiit Miçri ابن محمد بن عثمان بن ابى بكر بن محمد بن داود التوزرى المصرى[e], natus annos 83.

الشيخ علاء الدين ابو سعيد بيبرس بن Obiit Halebi عبد الله المجدى العديمى الحلبى, natus ultra 90 annos.

Anno 714

Halebi Vicariatum adeptus est الامير علاء الدين الطنبغا الصالحى العلاى *

Tabulario praetorio in eâdem urbe praefectus est الرئيس عماد الدين ابو الفدا اسمعيل بن الرئيس شرف الدين ابى عبد الله محمد بن الصاحب فتح الدين ابى بكر عبد الله بن الصاحب عز الدين ابى حامد محمد بن محمد بن خالد بن محمد بن نصر المخزومى الشهير بابن القيسرانى الحلبى *

[a] In marg. scriptum est الامير.

[b] In Cod. scriptum est ابو. [c] Hoc بن deëst in Cod.

[d] In marg. scriptum est: عماد الدين السكرى.

[e] In marg. legitur: فخر الدين التوزى.

Obiit in tractu Damasceno, versatus in itinere ad al-Ḥigāzum, الملك شمس الدين دُوبَاج بن الملك قطلوشاه بن رستم صاحب كيلان *

Obiit Ḥalebi الامير سيف الدين سُودى الناصرى نائب السلطنة بحلب *

Obiit Ḥalebi الرئيس بهاء الدين ابو الحسن على بن على بن محمد بن على بن ابى سوادة الحلبى صاحب ديوان الانشاء بحلب, natus prope 70 annos.

Obiit Ḥalebi الصاحب شرف الدين ابو محمد يعقوب بن مجد الدين مظفر بن احمد بن مُزْهر ناظر الدواوين بحلب, natus ultra 80 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام صدر الدين ابو العباس احمد بن الامام مجد الدين ابى[a] الروح عيسى بن عمر بن خالد ابن عبد المُحْسِن المخزومى الشهير بابن الخشاب المصرى الشافعى وكيل بيت المال بالديار المصرية *

Obiit Damasci الشريف أمين الدين ابو الفضل جعفر بن الشريف محيى الدين ابى المعالى محمد بن عَدْنان الحُسَيْنى نقيب السادة الاشراف بدمشق, natus prope 60 annos.

Obiit Miçri الامام رَشِيد الدين ابو الفدا اسمعيل بن عثمان بن محمد بن المعَلم القرشى الدمشقى الحنفى, natus annos 91.

Obiit Ḥalebi القاضى شهاب الدين ابو الفدا اسمعيل بن صالح بن هاشم بن شرف الدين ابى حامد عبد الله بن عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى الشافعى, natus 76 annos[b].

---

[a] In Cod. scriptum est ابو.

[b] Sic in ipso textu refertur; at collatoris manu in marg. adscriptum est: وقد قارب ثمانين سنة.

Obiit Halebi الشيخ شمس الدين ابو بكر احمد بن محيى الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ شرف الدين ابى طالب عبد الرحمن بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى, natus annos 77.

Obiit Halebi الشيخ عماد الدين ابو طالب عبد الرحمن ابن صالح بن هاشم بن عبد الله بن عبد الرحمن بن الحسن بن* العجمى الحلبى, natus annos 84.

Obiit بثغر الاسكندرية الصدر سراج الدين ابو محمد , عبد اللطيف بن محمد بن سند الاسكندرى الكارمى *

Obiit Damasci العدل شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ زين الدين ابى محمد المهذب بن ابى الغنائم بن ابى القاسم التنوخى كاتب الحكم بدمشق, natus annos 60.

Obiit Miçri الشيخ ابو عبد الله محمد بن محمود بن الحسين الموصلى, natus circiter 160 (sic) annos.

Anno 715

(a quo incipit Tomus secundus operis)

Sultanus al-Malico-'n-Nâçir magnum misit exercitum, duce الامير سيف الدين تنكز الناصرى نائب السلطنة بدمشق, ad expugnandam urbem مَلَطْيَة [b]. Urbe deditâ, ingens praeda abducta fuit, multique e Christianorum numero occisi.

Eodem Sultano jubente, pars exercitûs Halebensis egressa est expugnatum arcem دَارَنْدَة. Quae post gravem obsidionem capta, occisis qui eam tenuerant mille Armenis et in

---

[a] Deëst hoc بن in ipso textu.

[b] Sic, et in ipso textu et in margine, hoc nomen vocalibus instructum est. In libro مراصد الاطلاع pronuntiari jubetur مَلَطْيَة.

servitutem abductis eorum uxoribus et liberis, penitus destructa fuit.

Obiit Damasci قاضى القضاة تقىّ الدين ابو الفضل سليمان ابن تقىّ الدين ابى محمد حمزة بن جمال الدين ابى العباس احمد بن عمر بن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد ابن قدامة المقدسى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus annos 88.

Obiit al-Mauçili السيّد ركن الدين ابو محمد الحسن بن محمد بن شرف شاه الحُسَيْنى الاستراباذى, natus annos 70.

Obiit Damasci العلامة صَفِىّ الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الرحيم بن محمد الهندى الارموى الشافعى, natus ultra 80 annos.

Obiit al-Medinae الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن على بن يحيى بن على الغرناطى النحوى, natus annos 45.

Obiit al-Qāhirae الامام عماد الدين ابو الفدا اسمعيل ابن احمد بن القوصى الحنفى *

Obiit Damasci الرئيس شرف الدين ابو عبد الله محمد ابن جمال الدين ابى الفضل محمد بن نصر الله بن المظفر ابن اسعد بن حمزة التميمى الشهير بابن القلانسى الدمشقى, natus annos 69.

Obiit Halebi الرئيس تاج الدين ابو المكارم محمد بن الرئيس كمال الدين ابى العباس احمد بن زين الدين ابى عبد الله محمد بن رَضِىّ الدين ابى محمد عبد القاهر بن هبة الله بن عبد القاهر بن عبد الواحد بن هبة الله بن طاهر بن يوسف بن النصيبى الحلبى الشافعى, natus annos 74.

Obiit Hamātae الامام جمال الدين ابو الفدا اسمعيل بن محمد بن اسمعيل بن سَعْد الله السَّعْدى الحموى الشهير بابن الفقاعى الحنفى, natus annos 73.

Obiit in al-Jemane الاديب شرف الدين ابو عبد الله محمد بن تميم الهندى *

Anno 716

Copiosissimi imbres grandine mixti ceciderunt in tractibus Emisae, Hamātae et Halebi: unde magnâ aquarum alluvie ortâ, multae domus submersae sunt.

Principatum inter Arabes obtinuit الامير فضل بن الامير عيسى بن مُهَنّا بن مانع بن حُدَيْثة بن غضيّة بن فضل ابن ربيعة *

Tarabolosi Vicariatum adeptus est الامير شهاب الدين قرْطاى المنصورى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est شمس الدين ابو عبد الله محمد بن شرف الدين ابى محمد مُسَلّم بن مالك ابن مزروع بن¹ جعفر الصالحى الحنبلى *

Tarabolosi eodem munere ornatus est حسام الدين ابو محمد الحسن بن معين الدين ابى البركات رَمَضان بن الحسن القرْمى الشافعى *

Obiit in Aegypto العلامة صدر الدين ابو عبد الله محمد ابن الخطيب زين الدين ابى حفص عمر بن مكيّ بن عبد الصمد العثمانى الشهير بابن الوَكيل الشافعى, natus annos 51.

Obiit al-Qāhirae الصاحب ضياء الدين ابو بكر بن عبد الله بن احمد بن منصور بن احمد المصرى الشهير بابن النشاى *

Obiit Damasci الامام ناصر الدين ابو بكر بن عمر بن ابى بكر بن اسمعيل بن عمر الشهير بابن السلار الدمشقى, natus annos 64.

Obiit Halebi الرئيس قطب الدين ابو طالب عبد الرحمن

¹ Hoc بن deëst in Cod.

ابن عماد الدين ابى بكر محمد بن الامام كمال الدين ابى القاسم عمر بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم ابن عبد الرحمن بن الحسن بن العَجَمىّ الحلبى الشافعى *

Obiit Damasci يوسف الرئيس بهاء الدين ابو المحاسن ابن كمال الدين ابى العباس احمد بن بهاء الدين ابى محمد عبد العزيز بن شهاب الدين ابى جعفر محمد بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن العَجَمىّ الحلبى الشافعى, natus annos 61.

Obiit Damasci الشيخ شهاب الدين ابو القاسم محمد بن عبد الرحمن بن عبد الله بن عبد الرحيم بن عبد الكريم ابن محمد بن على الحَسَيْنى الكاشغرى شيخ الشيوخ بدمشق*

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن على بن مظفر بن ابرهيم الكندى الاسكندرى الدمشقى الشهير بالوَدَاعى, natus annos 76.

Obiit Damasci الصدر نجم الدين ابو البركات موسى بن على بن محمد الشهير بابن البُصَيْص الحلبى شيخ الكتابة بدمشق[a] *

Anno 717

Venit Sultanus ·al-Malico-'*n*-Nāçir Hierosolyma, et sacra hujus urbis loca visitavit.

Saevus ingruit torrens, qui Heliopolin funditus subvertit.

Dira procella Ḥaleb*i* saeviit, quâ e vicis circumjacentibus multi destructi sunt.

In tractu Tarābolos*i* Noçairī*darum* secta, duce homine quodam, qui se jactabat esse Moḥammed*em* ·ibno-'l-Ḥasan ·al-Mahdī, scelestissimae proterviae indulsit: jussu Sultani ex-

[a] In marg. legitur: نجم الدين البُصَيْص.

ercitus illius urbis impiam turbam adortus, ad interneccionem cecidit.

In Tatārorum imperium successit القان ابو سَعِيد بن خذابنده بن ارغون بن ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان *

Damasci[a] قاضى القضاة constitutus est فخر الدين ابو العباس احمد بن القاضى تاج الدين ابى الخير سَلامة بن احمد ابن سَلامة الاسكندرى المالكى *

Tabulario praetorio Damasci praefectus est[b] الرئيس شهاب الدين ابو الثنا محمود بن سلمان بن فهد الحلبى الحنبلى *

Obiit in urbe a se conditâ السلطانيّة, القان خذابنده ابن ارغون بن ابغا بن هلاكو بن طلو بن جنكزخان ملك البلاد الشرقيّة, natus ultra 30 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة جمال الدين ابو عبد الله محمد بن سليمان بن سُومَر الزّواوى المالكى الحاكم بدمشق, natus annos 87.

Obiit Damasci الرئيس شرف الدين ابو محمد عبد الوهّاب بن فضل الله بن مُجَلى القرشى العمرى صاحب ديوان الانشاء بدمشق, natus annos 94.

Obiit al-Qāhirae الرئيس علاء الدين ابو الحسن على بن الرئيس فتح الدين ابى عبد الله محمد بن الرئيس محيى الدين ابى الفضل عبد الله بن عبد الظاهر بن نشوان ابن عبد الظاهر السّعْدى المصرى كاتب الانشاء بالديار المصرية *

---

[a] Nomen hujus urbis *hoc loco* non expressum est; sed conf. infra ad a. 718.

[b] Per nudum errorem in Cod. legitur: وفيها توقى الرئيس شهاب الدين — — — صحابة ديوان الانشاء بدمشق. Facile apparet, pro توقى substituendum esse وُلِّىَ.

Obiit Damasci الامام شرف الدين ابو عبد الله الحسين ابن كمال الدين ابى الحسن على بن اسحاق بن سلّام ابن عبد الوهاب بن الحسن بن سلّام الدمشقى الشافعى, natus annos 44.

Obiit ·al-Qāhirae الامام فخر الدين ابو عمرو عثمان بن بلبان بن عبد الله المقاتلى, natus annos 42.

Obiit Damasci الشيخ شهاب الدين ابو العباس احمد بن محمد بن ابرهيم الرومى الحنفى *

Obiit Damasci الامام جمال الدين ابو المحاسن يوسف ابن احمد بن جعفر بن يوسف بن عبد الجبار الشاطبى الشافعى, natus annos 40.

Obiit Tarābolosi الصدر شمس الدين ابو العباس احمد ابن يعقوب بن ابرهيم بن ابى نصر الطيبى الأسدى, natus annos 68.

Obiit Irbili الصدر بدر الدين ابو محمد عبد الرحمن ابن ابرهيم بن تنينو الاربلى, natus annos 79.

Anno 718

Magna fuit annonae penuria et fames inde orta in Mesopotamiâ.

Absoluta fuit Damasci aedificatio Templi magni, structi ab Emīro سيف الدين تنكز الناصرى نائب السلطنة بدمشق *

Et extra eandem urbem Templum magnum aedificare coepit Wezīrus كريم الدين ابو الفضائل عبد الكريم بن العلم هبة الله بن السديد المصرى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est تقى الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى شمس الدين ابى بكر بن عيسى ابن بَذْرَان السّعدى الاخناءى المالكى *

Obiit ·al-Qāhirae قاضى القضاة زين الدين ابو الحسن

على بن مخلوف بن ناهض النوَيْرى الجزولى المالكى الحاكم بالديار المصرية, natus annos 84.

Obiit Damasci قاضى القضاة فخر الدين ابو العباس احمد ابن القاضى تاج الدين ابى الخير سَلامة بن احمد بن سَلامة الاسكندرى المالكى الحاكم بدمشق, natus annos 47.

Obiit in sacro itinere Meccano العلامة كمال الدين ابو العباس احمد بن الامام جمال الدين ابى بكر محمد بن احمد بن محمد بن الشريشى البكرى الوائلى الشافعى, natus annos 65.

Obiit Damasci الرئيس شرف الدين ابو الفتح احمد بن فخر الدين ابى الربيع سليمان بن عماد الدين ابى عبد الله محمد بن شرف الدين ابى الفتح احمد بن فخر الدين ابى بكر محمد بن عبد الوهاب بن عبد الله بن على بن احمد الانصارى الشهير بابن الشيرجى الدمشقى, natus annos 65.

Obiit Damasci الامام مجد الدين ابو بكر بن القاسم بن التونسى النحوى*, natus annos 62.

Obiit Hamātae الامام بدر الدين ابو عبد الله محمد بن يعقوب بن الياس الحموى النحوى, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الشيخ تقىّ الدين ابو محمد عبد الله ابن احمد بن تمام الصالحى الحنبلى *

Obiit بسَفْح تاسِيُون, juxta Damascum, الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد بن عمر بن ابى بكر ابن قوّام البالِسى الصالحى, natus annos 68.

Obiit Bagdādi الشيخ عَفيف الدين ابو عبد الله محمد ابن محيى الدين ابى محمد عبد المحسن بن عبد الغفّار الواعظ الشهير بابن الخرّاط البغدادى الحنبلى, natus annos 80.

* In marg. scriptum est: مجد الدين التونِسى.

Occisus est ·as-Soltānījae الوزير رَشيد الدين ابو الفضل ابن ابى الخير بن غالى الهمذانى, natus circiter 80 annos.

Anno 719

Sultanus ·al-Malico-'n-Nāçir cum magno ·Emirorum comitatu ex Aegypto in ·al-Ḥigāzum profectus est et sacra Meccana obivit.

In Hispaniâ magnâ clade affecit Christianos ابو الوليد اسمعيل بن الاحمر امير المسلمين بجزيرة الاندلس *

Exundantis aquae impetus Damascenae regioni magna damna intulit.

Damasci قاضى القضاة constitutus est شرف الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى مُعِين الدين ابى بكر بن ظافر بن عبد الوهاب الهمدانى المصرى المالكى *

Halebi Tabulario praetorio praefectus est جمال الرئيس الدين ابو اسحق ابرهيم بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود بن سَلمان الحلبى *

Obiit Miçri الملك المعظم عيسى بن الزاهر داود بن المجاهد شيرَكُوه بن القاهر محمد بن المنصور شيرَكُوه ابن شادى بن مروان *

Obiit Damasci الامير سيف الدين غرلو العادلى.

Obiit Damasci الرئيس بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن ناصر الدين ابى محمد منصور بن ابرهيم بن منصور ابن الجوهرى الحلبى, natus annos 67.

Obiit Ḥamāṭae الامام صلاح الدين ابو المحاسن يوسف ابن عز الدين ابى عبد الله محمد بن بدر الدين ابى محمد عبد اللطيف بن محمد بن محمد بن نَصْر الله العَبْدى الحموى الشهير بابن المغيزل الشافعى خطيب حماة, natus annos 41.

Obiit Damasci الشيخ كمال الدين ابو عبد الله محمد

ابن نجيب الدين ابى[a] الفتح نَصْر الله بن اسمعيل بن نَصْر بن[b] الخضر بن خليفة بن النحّاس الانصارى الدمشقى, natus annos 80.

Obiit Miçri الشيخ ابو الفتح نصر بن سَلمان بن عمر المنبجى *

Obiit Damasci الشيخ ابو قيس يوسف بن قيس بن ابى بكر بن حياة الحرّانى, natus annos 86.

Obiit Damasci الاديب تقىّ الدين ابو محمد حمزة بن عمر بن ابى بكر بن[c] محمود المجدلى الدمشقى, natus annos 64.

Obiit in Aegypto الاديب شُعَيْب بن محمد بن محمد ابن مَيْمُون المرّى المغربى, natus annos 59.

Obiit al-Qāhirae الاديب شمس الدين ابو عبد الله محمد بن محمد بن حَيْدَرة القرشى الباذرأى *

Anno 720

Copiae Sultani al-Malico-'n-Nāçiri tribus continuis vicibus regionem Sīsi invaserunt, eamque misere depopulatae sunt.

Solennis institutus est Damasci consessus ad inquirendum in dogmata الشيخ تقىّ الدين ابى العباس احمد ابن عبد الحليم بن تَيْمِيّة الحرّانى الحنبلى: unde secutum est, ut haereseos damnatus in carcerem includeretur. Sex circiter menses in eo moratus, in libertatem restitutus est.

Prodiit Damasci homo quidam, nomine الجبّار, genere رُومىّ, qui Prophetae nomen et honorem sibi vindicabat. Postquam frustra conati erant, minis adhibendis eum ad sanam mentem reducere, poenâ capitis affectus est.

Hamātae principatum obtinuit الملك المؤيّد اسمعيل ابن الافضل على بن المظفر محمود بن المنصور

---

[a] In Cod. scriptum est ابو.　　[b] Hoc بن deëst in Cod.

[c] Male hîc in Cod. بن interpositum est.

محمد بن المظفر عمر بن شاهنشاه بن ايوب بن شادى ابن مروان[a] *

Māridīnī Judex constitutus est القاضى مُهَذّب الدين ابو المعالى محمد بن القاضى شمس الدين ابى الفضل عبد الله بن القاضى مُهَذّب الدين ابى المعالى محمد بن سليمان بن مَجَلى الدنيسَرى *

Obiit الامير عز الدين حُمَيْضة, interfectus, بوادى شعْبة ابن الامير نجم الدين ابى نمىّ محمد بن الامير ابى سَعْد الحسن بنْ على بن قتادة الحسنى, natus annos 40.

Obiit Halebī قاضى القضاة كمال الدين ابو حفص عمر بن قاضى القضاة عز الدين ابى البركات عبد العزيز ....[b] ابن ابى جَرادة العُقيلى الحلبى الشهير بابن العَدِيم الحنفى الحاكم بحلب, natus circiter 50 annos.

Obiit Miçrī القاضى زين الدين ابو القاسم محمد بن عَلَم الدين ابى عبد الله محمد بن الحسين بن عتيق ابن رَشيق المصرى المالكى, natus annos 92.

Obiit Māridīnī القاضى شمس الدين ابو الفضل عبد الله ابن القاضى مُهَذّب الدين ابى المعالى محمد بن سليمان ابن مجَلى الدنيسَرى الحاكم بماردين, natus annos 74.

Obiit Bagdādī الصاحب قوام الدين ابو محمد الحسن ابن محمد بن جعفر بن عبد الكريم الشيبانى الشهير بابن الطرّاح البغدادى, natus prope 70 annos.

Obiit Halebī الرئيس شرف الدين ابو طالب عبد الرحيم ابن محيى الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ شرف الدين ابى طالب عبد الرحمن بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحشن بن

---

[a] In marg. legitur: الملك المويد صاحب حماة.

[b] Reliquam hujus genealogiae partem jam supra descriptam vide ad a. 710, p. 315 vs. 12 seqq.

العجمى الحلبى الشهير بالتترى, annos habens inter 70 et 80.

Obiit Hierosolymis المسند عماد الدين ابو عبد الله محمد بن تقى الدين ابى يوسف يعقوب بن منصور بن بذران بن منصور الانصارى الشهير بابن الجرائدى الدمشقى المصرى, natus annos 81.

Obiit Samhūdi الخطيب زين الدين ابو محمد عبد الرحيم ابن محمد بن يوسف السمهودى الشافعى *

Obiit Damasci الاديب شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن الحسن بن سباع الصائغ[a] الدمشقى المصرى, natus annos 75.

Obiit in Aegypto الاديب شهاب الدين ابو العباس احمد ابن عبد الدائم بن يوسف بن القاسم الكنانى السارمساحى *

Obiit Çanāae الاديب ابو المظفر غالب بن سليمان بن عبد الازدى اليمانى, natus prope 60 annos.

Anno 721

Solenniter pacem inter se pacti sunt Sultanus al-Malico-'n-Nāçir et Tatārorum Imperator Abū-Saīd ibn-Codabenda.

Vehemens incendium al-Qāhirae urbem vastavit. Multi e Christianis, quos ejus auctores esse apparuerat, mortis poenâ affecti, et in universos severiores leges constitutae sunt.

Destrui jussa est ecclesia Judaeorum Qarrāitarum Damascena.

Al-Qāhirae canis uno partu triginta catulos enixa est.

In al-Jemanis dominium successit الملك المجاهد على ابن الملك المؤيد داود بن يوسف بن عمر بن على ابن رسول[b] *

---

[a] Tam in textu quam in marg. legitur الصانع, qui error est creberrimus.

[b] In marg. scriptum est: الملك المجاهد صاحب اليمن.

Halebi قاضي القضاة constitutus est ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضي القضاة كمال الدين ابي حفص عمر بن قاضي القضاة عز الدين ابي البركات عبد العزيز ابن محمد بن احمد بن هبة الله بن محمد بن هبة الله ابن احمد بن يحيى بن ابي جَرَادَة العقيلي الحلبي الشهير بابن العَديم الحنفي *

Et Hamātae نجم الدين ابو القاسم عمر بن الصاحب جمال الدين[a] ابي غانم محمد بن قاضي القضاة جمال الدين ابي الفضل هبة الله بن قاضي القضاة نجم الدين ابي الحسن احمد بن يحيى بن ابي جَرادة العقيلي الحلبي الشهير بابن العَديم الحنفي *

Obiit Ta'izzi الملك المؤيد داود بن الملك المظفّر يوسف ابن الملك المنصور عمر بن علي بن رَسُول صاحب اليمن *

Obiit Damasci الامير زين الدين كتبغا الناصري الحاجب بدمشق[b] *

Obiit 'al-Qāhirae الرئيس كمال الدين ابو المعالي محمد ابن الرئيس عماد الدين ابي الفداء اسمعيل بن الرئيس تاج الدين ابي العباس احمد بن سَعِيد بن الاثير الحلبي ثم المصري كاتب الانشاء بالقاهرة *

Obiit 'al-Qāhirae الامير شمس الدين سنقر الجاكي الظاهري *

Obiit 'al-Qāhirae الامام تاج الدين ابو زكريا يحيى بن عبد الوهاب بن عبد الرحيم الدَمَنهُوري الشافعي, natus annos 70.

Obiit 'al-Medīnae الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن ابي القاسم بن محمد بن فرحُون اليَعْمري الاندلسي المالكي, natus circiter 60 annos.

Obiit Halebi الشيخ ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن

[a] Male hîc in Cod. بن interpositum est.

[b] In marg. scriptum est: الامير سيف الدين كتبغا الحاجب.

عبد الواحد بن على الشهير بابن الدقاق الحلبى سبط الصاحب جمال الدين بن العديم العقيلى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci العدل ناصر الدين ابو عبد الله محمد ابن ايوب بن مكارم الانصارى الدمشقى, natus annos 61.

Obiit Damasci الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن ابى بكر بن القاسم الهمذانى الشهير بابن السكاكينى, natus annos 86.

Obiit Damasci الاديب شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن على بن عمر الشهير بالدهان المازنى الدمشقى, natus annos 50.

Obiit Damasci الشيخ علم الدين سنجر بن عبد الله الرومى *

Anno 722

Copiae Sultani ·al-Malico-'*n*-Nāçiri, duce ·Emīro علاء الدين الطنبغا الصالحى نائب السلطنة بحلب, irruerunt in regionem Sisi, expugnatum urbem اياس et munitissimas arces ejus. Quibus captis et dirutis, cum magnâ praedâ reversae sunt.

Obiit ·al-Qāhirae القاضى قطب الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الصمد بن عبد القادر السنباطى الشافعى نائب الحكم بالقاهرة, natus annos 70.

Obiit ·al-Qāhirae القاضى نور الدين ابو الحسن على بن اسمعيل بن يعقوب الزواوى المالكى نائب الحكم بالقاهرة *

Obiit Damasci القاضى شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العز بن صالح بن ابى العز الاذرعى الحنفى نائب الحكم بدمشق, natus annos 58.

Obiit Halebi القاضى صدر الدين ابو الربيع سليمان بن موسى بن سليمان الكردى البجتى الشافعى نائب الحكم بحلب*

Obiit Mekkae الامام رَضِىّ الدين ابو اسحق ابرهيم بن محمد بن ابرهيم الطَبَرى المكى الشافعى, natus annos 86.

Obiit in Corāsāne الشيخ صَدْر الدين ابو المجامع ابرهيم ابن الشيخ سَعْد الدين ابى عبد الله محمد بن المؤيّد ابن عبد الله بن على بن محمد بن حمويه الجوينى, natus annos 78.

Obiit Hierosolymis الشيخ جلال الدين ابو اسحق ابرهيم ابن زين الدين ابى عبد الله محمد بن احمد بن محمود ابن محمد العقيلى الشهير بالقلانسى, natus annos 68.

Obiit Halebi الشيخ علاء الدين ابو الحسن على بن الحسن بن محمد الهَرَوى الحنفى, natus annos 70.

Obiit الاديب جمال الدين ابو الفتح محمد بن يحيى ابن محمد بن يحيى بن الحكم الاموى المصرى, natus annos 51.

Obiit Miçri الشيخ تقىّ الدين ابو بكر عَتِيق بن عبد الرحمن بن ابى الفتح العمرى الصوفى المالكى *

Obiit Alexandriae الشيخ محيى الدين ابو القاسم عبد الرحمن بن مَخْلُوف بن عبد الرحمن بن مخلوف الربعى الاسكندرى المالكى, natus annos 73.

Obiit Mekkae الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الرحمن بن احمد بن محمد الصنهاجى الشهير بابن الحدّاد الصوفى, natus annos 50.

Obiit al-Qāhirae الاديب بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن عمر بن احمد بن عمر المنبجى[a], natus annos 70.

Obiit Adane الاديب ابو على الحسن بن محمود بن عبد الكبير اليمانى العَدَنى[b] *

---

[a] Tam in textu quam in marg. المنبجى scriptum est.

[b] In marg. scriptum est: ابو على بن عبد الكريم اليمانى.

Anno 723

Absoluta est Halebi aedificatio Templi magni, quod exstruxit Emîrus علاء الدين الطنبغا الصالحى نائب السلطنة بحلب *

Damasci قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو الربيع سليمان بن الخطيب سراج الدين ابى حفص عمر ابن شرف الدين ابى الغنائم سالم بن عمرو بن عثمان الاذرعى الشهير بالزرعى الشافعى *

Obiit قاضى القضاة نجم الدين ابو العباس احمد بن عماد الدين ابى عبد الله محمد بن امين الدين ابى الغنائم سالم بن الحسن بن هبة الله بن محفوظ ابن صَصْرَى التغلبى الشافعى الحاكم بدمشق *

Interfectus est Qûçi الوزير كريم الدين ابو الفضائل عبد الكريم بن العلم هبة الله بن السديد المصرى[a], natus annos 60.

Obiit Damasci القاضى جمال الدين ابو بكر بن عياش ابن عبد الله الخابورى الشافعى الحاكم ببعلبك, natus annos 70.

Obiit Damasci الحافظ صَفِىّ الدين ابو الثنا محمود ابن محمد بن حامد بن ابى بكر بن محمد بن يحيى بن الحسين التنوخى الارموى الشهير بالقَرافى, natus annos 76.

Obiit Bagdâdi الامام كمال الدين ابو محمد عبد الرازق ابن احمد بن محمد بن احمد بن الفُوَطى, natus annos 81.

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن على بن محمد بن عثمان بن احمد بن[b] على بن ابى المنى بن محمد بن نحلة الدمشقى الشافعى, natus annos 65.

Obiit Ĝowaini الشيخ صَدْر الدين ابو اسحق ابرهيم ابن الشيخ سَعْد الدين ابى عبد الله محمد بن المؤيّد ابن عبد الله بن على الجُوَيْنى الشافعى, natus annos 79.

---

[a] In marg. scriptum est: الوزير كريم الدين المطرى.

[b] Hoc بن in Cod. deëst.

Obiit Damasci المسْنِد بهاء الدين ابو محمد القاسم ابن مظفر بن محمود بن احمد بن محمد بن الحسن ابن هبة الله بن عساكر الدمشقي, natus annos 94.

Obiit Çafadi الامام نجم الدين ابو محمد الحسن بن كمال الدين[a] ابي عبد الله محمد بن الحسن القرشي القرطبي الشافعي خطيب صَفد, natus annos 65.

Obiit Halebi الشيخ بدر الدين ابو عبد الله محمد بن احمد بن يوسف بن يعقوب بن ابرهيم بن هبة الله بن طارق الاسدى الحلبي الشهير بابن النحّاس الحنفي, natus ultra 70 annos.

Obiit Miçri الشيخ بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن عمر بن احمد بن المثنى المنبجى[b] الشافعي, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci الاديب شهاب الدين ابو عبد الله محمد ابن محمد بن محمود بن مكي الشهير بابن دَمُرْداش الدمشقي, natus annos 85.

Obiit Heliopoli الاديب صلاح الدين ابو عبد الله صالح ابن احمد بن عثمان القوّاس البعلبكي, natus annos 86.

Anno 724

Jussu Sultani al-Malico-'n-Nāçiri canalis fossa est من فَم الخور الى سِرْياقوس *

In Aegyptum venit الملك موسى بن ابي بكر صاحب التكرور, cum comitatu plusquam 10000 hominum, petens Meccam et al-Medinam ad solennia sacra celebranda et sepulcrum Prophetae visitandum.

Damasci قاضي القضاة constitutus est جلال الدين ابو

[a] Male hîc in Cod. بن interpositum est.

[b] Hîc rursus, tam in textu quam in marg., المنبحى scriptum est: conf p. 336 ann. *a*.

المعالى محمد بن امام الدين ابى المعالى عمر بن احمد ابن محمد بن عبد الكريم القزوينى الشافعى *

Halebi eodem munere ornatus est كمال الدين ابو المعالى محمد بن علاء الدين ابى الحسن على بن كمال الدين[a] ابى محمد عبد الواحد بن عبد الكريم بن خلف بن نبهان الانصارى الشهير بابن الزملكانى الشافعى[b] *

Obiit Çafadi الامير سيف الدين طوغان المغيثى.

Obiit Halebi قاضى القضاة زين الدين ابو محمد عبد الله بن القاضى شهاب الدين ابى عبد الله محمد بن عبد القادر بن ناصر بن الخضر بن على الانصارى الشافعى الحاكم بحلب *

Obiit Arragâni الصاحب تاج الدين ابو الحسن على[c] باشا بن ابى بكر التبريزى وزير القان ابى سعيد ملك البلاد الشرقية[d] *

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن على بن ابراهيم بن داود بن سليمان الدمشقى الشهير بابن العطار الشافعى *

Obiit Damasci الامام بدر الدين ابو عبد الله محمد بن محمد بن ابى عمرو عثمان بن يوسف بن محمد الامدى المصرى الشهير بابن الحداد الحنبلى *

Obiit Damasci الامام معين الدين ابو بكر بن بدر الدين ابى محمد عبد اللطيف بن محمد بن محمد بن نصر الله العبدى الحموى الشهير بابن المغيزل الشافعى الخطيب بحماة, natus annos 74.

Obiit al-Medînae الشيخ بدر الدين ابو محمد الحسن بن على بن الاشوانى المدنى *

---

[a] Male hîc in Cod. بن interpositum est.

[b] In marg. scriptum est: القاضى كمال الدين ابن الزملكان.

[c] Inter على et باشا in ipso textu male بن interpositum est.

[d] In marg. scriptum est: الوزير على باشا التبريزى.

Obiit ·al-Qāhirae الاديب فخر الدين ابو العباس احمد ابن على بن نصر بن عمر السوسى المصرى, natus annos 30.

Obiit in vico aliquo agri Damasceni الخطيب صدر الدين ابو الربيع سليمان القمراوى الدمشقى, natus annos 61.

Anno 725

Absoluta est Sirjāqūsi (prope ·al-Qāhiram) aedificatio coenobii (الخانقاه), quod condidit Sultanus ·al-Malico-'n-Nāçir.

Sultanus Principi Rasūlidae, ·al-Malico-'l-Mogāhido, domino ·al-Jemanis, auxilio misit circiter 2000 equites, ducibus الامير ركن الدين بَيْبَرْس الحاجب الناصرى et الامير سيف الدين طَينال الناصرى *

Praeter modum crevit aqua Tigridis, et per agrum Bagdādensem effusa, per quatuor dies magna damna intulit.

Al-Medīnae 'Emīratum adeptus est الامير بدر الدين كُبَيْش بن الامير ناصر الدين ابى عامر منصور بن الامير عز الدين ابى سَنَد جَمّاز بن شيحة الحُسَيْنى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الرئيس شهاب الدين ابى[a] الثنا محمود بن سَلمان الحلبى الدمشقى[b] *

Obiit ·al-Qāhirae القاضى صدر الدين ابو زكريا يحيى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمام بن يوسف ابن موسى بن تمام بن حامد بن يحيى بن عمر بن عثمان ابن على الانصارى الخزرجى السبكى الشافعى *

Obiit Damasci القاضى صدر الدين ابو الربيع سليمان ابن هلال بن شِبْل بن فلاح القرشى الجَعْفرى الدارانى الشافعى خليفة الحكم بدمشق, natus annos 83.

---

[a] In Cod. scriptum est ابو.

[b] In marg. legitur: شمس الدين ابن شهاب الدين ابن محمود *

الرئيس شهاب الدين ابو الثنا محمود Obiit Damasci ابن الشيخ زين الدين ابى الغنائم سَلمان بن فهد الحلبى الحنبلى صاحب ديوان الانشاء بدمشق, natus annos 81.

Interfectus est in loco aliquo regionis Medinensis الامير ناصر الدين ابو عامر منصور بن الامير عز الدين ابى سَنَد جَمّاز بن شيحة الحُسَيْنى صاحب المدينة النبوية *

Obiit al-Qâhirae الامير ركن الدين بَيْبَرْس الدوادار الخطاءى المنصورى, natus annos 80.

Obiit al-Qâhirae الامام نور الدين ابو الحسن على بن جابر بن على بن موسى بن خلف الهاشمى اليمنى[a] الشافعى شيخ الحديث بالمنصورية من القاهرة المعزّية, natus annos 77.

Obiit Miçri الامام تقىّ الدين ابو عبد الله محمد بن احمد بن عبد الخالق بن على بن سالم المكّى المصرى المقرى الشهير بابن الصائغ الشافعى, natus annos 89.

Obiit al-Qâhirae الامام فتح الدين ابو عبد الله محمد ابن احمد بن عيسى السعْدى الشهير بابن القلَيْوبى الشافعى *

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن على بن محمد بن غالب بن محمد الانصارى الدمشقى الشهير بابن النّصِير الشافعى[b], natus annos 80.

Obiit Halebi الشيخ ظهير الدين ابو محمد عبد الوهاب ابن نجم الدين ابى حفص عمر بن بهاء الدين ابى يَعْلا عبد المنعم بن هبة الله بن محمد بن هبة الله ابن محمد بن عبد الباقى الشهير بابن امين الدولة الحلبى الرعبانى الحنفى, natus annos 85.

[a] In marg. scriptum est اليمانى.

[b] In marg. scriptum est: علاء الدين بن النصيرى.

Obiit Halebi الامام ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن شرف الدين ابى الفداء اسمعيل بن ابرهيم بن ناجح الحموى الشهير بابن القوّاس الشافعى خطيب الجامع العلاى بحلب, natus annos 51.

Obiit Damasci الشيخ ابو اسحق ابرهيم بن مُنير الشهير بالصّيّاح البقاعى *

Anno 726

Denuo inquisitum est in dogmata الشيخ تقىّ الدين ابى العباس احمد بن تيميّة الحرّانى الحنبلى: idque eo eventu, ut haereseos damnatus, jussu Sultani comprehensus et in arce Damasci inclusus sit.

Aqua fontis Bāzāni* Meccam derivata est, cum magno incolarum gaudio.

Sultanus ·al-Malico-'n-Nāçir misit filium suum الملك احمد ·al-Caracum: quem eo comitatus est الامير سيف الدين تجليس, aliique ex ·Emirorum numero.

Tarābolosi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين طَيْنَال الناصرى *

Obiit Hamātae الامير بدر الدين حسن بن الافضل على ابن المظفّر محمود بن المنصور محمد بن المظفر عمر بن شاهنشاه بن ايّوب بن شادى بن مروان اخو الملك المؤيّد اسمعيل صاحب حماة, natus ultra 60 annos.

Obiit ·al-Medinae, Meccam tendens, قاضى القضاة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن شرف الدين ابى محمد مُسلّم بن مالك بن مزروع بن جعفر الصالحى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus annos 64.

---

* In marg. scriptum est عين بازار: in textu عين بازان *

Obiit Heliopoli الامام قطب الدين ابو الفتح موسى بن الشيخ تقى الدين ابى[a] عبد الله محمد بن احمد بن عبد الله بن عيسى بن محمد بن احمد اليونينى البعلبكى الحنبلى, natus annos 86.

Obiit al-Hillae الامام جمال الدين ابو على الحسن بن يوسف بن مُطَهَّر الاسَدى الحِلّى, natus prope 80 annos.

Obiit Damasci الامام كمال الدين ابو محمد عبد الوهّاب بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن عبد الوهّاب بن ذُوَيب الاسَدى الشهير بابن قاضى شهبة الشافعى, natus annos 73.

Obiit Tarābolosi الرئيس زين الدين ابو حفص عمر بن شهاب الدين ابى العبّاس احمد بن حَلاوات الصَّفَدى *

Obiit Halebi الرئيس شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن اسحق بن محمد بن نَصْر بن ابى منصور بن صَقر الحلبى[b], natus annos 93.

Obiit Marāgae والِدى الحافظ زين الدين ابو القاسم عمر ابن بدر الدين ابى محمد الحسن بن عمر بن حَبيب الدمشقى الشافعى, natus annos 65.

Obiit Damasci الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن المُسْنِد فخر الدين ابى الحسن على بن احمد بن عبد الواحد بن احمد الشهير بابن البخارى الصالحى الحنبلى, natus annos 74.

Obiit Damasci الحكيم عز الدين ابو محمد الحسن بن احمد بن زفر الاربَلى *

Obiit Damasci العَدْل علاء الدين ابو الحسن على بن بدر الدين ابى[c] عبد الله محمد بن على بن ابى القاسم

---

[a] In Cod. scriptum est ابو.

[b] In marg. scriptum est: شرف الدين بن صَقر.

[c] Hoc ابى in Cod. deëst.

ابن ابى الفضل العَدَوى الشهير بابن السكاكِرى الدمشقى, natus annos 80.

Obiit Damasci الشيخ حَمّاد بن المقرى الحلبى, natus ultra 90 annos.

Damasci poenam capitis subiit, haereseos damnatus, ناصِر بن ابى الفضل بن اسمعيل الهيتى المقرى الدمشقى[a], natus ultra 60 annos.

Anno 727

Ex jussu Summi Judicis Haleb*ensis*, كمال الدين ابى المعالى محمد بن الزملكانى الشافعى, Ecclesia Judaeorum in eâ urbe, sita ab occidente arcis et مثقال dicta, his erepta et Moslim*is* tradita fuit. Exstruxerunt ex eâ Scholam, Sultani nomine المدرسة الناصريّة appellatam.

Haleb*i* Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين ارغون الدوادار الناصرى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est جلال الدين ابو المعالى محمد بن القاضى سَعْد الدين ابى القاسم عبد الرحمن ابن امام الدين ابى المعالى عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم القزوينى الشافعى *

Damasci eodem munere ornati sunt علاء الدين ابو الحسن على بن نور الدين ابى الفداء اسمعيل بن يوسف القُونَوى الشافعى *

Et عماد الدين ابو الحسن على بن محيى الدين ابى العباس احمد بن بهاء الدين ابى محمد عبد الواحد بن عبد المنعم ابن عبد الصمد الطرسوسى الحلبى الحنفى *

Et عز الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة تقى الدين ابى[b] الفضل سليمان بن حمزة بن احمد بن عمر بن

[a] In marg. scriptum est: ناصر الدين الهيتى.

[b] In Cod. ابو scriptum est.

الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسى الحنبلى *

Halebi vero فخر الدين ابو عمرو عثمان بن القاضى كمال الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى نجم الدين ابى محمد عبد الرحيم بن القاضى شمس الدين ابى الظاهر[a] ابرهيم بن المسلّم بن هبة الله بن البارزى الجهنى الحموى الشافعى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس محيى الدين ابو المعالى يحيى بن فضل الله بن مجلى القرشى العُمَرى *

Obiit in regione Alexandriae الملك ابو يحيى زكريا بن احمد بن محمد بن يحيى اللحيانى المالكى صاحب تونس وغيرها من بلاد المغرب *

Obiit Damasci الملك الكامل محمد بن السعيد عبد الملك بن الصالح اسمعيل بن العادل ابى بكر بن ايوب ابن شادى بن مروان, natus annos 74.

Obiit Bilbisi قاضى القضاة كمال الدين ابو المعالى محمد ابن الامام علاء الدين ابى الحسن على بن كمال الدين ابى محمد عبد الواحد بن عبد الكريم بن خلف بن نَبْهَان الانصارى الشهير بابن الزملكانى الشافعى الحاكم بحلب, natus annos 60.

Obiit Damasci قاضى القضاة صدر الدين ابو الحسن على ابن ابى محمد[b] القاسم بن محمد بن عثمان بن محمد البُصْرَاوى الحنفى الحاكم بدمشق, natus annos 85.

Obiit in Aegypto القاضى نجم الدين ابو العباس احمد ابن محمد بن ابى الحرَم القرشى المخزومى القَمْولى الشافعى, natus annos 80.

Obiit Halebi القاضى بدر الدين ابو عبد الله محمد بن

[a] In Cod. scriptum est الطاهر; sed conf. infra, p. 350 vs. 9.

[b] محمد deëst in Cod.; sed conf. supra, p. 309 vs. 10 seqq.

ابى الفتح بن ابى سالم الحلبى الشهير بابن الإطعانى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الرئيس شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود[a] بن زين الدين ابى الغنائم سَلمان بن فهد الحلبى الدمشقى صاحب ديوان الانشاء بدمشق, natus ultra 60 annos.

Obiit Cûfae الامام محيى الدين ابو عبد الله صالح بن عبد الله بن جعفر بن على بن صالح الاسَدى الكوفى الشهير بابن الصّبّاغ الحنفى, natus annos 88.

Obiit Damasci الامام شرف الدين ابو محمد عبد الله ابن عبد الحليم بن عبد السلام بن عبد الله بن ابى القاسم بن تيمية الحرّانى الحنبلى, natus annos 61.

Obiit Çafadi الامير شمس الدين ابو عبد الله محمد بن اسمعيل بن سُودكين النورى الحلبى, natus ultra 80 annos.

Obiit Damasci الشيخ ضياء الدين ابو الفدا اسمعيل بن عز الدين ابى حفص عمر بن مُسَلم بن الحسن بن نَصْر الدمشقى الشهير بابن الحَمَوى, natus annos 92.

Obiit Çafadi الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن ابى بكر بن ابى طالب الانصارى الصوفى. natus annos 73.

Obiit in itinere Meccano الشيخ نجم الدين ابو محمد عبد الكريم بن ظهير الدين ابى عبد الله محمد بن صالح ابن هاشم بن شرف الدين ابى حامد عبد الله بن عبد الرحمن بن الحسن بن[b] العجَمى الحلبى, natus ultra 70 annos.

Anno 728

Ingenti alluvie vastata est Syriae urbs عَجْلون et ager ei circumjacens.

[a] Sic bene in marg. scriptum est; in ipso textu male محمد: conf. p. 348 vs. 18. [b] Male hoc loco pro الحسن بن in Cod. scriptum est الحسين. Conf. p. 322 vs. 2 a f., p. 323 vs. 4 et 8, caet.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est برهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن كمال الدين ابى الحسن على بن احمد بن على بن يوسف بن ابرهيم الدمشقى الشهير بابن عبد الحقّ الحنفى *

Interfectus est Herātae الامير جُوبَان نائب القان ابى سعيد بن خُذابَنْده ملك البلاد الشرقيّة *

Interfectus est al-Qāhirae الامير دمرداش بن الامير جُوبَان المقدّم ذكره صاحبُ مملكة الروم *

Obiit al-Qāhirae الامير سيف الدين بكتمر الحاجب الناصِرى.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن صَفِىّ الدين ابى عمرو عثمان بن ابى الحسن ابن عبد الوهّاب الانصارى الدمشقى الشهير بابن الحَريرى الحنفى الحاكم بالديار المصريّة, natus annos 95.

Obiit, inclusus in arce Damasci, شيخ الاسلام تقى الدين ابو العباس احمد بن الشيخ شهاب الدين ابى المحاسن عبد الحليم بن الشيخ مجد الدين ابى البركات عبد السلام بن عبد الله بن ابى القاسم بن محمد بن تيميّة الحرّانى الحنبلى, natus annos 67.

Obiit Bagdādi العلامة جمال الدين ابو محمد عبد الله ابن محمد بن على بن حمّاد بن ثابت الواسِطى البغدادى الشافعى, natus annos 90.

Obiit Hierosolymis الامام شهاب الدين ابو العباس احمد ابن تقىّ الدين ابى عبد الله محمد بن جُبَارة المقدسى الحنبلى, natus annos 80.

Obiit Halebi الرئيس بهاء الدين ابو محمد عبد الرحمن ابن الرئيس ضياء الدين ابى المعالى محمد بن زين الدين ابى عبد الله محمد بن رَضىّ الدين ابى محمد عبد القاهر بن هبة الله بن عبد القاهر بن عبد الواحد ابن هبة الله بن ظاهر بن يوسف بن النصيبى الحلبى, natus annos 60.

Obiit Armanti القاضي شرف الدين ابو عبد الله الحسين ابن الحسين بن يحيى الارمنتى *

Obiit Bagdādi الشيخ عَفيف الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد المحسن بن ابى الحسن بن عبد الغفار الواعظ الشهير بابن الخرّاط البغدادى, natus annos 90.

Obiit al-Qāhirae العَدْل ناصِر الدين ابو عبد الله محمد ابن عمر بن سالم بن جميل الحلبى الشهير بابن المشهدى *

Anno 729

Damasci قاضي القضاة constitutus est عَلم الدين ابو عبد الله محمد بن القاضي شمس الدين بن ابى بكر ابن عيسى بن بَدْرَان السعدى الاخناءى الشافعى *

In Aegypto Tabulario praetorio praefectus est الرئيس محيى الدين ابو المعالى يحيى بن فَضْل الله بن مجلى القرشى العمرى *

Damasci eodem munere ornatus est الرئيس شرف الدين ابو بكر بن الرئيس شمس الدين ابي عبد الله محمد بن الرئيس شهاب الدين ابي الثنا محمود بن سَلمان الحلبى *

Obiit Damasci قاضي القضاة علاء الدين ابو الحسن على ابن نور الدين ابى الفدا اسمعيل بن يوسف القونوى الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 61.

Obiit Damasci العلامة بُرْهان الدين ابو اسحق ابرهيم ابن العلامة تاج الدين ابى محمد عبد الرحمن بن ابرهيم بن سِبَاع الفزارى الشافعى, natus annos 70.

Obiit Miçri القاضي نجم الدين ابو عبد الله محمد ابن عَقيل بن ابى الحسن بن عقيل البالِسى المصرى الشافعى, natus annos 69.

Obiit Damasci الصاحب عز الدين ابو يَعْلا حمزة بن مؤيّد الدين ابى المعالى اسعد بن المظفر بن اسعد بن حمزة التميمى الدمشقى الشهير بابن القلانِسى, natus annos 80.

Obiit Hamātae الصاحب شرف الدين ابو محمد يعقوب
ابن عبد الكريم بن ابى المعالى المصرى, natus ultra
60 annos.

Obiit al-Qāhirae الرئيس مُعِين الدين ابو المعالى هبة
الله بن عَلم الدين مسعود بن عبد الله بن ابي المفضّل
ابن حَشيش المصرى, natus annos 63.

Obiit Halebi الشيخ تاج الدين ابو المحاسن يوسف بن
بهاء الدين ابى هاشم اسمعيل بن عبد الكريم بن عثمان
ابن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن
عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى, natus ultra
70 annos.

Obiit Damasci الشيخ شرف الدين ابو الروح عيسى بن
محمد بن محمد بن قراجا بن سليمان الصوفي السهرَوَرْدى*

Obiit in Aegypto الاديب سَعْد الدين ابو عبد الله
سَعيد بن منصور بن ابرهيم الحَرّانى المصرى*

Anno 730

Caterva 'Irāq*ensis*, Mecca*m* tendens ad sacra obeunda, secum duxit elephantum: quae res continuo visa est pessimi ominis esse. Mox gravis accidit contentio inter Mecca*nos* et Aegyptios, in quâ multi ceciderunt. Elephantus ipse, cum al-Medīna*m* processisset, sacram hanc urbem intrare noluit, et cum verberando eum cogerent, mortuus procubuit.

Absoluta est aedificatio Templorum magnorum, quae extra al-Qāhira*m* exstruxerunt الامير سيف الدين قوصُون الناصِرى,
Et الامير سيف الدين الماس الحاجب الناصِرى.

Halebi قاضى القضاة constitutus est شمس الدين ابو عبد
الله محمد بن الشيخ بدر الدين ابى بكر بن ابرهيم بن
عبد الرحمن بن نجدة بن حمدان الدمشقى الشهير
بابن النقيب الشافعى*

Obiit Damasci الامير سيف الدين محمد بن الامير صلاح الدين محمد بن الملك الامجد حسن بن الملك الناصر داود بن الملك المعظم عيسى بن الملك العادل ابى بكر بن ايوب بن شادى بن مروان [a].

Obiit Damasci الامير سيف الدين بهادرآص المنصورى.

Obiit Halebi قاضى القضاة فخر الدين ابو عمر عثمان ابن القاضى كمال الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى نجم الدين ابى محمد عبد الرحيم بن القاضى شمس الدين ابى الطاهر ابرهيم بن المسلّم بن هبة الله بن حسّان بن محمد بن منصور بن احمد بن البارزى الجهنى الحموى الشافعى الحاكم بحلب, natus annos 62.

Obiit Tarābolosi قاضى القضاة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن مجد الدين ابى الروح عيسى بن محمود بن عبد الضيف البعلبكى الشافعى الحاكم بطرابلس, natus annos 64.

Obiit Mekkae القاضى [b] نجم الدين ابو حامد محمد بن القاضى جمال الدين ابى عبد الله محمد بن محب الدين ابى العباس احمد بن عبد الله بن محمد بن ابى بكر الطبرى المكى الحاكم بمكة المشرّفة, natus annos 72.

Obiit al-Qāhirae الرئيس علاء الدين ابو الحسن على بن الرئيس تاج الدين ابى العباس احمد بن شرف الدين ابى المعالى سعيد بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن سعيد بن الاثير الحلبى المصرى صاحب ديوان الانشاء بالديار المصرية, natus annos 50.

Obiit al-Qāhirae, redux ab itinere Meccano, الوزير شمس الدين ابو القاسم محمد بن محمد بن سهل الازدى الغرناطى الاندلسى, natus annos 68.

Obiit Damasci المسند شهاب الدين ابو العباس احمد

---

[a] In Cod. scriptum est ابو. [b] In marg. legitur الامير.

ابن ابى طالب بن نعمة بن الحسن بن على الشهير بابن الشحنة الحجار الصالحى, natus ultra 100 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام فخر الدين ابو عمرو عثمان بن الحافظ جمال الدين ابى العباس احمد بن محمد بن عبد الله الظاهرى الحلبى ثم المصرى, natus annos 60.

Obiit Halebi الرئيس شهاب الدين ابو عبد الله محمد ابن الرئيس قطب الدين ابى طالب عبد الرحمن بن الرئيس عماد الدين ابى بكر محمد بن الامام كمال الدين ابى القاسم عمر بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسين بن العجمى الحلبى, natus ultra 50 annos.

Obiit al-Qāhirae الاديب ناصر الدين ابو على شافع بن محمد بن على بن عباس بن اسمعيل الكنانى العسقلانى *

Anno 731

Rediit al-Caraco al-Qāhiram الملك احمد بن السلطان الملك الناصر, et paucis diebus post circumcisus est.

Flumen as-Sāgūri, auspice Emīro سيف الدين ارغون الدوادار الناصرى نائب السلطنة بحلب, Halebum derivatum est.

In eâdem urbe Vicariatum adeptus est الامير علاء الدين الطنبغا الصالحى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est شرف الدين ابو محمد عبد الله بن الحسين بن عبد الله بن الحافظ عبد الغنى ابن عبد الواحد بن على بن سرور المقدسى الحنبلى *

Obiit Halebi الامير سيف الدين ارغون الدوادار الناصرى نائب السلطنة بحلب, ultra 50 annos natus.

Obiit Damasci قاضى القضاة عز الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة تقى الدين ابى الفضل سليمان ابن حمزة بن احمد بن عمر بن الشيخ ابى عمر محمد بن

احمد بن محمد بن قدامة المقدسى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus annos 66.

Obiit ar-Ramlae القاضى ضياء الدين ابو الحسن على ابن سَلِيم بن رَبيعة الاذرَعى الشافعى, natus annos 85.

Obiit al-Qāhirae العلامة فخر الدين ابو عمرو عثمان بن ابرهيم بن مُصْطَفى بن سليمان الماردينى الشهير بابن التركمانى الحنفى, natus annos 71.

Obiit Damasci الامام جمال الدين ابو العباس احمد بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن[a] جمال الدين ابى الفضل محمد بن نَصْر الله بن المظفر بن اسعد بن حمزة التيمى الشهير بابن القلانِسى الدمشقى الشافعى*

Obiit al-Qāhirae الرئيس تاج الدين ابو اسحق[b] عبد الوهاب بن عبد الكريم المصرى وكيل السلطان وناظر الخاصّ بالديار المصريّة*

Obiit al-Qāhirae الامام جمال الدين ابو العباس احمد بن يعقوب بن احمد بن يعقوب الشهير بابن الصابونى الحلبى الدمشقى, natus annos 56.

Obiit Halebi الشيخ عز الدين ابو اسحق ابرهيم بن صالِح بن هاشِم بن شرف الدين ابى حامد عبد الله بن عبد الرحمن بن الحسن بن العَجَمى الحلبى, natus annos 90.

Obiit Halebi الشيخ زين الدين ابو بكر يوسف بن الرئيس ضياء الدين ابى المعالى محمد بن زين الدين ابى عبد الله محمد بن رَضىّ الدين ابى محمد عبد القاهر بن هبة الله بن عبد القاهر بن عبد الواحد بن هبة الله بن ظاهِر بن يوسف بن النصيبى الحلبى, natus annos 86.

Obiit Halebi الشيخ بدر الدين ابو عبد الله محمد بن ناهِض بن سالم بن نَصْر الله الشهير بالضُّرَير الحلبى, natus annos 80.

---

[a] Hoc بن deëst in Cod. [b] Hîc male in Cod. بن interpositum est.

Anno 732

Al-Qāhirae celebratae sunt nuptiae الملك انوك بن السلطان سيف الدين بَكتمُر الساقى cum filiâ Emīri الملك الناصر الناصِرى *

Sultanus al-Malico-'n-Nāçir cum magno Emīrorum comitatu sacro itinere perfunctus est.

Urbs Emisae gravi torrente oppressa est, quo multi homines et bestiae suffocati, agrique et horti desolati sunt.

In al-Magribi imperium successit الملك ابو الحسن على ابن الملك ابى سَعيد عثمان بن الملك ابى يوسف يعقوب ابن عبد الحق المرّينى *

Hamātae principatum obtinuit الملك الافضل محمد بن الملك المؤيّد اسمعيل بن الملك الافضل على بن الملك المظفر محمود بن محمد بن عمر بن شاهنشاه بن ايوب ابن شادى بن مروان[a] *

Damasci قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن ابرهيم بن جُمْلة بن مُسْلِم بن تمّام ابن الحسين بن يوسف المحجّى الدمشقى الشافعى *

Et ibidem علاء الدين ابو الحسن على بن العلامة زين الدين ابى البركات[b] المنجّا بن عثمان بن عثمان بن اسعد بن المنجّا التنوخى الدمشقى الحنبلى *

In Aegypto Tabulario praetorio praefectus est الرئيس شرف الدين ابو بكر بن الرئيس شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود بن سَلمان الحلبى *

Damasci idem munus obtinuit الرئيس محيى الدين ابو المعالى يحيى بن فضل الله بن مجَلى القرشى العمَرى *

---

[a] In marg. legitur: الملك الافضل صاحب حماة.

[b] Male hoc loco in Cod. بن interpositum est. Vide infra, ad a. 750, ubi etiam sequentia بن عثمان *semel* tantum scripta sunt.

Obiit in al-Magribo الملك ابو سعيد عثمان بن الملك ابى يوسف يعقوب بن عبد الحق بن محيو بن حمامة المرينى صاحب المغرب, post regnum 22 annorum.

Obiit Hamāțae الملك المؤيد اسمعيل بن الملك الافضل على بن الملك المظفر محمود بن الملك المنصور محمد ابن الملك المظفر عمر بن شاهنشاه بن ايوب بن شادى ابن مروان صاحب حماة, natus annos 60.

Obiit al-Qāhirae الامير سيف الدين ألجاى الدوادار الناصرى *

Obiit al-Qāhirae الامير علاء الدين مغلطاى الجمالى.

Obiit in regione al-Mauçili الامير سوتاى النوين الحاكم على ديار بكر[a], plusquam 100 annos natus.

Obiit Halebi الامير بدر الدين محمد بن احمد بن ابى بكر الحلبى, natus annos 70.

Obiit Damasci قاضى القضاة علم الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى شمس الدين ابى بكر بن عيسى بن بدران السعدى الاخناءى الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 68.

Obiit Damasci قاضى القضاة شرف الدين ابو محمد عبد الله بن الحسن بن عبد الله بن الحافظ عبد الغنى بن عبد الواحد بن على بن سرور المقدسى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus annos 86.

Obiit الرئيس فخر الدين ابو عبد الله محمد بن فضل الله المصرى ناظر الجيوش بالديار المصرية[b] *

Obiit Damasci الصاحب شمس الدين ابو محمد عبد الله ابن ابى سعيد بن ابى السرور الشهير بغبريال المصرى*

Obiit Damasci الرئيس قطب الدين ابو البركات موسى بن

---

[a] In marg. scriptum est: الامير سوتاى بديار بكر.

[b] In marg. scriptum est: فخر الدين ناظر الجيش.

ضياء الدين ابى العباس احمد بن الحسين الشهير بابن شيخ السّلامية الدمشقى ناظر الجيش بدمشق, natus annos 72.

Obiit Mekkae الامام بهاء الدين ابو عبد الله محمد ابن تقى الدين ابى محمد عبد الله بن محبّ الدين ابى العباس احمد بن عبد الله الطبَرى المكى الشافعى خطيب مكة المشرّفة, natus annos 54.

Obiit Bagdādi الامام شهاب الدين ابو محمد عبد الرحمن بن محمد بن عَسْكر المالكى مُدَرّس المستنصِريّة ببغداد, natus prope 90 annos.

Obiit Hebrone الامام بُرْهان الدين ابو محمد ابرهيم بن عمر بن ابرهيم بن خليل الجَعْبَرى الشافعى, natus annos 92.

Obiit Hamāṯae الامام جمال الدين ابو المحاسن يوسف ابن محمد بن مظفر بن هبة الله بن حمّاد الحَمَوى الشافعى خطيبُ حماة, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام جمال الدين ابو عبد الله محمد ابن الامام بدر الدين ابى عبد الله محمد بن الامام جمال الدين ابى عبد الله محمد بن مالك الجيّانى*, natus annos 50.

Obiit Damasci الامام فخر الدين ابو بكر عبد الرحمن ابن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن محيى الدين ابى بكر عبد الرحمن بن يوسف بن محمد البعلبكى الحنبلى, natus annos 47.

Obiit Zorai العَدْل شهاب الدين ابو العباس احمد بن عمر بن زهير الزُّرَعى الحنبلى, natus annos 79.

Obiit Damasci, redux ex al-Higāzo, الشيخ علاء الدين ابو الحسن على بن محيى الدين ابى عمرو عثمان

* In Cod. scriptum est الحيانى.

30*

ابن ابرهيم بن محمد التنوخى المعرّى الشهير بالعزازى* الشافعى *

Obiit Damasci الحكيم امين الدين ابو الفضل سليمان بن داود الدمشقى, natus circiter 70 annos.

Obiit Halebi الحكيم بدر الدين ابو عبد الله محمد بن ابى حامد بن هاشم بن نصّار الحلبى, natus ultra 80 annos.

Anno 733

Meccam advecta est, a Sultano ·al-Malico-'n-Nâçiro missa, porta elegantissime fabricata ex pretioso ligno et argento deaurato: quae ·al-Ca·bae destinata, huic Templo inserta fuit, veteri portâ remotâ.

Ad Sultanum se convertit, repetitum gratiam ejus, 'Emîrus مهنّا بن الامير عيسى بن مُهنّا بن مانع بن حُديثة بن غضية بن فضل بن رَبيعة, postquam in Aegyptum venerat, comitans ·al-Malico-'l-Afçalum Mohammedem, dominum Hamâtae. A Sultano benigne acceptus et splendidis muneribus donatus est.

'Emîrus لؤلؤ الفندشى ex Aegypto Halebum venit متولّيًا شدّ الدواوين, comite 'Emîro سيف الدين جَرْكتمر الناصرى. Lûlûus iste mandatum sibi munus inquirendi in fidem ministrorum aerarii et exactorum, tam insolentem saevumque in modum gessit, ut in Aegyptum rediens, Halebensium animos vehementissimâ irâ in se exacerbatos relinqueret. Quo factum, ut aliquo interjecto tempore ad hanc urbem reversus, in laqueos, ipsi ab adversariis positos, incideret, et ad mortem usque verberibus caesus, misere periret.

---

* Sic in marg. scriptum est. Idem prius in textu fuit, deinde vero in بالغزارى est mutatum.

Saevi imbres cum tonitribus conjuncti, magna ·al-Ḥigāzo damna intulerunt, multosque in eâ terrâ homines enecuerunt.

Tarābolosi Vicariatum adeptus est الامير شهاب الدين قرطاى المنصورى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est شهاب الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ مجد الدين ابى محمد عبد الله ابن الحسين بن على الاربلى الدمشقى الشافعى *

Ibidem Weziri dignitate ornatus est الصاحب امين الدين ابو سعيد محمد بن[a] عبد الله بن تاج الرئاسة الشهير بامين الملك المصرى *

Halebi Tabulario praetorio praefectus est الرئيس تاج الدين ابو عبد الله محمد بن زين الدين ابى محمد الخضر[b] بن عبد الرحمن المصرى *

Obiit in viâ quae ad ·al-Ḥigāz*um* ducit الامير سيف الدين بكتمر الساقى الناصرى *

Obiit ·al-Qāhir*ae* الامير سيف الدين الماس الحاجب الناصرى *

Obiit Miçr*i* قاضى القضاة بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سعد الله ابن جماعة الكنانى الحموى الشافعى, natus annos 94.

Obiit Damasci الشريف شرف الدين ابو القبائل عدنان ابن الشريف النقيب امين الدين ابى الفضل جعفر بن الشريف محيى الدين ابى المعالى محمد بن عدنان الحسينى نقيب السادة الاشراف بدمشق, natus annos 42.

Obiit Damasci الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن الشيخ محيى الدين ابى زكريا يحيى بن تاج الدين ابى الفداء اسمعيل بن طاهر بن نصر الله بن جهبل الحلبى الدمشقى الشافعى, natus annos 63.

---

[a] Hoc بن deëst in Cod. [b] In marg. scriptum est خضر.

Obiit Ḥamāṭ*ae* الرئيس زين الدين ابو محمد عبد الرحمن ابن علاء الدين ابى الحسن على بن مُوَفق الدين ابى سالم يحيى بن وَلىّ الدين ابى الفداء اسمعيل بن على ابن هبة الله بن حَسّان بن محمد بن منصور بن* احمد الحموى ابن البارزى الشهير بابن الوَلىّ, natus ultra 70 annos.

Obiit Ḥamāṭ*ae* الرئيس تاج الدين ابو العباس احمد بن المحدّث تقىّ الدين ابى محمد ادريس بن محمد بن مُفرّج الحَموى ابن ادريس بن مُزيز التنوخى, natus annos 90.

Obiit Bagdād*i* الامام تقىّ الدين ابو الثنا محمود بن البغدادى على بن محمود بن مُقبل الدقوقى, natus annos 80.

Obiit al-Qāhir*ae* الامام شهاب الدين ابو العباس احمد ابن عبد الوهاب بن احمد بن عبد الوهاب بن عبادة الشافعى البكرى النوَيْرى, natus annos 50.

Obiit Ḥaleb*i* الشيخ كمال الدين كمال بن بَشلمش القونوى المهمازى, natus ultra 70 annos.

Obiit Ṭarābolos*i* العَدْل ناصر الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ بدر الدين ابى محمد الحسن بن اسرائل بن احمد بن ابى الحسين القرشى الشهير بابن الحَكيم الشافعى, natus annos 49.

Obiit Alexandriae الاديب جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن احمد بن محمد بن يوسف الجذامى الشهير الاسكندرى بابن غَنُّوم, natus annos 57.

Obiit Ḥaleb*i* الحكيم امين الدين ابو محمد عبد الرحمن بالابهرى ابن عمر بن محمد السيوَاسى الشهير, natus annos 48.

Anno 734

In pago 'Irāq*ensi* بتّى, vir quidam primarius sectae Šī*tarum*, cum morbo laboraret et aliquot e Šī*tis* cum vi-

* Hoc بن deëst in Cod.

situatum venissent, iterum iterumque his inclamare coepit: *Mogoli me ceperunt: liberate me.* Derepente ex eorum medio subductus est et evanuit.

In Syriam advenit Imāmu*s* شمس الدين ابو عبد الله محمد بن جابر بن محمد بن قاسم بن احمد بن ابرهيم بن حسّان القيسى الوادى آشى المالكى. Postea in al-Magrib*um* reversus est.

Tarābolos*i* Vicariatum adeptus est الامير جمال الدين اقوش الاشرفى الكركى *.

Obiit Tarābolos*i* الامير شهاب الدين قرْطاى المنصورى نائب السلطنة بطرابلس, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhira*e* قاضى القضاة جمال الدين ابو الربيع سليمان بن الخطيب سراج الدين ابى حفص عمر بن شرف الدين ابى الغنائم سالم بن عمرو بن عثمان الاذرعى الشهير بالزُّرَعى الشافعى, natus annos 89.

Obiit Hamāṯa*e* قاضى القضاة نجم الدين ابو القاسم عمر ابن الصاحب جمال الدين ابى غانم محمد بن الصاحب كمال الدين ابى القاسم عمر بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة مجد الدين ابى غانم محمد ابن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن ابى جَرَادة العُقيلى الشهير بابن العَدِيم الحنفى الحاكم بحماة, natus annos 45.

Obiit al-Qāhira*e* الحافظ فتح الدين ابو الفتح محمد ابن الشيخ جمال الدين ابى عمرو محمد بن محمد بن احمد بن عبد الله بن محمد بن يحيى بن سَيّد الناس اليَعْمُرى الاشبيلى المصرى, natus annos 63.

* In marg. scriptum est: .الامير جمال الدين اقوش نائب الكرك

Obiit Ḥamāṭae الشيخ سيف الدين ابو زكريا يحيى بن احمد بن محمد بن عبد الرزاق بن الشيخ ابى محمد عبد القادر بن موسى بن عبد الله بن يحيى القرشى الكيلانى الجيلى *

Obiit Ḥamāṭae الشيخ ناصر الدين ابو عبد الله محمد ابن صالح بن .....[a] الحموى *

Obiit ·al-Medīnae الشيخ ابو البركات ايمن بن محمد ابن محمد بن محمد السعدى التونسى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci الشيخ بدر الدين ابو محمد الحسن بن على بن محمد بن عدنان الشهير بابن المحدث الدمشقى. natus annos 70.

Obiit Damasci الاديب محيى الدين ابو العباس احمد ابن الحسن بن محمد الشهير بابن الخيّاط الدمشقى[b], natus annos 73.

Anno 735

ʿEmīrus علاء الدين الطنبغا الصالحى نائب السلطنة بحلب cum exercitu Ḥalebensi incursionem fecit in regionem Sîsi, et cum magnâ praedâ circiter trecentos Armenos captivos abduxit. Quâ re irritati incolae Christiani urbis ايـاس, omnes qui apud se erant Moslimos, numero circiter 2000, die festi Ramaçânis crudelissimum in modum occiderunt.

Vehemens incendium accidit in foro urbis Ḥamāṭae, et circiter 250 tabernas, pretiosarum mercium plenas, perdidit. — Eadem calamitas urbem Antiochiae invasit, et hîc quoque maxima damna intulit.

Sultanus ·al-Malico-'n-Nâçir tredecim ʿEmîris, qui in car-

[a] Vacuum spatium hîc est in Cod.

[b] In marg. legitur: مجير الدين بن الخيّاط.

cere inclusi fuerant, libertatem restituit. Ex horum numero erant سيف الدين et ركن الدين بَيْبَرس الحاجب تَمِر الساقى *

Tarābolosi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين طَينال الناصرى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس جمال الدين ابو محمد عبد الله بن الرئيس كمال الدين ابى المعالى محمد بن الرئيس عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن الرئيس تاج الدين ابى العباس احمد بن سَعيد بن محمد ابن سَعيد بن الاثير الحلبى المصرى *

Obiit al-Qāhirae الملك العزيز عثمان بن الملك المغيث عمر بن الملك العادل ابى بكر بن الملك الكامل محمد بن الملك العادل ابى بكر بن ايّوب بن شادى بن مَرْوان, natus annos 83.

Obiit الامير مُهنّا بن الامير عيسى بن مُهَنّا بن مانِع ابن حُدَيْثة بن غضيّة بن فضل بن رَبيعة, natus ultra 70 annos.

Obiit al-Mahallae القاضى زين الدين ابو محمد عبد الكافى ابن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمام الانصارى الخزرجى السّبْكى الشافعى *

Obiit Damasci الامام بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن جمال الدين ابى زكريّا يحيى بن محمد بن عبد الرحمن السلمى الدمشقى الشهير بابن الفويرة الحنفى, natus annos 37.

Obiit Tarābolosi الرئيس بهاء الدين ابو بكر بن* شمس الدين ابى عبد الله محمد بن سَلمان بن حَمائل الشهير بابن غانِم الدمشقى صاحبُ ديوان الانشاء بطرابلس, natus annos 70.

* Deëst hoc بن in Cod.

Obiit Damasci الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن عبد الكريم بن عبد الصمد بن انوشروان التبريزى الحنفى, natus annos 86.

Obiit Miçri الرئيس زكىّ الدين ابو محمد عبد الله بن عبد الكافى بن عبد الرحمن بن محمد الحميرى الصّنهاجى الشهير بالمأمون المالكى, natus circiter 90 annos.

Obiit Damasci الشيخ بهاء الدين ابو الثنا محمود بن الخطيب محيى الدين ابى عبد الله محمد بن عبد الرحيم ابن عبد الوهاب بن على بن احمد بن عقيل الشهير بابن خطيب بعلبكّ السلمى, natus annos 47.

Obiit in Aegypto الحافظ قطب الدين ابو محمد عبد الكريم ابن عبد النور بن منير الحلبى المصرى الشافعى, natus annos 81.

Obiit Damasci المحدّث امين الدين ابو عبد الله محمد ابن ابرهيم بن محمد بن احمد الوانى, natus annos 51.

Obiit al-Medinae الشيخ شهاب الدين ابو العباس احمد ابن على بن عمران اليمانى, natus circiter 70 annos.

Anno 736

Jussu Sultani al-Malico-'n-Nāçiri instaurata est قلعة جَعْبَر المعروفة قديما بالدوسَريّة. Operis cura mandata fuit Emīro سيف الدين تنكز الناصرى نائب السلطنة بدمشق *

Emīrus عز الدين ازدمُر الشمسى النورى نائب السلطنة ببَهَسْنى [a] cum copiis quas secum habebat, arcem Armeniae Dārandam invasit, et post longam obsidionem in deditionem accepit.

Emīrus علاء الدين الطنبُغا الصالحى نائب السلطنة بحلب cum exercitu Halebensi oppugnatum ivit arcem regionis

[a] In Cod. scriptum est ببَهْنى.

Sisanae, قلعة النَّقير dictam. Etiam haec, aliquantisper obsessa, in deditionem venit.

Absoluta est aedificatio coenobii (الخانقاه), quod exstruxit Emīrus سيف الدين قوصون الناصرى extra al-Qāhiram.

In Tatārorum imperium successit القان ازباكاوُون وهو من ذريّة جنكزخان *

Halebi قاضى القضاة constitutus est فخر الدين ابو عمرو عثمان بن الخطيب زين الدين ابى الحسن على بن فخر الدين ابى عمرو عثمان بن اسمعيل الطاءى الحلبى الشهير بابن خطيب جبرين الشافعى *

Hamātae eandem dignitatem obtinuit تقى الدين ابو المظفر محمود بن بدر الدين ابى عبد الله محمد بن عبد السلام بن عثمان القيسى الحَمَوى الشهير بابن الحكيم الحنفى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس عَلَم الدين ابو عبد الله محمد بن قطب الدين ابى العباس احمد بن مُفضل الدمشقى *

Obiit بالباب الحَدِيد, et sepultus est prope as-Soltānījam, القان ابو سَعِيد بن القان خذابنده بن القان ارغون بن القان ابغا بن هلاكو بن ظلو بن جنكزخان ملك البلاد الشرقيّة, natus annos 30.

Obiit Alexandriae, in carcere, الامير جمال الدين اقوش الاشرفى الكركى *

Obiit Bagdādi قاضى القضاة قطب الدين ابو الفضائل محمد بن عمر بن الفضل التبريزى الشافعى الحاكم ببغداد, natus annos 88.

Obiit Damasci الرئيس عماد الدين ابو الفدا اسمعيل بن الرئيس شرف الدين ابى عبد الله محمد بن الصاحب فتح الدين ابى بكر عبد الله بن الصاحب عز الدين ابى حامد

محمد بن محمد بن خالد بن محمد بن نَصْر المخزومى الشهير بابن القيسَرانى الحلبى[a], natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الامام كمال الدين ابو القاسم احمد بن عماد الدين ابى الفضل محمد بن شمس الدين ابى نصر محمد بن هبة الله بن محمد بن هبة الله الدمشقى الشهير بابن الشيرازى الشافعى[b], natus annos 66.

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن علي بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن جمال الدين ابى الفضل محمد بن نَصْر الله بن المظفر بن اسعد بن حمزة التميمى الدمشقى الشهير بابن القَلانِسى الشافعى, natus annos 63.

Obiit Samannūdi الشيخ تقىّ الدين ابو الربيع سليمان ابن موسى بن بهرام السمَنّودى, natus annos 80.

Obiit al-Fūae, vico agri Halebensis, الشيخ ابو الفضل مُهَنّا بن الشيخ ابى اسحق ابرهيم بن مُهنا الفوعى *

Obiit Miçri المحدّث امين الدين ابو الفضل عبد المُحْسِن بن شهاب الدين ابى المعالى احمد بن محمد ابن علي بن محمود بن احمد المصرى الشهير بابن الصابُونى[c], natus annos 80.

Obiit al-Qāhirae المحدّث ناصر الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ شهاب الدين ابى العباس احمد بن منصور ابن ابرهيم الحلبى الشهير بابن الجوهرى, natus annos 46.

Obiit al-Qāhirae الشيخ عماد الدين ابو عبد الله محمد ابن محمد بن الحسن الانصارى الشهير بابن العَفيف المصرى, natus annos 81.

---

[a] In marg. legitur: عماد الدين القيسَرانى.

[b] In marg. legitur: كمال الدين الشيرازى.

[c] In marg. legitur: امين الدين الصابونى.

Anno 737

Profectus est الامير علاء الدين الطنبُغا الصالحى نائب السلطنة بحلب cum ingenti exercitu in regionem Sīs*anam*, urbemque اياس obsedit. Armeni, ad noxam avertendam quam ex hac Moslim*orum* expeditione in se redundaturam esse non dubitabant, pacem ab his emerunt traditis quinque arcibus, ab oriente fluminis جَيْحان sitis: nempe نجيمة, الهارُونيّة, إياس, كاوَرّا et أسْفَنْدْكار. Duas priores destruxerunt Moslim*i*: reliquas muniverunt.

Ḩaleb*i* condita fuit المدرسة الصلاحيّة, quatuor Jureconsultorum sectis destinata. Quod nomen duxit ab Emīr*o* صلاح الدين يوسف بن الاسعد الدوادار الناصرى, qui domum suam, المعروفة ببنى العَدِيم, ad eum usum assignavit, et suo sumtu magnifice excoluit pretiosâque librorum supellectile instruxit.

Ḩamāţ*ae* قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو محمد عبد الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى القاسم عمر ابن الصاحب جمال الدين ابى غانم محمد بن الصاحب كمال الدين ابى القاسم عمر بن احمد بن هبة الله بن محمد بن هبة الله بن احمد بن يحيى بن ابى جَرادة العُقيلى الشهير بابن العَدِيم الحنفى *

Obiit in expeditione Sīs*anâ*, prope Ijās*um*, الامير صارم الدين ازبك الحَمَوى *

Obiit Damasci الرئيس علاء الدين ابو الحسن على بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن سَلمان بن حَمَائل الشهير بابن غانم الدمشقى, natus annos 86.

Obiit Damasci الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد ابن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن سَلمان بن حَمائل الشهير بابن غانم الدمشقى *

Obiit ·al-Birae الرئيس ضياء الدين ابو عبد الله محمد ابن الرئيس بهاء الدين ابى محمد عبد الرحمن بن الرئيس ضياء الدين ابى المعالى محمد بن زين الدين ابى عبد الله محمد بن عبد القاهر بن هبة الله بن عبد القاهر ابن عبد الواحد بـن هبة الله بـن ظاهر بـن يوسف ابن النصيبى الحلبى الشافعى, natus annos 50.

Obiit Damasci الشيخ تقى الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ شرف الدين ابى الحسين على بن محمد بن ابى الحسين احمد بن اليونينى البعلبكى الحنبلى*, natus annos 70.

Obiit بالزاوية الحُسَيْنيّة, in ·al-Qâhirae urbe, الشيخ ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ ابى اسحق ابرهيم بن معضاد بن شدّاد بن ماجد الجَعْبَرى, natus annos 87.

Obiit بمُنْية مُرْشِد, vico Aegyptiaco, الشيخ ابو عبد الله محمد بن عبد الله بن المجد المرشدى, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci المحدّث محبّ الدين ابو محمد عبد الله ابن احمد بن عبد الله بن احمد بن محمد السعْدى الشهير بابن المحبّ الدمشقى, natus annos 55.

Obiit Miçri المسْند شرف الدين ابو زكريّا يحيى بن يعقوب بن ابى محمد بن ابى الفتوح المقدسى الشهير بابن المصرى *

Obiit Hamâtae المحدّث ناصر الدين ابو المعالى محمد ابن ظغريل بن عبد الله الصيرّفى الخوارزمى, natus annos 45.

Anno 738

Jussu Sultani ·al-Malico-'n-Nâçiri, Califa ·al-Mostacfi-bi'llâh

* In marg. legitur: تقىّ الدين اليُونينى.

sedem suam al-Qāhirâ transtulit Qūçum, superioris Aegypti urbem.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est عز الدين ابو عمر عبد العزيز بن قاضى القضاة بدر الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ بُرْهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سَعْد الله بن جَماعة الكنانى الحَموى الشافعى*

Et in eâdem quoque terrâ حُسَام الدين ابو على الحسن ابن محمد بن الغُورى البغدادى الحنفى[a]*

Itemque موفّق الدين ابو محمد عبد الله بن محمد بن عبد الملك بن عبد الباقى الحجّادى المقدسى الحنبلى*

Damasci[b] vero جلال الدين ابو المعالى محمد بن القاضى سَعْد الدين ابى القاسم عبد الرحمن بن امام الدين ابى المعالى عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم القزوينى الشافعى*

In Aegypto Tabulario praetorio praefectus est الرئيس علاء الدين ابو الحسن على بن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى ابن فضل الله القرشى العُمَرى*

Damasci hoc munere ornatus est الرئيس شهاب الدين ابو الفضل يحيى بن الرئيس عماد الدين ابى الفداء اسمعيل ابن الرئيس شرف الدين ابى عبد الله محمد بن الصاحب فتح الدين ابى بكر عبد الله بن الصاحب عز الدين ابى حامد محمد بن محمد بن خالد بن محمد بن نَصْر المخزومى الشهير بابن القيسَرانى الحلبى الدمشقى*

Obiit Damasci قاضى القضاة شهاب الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ مجد الدين ابى محمد عبد الله بن

[a] In marg. legitur: القاضى حُسَام الدين الغُورى.

[b] Excidit per librarii errorem, cujus oculi ab altero الشافعى ad alterum aberrasse videntur, hujus urbis nomen, una cum nomine decessoris Çelālo'ddīni (شهاب الدين بن مجد الدين), de quo vide paullo inferius). De ipso conf. infra ad a. sequentem.

الحسين بن على الاربلى الدمشقى الشافعى الحاكم بدمشق[a], natus annos 76.

Obiit Ḥamātae قاضى القضاة شرف الدين ابو القاسم هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى محمد عبد الرحيم بن القاضى شمس الدين ابى الطاهر ابرهيم بن المسلّم بن هبة الله بن حسّان بن محمد بن منصور بن احمد الجهنى الحموى الشهير بابن البارزى الشافعى الحاكم بحماة[b], natus ultra 90 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن ابرهيم بن جُمْلة بن مُسْلِم بن تمام بن الحسين بن يوسف المحجّى الدمشقى الشافعى, natus annos 57.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة تقى الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة عز الدين ابى حفص عمر بن عبد الله بن عمر بن عوض الحنبلى الحاكم بالديار المصريّة *

Obiit al-Qāhirae الرئيس محيى الدين ابو المعالى يحيى ابن جمال الدين ابى محمد فضل الله بن مُجَلّى[c] القرشى العُمَرى الدمشقى صاحبُ ديوان الانشاء بالديار المصريّة, natus annos 93.

Obiit al-Qāhirae العلامة زين الدين ابو حفص عمر بن ابى الحَرم بن عبد الرحمن بن يونس الدمشقى الشهير بابن الكتّانى الشافعى[d], natus annos 85.

Obiit Damasci العلامة زين الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ عَلم الدين ابى محمد عبد الله بن الخطيب زين الدين ابى حفص عمر بن مَكّى بن عبد الصمد العثمانى الشهير بابن المرحّل الشافعى *

---

[a] In marg. legitur: القاضى شهاب الدين بن محى الدين عبد الله *

[b] In marg. legitur: القاضى شرف الدين البارزى.

[c] In Cod. scriptum est مُحَلّى.

[d] In marg. scriptum est: زين الدين الكتانى.

Obiit Halebi الامام شهاب الدين ابو العباس احمد ابن برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن داود الحلبى الحنفى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام ركن الدين ابو عبد الله محمد ابن محمد بن عبد الرحمن بن يوسف بن عبد الرحمن ابن عبد الجليل القرشى التونسى الشهير بابن القوبع المالكى, natus annos 74.

Obiit Mekkae الرئيس جمال الدين ابو العباس احمد بن كمال الدين ابى اسحق ابرهيم بن عبد الله بن عبد المنعم بن امين الدولة الحنفى, natus circiter 70 annos.

Obiit Halebi الشيخ جلال الدين ابو احمد عبد الغفور ابن افتخار الدين ابى محمد عبد الكريم بن عمر بن عبد المنعم بن امين الدولة الحلبى, natus ultra 70 annos.

Obiit Halebi الشيخ شرف الدين ابو عبد الله محمد ابن زين الدين ابى محمد هاشم بن عبد الواحد بن عشائر الحلبى[a], natus ultra 70 annos.

Obiit al-Qāhirae المحدث شهاب الدين ابو العباس احمد ابن منصور بن ابرهيم بن منصور بن رَشِيد الحلبى الشهير بابن الجوهرى[b] *

Obiit Halebi الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن يوسف بن ابى العز الحرّانى الحلبى, natus annos 74.

Obiit al-Qāhirae الحكيم شهاب الدين ابو العباس احمد ابن يوسف بن هِلال الشُّفْرى الشهير بالصفدى, natus annos 77.

Obiit Damasci الاديب ابو الحسن على بن سَعِيد بن سالِم الخيّاط المعرّى الصَبَيْبى, natus annos 62.

---

[a] In marg. legitur: شرف الدين بن عَشار.

[b] In marg. scriptum est: شهاب الدين الجوهرى.

Anno 739

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين طُرْغاى الناصرى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est تقى الدين ابو الحسن على بن القاضى زين الدين ابى محمد عبد الكافى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمام بن يوسف ابن موسى بن تمام الانصارى الخزرجى السُّبْكى الشافعى *

Halebi[a] eandem dignitatem obtinuit زين الدين ابو حفص عمر بن محمد بن عبد الحاكم البلفيائى الشافعى *

Ibidem Tabulario praetorio praefectus est الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد بن فخر الدين ابى المعالى احمد ابن قطب الدين ابى الظاهر اسمعيل بن يحيى الانصارى المصرى *

Obiit Damasci قاضى القضاة جلال الدين ابو المعالى محمد ابن القاضى سَعْد الدين ابى القاسم عبد الرحمن بن امام الدين ابى المعالى عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم الدلفى القزوينى الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 73.

Obiit al-Qâhirae قاضى القضاة فخر الدين ابو عمرو عثمان ابن الخطيب زين الدين ابى الحسن على بن عثمان بن اسمعيل الطاى الحلبى الشهير بابن خطيب جبرين الشافعى الحاكم بحلب, natus annos 77.

Obiit Hamâtae القاضى شهاب الدين ابو العباس احمد بن عبد الله بن المهاجر[b] الاندلسى الحنفى, natus annos 50.

[a] Etiam hîc, per eandem quam supra (p. 367 in ann. b) dixi causam, hujus urbis nomen excidit, una cum nomine viri cui Zeino'ddîn al-Bilifjâî successit (فخر الدين بن خطيب جبرين, de quo vide paullo inferius).

[b] In marg. sine art. scriptum est مُهَاجِر.

Obiit Damasci الامام بدر الدين ابو اليُسْر محمد بن قاضى القضاة عز الدين ابى المفاخر محمد بن عبد القادر ابن عبد الخالق بن خليل بن مُقَلِّد بن جابر الانصارى الدمشقى الشهير بابن الصائغ الشافعى, natus annos 63.

Obiit Halebi الشريف بدر الدين ابو عبد الله محمد بن الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن بن الشريف النقيب فخر الدين ابى الحسن على بن الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن بن زُهْرة بن الحسن بن زُهْرة الحُسَيْنى الحلبى نقيب السادة الاشراف بحلب, natus ultra 60 annos.

Obiit Hierosolymis الامام زين الدين ابو محمد عبد الرحيم بن قاضى القضاة بدر الدين ابى عبد الله محمد ابن الشيخ بُرْهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سَعْد الله ابن جَماعة الكنانى الشافعى*

Obiit prope Meccam, solennia sacra obiens, الحافظ علم الدين ابو محمد القاسم بن الشيخ بهاء الدين ابى الفضل محمد بن الشيخ بهاء الدين ابى المحاسن يوسف بن الحافظ زكىّ الدين ابى عبد الله محمد بن يوسف بن محمد البِرْزالى الاشبيلى الدمشقى الشافعى, natus annos 75.

Obiit al-Qāhirae الامير علاء الدين ابو الحسن على بن بلبان الفارسى الحنفى, natus annos 64.

Obiit in vico جيال, ad ditionem Singāri pertinente, الشيخ شمس الدين ابو الكرم محمد بن الشيخ حُسَام الدين ابى محمد شرِشِيق بن محمد بن عبد العزيز بن الشيخ ابى محمد عبد القادر بن موسى بن عبد الله ابن يحيى القرشى الكيلانى الجيلى, natus annos 88.

Obiit al-Qāhirae الاديب جمال الدين ابو المعالى خضر ابن ابرهيم بن عمر بن محمد بن يحيى الخفاجى الشهير بالرفا المصرى, natus annos 79.

32*

Anno 739

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين طُرْغَاى الناصِرى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est تقىّ الدين ابو الحسن على بن القاضى زين الدين ابى محمد عبد الكافى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمام بن يوسف ابن موسى بن تمام الانصارى الخزرجى السُّبْكى الشافعى *

Halebi[a] eandem dignitatem obtinuit زين الدين ابو حفص عمر بن محمد بن عبد الحاكم البلفيائى الشافعى *

Ibidem Tabulario praetorio praefectus est الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد بن فخر الدين ابى المعالى احمد ابن قطب الدين ابى الظاهر اسمعيل بن يحيى الانصارى المصرى *

Obiit Damasci قاضى القضاة جلال الدين ابو المعالى محمد ابن القاضى سَعْد الدين ابى القاسم عبد الرحمن بن امام الدين ابى المعالى عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم الدلفى القزوينى الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 73.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة فخر الدين ابو عمرو عثمان ابن الخطيب زين الدين ابى الحسن على بن عثمان بن اسمعيل الطاى الحلبى الشهير بابن خطيب جبرين الشافعى الحاكم بحلب, natus annos 77.

Obiit Ḥamāṯae القاضى شهاب الدين ابو العباس احمد بن عبد الله بن المهاجر[b] الاندلسى الحنفى, natus annos 50.

[a] Etiam hîc, per eandem quam supra (p. 367 in ann. b) dixi causam, hujus urbis nomen excidit, una cum nomine viri cui Zeino'ddîn al-Bilifjāï successit (فخر الدين بن خطيب جبرين, de quo vide paullo inferius).

[b] In marg. sine art. scriptum est مُهَاجِر.

Obiit Damasci الامام بدر الدين ابو اليُسْر محمد بن قاضى القضاة عز الدين ابى المفاخر محمد بن عبد القادر ابن عبد الخالق بن خليل بن مُقَلّد بن جابر الانصارى الدمشقى الشهير بابن الصائغ الشافعى, natus annos 63.

Obiit Halebi الشريف بدر الدين ابو عبد الله محمد بن الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن بن الشريف النقيب فخر الدين ابى الحسن على بن الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن بن زُهْرة بن الحسن بن زُهْرَة الحُسَيْنى الحلبى نقيب السادة الاشراف بحلب, natus ultra 60 annos.

Obiit Hierosolymis الامام زين الدين ابو محمد عبد الرحيم بن قاضى القضاة بدر الدين ابى عبد الله محمد ابن الشيخ بُرْهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سَعْد الله ابن جَماعة الكنانى الشافعى*

Obiit prope Mecca*m*, solennia sacra obiens, الحافظ علم الدين ابو محمد القاسم بن الشيخ بهاء الدين ابى الفضل محمد بن الشيخ بهاء الدين ابى المحاسن يوسف بن الحافظ زكىّ الدين ابى عبد الله محمد بن يوسف بن محمد البِرْزالى الاشبيلى الدمشقى الشافعى, natus annos 75.

Obiit al-Qāhirae الامير علاء الدين ابو الحسن على بن بلبان الفارسى الحنفى, natus annos 64.

Obiit in vico جـيـال, ad ditionem Singāri pertinente, الشيخ شمس الدين ابو الكرم محمد بن الشيخ حُسَام الدين ابى محمد شرشيق بن محمد بن عبد العزيز بن الشيخ ابى محمد عبد القادر بن موسى بن عبد الله ابن يحيى القرشى الكيلانى الجيلى, natus annos 88.

Obiit al-Qāhirae الاديب جمال الدين ابو المعالى خضر ابن ابرهيم بن عمر بن محمد بن يحيى الخفاجى الشهير بالرفا المصرى, natus annos 79.

Anno 740

Vehementissimo incendio Damasci urbs afflicta est. Quod postquam apparuit Christianorum malitiae tribuendum esse, multi ex optimatibus eorum comprehensi caesique et cruci affixi sunt: reliqui etiam dure habiti et circiter mille millibus nummorum argenteorum multati sunt.

In Califatum successit الامام الحاكم بامر الله ابو العباس احمد بن الامام المستكفى بالله ابى الربيع سليمان بن الامام الحاكم بامر الله ابى العباس احمد الهاشمى العباسى *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير علاء الدين الطنبغا الصالحى *

Bagdādi rerum summâ potitus est الشيخ حسن بن الامير حسين بن اقبغا بن ايلكان سبط القان ارغون بن ابغا ابن هلاكو بن طلو بن جنكزخان [a] *

Halebi قاضى القضاة constitutus est برهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن فخر الدين ابى البرهان خليل بن ابرهيم التسعنى الشافعى *

Ibidem Tabulario praetorio praefectus est الرئيس ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن الصاحب شرف الدين ابى محمد يعقوب بن عبد الكريم بن ابى المعالى الحلبى الشافعى *

Obiit in urbe Qūçi الامام المستكفى بالله ابو الربيع سليمان ابن الحاكم بامر الله ابى العباس احمد بن الحسن بن ابى بكر بن ابى [b] على بن الحسن بن الراشد بن المسترشد بن المستظهر بن المقتدى بن محمد بن القائم بن القادر بن اسحق بن المقتدر بن المعتضد بن طلحة بن المتوكل بن

---

[a] In marg. scriptum est: الشيخ حسن صاحب بغداد.

[b] Sic h. l. et infra ad a. 763 et 785 scriptum est: ad a. vero 753 (ubi eadem quoque genealogia traditur) pro بن ابى على est بن على.

المعتصم بن الرشيد بن المهدى بن المنصور بن[a] محمد بن علي بن عبد الله بن عبّاس عمّ النبيّ صلى الله عليه وسلم, natus annos 57.

Obiit al-Qāhirae الملك آنوك بن السلطان الملك الناصر محمد ابن السلطان الملك المنصور قلاوون, natus circiter 20 annos.

Obiit comprehensus Alexandriae, الامير سيف الدين تنكز الناصرى نائب السلطنة بدمشق, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة محيى الدين ابو الفدا اسمعيل ابن محيى الدين ابى زكريّا يحيى بن تاج الدين ابى الفداء اسمعيل بن طاهر[b] بن نصر الله بن جهبل الحلبى الدمشقى الشافعى, natus ultra 70 annos.

Obiit al-Qāhirae العلامة مجد الدين ابو بكر بن اسمعيل ابن عبد العزيز السنكلونى الشافعى *

Obiit Damasci الصاحب امين الدين ابو سَعِيد محمد ابن عبد الله[c] بن تاج الرئاسة الشهير بابن امِين الملك المصرى وزير دمشق[d] *

Obiit in coenobio Sirjāqūsī الشيخ مجد الدين ابو حامد موسى بن احمد بن محمود بن محمد الاقصرآى شيخ الشيوخ بالديار المصرية, natus ultra 70 annos.

Obiit al-Qāhirae القاضى شرف الدين ابو محمد عبد

---

[a] In Cod. hoc loco pro المنصور بن est المنصورى; at infra in ll. laud. vera lectio offertur.

[b] Conf. supra p. 357 vs. 2 a f., ubi ظاهر in Cod. scriptum est.

[c] Pro ابو سعيد — عبد الله in Cod. scriptum est: ابو سَعِيد ابو محمد سَعِيد عبد الله. Quod, manifesto mendosum, ex loco supra excerpto (p. 357 vs. 8 seqq.) correxi: etiam ibi tamen ante عبد الله supplendum fuit بن.

[d] In marg. scriptum est: الصاحب امين الملك. Et sic quoque, non ابن امين الملك, in superiori quem citavi loco, tam in textu quam in margine Cod., offertur.

الله بـن محمد بـن عَسْكر بن مُظفر القِيرَاطى الشافعى, natus circiter 70 annos.

Obiit Dimjāti القاضى جمال الدين ابو محمد عبد القاهر ابن محمد بن عبد الواحد بن محمد بن ابرهيم التبريزى الحرّانى الشافعى, natus ultra 90 annos.

Obiit Alexandriae الامام شرف الدين ابو عبد الله محمد ابن الحسن بن ابرهيم الانصارى القَمَنى الشافعى *

Obiit Damasci الشيخ عز الدين ابو عبد الله محمد بن عيسى بن محمد بـن عيسى بـن بَدْر بن زُرَّيك الغسّانى الدمشقى, natus annos 63.

Anno 741

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك المنصور ابو بكر بـن السلطان الملك[a] الناصر محمد بـن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى *

In Aegypto Vicariatum obtinuit الامير سيف الدين طَقُزْدَمُر الحَمَوى الناصرى *

Halebi eodem munere ornatus est الامير سيف الدين طَشتمُر الناصرى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد بن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى بن فضل الله العمَرى الدمشقى الشافعى *

Obiit بقلعة الجبل, in urbe al-Qāhirae, السلطان الملك الناصر ابو المعالى محمد بن السلطان الملك المنصور ابى المظفر[b] قلاوون الصالحى, natus annos 58.

Obiit al-Qāhirae الامير ناصر الدين ابو المعالى محمد بن الامير بدر الدين جَنكلى بن محمد بن البَابَا العِجْلى الناصرى, natus annos 44.

[a] الملك deëst in Cod. [b] Pro المظفر — الملك male hic in Cod. scriptum est: الملك المظفر ابى المنصور. Conf. supra. p. 286 vs. 23 seq.

Obiit ·al-Qāhirae القاضى شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ عَلم الدين ابى العباس احمد بن ابرهيم ابن حَيْدَرة القرشى الشهير بابن القماح الشافعى[a], natus annos 85.

Obiit Damasci القاضى بُرْهان الدين ابو اسحق ابرهيم ابن احمد بن هلال الزَرَعى الحنبلى, natus annos 53.

Obiit ·al-Qāhirae الشيخ عز الدين ابو محمد عبد المؤمن ابن قطب الدين ابى طالب عبد الرحمن بن عماد الدين ابى بكر محمد بن الامام كمال الدين ابى القاسم عمر بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن العجَمى الحلبى الشافعى, natus circiter 67 annos.

Obiit Ḥalebi الشيخ تقى الدين ابو اسحق ابرهيم بن عبد الله بن عبد الله بن محمد بن عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن[b] العجَمى الحلبى, natus annos 92.

Obiit ·al-Qāhirae الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن غالى بن نجم بن عبد العزيز الشهير بابن الشماع الدمياطى, natus annos 91.

Obiit Damasci الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن احمد بن تمام الصالحى, natus annos 90.

Anno 742

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك الاشرف كجك بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاون[c] *

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين قوصُون الناصرى *

Ḥamāṭae eâdem dignitate ornatus est الامير سيف الدين طَقزدمُر الحموى الناصرى *

---

[a] In marg. scriptum est: شمس الدين القماح.

[b] Hoc بن deëst in Cod. [c] Sic h.l. (et in paucis aliis) in Cod. scriptum est.

Fratri suo, ab Aegypti et Syriae imperio remoto, successit السلطان الملك الناصر احمد بن السلطان الملك الناصر الخ[a] *

In Aegypto Vicariatum obtinuit الامير سيف الدين طَشتمر الناصرى *

Damasci الامير سيف الدين قطلوبغا الفخرى.

Halebi الامير علاء الدين ايدَغمش الناصرى.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est زين الدين ابو حفص عمر بن عبد الرحمن بن ابى بكر البسطامى الحنفى *

Hamâtae تقىّ الدين ابو المظفر محمود بن الشيخ بدر الدين ابى[b] عبد الله محمد بن عبد السلام بن عثمان القيسى الحَموى الشهير بابن الحَكيم الحنفى *

Obiit Qûçi السلطان الملك المنصور ابو بكر بن السلطان الملك الناصر الخ[c] *

Obiit Damasci الملك الافضل محمد بن الملك المؤيّد اسمعيل بن الملك الافضل على بن الملك المظفر محمود بن الملك المنصور محمد بن الملك المظفر عمر بن شاهِنْشاه بن ايوب بن شادى بن مَرْوان صاحبُ حماة, natus annos 30.

Obiit القان ازبَك بن طُقطاى صاحب البلاد المجاورة لبحر القسطنطينيّة *

Obiit Alexandriae الامير سيف الدين قوصُون الناصرى نائب السلطنة بالديار المصريّة *

Obiit Alexandriae الامير علاء الدين الطنبُغا الصالحى نائب السلطنة بدمشق, natus ultra 50 annos.

[a] Reliqua vide in pag. superioris vs. 6 seq. a f.

[b] In Cod. ابو scriptum est.

[c] In marg. legitur: الملك المنصور ابو بكر. In textu vero, per errorem librarii, cujus oculi ab altero المنصور ad alterum transsilierunt, nomen sic scriptum est: السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى. Quae exciderunt, facile supplentur e loco qui supra exstat p. 374 vs. 12 seqq.

Obiit Alexandriae الامير سيف الدين بشتاك الناصرى.

Obiit Alexandriae الامير سيف الدين طاجار الدوادار الناصرى *

Obiit Palmyrae الامير موسى بن الامير مُهَنّا بن مانع بن حديثة بن غضيّة بن فضل بن ربيعة الحاكم على العرب *

Obiit Halebi قاضى القضاة بُرْهان الدين ابو اسحق ابرهيم ابن الشيخ فخر الدين ابى البُرْهان خليل بن ابرهيم الرسعَنى الحلبى الشافعى الحاكم بحلب, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci القاضى بدر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة جلال الدين ابى المعالى محمد بن القاضى سَعْد الدين ابى القاسم عبد الرحمن بن امام الدين ابى المعالى عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم القزوينى الدمشقى الشافعى, natus annos 42.

Obiit Damasci شيخ الاسلام[a] جمال الدين ابو الحجّاج يوسف بن زكىّ الدين عبد الرحمن بن يوسف القضاعى المزّى, natus annos 88.

Obiit Damasci الرئيس نجم الدين ابو عبد الله محمد ابن عمر بن ابى القاسم بن عبد المنعم بن ابى الطيّب الدمشقى, natus annos 57.

Obiit Tarābolosi الامام بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ نجم الدين ابى محمد مَكّى بن ابى الغنائم ابن مَكّى التنوخى المعرّى, natus annos 70.

Anno 743

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك الصالح اسمعيل بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى *

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير شمس الدين اقسُنقر السلّارى *

[a] In marg. pro hoc titulo legitur الحافظ.

Damasci eodem munere ornatus est الامير علاء الدين ايدغمش الناصرى *

Halebi الامير سيف الدين طقزدمر الحموى.

Qui brevi post, eodem adhuc anno vertente, Damascum traductus est et in locum Ālā.o'*ddīni* successit.

Halebi Vicariatum post Saifo'*ddīnum* obtinuit الامير علاء الدين الطنبغا الماردينى الناصرى *

Halebi القضاة قاضى constitutus est علاء الدين ابو الحسن على بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن احمد بن عمرو بن محمد الزرعى الشافعى *

Et in hujus locum eodem anno suffectus est بدر الدين ابو اسحق ابرهيم بن القاضى صدر الدين ابى البركات احمد ابن محيى الدين ابى الروح عيسى بن عمر بن خالد بن عبد المحسن المخزومى الشهير بابن الخشاب الشافعى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس بدر الدين ابو عبد الله محمد بن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى بن فضل الله العمرى الدمشقى *

Obiit comprehensus in viâ quae al-Caracum ducit, الملك رمضان بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون *

Occisus est al-Caraki الامير سيف الدين طشتمر الناصرى.

Occisus est in eâdem urbe الامير سيف الدين قطلوبغا الفخرى *

Obiit Damasci الامير علاء الدين ايدغمش الناصرى نائب السلطنة بدمشق *

Obiit Çafadi الامير سيف الدين طينال الناصرى نائب السلطنة بصفد *

Obiit extra Salamījam الامير سليمان بن الامير مهنا بن الامير عيسى بن مهنا بن مانع بن حديثة بن غضية بن فضل بن ربيعة الحاكم على العرب *

Obiit Damasci الامام بدر الدين ابو عبد الله محمد بن احمد بن بَصْخان المقرى الدمشقى, natus annos 76.

Obiit in Aegypto الصاحب فخر الدين ابو عبد الله محمد ابن يحيى بن عبد الله المصرى الشهير بابن شكر المالكى, natus circiter 70 annos.

Obiit Heliopoli الشيخ محيى الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الرحيم بن عبد الوهّاب بن على بن احمد السلَمى الشافعى خطيبُ بعلبكّ, natus annos 85.

Obiit Hierosolymis الاديب تاج الدين ابو المحاسن عبد الباقى بن عبد المجيد بن عبد الله بن مَتّى اليمانى المخزومى الشافعى, natus annos 63.

Anno 744

Vehemens terrae motus multa Aegypti et Syriae loca vastavit.

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين آل مَلِك الناصرى *

Halebi eâdem dignitate ornatus est الامير سيف الدين يَلبغا• اليَحْيَاوى *

Et Tarābolosi الامير شمس الدين اقسُنقر الناصرى.

Halebi قاضى القضاة constitutus est نور الدين ابو عبد الله محمد بن شرف الدين ابى المعالى محمد بن محمد بن عبد القادر بن عبد الخالق بن خليل بن مُقلّد بن جابر الانصارى الدمشقى الشهير بابن الصائغ الشافعى *

Occisus est Alexandriae الامير شمس الدين اقسُنقر السّلارى نائب السلطنة بالديار المصريّة *

Obiit Halebi الامير علاء الدين الطنبغا الماردينى نائب السلطنة بحلب, natus ultra 20 annos.

Obiit Tarābolosi الامير سيف الدين طُرْغاى الناصرى نائب السلطنة بطرابلس *

• Hic et in textu et in marg. scriptum est يلبغا; at infra in plurimis locis recte يلبغا. Vide ex. gr. p. 383 vs. 10.

Obiit Damasci قاضي القضاة برهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن كمال الدين ابي الحسن علي بن احمد بن علي ابن يوسف بن ابرهيم الدمشقي الشهير بابن عبد الحق الحنفي, natus ultra 80 annos.

Obiit Damasci القاضي تقي الدين ابو الفتح محمد بن القاضي قطب الدين ابي محمد عبد اللطيف بن القاضي صدر الدين ابي زكريا يحيى بن القاضي ضياء الدين ابي الحسن علي بن تمام بن يوسف بن تمام الانصاري السبكي الشافعي, natus annos 40.

Obiit Hierosolymis الرئيس شرف الدين ابو بكر بن الرئيس شمس الدين ابي عبد الله محمد بن الرئيس شهاب الدين ابي الثنا محمود بن سلمان الحلبي الدمشقي, natus ultra 40 annos.

Obiit Damasci المولى جمال الدين ابو محمد عبد الله ابن الرئيس علاء الدين ابي الحسن علي بن شمس الدين ابي عبد الله محمد بن سلمان بن حمائل الشهير بابن غانم الدمشقي, natus annos 34.

Obiit Damasci الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن شهاب الدين ابي العباس احمد بن عبد الهادي المقدسي الصالحي الحنبلي, natus annos 39.

Obiit 'al-Qāhirae الامام شهاب الدين ابو الفرج عبد اللطيف بن عز الدين ابي محمد عبد العزيز بن يوسف بن ابي العز الحراني المصري الشهير بابن المرحل النحوي, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الامام كمال الدين ابو القاسم عمر بن الشيخ شهاب الدين ابي عبد الله محمد بن ضياء الدين ابي عمرو عثمان بن شهاب الدين ابي صالح عبيد الله بن الامام كمال الدين ابي القاسم عمر بن الشهيد شهاب الدين ابي صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن ابن العجمي الحلبي الشافعي, natus annos 40.

Obiit Çibrīni, vico agri Halebensis, الشيخ ابو عبد الله محمد بن نبهان بن عمر بن نبهان الحلبى الجبْرينى, natus annos 74.

Obiit Halebi الامام نجم الدين ابو اسحق ابرهيم بن الشيخ جمال الدين ابى العباس احمد بن احمد بن يوسف ابن يعقوب بن ابرهيم بن هبة الله بن طارق بن سالم الاسّدى الحلبى الشهير بابن النحّاس الحنفى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام شهاب الدين ابو العباس احمد ابن القاضى زين الدين ابى الحسن على بن ايوب بن عَلَوِىّ المشتولى, natus annos 82.

Obiit al-Qāhirae المسْند شهاب الدين ابو* العباس احمد ابن كشتغدى بن عبد الله المُعِزّى *

Obiit Damasci الصدر عَلَم الدين ابو الربيع سليمان بن ابرهيم بن سليمان المصرى الشهير بالمستوفى, natus annos 70.

Obiit Damasci الامير علاء الدين الطنبُغا الدوادار العَلَمى الجاوُلى احد اعيان الحلقة بدمشق *

Occisus est Damasci propter impietatem ابرهيم بن يوسف المقصّاتى *

Anno 745

Emiro شرف الدين موسى الحاجب الناصرى a Sultano al-Malico-'ç-Çāliho mandatum est الكَشْفُ عن المبيعات من بيت المال بالبلاد الحلبيّة. Comes itineris, ad hunc finem in urbes Halebo vicinas suscepti, ei fuit auctor hujus operis, cui volupe erat, sic aliquantam Mesopotamiae et Syriae partem perlustrare.

---

* In Cod. est ابى.

Nix ingens grandine mixta Damasci cecidit, et saevo torrente eadem regio oppressa est.

Exundavit flumen Ḥamāṯae, المعروف بالعاصى, et multa aedificia et hortos perdidit.

Etiam urbs Tarābolosi gravi diluvio afflicta est, quo plurimae domus corruerunt magnusque hominum numerus periit.

Obiit in arce al-Caraki السلطان الملك الناصر احمد بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون, natus ultra 20 annos.

Obiit al-Qāhirae الامير علم الدين سَنجر الجاوُلى.

Obiit Tarābolosi الامير صلاح الدين يوسف بن الاسعد الدوادار الناصرى, natus annos 80.

Obiit Damasci قاضى القضاة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ بدر الدين ابى بكر بن ابرهيم بن عبد الرحمن بن نجدة بن حَمدان الدمشقى الشهير بابن النقيب الشافعى, natus ultra 80 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة جلال الدين ابو المفاخر احمد بن قاضى القضاة حُسّام الدين ابى الفضائل الحسن ابن انُوشرْوان الرازى الحنفى, natus ultra 70 annos.

Obiit al-Qāhirae العلامة* اثير الدين ابو حَيّان محمد ابن يوسف بن على بن حَيّان الاندلسى, natus annos 90.

Obiit Damasci الامام نجم الدين ابو الحسن على بن القاضى عماد الدين ابى سليمان داود بن يحيى بن كامِل القرشى القحْفازى الحنفى, natus annos 77.

Obiit al-Qāhirae الشيخ جمال الدين ابو المحاسن يوسف ابن محمد بن نصر بن قاسم المقدنى *

Obiit Damasci الرئيس بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى بن فضل الله

* In marg. est الشيخ.

القرشى العمَرى الدمشقى صاحب ديوان الانشاء بدمشق, natus annos 45.

Obiit Damasci الشيخ جلال الدين ابو محمد عبد الله ابن الامام فخر الدين ابى طالب احمد بن على بن احمد الشهير بابن القَصِيح البغدادى, natus annos 43.

Anno 746

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك الكامل شعبان بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاون الصالحى *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين يلبُغا اليحْيَاوى *

Halebi eodem munere ornatus est الامير سيف الدين ارْقطاى الناصرى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est نجم الدين ابو اسحق ابرهيم بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الحسن على بن احمد بن عبد الواحد بن عبد المنعم بن عبد الصمد الطرسُوسى الحنفى *

In eâdem urbe Tabulario praetorio praefectus est الرئيس تاج الدين ابو عبد الله محمد بن زين الدين ابى محمد الخضر• بن عبد الرحمن المصرى *

Auctor hujus libri composuit excerptum ex opere Ibn-Callicānis, cui titulum dedit: معانى اهل البيان' من وفيات الاعيان' *

Obiit بقلعة الجبل, al-Qāhirae, السلطان الملك الصالح اسمعيل بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون, natus circiter 20 annos.

Obiit in eâdem arce السلطان الملك الاشرف كجك بن

• In marg. sine art. scriptum est خضر.

السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون, natus annos 12.

Obiit ·al-Qāhirae الامير سيف الدين طقزدمر الحموى نائب السلطنة بدمشق *

Obiit comprehensus Alexandriae الامير سيف الدين آل ملك الناصرى نائب السلطنة بالديار المصريّة, natus ultra 90 annos.

Obiit ·al-Qāhirae الامير بدر الدين جنكلى بن محمد ابن البابا العجلى *

Obiit الامير ركن الدين بيبرس الاحمدى, natus ultra 70 annos.

Obiit Tárābolosi قاضى القضاة حسام الدين ابو محمد الحسن بن معين الدين ابى البركات رمضان بن الحسن القرمى الشافعى, natus annos 66.

Obiit ·al-Qāhirae القاضى ضياء الدين ابو عبد الله محمد ابن ابرهيم بن عبد الرحمن المناوى الشافعى, natus annos 91.

Obiit ·al-Qāhirae العلامة تاج الدين ابو الحسن على بن عبد الله بن ابى الحسن بن ابى بكر الاردبيلى الشافعى *

Obiit Damasci الشيخ نجم الدين ابو بكر بن الشيخ شمس الدين ابى[*] عبد الله محمد بن عمر بن ابى بكر ابن قوام البالسى الصالحى *

Obiit Damasci الصاحب بهاء الدين ابو بكر بن موسى ابن شكرة الحلبى ناظر الدواوين بدمشق, natus annos 60.

Anno 747

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك المظفر حاجى بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاون الصالحى *

---

[*] In Cod. est ابو.

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين طقتمر الاحمدى *

Cui brevi post in eandem dignitatem successit الامير سيف الدين بَيْدمُر البَدْرى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن الصاحب شرف الدين ابى محمد يعقوب بن عبد الكريم بن ابى المعالى الحلبى الشافعى *

Halebi, hujus loco, idem munus obtinuit الامير جمال الدين ابو اسحق ابرهيم بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود ابن سَلمان الحلبى *

Regio Halebensis magno locustarum agmine infestata fuit.

Interfectus est بقلعة الجبل, al-Qāhirae, السلطان الملك الكامل شعْبان بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون, natus circiter 20 annos.

Obiit al-Qāhirae الامير سيف الدين ارْغون العَلاّى.

Obiit Tarābolosi قاضى القضاة شهاب الدين ابو العباس احمد بن شرَف بن منصور الزرعى الشافعى الحاكم بطرابلس *

Obiit Damasci الرئيس تاج الدين ابو عبد الله محمد ابن زين الدين ابى محمد الخضر[a] بن عبد الرحمن بن سَلمان بن احمد بن على المصرى صاحب ديوان الانشاء بدمشق, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الامام سيف الدين ابو بكر عبد الله بن الحريرى الدمشقى الشافعى[b] *

Obiit الشيخ ابو عبد الله محمد بن محمد بن عمر بن ابى بكر بن قوام البالِسى الصالحى, بسفح قاسِيُون, juxta Damascum *

Anno 748

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك

[a] In marg. est خضر. [b] In marg. legitur: سيف الدين الحريرى.

الناصر حَسَن بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون *

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين بيبغاروس * القاسمى *

Ibidem Wezîratum obtinuit الامير سيف الدين منجك الناصرى *

Halebi Vicariatus devenit ad الامير سيف الدين ارغون شاه الناصرى *

Cui brevi post successit الامير فخر الدين اياز الناصرى *

Et hunc quoque, eodem vertente anno, excepit الامير سيف الدين ارقطاى الناصرى *

Inter Arabes principatum adeptus est الامير احمد بن الامير مُهنّا بن الامير عيسى بن مُهنا بن مانع بن حديثة ابن غضيّة بن فضل بن ربيعة *

Damasci قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو عبد الله محمد بن زين الدين ابى محمد عبد الرحيم بن على ابن عبد الملك السُّلمى المسلاتى المالكى *

Halebi شهاب الدين ابو العباس احمد بن امين الدين ابى محمد يَاسِين بن محمد الربَاحى المالكى *

Et in eâdem urbe etiam شرف الدين ابو البركات موسى ابن جمال الدين ابى الجُود فيّاض بن عبد العزيز بن فيّاض المقدسى الحنبلى *

Bellum intestinum inter Arabes gestum est, cujus causa fuit odium Emiri eorum, Saifi ibn-Façl ibn-Isâ, in filios patrui sui Mohanna-i ibn-Isâ. Qui postquam Saifum vice-

* Sic recte in marg. legitur. In textu hîc offertur بيبغا; inferius tamen, ubi de eodem viro agitur, nomen integre scriptum est.

rant et Emirum constituerant Ahmedem ibn-Mohanna (vid. pag. superioris vs. 13 seqq.), res pacatae sunt.

Per anni sterilitatem magna annonae penuria fuit in Aegypto et Syriâ.

Auctor hujus libri excerptum composuit ex dīwāno poëtae الاديب نجم الدين ابى عبد الله محمد بن المعَلِّم الواسطى, quod inscripsit: ‘تحيّة المسَلِّم’ من شعر ابن المعَلِّم.

Occisus est sub قلعة الجبل, al-Qāhirae, السلطان الملك المظفر حاجى بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون, natus circiter 20 annos.

Occisus est Qāqūni الامير سيف الدين يلبُغا اليَحْيَاوى نائب السلطنة بدمشق, natus ultra 20 annos.

Occisi sunt بقلعة الجبل Emiri شمس الدين اقسُنقر الناصرى, et سيف الدين مَلكتمر الحجازى[a].

Obierunt comprehensi Gazae Emiri سيف الدين بَيْدَمُر البدرى نائب السلطنة بطرابلس وحلب, et نجم الدين محمود بن شروين العراقى وزير مصر*

Obiit Damasci الامير حُسام الدين طُرنطاى البشمقدار الناصرى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci الامير علاء الدين على بن الامير شمس الدين قراسُنْقر المنصورى*

Obiit al-Mizzae, prope Damascum, قاضى القضاة عماد الدين ابو الحسن على بن محيى الدين ابى العباس احمد ابن عبد الواحد بن عبد المنعم بن عبد الصمد ابن الطَرسُوسى الحلبى الدمشقى الحنفى, natus annos 79.

Obiit Damasci قاضى القضاة شرف الدين ابو عبد الله محمد بن مُعين الدين ابى بكر بن ظافر بن عبد

[a] In marg. ex his duobus nominibus male unum sic conflatum est: الامير شمس الدين اقسُنقر الحجازى.

الوهاب الهمدانى المصرى المالكى الحاكم بدمشق, natus annos 73.

Obiit Damasci العلامة* شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن احمد بن عثمان بن قايماز بن عبد الله الفارقى الدمشقى الشهير بالذهبى, natus annos 75.

Obiit Damasci الامام قوام الدين ابو عبد الله مسعود ابن محمد بن محمد بن سهل الكرمانى الحنفى, natus ultra 80 annos.

Obiit ·al-Qāhirae الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد ابن فخر الدين ابى المعالى احمد بن قطب الدين ابى الظاهر اسمعيل بن يحيى الانصارى الشهير بابن القطب المصرى, natus ultra 60 annos.

Anno 749

Gravissima pestis per integrum fere annum grassata est, et in Aegypto et Syriâ circiter tertiam hominum partem sustulit. Uno die Ḥalebí ad quingentos, Damasci ad plusquam mille, et in Aegypto ad millia circiter viginti hominum perierunt.

In ·al-Magribí imperium successit الملك ابو عنان الفارسى ابن الملك ابى الحسن على بن الملك ابى سعيد عثمان ابن الملك ابى يوسف يعقوب بن عبد الحق بن محيو ابن حمامة المرينى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est علاء الدين ابو الحسن على بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن ابرهيم بن مصطفى بن سليمان الماردينى الشهير بابن التركمانى الحنفى *

Ḥalebí idem munus obtinuit نجم الدين ابو محمد عبد

---

* In marg. est الحافظ.

القاهر بن شمس الدين ابى يوسف عبد الله بن شرف الدين ابى المحاسن يوسف بن ابى السفاح الحلبى الشافعى *

In eâdem urbe Tabulario praetorio praefectus est الرئيس زين الدين ابو حفص عمر بن شرف الدين ابى المحاسن يوسف بن شمس الدين ابى يوسف عبد الله بن شرف الدين ابى المحاسن يوسف بن ابى السفاح الحلبى *

Obiit in tractu Salamījae الامير احمد بن الامير مُهنّا ابن الامير عيسى بن مُهنّا بن مانع بن حديثة بن غضيّة بن فضل بن رَبيعة الحاكم على العرب, natus ultra 50 annos.

Obiit Ḥalebi قاضى القضاة نور الدين ابو عبد الله محمد ابن شرف الدين ابى المعالى محمد بن علاء الدين ابى عبد الله محمد بن عبد القادر بن عبد الخالق بن خليل بن مُقلّد بن جابر الانصارى الشهير بابن الصائغ الشافعى الحاكم بحلب, natus ultra 70 annos.

Obiit Çafadi قاضى القضاة ابو حفص عمر بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن عبد الحاكم بن عبد الرزّاق البلفيآى الشافعى الحاكم بصَفد[a], natus prope 70 annos.

Obiit al-Qāhirae, peste correptus, العلامة شمس الدين ابو عبد الله[b] محمد بن احمد بن عثمان بن ابرهيم ابن عدلان الكنانى الشافعى, natus annos 86.

Obiit Bilbîsi القاضى زين الدين ابو حفص عمر بن عامِر ابن الخضر بن ربيع العامِرى الغزّى الشافعى, natus annos 71.

Obiit Damasci الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد ابن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى بن فضل الله ابن مُجَلّى القرشى العُمرى الشافعى, natus annos 50.

---

[a] In marg. scriptum est: القاضى زين الدين البلفياى.

[b] الله deëst in Cod.

Obiit Damasci الامام تاج الدين ابو محمد عبد الرحيم
ابن قاضى القضاة جلال الدين ابى المعالى محمد بن
القاضى سَعْد الدين ابى القاسم عبد الرحمن بن امام
الدين ابى المعالى عمر بن احمد بن محمد بن عبد
الكريم القزوينى الدمشقى الشافعى, natus ultra 40 annos.

Obiit Halebi الرئيس جمال الدين ابو الربيع سليمان بن
ابى الحسن بن سليمان بن رَيّان الطآى, natus annos 86.

Obiit Damasci العلامة نور الدين ابو محمد فرج بن
محمد بن احمد الاردبيلى الشافعى*

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن على بن
محمود بن حميد القونوى الحنفى, natus annos 60.

Obiit Miçri الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد بن
احمد بن عبد المؤمن الاشعَردى الدمشقى الشهير
بابن اللبّان الشافعى, natus annos 69.

Obiit Halebi الامام جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن
المظفر بن عمر بن محمد بن ابى الفوارس
ابن على المعَرى الحلبى الشهير بابن الوَرْدى الشافعى,
natus ultra 70 annos.

Obiit Halebi الامام زين الدين ابو حفص عمر بن المظفر
ابن عمر بن محمد بن ابى الفوارس بن على المعرى الحلبى
الشهير بابن الوَرْدى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الرئيس زين الدين ابو حفص عمر بن
داود بن هارون بن يوسف بن على الحارثى الصفَدى مُوَقع
الدسْت بالديار المصريّة, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الرئيس مُعين الدين ابو محمد عبد اللطيف
ابن تاج الدين ابى المحاسن يوسف بن اسمعيل بن عبد
الكريم بن عثمان بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد

* In Cod. *hic* male scriptum est الفوّاس; sed vide articulum sequentem.

الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى, natus ultra 70 annos.

Obiit in Aegypto الامام كمال الدين ابو الفضل جعفر بن ثعلب بن جعفر الادفوى الشافعى *

Obiit Damasci الحافظ نجم الدين ابو عبد الله سعيد ابن عبد الله الدهلى الحنبلى, natus circiter 40 annos.

Obiit الشيخ بهاء الدين, juxta Damascum, بسفح قاسيون ابو الحسن على بن عز الدين ابى حفص عمر بن احمد بن عمر المقدسى الصالحى, natus ultra 80 annos.

Obiit Halebi الاديب جمال الدين ابو اسحق ابرهيم بن علاء الدين ابى الحسن على بن ابرهيم بن صالح بن هاشم بن ابى حامد عبد الله بن عبد الرحمن بن الحسن ابن[a] العجمى الحلبى, natus ultra 40 annos.

Obiit in Aegypto الاديب جمال الدين ابو اسحق ابرهيم ابن على بن ابرهيم الشهير بالمعمار الحجازى المصرى *

Anno 750

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين ايتمش الناصرى *

Halebi eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين ارغون الكاملى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو محمد عبد الله بن قاضى القضاة علاء الدين ابى الحسن على الماردينى الحنفى[b] *

Ibidemque تاج الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة علم الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى شمس الدين ابى بكر بن عيسى بن بدران السعدى الاخنائى المالكى *

---

[a] Hoc ابن in ipso textu omissum est.

[b] In marg. scriptum est القاضى جمال الدين بن التركمانى. Conf. supra p. 388 vs. 5 a f. seqq., et paullo inferius p. 392 vs. 13 seqq.

Damasci eodem munere ornatus est جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن تقى الدين ابى محمد عبد الله بن محمد بن محمود المقدسى المَرْداوى الحنبلى *

Et Halebi فخر الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى نجم الدين ابى عمرو عثمان بن احمد بن عمرو بن محمد الزرعى الشافعى *

Obiit extra Halebum, Damascum profectus ad Vicariatum in hac urbe adeundum, الامير سيف الدين ازْتطاى الناصرى, ناثب السلطنة بحلب, natus annos 80.

Occisus est بالمَنَيْبع, extra Damascum, الامير سيف الدين ارْغون شاه الناصرى نائب السلطنة بدمشق *

Obiit al-Qâhirae قاضى القضاة علاء الدين ابو الحسن على بن العلامة فخر الدين ابى عَمْرو عثمان بن ابرهيم ابن مصطفى بن سليمان الماردينى الشهير بابن التركمانى الحنفى الحاكم بالديار المصريّة *

Obiit al-Qâhirae قاضى القضاة تقىّ الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى شمس الدين ابى بكر بن عيسى بن بَدْران السعْدى الاخناى المالكى الحاكم بالديار المصريّة *

Obiit Damasci قاضى القضاة علاء الدين ابو الحسن على ابن العلامة زين الدين ابى البركات المنجّا بن عماد الدين ابى عمرو عثمان بن اسعد بن المنجّا التنوخى الدمشقى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus annos 73.

Obiit Halebi قاضى القضاة نجم الدين ابو محمد عبد القاهر بن شمس الدين ابى يوسف عبد الله بن شرف الدين ابى المحاسن يوسف بن ابى السفاح الحلبى الشافعى, natus ultra 50 annos.

Obiit al-Qâhirae العلامة شمس الدين ابو الثنا محمود ابن ابى القاسم بن احمد الاصبهانى الشافعى *

Obiit in valle Minâ, prope Meccam, الامام نجم الدين

ابو محمد عبد الرحمن بن يوسف بن ابرهيم بن محمد ابن ابرهيم بن علي القرشى الاصفونى الشافعى*

Obiit Damasci الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن سَعْد بن محمد بن احمد الغسّانى الاندرشى النحوى *

Obiit Bagdādi الشيخ صَفِىّ الدين ابو الفضل عبد العزيز ابن سَرَايا بن على بن ابى القاسم بن احمد بن ابى نصر الطآى السنبسى الحلى, natus 73 annos.

Obiit Halebi الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن بهاء الدين ابى المحاسن يوسف بن احمد بن عبد العزيز ابن محمد بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن[a] بن العجمى الحلبى الشافعى, natus ultra 50 annos.

Obiit Damasci الشيخ جمال الدين ابو محمد يوسف بن سليمان بن ابى الحسن بن ابرهيم الطآى النابلسى الصُّوفى*

Obiit Halebi المولى شمس الدين ابو المعالى محمد بن الرئيس بهاء الدين ابى محمد عبد الرحمن بن ضياء الدين ابى المعالى محمد بن محمد بن عبد القاهر بن عبد الواحد بن هبة الله بن طاهر بن يوسف النصيبى الحلبى, natus annos 45.

Obiit Halebi المولى كمال الدين ابو حفص عمر بن الشيخ شرف الدين ابى عبد الله محمد بن هاشم بن عشائر الحلبى الشافعى, natus annos 40.

Obiit Çibrīni, vico Halebensi, الشيخ ابو الحسن على بن الشيخ ابى عبد الله محمد بن نبهان بن عمر بن نبهان ابن علوان بن غبار الحلبى الجبرينى, natus ultra 50 annos.

Obiit Halebi الشيخ صدر الدين ابو الربيع سليمان بن داود بن ابرهيم بن داود بن سليمان الشهير بابن العطّار الدمشقى[b], natus annos 63.

[a] In Cod. male scriptum est الحسين.

[b] In marg. scriptum est: صدر الدين الحاسِب.

Anno 751

Exercitus Syriae, duce ʿEmīro سيف الدين اصلان الناصرى نائب حماة, tetendit ad urbem Singārí, quae occupata fuerat ab حسن بن هندو التتارى ومن معه من العرب والتركمان. Post gravem et diuturnam obsidionem arx ejus in deditionem venit, et urbs ad Sultani obsequium rediit.

In Aegypto multi ʿEmīrí comprehensi et in vincula conjecti sunt. Inter quos principes erant الامير سيف الدين يَلْبُغا* القاسِمى نائب السلطنة بالديار المصريّة, et is qui Wezīrí munere in eâ regione fungebatur.

Ḥalebí Tabulario praetorio praefectus est الشريف شهاب الدين ابو عبد الله الحسين بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الحسين الشهير بابن قاضى العسكر الحسَيْنى المصرى *

Obiit العلامة فخر الدين ابو عبد الله محمد بن تاج الدين ابى الحسن على بن ابرهيم بن عبد الكريم المصرى الشافعى *

Obiit Damasci العلامة شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن ابى بكر بن ايوب الشهير بابن قيم الجوزية الزرَعى الحلبى *

Obiit Damasci العَدْل شهاب الدين ابو العباس احمد بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن زين الدين ابى محمد المهَذّب بن ابى الغنائم بن ابى القاسم التنوخى الدمشقى, natus ultra 50 annos.

Anno 752

Aegypti et Syriae imperium devenit ad السلطان الملك الصالح صالح بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاون *

---

* In Cod. hic male scriptum est بلبغا.

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين ازغون الكاملى *

Halebi, hujus loco, idem munus obtinuit الامير سيف الدين بَيْبُغارُوس القاسِمى *

Halebi قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو اسحق ابرهيم بن قاضى القضاة ناصر الدين ابى عبد الله محمد ابن قاضى القضاة كمال الدين ابى حفص عمر بن قاضى القضاة عز الدين ابى البركات عبد العزيز بن جَرادة العُقيلى الشهير بابن العَديم الحلبى الحنفى *

Et in eâdem urbe etiam زين الدين ابو حفص عمر بن سَعيد بن يحيى التلمسانى المالكى *

Ibidem Tabulario praetorio praefectus est الرئيس جمال الدين ابو اسحق ابرهيم بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود بن سَلمان الحلبى *

Ibidem, jussu Emiri سيف الدين بيبغاروس القاسِمى ناتب السلطنة بحلب, vir aliquis, qui Curiae adscriptus erat (بعض المباشرين بديوان حلب السلطانى), ob vini usum, cui immodice indulgebat, super camelo ligatus per urbem circumvectus est.

Obiit بجبال المصامدة, imperio exutus, الملك ابو الحسن على بن الملك ابى سَعيد عثمان بن الملك ابى يوسف يعقوب بن محيو بن حمامة المرينى* *

Obiit Damasci الامير سيف الدين طشبغا الدوادار الناصرى.

Obiit Halebi قاضى القضاة ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة كمال الدين ابى حفص عمر بن قاضى القضاة عز الدين ابى البركات عبد العزيز بن الصاحب محيى الدين ابى عبد الله محمد بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن قاضى القضاة جمال الدين

---

* In marg. legitur: الملك ابو حسين المرّينى.

ابى الفضل هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن ابى جَرادة العُقيلى الحلبى الشهير بابن العَديم الحنفى, natus annos 63.

Obiit Ḥalebi الرئيس[a] شمس الدين ابو العباس احمد بن قطب الدين ابى طالب عبد الرحمن بن عماد الدين ابى بكر محمد بن الامام كمال الدين ابى القاسم عمر بن الشهيد شهاب الدين ابى صالح عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن[b] العَجَمى الحلبى الشافعى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci الامام تاج الدين ابو عبد الله محمد بن ابرهيم بن يوسف بن حامد المرّاكشى الشافعى, natus annos 52.

Anno 753

ʿEmīrus سيف الدين بيبُغاروس القاسمى نائب السلطنة بحلب, imperium affectans, magnas in Syriâ turbas excitavit. Adjunxerunt se illi ʿEmīrus زين الدين قراجا بن دُلغادر مُقدم التركمان, et Vicarii Ḥamāṯae, Tarābolosi et Çafadi. Cum suis, quas Ḥalebi habebat, et cum illorum copiis versus Damascum tetendit, et loca huic urbi vicina misere depopulatus est. Audito vero, Sultanum cum exercitibus Aegyptiis contra se egressum esse, Damasco relictâ, Ḥalebum repetiit: cujus incolae portam urbis ei clauserunt, et frustra a copiis ejus oppugnati sunt. Hinc quoque in fugam actus, tandem cum conjuratis suis (excepto Qarāgā) in manus Sultani traditus et hujus jussu interfectus est.

Venit (ut e supra dictis jam apparuit) Sultanus الملك الصالح صالح cum exercitibus suis in Syriam, et res turbatas rebellibus profligandis et interficiendis pacavit. Auctor libri de hac re gestâ scripsit مَقامة, cui titulum dedit: مروج الفروس فى خروج بيبغاروس *

---

[a] In marg. est الخطيب.

[b] Hoc بن deëst in textu.

In Califa*tum* successit الامام المعتضد بالله ابو بكر بن الامام المستكفى بالله ابى الربيع سليمان بن الامام الحاكم بامر الله ابى العباس احمد الهاشمى العبّاسى *

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين ارْغون الكاملى *

Damasci, hujus loco, eandem dignitatem obtinuit الامير علاء الدين على الماردينى الناصرى *

Halebi قاضى القضاة constitutus est كمال الدين ابو القاسم عمر بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن هبة الله المعَرّى الحلبى الشافعى *

Cui tamen brevi post, in dignitatem suam restitutus, successit نجم الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى فخر الدين ابى عَمْر عثمان بن احمد الزرَعى الشافعى *

In eâdem urbe prodiit vir quidam, appellatus وَضّاح الخياط, qui Prophetam se esse jactabat. In carcere inclusus, per metum mortis ad sanam mentem rediit factique poenitentiam ostendit. Ad Islām*um* reversus, in vitâ servatus est.

Obiit al-Qāhira*e* Califa الحاكم بامر الله ابو العباس احمد ابن الامام المستكفى بالله ابى الربيع سليمان الخ[a] *

Obiit in terris suis [c]صاحب الروم[b]....النوين ارتنا بن.

Obiit al-Qāhira*e* الرئيس شمس الدين ابو اسحق ابرهيم ابن الرئيس جمال الدين ابى على عبد الرحيم بن الصاحب فتح الدين ابى بكر عبد الله بن الصاحب عز الدين ابى حامد محمد بن محمد بن محيى الدين خالد بن محمد بن نَصْر المخزومى الشهير بابن القيسَرانى الحلبى المصرى[d], natus ultra 60 annos.

---

[a] Vide porro hanc genealogiam supra, p. 372 vs. 4 a f. seqq.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est. [c] In marg. scriptum est: الملك ارتنا صاحب الروم *

[d] In marg. legitur: شمس الدين القيسَرانى.

Obiit Damasci الرئيس شهاب الدين ابو الفضل يحيى ابن الرئيس عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن الرئيس شرف الدين ابى عبد الله محمد بن الصاحب فتح الدين ابى بكر عبد الله بن الصاحب عز الدين ابى حامد محمد بن محمد بن خالد بن محمد بن نصر المخزومى الشهير بابن القيسرانى الحلبى الدمشقى, natus ultra 50 annos.

Obiit Damasci العلامة بهاء الدين ابو احمد محمد بن الشيخ علاء الدين ابى الحسن على بن سعيد بن سالم الانصارى الدمشقى الشهير بابن امام المشهد الشافعى[a], natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الامام علاء الدين ابو الحسن على بن الامام شرف الدين ابى عبد الله الحسين بن على بن اسحق بن سلام بن عبد الوهاب بن الحسن بن سلام الدمشقى الشافعى, natus ultra 40 annos.

Obiit Halebi العدل زين الدين ابو حفص عمر بن القاضى نجم الدين ابى محمد عبد الصمد بن محمد الانطاكى الحلبى الشهير بالزاهد الشافعى[b], natus ultra 40 annos.

Obiit Damasci الاديب بدر الدين ابو على الحسن بن على بن حمد الغزى, natus ultra 50 annos.

Anno 754

Egressus est Emir*us* سيف الدين ارغون الكاملى نائب السلطنة بحلب cum copiis Haleb*ensibus* ad urbem Ablosteini, in quam se receperat rebellis الامير قراجا بن دلغادر مقدم التركمان. Urbem ab incolis desertam videns, propere destruxit moenia ejus, ipsamque totam demolitus est. Tum perrexit ad investigandum Qarāgā*um*, eumque persecutus adegit ad confugiendum in Rūm*aeorum* terras. Ubi ab ابن ارتنا

[a] In marg. legitur: بهآ الدين امام المشهد.

[b] In marg. scriptum est: زين الدين الزاهر.

عظيم الروم comprehensus et in vincula conjectus est: mox ad Sultanum in Aegyptum transmissus, mortem oppetiit.

Auctor hujus libri excerptum composuit ex opere 'Imâmi ابى عبد الله البُخارى, cui nomen dedit: ارشاد السامع والقارى' من صحيح ابى عبد الله البخارى': in quo circiter mille traditiones descripsit.

Obiit Damasci الامير بدر الدين مسعود بن اوحد بن مسعود بن الخطير*

Obiit Halebi الرئيس زين الدين ابو حفص عمر بن شرف الدين ابى المحاسن يوسف بن عبد الله بن يوسف ابن ابى السفاح الحلبى, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد بن الرئيس شرف الدين ابى بكر بن الرئيس شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود ابن سَلمان الحلبى الدمشقى*

Obiit Miçri المسْند صدر الدين ابو الفتح محمد بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن ابرهيم بن ابى القاسم الميدومى المصرى, natus annos 90.

Anno 755

In Aegypti et Syriae imperium restitutus est السلطان الملك الناصر حَسَن بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون*

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين طاز الناصرى*

In eâdem urbe, intra portam quae Qinnesrînum ducit, conditum fuit Nosocomium ab 'Emîro سيف الدين ارْغون الكاملى*

Composuit auctor hujus libri excerptum ex dîwâno poëtae الاديب البارع ابى اسحق ابرهيم بن عثمان بن محمد الغزى, quod inscripsit: قواعد ابرهيم.

Obiit Tarâbolosi الامير سيف الدين ايتمش الناصرى نائب السلطنة بطرابلس *

Obiit Damasci القاضى جمال الدين ابو الطيّب الحسين ابن قاضى القضاة تقى الدين ابى الحسن على بن القاضى زين الدين ابى محمد عبد الكافى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمام بن يوسف بن موسى بن تمام الانصارى السبكى الشافعى, natus annos 34.

Obiit Damasci القاضى جمال الدين ابو اسحق ابرهيم بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن يوسف الاربَلى الغزى الشهير بالحُسْبانى الشافعى نائب الحكم بدمشق, natus ultra 80 annos.

Obiit al-Mauçili العلامة زين الدين ابو الحسن على بن الحسين بن القاسم بن منصور بن على الموصلى الشهير بابن شيخ العَوْنية[a] الشافعى, natus annos 74.

Obiit Halebi الشريف علاء الدين ابو الحسن على بن الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن بن زهرة بن الحسن بن زهرة[b] الحلبى نقيب السادة الاشراف بحلب, natus ultra 70 annos.

Obiit Qûçi in vinculis الوزير عَلم الدين ابو المعالى عبد الله بن تاج الدين ابى عبد الله احمد بن ابرهيم الشهير بابن الزنبُورى[c] المصرى *

Obiit in Aegypto الوزير مُوَفق الدين ابو الفضل هبة الله ابن سَعِيد الدولة المصرى *

Obiit Damasci الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد بن ابى محمد عبد الله بن شهاب الدين ابى العباس احمد ابن القاضى شمس الدين ابى الظاهر ابرهيم بن المسَلم

---

[a] In Cod., tam in textu quam in marg., scriptum est العَوْينة.

[b] In Cod. hîc etiam additum est الحسن.

[c] In marg. scriptum est: علم الدين ابن الزنبُور.

ابن هبة الله بن حسّان بن محمد بن منصور بن احمد الجهنى الشهير بابن البارزى الحموى ناظر الاوقاف بدمشق, natus ultra 80 annos.

Obiit Hierosolymis الشيخ سراج الدين ابو حفص عمر بن القدوة نجم الدين ابى محمد عبد الرحمن بن الحسين ابن يحيى بن عبد المحسن القبابى الحنبلى *

Obiit Damasci الامام فخر الدين ابو طالب احمد بن على بن احمد الكوفى البغدادى الشهير بابن الفصيح الحنفى, natus prope 80 annos.

Obiit Damasci الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن شجاع الدين ابى محمد عبد الرحمن بن عبد الله الظاهرى الدمشقى الشافعى, natus ultra 80 annos.

Obiit Halebi الشيخ جمال الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ علاء الدين ابى الحسن على بن الحسن الهروى الحلبى الشهير بالشيخ زاده الحنفى[a], natus ultra 60 annos.

Anno 756

Damasci قاضى القضاة constitutus est تاج الدين ابو نصر عبد الوهاب بن قاضى القضاة تقى الدين ابى الحسن الانصارى السبكى الشافعى *

In Aegypto denuo hanc dignitatem obtinuit تاج الدين. ابو عبد الله محمد بن القاضى شمس الدين ابى بكر بن عيسى بن بدران السعدى الاخنائى المالكى *

Halebi شهاب الدين ابو العباس احمد بن امين الدين ابى محمد ياسين بن محمد الرباحى المالكى *

Auctor hujus operis composuit librum suum, inscriptum نسيم الصبا[b] *

[a] In marg. legitur: جمال الدين زاده.

[b] In textu perperam scriptum est الصيا. In marg. vera lectio offertur.

Idem hoc anno, se oblectandi causâ, Tarābolosum ivit, et in amoenâ hac urbe biennium transegit.

Obiit ·al-Qāhirae قاضى القضاة تقى الدين ابو الحسن على ابن تمام بن يوسف بن موسى بن تمام الانصارى السبْكى الشافعى, natus annos 73.

Obiit ·al-Qāhirae قاضى القضاة نور الدين ابو الحسن على ابن عبد النصير بن على السخاوى المصرى المالكى الحاكم بالديار المصريّة *

Obiit Halebi قاضى القضاة زين الدين ابو حفص عمر بن سَعيد بن يحيى التلمسانى المالكى الحاكم بحلب, natus ultra 60 annos.

Obiit ·al-Bīrae الامير شرف الدين موسى بن عبد الله الناصِرى نائب السلطنة بالبيرة[a], natus annos 70.

Obiit Hierosolymis الرئيس تاج الدين ابو محمد بن عبد المنعم بن عبد العزيز بن عبد الحق السعْدى المصرى الشهير بابن البارنبارى *

Obiit Halebi المولى كمال الدين ابو اسحق ابرهيم بن الرئيس جمال الدين ابى الربيع سليمان بن الحسن بن سليمان بن رَيّان الطآى الحلبى, natus infra 40 annos.

Obiit in viâ, quae in ·al-Higāzum ducit, الاديب شمس الدين ابو عبد الله محمد بن يوسف بن عبد الله الشهير بالخياط الدمشقى *

Anno 757

Bagdādi, post patris mortem, summa res pervenit ad الشيخ اوَيْس بن الشيخ حسن بن حسين بن اقبغا ابن ايلكان *

Halebi قاضى القضاة كمال الدين ابو القاسم constitutus est

[a] In marg. scriptum est: الامير شرف الدين موسى الحاجب.

عمر بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن هبة الله المعرّى الحلبى الشافعى *

Franci, qui jam superiori anno Tarābolosi regionem infestaverant et multos inde captivos secum abduxerant, nunc iterum ad eandem oram appulerunt et agrum urbis depopulati sunt. Repulit tamen illos et in fugam conjecit Emirus سيف الدين منجك الناصرى نائب السلطنة بطرابلس *

Auctor hujus libri composuit opus, inscriptum: توشيح التوضيح *

Idem legit كتاب الاعتقاد للامام الحافظ ابى بكر احمد بن الحسين البيهقى, et excerptum inde fecit, cui titulum dedit: الكوكب الوقاد' من كتاب الاعتقاد' *

Obiit Bagdādi الشيخ حسن بن حسين بن اتبغا بن ايلكان الحاكم ببغداد[a] *

Obiit Halebi قاضى القضاة نجم الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن احمد ابن عمرو بن محمد الزرعى الشافعى الحاكم بحلب, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الشريف شرف الدين ابو الحسن على ابن الحسين بن محمد الحسينى الشافعى نقيب السادة الاشراف بالديار المصرية[b] *

Obiit Damasci الشيخ ابو حفص عمر بن جامع بن يوسف السلامى الدمشقى *

Anno 758

Initium fecit Sultanus al-Malico-'n-Nāçir Hasan magna illa aedificia condendi, quae exstruxit تحت قلعة بالرميلة

[a] In marg. legitur: الشيخ حسن صاحب بغداد.

[b] In marg. scriptum est: السيد شرف الدين النقيب.

الجبل ظاهر القاهرة: in quibus erant Templum amplissimum et quatuor مدارس.

Damasci قاضى القضاة constitutus est شرف الدين ابو العباس احمد بن القاضى شهاب الدين ابى عبد الله الحسين بن سليمان بن فزارة الكفرى الحنفى *

Occisus est بقلعة الجبل, ·al-Qāhirae, الامير سيف الدين شيخو الناصرى, natus ultra 50 annos.

Obiit Hierosolymis الامير سيف الدين ازغون الكاملى, natus infra 30 annos.

Obiit Ḥamāṯae الامير عماد الدين اسمعيل بن الملك الافضل محمد بن الملك المؤيّد اسمعيل بن الافضل على بن المظفر محمود بن المنصور محمد بن المظفر عمر بن شاهنشاه ابن ايوب بن شادى بن مروان, natus 20 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة نجم الدين ابو اسحق ابرهيم ابن قاضى القضاة عماد الدين ابى الحسن على بن محيى الدين ابى العباس احمد بن عبد الواحد بن عبد المنعم ابن عبد الصمد بن الطرسوسى الدمشقى الحنفى الحاكم بدمشق *

Obiit ·al-Qāhirae العلامة قِوام الدين امير كاتِب بن امير عمر بن امير غازى الفارابى الإتقانى الحنفى *

Obiit ·al-Qāhirae المحدّث شهاب الدين ابو العباس احمد ابن عبد الرحمن بن ابرهيم بن عبد المحسن العَشجَدى الشافعى *

Anno 750

Ḥalebi Vicariatum obtinuit الامير سيف الدين منجك الناصرى *

Qui brevi post Damasci in eâdem dignitate constitutus est. Ejus locum Ḥalebi occupavit الامير علاء الدين على الماردينى *

In Aegypto قاضى القضاة factus est بهاء الدين ابو محمد عبد الله بن عبد الرحمن بن عقيل المصرى الشافعى *

Damasci idem munus adeptus est بهاء الدين ابو البقا محمد بن القاضى سديد الدين ابى محمد عبد البرّ بن يحيى بن على الانصارى السُّبْكى الشافعى *

Et in eâdem urbe etiam جمال الدين ابو الثنا محمود بن سراج الدين ابى العباس احمد بن مسعود القونوى الحنفى *•

Et شرف الدين ابو العباس احمد بن عبد الرحمن بن محمد البغدادى المالكى *

Auctor hujus libri Halebo Damascum profectus est, in comitatu Emiri منجك (vide superioris pag. vs. 5 a f. seqq.), et tres in hac urbe annos transegit. Composuit ibi, tempore adventûs sui, librum poëtici argumenti, inscriptum المختار.

Obiit in urbe Fâsi الملك ابو عنان فارس بن الملك ابى الحسن على بن الملك ابى يوسف يعقوب بن عبد الحق ابن مَحْيُو بن حَمامة المرّينى صاحب المغرب *

Obiit comprehensus et bonis suis spoliatus الامير سيف الدين صَرغتمش الناصرى *

Obiit Damasci الرئيس شرف الدين ابو البقا خالد بن الرئيس عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن الرئيس شرف الدين ابى عبد الله محمد بن الصاحب فتح الدين ابى بكر عبد الله بن الصاحب عزّ الدين ابى حامد محمد ابن محمد بن خالد بن محمد بن نَصْر المخزومى الشهير بابن القيسرانى الحلبى الدمشقى, natus ultra 50 annos.

Obiit Damasci المحدّث شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن المحدّث سَعْد الدين ابى محمد يحيى بن محمد ابن سَعْد المقدسى الصالحى, natus ultra 50 annos.

---

* In marg. legitur: القاضى بهاء الدين بن السراج.

Anno 760

Ḥalebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين بَكتمر المؤمنى *

Quem, anno ad finem vergente, excepit الامير سيف الدين بَيْدَمُر الخوارزمى *

Damasci eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين اسَندمُر الزَيْنى *

Auctor hujus operis librum scripsit de laudibus Damasci, cui titulum dedit: 'شَنْف السامِع' فى وصف الجامع.

Occisus est الاميرسيف الدين بن الامير فضل بن الامير عيسى بن مُهَنّا بن مانِع بن حُدَيثة بن غضيّة بن فضل ابن رَبيعة *

Obiit الامير عز الدين طقطاى الدوادار الصالحى.

Obiit بذات حج, in viâ quae ad al-Ḥigāzum ducit, قاضى القضاة تقى الدين ابو المظفر محمود بن الشيخ بدر الدين ابى عبد الله محمد بن عبد السلام بن عثمان القيسى الحَمَوى الشهير بابن الحَكِيم الحنفى الحاكم بحماة, natus ultra 60 annos.

Obiit Ḥalebi الرئيس جمال الدين ابو اسحق ابرهيم بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود بن سَلْمان بن فهْد الحلبى, natus annos 84.

Obiit Damasci الرئيس عَلم الدين ابو عبد الله محمد ابن قطب الدين ابى العباس احمد بن مُفضّل الدمشقى, natus ultra 60 annos.

Obiit Ḥalebi المولى تاج الدين ابو العباس احمد بن الشيخ محيى الدين ابى زكريّا يحيى بن بدر الدين ابى عبد الله محمد بن ابى القاسم بن على بن ابى الفضل العَدَوى الدمشقى الشهير بابن السكاكِرى الحنفى, natus annos 65.

Anno 761

Expeditionem fecit Emīrus سيف الدين بَيْدَمُر الخوارزمى نائب السلطنة بحلب in regionem Sīsanam, et Adanae ae Tarasūsi urbes obsedit cepitque. Expugnavit etiam Mopsuestiae arcem et alia castella.

Detectus est et comprehensus Damasci Emīrus سيف الدين منجك الناصرى, postquam in hac urbe circiter annum delituerat, Sultani vindictae se subducens. A quo tamen, postquam in praesentiam ejus admotus fuit, benigne acceptus et honorifice in libertatem restitutus est.

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين بَيْدَمُر الخوارزمى *

Halebi idem munus obtinuit الامير شهاب الدين احمد ابن القشتمرى *

In hac urbe Tabulario praetorio praefectus est الرئيس صلاح الدين ابو الصفا خليل بن ايبَك الصفدى *

Quem brevi post excepit الرئيس ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن الصاحب شرف الدين ابى محمد يعقوب بن عبد الكريم بن ابى المعالى الحلبى *

Damasci eodem munere ornatus est الرئيس امين الدين ابو عبد الله محمد بن الرئيس جمال الدين ابى العباس احمد بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن جمال الدين ابى الفضل محمد بن نَصْر الله بن مظفر بن اسعد بن حمزة التيمى الشهير بابن القلانسى الدمشقى *

Obiit al-Qāhirae القاضى فخر الدين ابو عبد الله محمد ابن محمد بن مِسْكين الشافعى نائب الحكم بالقاهرة, natus annos 93.

Obiit in al-Jemane القاضى صدر الدين ابو الربيع سليمان ابن داود بن سليمان بن محمد بن عبد الحق الحنفى, natus annos 63.

Obiit Hierosolymis العلامة صلاح الدين إبو سَعيد خَليل ابن كيْكلدى العلآى الدمشقى الشافعى, natus annos 67.

Obiit al-Qāhirae العلامة جمال الدين ابو محمد عبد الله بن يوسف بن احمد بن هِشام الانصارى النحوى المصرى, natus ultra 50 annos.

Obiit Halebi الشريف زين الدين ابو الحسن على بن الشريف شمس الدين ابى المجد محمد بن الشريف شهاب الدين ابى العباس جعفر بن[a] احمد بن على بن محمد ابن على بن محمد بن عبد الله بن جعفر بن زيد بن جعفر بن ابى ابرهيم محمد الممدوح الحسَيْنى الحلبى, natus annos 66.

Obiit al-Qāhirae الرئيس ضياء الدين ابو المحاسن يوسف ابن ابى بكر بن محمد الشهير بابن خطيب بَيْتِ الآبار الدمشقى[b], natus ultra 70 annos.

Obiit Halebi المولى عز الدين ابو العباس احمد بن الصاحب عماد الدين ابى المعالى سَعِيد بن ريّان الطاءى الحلبى, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الشيخ تقىّ الدين ابو اسحق ابرهيم بن الشيخ بدر الدين ابى عبد الله محمد بن ناهِض بن سالِم بن نَصْر الله الشهير بابن الضرير الحلبى, natus ultra 60 annos.

Anno 762

(a quo incipit Tomus tertius operis)

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك المنصور محمد بن السلطان الملك المظفّر حاجى بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى *

---

[a] Hoc بن deëst in Cod.

[b] In marg. scriptum est: ضياء الدين ابن خطيب الآبار.

Damascum venit hic Sultanus ad res in eâ urbe ordinandas, et a munere amovit Emīrum بَيْدَمُر الخوارزمى.

Cujus loco Vicariatum ibi adeptus est الامير علاء الدين على الماردينى *

Halebi eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين تطلُوبغا الاحمدى *

Et ibidem Tabulario praetorio praefectus est الامير علاء الدين ابو الحسن على بن جمال الدين ابى اسحق ابرهيم ابن حسن بن تميم الحلبى *

Occisus est al-Qāhirae السلطان الملك الناصر حَسَن بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى, natus ultra 20 annos.

Obiit al-Qāhirae, بقلعة الجبل, ab imperio remotus, السلطان الملك الصالح صالح بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى, natus annos 25.

Obiit al-Qāhirae الشريف شهاب الدين ابو عبد الله الحسين بن الشريف شمس الدين ابى المعالى بن الحسين ابن محمد بن الحسين بن الحسن بن زيد الحسَيْنى الشهير بابن قاضى العسكر المصرى الشافعى نقيب الموالى الاشراف بالديار المصريّة, natus annos 64.

Obiit Halebi الشريف بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن الشريف النقيب علاء الدين ابى الحسن على بن الشريف عزّ الدين ابى المكارم حمزة بن الشريف النقيب فخر الدين ابى الحسن على بن الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن بن زُهْرَة بن الحسن بن زُهْرَة الحسَيْنى الحلبى المصرى نقيب الموالى الاشراف بحلب *

Obiit al-Qāhirae الشيخ علاء الدين ابو عبد الله مُغلطاى ابن قليج بن عبد الله البَكجَرى الحكرى الحنفى, natus annos 72.

Obiit in oppido مَعرّة مصرين, sito in agro Halebensi, القاضي شرف الدين ابو محمد موسى بن سِنان بن مسعود بن شبْل الجعفرى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Obiit Gazae الرئيس شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن شرف الدين ابى الروح عيسى بن عيسى بن محمد ابن عبد الوهاب بن ذُوَيْب الشهير بابن قاضى شُهْبَة الاَسَدى الدمشقى *

Obiit Halebi المولى تاج الدين ابو محمد عبد الوهاب ابن الشيخ عز الدين ابى اسحق ابرهيم بن صالح بن هاشم بن ابى حامد عبد الله بن عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى, natus ultra 50 annos.

Obiit Hamātae الاديب شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن على بن محمد الشهير بابن ابى طُرْطُور الغزى, natus annos 77.

Anno 763.

In Califatum successit الامام المتوكل على الله ابو عبد الله محمد بن الامام المعتضد بالله ابى الفتح ابى بكر ابن الامام المستكفى بالله ابى الربيع سليمان الهاشمى العبّاسى *

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين منكلى بغا الشمسى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est بُرْهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن قاضى القضاة عَلم الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى شمس الدين ابى بكر بن عيسى بن بَدْران السعْدى الاخنائى المالكى *

Damasci eodem munere ornatus est بهاء الدين ابو حامد احمد بن قاضى القضاة تقى الدين ابى الحسن على بن القاضى زين الدين ابى محمد عبد الكافى بن على بن تمام الانصارى السبكى الشافعى *

Itemque جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن قاضى القضاة شرف الدين ابى العباس احمد بن القاضى شهاب الدين ابى عبد الله الحسين بن سليمان بن فزارة الكفرى الحنفى *

Et Halebi صدر الدين ابو العباس احمد بن القاضى امين الدين. ابى محمد عبد الظاهر بن محمد الدميرى المالكى*

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس جمال الدين ابو محمد عبد الله بن الرئيس كمال الدين ابى المعالى محمد بن الرئيس عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن الرئيس تاج الدين ابى[a] العباس احمد بن سعيد بن الاثير الحلبى المصرى *

Grando vehemens in Syriâ cecidit, et tantum fuit frigus, ut majora etiam flumina, et ipse Euphrates, gelu constricta, a viatoribus pedibus transirentur.

Auctor hujus operis librum composuit de laudibus Mohammedis, inscriptum: النجم الثاقب فى اشرف المناقب.

Obiit al-Qâhirae Califa الامام المعتضد بالله ابو الفتح ابو بكر بن الامام المستكفى بالله الخ[b] *

Obiit Damasci الامير سيف الدين طاز الناصرى.

Obiit al-Qâhirae قاضى القضاة تاج الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة علم الدين ابى عبد الله محمد ابن القاضى شمس الدين ابى بكر بن عيسى بن بدران السعدى الاخنائى المالكى الحاكم بالديار المصرية *

Obiit Damasci الرئيس ناصر الدين ابو عبد الله محمد ابن الصاحب شرف الدين ابى محمد يعقوب بن عبد الكريم بن ابى المعالى الحلبى الشافعى, natus annos 57.

Obiit Damasci الرئيس امين الدين ابو عبد الله محمد

---

[a] In Cod. est ابو.

[b] Vide porro supra, p. 372 vs. 5 a f. seqq.

ابن الرئيس جمال الدين ابى العباس احمد بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن جمال الدين ابى الفضل محمد ابن نَصْر الله بن المظفّر بن اسعد بن حمزة التميمى الدمشقى الشهير بابن القلانِسى الشافعى, natus annos 63.

Obiit al-Qāhirae الامام شمس الدين ابو امامة محمد بن على بن عبد الواحد بن يحيى بن عبد الرحيم الدكالى المصرى الشهير بابن النقّاش الشافعى, natus annos 43.

Obiit Hamātae الشيخ ابو حفص عمر بن الشحنة الحَمَوى.

Anno 764

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك الاشرف شعبان بن الملك الامجد حسين بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين منكلى بُغا الشمسى *

Halebi idem munus obtinuit الامير سيف الدين قطلوبُغا الاحمدى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس فتح الدين ابو بكر عبد الله بن محمد بن عماد الدين ابى اسحق ابرهيم بن جمال الدين ابى الكرم محمد بن الشهيد الدمشقى الشافعى *

Gravissima pestis Aegyptum et Syriam invasit, maximumque hominum numerum abripuit.

Obiit Damasci العلامة* جمال الدين ابو الثناء محمود ابن محمد بن ابرهيم بن جُمْلة المحجّى الدمشقى الشافعى خطيب الجامع الامَوى بدمشق, natus annos 57.

Obiit Damasci الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن

* In marg. legitur الخطيب.

عبد الرحمن بن عبد الرحيم البعلبكى الدمشقى الشافعى مفتى دار العَدْل بدمشق, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام عماد الدين ابو عبد الله محمد ابن الحسن بن على بن عمر القرشى الاسْناى الشافعى *

Obiit Halebi الامام زين الدين ابو حفص عمر بن الشيخ شرف الدين ابى الروح عيسى بن عمر البارينى الشافعى, natus annos 63.

Obiit extra Damascum الامام ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن احمد بن عبد العزيز القونوى الدمشقى الشهير بابن الربْوة الحنفى *

Obiit Damasci الصاحب تقى الدين ابو الربيع سليمان بن الرئيس علاء الدين ابى الحسن على بن عبد الرحيم بن ابى سالم بن مراجل الدمشقى, natus annos 80.

Obiit Adanae, Ciliciae urbe, الامير ناصر الدين محمد ابن الامير صلاح الدين عبد الله بن الرئيس شرف الدين ابى محمد عبد الوهاب بن فضل الله القرشى العمَرى *

Obiit Damasci الامير صلاح الدين ابو الصفا خليل بن الامير عز الدين ايبَك بن عبد الله الالبُكى الصفدى, natus annos 68.

Obiit Damasci المولى علاء الدين ابو الحسن على بن الرئيس شرف الدين ابى بكر بن الرئيس شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود ابن سَلمان الحلبى الدمشقى, natus circiter 40 annos.

Obiit Halebi المولى كمال الدين ابو العباس احمد بن الرئيس تاج الدين ابى المكارم محمد بن كمال الدين ابى العباس احمد بن محمد بن عبد القاهر بن هبة الله بن عبد القاهر بن عبد الواحد بن هبة الله بن طاهر بن يوسف الحلبى الشهير بابن النصيبى, natus annos 69.

Obiit al-Qāhirae المولى شمس الدين ابو محمد عبد الله بن شرف الدين ابى المحاسن يوسف

ابن عبد الله بن يوسف بن ابى السفاح الحلبى, natus ultra 50 annos.

Obiit Halebi الامير شهاب الدين احمد بن الامير علاء الدين مُغلطاى بن عبد الله الشمسى قرا سُنقر المنصورى, natus ultra 50 annos.

Anno 765

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين اشقمُر المارديني.*

Jussu Sultani Emīrus سيف الدين مَنكلى بغا الشمسى نائب السلطنة بدمشق Damasci aperuit portam meridionalem, باب كيسان appellatam, quae per ducentos annos, a Jezidi inde aetate, clausa fuerat.

Ab eodem Sultano in Aegypto et Syriâ abrogatum est munus الوُكَلاء المتصرِّفين بابواب القضاة, quoniam in causas forenses et judicia nimiam ipsi vim exercebant.

Auctor hujus libri composuit opus historici argumenti, elato stilo conditum, et inscriptum: اخبار الدُّوَل وتذكار الأُوَل.

Obiit Halebi الامير سيف الدين تطلُوبغا الاحمدى نائب السلطنة بحلب, natus ultra 30 annos.

Obiit Hamāṯae قاضى القضاة نجم الدين ابو محمد عبد الرحيم بن القاضى شمس الدين ابى الطاهر ابرهيم بن قاضى القضاة شرف الدين ابى القاسم هبة الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى محمد عبد الرحيم بن القاضى شمس الدين ابى الطاهر ابرهيم بن المسَلِّم بن هبة الله ابن حَسّان بن محمد بن منصور بن احمد البارزى الجُهَنى الحمَوى الشافعى الحاكم بحماة *

Obiit Halebi القاضى شمس الدين ابو عبد الله محمد

* In lemmate margin. scriptum est اقشُمر.

ابن قاضى القضاة شرف الدين ابى البركات موسى بن جمال الدين ابى الجود فيّاض بن عبد العزيز بن فيّاض المقدسى الحنبلى *

Obiit Damasci الشريف مجد الدين ابو العباس احمد ابن الحسن بن على بن خليفة الحُسَيْنى, natus annos 74.

Obiit extra Damascum الشيخ نور الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ نجم الدين ابى بكر بن محمد بن عمر بن ابى بكر بن قوام البالِسى الصالحى الشافعى, natus annos 48.

Obiit Halebi الامير شهاب الدين ابو العباس احمد بن الصاحب جمال الدين ابى الغانم محمد بن الصاحب كمال الدين ابى القاسم عمر بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله بن محمد بن هبة الله بن احمد بن يحيى بن ابى جَرادة العُقيلى الشهير بابن العَدِيم الحلبى, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الامير شهاب الدين ابو العباس احمد ابن الصاحِب شرف الدين ابى محمد يعقوب بن عبد الكريم بن ابى المعالى احد الامراء بحلب, natus ultra 50 annos.

Obiit Tarābolosi الشيخ مُحبّ الدين ابو عبد الله محمد بن على بن مسعود الطرابلسى الشهير بابن الملّاح الشافعى *.

Obiit Halebi الاديب عزّ الدين ابو محمد الحسن بن على بن الحسن بن على العبّاسى الشهير بابن البنّا الحِلّى, natus circiter 70 annos.

Anno 766

Māridīni in principatum successit الملك المنصور احمد ابن الملك الصالح صالح بن الملك المنصور غازى بن ارتق **

* In marg. scriptum est: الملك المنصور صاحب ماردين.

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين جَرْجى الناصرى *.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est بهاء الدين ابو البقا محمد بن القاضى سَدِيد الدين ابى محمد عبد البرّ بن القاضى صدر الدين ابى زكريّا يحيى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمّام بن يوسف بن موسى بن تمّام الانصارى السبكى الشافعى *

Damasci idem munus obtinuit جمال الدين ابو الثنا محمود ابن الشيخ سراج الدين ابى العباس احمد بن مسعود القونوى الحنفى *

Auctor hujus operis librum composuit, partim prosâ et partim poëticâ oratione, quem inscripsit: مِقباس النبراس.

Obiit Māridīni الملك الصالح صالح بن الملك المنصور غازى بن المظفر قرا رَسْلان بن السعيد غازى بن ارتق رَسْلان بن ايلغازى بن أَلْبى بن تمرتاش بن ايلغازى بن ارتق صاحب ماردين, natus annos 70.

Obiit Damasci قاضى القضاة جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن قاضى القضاة شرف الدين ابى العباس احمد بن القاضى شهاب الدين ابى عبد الله الحسين بن سليمان ابن[a] فزارة الكفرى الدمشقى الحنفى الحاكم بدمشق *

Obiit Maarrato-'n-Nomāni القاضى ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن هبة الله بن مُعَمّر المعرّى الشافعى, natus circiter 50 annos.

Obiit extra Damascum العلامة قطب الدين ابو عبد الله محمد بن محمد بن .... [b] الرازى الشهير بالقطب التحتانى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Obiit extra Halebum الشريف شمس الدين ابو على

---

[a] Hoc ابن deëst in Cod.

[b] Vacuum spatium est in Cod.

الحسن بن الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن
ابن الشريف النقيب محيى الدين ابى الحسن على بن
الشريف النقيب شمس الدين ابى على الحسن بن زُهْرة
ابن الحسن بن زُهرة الحَسَيْنى الحلبى, natus annos 53.
Obiit Halebi الخطيب تقىّ الدين ابو المعالى محمد بن
الخطيب ناصر الدين ابى عبد الله محمد بن شرف الدين
ابى الفدا اسمعيل بن ابرهيم بن ناجِح الحَمَوى الحلبى
الشهير بابن القواس الشافعى, natus ultra 50 annos.

Anno 767

Damasci قاضى القضاة constitutus est سَرِىّ الدين ابو الوليد
اسمعيل بن الشيخ بدر الدين ابى عبد الله محمد بن محمد
ابن هانِى اللخمى الاندلسى المالكى *
Et in eâdem urbe etiam شرف الدين ابو العباس احمد
ابن قاضى القضاة شرف الدين ابى الفضائل الحسن بن
الخطيب شرف الدين ابى بكر محمد بن[a] عبد الله بن الشيخ
ابى عمر محمد بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسى
الشهير بابن قاضى الجَبَل الحنبلى *

In Aegypto multi 'Emîri, qui, novis rebus studentes, turbas excitaverant, a Sultano 'al-Malico-'l-Âśrafo, armatâ manu contra eos egresso, comprehensi et in vincula conjecti sunt.
'Emîrus سيف الدين جَرْجَى الناصرى نائب السلطنة بحلب cum copiis suis tetendit ad Mesopotamiae arcem [b]خَرْتَبِرْت, in eâ obsessurus 'Emîrum خليل بن الامير قراجا بن دُلغادِر التركمانى. Post gravem tamen obsidionem circiter quatuor mensium, infectâ re Halebum rediit. Parvo interjecto tempore 'Emîrus ille Calîl, a Sultano fide acceptâ, ad hunc in Aegyptum profectus et honorifice habitus est.

---

[a] Hoc بن deëst in Cod.

[b] In ipso textu scriptum est خَرْبَرت; in marg. خرْبرت.

Franci cum magnâ classe Alexandriam appulerunt, et post gravem pugnam hanc urbem captam furiose depopulati sunt. Triginta dies ibi commorati fugerunt, novarum copiarum adventu territi.

Auctor hujus operis librum poëtici argumenti composuit, inscriptum: الشذور.

Obiit Mekkae قاضى القضاة عزّ الدين ابو عمر عبد العزيز ابن قاضى القضاة بدر الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ بُرْهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سَعْد الله ابن جَماعة الكنانى الحَمَوى المصرى الشافعى, natus annos 74.

Obiit Damasci القاضى شهاب الدين ابو العباس احمد ابن بُرْهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن ايّوب العينتابى الحلبى الحنفى قاضى العسكر بدمشق, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الامير صارم الدين ابرهيم الحَرّانى الشهير بنائب قَوْصُون احد اعيان الامراء بحلب, natus ultra 60 annos.

Haereseos damnatus et sub arce Halebi, jussu Summi Judicis, صدر الدين ابى العباس احمد الدميرى المالكى, occisus est احمد بن محمود بن صَدَقة الحلبى, natus ultra 50 annos.

Anno 768

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين منكلى بغا الشمسى *

Damasci eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين اتطُر عبد الغنى الناصرى *

Hamātae قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو محمد عبد الله بن قاضى القضاة نجم الدين ابى القاسم عمر بن الصاحب جمال الدين ابى غانم محمد بن الصاحب كمال الدين ابى القاسم عمر بن احمد بن هبة الله بن

محمد بن هبة الله بن احمد بن يحيى بن ابى جَرَادة العُقيلى الحلبى الشهير بابن العَدِيم الحنفى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس جمال الدين ابو محمد عبد الله بن الرئيس كمال الدين ابى المعالى محمد بن الرئيس عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن الرئيس تاج الدين ابى العباس احمد بن سَعِيد بن الاثير الحلبى المصرى *

Halebi Templum magnum condidit Emîrus سيف الدين منكلى بُغا الشمسى, intra portam quae Qinnesrînum ducit.

Auctor hujus operis librum composuit فى سيرة النبى, inscriptum: المقتفى من سيرة المصطفى.

Occisus est al-Qâhirae الامير سيف الدين يَلبُغا الخاصكى.

Obiit Heliopoli قاضى القضاة تقىّ الدين ابو الفضل محمد ابن قاضى القضاة شمس الدين ابى عبد الله محمد بن مجد الدين ابى الروح عيسى بن محمود بن عبد الضيف البعلبكى الشهير بابن المَجْد الشافعى, natus annos 70.

Obiit Hamâṯae قاضى القضاة امين الدين ابو محمد عبد الوهّاب بن الشيخ شهاب الدين ابى العباس احمد ابن وَهْبان الدمشقى الحنفى الحاكم بحماة, natus annos 40.

Obiit Mekkae الشيخ عفيف الدين ابو محمد عبد الله ابن اسعد بن على بن سليمان بن فلاح اليافِعى اليمانى الشافعى, natus annos 70.

Obiit Damasci الرئيس بهاء الدين ابو محمد الحسن بن الرئيس جمال الدين ابى الربيع سليمان بن ابى الحسن بن سليمان بن رَيّان الطآى الحلبى, natus annos 68.

Obiit al-Qâhirae الشيخ جمال الدين ابو بكر محمد بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن محمد بن الحسن بن ابى الحسن بن صالِح بن على بن يحيى بن طاهِر بن محمد بن الخَطيب ابى يحيى عبد الرحيم ابن نباتة الفارقى الحُذاقى المصرى, natus annos 82.

Obiit Ḥalebi القاضى جمال الدين ابو بكر بن قاضى القضاة كمال الدين ابى حفص عمر بن قاضى القضاة عزّ الدين ابى البركات عبد العزيز بن محمد بن احمد بن هبة الله ابن محمد بن هبة الله بن احمد بن يحيى بن ابى جَرَادة العُقيلى الحلبى الشهير بابن العَدِيم الحنفى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الشيخ سراج الدين ابو محمد عبد اللطيف بن* محمد بن عبد الباقى الشهير بابن الشامية المصرى مُوَقع الحُكم بالديار المصرية, natus annos 69.

Obiit Ḥalebi الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد بن محمد بن عبد الله بن سالم بن هلال العراقى الحلبى الشافعى, natus ultra 50 annos.

Anno 760

Emīrus سيف الدين مَنكلى بُغا الشمسى نائب السلطنة بحلب cum exercitu Ḥalebensi tetendit ad urbem Ijāsi, ad repellendos Francos, qui classe advecti eam oram infestabant, urbemque occupatam depopulabantur. Franci fugati sunt multique ex eorum numero caesi.

Eodem anno Franci cum classe 130 navigiorum Tarābolosi urbem invaserunt, absente ex eâ Vicario Sultani et majori exercitûs parte. Milites in câ relicti accrrime pugnando impedire non potuerunt, quominus pars hostium urbem intraret et nonnullas domus spoliaret. Mox tamen auxiliis undique adventantibus, Franci in fugam conjecti sunt et mare repetierunt.

Pestis in Aegypto grassata est circiter quatuor menses, quâ quotidie plusquam mille homines perierunt.

---

* Hoc بن in Cod. deëst.

Flumen Ḫalebí insuetum in modum intumuit et exundavit, multaque in ripâ ejus aedificia destructa sunt.

Māridīnī in principatum successit الملك المظفّر داود بن الملك الصالح صالح بن الملك المنصور غازى بن الملك المظفّر قرا رَسْلان بن الملك السعيد غازى بن ارتق [a] *

In Aegyptum vocatus est Emīrus سيف الدين مَنكلى بُغا الشمسى نائب السلطنة بحلب, et constitutus اتابك العساكر الإسلاميّة *

In eâdem terrâ Vicariatum adeptus est الامير علاء الدين على الماردينى *

Damasci الامير سيف الدين بَيْدَمُر الخوارزمى.

Cui, post mensem a munere remoto, successit الامير سيف الدين مَنجك الناصرى *

Ḫalebí eandem dignitatem obtinuit الامير علاء الدين طنبُغا الطويل الناصرى *

In Aegypto قاضى القضاة factus est سراج الدين ابو حفص عمر بن نجم الدين ابى الفدا اسحق بن احمد الغزنوى الهندى الحنفى *

Et ibidem quoque ناصر [b] الدين ابو الفتح نَصْر الله بن الشيخ شهاب الدين ابى العباس احمد بن محمد بن ابى الفتح الكنانى العسقلانى الحنبلى *

Damasci hoc munere ornatus est سراج الدين ابو حفص عمر بن بهاء الدين ابى محمد رَسْلان بن نصير بن صالح المصرى البُلقينى الشافعى *

Et Ḫalebí امين الدين ابو عبد الله محمد بن على بن الحسن الانفى المالكى *

In Aegypto Tabulario praetorio praefectus est الرئيس

---

[a] In marg. legitur: الملك المظفر صاحب ماردين.

[b] Sic in marg. scriptum est: in textu offertur نار.

بدر الدين ابو المعالى محمد بن الرئيس علاء الدين ابى الحسن على بن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى ابن فضل الله العُمَرى *

Ac Damasci الرئيس فتح الدين ابو بكر محمد بن عماد الدين ابى اسحق ابرهيم بن جمال الدين ابى الكرم محمد ابن الشهيد الدمشقى *

Obiit Māridini الملك المنصور احمد بن الملك الصالح صالح بن الملك المنصور غازى بن المظفّر قرا رَسْلان بن السَّعِيد غازى بن المنصور ارتق رَسْلان بن ايلغازى بن الْبى ابن تمرتاش بن ايلغازى بن ارتق صاحب ماردين, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الامير علاء الدين طَنبغا الطويل الناصرى نائب السلطنة بحلب, natus ultra 40 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة جمال الدين ابو محمد عبد الله بن قاضى القضاة علاء الدين ابى الحسن على بن العلامة فخر الدين ابى عمرو عثمان بن ابرهيم بن مصطفى ابن سليمان الماردينى الشهير بابن التركمانى الحنفى الحاكم بالديار المصريّة *

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة مُوَفق الدين ابو محمد عبد الله بن محمد بن عبد الملك بن عبد الباقى الحجّاوى المقدسى الحنبلى الحاكم بالديار المصريّة *

Obiit Damasci قاضى القضاة جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن تقى الدين ابى محمد عبد الله بن محمد بن محمود المِرْداوى المقدسى الحنبلى, natus ultra 70 annos.

Obiit Halebi قاضى القضاة صدر الدين ابو العباس احمد ابن القاضى امين الدين ابى محمد عبد الظاهر بن محمد الدميرى المالكى الحاكم بحلب, natus ultra 70 annos.

Obiit Tarābolosi قاضى القضاة بدر الدين ابو عبد الله

محمد بن الشيخ تقى الدين ابى محمد عبد الله الشِبْلى الدمشقى الحنفى الحاكم بطرابلس, natus annos 60.

Obiit Damasci القاضى جمال الدين ابو عبد الله محمد ابن القاضى كمال الدين ابى العباس احمد بن القاضى جمال الدين ابى بكر محمد بن احمد بن محمد بن الشريشى البكرى الوائلى الدمشقى الشافعى, natus annos 75.

Obiit al-Qāhirae العلامة بهاء الدين ابو محمد عبد الله بن عبد الرحمن بن عَقِيل المصرى الشافعى, natus annos 70.

Obiit Damasci الامام عزّ الدين ابو يَعْلا حمزة بن الرئيس قطب الدين ابى البركات موسى بن ضياء الدين ابى العباس احمد بن الحسين الدمشقى الشهير بابن شيخ السّلامية الحنبلى, natus ultra 60 annos.

Obiit Tarābolosi الامام صدر الدين ابو عبد الله محمد ابن الامام جمال الدين ابى بكر بن عَيّاش بن عَسْكر الرحبى الشهير بابن الخابورى الشافعى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci الرئيس تقىّ الدين ابو حفص عمر بن الرئيس نجم الدين ابى عبد الله محمد بن عمر بن ابى القاسم ابن عبد المنعم بن ابى الطيب الدمشقى*

Obiit al-Medinae الشيخ بدر الدين ابو محمد عبد الله ابن محمد بن فرحون بن محمد بن فَرْحُون اليَعْمَرى الاندلسى المالكى, natus annos 76.

Obiit al-Qāhirae الرئيس علاء الدين ابو الحسن على بن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى بن فضل الله بن مجَلّى بن دَعجَان بن خَلف بن منصور بن نَصْر العَدَوى القرشى العُمَرى صاحب ديوان الانشا بالديار المصريّة, natus annos 57.

Obiit Halebi الرئيس شرف الدين ابو عبد الله الحسين

* In Cod. perperam scriptum est صحابة.

ابن الرئيس جمال الدين ابى الربيع سليمان بن ابى الحسن ابن سليمان بن رَيّان الطآى الحلبى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qābirae المولى كمال الدين ابو الفضل محمد بن الرئيس جمال الدين ابى اسحق ابرهيم بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود بن سَلمان الحلبى, natus annos 43.

Obiit Halebi المولى شهاب الدين ابو العباس احمد بن الرئيس جمال الدين ابى الربيع سليمان بن ابى الحسن ابن سليمان بن رَيّان الطآى الحلبى, natus ultra 50 annos.

Obiit Beirūti المولى نجم الدين ابو العباس احمد بن الرئيس علاء الدين ابى الحسن على بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن سَلمان بن حَمائل الشهير بابن غانِم الدمشقى *

Obiit Halebi الشيخ صلاح الدين ابو محمد عبد الله ابن المحدث شمس الدين ابى عبد الله محمد بن ابرهيم ابن غنائم بن وافد بن سَعِيد الصالِحِى الشهير بابن المُهَنْدس الحنفى, natus ultra 70 annos.

Anno 770

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين اسَنْ بُغا الابى بَكرى *

Hunc post sex menses excepit الامير سيف الدين قشتمُر المنصورى, qui tamen (ut infra dicetur) hoc ipso anno e vitâ decessit.

Damasci قاضى القضاة constitutus est تاج الدين ابو نصر عبد الوهاب بن قاضى القضاة تقى الدين ابى الحسن على ابن القاضى زين الدين ابى محمد عبد الكافى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمام الانصارى السُّبْكى الشافعى *

Et in eâdem urbe etiam جمال الدين ابو عبد الله محمد

ابن زين الدين ابى محمد عبد الرحيم بن على بن عبد الملك السلمى المسّلاتى المالكى *

Egressus est Emīr*us* سيف الدين قشتمُر المنصورى نائب السلطنة بحلب, cum copiis Haleb*ensibus*, ad repellendos Arabes e tribu Kilāb*i* et aliis, qui latrocinia agebant in viâ inter Hamāt*am* et Haleb*um*. Offendit eos prope hanc urbem, بتَلّ السلطان, et cupidius eos aggressus, una cum filio suo et magnâ exercitûs parte occisus est. Reliquos ad urbem usque insecuti sunt Arabes, et ingentem praedam reportarunt.

Natus erat Emīr*us* ille Saifo'*d*dīn, cum in hac clade peribat, ultra 60 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة جمال الدين ابو الثنا محمود ابن الشيخ سراج الدين ابى العباس احمد بن مسعود القونوى الحنفى الحاكم بدمشق, natus annos 76.

Obiit Damasci القاضى شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن زين الدين ابى محمد خلف بن كامل الغزّى الشافعى, natus ultra 50 annos.

Obiit Damasci القاضى صلاح الدين ابو البركات محمد ابن الشيخ شرف الدين ابى المعالى محمد بن العلامة زين الدين ابى البركات المنجّا بن عماد الدين ابى عمرو عثمان بن اسعد بن المنجّا التنوخى الدمشقى الحنبلى, natus ultra 50 annos.

Obiit Damasci القاضى عز الدين ابو عبد الله محمد بن محمد بن محمود بن بُندار التبريزى البعلبكى الشافعى *

Obiit al-Qāhirae الرئيس ناصر الدين ابو المعالى محمد ابن تقى الدين ابى محمد عبد القاهر بن الصاحب ضياء الدين ابى بكر بن عبد الله بن احمد بن منصور بن احمد الشهير بابن النشاءى المصرى مُوَقّع الدست السلطانى بالديار المصريّة, natus annos 52.

Obiit extra Damascum الرئيس عماد الدين ابو عبد الله

محمد بن بدر الدين ابى البركات موسى بن فخر الدين ابى الربيع سليمان بن عماد الدين ابى عبد الله محمد ابن شرف الدين ابى الفتح احمد بن فخر الدين ابى بكر محمد بن عبد الوهاب بن عبد الله بن على بن احمد الانصارى الدمشقى الشهير بابن الشيرجى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci الامام بدر الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى جمال الدين ابى بكر محمد بن القاضى كمال الدين ابى العباس احمد بن القاضى جمال الدين ابى بكر محمد ابن احمد بن الشريشى البكرى الوائلى الدمشقى الشافعى, natus annos 46.

Obiit Tarābolosi الرئيس تقىّ الدين ابو محمد الحسن ابن بدر الدين ابى عبد الله محمد بن فتيان الدمشقى صاحب ديوان الانشا بطرابلس, natus ultra 70 annos.

Obiit Halebi المولى عماد الدين ابو بكر محمد بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الكميت الحرّانى الحلبى, natus ultra 60 annos.

Anno 771

Magna fuit annonae penuria Damasci, eamque insecuta est pestis quae multos homines abripuit.

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين اشقتمر الماردينى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est نجم الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن الشيخ شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العزّ بن صالح الدمشقى الحنفى[a] *

---

[a] In marg. scriptum est: القاضى جمال الدين بن ابى العز الحنفى *

Et in eâdem urbe etiam علاء الدين ابو الحسن على بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن على بن عبد الله بن ابى الفتح بن هاشم الكنانى المقدسى الحنبلى *

Halebi vero برهان الدين ابو سالم ابرهيم بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن على الصنهاجى المالكى *

Obiit al-Qāhirae الامير سيف الدين بكتمر المومنى.

Obiit بالدهشة, extra Damascum, قاضى القضاة تاج الدين ابو نصر عبد الوهاب بن قاضى القضاة تقى الدين ابى الحسن على بن القاضى زين الدين ابى محمد عبد الكافى ابن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمام بن يوسف بن موسى بن تمام الانصارى السُّبْكى الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 44.

Obiit Damasci قاضى القضاة شرف الدين ابو العباس احمد ابن قاضى القضاة شرف الدين ابى الفضائل الحسن بن الخطيب شرف الدين ابى بكر محمد بن* عبد الله بن الشيخ ابى عمر محمد بن احمد بن محمد بن قدامة الشهير بابن قاضى الجَبَل المقدسى الصالحى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus annos 78.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة سَرِىّ الدين ابو الوليد اسمعيل بن الشيخ بدر الدين ابى عبد الله محمد بن محمد بن هانى اللخمى الاندلسى المالكى الحاكم بحماة *

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة جمال الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ زين الدين ابى محمد عبد الرحيم بن على بن عبد الملك السلمى المسَلّاتى المالكى الحاكم بدمشق, natus annos 70.

Obiit in Aegypto قاضى القضاة زين الدين ابو حفص عمر ابن عبد الرحمن بن ابى بكر البسطامى الحنفى *

* Hoc بن deëst in Cod.

Obiit Hierosolymis القاضى بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن القاضى تقى الدين ابى الفتح محمد بن القاضى قطب الدين ابى محمد عبد اللطيف بن القاضى صدر الدين ابى زكريّا يحيى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على ابن تمام بن يوسف بن موسى بن تمّام الانصارى السبكى الشافعى, natus annos 37.

Obiit Damasci الصاحب شمس الدين ابو محمد موسى ابن الرئيس تاج الدين ابى اسحق بن عبد الوهّاب بن عبد الكريم المصرى, natus annos 70.

Obiit extra Damascum الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الحسن بن محمد المالقى المالكى *

Obiit Ḥalebi الشيخ علاء الدين ابو الحسن علـى بـن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن عبد الولى بن محمود الشهير بالتلّ حَبَشى الحلبى الحنفى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci المولى فخر الدين ابو عمرو عثمان بن القاضى شمس الدين ابـى عـبـد اللـه محمد بـن منصور الدمشقى الحنفى, natus ultra 30 annos.

Obiit Ḥamāṯae الاديب شهاب الدين ابو العباس احمد ابن يوسف بن احمد الماردينى الشهير بابن خطيب المَوْصِل, natus annos 60.

Anno 772

Nocte 5ª mensis Ģomādṯae prioris apparuit in coelo lumen rubri coloris, late diffusum et acute resplendens: quod portentum hominum animos valde perculit.

Damasci قاضى القضاة constitutus est كمال الدين ابـو القاسم عمر بـن القاضى فخـر الدين ابى عمرو عثمان بـن هبة الله الشافعى *

Et in eâdem urbe etiam زين الدين ابو بكر بن الشيخ نور الدين ابى الحسن على بن عبد الملك المازونى المالكى*

Halebi vero فخر الدين ابو عمرو عثمان بن القاضى صدر الدين ابى المعالى احمد بن القاضى شهاب الدين ابى العباس احمد بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن احمد الزُّرَعى الشافعى الحاكم بحلب *

Obiit in Aegypto الامير علاء الدين على الماردينى الناصرى نائب السلطنة بالديار المصرية, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الامير سيف الدين جرجى الناصرى, natus ultra 50 annos.

Obiit al-Qāhirae العلامة جمال الدين ابو محمد عبد الرحيم بن الحسن بن على بن عمر القرشى الاموى الاسنائى الشافعى, natus annos 67.

Obiit al-Medīnae الامام نور الدين ابو الحسن على بن الامام عزّ الدين ابى المحاسن يوسف بن الحسن بن محمد ابن محمود الزَرَنْدى المدينى الحنفى[b], natus ultra 60 annos.

Obiit in tractu, ثغر الاسكندرية dicto, القاضى شهاب الدين ابو العباس[a] احمد بن الشيخ بُرهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن عمر العُمَرى الصالحى الحنفى الحاكم بالاسكندرية, natus prope 70 annos.

Obiit Halebi الشيخ بدرالدين ابو محمد بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن ......[d] البخارى الحنفى الشهير بالبشتاكى مفتى دار العَدْل بحلب, natus ultra 60 annos.

Obiit Heliopoli الامام جلال الدين ابو ذرّ محمد بن الخطيب محيى الدين ابى عبد الله محمد بن عبد الرحيم ابن عبد الوهّاب بن على بن احمد بن عقيل السلمى الشافعى خطيب بعلبك *

---

[a] In Cod est ابى.

[b] In marg. scriptum est: نور الدين بن الرندى.

[c] In Cod. scriptum est العبا. [d] Vacuum spatium est in Cod.

Obiit Damasci الشيخ جمال الدين ابو محمد عبد الله ابن القاضى زين الدين ابى حفص عمر بن عامر بن الخضر ابن ربيع الشهير بابن قاضى الكرك العامرى الغزّى الشافعى, natus annos 56.

Obiit ·al-Qāhirae الشيخ سراج الدين ابو حفص عمر بن الحسن بن محمد بن عبد العزيز بن الفرات المصرى مُوَقِّع الحكم بالديار المصرية, natus annos 86.

Obiit Damasci *...... الشيخ ابو الحسن على بن سَعِيد بن الشُّطوحى, natus ultra 60 annos.

Anno 773

A Sultano ·al-Malico-'l-Âšrafo decretum est, ut omnes in Aegypto et Syriâ Šerîfi, quo a reliquis Moslimis honoris causâ distinguerentur, cidarin suam notâ viridis coloris insignirent.

Filius auctoris, Tāhir ·ibno-'l-Ḥasan ·ibn-Ḥabîb, commentarium scripsit in ·Ibn-Doreidi Maqçûram, cui titulum dedit: العَذْب السائغ من شرح الصائغ *

Ḥalebi Vicariatum adeptus est الامير عز الدين ايدمر الدوادار الناصرى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est برهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن الخطيب زين الدين ابى محمد عبد الرحيم ابن قاضى القضاة بدر الدين ابى عبد الله محمد بن برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سعد الله بن جَماعة الكنانى الحَمَوى المصرى الشافعى *

Et in eâdem terrâ etiam صدر الدين ابو عبد الله محمد ابن قاضى القضاة جمال الدين ابى محمد عبد الله بن قاضى القضاة علاء الدين ابى الحسن على بن عثمان بن

* Vacuum spatium est in Cod.

ابرهيم بـن مصطفى بـن سليمان الماردينى الشهير بابن التركمانى الحنفى *

Halebi Tabulario praetorio praefectus est الرئيس[a] شهاب الدين ابو العباس احمد بـن عماد الدين ابى عبد الله محمد بن محمد بن المسلم بن علان القيسى الدمشقى *

Obiit Halebi الامير عز الدين ايدمر الشيخى.

Obiit Mekkae قاضى القضاة بهاء الدين ابو حامد احمد ابن قاضى القضاة تقى الدين ابى الحسن على بن القاضى زين الدين ابى محمد عبد الكافى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بـن تمام بـن يوسف بـن موسى بـن تمام الانصارى السبكى الشافعى, natus 56 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة سراج الدين ابو حفص عمر ابن نـجم الدين ابى الفدا اسحق بـن احمد الغزنوى الهندى الحنفى الحاكم بالديار المصرية *

Obiit Damasci القاضى كمال الدين ابو الغيث محمد بن القاضى تقى الدين ابى محمد عبد الله بن القاضى نور الدين ابى عبد الله محمد بـن محمد بـن محمد بـن عبد القادر الانصارى الشهير بابن الصائغ الدمشقى الشافعى, natus ultra 40 annos.

Obiit Damasci القاضى شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن شرف الدين ابى البركات موسى بن يس[b] الحوارى الشافعى, natus annos 60.

Obiit بمنزلة الحسا, rediens ex al-Higāzo, الامام زين الدين ابو حفص عمر بـن عثمان بـن مؤمن الجعفرى الدمشقى الشافعى خطيب جامع العقيبة بدمشق, natus ultra 60 annos.

---

[a] In marg. est القاضى.

[b] Sic in Cod. scriptum est. Litterae و sequentis vocis tam in textu quam in marg. geminationis signum est additum.

Obiit Halebi الرئيس علاء الدين ابو الحسن على بن جمال الدين ابى اسحق ابرهيم بن حسن بن تميم الحلبى صاحب ديوان الانشا بحلب, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الشيخ شهاب الدين ابو العباس احمد بن شرف الدين ابى عبد الله محمد بن هاشم بن[a] عبد الواحد بن عشائر الحلبى, natus annos 78.

Obiit Halebi المولى شرف الدين ابو بكر بن الرئيس تاج الدين ابى المكارم محمد بن كمال الدين ابى العباس احمد بن محمد بن عبد القاهر بن هبة الله بن عبد القاهر بن عبد الواحد بن هبة الله بن طاهر بن يوسف الشهير بابن النصيبى الحلبى, natus annos 67.

Obiit Damasci الاديب يحيى بن محمد بن زكريا بن محمد بن يحيى الشهير بالخباز العامرى الحموى, natus annos 80.

Anno 774

Denuo pestis invasit Syriam, et Halebi ita grassata est, ut uno die plusquam ducenti homines perirent.

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين اشقتمر الماردينى *

Tarābolosi eandem dignitatem obtinuit الامير عز الدين ايدمر الدوادار الناصرى *

Halebi قاضى القضاة constitutus est شهاب الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة شرف الدين ابى البركات موسى بن فياض بن عبد العزيز بن فياض المقدسى الحنبلى *

Ibidem Tabulario praetorio praefectus est الرئيس شمس الدين ابو[b] عبد الله محمد بن القاضى شهاب الدين ابى العباس احمد بن مهاجر الحنفى *

---

[a] Deëst hoc بن in Cod.

[b] In Cod. scriptum est ابى.

الامير سيف الدين منكلى بُغا الشمسى Obiit al-Qāhirae اتابك العساكر الاسلامية, natus ultra 50 annos.

العلامة عماد الدين ابو الفدا اسمعيل بن Obiit Damasci الخطيب شهاب الدين ابى حفص عمر بن كثير بن ضَو بن كثير القرشى الشافعى, natus annos 74.

العلامة ولىّ الدين ابو عبد الله محمد Obiit al-Qāhirae ابن احمد بن ابرهيم الديباجى [a]المنفلوطى الشافعى *

الحافظ تقىّ الدين ابو المعالى محمد بن Obiit Damasci الشيخ جمال الدين ابى محمد رافع بن هجرس بن محمد ابن شافع المصرى السلامى الشافعى, natus annos 70.

الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد Obiit Damasci ابن محمد بن عبد الكريم بن رضوان الموصلى الشافعى[b], natus annos 75.

الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد Obiit Halebi ابن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن مُؤمِن بن على الشهير بابن الاقرب الحنفى الحلبى, natus ultra 60 annos.

الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن Obiit Halebi شمس الدين ابى عبد الله محمد بن جُمْعَة بن ابى بكر الانصارى الحلبى الشافعى الشهير بابن الحنبلى خطيب الجامع بحلب, natus annos 76.

الامام علاء الدين ابو الحسن على بن Obiit Halebi صلاح بن ابى بكر بن محمد بن على السطومى القِرْمى الشافعى, natus ultra 60 annos.

الامام علاء الدين ابو الحسن على بن Obiit Halebi الحسن بن خميس البابى الحلبى الشافعى, natus ultra 60 annos.

الامام شرف الدين ابو يوسف يعقوب بن Obiit Hamātae

---

[a] In Cod. scriptum est الدنباجى; sed quod edidi, offertur in utroque exemplo nostro operis الكواكب الباهرة (MS. 374 et 636).

[b] In marg. scriptum est: شهاب الدين بن الموصلى.

عبد الرحمن بن عثمان بن يعقوب الشهير بابن الخطيب الحموى الشافعي *

Obiit Hamātae الرئيس بدر الدين ابو المعالى محمد بن الرئيس شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الرئيس شهاب الدين ابى الثنا محمود بن سلمان الحلبى الدمشقى, natus annos 75.

Obiit al-Qāhirae الامام بدر الدين ابو محمد الحسن بن عز الدين ابى الثنا عبد العزيز بن عبد الكريم بن ابى طالب بن على الانصارى المصرى, natus annos 67.

Obiit Halebi الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد بن عماد الدين ابى عبد الله محمد بن محمد بن المسلم ابن علان القيسى الدمشقى صاحب ديوان الانشا بحلب, natus ultra 50 annos.

Obiit Halebi الصاحب شهاب الدين ابو العباس احمد بن بدر الدين ...... ª بن عبد الله الحلبى, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الشيخ ظهير الدين ابو عبد الله محمد ابن نجم الدين ابى محمد عبد الكريم بن ظهير الدين ابى عبد الله محمد بن صالح بن هاشم بن ابى حامد عبد الله بن عبد الرحمن بن[b] الحسن بن العجمى الحلبى, natus ultra 80 annos.

Obiit Halebi الاديب زين الدين ابو محمد عبد الرحمن ابن الخضر بن عبد الرحمن بن ابرهيم بن يوسف بن عثمان السنجارى, natus ultra 50 annos.

Anno 775

Nilus intra ripas suas se continuit: unde magna agrorum sterilitas in Aegypto exstitit, quam pestis secuta est, quae Damascum quoque infestavit.

---

[a] Vacuum spatium est in Cod. [b] Hoc بن deëst in Cod.

Halebi urbs, itemque Edessa, Qalaṭo-'l-Moslimîn, al-Bîra, et Bagdâdum per fluminum exundationem magna damna passae sunt.

Halebi Vicariatum obtinuit الامير سيف الدين بَيْدَمُر الخوارزمى *

Qui post quatuor menses Damascum traductus est ad idem munus gerendum.

Successit ei Halebi الامير سيف الدين اشقتمر الماردينى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est بهاء الدين ابو البقا محمد بن القاضى سَدِيد الدين ابى محمد عبد البرّ بن يحيى بن على بن تمام الانصارى السبكى الشافعى *

Halebi eodem munere ornatus est كمال الدين ابو القاسم عمر بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن هبة الله الشافعى[a] *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد بن الرئيس علاء الدين ابى الحسن على بن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى بن فضل الله العُمَرى *

Obiit, submersus in Nilum, الامير سيف الدين الجاى اليُوسُفى *

Obiit بالقرب من المنزلة المعروفة بالازلم, Halebo in Aegyptum tendens, قاضى القضاة بُرهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن القاضى صدر الدين ابى البركات احمد بن مجد الدين ابى الروح عيسى بن عمر بن خالد بن عبد المحسن المخزومى المصرى الشهير بابن الخشاب الشافعى[b], natus annos 80.

---

[a] In marg. scriptum est: القاضى كمال الدين المعَرى.

[b] In marg. legitur: القاضى بدر الدين بن الخشاب.

Obiit al-Qāhir*ae* العلامة ارشد الدين ابو الثنا محمود ابن قطلو شاه الشرآى الحنفى, natus ultra 80 annos.
Obiit Damasci الرئيس سعد الدين ماجد بن الرئيس تاج الدين ابى اسحق بن عبد الوهاب بن عبد الكريم المصرى, natus ultra 60 annos.

Anno 776

Jussu Sultani al-Malico-'l-Ăšrafi, 'Emir*us* سيف الدين اشقتمر الماردينى نائب السلطنة بحلب cum copiis Haleben*sibus* ad urbem Sisi profectus est, ejusque arcem oppugnavit: quam post gravem obsidionem duorum mensium Armeni coacti sunt Moslim*is* tradere.

Regio Haleb*ensis* magnâ annonae penuriâ afflicta fuit.

Lues in Aegypto multos homines perdidit.

In Tibrizi, Bagdādi, et reliquorum tractuum, cum his conjunctorum, dominationem successit القان حسين بن القان اويس بن الشيخ حسن بن حسين بن اقبغا بن ايلكان *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est نجم الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفدا اسمعيل ابن شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العز بن صالح ابن ابى العز الحنفى *

Damasci idem munus obtinuit صدر الدين ابو الحسن على ابن القاضى علاء الدين ابى الفضل على بن القاضى شمس الدين ابى عبد الله محمد بن شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العز بن صالح بن ابى العز الحنفى *

Et in eâdem urbe etiam شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن تقى الدين ابى محمد عبد الله بن محمد بن عبد الله المقدسى المرداوى الحنبلى *

Halebi vero فخر الدين ابو عمرو عثمان بن القاضى صدر

الدين ابى المعالى احمد بن القاضى شهاب الدين ابى العباس احمد بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان الزرعى الشافعى *

Itemque ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة سرى الدين ابى الفدا اسمعيل بن محمد بن محمد ابن هانئ اللخمى الاندلسى المالكى *

Obiit Tibrīzi القان اويس بن الشيخ حسن بن حسين ابن اتبغا بن ايلكان صاحب تبريز وبغداد وما اضيف اليهما من تلك النواحى, natus ultra 30 annos.

Obiit in tractu Salamījae الامير حيار بن مهنا بن عيسى ابن مهنا بن مانع بن حديثة بن غضية بن فضل بن ربيعة امير العرب من آل فضل, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الامير عز الدين ايدمر الدوادار الناصرى, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة علاء الدين ابو الحسن على ابن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان بن شهاب الدين ابى العباس احمد بن عمرو بن محمد الزرعى الشافعى, natus annos 85.

Obiit Hamātae قاضى القضاة شهاب الدين ابو العباس احمد بن عبد اللطيف بن ايوب الحموى الشافعى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة شرف الدين ابو العباس احمد بن القاضى شهاب الدين ابى عبد الله الحسين بن سليمان بن فزارة الكفرى الحنفى, natus annos 85.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة صدر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى محمد عبد الله ابن قاضى القضاة علاء الدين ابى الحسن على بن الامام فخر الدين ابى عمرو عثمان بن ابرهيم المارديني الشهير بابن التركمانى الحنفى الحاكم بالديار المصرية, natus circiter 50 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة علاء الدين ابو الحسن على ابن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن على بن عبد الله بن ابى الفتح بن هاشم الكنانى العسقلانى الحنبلى الحاكم بدمشق, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الرئيس كمال الدين ابو اسحق ابرهيم بن جمال الدين ابى العباس احمد بن ابرهيم بن عبد الله ابن عبد المنعم الشهير بابن امين الدولة الحلبى, natus annos 81.

Obiit Damasci الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن محمد بن محمد بن على الاصبَحى العنّابى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن عبد الرحمن بن على الشهير بابن الصائغ المصرى الحنفى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن احمد بن على الشهير بابن اللبّان المقرى المقدسى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Anno 777

Perstitit in Syriâ ingens annonae caritas, quam insecuta dirissima fames plurimos homines, Halebi maxime, enecuit.

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين اتتمر الصاحبى الشهير بالحنبلى *.

Damasci قاضى القضاة constitutus est نجم الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن الشيخ شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العِزّ الحنفى *

In Aegypto صدر الدين ابو الحسن على بن القاضى علاء الدين ابى الفضل على بن القاضى شمس الدين ابى عبد

* In marg. scriptum est: الامير سيف الدين اقتمر الحنبلى.

اللّه محمد بن الشيخ شرف الدين ابى البركات محمد ابن ابى العزّ الحنفى *

Cui, brevi post in Syriam reverso, successit شرف الدين ابو العباس احمد بن الشيخ علاء الدين ابى الحسن على ابن منصور الحنفى *

Damasci idem munus obtinuit ولىّ الدين ابو محمد عبد اللّه بن قاضى القضاة بهاء الدين ابى البقا محمد السبكى الشافعى *

Et Halebi برهان الدين ابو سالم ابرهيم بن شمس الدين ابى عبد اللّه محمد بن نور الدين ابى الحسن على الصنهاجى المالكى *

Damasci Tabulario praetorio praefectus est الرئيس بدر الدين ابو عبد اللّه محمد بن مُزهر الدمشقى *

Obiit al-Qāhirae الامير سيف الدين مَنجك الناصرى ,نائب السلطنة بالديار المصرية, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الامير سيف الدين اسنبُغا بن الابى بكرى[1], natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة بها الدين ابو البقا محمد ابن القاضى سَدِيد الدين ابى محمد عبد البرّ بن القاضى صدر الدين ابى زكريّا يحيى بن على بن تمام الانصارى السبكى الشافعى الحاكم بدمشق, natus annos 70.

Obiit Damasci العلامة شمس الدين ابو عبد اللّه محمد ابن الشيخ شهاب الدين ابى العباس احمد بن عبد الرحمن

---

[1] In lemmate margin. legitur: الامير سيف الدين اسنبغا الابى بكرى; quod sine dubio rectius est. In textu enim excidit, aut ab ipso scriptore non additum fuit, vacuo relicto spatio, nomen patris. Uterque Codex noster operis الكواكب الباهرة offert: اَسَنْبُغا بن بَكتمُر الابو بكرى.

الشهير بابن خطيب بَيْرُوت الدمشقى الشافعى, natus annos 77.

Obiit Halebi الامام كمال الدين ابو حفص عمر بن الشيخ تقى الدين ابى اسحق ابرهيم بن عبد الله بن عبد الله ابن عبد الرحيم بن عبد الرحمن بن الحسن بن العجمى الحلبى الشافعى, natus annos 72.

Obiit Damasci الرئيس شهاب الدين ابو العباس احمد ابن الرئيس علاء الدين ابى الحسن على بن الرئيس محيى الدين ابى المعالى يحيى بن فضل الله العُمرى صاحب ديوان الانشا بدمشق, natus ultra 30 annos.

Obiit Halebi الامام زين الدين ابو حفص عمر بن جمال الدين ابى العباس احمد بن ابرهيم بن عبد الله بن عبد المنعم بن امين الدولة الحلبى, natus annos 67.

Obiit ·al-Qāhirae الاديب شهاب الدين ابو العباس احمد ابن يحيى بن ابى بكر بن عبد الواحد الشهير بابن ابى حَجلة المغربى, natus annos 51.

Obiit ·al-Qāhirae frater auctoris, الشيخ كمال الدين ابو الحسن محمد بن الحافظ زين الدين ابى القاسم عمر بن الحسن بن عمر بن حَبيب الدمشقى الشافعى, natus annos 74.

Obiit Halebi alter auctoris frater, المحدث شرف الدين ابو عبد الله الحسين بن الحافظ زين الدين ——— بن حَبيب الدمشقى الحلبى, natus annos 65.

Anno 778

(a quo incipit Tāhiri, ·al-Hasanis filii, appendix)

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك المنصور على بن السلطان الملك الاشرف شعبان بن الملك الامجد جمال الدين حسين بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى *

In Māridīnī principatum successit الملك الظاهر مجد الدين عيسى بن الملك المظفر فخر الدين داود بن الملك الصالح صالح بن الملك المنصور غازى بن الملك المظفر قرا رسلان بن ارتق ارسلان بن ايلغازى بن البى ابن تمرتاش بن ايلغازى بن ارتق[a] *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين طشتمر العلاى *

Tarābolosī eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين ارغون الاشعردى *

In Aegypto قاضى القضاة factus est جلال الدين ابو عبد الله محمد جار الله بن الشيخ العالم قطب الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ شرف الدين ابى الثنا محمود النيسابورى الحنفى *

Et in eâdem terrâ etiam بدر الدين ابو محمد عبد الوهاب ابن القاضى كمال الدين ابى العباس احمد بن قاضى القضاة علم الدين ابى عبد الله محمد بن شمس الدين ابى بكر ابن عيسى بن بدران السعدى الاخنائى المالكى *

Ibidem ناظر الجيوش constitutus est الرئيس[b] تقى الدين عبد الرحمن بن القاضى العلامة محب الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى نجم الدين ابى المحاسن يوسف بن ابى العباس المصرى الشافعى *

Damasci قاضى القضاة factus est نجم الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العز بن صالح ابن ابى العز الحنفى *

Et ibidem etiam برهان الدين ابو سالم ابرهيم بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ نور الدين ابى الحسن على الصنهاجى المالكى *

---

[a] In marg. scriptum est: الملك الظاهر صاحب ماردين.

[b] In marg. legitur: القاضى.

Halebi vero محب الدين ابو المعالى محمد بن الشيخ كمال الدين ابى الفضل محمد بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشحنة الحنفى الحلبى *

Et ibidem quoque جلال الدين ابو المعالى محمد بن قاضى القضاة نجم الدين ابى عبد الله محمد بن اقضى القضاة فخر الدين ابى عمرو عثمان الزرعى الشافعى *

Ibidem كاتب السرّ constitutus est ابو الرئيس ناصر الدين عبد الله محمد بن الرئيس تقى الدين ابى حفص عمر بن القاضى نجم الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى زين الدين عمر بن ابى الطيب الدمشقى الشافعى *

Periculoso morbo laboravit Sultanus الملك الاشرف شعبان, ex quo post tres circiter menses convaluit.

Occisus est ·al-Qāhirae idem Sultanus, natus ultra 20 annos.

Obiit الملك المظفر فخر الدين داود بن الملك الصالح صالح — — — [a]بن ارتق صاحب ماردين *

Obiit ·al-Qāhirae العلامة مُحبّ الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى نجم الدين ابى المحاسن يوسف بن ابى العباس المصرى الشافعى ناظر الجيوش المنصورة بالديار المصريّة[b], natus annos 81.

Obiit ·al-Qāhirae قاضى القضاة بُرهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن قاضى القضاة علم الدين ابى عبد الله محمد ابن شمس الدين ابى بكر بن عيسى بن بَدْرَان السعدى الهَذَبَانى الاخنائى المالكى الحاكم[c] بالديار المصريّة, natus ultra 60 annos.

Obiit ·al-Qāhirae الرئيس[d] جمال الدين ابو محمد عبد

---

[a] Vide porro superioris pag. vs. 3 seqq.

[b] In marg. scriptum est: القاضى مُحبّ الدين.

[c] In Cod. scriptum est الحكم. [d] In marg. est القاضى.

الله بن الرئيس كمال الدين ابى المعالى محمد بن الرئيس عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن الرئيس تاج الدين ابى العباس احمد بن شرف الدين ابى الفضل سَعِيد بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن سَعِيد بن الاثِير الحلبى المصرى الشافعى, natus annos 74.

Obiit Hierosolymis الشيخ تقى الدين ابو الفدا اسمعيل ابن نور الدين ابى الحسن على بن الحسن القرقَشَنْدى المصرى الشافعى مُفتى المسلمين بالقدس الشريف, natus circiter 70 annos.

Obiit extra Damascum الشيخ المسْنِد زين الدين ابو حفص عمر بن الحسن بن مَزيد الشهير بابن أمِيلة المَراغى الحلبى الدمشقى, natus annos 98.

Obiit Halebi قاضى القضاة فخر الدين ابو عمرو عثمان ابن القاضى صدر الدين ابى المعالى احمد بن القاضى شهاب الدين ابى العباس احمد بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان الزرعى الشافعى الحاكم بحلب, natus annos 56.

Obiit Halebi قاضى القضاة شرف الدين ابو البركات موسى ابن جمال الدين ابى الجُود فيّاض بن عبد العزيز بن فيّاض المقدسى الصالحى الحنبلى, natus ultra 70 annos.

Obiit Halebi المولى السيّد الشريف شهاب الدين ابو العباس احمد بن الشريف شمس الدين ابى المجد محمد بن الشريف شهاب الدين ابى العباس احمد بن الشريف علاء الدين ابى الحسن على بن الشريف شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشريف زين الدين ابى الحسن على بن الشريف شمس الدين محمد بن عبد الله بن جعفر بن زيد بن جعفر بن ابرهيم الممدوح الحُسَيْنى الحلبى الحرّانى نقيب الاشراف بحلب, natus ultra 70 annos.

Obiit Halebi الخطيب علاء الدين ابو الحسن على بن الرئيس بدر الدين ابى عبد الله محمد بن الرئيس شرف

الدين ابى حامد محمد بـن[a] هاشم بـن عبد الواحد ابن عشائر الحلبى الشافعى, natus annos 60.

Obiit Halebi المولى جمال الدين ابو الربيع سليمان بن علم الدين داود بن يعقوب بن ابى سعيد المصرى الحلبى[b], natus prope 50 annos.

Obiit Hamâtae الشيخ العالم علاء الدين ابو الحسن على ابن زين الدين ابى بكر بـن نور الدين على البعلبكى الشهير بابن البرسى الشافعى[c], natus ultra 60 annos.

Anno 779

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين اقتمر الصاحبى[d], qui, tres tantum menses in hac urbe commoratus, mortem obiit, natus ultra 50 annos.

Successit ei الامير سيف الدين بيدمر الخوارزمى.

Weziratum obtinuit الامير صلاح الدين خليل بن علاء الدين على بن عرام *

In Aegypto قاضى القضاة factus est بدر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة شيخ الاسلام بها الدين ابى البقا محمد بن القاضى سديد الدين ابى محمد عبد البر ابن القاضى صدر الدين ابى زكريا يحيى بن على بن تمام السبكى الانصارى الشافعى *

In eâdem terrâ ناظر الجيوش constitutus est الصاحب تاج الدين عبد الوهاب الشهير بالنشو *

Et ibidem quoque قاضى القضاة factus est علم الدين ابو الربيع سليمان بن خالد بن شرف الدين بن نعيم النعيمى البساطى المالكى *

[a] Deëst hoc بن in Cod.

[b] In marg. scriptum est: جمال الدين ابن سليمان المصرى.

[c] In marg. legitur: الشيخ علا الدين البرسى.

[d] In marg. scriptum est: الامير سيف تشتمر الصاحبى; in ipso textu vero pro الصاحبى male est الصاجى. Conf. supra p. 438 vs. 5 a f.

Damasci hoc munus obtinuit علم الدين ابو عبد الله محمد بن الامير ناصر الدين محمد القفصى المصرى المالكى *

Et Halebi كمال الدين ابو القاسم عمر بن اقضى القضاة فخر الدين ابى عمرو عثمان بن الخطيب هبة الله المعرّى الشافعى *

Obiit Damasci الشيخ الامام عماد الدين ابو الفدا اسمعيل ابن الشيخ زين الدين خليفة بن عبد العالى[a] بن خليفة الحسبانى الشافعى *

Obiit Halebi شيخنا[b] الامام شهاب الدين ابو جعفر احمد بن الشيخ جمال الدين ابى المحاسن يوسف بن مالك الرعينى الغرناطى المالكى, natus 70 annos.

Obiit Boçrjae المولى صلاح الدين ابو النسك صالح بن شهاب الدين احمد بن زين الدين عمر حفيد بنى السفاح الحلبى[c], natus annos 67.

Obiit Halebi auctor hujus operis, بدر الدين حسن بن عمر بن الحسن بن عمر بن حبيب الشافعى, natus annos 70.

Anno 780

Graevissimum accidit incendium extra al-Qāhirae urbem, prope portam Zowailae; quo per aliquot dies continuato pretiosa multa perierunt.

In Aegypto ad الصاحب كريم الدين عبد الكريم بن القاضى شمس الدين عبد الرزاق بن القاضى علم الدين ابرهيم الشهير بابن مكانس delata sunt الوزارةُ ونظرُ الخواصّ والوكالةُ الشريفةُ جميعًا مضافًا الى ذلك نظرُ ديوانَيِ الاميرَيْن الكبيرَيْن المشار اليهما يومئذٍ فى العقد والحلّ *

---

[a] In Cod. scriptum est العال.

[b] In marg. est الشيخ.

[c] In marg. scriptum est: صلاح الدين بن ابى السفاح.

Cui, post octo menses comprehenso, quantum ad *Weziratum* attinet, successit الصاحب تاج الدين عبد الوهاب الشهير بالنشو *

Et, quantum ad نظر الخواصّ والوكالة الشريفة, suffectus est الصاحب شمس الدين عبد الله الشهير بالمقسي *

In Aegypto munere Inspectoris exercituum rursus ornatus est القاضي الرئيس تقيّ الدين ابو محمد عبد الرحمن بن القاضي الامام محبّ الدين ابي عبد الله محمد بن القاضي نجم الدين ابي المحاسن يوسف بن ابي العباس المصري الشافعي *

Ibidem القاضي الرئيس فخر الدين عبد الرحمن بن القاضي شمس الدين عبد الرزاق بن القاضي علم الدين ابرهيم الشهير بابن مَكانِس شَقِيقُ الصاحب كريم الدين ناظر الدولة المقدّم ذكرُه, huic fratri suo successit in munus الشريفة *

Quo simul cum fratre dejecto, hoc munus delatum est ad القاضي الرئيس علم الدين يحيى بن رزق الله بن القاضي علم الدين ابرهيم بن الفخر *

A Vicariatu Ḩamā*tae* gesto ad eandem dignitatem Damasci gerendam vocatus est الامير سيف الدين كمشبُغا الحموي اليلبغاوي *

Et similiter Tarāboloso Ḩaleb*um* traductus est Vicarius Sultani الامير سيف الدين منكلي بغا الاحمدي الشهير بالبلدي *

Cui post quinque menses successit, Hamaťá Ḩaleb*um* traductus, الامير سيف الدين تَمربای التمرداشي.

Damasci قاضي القضاة constitutus est همام الدين امير غالب بن العلامة قِوام الدين اميركاتب الاتقاني الاتراري الحنفي *

Et ibidem quoque برهان الدين ابو سالم ابرهيم بن

الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن ابى الحسن على الصنهاجى المالكى *

Denuo كاتب السرّ Damasci factus est الرئيس فتح الدين ابو بكر محمد بن عماد الدين ابى اسحق ابرهيم بن جمال الدين ابى الكرم محمد بن الشهيد الدمشقى الشافعى[a] *

Denuo قاضى القضاة Halebi constitutus est جلال الدين ابو المعالى محمد بن قاضى القضاة نجم الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى فخر الدين ابى عمرو عثمان الزرعى الشافعى *

Et ibidem denuo كاتب السرّ factus est القاضى شمس الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى شهاب الدين ابى العباس احمد بن مُهاجر الحنفى *

Profectus est Emirus سيف الدين تِمربغا التمرداشى المنصورى نائب السلطنة بحلب, cum magno exercitu, in regionem Sisi, ad licentiam Turcomanorum, qui eum tractum infestum redderent, comprimendam: dure perfideque hae copiae Turcomanos habuerunt, sed reversae ab his insidiis circumventae sunt et ad internecionem caesae.

Obiit al-Qâhirae الامام العلامة ضياء الدين ابو محمد عبيد الله بن الشيخ سعد الدين سعد الله بن[b] .... العَفيفى القزوينى الشافعى الشهير بقاضى القِرم[c], natus ultra 60 annos.

Obiit Hierosolymis الشيخ القُدْوة شهاب الدين ابو العباس احمد[d] الشهير ببَادار[e], natus ultra 70 annos.

---

[a] In marg. scriptum est: القاضى فتح الدين بن الشهيد.

[b] Vacuum spatium relictum est in Cod.

[c] In marg. scriptum est: القاضى ضياء الدين القرم.

[d] Ante الشهير in Cod. etiam scriptum est المعروف.

[e] Etiam hîc in Cod. vacuum spatium relictum est.

Obiit الشيخ [a] extra al-Qāhiram, ‏براوِيَته بمُنْية الشيرج‎, natus ‏ابو النُّسك صالح بن .... المصرى‎, ultra 60 annos.

Obiit Halebi ‏شيخنا [b] الامام العلامة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ شهاب الدين ابى العباس احمد ابن ابى الحسن على بن جابر الاندلسى الهوارى المالكى‎, natus annos 70.

Obiit in urbe Sisi ‏الامير شرف الدين موسى بن الامير ناصر الدين محمد بن شهرى نائب السلطنة بسيس‎, natus ultra 40 annos.

Obiit Halebi ‏القاضى حافظ الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ تاج الدين ابى اسحق ابرهيم بن سُنْبكى بن ايوب بن الشيخ بدر الدين قراجا المقدسى بن الشيخ جمال الدين ابى المحاسن يوسف بن القَصِيرى الحلبى الحنفى‎, natus ultra 70 annos.

Anno 781

In Aegypto denuo ‏قاضى القضاة‎ constitutus est ‏برهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن الخطيب زين الدين ابى محمد عبد الرحيم بن قاضى القضاة بدر الدين ابى عبد الله محمد ابن برهان الدين ابى اسحق ابرهيم بن سعد الله ابن جماعة الكنانى الحموى المصرى الشافعى‎ *

Damasci Vicariatum adeptus est ‏الامير سيف الدين بَيْدَمُر الخوارزمى‎ *

Halebi eandem dignitatem obtinuit ‏الامير سيف الدين اشقتمر الماردينى‎ *

Et Tarābolosi ‏الامير سيف الدين منكلى بغا الاحمدى‎.

---

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] In marg. scriptum est ‏الشيخ‎.

In Emiratum inter Arabes e gente Faḍli successerunt الاميران زين الدين رامل[a] بن موسى وسيف الدين مُعَيْقل ابن فضل بن ربيعة *

Quos eodem anno hoc munere exutos excepit الامير ناصر الدين محمد بن[b] نعير بن حيّار بن مهنّا بن عيسى بن مهنّا بن مانع بن حُدَيْثة بن غُضيّة بن.فضل بن ربيعة[c] *

Ex jussu Emiri زين الدين بركة الجُوبانى راس نوبة المنصورى per canalem subterraneum aqua ducta est ex عين الازرق المستمدّة من عين ثقبة وعين ابن رُخم in piscinas ad portam المَعلى urbis Mekkae; et in eâdem urbe etiam alia in publicam utilitatem structa, et aedificia sacra instaurata sunt.

Obiit بارض بالش, qnod oppidum in ditione Halebi situm est, الامير سيف الدين قارا بن مهنّا بن عيسى بن مهنّا بن مانع بن حديثة بن غضيّة بن فضل بن ربيعة اميرُ آل فَضْل *

Obiit al-Qāhirae القاضى الامام شرف الدين ابو العباس احمد بن شهاب الدين عبد الرحمن بن عَسْكر البغدادى المالكى, natus ultra 70 annos.

Obiit al-Qāhirae الرئيس شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن شهاب الدين ابى العباس احمد بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن عز الدين ابى عبد الله محمد بن زين الدين ابى بكر بن شمس الدين ابى عبد الله محمد ابن مَرْزُوق العجيسى التلمسانى المالكى, natus annos 70.

Obiit Mekkae الشيخ برهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن

---

[a] Sic et in textu et in marg. hîc scriptum est; at in sequenti articulo, ubi de horum successore agitur, primae hujus nominis litterae punctum est impositum (زامل).

[b] Deëst in Cod.; conf. infra ad a. 787.

[c] In marg. scriptum est: الامير نعير بن حيّار.

الشيخ شرف الدين ابى محمد عبد الله بن شمس الدين ابى عبد الله محمد بن عَسْكر بن مظفر بن نجم بن شادى بن هلال الطاى الطريفى وطَريف فخذ من طىّ القِيراطى وقيراط بلد بالاعمال الشرقيّة الشافعى, natus ultra 60 annos.

Anno 782

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est صدر الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ علاء الدين ابى الحسن على ابن منصور الحنفى *

Ibidem dignitate Wezîri denuo ornatus est الصاحب شمس الدين عبد الله الشهير بالمقسى *

Et ibidem قاضى القضاة factus est علم الدين ابو الربيع سليمان بن خالد بن شرف الدين نُعيم النُّعيمى البُسَاطى المالكى *

Damasci Vicariatum adeptus est, Halebo traductus, الامير سيف الدين اشقتمر* الماردينى *

Halebi eandem dignitatem obtinuit, Tarāboloso traductus, الامير سيف الدين منكلى بغا الاحمدى الشهير بالبَلَدى *

Ac Tarābolosi الامير سيف الدين اينال اليوسفى.

Cui, brevi post Halebum traducto, successit, Tarābolosum Çafado traductus, الامير سيف الدين كمشبغا الحموى اليلبغاوى *

Damasci كاتب السر constitutus est القاضى شهاب الدين احمد بن القاضى نجم الدين محمد بن القاضى الامام العلامة شهاب الدين ابى العباس احمد بن القاضى الامام الرئيس محيى الدين يحيى بن فضل الله بن مُجَلّى بن دَعْجان بن خلف بن منصور بن نصر العَدَوى القرشى العُمَرى *

* In marg. male scriptum est اقشتمر.

Quo brevi post dejecto, denuo hoc munere ornatus est القاضى الرئيس فتح الدين محمد بن الشهيد المقدّم ذكره*
Denuo قاضى القضاة Halebi constitutus est كمال الدين ابو القاسم عمر بن اقضى القضاة فخر الدين ابى عمرو عثمان الخطيب بن هبة الله المعرّى الشافعى[a] *

Emīrus زين الدين بركة الجُوبانى cum magnâ suorum manu se movit versus قبّة النصر, ad oppugnandum fratrem suum الامير الكبير. Quae tamen expeditio infelicissime illi cessit: dissipatis enim copiis ejus post irritos trium dierum conatus, ipse in vincula conjectus est بثغر الاسكندريّة, ibique arbitrio Emīri صلاح الدين ابن عرّام interfectus.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة جلال الدين ابو عبد الله محمد الشهير بجار الله بن الشيخ العالم قطب الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ شرف الدين ابى الثنا محمود النيسابورى الحنفى[b], natus ultra 80 annos.

Obiit بقاعة الصاحب, quae pars est arcis, قلعة الجبل dictae, الصاحب تاج الدين عبد الوهاب الشهير بالنشو, natus ultra 60 annos.

Obiit Halebi الامير سيف الدين منكلى بغا البَلَدى نائب[c] السلطنة بحلب, natus ultra 40 annos.

Obiit Halebi قاضى القضاة جلال الدين ابو المعالى محمد ابن قاضى القضاة نجم الدين ابى عبد الله محمد بن اقضى القضاة فخر الدين ابى عمرو عثمان بن شهاب الدين ابى العباس احمد بن عمرو بن محمد الزرَعى الشافعى, natus prope 40 annos.

---

[a] In marg. scriptum est: القاضى جمال الدين المعرى.
[b] In marg. scriptum est: القاضى جلال الدين بن جار الله*
[c] In Cod. per errorem scriptum est نيابة.

Interfectus est al-Qāhirae الامير صلاح الدين خليل بن علاء الدين على الشهير بابن عرّام, natus ultra 60 annos.

Anno 783

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك الصالح صلاح الدنيا والدين ابو الجود حاجى بن السلطان الملك الاشرف ناصر الدنيا والدين ابى البركات شعبان بن الملك الامجد جمال الدنيا والدين حسين بن السلطان الملك الناصر ناصر الدنيا والدين ابى المعالى محمد بن السلطان الملك المنصور سيف الدنيا والدين ابى سعيد قلاوون الصالحى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو القاسم عبد الرحمن بن شمس الدين محمد بن زين الدين محمد بن علم الدين سليمان بن خَيْر الانصارى المالكى[a] *

Ibidem Wezīrī dignitate ornatus est الصاحب علم الدين عبد الوهاب الشهير بسَنيرة[b] الطنشاوى *

Et القاضى سعد الدين نصر factus ناظر الخواصّ الشريفة الله بن البقرى *

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين يَلبُغا الناصرى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est علم الدين ابو عبد الله محمد بن الامير ناصر الدين محمد القفصى المصرى المالكى *

Ibidem قاضى القضاة زين الدين ابو factus كاتب السرّ حفص عمر بن مُهنا[c] *

---

[a] In marg. legitur: القاضى جمال الدين حسين.

[b] Sic hoc loco et in textu et in marg. offertur; at infra, ad a. 785, ubi de successore ejus, الصاحب شمس الدين ابرهيم, agitur, hoc nomen sic in textu scriptum est: ستَنْبرة.

[c] Sic hoc loco et in textu et in margine scriptum est; at in

Quo brevi post remoto, denuo hoc munere ornatus est القاضى الرئيس فتح الدين ابو بكر محمد بن الشهيد *
Halebi قاضى القضاة constitutus est شهاب الدين ابو العباس احمد بن زين الدين عمر بن ابى الرضى الحموى الشافعى *

Ex jussu Sultani ac tutoris imperii (المقرّ الاشرف السيفى برقوق اتابك العساكر المنصورة الاسلاميّة), Emiri اشقتمر الماردينى واينال اليوسفى وكمشبغا اليلبغاوى وطشتمر القاسمى وطشتمر العَلاءى, Vicarii Sultani in urbibus Damasci, Halebi, Tarābolosi, Hamātae et Çafadi, conjunctis inter se copiis suis, expeditionem susceperunt in tractum Marasi, adversus خليل بن دُلغادر et fratres ejus, qui cum Turcomanis suis ibi rebellionem moverant. Post graves pugnas Turcomani illi fusi fugatique et e finibus imperii ejecti sunt.

Vehemens procella regioni Damascenae aliquantum damni intulit.

Per totam Aegyptum inferiorem pestis grassata est, et ad Gazam etiam aliasque Syriae urbes pervasit. Ingentem hominum numerum abripuit.

Obiit فى قلعة الجبل, ex peste, السلطان الملك المنصور على بن السلطان الملك الاشرف شعبان الخ[a], natus annos 12.
Obiit Damasci قاضى القضاة عماد الدين ابو الفداء اسمعيل ابن شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العِزّ بن صالح ابن[b] ابى العِزّ الحنفى, natus ultra 90 annos.
Obiit Halebi قاضى القضاة كمال الدين ابو القاسم عمر

sequenti articulo, ubi de successore ejus agitur, pro بن مهنا offertur بن منهال.

[a] Vide porro genealogiam ad a. 778, supra p. 440 vs. 3 a f. seqq.

[b] Hoc ابن in marg. omissum est.

ابن اقضى القضاة فخر الدين ابى عَمْرو عثمان بن الخطيب هبة الله المعرّى الشافعى, natus annos 71.

Obiit Halebi الشيخ الامام شهاب الدين ابو العباس احمد بن حَمْدان بن احمد بن عبد الواحد بن عبد الغنى بن محمد بن احمد بن سالم بن داود بن يوسف ابن جابر الاذرعى الشافعى, natus annos 75.

Obiit al-Qāhirae, ex peste, الامير علاء الدين بن الامير سيف الدين قشتمر الناصرى الشهير بالوَزير[a], natus prope 50 annos.

Anno 784

Ad Aegypti et Syriae imperium devenit السلطان الملك الظاهر ابو سَعيد بَرْقوق بن السَّعيد الشهيد شرف الدنيا والدين ابى المعالى آنس *

In Tibrīzī, Bagdādī, et reliquarum regionum, cum his conjunctarum, imperium successit القان مغيب الدين احمد ابن القان أُوَيْس بن الشيخ حسن بن حُسَيْن بن اقبغا ابن ايلكان[b] *

In Aegypto Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين سُودَن الشيخونى[c] *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est بدر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة بهاء الدين ابى البقا محمد ابن القاضى سَدِيد الدين ابى محمد عبد البرّ بن القاضى صدر الدين ابى زكريّا يحيى بن على بن تمام الانصارى السبكى الشافعى *

Ibidem Tabulario praetorio praefectus est القاضى اوحد

---

[a] In marg. legitur: الامير علاء الدين على بن قشتمر الوزير.

[b] In marg. scriptum est: القان مغيب الدين احمد بن احمد بن القان اويس *

[c] In marg. scriptum est: الامير سيف الدين سودون.

الدين عبد الواحد بن القاضى تاج الدين ابى الفدا اسمعيل ابن ياسين الحنفى سبط قاضى القضاة جمال الدين ابى محمد عبد الله بن قاضى القضاة علاء الدين ابى الحسن على بن الشيخ الامام فخر الدين عثمان بن ابرهيم بن مصطفى بن سلمان الماردينى الشهير بابن التركمانى الحنفى *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين يَلْبُغا الخوارزمى *

Tarābolosi eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين مأمور القلمطاوى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est نجم الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العز صالح ابن ابى العِزّ الحنفى *

Et in eâdem urbe etiam برهان الدين ابو سالم ابرهيم ابن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ نور الدين ابى الحسن على الصنهاجى المالكى *

Ibidem كاتب السرّ factus est القاضى بدر الدين ابو عبد الله محمد بن شهاب الدين احمد بن فَرْهِر الدمشقى *

Halebi قاضى القضاة constitutus est وَلِى الدين ابو زيد عبد الرحمن بن رُشد المالكى *

Occisus est in regione Tibrīzensi القان جلال الدين حسين ابن القان شرف الدين شيخ أُوَيْس بن الشيخ حسن بن حسين بن اقبغا بن ايلكان سبط القان ارغون بن ابغا بن هلاكو بن ظلو بن جنكزخان *

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة بدر الدين ابو محمد عبد الوهّان بن القاضى كمال الدين ابى العباس احمد بن قاضى القضاة علم الدين ابى عبد الله محمد بن شمس الدين ابى بكر بن عيسى بن بدران السعدى الاخنآى المالكى، natus circiter 70 annos.

Obiit al-Qāhirae الخطيب جمال الدين ابو عبد الله محمد

ابن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد الاسنآءى الشافعى, natus prope 90 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة همام الدين امير غالب بن الامام العلامة قوام الدين اميركاتب الاتقانى الاترارى الحنفى, natus prope 50 annos.

Obiit Tarābolosi الخطيب زين الدين ابو حفص عمر بن الشيخ علاء الدين ابى الحسن على[a] .... المعرّى الشافعى *

Anno 785

Califa*tum* adeptus est الامام الواثق بالله ابو حفص عمر ابن الامام المستعصم بالله ابى اسحق ابرهيم بن الامام المستمسك بالله ابى عبد الله محمد بن الامام الحاكم بامر الله ابى العباس احمد بن الحسن[b] بن ابى بكر بن ابى على الحسن بن على القبى بن الراشد[c] منصور بن المسترشد فضل بن المستظهر احمد بن المقتدى عبد الله بن محمد ابن القائم عبد الله بن القادر احمد بن اسحق بن[d] المقتدر جعفر بن المعتضد احمد بن الموفق طلحة بن المتوكل جعفر بن المعتصم محمد بن الرشيد هارون بن المهدى محمد بن المنصور عبد الله بن محمد بن على بن عبد الله ابن عباس عمّ سيّدنا محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم *

Wezir*atum* obtinuit الصاحب شمس الدين ابو اسحق ابرهيم الشهير بكاتب ارْلان *

Ad نظرُ الخواصّ delata sunt القاضى موفق الدين عبد الله والوكالةُ الشريفةُ *

Damasci قاضى القضاة constitutus est برهان الدين ابو

---

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] Infra, ad a. 788, scriptum est الحسين.

[c] Infra, l. l. hîc interpositum est بن.

[d] Hoc بن in Cod. hoc loco omissum sed infra recte additum est.

الحق ابرهيم بن الخطيب زين الدين ابى محمد عبد الرحيم ابن قاضى القضاة بدر الدين ابى عبد الله محمد بن برهان الدين ابى الحق ابرهيم بن سعد الله بن جماعة الكنانى الحموى الشافعى *

Et in eâdem urbe etiam تقى الدين ابو محمد عبد الله ابن قاضى القضاة جمال الدين ابى المحاسن يوسف بن قاضى القضاة شرف الدين ابى العباس احمد بن القاضى شهاب الدين ابى عبد الله الحسين بن سليمان بن فزارة الكفرى الحنفى *

Halebi eodem munere ornatus est شرف الدين مسعود ابن الشيخ شهاب الدين شعبان بن عماد الدين اسمعيل الشافعى *

Cui brevi post suffectus est شهاب الدين ابو العباس احمد ابن ابى الرضا الشافعى *

Emir*atum* inter Arabes e gente Façli adeptus est الامير فخر الدين عثمان بن تارا بن مهنا بن عيسى بن مهنا ابن مانع بن حديثة بن غضيّة بن حازم بن فضل بن ربيعة *

Instauratum est Mekkae, jussu Sultani الملك الظاهر, conceptaculum aquae, حوض[*] السبيل dictum, ad portam المعلى *

Idem Sultanus instaurandum curavit Hierosolymis canalem subterraneum, قناة العرّوب dictum, ac per eum, cum magno incolarum gaudio, aquam in urbem duxit.

Comprehensus est et in قلعة الجبل inclusus Califa المتوكل على الله ابو عبد الله محمد بن المعتضد بالله ابى الفتح ابى بكر بن المستكفى بالله ابى الربيع سليمان بن الحاكم بامر الله ابى العباس احمد الهاشمى العباسى *

Obiit Damasci قاضى القضاة ولى الدين ابو محمد عبد

---

[*] In ipso textu male legitur الحوض; in marg. abest articulus.

الله بن قاضى القضاة* شيخ الاسلام بهاء الدين ابى البقا محمد بن القاضى سَدِيد الدين ابى محمد عبد البرّ بن القاضى صدر الدين ابى زكريّا يحيى بن على بن تمام السُّبْكى الانصارى الشافعى, natus annos 50.

Obiit ar-Ramlae المولى شرف الدين ابو البركات موسى بن القاضى بدر الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى شمس الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى العلامة شهاب الدين ابى الثنا محمود بن سَلْمان بن فهد الحلبى, natus annos 43.

Interfectus est, postquam بقلعة الجبل cruci affixus fuit, الامير قُرط, natus ultra 60 annos.

Anno 786

Ingens aquarum alluvies agrum Damascenum oppressit.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est شمس الدين ابو عبد الله محمد بن شهاب الدين احمد بن ابى بكر الطرابلسى الحنفى *

Item ولى الدين ابو زيد عبد الرحمن بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن خَلْدُون الحضرمى المالكى *

Ibidem Tabulario praetorio praefectus est القاضى الرئيس بدر الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى الرئيس علاء الدين ابى الحسن على بن القاضى الرئيس محيى الدين ابى زكريّا يحيى بن فضل الله العمرى الشافعى *

Et ناظر الجيوش constitutus القاضى موفق الدين عبد الله ابو الفرج *

Tarābolosi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين كمشبغا الحموى اليلبغاوى *

Damasci قاضى القضاة factus est علم الدين ابو عبد الله محمد بن الامير ناصر الدين محمد القفصى المالكى *

* Hic verba ولى الدين — القضاة denuo in Cod. repetita sunt.

Halebi idem munus obtinuit شرف الدين مسعود بن شهاب الدين شعبان بن عماد الدين اسمعيل الشافعى*

Obiit Hierosolymis الامير سيف الدين طشتمر العلاءى, natus ultra 50 annos.

Obiit al-Qāhirae الامام القدوة اكمل الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ جمال الدين ابى الثنا محمود الرومى البابرتى الحنفى[a], natus ultra 70 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة بدر الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ علاء الدين ابى الحسن على بن منصور الدمشقى الحنفى, natus ultra 80 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة علم الدين ابو الربيع سليمان بن خالد بن شرف الدين نُعَيْم النُعَيْمى البساطى المالكى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae القاضى اوحد الدين عبد الواحد بن تاج الدين ابى الفدا اسمعيل بن الشيخ زين الدين يَاسِين الحنفى سبط قاضى القضاة جمال الدين ابن التركمانى الحنفى, natus annos 37.

Obiit al-Qāhirae القاضى الرئيس تقى الدين عبد الرحمن ابن القاضى العلامة مُحبّ الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى نجم الدين ابى المحاسن يوسف بن ابى العباس المصرى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Obiit Mekkae قاضى القضاة كمال الدين ابو الفضل محمد ابن الشيخ شهاب الدين ابى العباس احمد بن نور الدين ابى الحسن على النُوَيْرى العُقيلى الشافعى*

Obiit Damasci قاضى القضاة امين الدين ابو[b] عبد الله محمد بن على بن الحسن الدمشقى الانفى المالكى, natus prope 70 annos.

---

[a] In marg. scriptum est: الشيخ كمال الدين الحنفى.

[b] Cod. ابى.

Obiit جمال الدين عبد الله بن *Emīrus* ببعض بلاد الغربيّة الامير سيف الدين بكتمر الحاجب الناصرى *

Obiit بالبرّيّة شرقيّ بلاد الشام بمكان يعرف بارض بُرقع *Emīrus* مُعَيْقل بن فضل بن عيسى بن مُهنا بن مانع بن حُديثة بن عُضَيَّة بن حازم بن فضل بن ربيعة, natus prope 70 annos.

Interfecti sunt, haereseos damnati, محمد بن مكّى in urbe Damasci, et عرفة Tarābolosī.

Anno 787

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est جمال الدين عبد الرحمن بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد ابن خَيْر الانصارى المالكى *

Halebum ad Vicariatum gerendum Ḥamāṭā traductus est الامير سيف الدين سُودُن المظفّرى[b] *

Emīratum inter Arabes e gente Faḍli iterum obtinuit الامير ناصر الدين محمد بن[c] نعير بن حيّار بن مهنّا ابن عيسى بن مُهنا بن مانع بن حديثة بن غضيّة بن فضل بن ربيعة[d]

Halebi قاضى القضاة factus est محبّ الدين ابو المعالى محمد بن الشيخ كمال الدين ابى الفضل محمد بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشِّحْنة الحنفى الحلبى *

Et in eâdem urbe etiam [e]....... جمال الدين عبد الله التكريرى المالكى *

---

[a] In marg. scriptum est: مُعيقل بن فضل الله.

[b] In marg. scriptum est: الامير سيف الدين سودون المظفرى.

[c] Deëst in Cod. Conf. supra ad a. 781, et infra ad a. 801.

[d] In marg. etiam hîc scriptum est: الامير نُعير بن حيار.

[e] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

شهاب الدين ابـو العباس احمد بـن القاضى Itemque
شمس الدين ابى عبد الله محمد بـن قاضى القضاة شرف
الدين ابى البركات موسى بن جمال الدين ابى الجُود فيّاض
ابن عبد العزيز بن فياض المقدسى الصالحى الحنبلى *
Et ibidem كاتب السرّ constitutus est ناصر الدين [a] الرئيس
ابو عبد الله محمد بن القاضى تقىّ الدين ابى حفص عمر
ابن القاضى نجم الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى زين
الدين عمر بن ابى الطيّب الدمشقى الشافعى *
Tarābolosi قاضى القضاة factus est شهاب الدين ابو العباس
احمد . . . . [b] السلاوى الشافعى *
Et in eâdem urbe etiam شهاب الـديـن ابـو الـعـبـاس
احمد . . . . [c] النحريرى المالكى *
Comprehensus est الامير علاء الدين الطنبغا الجوبانى,
sed mox libertati restitutus et Vicariatu in al-Caraki urbe ornatus est.

Pestis invasit Halebum, magnumque hominum numerum in hac urbe exstinxit.

Obiit الامير فخر الدين عثمان بن قارا بن مُهنّا بـن
عيسى بن مُهنا بن مانع بن حديثة بن غضيّة بن فضل
ابن ربيعة *
Obiit Halebi قاضى القضاة جمال الدين ابو اسحق ابرهيم
ابن قاضى القضاة ناصر الدين ابى عبد الله محمد بن
قاضى القضاة كمال الدين ابى حفص عمر بن قاضى القضاة
عزّ الدين ابى البركات عبد العزيز بن الصاحب محيى الدين
ابى عبد الله محمد بن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن

---

[a] In marg. scriptum est القاضى.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[c] Vacuum spatium etiam hîc in Cod. relictum est: conf. supra pag. 460 vs. ult.

احمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى الفضل هبة الله ابن قاضى القضاة نجم الدين ابى الحسن احمد بن يحيى بن زهير بن هرون بن موسى بن عيسى بن عبد الله بن محمد ابن عامر ابى جرادة بن ربيعة بن خويلد بن عوف بن عامر بن عقيل بن كعب بن ربيعة بن عامر بن صعصعة بن معوية بن بكر بن هوازن بن منصور بن عكرمة بن خصفة بن قيس عيلان بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان الحلبى الشهير بابن العديم الحنفى, natus ultra 70 annos.

Obiit الشيخ محيى الدين عبد القادر بن الشيخ الامام شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ سيف الدين ابى زكريا يحيى بن احمد بن محمد بن عبد الرزاق بن الشيخ محيى الدين قطب الاولياء ابى محمد عبد القادر ابن موسى بن عبد الله بن يحيى القرشى الحسنى الجيلى الكيلانى, natus ultra 20 annos.

Obiit Halebi السيد الشريف الحسيب النسيب شمس الدين ابو المجد محمد بن السيد الشريف النقيب شهاب الدين ابى العباس احمد بن السيد الشريف النقيب شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشريف شهاب الدين ابى العباس احمد الحسينى الحرانى الحلبى, natus annos 49.

Obiit Halebi الشيخ نجم الدين عبد اللطيف بن الشيخ بدر الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ مجد الدين ابى البركات موسى بن الشيخ فتح الدين ابى الفتوح بن ابى سعيد فضل الله بن ابى الخير الميهنى الخراسانى الحلبى شيخ الشيوخ بحلب, natus ultra 70 annos.

Obiit Halebi الشيخ شرف الدين ابو بكر بن الشيخ الامام زين الدين ابى حفص عمر بن مظفر بن عمر الشهير بابن الوردى المعرى الحلبى[a], natus ultra 70 annos.

---

[a] In marg. scriptum est: الشيخ شرف الدين ابو بكر الوردى.

Obiit Damasci الشيخ تاج الدين احمد بن شمس الدين محمد بن مَحْبُوب *

Obiit Halebi شهاب الدين ابو العباس احمد بن بهاء الدين عبد الرحمن بن محمد بن محمد بن النصيبى الحلبى, natus ultra 70 annos.

Absoluta est aedificatio Academiae, quam Sultanus الملك الظاهر ابو سعيد برقوق exstrui jussit al-Qāhirae بالبقعة المعروفة بخان الزكاة ما بين الكاملية والناصرية بخط بين القصرين, et cujus condendae initium factum erat a. 786.

Anno 788

In Califatum successit الامام المستعصم بالله ابو يحيى زكريا بن الامام المستعصم بالله ابى اسحق ابرهيم بن الامام المتمسّك بالله ابى عبد الله محمد بن الامام الحاكم بامر الله ابى العباس احمد الهاشمى العبّاسى *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين اشقتمر الماردينى *

In Emiratum Mekkae successit الامير الشريف شمس الدين محمد بن الامير الشريف شهاب الدين ابى سليمان احمد ابن الامير الشريف شجاع الدين عجلان بن الامير الشريف اسد الدين رُمَيثة بن الامير الشريف ابى تمين محمد بن الامير الشريف ابى سعد الحَسَنى المكى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est برهان الدين ابو اسحق ابرهيم . . . . *الصنهاجى المالكى *

Al-Medinae eodem munere ornatus est زين الدين ابو الفضل عبد الرحيم بن الحسين بن على بن عبد الرحيم ابن ابى بكر بن ابرهيم العراقى الشافعى نفع اللهُ تعالى بفوائده وبركته *

---

* Vacuum spatium in Cod. relictum est.

Et Halebi موفق الدين . . . . [a] الحنفى

Pestis vehementem in modum grassata est بثغر الاسكندريّة.

Obiit al-Qāhirae الامام الواثق بالله ابو حفص عمر بن الامام المستعصم بالله[b], natus ultra 70 annos.

Obiit Mekkae الشريف الحسيب النسيب شهاب الدين ابو سليمان احمد بن الشريف شجاع الدين عَجْلان بن الشريف اسد الدين رُمَيْثة بن الشريف ابى تمين محمد بن الشريف ابى سعد الحَسَنى المكى, natus ultra 60 annos.

Obiit Hierosolymis الشيخ الامام وَلىّ الله شمس الدين ابو عبد الله محمد بن شرف الدين احمد بن عثمان القِرمى *

Obiit Damasci الشيخ الامام القدوة المحقّق العالم الربابى شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ جمال الدين ابى المحاسن يوسف بن الشيخ فخر الدين الياس الرومى القونوى الحنفى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة شمش الدين ابو عبد الله محمد ابن[c] . . . . الشهير بابن النقى[d] الدمشقى الحنبلى *

Obiit Miçri الرئيس بدر الدين ابو العباس احمد بن الرئيس شرف الدين ابى عبد الله محمد بن الصاحب زين الدين ابى العباس احمد بن الصاحب فخر الدين ابى عبد الله محمد بن الصاحب بهاء الدين ابى الحسن على ابن شمس الدين محمد بن سَلِيم بن حنّا المصرى الشافعى, natus ultra 70 annos.

---

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est. Et in ipso quidem textu nihil aliud quam مُوفق الدين scriptum, in marg. vero الحنفى additum, quod bene se habere inde apparet, quoniam decessor ejus محبّ الدين ابن الشحنة Hanefita erat (conf. ad a. 787).

[b] Vide porro supra, ad a. 785, p. 456 vs. 10 seqq.

[c] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[d] Sic in Cod. scriptum est, tertiâ litterâ puncto destitutâ.

Obiit al-Qâhirae محمد الدين ابو عبد الله محمد بن صبّاح الكوفى ᵃ, natus ultra 80 annos.

Obiit al-Qâhirae علم الدين يحيى نَاظِرᵇ الدولة, natus ultra 40 annos.

Occisus est prope Marašum الامير غرس الدين خليل بن الامير زين الدين قراجا بن ذلغادر التركمانى البُوروقى كبير التركمان بالبلاد الحلبيّة, natus ultra 60 annos.

Eodem anno, jussu Sultani الملك الظاهر, magnus exercitus Aegyptius, cui se junxerunt copiae Haleb*enses*, expeditionem suscepit in regionem Siwâsi. Quo cum advenissent, gravi obsidione hanc urbem clauserunt, et postquam copiae quae intus erant ad pugnam eruperant, plenam de iis victoriam reportarunt. Anno demum 790 ex hac expeditione in Syriam et Aegyptum redierunt.

Anno 789

Damasci Vicariatum adeptus est الامير علاء الدين الطُنبغا الجُوبانى *

Wezîr*atum* obtinuit الصاحب علم الدين عبد الوهّاب الشهير بكاتب سيّدى *

Emîr*atu* Mekkae ornatus est الشريف زين الدين عنان بن مُغامِس . . . . . ᶜ الحُسَيْنى *

Cui brevi post remoto successit الشريف علاء الدين ابو الحسن على بن الشريف عَجْلان الحَسَنى *

Emîr*atum* al-Medînae [d] adeptus est الشريف زين الدين

[a] In marg. scriptum est: فخر الدين الكوفى.

[b] In ipso textu scriptum est: نَظِر.

[c] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[d] Neque dignitas ipsa, neque urbis nomen, in Cod. expressa

ثابت بن الشريف نُعير بن منصور بن جماز بن شيحة بن
هاشم بن قاسم بن مُهنا الحسينى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est ناصر الدين ابو
عبد الله محمد بن الشيخ سَدِيد الدين عبد الدائم بن
شمس الدين ابى عبد الله محمد الانصارى الشافعى الشهير
بابن الميلق *

Damasci eodem munere ornatus est نجم الدين ابو العباس
احمد بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن
شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العِزّ بن صالح
ابن ابى العِزّ المعيصرانى الدمشقى الحنفى *

Obiit Damasci الشيخ الامام الحافظ صدر الدين سليمان
ابن يوسف بن مفلح اليَاسُوفى المقدسى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae الخطيب ناصر الدين ابو عبد الله محمد
ابن الخطيب علاء الدين ابى الحسن على بن الشيخ بدر
الدين محمد بن شرف الدين محمد بن هاشم بن عبد
الواحد بن عشائر الحلبى الشافعى, natus annos 47.

Obiit Gazae قاضى القضاة زين الدين ابو زيد عبد الرحمن
الشهير بابن رُشْد المغربى المالكى, natus prope 70 annos.

Obiit Damasci الشيخ شمس الدين ابو بكر محمد بن
الحافظ محبّ الدين عبد الله بن الشيخ شهاب الدين ابى
العباس احمد بن المحبّ المقدسى الصالحى الحنبلى *

Obiit al-Qāhirae القاضى شمس الدين ابو عبد الله

---

sunt, in quo (omissis, ut puto, per librarii errorem aliquot vocabulis) nunc haec tantum in initio hujus articuli exstant: وفيها ولى الشريف زين الدين — — — الحسينى. De al-Medīnā tamen cogitandum esse, ultima ejusdem articuli verba ostendunt
واستمرّ على هذه الحالة المرضيّة مستمسكا بالعُرْوة الوُثْقَى فى
مجاوَرة خير البريّة صلّى الله عليه وسلّم تسليما كثيرا *

القرمى الحنفى ° .... محمد بن, natus ultra 40 annos.

Obiit al-Qāhirae فتح الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة بهاء الدين ابى محمد عبد الله بن الشيخ زين الدين عبد الرحمن بن عقيل المصرى الشافعى, natus ultra 60 annos.

Et eodem anno Damasci قاضى القضاة factus est شرف الدين ابو الخطاب محمد بن قاضى القضاة جمال الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ زين الدين ابى محمد عبد الرحمن ابن نور الدين على بن زين الدين عبد الملك السلمى المسلاتى الشافعى[b] *

Anno 790

Damasci Vicariatum adeptus est الامير حسام الدين طرنطاى *

Tarābolosi eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين اشندمر المحمودى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est تقى الدين ابو محمد عبد الله بن قاضى القضاة جمال الدين ابى المحاسن يوسف بن قاضى القضاة شرف الدين ابى العباس احمد بن القاضى شهاب الدين ابى عبد الله الحسين بن سليمان ابن فزارة الكفرى الحنفى *

Halebi idem munus obtinuit شمس الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى شهاب الدين ابى العباس احمد ابن المهاجر الواديآشى الحلبى الشافعى *

° Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] In ipso textu legitur المالكى; sed recte in marg. الشافعى scriptum esse, inde apparet, quod decessor ejus, برهان الدين ابن جماعة, Šāfiita fuit. Conf. ad a. sequentem.

Et in eâdem urbe denuo محب الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ كمال الدين ابن الشحنة الحلبى الحنفى* Et ibidem quoque علاء الدين ابو الحسن على بن شهاب الدين احمد بن عبد الله القاهرى الشهير بابن المقارعى الحلبى الحنبلى*

Comprehensi et in vincula conjecti sunt بثغر الاسكندرية قردم الحسنى راس نوبة et الطنبغا المعلم امير سلاح Emīri.

Obiit al-Qāhirae الشيخ الامام علاء الدين العلاء ابن .... [a] الصيرمى الحنفى, natus ultra 70 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة برهان الدين ابو اسحق ابرهيم بن الخطيب زين الدين ابى محمد عبد الرحيم ابن جماعة الشافعى, natus circiter 70 annos.

Obiit al-Qāhirae الشيخ عز الدين ابو اليمن محمد بن سراج الدين عبد اللطيف .... [b] الشهير بابن الكويك ...... [b] المصرى الشافعى[c], natus ultra 80 annos.

Anno 791

Denuo ad Aegypti et Syriae imperium pervenit السلطان الملك الصالح صلاح الدين حاجى بن السلطان الملك الاشرف شعبان بن الملك الامجد جمال الدين حسين بن السلطان الملك الناصر محمد بن السلطان الملك المنصور قلاوون الصالحى ولقب بالملك المنصور*

Vicarius Ḥalebensis, يلبغا الناصرى, rebellionem movit adversus Sultanum الملك الظاهر, et in eâ urbe omnia ad se traxit.

Quo audito hic Sultanus magnum exercitum ex Aegypto

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[c] In marg. scriptum est: فخر الدين ابن الكويك.

Ualeb*um* misit ad rebellem opprimendum; sed hic in aciem contra eos progressus, prope Damascum eos vicit, et facile hac urbe potitus est. Ubi aliquamdiu commoratus, in ipsam Aegyptum tetendit; ac, dum ipse قبّة النصر oppugnabat, etiam incolae al-Qāhirae et Mamlūki Turcici intus sc Sultano الملك الظاهر opposuerunt. Quo factum, ut rebellis in urbem admissus, Sultanum الملك الصالح in imperium restitueret, et الملك الظاهر, e latebrâ suâ productum, al-Carac*um* ablegaret.

Brevi post dissensio orta est inter يلبُغا الناصرى et تمربُغا الافضلى الشهير بمَنْطاش, quae cum ad apertam hostilitatem erupisset, utriusque factio manus inter se conseruit. Victus يلبُغا fugit Bilbīs*um*, sed mox cum praecipuis comitibus suis in manus victoris traditus, et Alexandriae in vincula conjectus est.

Contigit Sultano الملك الظاهر e carcere suo in arce al-Caraki evadere et fugâ se in Syriam proripere: ubi paucis diebus aliquantâ manu contractâ, Damascum venit et ab incolis in hanc urbem receptus est. Mox tamen insidiis circumventus et ex eâ discedere coactus, castra circa urbem posuit et obsidione eam clausit.

Interim Snltanus الملك الصالح cum magno exercitu, cui etiam Califa intererat, ex Aegypto in Syriam profectus est, et initio anni sequentis cum adversario suo, Damasco ipsi obviam progresso, grave proelium commisit.

Hoc anno in Aegypto قاضى القضاة constitutus est صدر الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ شرف الدين ابى اسحق ابرهيم . . . . [a] السُّلَمى المناوى الشافعى [b] *

---

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] In marg. scriptum est: القاضى صدر الدين الحناوى.

Et ibidem denuo hoc munere ornatus est بدر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة بهاء الدين ابى البقا محمد بن القاضى سديد الدين ابى محمد عبد البرّ بن القاضى صدر الدين ابى زكريّا يحيى بن على بن تمام الانصارى السبكى الشافعى *

Vicariatum Damasci adeptus est الامير سيف الدين برلار الناصرى *

Cui, post 40 dies remoto, successit الامير سيف الدين جَرْدَمُر الخوطاز الناصرى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est شهاب الدين احمد ابن الشيخ الامام زين الدين ابى حفص عمر القرشى الشافعى *

Et in eâdem urbe denuo ad hoc munus vocatus est علم الدين ابو عبد الله محمد بن الامير ناصر الدين محمد القفصى المالكى *

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين كمشبغا الحموى *

Obiit Damasci الامير سيف الدين برلار[c] الناصرى, natus ultra 50 annos.

Cecidit in proelio, extra Damascum, الامير سيف الدين جهركس الخليلى امير اخور الظاهرى, natus ultra 50 annos.

Interfectus est prope قرية الخربة, in ditione Damascenâ, الامير شرف الدين يونس النوروزى الدوادار الظاهرى, natus ultra 60 annos.

Interfectus est Halebi الامير سُودون[d] المظفرى الظاهرى, natus ultra 60 annos.

---

[c] In textu hîc male بزلار scriptum est.

[d] Hîc et in textu et in marg. sic scriptum est.

القاضى الامام بدر الدين ابو اليُمن Obiit al-Qāhirae محمد بن شيخنا شيخ الاسلام سراج الدين ابى حفص عمر بن الشيخ بهاء الدين ابى محمد رَسْلان بن نُصير ابن صالح المصرى الشافعى قاضى قضاة العساكر بالديار المصرية.*

قاضى القضاة جمال الدين عبد الرحمن Obiit al-Qāhirae ابن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن خَير الانصارى المالكى, natus ultra 60 annos.

الشيخ شمس الدين ابو عبد الله Obiit al-Qāhirae محمد بن جمال الدين محمود بن عبد الله النيسابورى الحنفى مفتى دار العدل الشريف, natus ultra 40 annos.

القاضى شرف الدين عثمان الحنفى Obiit al-Qāhirae التركمانى قاضى العسكر بالديار المصرية الشهير بالاشقر, natus ultra 40 annos.

Interfectus est in loco جُبّ السقا وخان شيخو dicto, inter كفرطاب et معرّة النعمان sito, احمد بن عمر بن ابى الرضا الحموى الشافعى, natus ultra 40 annos.

Hoc anno auctor hujus appendicis confecit أرْجُوزة plusquam 2500 distichorum, inscriptam التخليص فى نظم التلخيص, in quo metro alligavit تلخيص المفتاح لقاضى القضاة جلال الدين القزوينى *

Anno 792

Initio hujus anni Sultani الملك الظاهر et الملك الصالح gravi proelio inter se decertarunt ad منزلة شقحب, non procul a Damasco: الملك الصالح cum Califâ et multis aliis in pugnâ capti sunt, et الملك الظاهر cum exercitu suo victore statim in Aegyptum profectus et imperii sedem recuperavit.

Unde, postquam Emîrum يلبُغا الناصرى, Alexandriae

* In marg. scriptum est: القاضى بدر الدين البُلقينى.

inclusum, aliosque e Proceribus in libertatem restituerat, exercitum misit in Syriam qui Mantāš*um*, cui Damascus, Tarābolos*um*, Heliopolis, Emisa, Ḥamāt*a* et Ḥaleb*um* parebant, sibi subjiceret.

Mantāš, de harum copiarum adventu certior factus, Damascum reliquit, et de salute suâ desperans in regionem Emisae fugit.

Advenit Damascum الامير الطُنبُغا الجوباني, ad quem Sultanus Vicariatum in eâ urbe detulerat, et sine labore se in praefecturâ suâ confirmavit.

Brevi post idem ʿEmīr*us* cum exercitu, quem secum habebat, in Emisae tractum tetendit adversus Mantāš*um*, ut ex Sultani jussu hunc debellaret. At pugna, in viciniâ fluminis العاصي commissa, infelicissime illi cessit. Ipse الطُنبُغا recidit, et magna pars exercitûs interiit. Mantāš vero, postquam hinc se Ḥamāt*am* et Ḥaleb*um* contulerat, gravem cladem ad hanc urbem passus est, quâ ad incitas redactus confugit ad سولى بن دُلغادر in viciniam urbis الابلستين.

In locum Altonbogāï Vicarius Damasci successit الامير يلبغا الناصرى *

Mantāš, rursus se movens, cum sociis suis urbem عين تاب invasit et praedatus est, arcemque ejus obsidione inclusit: quam tamen Vicarius ibi constitutus, الامير ناصر الدين محمد بن الامير عز الدين بن شهرى بن الامير ناصر الدين محمد بن شمس الدين, per duos menses strenue defendit, donec ʿEmīr*us* دمرداش الاحمدى, Vicariatu Haleb*ensi* ornatus, eos (ut infra dicetur) inde repulit.

In Aegypto Vicariatum denuo adeptus est الامير سيف الدين سُودن الشيخونى *

Itidem in dignitatem suam restitutus est الامير جمال الدين محمود الظاهرى *

Halebi Vicariatum obtinuit الامير سيف الدين دمرداش الاحمدى *

Et Tarābolosi الامير سيف الدين اينال امير اخور الظاهرى.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est ابو عماد الدين العباس احمد بن القاضى شرف الدين ابى الروح عيسى بن الشيخ شهاب الدين ابى العباس احمد بن العماد الازرقى الكركى الشافعى *

Et in eâdem regione etiam مجد الدين ابو الفداء اسمعيل ابن الشيخ جمال الدين ابى اسحق ابرهيم بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد الكنانى الشهير بابن التركمانى الحنفى *

Item شمس الدين ابو عبد الله محمد . . . . [a] الركراكى المالكى *

Wezir*atum* adeptus esi الامير [b] ناصر الدين محمد بن الحسام لاجين الصقرى *

In Aegypto Tabulario praetorio praefectus est [c] الرئيس علاء الدين ابو الحسن على بن القاضى شرف الدين ابى الروح عيسى بن العماد موسى بن جميل بن سليم الازرقى العامرى . . . . [d] الكركى الشافعى *

Ibidem نظر الخواص والوكالة الشريفة delata sunt ad القاضى سعد الدين ابا الفرج بن القاضى تاج الدين موسى الشهير بابن كاتب السعدى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est شرف الدين مسعود

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] In marg. scriptum est القاضى.

[c] Etiam hîc in marg. القاضى scriptum est.

[d] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

ابن الشيخ شهاب الدين شعبان بن عماد الدين اسمعيل الطاءى الشافعى *

Et in eâdem urbe etiam نجم الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفدا اسمعيل بن شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العِزّ بن صالح بن ابى العِزّ الحنفى *

Item شمس الدين ابو عبد الله محمد بن ابى محمد عبد الله المغربى الشكسيوى المالكى *

Et شرف الدين عبد القادر بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن عبد القادر النابلسى الحنبلى *

In eâdem urbe كاتب السرّ constitutus est قاضى القضاة ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى تقى الدين ابن ابى الطيّب الشافعى *

Halebi قاضى القضاة factus est ناصر الدين محمد بن الشيخ شمس الدين محمد خطيب نقيرين الشافعى *

Et in eâdem urbe etiam جمال الدين ابو الثنا محمود بن اقضى القضاة حافظ الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ تاج الدين ابى اسحق ابرهيم الحلبى الحنفى *

In cujus locum mox successit, denuo ad hoc munus vocatus, محبّ الدين محمد بن الشيخ كمال الدين محمد بن الشحنة الحنفى *

Item Halebi denuo hanc dignitatem adeptus est شهاب الدين احمد بن اقضى القضاة شمس الدين محمد بن قاضى القضاة شرف الدين موسى بن فيّاض الحنبلى *

Cecidit in pugnâ prope Emisam الامير علاء الدين الطُنبُغا الجوبانى, natus ultra 40 annos.

Cecidit in pugnâ ad شقحب commissâ الامير سيف الدين طُرنطاى نائب السلطنة بدمشق, natus ultra 50 annos.

Cecidit in pugnâ prope Emisam الامير علاء الدين اقبغا الجوهرى, natus ultra 50 annos.

Cecidit in eodem proelio الاميرسيف الدين مامور القلمطاوى, natus ultra 40 annos.

Obiit Damasci الامير سيف الدين علمدار الـنـاصـرى, natus ultra 80 annos.

Anno 793

Jussu Sultani الملك الظاهر, Vicarii constituti in urbibus Damasci, Halebi et Hamāṭae, cum magno exercitu adversus Mantāšum profecti sunt, qui (ut supra dictum est) arcem urbis عينتاب obsidebat. Mantāš, de horum adventu certior factus, cum suis ad regionem Marʿaši recessit.

Brevi post Mantāš cum Turcis suis et Turcomanis qui se cum illo conjunxerant, rursus in agrum Halebensem prodiit et oppidum العمق infestavit; hinc alios et alios tractus populatus est, ac tandem, postquam يلبُغا الناصرى, Vicarius Damascenus, ex hac urbe ei cum exercitu suo obviam profectus esset, ipse Mantāš cito itinere occupavit cum suis Damascum intrare, seque adversus accelerantem Jalbogāum munivit in القصر الابلق et الميدان: unde frustra eum expellere enixi sunt, ita ut continuae pugnae et incendia et praedationes miseram urbem afflixerint ab initio mensis Regebi ad ineuntem mensem Ramaḍānis.

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est جمال الدين ابو الثنا محمود بن شمس الدين محمد بن علاء الدين على القَيْصَرى الحنفى *

Ibidem Tabulario praetorio denuo praefectus est القاضى الرئيس ابو عبد الله محمد بن القاضى الرئيس المرحوم علاء الدين ابى الحسن على بن القاضى الرئيس المرحوم محيى الدين يحيى بن فضل الله العُمرى الشافعى* *

* In marg. scriptum est: الرئيس بدر الدين بن فضل الله.

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين بُطا الطُولوتمرى الدوادار الظاهرى *

Ibidem قاضى القضاة factus est شهاب الدين ابو العباس احمد بن . . . . . .[a] الباعونى الصفدى الشافعى *

Et in eâdem urbe denuo hoc munere ornatus علم الدين ابوعبد الله محمد بن الامير ناصر الدين محمد القفصى المالكى *

Cui tamen mox successit idem, cujus locum occupaverat, بُرهان الدين ابو سالم ابرهيم بن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ نور الدين ابى الحسن على الصنهاجى المالكى *

Atque ibidem denuo ad eam dignitatem vocatus est علاء الدين ابو الحسن على بن . . . .[b] بن المنجّا الحنبلى التنوخى *

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين جُلبان راس نوبة الظاهرى *

In eâdem urbe denuo قاضى القضاة constitutus جمال الدين ابو الثنا محمود بن قاضى العساكر حافظ الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ تاج الدين ابى اسحق ابرهيم بن سُنبكى بن ايوب بن الشيخ زين الدين قراجا المقرى ابن الشيخ جمال الدين ابى المحاسن يوسف القيصَرى الحلبى الحنفى *

Tarābolos*um* ad Vicariatum gerendum Çafado traductus est الامير فخر الدين اياز السيفى جرجى الظاهرى *

Sultanus الملك الظاهر, audito quid Damasci ageretur, cum ingenti exercitu, ex Aegypto in Syriam tetendit: ultra Gazam vero progresso, nuntius ei allatus est, Mantâs*um* Damasco relictâ se in desertum recepisse. Sultanus tamen

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

iter suum persecutus est, Damascum venit et aliquot dies ibi substitit ad res turbatas ordinandas. Tum Emisam, Ḥamāṭam et Ḥalebum processit, atque in hac urbe versatus, Vicarium Damascenum, يلبُغا الناصرى, quem itineris comitem secum duxerat, una cum aliis suspectae fidei interfici jussit. Ḥalebo Damascum rediit, atque hinc sub anni finem in Aegyptum reversus est.

Occisus est in arce Ḥalebi, una cum filio suo, nato supra viginti annos, الامير سيف الدين جَرِدَمُر اخو الامير سيف الدين طاز الناصرى, natus ultra 60 annos.

Occisus est ibidem الامير يَلبُغا الناصرى, natus circiter 50 annos.

Obiit Damasci الشيخ العالم زين الدين ابو حفص عمر ابن .... [a] القزوينى الشافعى[b], natus ultra 70 annos.

Occisus est al-Qāhirae القاضى فتح الدين ابو بكر محمد ابن عماد الدين ابى اسحق ابرهيم بن جمال الدين ابى الكرم محمد بن الشهيد الدمشقى الشافعى كاتب السر بدمشق, natus ultra 60 annos.

Obiit in eâdem urbe اخوه القاضى نجم الدين ابو عبد الله محمد بن الشهيد[c], natus prope 90 annos.

Obiit Emisae قاضى القضاة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن .... [d] الركراكى المغربى المالكى الحاكم بالديار المصرية, natus prope 50 annos.

Obiit Damasci قاضى القضاة شرف الدين عبد القادر بن الشيخ الامام شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ

---

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] In marg. scriptum est: الشيخ زين الدين القرى.

[c] In marg. scriptum est: القاضى علم الدين بن الشهيد.

[d] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

عبد القادر الحنبلى النابلسى الحاكم بدمشق, natus ultra 30 annos.

Obiit Halebi ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ ابى الحسن على الطوسى, natus prope 70 annos.

Hoc anno auctor hujus appendicis composuit Commentarium in أَرْجُوزة نظمها فى علم العروض, quem inscripsit: نافلة الفُرُوض فى شرح الروض المَرُوض *

Anno 794

In Aegypto ناظر الجيوش constitutus est قاضى القضاة جمال الدين ابو الثنا محمود بن . . . . [a] الاقصراى الحنفى *

Ibidem شهاب الدين ابو العباس factus قاضى القضاة احمد بن . . . . . [b] النحريرى المالكى *

Item [c] . . . . ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن التنيسى المالكى *

Wezîratu ornatus est الامير ركن الدين عمر بن قايماز الظاهرى *

Cui mox in hanc dignitatem successit الصاحب تاج الدين عبد الرحيم بن الصاحب فخر الدين عبد الله بن الصاحب تاج الدين موسى بن ابى شاكر *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين سُودُن الطرنطاى الظاهرى *

'Emîratu Mekkae ornatus est الامير الشريف علاء الدين ابو الحسن على بن الامير الشريف شجاع الدين عجلان ابن الامير الشريف اسد الدين رُمَيْثة بن الامير الشريف ابى تمين محمد بن الامير الشريف ابى سعد الحسنى المكى *

---

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[c] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

الاميران Emiratum inter Arabes e gente Façli obtinuerunt
شمس الدين محمد بن الامير زين الدين بن قارا بن مهنا
وزين الدين رُقيبة بن الامير ركن الدين عمر بن موسى
ابن مُهنا الشهير بعمر المصمع [a] *

شرف الدين ابو البركات constitutus est قاضى القضاة Halebi
موسى بن . . . . . [b] الانصارى الشافعى *

Tarābolosi in eodem munere collocatus est شرف الدين
مسعود الشافعى *

Obiit al-Qāhirae الشيخ عز الدين ابو المحاسن يوسف
ابن جمال الدين محمود بن شمس الدين محمد الرازى
الحنفى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae القاضى علاء الدين ابو الحسن على بن
القاضى شرف الدين ابى الروح عيسى بن العماد موسى بن
جَميل بن سَليم الازرقى العامِرى الكركى, natus ultra 40 annos.

Obiit al-Qāhirae الامير سيف الدين اينال اليوسفى اتابك
العساكر المنصورة بالديار المصرية, natus ultra 60 annos.

Obiit Damasci الامير سيف الدين بُوطا بن عبد الله
الطُولُوتمرى احد المماليك السلطانية الظاهرية برقوق وهو
يومئذ نائب السلطنة الشريفة بدمشق, natus ultra 30 annos.

Obiit al-Qāhirae الامير [c] ناصر الدين محمد بن الحسام
لاجين الصقرى المنجكى, natus ultra 40 annos.

Obiit الامير الشريف علاء الدين ابو الحسن على بن
الامير الشريف شجاع الدين عجلان الحسنى المكى امير
مكّة المشرّفة *

Obiit Bilbīsi القاضى فخر الدين عبد الرحمن بن شمس

---

[a] In marg. scriptum est: الاميران شمس الدين محمد بن
قارا وزين الدين ابن رُقيبة *

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[c] In marg. القاضى scriptum est.

الدين ابرهيم بن عبد الرازق الشهير بابن مَكانِس المصرى, natus ultra 50 annos.

Obiit ·al-Qāhirae شهاب الدين ابو العباس احمد بن شمس الدين محمد بن نور الدين على الشهير بابن العطار الدنيسرى المصرى, natus ultra 50 annos.

Obiit Miçrí شمس الدين ابو عبد الله محمد بن عماد الدين ابى الفداء اسمعيل بن .... [a] ,ابن امين الدولة الرعبانى الحنفى, natus ultra 60 annos.

Interfectus est ·al-Qāhirae علاء الدين على بن شرف الدين عبد الله الشهير بالبيرى, natus ultra 40 annos.

Anno 795

Fugit القان احمد بن القان اويس بن الشيخ حسن بن الامير حسين بن الامير اتبُغا بن ايلكان الحاكم ببغداد وتبريز والعراق e terris suis ad regionem Halebensem, postquam Tīmūrlenc infestum se ipsi opposuerat captumque Bagdādum caede et incendio afflixerat. Halebí, ex Sultani mandato, honorifice a Vicario exceptus est, et brevi post ab illo in Aegyptum vocatus, ·al-Qāhiram venit, ibique aliquantisper substitit, a Sultano optime habitus.

In Aegypto denuo قاضى القضاة constitutus est صدر الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ شرف الدين ابى اسحق ابرهيم .... [b] المناوى السُّلمى الشافعى *

Ac denuo Wezīratu ornatus est الصاحب موفق الدين ابو الفرج *

Damasci Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين كمشبُغا الخاصكى الناصرى الظاهرى *

---

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

الامير سيف الدين قلمطاى العثمانى factus دوادار السلطنة الظاهرى *

Damasci in Vicariatum successit الامير سيف الدين بنى بك الحسنى الظاهرى *

Comprehensus, Halebum adductus, et in arce ejus urbis supplicio capitis affectus est [a] الامير سيف الدين تمربغا الاشرقى الظاهرى الشهير بمنطاش, natus annos 40.

Obiit in Aegypto [b] .... الامير زين الدين ابايزيد بن الدوادار الارزنجانى [c], natus ultra 40 annos.

Obiit Damasci الامير سيف الدين كمشبغا الناصرى الخاصكى الظاهرى نائب [d] السلطنة بدمشق, natus ultra 30 annos.

Obiit قاضى القضاة شهاب الدين ابو العباس احمد .... [e] الزهرى الشافعى *

Obiit [f] الشيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد.

Anno 796

Sultanus الملك الظاهر, audito Tīmūrum se movisse versus imperium suum et ad urbem Edessae venisse, ipse cum Proceribus suis et magno exercitu in Syriam profectus est et Ḫalebum se contulit. Ubi quadraginta dies commoratus, rursus se in Aegyptum recepit.

---

[a] Hic, et in textu et in marg., legitur الاشرقى.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[c] Cod. الارزنحانى. — In marg. scriptum est: الامير زين الدين ابايزيد الدوادار *

[d] Cod male نيابة.

[e] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[f] Nihil praeter hoc nomen in Cod. exstat. In marg. legitur: الشيخ شمس الدين العُربى *

In Tuneti imperium successit امير المسلمين المتوكل على الله عبد العزيز بن المتوكل على الله ابى العباس احمد ابن ابى عبد الله محمد بن امير المسلمين ابى يحيى ابى بكر بن الامراء الراشدين*

Tabulario praetorio in Aegypto praefectus est القاضى بدر الدين ابو الثنا محمود بن ابى محمد عبد الله الصراى الكلستانى الحنفى *

Halebi Vicariatum adeptus est الامير سيف الدين تغرى بردى الظاهرى *

Tarābolosi eandem dignitatem obtinuit الامير سيف الدين ارغون شاه الظاهرى *

Damasci قاضى القضاة constitutus est علاء الدين ابو الحسن على بن قاضى القضاة شيخ الاسلام بهاء الدين ابى البقا محمد بن القاضى سديد الدين ابى محمد عبد البرّ ابن القاضى صدر الدين ابى زكريّا يحيى بن القاضى ضياء الدين ابى الحسن على بن تمام بن يوسف بن موسى بن تمام الانصارى السُّبْكى الشافعى *

Et in eâdem urbe etiam نجم الدين ابو العباس احمد بن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفداء اسمعيل بن الشيخ شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العزّ بن صالح الدمشقى الحنفى *

Item علم الدين ابو عبد الله محمد بن الامير ناصر الدين محمد القفصى المصرى المالكى *

Halebi كاتب السرّ factus est القاضى ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى تقى الدين ابى حفص عمر بن القاضى نجم الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى زين الدين عمر ابن ابى الطيب الدمشقى الشافعى *

Reversus est القان احمد بن القان اويس بن الشيخ

---

* In marg. scriptum est: المتوكل بن المتوكل صاحب تونس.

حسن بن اقبغا بن ايلكان e Syriâ, in quam cum Sultano profectus erat, Bagdâd*um*, honorifice ab illo dimissus.

Obiit Tuneti امير المسلمين المتوكل على الله ابو العباس احمد بن الامير ابى عبد الله محمد بن الامير ابى يحيى ابى بكر بن الامراء الراشدين صاحب تونس *

Obiit Damasci الرئيس بدر الدين ابو عبد الله محمد ابن القاضى الرئيس علاء الدين ابى الحسن على بن القاضى محيى الدين يحيى بن فضل الله بن مجلى بن دعجان ابن خلف بن منصور بن نصر العدوى العُمرى صاحب ديوان الانشاء الشريف بالديار المصريّة والممالك المحروسة, natus prope 50 annos.

Obiit in eâdem urbe frater ejus, القاضى عز الدين ابو القاسم حمزة بن القاضى علاء الدين ابى الحسن على ابن فضل الله العمرى, natus ultra 40 annos.

Anno 797

Emir*atum* Mekk*ae* adeptus est الامير الشريف بدر الدين حسن بن الامير شجاع الدين عجلان بن الامير الشريف اسد الدين رُميثة بن الامير الشريف ابى تمين محمد بن الامير الشريف ابى سَعيد الحسنى المكّى *

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est صدر الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ شرف الدين ابى اسحق ابرهيم . . . . [a] السُّلمى المناوى الشافعى *

Halebi idem munus adeptus est شمس الدين ابو عبد الله محمد بن . . . . [b] الاخناى الشافعى *

Et Damasci برهان الدين ابو سالم ابرهيم بن الشيخ

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

شمس الدين ابى عبد الله محمد بن الشيخ نور الدين ابى الحسن على الصنهاجى المالكى[a] *

Item in hac urbe شمس الدين ابو عبد الله محمد النابلسى الحنبلى *

Halebi in eâdem dignitate[b] constitutus est علم الدين ابو عبد الله محمد بن الامير ناصر الدين محمد القفصى المالكى*

Obiit al-Qâhirae الملك السعيد ابو اليُمن ناصر الدين محمد بن السلطان الملك الظاهر سيف الدنيا والدين ابى سَعيد برقوق, natus annos 15.

Occisus est Mekkae in pugnâ, inter ipsum et بنى حسن commissâ, الامير الشريف علاء الدين ابو الحسن على بن الامير الشريف شجاع الدين عجلان الحسنى المكى, natus ultra 20 annos.

Anno 798[c]

القاضى سعد الدين نظرُ الخواصّ والوكالةُ الشريفةُ delata sunt ad ابرهيم بن القاضى . . . . .[d] بن غُراب[e] *

---

[a] المالكى in Cod. deëst. In marg. scriptum est: القاضى برهان الدين التادلىّ *

[b] Neque ipsius muneris neque urbis nomen hîc in Cod. expressum est: excidisse videtur per librarii errorem. Vide tamen infra ad a. 800.

[c] Certum est, sequentia ad hunc annum referenda esse. Primus tamen qui sequitur articulus simpliciter incipit a وفيها, ac si continuaretur descriptio anni 797. Videntur ultimi articuli illius anni, una cum inscriptione sequentis سنة ثمان وتسعين وسبعمائة et cum primo, sive primis, huic inscriptioni subjectis articulis, nescio per quem errorem, excidisse.

[d] Vacuum spatium in Cod. relictum est; sed vide infra ad a 800.

[e] Sic infra, l. l., scriptum est; hîc, et in textu et in marg., عراب.

Emir*atum* inter Arabes e gente Façl*i* adeptus est الامير شرف الدين موسى بن الامير سيف الدين عسّاف بن الامير حسام الدين مُهنا بن عيسى بن مُهنا بن مانع بن حديثة ابن غضيّة بن فضل بن ربيعة *

Et post hujus mortem, eodem anno vertente, الامير علم الدين ابو سليمان بن عنقا بن مُهنا *

Obiit الامير شرف الدين موسى بن عسّاف بن مُهنا المقدّم ذكرُه. *

Anno 799

In Aegypto قاضى القضاة constitutus est تقى الدين ابو عبد الله محمد بن .... [b] الزبيرى الشافعى *

Et ibidem quoque شمس الدين ابو عبد الله محمد ابن .... [c] الطرابلسى الحنفى *

Wezir*atu* ornatus est الصاحب بدر الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ شمس الدين محمد الطوخى الشافعى *

In Aegypto ناظر الجيوش constitutus est القاضى الرئيس شرف الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى معين الدين ابى عبد الله محمد بن الدماميني المالكى [d] *

Damasci قاضى القضاة factus est علاء الدين ابو الحسن على ابن قاضى القضاة شيخ الاسلام بهاء الدين ابى البقا الانصارى السُّبكى الشافعى *

Et Halebi شرف الدين ابو البركات موسى الانصارى الشافعى *

---

[a] Nihil praeter nomen ejus hic in Cod. offertur; magnum vero spatium vacuum relictum est.

[b] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[c] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[d] In marg. scriptum est: القاضى شرف الدين الدماميني.

Obiit al-Qāhirae قاضي القضاة جمال الدين ابو الثنا محمود القيسرى الحنفى, natus ultra 50 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضي القضاة شمس الدين ابو عبد الله محمد بن الشيخ شهاب الدين ابى العباس احمد بن زين الدين ابى بكر الطرابلسى الحنفى, natus 70 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضي القضاة سَرِىّ الدين ابو الخطّاب[a] محمد بن قاضي القضاة جمال الدين ابى عبد الله محمد المسلاتى الشافعى[b], natus ultra 50 annos.

Obiit al-Qāhirae الشيخ محبّ الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ الامام جمال الدين ابى محمد عبد الله بن هشام النحوى الشافعى, natus ultra 50 annos.

Obiit al-Qāhirae, in carcere, الصاحب سعد الدين نصر الله الشهير بابن البقرى, natus ultra 50 annos.

Obiit Damasci قاضي القضاة علاء الدين ابو الحسن على ابن ....[c] ابن المنجّا التنوخى الحنبلى, natus ultra 70 annos.

Anno 800

In Aegypto قاضي القضاة constitutus est جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن الشيخ شرف الدين موسى الملطى الخرِبَرتى الحنفى *

Ibidem ناظر الجيوش factus est قاضي القضاة سعد الدين ابرهيم بن القاضى علم الدين بن غُراب *

Halebum ad Vicariatum gerendum Tarāboloso traductus est الامير سيف الدين ارغُون شاه الظاهرى *

---

[a] Hîc in Cod. interpositum est الشافعى.

[b] Hic pro الشافعى in Cod. legitur المالكى. Conf. ad a. 789, supra p. 466.

[c] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

Tarābolosum ad eandem dignitatem Çafado الامير علاء الدين اقبغا الجمالى الظاهرى *

Emīr*atum* inter Arabes e gente Façl*i* adeptus est الامير شمس الدين محمد بن عنقا بن مُهنا *

Damasci كاتب السرّ constitutus est القاضى ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن القاضى تقى الدين ابى حفص عمر ابن القاضى نجم الدين ابى عبد الله محمد بن القاضى زين الدين عمر بن ابى الطيّب الدمشقى الشافعى *

In eādem urbe قاضى القضاة factus est محيى الدين ابو الثنا محمود بن قاضى القضاة نجم الدين ابى العباس احمد ابن قاضى القضاة عماد الدين ابى الفداء اسمعيل بن الشيخ شرف الدين ابى البركات محمد بن ابى العزّ بن صالح الدمشقى الحنفى *

Halebo ad idem munus gerendum Damascum traductus est علم الدين ابو عبد الله محمد القفصى المصرى المالكى *

Halebi in hujus locum successit شهاب الدين احمد ابن عبد الدائم الموصلى المالكى, qui tamen brevi post ibi mortuus est, natus ultra 50 annos.

Obiit in Aegypto Dewādār*us* الامير سيف الدين قلمطاى ابن عبد الله العثمانى الظاهرى, natus annos 31.

Obiit in Aegypto الامير سيف الدين بنى بك امير اخُور الظاهرى *

Interfectus est prope urbem ar-Rahb*am* الامير علم الدين ابو سليمان بن عنقا بن مُهنا امير آل فضل, natus prope 50 annos.

Interfectus est ab uno e suis الامير سيف الدين سَوْلى بن ذلغادر التركمانى, natus prope 60 annos.

Obiit Damasci القاضى امين الدين ابو عبد الله محمد ابن الشيخ شمس الدين ابى عبد الله محمد بن علاء الدين على الحمصى الحنفى, natus circiter 50 annos.

Anno 801

In Aegypti et Syriae imperium successit السلطان الملك الناصر زين الدنيا والدين ابو السعادات فرج بن السلطان الملك الظاهر سيف الدنيا والدين ابى سعيد برقوق *

In Aegypto ابو القضاة تاضى constitutus est صدر الدين عبد الله محمد بن الشيخ شرف الدين ابى اسحق ابرهيم . . . . [a] السلمى المناوى الشافعى *

Et ibidem etiam [b]. . . . . . ولى الدين ابو زيد عبد الرحمن ابن خلدون المغربى . . . . [b] المالكى *

In eâdem regione Tabulario praetorio praefectus est القاضى فتح الدين فتح الله بن . . . . [c] بن نفيس البغدادى *

'Emir*atum* inter Arabes e gente Façl*i* denuo adeptus est الامير شمس الدين[d] محمد بن نعير بن الامير سيف الدين حيار بن الامير حسام الدين مهنا بن الامير شرف الدين عيسى بن الامير حسام الدين مهنا بن مانع بن حديثة ابن غضية بن فضل بن ربيعة بن الطيموم بن حازم بن على بن على بن ربيعة بن جعفر بن يحيى بن خالد بن برمك وقيل ان الطيموم ابن حازم بن ثابت بن مفرج بن ربيعة ابن مرى بن ربيعة بن شبيب بن جلو بن جبلة بن الايهم *

Damasci القضاة تاضى constitutus est ابو عبد اصيل الدين الله محمد بن . . . . . [e] الشافعى; cui eodem anno remoto, successit denuo شمس الدين ابو عبد الله محمد الاخناى الشافعى.

---

[a] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[b] Vacua spatia in Cod. relicta sunt.

[c] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

[d] Supra, ad a. 781 et 787, praenomen ejus ناصر الدين scriptum est.

[e] Vacuum spatium in Cod. relictum est.

In eâdem urbe idem munus adeptus est برهان الدين ابرهيم بن شمس الدين ابى* عبد الله محمد بن زين الدين مُفْلِح الحنبلى *

Et etiam بدر الدين ابو عبد الله محمد القُدسى الحنفى.

Obiit al-Qāhirae بقلعة الجبل Sultanus الملك الظاهر سيف الدنيا والدين ابو سَعِيد بَرقوق بن السعيد الشهيد شرف الدنيا والدين ابى المعالى انس بن عبد الله الجهاركسى الاصل, natus 60 annos.

Obiit al-Qāhirae in eâdem arce الملك المنصور صلاح الدين ابو المجد محمد بن السلطان الملك المظفّر حاجى بن السلطان الملك الناصر محمد بن الملك المنصور قلاوون الصالحى, natus ultra 50 annos.

Obiit بثغر الاسكندريّة, in carcere, الامير سيف الدين كَمشبُغا الحَموى السيفى يَلْبُغا العُمرى, natus ultra 60 annos.

Obiit al-Qāhirae قاضى القضاة ناصر الدين ابو عبد الله محمد بن قاضى القضاة التنسى المالكى, natus ultra 50 annos.

Obiit al-Qāhirae القاضى بدر الدين ابو الثنا محمود بن عبد الله الكلستانى الصراى الحنفى, natus annos 50.

[Weijersio praematurâ morte discipulis, amicis, patriae, literis erepto, rogarunt me Viri Cl.[mi] *Orientalium* editores ut viri desideratissimi de opere Ibn-Habîbi dissertationem ipsius schedulis usus absolverem. Cui honorifico mandato satisfaciendum esse arbitratus, ultimas plagulas typothetae mendis purgavi, sed simul vidi nihil esse addendum praeter vitam Ibn-Habîbi, et enumerationem cum scriptorum quae

---

* ابى in Cod. omissum est.

plurima edidit, tum locorum ex opere *Dorrato 'l-aslāc* in quibus de patre et fratribus suis loquitur (vide supra p. 205). Haec autem dissertatio a Weijersio non erat conscripta, nec quidquam in eius schedulis inveni quod ad eam pertineret, nisi quod in ipso Codice chartulam deprehendi, in quâ, citatis tantum paginarum numeris, praecipui Codicis loci qui huc spectarent enotati erant. Et in his quidem locis desiderantur nonnulli qui iam a Cl. Quatremère in doctissimi de 'Ibn-Habībo dissertatione adducti fuerant; perpauci vero loci, ab hoc Viro summo non citati, aut perparvi aut nullius sunt momenti. Itaque rem actam agere mihi visus fuissem, si istos locos denuo attulissem. Sed videndum est, ut Weijersius supra (p. 205) monuit, »de mirâ illâ Ahmedis »al-Asqalānī relatione, a Quatremèreo in p. 205 citatâ, et »quâ ipse in p. 209 non dubitavit efficere, etiam avum hujus »al-Hasanis 'ibn-Habīb, eodem plane titulo et nomine quo »hunc appellatum (Badro'*d*-d*num* 'al-Hasan*em* 'ibn-'Omar), »historicum librum elato stylo composuisse, inscriptum »درّة الاسلاك في دولة الاتراك, quem, ipso mortuo, conti»nuaverit filius ejus, *Tāhir* vocatus: ita ut et duo fuerint »al-Hasanes, qui opus, hoc insignitum titulo, scripserint, »et duo etiam Tāhiri, illorum filii, qui librum paternum »appendice auxerint."

Argumenta quae in chartulâ modo dictâ contra hanc relationem attulit Weijersius, huc redeunt:

1°. Tāhir ille, si filius istius nominis etiam avo nostri 'al-Hasanis fuerit, non potuit huius pater esse, quum constet 'al-Hasanis patrem 'Omaris nomen gessisse.

2°. Animadversione dignissimus est mirus consensus annorum. Etenim natus dicitur avus ille nostri 'al-Hasanis

Halebí anno 610, dum noster 'al-Hasan natus est in eâdem urbe anno 709; mortuus dicitur avus Halebí anno 679, aetatis septuagesimo, et noster 'al-Hasan in eâdem urbe obiit anno 779, et ipse septuagenarius.

3°. Mirum foret si noster 'al-Hasan ne verbo quidem de hoc avo mentionem fecisset, si fuisset ille vir literatus quique eiusdem nominis atque ipse opus scripsisset.

Quae quum ita sint, facile consentietur relationem istam Ahmedis 'al-Asqalânii falsam esse, eaque quae de avo et patre nostri 'Ibn-Habîbí retulit, esse accipienda tamquam de hoc ipso eiusque filio Tâhiro dicta; nec igitur *quatuor* viros ex gente Habîbí operi *Dorrato 'l-aslâc* incubuisse, sed *duos* tantum. R. P. A. Dozy.

NACHTRAG

ZU DER

STAMMTAFEL DER FAMILIE BANŪ-ʿASĀKIR.

Durch die Güte des Herrn Dr. *Greenhill* zu Oxford, welcher mir auf meinen Wunsch die nachstehenden Auszüge aus den Handschriften der Bodleianischen Bibliothek mitgetheilt hat, bin ich in den Stand gesetzt, noch ein Paar Lücken in dem bezeichneten Aufsatze auszufüllen, und zwar zunächst zu pag. 173 und 179 den Abschnitt aus ʿIbn-abî-ʿOçaibiʿa, Cap. XIII. 45:

ابوالحسن عبد الرحمن بن خلف بن عساكر الدارمى اعتنى
بكتب جالينوس عناية صحيحة وقرا كثيرا منها على ابى
عثمان سعيد بن محمد بن بغونس واشتغل ايضا بصناعة
الهندسة والمنطق وغير ذلك وكانت له عبارة بالغة وطبع
ناضل فى المعاناة ومنزع حسن فى العلاج وله تصرف فى ضروب
من الاعمال اللطيفة والصناعات الدقيقة*

Abū-ʾl-Ḥasan ʿAbdoʾrraḥmán ʿibn-Calaf ʿibn-ʿAsākir ed-Dārimī studirte die Schriften des Galenus sehr eifrig und las einen grossen Theil derselben bei Abū-ʿOṯmān Saʿid ʿibn-Moḥammed ʿibn-Bagūnas[a]; auch beschäftigte er sich mit der

---

[a] Oder Bagūnaš; vergl. ʿIbn-ʿabi-ʿOçaibiʿa Cap. XIII. 39. Catalog. Biblioth. Bodleian. T. II. p. 134.

Geometrie, Logik und anderen Wissenschaften. Er hatte einen ausgezeichneten Vortrag und besass ein natürliches Talent in der richtigen Behandlung der Krankheiten und der Anwendung der rechten Mittel, und eine Gewandheit in verschiedenen Arten von feinen Arbeiten und subtilen Künsten.

Die zweite Ergänzung betrifft den Amîno'*d*dîn ·ibn-Asâkir, pag. 188. Diesem hat Tâgo'*d*dîn Abdo-'l-bâqî* in seiner Fortsetzung der Lebensbeschreibungen des Ibn-Callicân einen besonderen Artikel gewidmet; die Schwierigkeiten in der sehr gesuchten Schreibart des Verfassers werden noch durch die Flüchtigkeit, mit welcher der einzige mir bekannte Codex dieses Werkes geschrieben ist, vermehrt, nnd ausser der Lücke, die ich aus der Abschrift des Hn. Dr. *Greenhill* nicht zu entziffern vermochte, sind mir noch einige Worte zweifelhaft geblieben. Indess erfahren wir daraus, dass Amîno'*d*dîn im J. 614 zu Damascus geboren und hier erzogen wurde, und sich besonders als ein gewandter Redner auszeichnete; als er Mecca und Medîna besuchte, hielt er hier Vorlesungen, zu denen die ersten einheimischen und fremden Gelehrten herbeiströmten. Nachdem er sich dann in Bagdâd einige Zeit aufgehalten hatte, wo er noch die

---

* Abû-'l-Mahâsin Abdo 'l-bâqî ·ibn·Abdo-'l-magîd ·ibn·Abdo'*l*lâh Tâgo'*d*dîn ·el-Mazûmî ·el-Jamânî ·es-Šâfi'î, geb. im Regeb 680 zu Mecca, ein ausgezeichneter Philolog, starb im J. 743 in Aegypten. — Sein Compendium des Ibn-Callicân, betitelt *Spicilegium festinantis*, mit dem erwähnten Anhange wurde im J. 729 verfasst. Catalog. Bibl. Bodl. T. II. Nr. 120. Ausserdem schrieb er eine *Historia Jemanae*, Hâgî-Cal. Nr. 2344, *Historia Grammaticorum* und *Compendium Lexici Geuharici.*

besten Lehrer hörte, aber in seiner Wissenschaft seines Gleichen nicht fand, kehrte er nach Medina zurück. Er hat einiges über Traditionen geschrieben und Gedichte zum Lobe des Propheten gemacht. Einen Ruf an die Academia Cāmilia schlug er aus und starb Dienstags den 8. Ġomādā II. 686 und wurde auf dem allgemeinen Begräbnissplatze von Medina ʿel-Baqīʿ beerdigt. — Der Text ist:

جار الله امين الدين ابن عساكر ابو اليمن عبد الصمد بن عبد الوهاب بن الحسن بن محمد بن الحسن بن هبة الله ابن عبد الله بن الحسين بن عساكر الدمشقى المولد والمنشا الشافعى الامام الحافظ والبحر اللافظ والمفوّه المنطيق والاحد بانواع الترصيع والتنطيق انقطع الى جوار الله ورفض دمشق وجنانها ورضى ما عند الله فاعد الله له الجنات ورضوانها تفقّه واعتزل ولمع من الخيرات الامل وفوق الامل ثم عقد المسنه فى مواطن التنزيل محافل وقرر قواعد الدين براى ذهن ولسان قاتل سمع عليه اعيان الحرمين وعدوا اليه الرحلة شاكت الرجلين قدم دار السلام وسمع بها على مشايخ البلاد فعاد منها وليس له فى فنّه مناظر ورجع منها الى البلد الحرام رجوع القايد الظافر وابتنى ابن عساكر من فوايده بنى عساكر وضع اسما نسبته ومصنفات فى بابها رايسة فى الحديث وغيره واما النظم فاليه الغاية فى الدقّة .... على المدايح النبوية والصفات الرسولية .... طلب لتدريس المدرسة الكاملية فابى وعن تدبير المشاعر المكرمة ما بنا ولد سنة اربع عشرة وستماية وتوفى يوم الثلاثا ثامن جمادى الاخرى سنة ست وثمانين وستماية ودفن بالبقيع رحمه الله تعالى *

Endlich wird in dem Lobāb des ʿIbno-'l-Aṯīr ein Abū-'l-Ċair ʿIbn-ʿAsākir erwähnt, ein Bruder des Abū-'l-Qāsim ʿAlī, in folgendem Artikel:

الارمنازى بفتح الهمزة وسكون الراء وفتح الميم والنون وبعد

الالف زاى هذه النسبة الى ارمناز وهى قرية بالشام من اعمال حلب منها غيث بن على بن عبد السلام الصورى ابو الفرج ابن ابى الحسن الارمنازى خطيب صور سمع احمد بن ابى الحديد والخطيب ابا بكر البغدادى وغيرهما روى عنه ابو الخير وابو القاسم ابنا الحسن بن هبة الله بن عساكر الدمشقيان وغيرهما وتوفى فى صفر سنة تسع وخمسماية *

·el-Armenāzi — abgeleitet von Armenāz, dies ist eine Stadt in Syrien im Districte von Ḥaleb; von ihr stammt Gaiṫ ·ibn-Ali ·ibn-Abdo'ssalām ·eç-Çūrī Abū-'l-Farag ·ibn-·abī-'l-Ḥasan ·el-Armenāzi, Catīb (Prediger) zu Çūr (Tyrus); er hörte den Aḥmed ·ibn-·abī-'l-Ḥadīd, den Catīb Abu-Bekr ·el-Bagdādī und andere; von ihm überliefern Abū-'l-Cair und Abū-'l-Qāsim, die Söhne des Ḥasan ·ibn-Hibeto'llāh ·ibn-Asākir aus Damascus, und andere; er starb im Çafr 509. — Es wäre indess möglich, dass anstatt ابو الخير müsste ابو الحسين gelesen werden.

F. Wüstenfeld.

INDICES

AD

VOLUMEN PRIMUM ET SECUNDUM.

INDEX GRAMMATICUS.

INDEX VERBORUM.

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

INDEX LIBRORUM.

INDEX VOCUM HEBRAICARUM, LITERARUM A SCRIBIS PERMUTATARUM CAET.

